

OBRANA VÍRY.

Časopis věnovaný zájmům katolickým.

Vychází 5. a 20. každého měsíce. — Předplatné pro Prahu: celoročně 1 zl. 75 kr., čtvrtletně 45 kr. Poštou celoročně 2 zl., čtvrtletně 50 kr., jednotlivá čísla po 8 kr.

Chrámy, kříže a sochy svatých záštitou jsou hrdel a statků.

Dnes vše se posuzuje a cení podle toho, k čemu se co hodí, čím člověku prospěje, neb i škodí. Vlastně bývalo tak od jakživa a bude až na konec světa. „Co z toho mám, neb budu mítí?“ táže se každý člověk, má-li na věc nějakou čas svůj, práci a peníze vynakládati.

Otázka tato jest podstatou, jest zákonem nejen přirozenosti lidské, ale i zákonem všeho míra. Všecko na světě musí býti k něčemu. Cožkoliv Bůh stvořil, vše má svůj účel a bez účelů nic není na světě, aniž na nebi aniž na zemi. To platí o slunci, měsíci a těch nesčetných a nezměrných tělesech, jež my smrtelníci za luzné noci co hvězdy na nebi obdivujeme, platí i o nejmenším prášku na zemi; platí o andělech a lidech, platí o velrybě, která mořem zmítá i o těch millionech neviditelných živočíchů, jež ze sklepnice vody denně pijeme; platí o slonu, pod jehož kročeji země duní, platí též o mušce, jež na růžovém poupěti se živí. „Vše na světě k něčemu“! toť zákonem světa. Má svůj účel nebe, má jej i peklo. —

Oho! — zvolá nejeden čtenář — odtud tedy vítr vane? Zanechme řeči o nebi i o pekle. Žijeme zde na světě, zde na naší zeměkouli, hovořme o něčem praktičtějším. —

Ano, souhlasíme úplně. Vždy jen praktičně, či jinými slovy: vždy jen o tom, co k čemu se hodí. Nebudeme tudíž jednati ani o nebi, ani o pekle, proto že vedle zdání a učení mnohých dnes věcmi jsou naskrz nepraktickými.

Tedy vždy jen praktičně, co totiž která věc člověku vynese.

Pisatel těchto řádků šel nedávno procházkou skrze jednu vesnici blíže Prahy. Kráčeje volným krokem po návsi vedle krámků, na němž švestky, hrušky a několik červivých jablíček — proto že těchto letos je málo — mimojdoucí lákalo, vidí vesnického hokynáře na stoličce seděti a několika přisedlým na zemi z našich „Národních“ předčítati. Zaslechl jsem jen několik slov, že prý totiž kdesi v Paříži kněží v kostele sv. Mikuláše ztropili jakousi revoluci.

— Aha! — zvolal v duchu pražský luffák, ten totiž, jenž tyto řádky píše, — vesničtí politikové vědí již, co se v Paříži s kostely děje. — Zvolnil tudíž své kroky, aby možno-li ještě něco zaslechl.

— A ba! — pravil jeden politik na bobečku sedící, ruce maje kolem kolenou sepjaty — vedle obleku zdál se to býti obyčejný vesnický povaleč, — k čemu také všudež tolik kostelů! v Praze jich máme též na zbytky a zde ten náš mohl by již dávno býti sbořen. —

B o ř e n í k o s t e l ů ! — toť dnes něco velmi praktického.

Jak vidíš, milý čtenáři, vybrali jsme si hned do prvního čísla naší „Obrany“ předmět naskrz praktický, vybrali si látku, jak se říká dle nejnovější pařížské módy — pravou nouveauté, novinku.

Zvyk nazývá se druhou přirozeností.

Svět zvykl si, skoro ve všem opičiti se po Paříži a po Francouzích. Zavěsí-li si tam některá, často dosti ničemná ženština, která nehodí se co matka ke kolébce a co hospodyně do kuchyně, za klobouk ptačí křídlo, honem se po ní ve všem světě opičí ženských celé miliony a chodí s ptačí kosinkou za kloboukem. Jiná, která bezpochyby ani neví, k čemu Pán Bůh člověku nohy stvořil, dá si v Paříži svým ševcem přibít na botky deset centimetrů vysoké podpatky, a honem po ní opičí se všechno marnivé ženské pokolení v ostatní Evropě. Opět jiná přisije si v Paříži na sukni lecjaký cár, podstrčí pod něj „honzika“, ihned vyskytne se tato móda třeba v Praze co nuvóté — novinka. Kéž by ale u nás zůstalo to na těchto pošetilých ženských módách!

Líbí-li se krasotinkám, dělají ze sebe hastroše, přejme jim tu radost. Avšak z Francie k nám přicházejí jiné, mnohem horší módy, ku př. francouzské necudné a krvavé romány a hry, zvelebující cizoložství a všeliký jiný zločin. Leč ani to ještě nebylo by nejhorší, jako, že z Francie k nám se přenáší bezuzdné bezbožství.

Již od té doby, co republikánská vláda ve Francii se rozmožila, vyklizuje se tam Pán Bůh ze škol, z vojska, z úřadů, veřejných shromáždění, ze sněmu a konečně i z kostelů, ba tyto vůbec z náměstí poznenáhla odklízují se. Komu Pán Bůh ve hříšném, zkaženém srdci překáží, tomu překázejí sochy svatých, kříže a chrámy na náměstích. Pařížská městská rada prosadila již shoření chrámu na nebe vstoupení Páně; dnes jí stojí v cestě chrám sv. Mikuláše a co nejdřív má dojiti na kostel sv. Ludvíka. V Tourni, městě to sv. Martina, dekretovala městská rada snešení basiliky sv. Martina, kterouž teprv nedávno zemřelý arcibiskup byl vystavěl. V Autunu a Issudunu přivlastnila si obec biskupské semináře pro studující.

I tuto módu francouzskou chtějí mnozí i u nás v Čechách, snad i v Praze následovati.

Nejednou již slyšeli jsme v jistých zasedáních obecných návrhy asi toho znění: socha Matky boží na náměstí tom a tom stojí v cestě, aneb socha mariánská tam v té ulici postrádájc vší umělecké ceny, překáží v pasaži. Jindy zase stál mnohým v cestě sv. Václav a hned na to sv. Jan Nepomucký a konečně celý kostel, v němž útěchu hledali chudí a nemocní. Věru s podivením jest, že sochy svatých a světic božích, kříže ano i chrámy teď na jednou stojí v cestě a překázejí v pasaži. Naším starým předkům nejen že nepřekážely, ano oni nenalezali ani dosti vhodných míst ku stavění soch, křížů a chrámů, čehož důkazem jest naše stověžatá matička Praha a Karlův most. Ano předivno jest, že dnes mnozí lidé, kteříž po celý boží rok o kostel nezavadí, velmi často o kostely, kříže a sochy klopytají. Kdo do kostela nechodí, tomu nejvíce kostely překázejí.

I leckteré jiné věci musejí nestranného posuzovatele podivením naplnovati. Tak ku př. v naší Praze pomník Hádkův na Karlovu náměstí nikomu nepřekáží, ale překáží v Ječné ulici socha Matky boží, kteráž nestojí ani uprostřed, nýbrž stranou zrovna vedle pořadí stromů. Pomník Jungmannův na začátku Ferdinandovy třídy, teprv nedávno postavený, nepřekáží nikomu, ovšem ale mnohým překáží starobylá socha Matky boží na velkém náměstí. Divadla, radnice, věže, kašny, celnice a boudy všeho druhu jakož i stromořadí na náměstích a v nejlidnatějších ulicích pasaži nepřekázejí, ale překážel kostelík sv. Bartoloměje.

Nemáme-liž i v ohledu tomto malou Paříž v Praze? V Paříži a v Praze jest nejen v písmenách, ale i v různých módách mnoho nápadně podobného.

Po hlavních městech budou tuto sochy- a chrámy-bornou módu následovati menší města venkovská a snad dokonce i vesnice. Již od několika let doslycháme z venkova, že se tam sochy sv. patronův českých leckdes zmrzačují a zohavují, patrně, že i tam leckomus v cestě stojí.

Leč dejme tomu, že by tato nová móda z Paříže zemi naši českou, dědictví to sv. Václava tou měrou opanovala, že by všechny kostely, kříže a sochy poznenáhla z náměstí, ulic a rozcestí se odstranily, čím asi myslíš čtenáři, že by v krátké době musily místa takto uprazdněná opět se vyplňovati? Přemýšlej o tom chvílečku. —

— — Máme za to a s námi přemnozí rozumní lidé, že by na místě sbořených chrámů musily v stejném počtu nastavěti se káznice a podobné polepšovací ústavy a kde dříve naši zbožní předkové stavěli kříže, tam by jich potomkové musili stavěti — šibenice.

Dovolujeme si k tomu ihned podati doklad.

V Paříži v těchto dnech jednalo se o sboření sakristie u chrámu sv. Mikuláše. Dříve než-li městská rada tam námítky místního faráře vyřídila, mělo se beze všech právních okolků přikročiti k dílu.

Kéž by ti páni ve městských zastupitelstvech, kteříž o snášení, či odstranění soch svatých, křížův a případně i chrámů rozhodují, v těchto našich časích uvažovali, j a c í l i d é v n u c u j í s e j i m z a p o m a h a č e !

Nuže popatřme na ně blíže. Dne 6 t. m. měla v Paříži prozatím sbořiti se sakristie kostela sv. Mikuláše za příčinou rozšíření pasaže.(1) Fara byla již dříve témuž účelu obětována, aniž by byla městská správa o nový příbytek farářů se postarala. Na kostel má dojíti teprv později. Nesmí prý s bořením chrámu započítati se na jednou, nýbrž vždy jen po kousku, aby prý to příliš nebolelo. Se stejnou asi šetrností zacházel onen přítel koček, jímž ohony vždy jen po kousku usekával. Dne tedy dotčeného o 2. hod. odpol. sám Bůh ví odkud sběhlo se množství nejhorší, pouliční luzy a vniklo do téhož chrámu, aby pomáhalo pánům z městského výboru b o ř i t. Lidé v halách, kazajkách a též v kabátech, staří i mladí obojího pohlaví s hořícími doutníky v ústech skákali po lavicích, vylézali na kazatelnu, i na oltáře a ztropili pekelný lomoz. Veřejné nevěstky se svými gallány páchaly ve chrámě věci nejhorší, na oltářích jedli a pili a to na potupu nejsvětější Svátosti oltářní. Obracejíce se zády k tabernákulu dělali hluboké poklony — zadkem! Za těmito pak na sta jiných oplzlé písně zpívalo, zbožné zpěvy věřících ohyzduými posuňky nápodobujíc. Aby ohavnost a spuštění bylo dovršeno, rozsvítili si k tomu i oltářní svíce a po stranách světla plynová. Kotlíčky — kroupky — se svěcenou vodou u vchodů byly znečištěny. Někteří v nich umývali si umouněné ruce, jiní do nich plvali, ano ten a onen po psím způsobu je zhanobil.

Před postranními oltáři tančilo se. Ode dvou hodin do čtyřech trvala tato ohavnost a spuštění na místě božím. Zatím kolem chrámu shromáždilo se množství všelikého lidu na tisíce a každé chvíle ozýval se děsný ryk jako šelem ze zvěřince: „Démolissons! démolissons!“ — t. j. b o ř m e, b o ř m e !

A ku podivu, po celé tyto dvě osudné hodiny policie pařížská stála nečinně venku a nezakročila, aniž poslala pro posilu. Farní duchovenstvo v sakristii trvalo zatím na modlitbách. Bylo mu nejhorších pohanění snášeti. A když odtud odcházelo, málem byla by luza na ně se vrhla. A co tomu říkaly republikánské pařížské listy? Ty nejsvobodomyslnější měly z toho náramnou radost. Bylo prý to velmi veselé. (Enfin ça été très gai.)

Konečně prý se ukázalo, k čemu se svěcená voda hodí! — Večer chtěli občané (!) opět vniknouti do kostela, avšak kněžouři prý dveře zabarikadovali. Občané (!) kolem kostela táhnouce zpívali marseillaisu, — (revoluční píseň.) Škoda, že s kněžoury vesele se nezatančilo. — Tak psal: Cri du peuple.

K tomu podotýká katolická „Olmütz. Ztg.“: Tyto škandály v kostele měly by mocnárům křesťanského světa býti výstrahou, k jakým koncům přivádí to bezbožecká, proticírkevní politika. Tyto škandály velmi živě připomínají ty hrůzné výjevy v Paříži skoro před sto lety, kdy revoluce Boha sesadivší a krále odpravivší na oltář postavila nevěstku, jí pod nohy kříž dala a jí co bohyni rozumu ctíla. Listy liberálů, avšak střízlivější, spatřují v těchto skandálech předchozí znaky znovuzrozené komunity, t. j. revoluční vlády. K takým koncům dospívá to ve Francii, kde republikánská vláda sama na majetek kostelní a klášterní sahá, osobní svobody řeholníků nedbá, a v obecných školách mládež v čirém bezbožectví odchovává.

Spor o snešení tohoto kostela nebyl ještě soudně vyřízen, avšak ti, jimž na sboření kostela záleželo, měli jaksi na spěch, proto poštvali luzu, aby svatyni předběžně (!) zbořila a takto ten jistý: „fait accompli“ — hotovou událost utvořila. Sama církvi naší nepřátelská „Liberté“ napsala o tomto škandálu: „Protestujeme proti takovému boji proti náboženství; protestujeme proti fanatismu, jenž poznenáhla chce všechny chrámy po kousku zesvětačiti a bořiti. (Nejdříve totiž sbořil se příbytek farní, teď došlo již na sakristii a později mělo dojít na chrám.) Nepřátelé katolicismu všudež pátrají po kostelích, kteréž jim pro bohoslužbu zdají se býti zbytečnými a kteréž duchovenstvu zdánlivou zákonitostí se odebírají. V tom vězí jistý plán, kněžstvu má se vyrvati vše, co mu ještě v tomto století tolerancí dřívějších vlád bylo ponecháno.“ Tak napsal list Církvi jinak nepřátelský.

Tak tedy vypadají ti pomahači, již se moderním chrámo- a socho-
borcům vnucují.

Nebylo-li kdy včasné, sochy svatých a chrámy pod záminkou rozšíření náměstí, aneb že překáží v pasáži, snášeti, je to nejméně dnes, kdy náboženství v masách lidu, a jmenovitě dělnictva čím dál více ubývá.

Dovolujeme si přede vším tuto otázku vedle zkušenosti, či módy z Paříže, soudnému čtenáři předložit: — Co asi budou ti to pomahači při boření chrámů křesťanských dělati, až by — čehož nedej Bůh! — byli se všemi chrámy, kříži a sochami svatých hotovi? Budou si snad na rozvalinách svatých odpočívati a při tom jíst a pít? Ovšem, dokud budou mít co, jakž ale, až zase dostanou hlad a žízeň a nebude co z chrámů a far bráti, co potom budou robiti? Půjdu snad k továrníkovi, živnostníku a rolníku a budou zase v potu tváře pracovati? Chyba lávky! Lidé, kteříž na chrámech si zachutnali, nebudou libovati si ve všední, mozolné práci u rolníka, aneb u šosáckého měšťáka. Bude kdy šelmě, kteráž jednou opojila se kněžskou, aneb klášterní krví, chutnati tvrdý chléb, čistá voda, prosté, každodenní práce občanské? Ta pařížská luza, kteráž jednou na chrámech, křížích a sochách svatých se zmlsá, nebude nikdy více pokojně, ve vši střídmosti a střízlivosti pracovati. Tatáž chrámoborná luza, až poboří domy boží, přiskočí ihned k těm hrdlům a statkům občanským. Platí i zde: dnes mně, zítra tobě! Dnes domům božím, zítra domům občanským přineseme zkázu! Úmysly takými sociální revolucionáři netají se ani dost málo. Můžeme to denně zjevně i mezi řádky čítati v listech sociálních demokratů. Kdo se nebojí Boha, nebude báti se ani lidí a kdo nešetří statku kostelního, nebude šetřiti statku občanského.

Jakmile by pobořeny býti měly domy toho, jenž na hoře sinajské pravil: ne zabiješ, nepokradeš! — pak bořiti se budou i domy lidské.

Nevěrecká věda smazala s jedné kamenné desky desatera první tři přikázání boží a sociální revoluce maže s druhé desky přikázání sedm ostatních. První deska desatera jest záštitou, pevnostní zdí, jest ohradou desky druhé, kteráž bez první neostojí. Z rukou Mojžíšových obě desky vypadly a rozbily se. Zvolal-li těžce zraněný německý císař: Zachovejte lidu víru! tož dovolujeme si jeho výkřik doplniti: Zachovejte lidu chrámy, kříže a sochy svatých! Čím tělo jest duši lidské, tím chrámy, kříže a sochy jsou víře. Ve chrámech znázorněna, zobrazena, a jaksi vtělena

jest víra. Nejsme pouhými duchy, nýbrž z těla a duše složení. Sbořme chrámy, zkácejme kříže, povalme sochy a sboříme a zničíme víru.

Protož, milý čtenáři, važ si svého kostelíčka, byť i sebe prostší a menší byl, važ si ho co nejlepší záštity, co nejbezpečnější pojišťovny svého statku. Važ si toho kříže na rozcestí, obnažuj před ním své hlavy a znamenaj se sv. křížem. Nedej kapličku v poli rozpustům zúčistovati. Dokud tyto ještě státi budou, dotud budeš hrdlem i statkem svým bezpečen! Kdyby jednou měly sbořiti se, pak ti žádná pojišťovna na světě na vypálený příbytek nedá ani groše, jelikož žádných potom nebude.

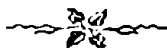
Cti, milý, zbožný čtenáři kostel tvůj farní tím, že ho v těchto světo-borných časích co nejčastěji budeš navštěvovati a v něm před Bohem, v nejsvětější svátosti oltářní skrytým, kajicně se kořiti.

Spustlé chrámy důkazem jsou pustnoucí víry. Oživuj víru svoji tím, že budeš příště horlivě pečovati o jeho patřičné opravení a vyzdobení.

Nakloněný, prohnílý kříž v poli, opršalá polosbořená socha neb kaplička na návsi dokladem jest opršalé, prohnívající víry v srdcích oveček, dokladem nakloněné t. j. klesající mravnosti v obcích. Chrámy z kamene věrným obrazem jsou chrámů Ducha sv. v srdcích lidských.

Nuže, milý čtenáři, podej důkaz oživené víry tím, že povždy vážití si budeš domu božího a že nikdy ani skutkem, ani slovem, ba aniž nevčasným mlčením, aneb jakoukoliv bázni před lidmi nepříčiníš se, aby v tvém okolí buď chrám, buď kříž, aneb socha, jakožto vzácná památka někdejší zbožnosti našich předků, byla snešena neb sbořena!

K čemuž nám dopomahej Bůh!

O evandělické nezbednosti.

*„Však pro nezbednost jeho vstane a dá mu
kolikožkoli potřebuje.“* Luk. 11.

Nezbednost je zlá vlastnost člověka. Nezbedný žák je s to umučiti svého učitele; nezbedný syn, neb dcera užirá rodičům srdce a je předčasně do hrobu připravuje; nezbedný soused může sousedu tou měrou život ztrpčovati, že tento raději se značnou škodou prodá svůj statek, a vystěhuje se třeba za moře do Ameriky. Nezbedná kmotra v sousedství namotá tolik klepů a natropí pohoršení, že sto mužů mezi sebou se rozvádí, šťastné párky manželské třeba na vždy rozesváří, otce od syna a dceru od matky odtrhne. Nezbedný učitel otráví a zkazí celé jedno pokolení; nezbedný představený na dlouhé časy zostudí obec a nezbedný kněz nadělá v osadě i mimo ni mnohem více pohoršení, nežli sto kněží horlivých napravití může. — Zkrátka nezbednost jest souhrnem všech lidských nectností.

Ve slově: nezbednosti vězí jakási zarytá neústupnost, tvrdošijnost a vzdorovitost, kteráž nedá se žádnou domluvou, napomináním odstrašiti a kteráž stůj co stůj musí vždy svou si prováděti.

V říši ptactva co taký nezbeda povšechně znám jest vrabčík, jenž nezbedností svou z hnízda vyšteká tichou a přítulnou vlaštovičku, ba vyšteká i holuba. Co nezbeda tento rolníku natropí zlosti, není třeba povídati. Stokráte ho může zahánět klackem, kamením, ba ani flintou nedá se odstrašiti, vždy jen vede si svou — čimčarara.

A tu věru není divu, že i nebeská Moudrost nezbedností za předmět svých slov si obrala, ovšem že v rozumu naprosto jinakém, jakož každému posluchači slova božího dobře jest povědomo. Pisatel těchto řádků přemítaje, o čem by v čísle I. své „Obrany víry“ psáti měl za tím účelem, aby čtenářstvu svému, jak se říká, hodně se zavděčil, tak aby novým listem svým

pronikl a vynikl: Po delším přemýšlení ustanovil se na tom, aby pohovořil si o nezbednosti vůbec a to proto, že v době naší nezbednost hraje velikou, nesmírnou roli, ba že nezbednost dnes je heslem celého světa.

Troufáme si tvrditi a dokázati, že bez nezbednosti člověk to nikam nepřivede ani na tomto, ani na onom světě.

Dvojí jest nezbednost: zlá i dobrá, ona vede ku smrti, tato k životu věčnému.

Proč u nás víra naše katolická v takém úpadku se nalezá? Proto, že její nepřátelé nezbední jsou. Proč novinářstvo Církvi naší nepříznivé v takém rozkvětu se nalezá? Proto, že jeho novináři nezbední jsou. A proč dále novinářstvo, jakož všecko písemnictví katolické dosud tak slabé, nepatrné a neznačné jest? Proto, že nemá spisovatelů dosti nezbedných. Na spisovatelských nezbedách záleží velmi mnoho, ne však všecko. Nezbeda spisovatel musí míti též nezbedy čtenáře. Katolický spisovatel při vši své nezbednosti pramálo pořídí, nemá-li za sebou celé zástupy nezbedů čtenářů.

Podívejme se do Německa a to mezi katolíky. Pane Bože co tam je nezbedů! A ze všech nejnezbednější jsou tam katolické matky, kterýchž sám největší katolický nezbeda: Windthorst musí poslouchati. Tentýž při posledním valném sjezdu katolíků v Bavořích vyznal a nezapřel, že má nezbednou paničku a bezpečně že ze strachu před ní připil všem nezbedným katolickým matkám, kteréž odchovávají také nezbedy, jakým on sám a s ním na říšské radě celý katolický střed jest. Tito nezbedové dali již papá Bismarkovi co pod nohy.

Kdož by se nadál, že sám sv. Otec Lev XIII. katolíky německé pro jich nezbednost mnohokrát již před celým světem pochválil! A považme dále, není tomu ještě mnoho neděl, co katolíci v Belgii samou nezbedností zeduářskou vládu svrbli! Taková nezbednost již za něco stojí! Zdaž ale tato nezbednost Pánu Bohu jest milá?

Abychom na otázku tu důkladněji si odpověděli, musíme sáhnouti k písmu svatému. I hledali jsme a šťastně našli bůd na prvních listech pořádného, avšak Pánu Bohu velmi milého nezbedu.

Není jím nikdo jiný, jako Abraham.

— Křik Sodomských a Gomorrských rozmnožen jest a hřích jejich obtížen jest příliš, — pravil Hospodin. —

— Bude-li padesáte spravedlivých v městě, zahynou-li spolu? zda-li zahubíš spravedlivého s bezbožným? — I řekl Hospodin: jestliže naleznu v Sodomě padesáte spravedlivých, odpustím všemu městu pro ně. — A odpovídaje Abraham řekl: že jsem jednou začal, což kdyby bylo bez pěti padesáte spravedlivých? — — jestliže pak čtyřiceti tam nalezeno bude — — — prosím, nehněvej se, Pane, což bude-li tam nalezeno třiceti? — — — Poněvadž jsem jednou počal, ještě mluvití budu ku Pánu svému, co jestliže tam nalezeno bude dvaceti? — — Prosím nehněvej se, Pane, budu-li ještě jednou mluvití: „co, jestliže tam nalezeno bude deset? — —

Tento Abraham jest pravzorem všech evandělických nezbedů. Ano zrovna po něm naučili se tomu všickni Pánu Bohu milí nezbedové: prosím, nehněvej se — — že jsem již jednou začal, což jest-li — — ale nehněvejte se! — — Tak ustavičně ti nezbedové okolkují hezky zdvořile, řekli bychom úlisně a vždy vedou si jen svou, až prosadí, co chtějí.

Abrahamova nezbednost Pánu Bohu se tolik líbila, že mu — lidsky řečeno, jako nemoudří pravíme! — s padesáti spravedlivých vždy níže slevoval, až konečně na deset slevil.

Nezbednou byla i Anna matka proroka Samuela. Když šťastnější, protože dítkami požehnaná protivnice ji trápila, náramně sužovala a jí vytýkala, že Hospodin nedal jí dítě a to na každý rok, když vstupovali do chrámu Hospodinova: tu Anna rozmnožovala prosby před Hospodinem tak dlouho, až byla vyslyšena.

Pominouce příkladů nezbednosti četných jiných ze starého zákona, uvádíme též jen dva z nového zákona, ženu totiž pohanskou prosící Krista, aby zlého ducha z dcery její vyvrhl a slepce cnoho blíže Jericha, kteříž oba nedadouce se odstrašiti, prosili tak dlouho, a to vždy důrazněji, až byli vyslyšeni.

Však Kristus Pán sám chválí tu nezbednost, o níž v evandéliu o křížových dnech v chrámech se čte, a kteráž u Boha vyslyšení dochází. Tuto nezbednost k rozeznání od hříšné dovolujeme si nazvati evandělickou, kteráž člověka vede ku spasení. Touto nezbedností vyznačovali se všickni svatí a světice boží. Nezbední byli sv. apoštolové, jimž nejvyšší kněží a zákonníci zapovídali, aby nekázali a divy nečinili ve jménu Ježíše Krista a oni přece dělali, co jim bylo zapovídáno. Nezbední byli všickni ti svatí, již pro chudé a bídny po domích almužny sbírali a byť i sebe větších za to potup ano i týrání zakoušeli, oni přece nenechávali se odbýti, nýbrž tupitelům a trýznitelům odpovídali slovy: tyto potupy a zášijky platí mně, ale nyní prosím ještě o dárek mým chudým! Tato jich nezbednost obyčejně otvírala srdce tvrdá, obměkčovala časem i srdce zarytých lakomcův. Evandělickým arcinezbedou byl sv. apoštol Pavel, jenž v listu svém k Timotheovi napsal: „Kaž slovo, nabízej v čas i nečas; tresci, pros, ve vši trpělivosti a učení. Apoštol tento svojí nezbedností stal se apoštolem světa.

Kterak vedle slov těchto apoštolských evandělicky nezbedná byla i svatá matka Monika, kteráž syna svého zbloudilého s očí nespouštějíc ustavičně za ním chodila, jej napomínala a bez přestání za jeho obrácení Boha prosila, až se po několika letech přece doprosila.

Tuto její nezbednost po všechny časy za vzor si braly a dosud berou všechny zbožné matky, dopustí-li na ně Bůh, že buď zlým příkladem otce, aneb zlých lidí dítě některé svedeno bylo na cesty hříchu. A že dnes tolik jest světsky nezbedných synů a dcer lidských, pochází z toho, že vždy méně máme evandělicky nezbedných matek.

Naproti nezbednosti světské bojovati se musí nezbedností evandělickou. To musí státi se heslem naší doby. Doba tato zlá jest, velmi zlá. Svatá víra našich zbožných předků hyne vždy více a to již i tam, kde mělo se za to, že dosud jest neporušená. Nevěra vždy více vniká do českých našich dědin. Nedávno psal kdosi do „Čecha“ od Příbrami: Matky chodí na sv. Horu a jich synové — barákují. Bolestná to, ale trefně vyjádřená pravda. I o těchto zbožných matkách platí slova božského trpitele, jež pravil k nábožným ženám: plačte nad sebou a nad syny svými, plačtež evandělicky nezbedně.

Mají-li tresty boží, jež na člověčenstvo ruka Páně: morem, hladem a válkou v nastávající sociální revoluci připravuje, se zastaviti, musí v rodinách našich nezbednost světská přemáhati se nezbedností evandělickou. Kněžstvo naše s nemalým úžasem pozoruje, kterak dcery našich zbožných habiček, matky nynejšího pokolení u víře zvlažněly.

Samy sice chodí na sv. Horu, samy sice modlí se, chodí do chrámu Páně, i ku sv. zpovědi ano i posti se, avšak syny své nechávají barákovati t. j. bezbožnými býti. Ovšem omlouvají se: což já si mohu pomoci? Napomínala jsem je dost a dost, oni však mne neposlechnou, já je již nepředělám, musím to nechat běžet, jak to běží.

To ještě není ta pravá evandělicky mateřská nezbednost. Tak nejednala sv. Monika. Kdyby byla tato jednala, jako přemnohé naše, jinak hodné matky, byla by si pomyslíla: můj syn je učený, dala jsem ho studovat, on tomu musí rozumět, takého pana studenta já prostá matka více nenapravím a to tím méně, protože i sám otec zlým příkladem ho kazí.

Ne tak sv. Monika. Pomyslíla si asi: Kdyby můj Augustínek stokráte byl učenějším a prodělal všechny doktoráty světa a byl sebe větším řečníkem, já mu nepopustím, musím za ním a musím s pomocí Boží jej z bludné cesty vrátiti. — Jinak nebyla by jej snad na Pánu Bohu vyprosila.

To právě bývá osudnou chybou přemnohých matek, že, jakmile jich děti dorůstají, v počáteční náboženské horlivosti ochabují. Myslí si: Můj syn je již výrostek, on mne v těch věcech více neposlechne. Ubroukne, utrhne se na mne a když vidím, že slovo mé neplatí a že děti se mi ještě vysmívají, raději mlčím.

Těmi asi slovy odbývají mnohé prosté matky výčitky svého svědomí, že nechávají děti bezbožnými se státi a v bezbožnosti setrvati

Ku katolickým matkám máme především tato naše slova: buďte matky evandělicky nezbednými!

Na této vaší nezbednosti závisí spasení dítek, spasení vašich mužův, spasení i čeládky. Buďte především evandělicky nezbednými k své čeládce. Dobře víme, kterak tato světsky nezbedná jest. Čeládka nechce již do kostela choditi, dokonce ne ku sv. zpovědi, ba nechce již ani vůbec modliti se. Je to pravý kříž s takou světsky nezbednou čeládkou. Avšak nezbednost evandělická nedá se tak zholá odbýti, ona káže slovo, nabízí v čas i nečas, tresce, prosí, žehře, ne ale v klení, nadávání, proklínání, nýbrž ve vši trpělivosti. Pochybujeme velice, že by která hospodyně děvečku světsky nezbednou klením a nadáváním do nebe kdy byla přivedla. Tam vodí se čeládka nejvíce vlastním dobrým příkladem, jak toho nejkrásněji u sv. Františky vdovy shledáváme.

Tato čeládku svoji sama do chrámu Páně vodila, sama přihlížela, zdaž se modlí, a zdaž ošklivé věci nemluví a netropí. Ba přiznejte se milé matky samy, že spíše z pohodlí přestáváte často býti evandělicky nezbednými. Mnohá si myslí: co mi do děvečky, neb do čeledína. Jen když si odbude svoji práci, pak ať si třeba skáče po hlavě. Srazí-li si krk, ať si ho vezme, třeba . . . co mně po něm, nebo po ní!

Ano, to je ta pravá ďábelská chytristika, řídí-li se hospodyně pořekadlem: co mně potom! Zrovna tak odbyli zákonníci a farizeové zoufalého Jidáše: co nám potom, ty viz! Vidí-li paní domácí, že její služka vrhá se do záhuby, konejšívá své svědomí jiným pořekadlem: Kdo chce kam, pomozme mu tam! V těchto slovech vězí náramná, věru ukrutná moudrost! Tedy jen pomáhejme každému střetěnci do propasti, třeba do pekla. Jiná jest otázka ovšem, jak to asi s podobnými výmluvami bude vypadati u soudu před tím, jenž pravil, že království boží násilí trpí a že povinností hospodyně jest, vzhledem k jich čeládce, často i toho násilí užívati, jehož i svatí ve smyslu svrchu uvedených slov apoštolských užívali.

Kdo dnešní poměry služebné zná, dobře ví, kterak mnohé hospodyňky netečně, lhotečně, chladně, ba mrazivě se chovají co do náboženství své čeládky. Není též divu, že čeládka na mnoze tolik spustlá jest. Co paní sama nemá, kterak může dáti své služce? Paní sama se nemodlí, a chodí do kostela jen pro parádu, kterak má služka býti nad svou paní?

My naproti tomu máme za to, že i čeledínu, že i služce dal Pán Bůh srdce lidské, a ne srdce z kamene a že toto srdce dobrému slovu, slovu zbožnému z úst paní přece časem — nabízej v čas! — bývá přístupné. A byť i neuposlechli dnes, poslechnou snad zítra. Neboť to slovo dobré, slovo zbožné z úst paní působí v srdci služebníka jako spasný protijed, ono se mu v srdci i v hlavě rozleží, ono mu útroby rozryje, ono mu nedá pokoje, tak že co dnes učiniti nechtěl ze vzdoru, učiní snad již zítra bez pobízení.

Kéž by hospodyňky učily se povahy lidské lépe znáti! Kéž by čeládku svoji co do stránky náboženské hned neosuzovaly! Kéž by uvažovaly, v jak smutných, přímo žalostných poměrech rodinných mnohá služka vyrostla. Pak by zajisté k ní nechovaly se tvrdě, nekřesťansky, přímo nelidsky. To přesvědčení máme, že i čeledín, že i služka v srdci svém hluboko zachová každé dobré, zbožné, v pravdě mateřské slovo své paní, a že pro to slovo zapomíná na mnohé tvrdé, unáhlené slovo. Máme pevně za to, že do nejdelší smrti bude u věčné paměti míti služka tu pravou evandělickou nezbednost své paní. Peníze, jež ji dala, utratí se, šaty darované zvetešní,

avšak slovo zbožné utvrzené dobrým příkladem zarůstá do srdce, vzrůstá ve strom a vydává časem užitek stonásobný.

Co pravili jsme o té naší nezbednosti křesťanských hospodyň ku čeládce, platí stejnou měrou o nezbednosti matek k jich dítkám, o čemž svrchu již bylo pojednáno. Jiné proudí se city v srdci hospodyně k čeládce, a jiné v srdci matky k dítkám. Tu větší panuje něžnost, tu větší láska. Každý pohled na dítě, praví jí: toť tělo z těla mého, toť duše z duše mé, toť srdce ze srdce mého. Věru nelze nám pochopiti ty matky, kteréž šetří na svém těle a utrhuji svým ústům, aby jen hodně bohatství na těla svých dítek navěšeti mohly a ty jich nesmrtelné duše, pokud náboženství se tkne, nechávají tak chudinké a tolik nahé, že z toho až děsno hývá. Čím větší bývá u věcech hmotných rodičů starostlivost, tím osudnější bývá jich lhostejnost u věcech náboženských, zrovna jakoby ta matka ke světu pravila: tělo, krásu, bohatství, vlohly, učenost mých synů a dcer obdivuj, s jich nesmrtelnými dušemi dělej si co chceš. A přece všechny statky hmotné a všechno to vzdělání dítek nepřipravuje rodičům v jich starobě tu odsluhu, a tu vděčnost, jako když evandělickou nezbedností vstřípi jim zbožnost a ty cnosti, kteréž větší mají cenu před Bohem než-li před světem. Nemluvíme tuto o životě věčném, nýbrž především o časném. Chceš-li, matko, aby synové a dcery tvé nepromarnili a neprohýřili všechno to, co jsi jim byla s velikou šetrností a sebezapíráním nastrádala, buď k nim evandělicky nezbedna, vedle slov apoštolských ve vši lásce, trpělivosti a učení. Evandělická nezbednost rodičů k dítkám jest nejlepším pojištěním jich statků vezdejších. Nemá-li světská nezbednost často již za života rodičů všechno promarniti, musí evandělická nezbednost rodičů do srdcí synů a dcer nesborný základ křesťanských ctností dáti, kteréž ctnosti nejlepšími a do dneška co nejchvalněji osvědčenými pokladami ohnivzdornými jsou. Co platny jsou všechny pokladny ohnivzdorné se zaručením i bez zaručení, privilejované i neprivilejované a všechna pojištění na dožití a přežití; byť i do pokladen a pojišťoven takých nedostal se ani zloděj a nepožíral je ani rez, ani oheň: jest však jiný oheň a rez a jsou jiní zloději, kteříž vkrádají se a prožírají i ty ohnivzdorné. Tímto ohněm, zlodějem a rzí jsou lidské vášně, před nimiž žádná ohnivzdorná pokladna neostojí. Tu nejlepším pojištěním jest evandělická nezbednost rodičů, o čemž dále v čísle budoucím.

Chudoba bez víry matkou neřestí.

V největším světovém městě Londýně, které čítá skoro 4 miliony obyvatelů a rozkládá se v délce 7 mil, žije lid dělnický v stavu nad míru bídném. Příbytky dělníků nevyrovnají se co do pohodlí ani doupatům divé zvěře i upomínají na smrduté vězení otroků na lodích, v nichž za doby hnusného obchodu lidmi převáženi byli ulovení černoši z Afriky do Ameriky a jinam. Dvorky a ulice v dělnických třídách plny jsou špíny, kalu a bláta, nepřístupny průvanu, tak že obyvatelé jejich dost malinkou porci zdravého vzduchu tam nedostanou. Vchod do temných těch sklepů na lidi tvoří vylámané schody, úzká chodba s hrbolatou podlahou, tak že cizinec leze do nich po všech čtyřech. Na cestě té zalyká se smrdutým výparem špíny a když nebezpečí to přestál, objeví se očím jeho děsné divadlo. Komůrka, jejíž podlaha tvoří čtverec 8 stop zdělí i zšíří, začaděná, s jejíchž stěn vlhkých špína zastaralá stéká, se zalepeným papíry a hadry okénkem a vyhnílou, plesnivou podlahou, toť obydlí lidské, obydlí rodiny. Rozlámaná židle, zbytek zpuchřelé postele, rozbitý stůl a stará bedna, jež slouží za lůžko dětem, reprezentují nábytek chudších. V jeskyni té žijí rodiče s četnými dítkami a rozličnými — čtver- i šestinožci.

V jedné díře takové našla komise devět bratří a sester od 29 let zpět na lůžku, jinde zas rodinu s třemi dětmi a rovněž tolika — prasátky. A čím se zaměstnávají? Stahují myši a psy, aby kůže prodali řemenáři; proto chýže jejich smradem otravným z hnilotin a zdechlin jsou přecpány. Ložírny a spárny pro chudinu jsou teprv pravým obrazem předpekli pozemského. V jedné síni spí až 88 osob obého pohlaví a kterým se peněz nedotýká, ti leží na schodech stočení v kotouči jeden přes druhého jako hromada parežů.

Místa tato jsou v pravém slova smyslu hnízdem všeho zla, výrobnou morové nákazy, školou zlodějů a lupičů i továrnou na zmrzačence. V chudých čtvrtích je také znemravnělost na nejvyšším stupni a to proto, že s chudobou nepojí se tu víra a zbožnost. Jeť tu sice nuzota bezpříkladná, neboť výdělek těchto otroků nelze ani za almužnu, byť i darmo danou považovati.

Za pár spodků dostane švadlena 2½ pence t. j. našich asi 10 krejcarů. Pracovní den trvá 17 hodin, od 5 hodin z rána do 10 hodin večer. Za 12 našich krejcarů ušití musí šička tučet zástěrek a za jeden gros (dvanáct tuctů) škatulek na sirky odměněn je dělník 9 krejcarů. Nájem pohlti výdělek

Však i tato krutá bída dala by se vydržet aneb odstranit, kdyby lid dbal na Boha a přikázání Jeho. Ale jaké jsou zprávy o něm v této příčině? Z 212 „lepších rodin dělnických“ v Old Fordes nechodí 128 nikdy do kostela. Ze 2290 obyvatelů celé řady domů v Bow Common navštívilo chrám Páně 88 dospělých a 47 dětí. Ulice v Leicesteru čítá 246 rodin, z nichž 12 chodí do kostela. Jsou osoby, které 20—30 let nitro kostela neviděly a jsou starci, kteří nepamatují kdy posledně v domě Božím dleli. To ovšem musí přinést zlé ovoce. V skutku též náboženský život z rodin těch vyhynul. Manželství je věci neznámou, předmětem posměchu; církevní oddávky velmi řídkým jsou zjevem. Žádná i sebe hnusnější nepravost nevzbudí pozornost sousedstva; tak otupělý je cit mravní. Dvory plny jsou zlodějů a děvek. V ulici jedné mezi 35 domy jsou 32 rozkošny pro vlníky a v jiných podobných 43 domech neplechý zdržuje se až 428 padlých ženštin, z nichž mnohé sotva 12. rok věku svého překročily. V třídě Custon Road připadá na 100 obyvatelů jedna kořalna, a v Orang Street je 100 velkých naléváren.

Tak zní komissí vládní sebraná data, jež očividným důkazem jsou, kterak chudoba bez Boha je pramenem vší nepravosti a bídy tělesné i duševní.

Z venkova.

Posílá strýček Damian Loukota.

„Buď jméno Páně pochváleno, už jsme v Praze,“ zvolal jsem radostně v železničním voze, když vlak náš zastavil v nádraží západním a čekal s ostatními toužebně, až konduktor tou podivnou klikou zarachotí. Vyhrnuli jsme se z vozů jako mravenci z odhrnutého mraveniště a každý pádili jsme za ohlušujícího křiku: „drožka, fiakr, omnibus“ z nádraží po svém. Nebyl jsem již dlouho v Matičce naší a proto mi zvědavost mohla oči i nohy potrbat. Šel jsem nejprv na Vinohrady. Mám tam tetku, která mi tak tím nocehem vypomůže, že nemusím za drahé peníze do hospody.

Po cestě pustil jsem uzdu svým nenasytným očím, ozbrojiv je okuláry č. 10 a kráčím zvolna se svým uzlíčkem pěkným parkem vzhůru k „slepé bráně“, abych se vyhnul lomozu v ulici Žitné. Stanu před sochou. Prohlížím si ji a dle řasů oděvu a celé postavy poznávám, že to socha Panny Marie. Smeknu a pozdraviv Rodičku Boží přistoupím blíže, abych viděl obličej. „Ale,

pro pána Jana“, pravím k sobě, „vždyť ona má obličej uražený“. — „Ba že má, tatínku“, volá mi nějaká paní za zády, „a neví se, kdo jí to udělal. Tady jsou lidé všelijací. Sv. Jana tamhle na Pankraci taky na pokoji nechali a teď musí ta socha pryč odsud, protože tu překáží“. — „A komu?“ ptám se skoro zhurta. — „I povozům prý a pasáží vůbec.“ — „Hahaha“, směju se po venkovsku, „ta že překáží jízdě? Což tu není dost místa pro několik vozů vedle sebe, ještě není ta ulice dost široká? A což tyhle stromy — ty nepřekázejí a tanhle ty hromady černých trub, haldy kamení a rumu, to nezdržuje jízdu?“ — „Ba, můj zlatý, ono je toho víc“, pověděla švitořivá panička v šatu obstarožním, „jinde mají pumpy, boudy staví na prostředku ulice, ano i záchody na místech, kudy se nejvíce chodí a nepřekázejí přec.“ — „V tom bude cos jiného,“ pravím, „četl jsem oněhdy v novinách jak tam ve Francouzsku bourají, pustoší a okrádají kostely, odklizejí sochy svatých a o Pánu Bohu ničeho vědět nechtějí, ačkoliv už cholerou jim pohrozil a odtamtud, jak slýchám, přichází k nám nové mody; aby to jen nebyla nějaká ta bláznivá novota. Chraň nás Pán Bůh takového neštěstí!“ — „Nevím, nevím, jak se to má, ale někteří páni chtějí zkrátka, aby socha přišla pryč, není prý to také dílo umělecké.“ — „Můj ty Spasiteli,“ zvolám rozhořčen, „což byla hůl Aronova dílem uměleckým a dřevo sv. kříže vyšlo z rukou umělce? Či musí snad každý obraz zázračný pocházet od některého slavného malíře neb sochaře? Kdo pak tu bude Pánu Bohu poroučet, čím má divotvornost a všemohoucnost svou zjevit? A což každý obraz zeměpána aneb slavného muže kteréhokoli, je prací rukou umělých, že si vážíme a na stěny svých světnic a pokojů jej zavěšujeme? Posvátnost soch a obrazů Svatých nezáleží v kráse umělecké, nýbrž v úctě Svatého, jehož připomíná a počtu nábožných vzdechů a modliteb před obrazem k nebi vyslaných. Těmi posvěcuje se předmět představující oslavence. Prostinký stůl posvěcen je tím, že na něm spočívalo Tělo Spasitele, který nemocného křesťana posilnění přišel na cestu do věčnosti. Kdyby všechny naše starožitnosti a památky, jež ukládáme a schováváme jako drahý klenot, musily být zároveň děly uměleckými, měli bychom skoro prázdnoá musea.“ — Panička poslouchala jako při kázání, oči se mne nespustila. Dodala si kuráže a pravila: „Sv. Václav a sv. Jan také už nejsou na Václavském náměstí.“ — „Vím to, drahá, vím,“ řku, „a říkalo se, že tam přijdou sochy umělecké, kdy však, to ví sám Pán Bůh“. — „Přece ale nepřijde tahle památka k pohození,“ zahovořila panička dále, „velebný pán Cibulka od sv. Ignáce zadal k magistrátu prosbu, aby mu ji dali, že ji dá odvést, opravit a postaví ji tamhle níže do Salmovy ulice ve výklenku.“ — „Bůh mu to zaplať,“ pravil jsem a poděkovav jí za pozornost, kterou mi věnovala, šel jsem svou cestou dále. „Tak vida,“ rozumuji sám u sebe, „ti rozkřičení jesuité zachránili sochu Matky Boží; kéž by zachránili s jinými ještě i víru lidu, kterou mu rve ze srdce zlý svět, jak dal jim Bůh v dobách bludařství vykonati.“ — Odpoledne šel jsem na Malou Stranu. Co tam nevidím nového? — Náš Radecký i s vojíný v nových šatech a pod ním pěkný obnovený nápis český! — „To musím povědět našemu Kubátovi, ten s ním válčil u Kustozy a Novary a mnoho vypravuje o jeho zbožnosti a hrdinné důvěře v Boha; sotva to vydrží do sv. Jana, aby se sem nepodíval. Však jsi nosil, veliký rodáku, ještě jinou zbraň v ruce, s kterou teď missionáři a jeptišky procházejí kraje divochů za mořem a kterou nám sv. Otec tento měsíc tak vřele do ruky tiskne!“ — Odbyv své řízení v úřadě a navštívil sv. patrony naše, přešel jsem opravený a pěkně vydlážděný most kamenný a stavěl jsem se pak až na staroměstském náměstí, kdež zahlédl jsem opět něco nového: Stojan čtyřhranný a na něm vyznačena průměrná teplota Prahy, velikost, výše a podobná zeměpisná data. „To je dobré pro cestujícího,“ pomyslí si, „a — nepřekáží nikomu“. Prohlížeje si opravený orloj, přikročil jsem k vítěznému sloupu nejblahoslavenější Pauny, jež postavil na poděkování za šťastné obhájení Prahy od Švédů a za ukončení války třicetileté císař Ferdinand III., který sám pak s procesím ctitelů Rodičky Boží sem chodil

se modlit. Po něm totéž činil císař Leopold I. Na vysokém, 70 centů těžkém pískovcovém sloupu korintském trůní socha Rodičky Boží, která druhdy v zlatém hávu svém oslňovala celé náměstí. Dnes však zlatý oděv její je opršelý, uprášený, sedřený. Slavný magistrát pražský dal sice památník ten opravit, aby život nikoho z kolemjdoucích nebyl více ohrožen, ale zdá se, že obnova neprovedla se z úplna a tu jak z upřímného srdce děkoval jsem opatrným konšelům staroslavné Prahy za oběť na uchování významného skupení a sloupu, tak se snažnou prosbou obracím se k těm, kteří 1½ tisíce zl. na opravu dosud ctěné sošky přijali od horlivých a zbožných katolíků, aby opravu dokonali. Zatím jiného nežádám a poručím se do přízné zbožného čtenářstva jakožto skromný strýček

Damian.

Obrana postu.

V těchto dnech přinesly skoro všechny čelnější listy evropské o Kartusiánech francouzských velmi čestnou noticku toho znění:

„La Grande Chartreuse“. Mnichové slavného kláštera Chartreuse ve Francii slavili tyto dny 800leté jubileum založení řádu svého sv. Brunem. I nyní, jako před 800 lety, žijí mnichové tito odloučeně od sebe, jak zakladatel jich řádu rozkázal. Každý mnich žije ve zvláštní své chýši, pracuje, modlí se a žije sám a podniká rovněž sám občas procházky, aby se zotavil. Jen dvakráte za den a v noci shromáždí se mnichové, zpívajíce litanie, o velikých svátcích zasedají pak ku společné, avšak tiché hostině. Členové řádu jsou hrdí, že nikdy nezmírnili krutá pravidla řádu a nepřijali opravy ve směru tom, ani když papež jim je nabízel. Tak zamítli, když papež dovolil nemocným členům řádu pojídati jídla masitá a od založení kláštera nepožil nikdo z obyvatelů jeho jiné krmě než rostlinné. Aby pak dokázali papeži, že jim strava tato k duhu jde, vyslali k němu do Říma deputaci, jež skládala se pouze ze starců osmdesátiletých. Zvláštní jest, že členové řádu toho přijímají pod obojí. Víno se podává neposvěcené, svátost oltářní přijímají ležíce, jak to svatý Bruno doporučoval. Při stolu požívají vína z nádob hlíněných tvaru vásy se dvěma uchy. Nejkrutějším pravidlem jest prý jin, že si musejí v zimě dlati dvakráte vlas do hola ostříhati. Proslulý nápoj „chartreuse“ nevyrábí se v klášteře samém, nýbrž v nedalekém sousedství jeho. Každý z mnichů dostane jednu láhev na rok, avšak mnozí pokládají za svatou povinnost, nedotknouti se jí a vrátiti ji po roce neotevřenu.

Pomíjaje některé menší nesprávnosti ve zprávě svrchu položené, doplňujeme ji v ten rozum, že Kartusiánův velmi tuhé posty nejen věk prodlužují, ale i před nemocmi nakažlivými chrání. Ujišťuje se, že před branami „Grand Chartreuse“ zastavuje se i cholera. Dosud prý tam nikdo na cholera neumřel, ano i horečka jest tam neznámou věcí. Do kláštera přijímá se pravidelně každý, kdo si troufá přísný život mnichů těchto podstoupiti. I stává se, že nezřídka již 50—60letí šlechtici a důstojníci po životě nezřídka hýřivém, s tělem valně sešlým tam vstupují. A tu stávají se i zázraky, že ti staří podagristé s údy sklíčenými docházejí tam uzdravení.

Mnichové tito vedou život někdejších poustevníků egyptských, kteříž při nejtěžších postech dosahovali obyčejně stáří 100, nezřídka i více let. Ujma tedy v jídle a pití a zdržování se masitých pokrmů chrání před nemocmi a prodlužuje věk. To nechť zapamatují si všickni labužníci.

Naši kondukteři na drahách jezdí i v zimě v nejhorší psotě a nenastudí si krky, ba mnozí z nich tvrdí, že neznají anirýmy. Naproti tomu ti, kdož celou hlavu do vaty a vlny zabalují, z bolení hlavy, zubů, rýmy a opuchlin po celý rok nevycházejí. Není tedy přes otužování těla i duše od mladosti až do věku pozdního. Nynější vychování dětí je až hrůza rozmazlené. Proto též je na světě tolik mrzáků podle těla a ještě více podle duše. A proto též tací mrzáci, když na ně Pán Bůh vzpomene křížkem dosti lehkým, raději si berou život. Jenom nic trpět, nic pro Boha a svou rodinu snášet a vždy jen se dobře mít. To však zde na světě nejde!

FEUILLETON.

Naučení umírající matky ze 16. století.

„Sedávej panenko v koutě, budeš-li hodná najdou tě.“ Přísloví to české, jemuž doba nynější již neholduje, pamětným je písmem staré mravopoctnosti, již předepsala rodinná kázeň dívce dorůstající v pannu. Přísné středověké obyčeje, jež by dnes učitelé moderního taktu a elegance nazvali nesnesitelnou torturou, přinášely přec rodině většího zdatu a požehnání, než nynější bezuzdná volnost, ba rozpustilost mládeže, již svět rád nazývá nezbytným požadavkem přirozeného vývinu dorostu našeho. Uvádíme čtenáře v řádky posledního napomenutí starostlivé máteře, které zanechala svým dcerám, co duševní dědictví a poslední svou vůli k vyplnění. Přehnanými nazve třeba i střízlivý kritik tyto příkazy matčiny, však přiznati musí, že spůsoby dívek a mravnost dle nich spořádaná, lepšího ovoce zajisté přinesly rodinám, než rozpustilá dotěrnost novomodních slečinek.

„Milé dcery! Obávajíc se, že z lůžka svého již nepovstanu, zanechávám vám vlastnoručně psaný a zapečetěný list na památku s příkazem, abyste dle něho se řídily. Buďte předně bohobojnými, pilně se modlete a chrám Páně navštěvujte; v kostele sedte počestně, bledíce před sebe a na kněze; nezevlujte po lidech! Nemůžete-li do kostela pro churavost, tož čtete a modlete se z bohobojných a svatých knih, ale nikdy pro Bůh nechápejte se knih bezbožných, lehkovážných, v nichž tolik hříšných věcí stojí, neboť ony Pánem Bohem vám nadělené dostačí. Z knih špatných rodí se zlé smýšlení, a zlé myšlenky plodí pak i zlé skutky. Jste-li u svých přítelkyň a příbuzných, chovejte se jemně a počestně; přijdou-li pak jinochové, nedejte se viděti a nepřicházejte k nim, dokud se nejde ke stolu; tu pak zavolány byvše, udělejte před nimi slušnou poklonu, sklopte cudně zraky své, majíce ruce vždy před sebou, a nedívejte se na hochy, to vám radím. Podají-li vám ruku, nepozdvihujte oči aniž zírejte na ně, nepouštějte se s nimi do rozmluvy, a noh svých nenatabujte. Po jídle rychle vstaňte a jděte do své komůrky, dobře ji pak za sebou zavřete, aby žádný nešel za vámi. Jste-li na svatbě, neb na návštěvě, chovejte se opět ctně a nerozmlouvejte s mladíky.

Mluví-li oni na vás, odpovídejte krátce slovy „ano“ neb „ne“ — „nevím“ — „může být“ — a nevypínejte své tělo, to je ošklivé. Sedáte-li ke stolu, pamatujte na to, abyste málo jedli, neb jinak by si lidé myslili o vás, že jste nenusyty a nemotory. Můžete dříve něco ve své komoře pojíst, abyste pak za stolem tím počestněji seděly, a nepijte vícekrát než jednou. Nutí-li vás k pití, řekněte: „Nemám žízeň“ a nedají-li se tím odbýt a vyzývají opět, odřekněte slovy: „Vždyť slyšíte, že se mi nechce píti;“ postavte sklenici před sebe a nechte ji tak, nepijte z ní. Dostanete-li potom žízeň, řekněte jiné panně, aby vám dala napít i vysrkněte si kapku, ale pro živý svět nepřipíjejte žádnému z mládenců, aniž dívejte se na ně u stolu, nýbrž majíce zraky sklopené, zírejte na jedno místo, hlavu držte klidně a nehýbejte sebou. Pak-li hoši k vám přisednou a s vámi zachce se jim laškovati, jak v obyčeji

mají, neodpovídejte jim a nedají-li vám pokoje, odbyťte je slovy: „Nechte mě na pokoji, nemám to ráda.“ Oloupají-li vám jablko nebo hrušku, nechte je ležeti, nejezte jich. Když se jde od stolu a nastává tanec, opět bedlivý pozor dejte, abyste ctnými se ukázaly. Sedne-li si k vám hoch, nevšímejte si ho, mluví-li na vás, neodpovídejte mu a chce-li vás vzít za ruku, uškubněte mu ji a schovejte pod zástěrku. Povídá-li něco svěťáckého neb že vás má rád a podobné, mlčte a dělejte, jako byste to neslyšely, mluví-li však o tom ustavičně, řekněte mu: „Co máte se mnou, nepotřebuji vašeho povídání, zanechte toho; máte-li mě rád nebo nemáte je mi zcela lhostejné.“ Nepřestane-li, povězte mu: „Což myslíte, že jsem vaším bláznem? Jděte s Pánem Bohem! vždyť vidíte, že vás neposlouchám. Vstanu raději a půjdu pryč.“ Vezmou-li si mladíci co do hlavy a jsou příliš dotěrní, vstaňte, jděte k svým družkám neb se za ně schovejte a ukažte opovážlivcům záda, pro živý svět však neohlížejte se po nich, nechte jich, ať si jdou pít. Musíte-li tancovati, nerozhlížejte se nikam, nekláťte hlavou ni tělem držíce ruce své cudně při tanci; pak řeknou lidé: To jsou ctné dívky.“ Jdou-li tetky a družky vaše spat, jděte také. Přišel-li by pak někdo a zdržoval vás, za ruku tahal, aby s vámi ještě hlouposti tropil nebo tančil, vyškubněte se mu a rcete: „Nechte mě na pokoji, vždyť vidíte, že vás nechci, či domníváte se dokonce, že jsem vámi poblázněna aneb k vůli vám sem přišla, ne — ne, tak tomu není.“ Nedají-li vám pokoje přec, pak zvolte: „Klidte se mi z očí a nechte mne s pokojem, nebo vám dám jednu nebernou, vy starý o . . .!“ Pak-li ještě ustati nechtějí, jak to u opilých výrostků bývá, dejte jim přes hubu, až to mlaskne a vzkřikněte: „Jděte už, odkud jste přišel.“ Chtějí-li hoši s vámi tančiti, nemůžete jim toho odepřít; ale kdyby žerty s vámi chtěli tropit, netrpte toho, nýbrž ťáfkou odbyťte je a slovy: „Vy nestydatí v . . ., co počínáte se mnou?“ jste-li unaveny a nechce se vám dále tančiti, odběhněte k pannám a paním; nedají-li vám tu výrostci pokoje, řekněte: „Nemám již chutě, nemohu již tančit, vždyť to vidíte přec.“

Kdyby některý přišel, který by poctivě o vás stál neb vás o ruku uctivě žádal, odkážte jej na své příbuzné, s těmi ať o tom promluví. Budete-li potom sedět s rodiči neb příbuznými, kteří o tom ví, nehleďte na ně, nejezte i nepijte aniž s nimi rozmlouvejte. Přislíbí-li příbuzní, u nichž bydlíte, vám někoho, spokojte se tím, ale varujte se očí jeho, střežte se řeči s ním, neboť muži mají něco při sobě svůdného. Řkou-li lidé: „Štěstí vám nevěsto,“ odpovězte: „Nejsem dosud nevěsta.“ Počne-li ženich s vámi žertovati, rcete mu: „Nebuďte tak drzým a jděte, kam vám náleží, k mé tetě nebo strýci, i nepřibližujte se mi.“ Přijdete-li náhodou někam, kde je ženich váš, nechoďte mu na oči, nedívejte se naň (mladí chlapíci tomu nedopustí, rozumíte mi . . .), sklopte oči své k zemi a jděte rychle podlé něho. Promluví-li na vás, mlčte tiše a utecte pryč; stíhá-li vás řekněte: „Styďte se, nechejte mne s pokojem“. . . . Jako nevěsty vyzvány byvše do sálu, jděte ctně, se sklopenými zraky, aby lidem nenapadly zlé myšlénky. Za stolem sedíce, držte hlavu a tělo klidně, málo jezte, málo pijte; jdete-li k tanci přistupte mravně a jemně majíce ruce své dlaň v dlani před sebou složený a učiňte uctivě pěknou, slušnou poklonu.“

K o p ř i v y.

Tajnosti sirotčince. Tajnosti pařížské, tajnosti berlínské, tajnosti vídeňské, tajnosti z klášterů mužských i ženských — toť jsou oblíbené názvy moderních, krvavých románů, jimiž špekuluje se na obmezenost čtenářů. Podobnými tajnostmi vede i naše Kačenka v Mariánské ulici kšeft, ovšem, že nejraději kšeftuje s tajnostmi klášterními. Asi před čtvrt rokem vyhnula se s tajnostmi kláštera školních sester ve Štýrském Hradci, kdež prý — poslyšte křesťané co se jest nestalo! — ve hrozném vězení nalezá se dcera jednoho váženého měšťana, tak že i sám c. k. státní zástupce musil zakročiti a hrdelní soud na ty klášterní ukrutnice uvaliti. Náš „Čech“ již tehdy vyzval starou klevetnici, aby podala nářknutí svého bližší doklady; avšak klevetnice mlčela, jako každá jiná ve lži zachycená na cti utrhačka. Snad ale přece na tom vězení v klášteře zrníčko pravdy bylo? Věc má se asi takto:

Lonského roku navštívil redaktora této „Obrany“ dobrý přítel ze studií, nyní starostlivý otec dvou dospívajících dcer. Po radostném přivítání a delším hovoru pronesl přítel přání, že by rád starší dcerušku svoji do Prahy dal na studie, že však rád by měl hodně mnoho jistoty, aby dceruška — jako trochu tatínkův mazlíček — přišla do dobrých rukou. Se syny studenty v cizině nebývá tolik starostí, jako se slečinkami. I umluveno bylo, aby milá dceruška uložena byla v klášteře sv. Anny v Ječné ulici. Místo toto tatínek, ač jinak z mládí nebýval valným přítelem klášterů jakýchkoliv, uznal pro dcerušku za nejbezpečnější. Ovšem synové a jmenovitě dcery dávají rodičům co pro rozum. Nastal školní rok. Matka se slečinkou přijela. Zavezli jsme je přímo do kláštera. Zde se teprv ukázalo, že počítali jsme bez dcerušky. Slečince se to v klášteře žádnou měrou nelíbilo. I bylo tu pláče a nářku, že ona uteče a že třeba ještě něco horšího vyvede! Štěstí ještě, že se toho nedopídil lokálkář „N. L.“ To by byla čistá historie o překrutném vězení nešťastné dívky a redaktor „Obrany“ byl by měl před celým světem ostudu, že je náhončím toho klášterního vězení v Ječné ulici.

Na štěstí milý tatínkův mazlíček, vida nezbytí, poznenáhla se utišil a upokojil a když rok s rokem se sešel a prázdniny nastaly, tu nechtělo se mu zase z kláštera domů. Se slzami v očích loučila se se svými klášterními žalářnicemi, děkujíc jim za všecku mateřskou o ni péči. Dnes dlí opět u svých rodičů a směje se sama sobě a časem píše té a oné školní sestře ku jmeninám milá, vděčná slova.

O něco jiný asi případ udál se v klášteře školních sester v Štýrském Hradci. Tam zakoukala se totiž dceruška té jistě rodiny do jakéhosi ničemy, o němž rodičové všim právem předvídati mohli, že dítě jejich dojista učiní nešťastným. Teď ovšem nejsou děti, jako bývaly děti, že si daly od rodičů co říci. Dceruška si postavila hlavu, začala vriskat a vyhrožovat, že si něco udělá — nu vždyť ty komedie svévolných dětí známe! Ubozí rodičové nevěděli si jiné rady, než že jednoho dne dcerušku s sebou vzali na procházku a tu jako náhodou (!) přišli i do kláštera šk. sester, kdež asi sestřičky byly tolik úslužny, že rodičům ústav svůj ukázaly. A jinou zase náhodou (!) se stalo, že rodičové dcerušku svoji v klášteře jako — zapomněli! Sotva že to nepočetný milán zvěřil, začal tlouci na buben. Běžel tu do redakce takého listu, jakým asi jsou naše Národní a strašný attentát o věznění ubohé dívky v klášteře byl hotov. Barbora Ubrykova, jak by ji vymaloval. Jak pravíme, uplynulo již čtvrt roku, co Národní Listy hlásaly, že sám státní zástupce té věci se ujal, a kde nic tu nic. Ten nečistý gallan bezpochyby že se brzy potěšil zase u jinó a nerozumné a rozmarné děvče snad že teď opět dlí u svých rodičů, stydí se za svoji zamilovanou fantaz a myslí si, že mnohem lépe je pobýt pár dní a třeba neděl v klášteře, pomodlit a ze břišné nešťastné lásky se tam vyzpovídat, nežli pro ni skákat do vody, polykat sirky aneb střílet se, s čím zajisté souhlasiti bude každý otec jedné neb více dcer, byť i nebyl přítelem klášterův.

A nyní přistupme k jiným tajnostem naší národní Kačenky.

Bumbum, trarara, bumbum! bubnuje v odpoledním vydání dne 15. října: Tajnosti sirotčince.

„Z Paříže dochází zpráva, že v sirotčinci řeholníků v Lafaye, blíže Limoges, učiněno bylo při úradní prohlídce hrozné odhalení. Státní návladní konstatoval, že chovanci sirotčince zavírání byli do tmavých sklepních vězení a že na devíti dětech spácháno bylo nejohavnější násilí. Představený kláštera uprchl a jeden z řeholníků, jmenem Laurent, byl dopaden na hranici, převlečený za sedláka a zatčen.“

Co všecko v klášterích se páše, a kde? až tam kdes u Parizu. Pravda to musí být, proto že to Národní Listy prály.

Tyto naše boucharonské listy nejraději dělají v sensačních zprávách. Kde kdo co nemotorného vylže, to místa nachází v našich Národních. V tomtéž čísle je jiná hrozně sensační zpráva, jež nese název: „Vyseknul mu srdce!“ — Nuže poslyš čtenáři o novém muštrštuku zpravodajství:

„Šest drvoštěpů — píšou N. L. — pracovalo těchto dnů v lese poblíž Cose Valley v západní Virginii a jeden z nich, Sewell Olden pohádál se s malým hošíkem, kterýž se po chvíli dal na útěk a po Oldenovi hodil kamenem. Olden chopil se dvou velkých dužin a hodil je za hochem. Jiný dělník jmenem Alexandr Tinner mu proto činil výčitky, následkem čehož Olden se velice rozlítil a vyhrožoval, že zabije hochu a každého, kdo by se ho ujímal. Mezi oběma muži povstala hádka a Tinner konečně vyzval svého protivníka, aby si to vybojovali. Olden chopil se na to sekery a rozťal Tinnerovi prsa, tak že nešťastníku zároveň srdce vypadlo. Ubožák byl ovšem hned mrtev.

Někoho tak mistrně sekýrou seknout, že mu na místě vypadne srdce, něco podobného nedokáže žádný pražský, ba ani vídeňský řezník. Tak redaktorskou sekýrou sekat umějí jen v redakci N. L. Zde totiž potřebují jen jednou seknout a hned na místě vypadá zdravý lidský rozum. A zajisté jen čtenář, jemuž tímto sekáním rozum dávno vypadl, může zalíbení míti v takých sekáčských zprávách N. L. — To se Kačenka zase jednou pořádně sekla! —

Čtenáře naše žádáme, aby si tyto tajnosti sirotčince dobře zapamatovali. Je to starý způsob všech nevěreckých listů. Nejhorších věcí vylže se o kněžích a klášternících, ovšem že hodně zdaleka. Neboť kdyby nalhaly se o některém klášteře blízkém, mohli by drzí utrhači na cti polnání býti k soudu. Ale tak, kdež řeholníci až z Francie budou se starati co o nich „Národní Listy“ v Praze nalhou! Tyto však myslí si chytrácky: tam ty řeholníky ve Francii uhodíme a naše kněze a řeholníky bude to bolet.

Laskavému čtenáři!

Místo všeho doporučování končí redakce „Obrany“ slovy: Čti a rozsud sám, zdaž co svrchu psáno hodí se pro náš katolický lid. zdaž i obsah čísla tohoto 1. zasluhuje názvu: Obrany víry? A zasluhuje-li, byť jen poněkud, pak milý čtenáři pro tu svatou naši víru, v nížto s pomocí boží spásu všickni hledáme, přičiň se, pokud ve svých poměrech můžeš o rozšíření listu tohoto mezi našim katolickým lidem. Výhody společného předplácení jsou značné, jelikož vždy za pět výtisků předplacených poskytuje se šestý nádavkem. Dvacet výtisků za 1 zl. Kdo by z venkovských odběratelů 20 výtisků jednoho čísla si přál, račiž to obratem pošty administraci oznámiti.

Redakce.

Obsah „Obrany víry“:

Chrámy, kříže a sochy svatých záštitou jsou hrdel a statků. — O evandělické nezbednosti. — Chudoba bez víry matkou neřesti. — Z venkova. (Posílá strýček Damian Loukota.) — Obrana postu. — Feuilleton: Naučení umírající matky se 16. století. — Kopřivy.

Nakladatel, vydavatel a odpovědný redaktor: PETR KOPAL.

Tiskem knihtiskárny Cyrilo-Methodějské (J. Zeman a spol.) v Praze.

OBRANA VÍRY.

Časopis věnovaný zájmům katolickým.

Vychází 5. a 20. každého měsíce. — Předplatné pro Prahu: celoročně 1 zl. 75 kr., čtvrtletně 45 kr. Poštou celoročně 2 zl., čtvrtletně 50 kr., jednotlivá čísla po 8 kr.

Víra k čemu se hodí?

Věrní svému programu o pravdách náboženských se stránky výhradně praktické pojednávají v době naší, kteráž povždy se táže: mnoho-li co vynáší? Chceme i dnes otázkati se: k čemu vlastně hodí se víra naše křesťansko-katolická, aneb mnoho-li nám obyvatelům království českého za všechny časy vynášela a dosud vynáší: tatáž víra? Hospodář, řemeslník, živnostník, měšťan, šlechtic, musí dnes vyznati se v počtech, nechce-li s domácností svojí octnouti se na holičkách, musí pilně přihlížeti k rubrice příjmů a vydání, aby nedostal se na buben. Z kruhů sociálně demokratických ozývají se hlasy čím dál vzpurnější, kteří o víře aneb náboženství, jež prý je ustavičně odkazuje toliko na život věčný po tomto životě časném, nechťi ani slyšeti, jelikož prý jim jediný vrabec blahobytu vezdejšího milejším jest, nežli na střeše deset vrabců života nejistého na onom světě. A pátráme-li po příčině, proč dělnictvo v naší době velmi zhusta povrhne vši naději v život po smrti, odpovídají mnozí: boháči a učení tohoto světa životem a učením svým nad míru pohoršlivým nebe nám vzali a sbořili, a jelikož člověk po jakémsi nebi, dokud zde živ jest, kloužiti nepřestává, proto volají: pryč s vírou v nebe po smrti, my nebe chceme míti již zde na zemi, zrovna jako boháči je zde mají! —

V těchto slovích vězí veliký blud naší doby. Ano blud jest to, tvrdí-li kdo, že náboženství, že víra v Boha nejvyš dobrého nepřináší pozemčanu žádného, aneb jen skrovného užitku a požitku vezdejšího. Ten důkaz, že opačně nevěra mnohem více ohrožuje hrdla a statky vezdejší, není příliš těžký, k němuž tuto ihned přistupujeme.

S vírou naší křesťansko-katolickou má se to asi jako se zdravím lidským. Dokud člověk v plné síle života jest, neumí si zdraví vážiti; teprv když zdraví si utratil, ví, co ztratil. Kdo od mladosti své vždy zdrav jest, kdo tedy nikdy nezastonal, neví vlastně, jak velikým pokladem zdraví člověka jest. A co platí o jednotlivci, platí o celých národech. Národové evropští v blahobytu z náboženství křesťanského vyšlém, před mnohými věky jsou

odchováni, tak že přemnoží již dávno zapomněli, jak se jim zle vedlo, dokud pohany bývali, v jakém totiž stavu bývali otcové a matky rodin, v jakém jich dítky a v jakém jich vezdejší statky, zajisté ve stavu o málo lepším, než v jakém nalezají se divoši ve střední Africe. Jmenovitě my Čechové rádi zapomínáme, v jakém asi stavu nacházela se vlast naše před příchodem sv. věrozvěstů Cyrilla a Methoděje a před dosednutím sv. Václava na trůn český. Bez kříže, totiž bez víry křesťanské byli by národové evropští a mezi těmito i my Čechové asi tím, čím do dneška jsou ku př. Číňané, Japonci a čím přebídní pohanští Indové v Asii. Kdyby dnes kříž, t. j. víra křesťanská měla z Evropy se vymítati, pak národové evropští a s nimi i my Čechové stali by se tím, čím Číňané, Japonci a Indové do dneška jsou. A přece i tito národové čítají se k národům kulturním, k národům vzdělaným, o nichž cestovatelé vypravují, že tam panuje nejhnusnější tyranie, odírání a otroctví. Kde matka je otrokyní a kde novorozeňata se pohazují, tam nemůže býti blaze.

Dobrodiní víry poznává a pociťuje se teprv tehdy, když víra se ztrácí, což u národů evropských namnoze děje se právě v této době — zrovna jako zdraví teprv v nemoci začíná se oceňovati.

Ztráta zdraví či nemoc poznává se podle jistých příznaků. Stejně i ztráta víry v národě, aneb jen v rodině má své známky.

Nemoc jeví se nejdříve na očích a tvářích, jeví se na tlukotu srdce, jeví na ubývání sil tělesných. Stejně i nevěra co nemoc jeví se na očích, na tepně a na celém ústrojí člověka.

Nevěra co neduh duše trojím jeví se způsobem, jakousi trojí horečkou, kteráž v písmě svatém nazývá se: žádostí očí, žádostí těla, a pýchou života. Čím více kde nevěry jest, tím zhoubněji zuří tam trojí tato horečka.

Popatřme jen na nynější svět a přesvědčíme se ihned, že člověčenstvem dnes jako nikdy dříve zmítá horečka po mamoně: žádost očí; zmítá horečka: jen užívat, dobře jíst a pít a nic dělat; žádost těla, zmítá horečka: nikoho neposlouchat: ani Boha ani krále, pýcha života. Žádost očí, žádost těla a pýcha života jsou dnes nemocemi, jsou rakovinou čím dál hloub se zažírající.

Na bursách, továrnách a velkoobchodech soustřeďuje se dnes mamona — báječné bohatství, po němž chudina bez Boha mstylně prahne. Nihilisté v Rusku, sociální demokraté v Německu a dynamitardi ve Francii a Italii, kteříž na boháče čím dál více se sárou a jich hrdla i statky ve dne v noci obrožují, znázorňují nám tu nesmírnou společenskou chorobu. Mamonáři bez víry vždy v zápětí kráčí závisť bez víry, chudina bez víry, chudina s petrolejem, prachem a dynamitem.

Boháč pokud má víru, sdílí přebytek svůj s chudinou. Chuďas, pokud má víru boháči nezávidí, ano on i přebytky boháče střeží. Víra spojuje, smiřuje boháče s chuďasem. Nevěra srdce obou rozděluje a zatvrzuje.

Druhým příznakem nevěry jest žádost těla, obžerství a rozkošnictví. Zdaž kdy bývalo pachtění po rozkošnictví všeho druhu větší, jako dnes? Nevěře v rozkošnictví největší překážkou jest nerozvížitelnost stavu manželského, proto pryč s ní! Žena s dětmi překáží rozkošníku, proto ve Francii zrušili nerozvížitelnost manželství. Rozkošnictví zdržuje hejska od pout man-

želských, proto i tolik divokých a ještě více nešťastných manželství, proto i tolik děsných vražd na ženách a dítkách, proto na světě tolik Schenků v přerůzném vydání. Rozkoš za každou cenu a kdyby věrná žena a dítky při tom krváceti musily! Rozkoš za každou cenu, svůdnictví lichocením i násilím třeba na nevinném dítěti. Což svůdník dnes dbá zoufalého pláče matky, což dbá samovraždy svedené oběti, on po rozkoši přesycen chladně zasedá ku karbanu. Viz o tom níže pojednání naše o samovraždě ubohé Anny Rödlerové ve Vídni.

A konečně co třetí rakovina na společnosti lidské jeví se následkem nevěry: pýcha života, totiž zjevná vzpoura proti Bohu a králi, proti duchovní a světské vrchnosti. Zdaž kdy tolik spácháno bylo vražd na strážcích veřejné bezpečnosti, zdaž kdy tolik pouličních výtržností, tolik výhrůžek životům panovníkův a tolik vražd na králích a jich věrných úřednících?

Touto trojí rakovinou jeví se společenská nemoc moderní: nevěra.

A nyní pravíme: každý nevěrec v domácnosti své pomáhá tuto rakovinu rozšiřovati.

Bude leckdos omlouvati se: to ovšem pravda, že dnes horečné pachtění se po mamoně, horečné pachtění po rozkoších a ta děsná vzpoura mezi dělnictvem proti všelike vrchnosti, úžasně se zmahá, avšak což mohu já za to? to všecko dotýká se více vlády, ministrů, poslanců a t. p. nežli mne jednotlivce. Kterak souvisí to vše s otázkou svrchu položenou: K čemu víra mně jednotlivci se hodí, aneb co mně vynese?

Škodí-li nevěra celku, škodí i každé části. Co škodí národu, škodí i rodině, škodí i jednotlivci. Začneme tedy od nejmenšího a tažme se: Kterak jeví se nevěra v kterékoliv domácnosti? Čím jeví se ku př. nevěra u služebníka? Zrovna jak to v písmě sv. psáno: Žádostí očí, žádostí těla a pýchou života.

Čeledín bez víry nemá nikdy dost platu, nikdy dosti mzdy, čeledín bez víry ze závisti a zlosti dělá pánu svému zbůhdarma škody na jeho statku a zboží. Služebník bez víry týrá jeho dobytek, týrá a kazí jeho děti. Nevěra na služebniku ukazuje se tím, že se nemodlí, nechodí do kostela a ke zpovědi do konce ne a také mu je lhostejno, přijde-li pán jeho o vola, osla, neb koně, shoří-li mu na poli stohy, aneb vyhoří-li mu statek. Ba on sám ze závistného vzteku hází červeného kohouta na střechu pána svého.

Zdaž tedy nevěra nepřináší hospodáři škodu? A zdaž opáčně zase víra neučí služebníka statek pána svého opatrovati jako svůj vlastní. Víra učí jej bdělosti. Modlitba z víry učí jej šetřiti zhoubného ohně, modlitba z víry učí jej starostlivé péči o němou tvář, kteráž hospodáři musí pomáhati roli vzdělávati; nedělní a sváteční návštěva chrámu z víry a slovo boží učí jej i v čas pracovati a v čas odpočívati, Bohu svému dávat, což božího a pánu svému, což pánovo jest; zpověď z víry učí jej chyby a provinění ve službě napravovati a škody nahrazovati. Nuže, hospodáři, vol si mezi čeledínem nevěrcem a čeledínem věrcem, abys přesvědčil se, mnoho-li ti víra čeledína ročně užítku a mnoho-li nevěra škody přináší. Víra p l o d í v ě r n o s ť, n e v ě r a n e v ě r n o s ť. A co platí o čeledínu, platí též o dělníku vůbec, ať si již při hospodářství, v dílně, nebo v továrně.

Milý hospodáři, vezmi křídlo a počítej, o mnoho-li ti do roka dráže přijde čeledín nevěrec, nežli čeledín věrec. Z víry roste věrnost, z nevěry

nevěrnost. Ovšem, kde slabý jest kořen víry, tam roste i slabé ovoce, tak zvaná padavčata, proto třeba starati se v každé domácnosti, aby kořen víry vždy byl zdravý. A budeš-li počítati, napočítáš ku př.:

Čeledín nevěrec zpronevěřil mi do roka 2 korce pšenice, 3 korce žita,
 5 korců ovsa, 10 centů sena, slámy a p. dělá úhrnem 90 zl.
 Připravil mne o kouř 250 zl.
 Zmrzačil mi vola 100 zl.
 Nadělal zbůhdarma škody na povozích, pluzích a jiném nářadí hospo-
 dářském za 40 zl.
 Špatně oral a vláčel, špatně též okopával řepu, zemáky, řepku a p.,
 z čehož mi vzrostla škoda aspoň na 300 zl.
 Proměškal zahálkou času za 100 zl.

Kromě toho nadělal mi zlosti za tisíc zlatých, kazil mi ohavnými řečmi ostatní čeládku, ano i mé vlastní dítky, kteráž škoda není vůbec ani k sečtení — věru sám čert byl mi toho chlapa dlužen! —

A s druhé strany sčítej, milý hospodáři, co ti čeledín zbožný do roka věrností svojí přihospodaří, tak že směle můžeme tvrditi, že při větším hospodářství čeledín nevěrecký více jak o 1000 zl. přijde ročně dražce, nežli čeledín zbožný, o čemž dále přistě.

Milion otčenášů.

Můj nebožtík dědoušek řekl mi jednou v blahé chvíli: „Vincku, až se pomodlíš milion „otčenášů,“ pak ti Pán Bůh něco dá!“ Dítěti něco slíbit, všecko na něm dostane; — a dědoušek dával svému vnoučeti, kdy něco slíbil, což potom Pán Bůh; a to bude jistě něco velikého, když to bude od Pána Boha a za milion „otčenášů!“ — Jenom kdyby už to bylo! — Až se pomodlíš milion „otčenášů“ — tak řekl dědoušek. — Milion jest desetkrát sto tisíc, to jsem věděl, jsa počtářem v 3. třídě hlavní školy; tisíc je deset stovek, počítal jsem dále, z toho učinil závěrek, že dřív musím mít desítky, sta, potom tisíc atd.

Žádnému ani slova o tom nepověděv, otevřel jsem prádelník, kde měla máti uschovány šperky, rozvázal šňůru červených koralů, a deset těch červených kuliček odvázal, bez toho je máti víc nenosila, a navléknuv je na provázek, modlil jsem se v koutě 10 zase 10 — až bylo sto otčenášů. Jak byl ten ukončen, tužkou zapsal jsem na zídku mezi okenicemi 100, první sto. Od té doby tím horlivěji navštěvoval jsem náš děkanský kostel, jda ze školy přímo i s učením na požehnání, jež tu bylo ve 4 hodiny. Po „oroduj za nás“ a „Svatý,“ vytáhl jsem svůj „růženeček“ a odříkal 10 „otčenášů,“ — po desátém požehnání, vždy jsem připisoval novou 100. Tak to šlo, až milá zeď mezi okny se černala, nač já tak blaženě se díval, jako Napoleon na svou armádu. Ale do milionu bylo ještě daleko.

Jednou příběhnu z požehnání a chci tužkou připsati novou stovku, když tu — nastojte a zahořekujte — milion či vlastně tisíce „Otčenášů“ byly pryč, byly vápnem zabíleny. S očima usazenými obrátím se k matce, jež ničeho nedbajíc čáry po zdi štětkou dělala, a s pláčem, ano s výčitkou bolestně vyrazím: „Maminko, vy jste mi zabíjila mé otčenáše — kde jsou mé sta, mé tisíce?“

„Co že's to tam měl?“ táže se máti, — „Otčenáše!“ řku rozhorleně. — „Jaké otčenáše?“ — „Inu ty, co jsem se pomodlil.“

„Tak ty Pánu Bohu počítáš, co se modlíš?“ — dí máti, a ustane od práce. „Počítá Pán Bůh také, co ti dal, neb dává? Počítal Pán Ježíš také ty rány, co za tebe vytrpěl. když byl bičován, trním korunován, ukřižován?!

Mně hrkaly z očí slze ještě hojnější a vřelejší. — „Ale, vždyť mi to prál dědeček, až se pomodlím milion otčenášů, že něco dostanu — a nyní nevím, kdy to bude“ — pravím tišeji.

Matka položí štětku, usedne a mne libě k sobě takřka do klína přitulíc, vezme mé ručky mezi své a dívá se mi do očí, do těch modrých, uslzených očí dětských, dívá se mi až do duše a praví: „Milé dítě, dědeček měl pravdu. Až se pomodlíš milion otčenášů, něco dostaneš. — Víš co jest to milion?“

„Vím“, — odpovídám důvěrně, „desetkrát sto tisíc.“

„A víš, kolik ti ještě schází?“

„Nevím, ale ještě mnoho.“

„Tak poslouchej! Milion otčenášů znamená tolik, aby's modlil se bez přestání, a když budeš každý den, každou hodinu pamatovat na modlitbu, na Boha, na Pána Ježíše, na jeho Rodičku, Pannu Marii, jistě Ti něco Pán Bůh dá.“

„Maminko, já už vím, co to bude,“ díím radostně — „nebíčko.“

„Ano nebe, ti dá Bůh za odměnu, ale i na zemi ti něco dá, co málo kdo od něho dostává.“

„A co to bude, maminko?“

„To já ještě nevím — to záleží na tobě, budeš-li se modlit „milion otčenášů.“

„A když jste mi je zabílila!“

„To ježt“, dí usměvavě matka — „jak jsem ti to vysvětlila, nezapomeneš-li se nikdy modlit.“

„Maminko, já už nebudu nikdy počítat, co se budu modlit — tu máte korále, já jsem se nechtěl jen přepočítat.“ V té vážné chvíli mne ovšem — výprask za korále uzmuté minul.

Od té doby nevím ani, doplnil-li jsem „milion otčenášů“ — ale to „něco“ jsem od Pána Boha dostal.

A víte, co jest to?

„Kněžství.“ Roku 187* vedli mne šťastného do děkanského chrámu našeho, abych tam modlil se Otčenáš při první mé oběti mše sv. a dal rodičům první kněžské požehnání.

V. B.

Kdo dělá šílence?

Bude dosud v paměti, kterak „Národní Listy“ (zvláště za redakce nebožtíka Baráka) často dost nemotorné dělaly si zprávy o zšílení osob z missonářských kázání a cvičení náboženských. Po zvláštních „telegramech“ takých následovalo vždy několik nekulturních štulců a nadávek „černé havěti.“ Mnohdy se dala oprava do jiných listů, někdy však se toho nedbalo, v důmněnce, že rozumný čtenář „N. L.“ pomyslí si: Mnoho křiku, málo vlny. Teď, kdy poněkud stalo se utišení v táboře „osvícenců“ a národní kmotra je trochu klidnější, povíme jí, kdo vlastně dělá z lidu blázny. Předně tropí si je ona z čtenářů svých, krmíc je tučnými kachničkami (vylhanými zprávami) zmíněného způsobu s „pikantní“ omáčkou, za druhé plodí je příbuzenstvo její, liberalní časopisectvo, u nás i v cizině, šíříc zásady novověké „osvěty.“ Tak aspoň dotvrzuje sám svobodářský protestantský list „Hannoveránský Kurýr.“ Povídá: „Známo je, že postup našeho moderního vývinu kultury má za sebou nejtemnější stín — nepoměrně vzrůstající počet šilenců. Statistická data potvrzují faktum to nade vši pochybnost a přivádí je ve spojení s četnými neduhy, na něž veřejný i privatní život náš churaví.“ — Ejhle, kdo tudíž za sebou vléká tmu a sám sobě to vyznává?! V Hanoveránsku, churaví totiž

lid ve veřejném i privátním životě na bezbožecké mudrlantství, z něhož šilenost se v mozku těch, již strženi byli v bohoupustý rej nevázanosti a lžisvobody, vyvíjí tak, jako motolice v hlavě beránčí ze šeredného hlista, jehož původ sluší hledati v nedbalém chovu domácím — mládeže totiž.

Také dokázáno je úřední statistikou, že protestanté podléhají četnější šilenství než-li katolíci. Mezi 200 choromyslnými v privátním blázinci jednom je pouze 6 katolíků, ostatní jsou protestanté, vlastně neznabozi, neboť u protestantů v severním Německu úžasnou měrou zmohlo se nevěrecké rozumářství, jež zavádí domýšlivé a přepjaté pastory a s nimi celé houfy nešťastných osadníků.

Hanoveránsko má tři zemské blázince: v Göttingách, v Hildesheimu (mimo privatní) a v Osnabrücku. Ty však nestačují pro nával choromyslných; jsou tudíž zřízeny ještě privatní chorobince v Liebenburce, Hildesheimu, Einum a jinde. Privatní ústav šilenců v Hildesheimu, jenž chová několik set chorých, naplněn je téměř výhradně bohatými protestanty z Brém. Právě v bohatých městech přístavních a obchodnických severního Německa, kde bujnost a zvášnilost celé rodiny ve zkázu vrhá, hlásají též moderním mudractvím zbrklí pastoři i tak zvané náboženství „svobody“, upírajíce hrdopysně Kristu Pánu božství, tak jak to činili francouzští původcové revoluce.

„Blázen praví není Boha.“ Slova ta z písem svatých potvrzují se zvláště v dobách našich. Ano bláznem, pobloudilcem, stává se každý nevěrec. Bezbožnost a nemravnost olupuje člověka nejen o zdraví, ale také o rozum. Kdybychom se těch tisíců rozumu zbavených vězňů, kteří v šněrovačkách stažení úpí, otázali před pomatením jejich, po víře, seznali bychom, že valná většina z nich víru svou opustila a vrhla se mámvému světu v náruč. Jinak ani býti nemůže. Kdo přirozenému rozumu svému, kterýž Boha hledá, a zjevení Božímu ustavičně odpirá, ten uvádí soud svůj ve zmatek a musí konečně zšileti.

V. B.

Od Českého Brodu.

V „Našich Hlasech“ horší se p. redaktor, jenž letos připsal památce těch, kteří v XV. století rozbíjeli lebky mnichů a kněží a pálili chrámy a volá „hanba Gablerovi, protože opovážil se napsati „beztrestně“ slova: „Husitské boje poškodily náš národ a připravily mu Bilou Horu“! — Na konec dovolává se onen mladočeský synek proti Gablerovi „Otce Palackého, který celý život věnoval dějům Husitským.“

Ježto p. redaktor „N. H.“ svým čtenářům neuvádí slova Palackého, kterými by mohl býti Gabler na hlavu poražen: chci onomu p. redaktorovi několik slov a sice z nejzamílovanější doby „Našich Hlasů“, z doby bojů Lipanských zde uvést dle Fr. Palackého. D. III. č. III. 1431—1439 (str. 7.) „Úplné zničení dávné autority potáhlo za sebou zničení národní jednoty a svornosti — (str. 8) — Strany — v nedostatku válek zahraničných strojivaly války domácí. — Tak na př.: Prokop Veliký tupiv veřejně kněžím Sirotčím jejich přilnutí k „vynálezům lidským“ (t. j. k husitským Pražanům st. 25.) vyhrožoval, že soudem krvavým potřebí bude rozřešiti otázku spornou (str. 27) „Husitství i mečem a ohněm bývalo lidu vnucováno a katolictví nesnášenlivě potíráno, tak dí Palacký na str. 121. Chtěli dobyti násilím zbraně a donutiti krajany své v Plzeňsku, aby přiznali se také oni k článkům Pražským; — str. (122). byl to boj o otázku, měl-li v Čechách vůbec vedle husitismu také katolicismus mítí oprávnění své.“ — Vizme pak co tu píše P. o vojsku Prokopa Velikého. „Vojáci rozbíhali se na picování, při němž páchány nešlechternosti mnohonásobné — tím méně kázně bylo tedy očekávati v táboru tom plenění zvyklém. — Tu se udal děsný důkaz o zdivočilosti a rozsápanosti —

(když Prokop poraněn byl stolicí od vojína svého;) proto Prokop se odřekl velení a sám také sliboval šlechtě pomoc svou proti rotám — (str. 135.) — O těch dí Palacký: Vojska bratrská upadala čím dále tím více v nenávisť a mdlobu — hubili zemi vydírajíce chudíně poslední její zásoby, a protož považováni obecně ne za hajitele, ale za zjevné škůdce a nepřátely zemské — spolu se pravilo, že většina oněch „bratří“ tehdaž již ani nebyli Čechové, ale cizinci str. 144. A to bylo jádro bojovníků Lipanských, proti nimž se spojila Praha a šlechta „aby pokoj a pořádek zase v zemi obnoven byl (str. 145.) A na to následovaly Lipany, to jest porážka oněch bratrských rot.

Toho tedy nechť si povšímnou „N. H.“

Z této malé ukázky patrno, že „zahanbený“ historik Gabler, trochu důkladněji studoval Palackého a jiné historické prameny, než mladý p. redaktor „N. H.“*)

—r.

Něco z poutí.

Posílá strýček Damian Loukota.

Dozvučely zpěvy marianské na poutích, dohrála hudba, umlkly intrády, krámečky se zavřely a písničkáři se žebráky uklidili se do svých kutloušků, aby z vyžebraných zásob zlou zimu přežili.

Byl jsem letos na dvou místech poutních: na Sv. Hoře a v St. Boleslavi. Na obou poutích se mi líbilo, ale každá na mě jinak účinkovala. Na Svatou Horu šli jsme samými kopci, hustými lesy, chudým krajem. Potkávali jsme lid přívětivý, který si nás bedlivě prohlížel. Do Boleslavi kráčeli jsme téměř po rovině, úrodných poli, zahradami a vinicemi, jako bychom šli procházkou. Lidé si nás valně nevšíмали; jsou tu již na cizí tváře a kroje uvykli. Pozorovali jsme též, že čím dále vedla nás cesta na půlnoc, tím více přibývalo továren a hospod, ubývalo však křížů a kapliček v polích. Svatou Horu pozdravili jsme s vrchu na několik hodin ještě vzdáleného, jako křižáci svůj ochranný hrad, věže Boleslavské pak vítaly zraky naše jako sloupy vítězné brány. Když hábrovali jsme se do vrchu svatohorského, vzpomněl jsem si na slova písmá sv., že do nebe je cesta trnitá a kamenitá. Touha nezdolná pobídla utrmácené koníky naše, že jsme za krátko byly na vrchu u studně. Sem přišel nám naproti velebný pán, který dojemnou řečí nás povzbudil k řádnému dokonání poutě naší a využitkování milostí, jež na místech takých s nebe jen prší. Uvedl nás pak za zvonů a hlučných intrád a při zpěvu velebné písně: „Tisíckrát pozdravujem Tebe“ do nádvoří svatyně, na ambita.

S touhou v srdcích a s radostnou nedočkavostí, ale též se svatou bázni stoupali jsme po schodech do paláce nebes královny a padli pak před trůnem Nejvyššího, abychom přednesli prosby své v audienci, již se nám tak lehounkým způsobem dostalo. Když vykonali jsme si úplně, co v úmyslu zbožném jsme měli a pokochali se v duchovním patření na milostnou, krásnou a vznešenou Přímlovkyni naší u mocnáře mocnářů, vyšli jsme ze svatyně, abychom se rozhlédli s posvátného vrchu po vůkolí. Slunce, které se již k západu klonilo, napomínalo nás též, abychom se o nocleh nějaký postarali.

Poutníkům nejhůře bývá o nocleh. My jsme však obtíží takových neznali. Náš vůdce Ambrož, který již po 20 let procesí na Sv. Horu vodí, postaral se nám vždy o nějaký ten útulek. Byl to zvláštní člověk, jako by ho Pán Bůh jen pro poutě stvořil. Krásné měl modlení a rozjímání, pěkné

*) Takové úryvky z dějin českých budou nám vždy velevítány.

Red.

písničky s námi vystřídal, v postu byl nám příkladem, na sebe vždy až naposled pamatoval. Brával sebou vždy několik nejchudších lidí z naší obce, aby s nimi ustrádané peníze na pouť rozdělil. Tím ovšem připravil jim velikou radost, když postaral se tak otcovsky o jejich duši i tělo. Byla to mnohonásobná almužna. Pro sebe on málo spotřeboval. Říkávali jsme o něm, že je živ jako pták. „Jen kdybych uměl také jako ptáče létat,“ dodával on. Však se mu v chůzi nikdo nevyrovnal. Když všichni již umdlávali a odpočívali, on ještě svým hlasem silným zpěv udržoval. A přec nikdy nezastonal, nikdy se nezasmušil. Tvář jeho byla vždy veselá, usmívavá, každému milá. Jeho zásluhou to bylo, že jsme tak rádi na pouť chodili. Staral se o nás jako o své děti. Největší starost měl vždy o to, abychom měli dobrý nocleh. On znal už řádné rodiny a domy, kde beze všeho nebezpečí a úrazu čisté duše mohli jsme přenocovati. Je toho také vždy nejvíce potřebí. Pamatuji se, kterak jinak dost zbožná paní jedna náramně na společné poutě hubovala. Říkala, že vždy koná pouť raději sama. A proč? Protože dcera její, svěřena byvši nedbalým rukám, mravní pohromu na pouti vzala. Není dost na tom tedy, že nevěrci poutím a procesím se smějou i mezi snaživými katolíky *n e d b a l o s t í v ů d c ů* rozmnožují se řady nepřátel těchto společenských pobožností.

Co platny jsou nám slze prolité, otčenáše a zdrávasy odříkané, když na sebe a jiné, jež dohlídce naší odevzdáni jsou, pozoru nedáme, abychom znovu nepoklesli. Vyhýbati se místům, která nebezpečím hrozí duši, je naší povinností.

Sluší se, abychom i jiné před nimi chránili. Nezkušené duše, prosté venkované, nejspíše padají vlkům všelikého druhu v oběť. Proto přál bych všem poutníkům, aby, nejde-li s nimi velebný pán, takového měli vůdce, jako my. Jinde, jak jsem pozoroval, starší matičky a mužové brávají si vždy nováčky a mládě na starost. Mají již své známé, k nimž s důvěrou spěchají. To právě je výhodou společné pouti. Vypravoval mi onehdy jeden učitel, můj dobrý přítel, kterak s matkou a sestrou svou putoval do Staré Boleslavi o samotě na sklonku poutní doby. I zaříkal se, že vícekrát sám na sebe se nespolehne. Dobrá to duše! Chtěl se uskromniti a zvolil si za noclehárnu formanskou hospodu, ale zle pochodil. Nesvědomitý hospodský strčil jej do čeledníku, kde spala všeliká tulácká a hospodská sběr, a kde děly se věci pohoršlivé. Potom vzal od každého po 30 kr. za noc. Přítel důrazně varoval mě pak před tím čtyrnožcem na štítu hospody, jenž užívá se ve hře šachové. Zapamatoval jsem si to, a když jsme připutovali k Matičce Boleslavské, dobrý jsem dával pozor po tom čtyrnožci na štítu.

V Boleslavi bylo nám blaze. Slyšeli jsme tu také „Zdravas“, který zpívali hoši na kůru, ale jinou notou, než na Sv. Hoře se zpívá. Velice dojal nás zpěv v kostele sv. Kosmy a Damiana k ukřižovanému Spasiteli při mši sv., kterou sloužil jeden pan kanovník u zázračného kříže s obrazem Pána Krista. Jindy poví Vám o těchto místech poutních více Váš upřímný strýc

Damian.

Na dušičky.

Skutečnost a fantazie napsal *A. Jahodovský.*

Velkoměstský hřbitov; na sta světél a světýlek hoří na hrobech, na sta lidí všeho druhu i pohlaví klečí nebo stojí u rovu svých milých, jiní nemajice, koho by oplakávali, za koho by se pomodlili, procházejí se smějíce se a rozprávějíce hřbitovem. Také zábava — mladý náš svět nehledí na to, kde a jak se baví; i ty rovy, to modlení je mu pramenem smíchu. Ovšem jen ty osvětlené hroby, tu má se oko světákovu přece na čem pásti — o temné, opuštěné hroby ani nezavadí. A těch tam v pozadí tak mnoho, mnoho — skorem více, než-li ozdobených. —

Postranní branou vchází společnost pěti pánů hlasitě rozmlouvajících. Jeden z nich je právníkem, druhý medikem, třetí panem professorem, čtvrtý vyletěl až prý kamsi na Parnass a pátý konečně podle všeho zevnějšku zdá se byti novinářem.

Medik. — Toť přece podivno, co ti lidé v tom vidí, seděti na zemi a pálit světlo? A pro nic a za nic. Vdyť přece již by mohli věděti, že po smrti je všemu konec — nač tedy svítit spráchnivělým kostím?

Profes. — Ba pravda, co to jen je pořád ještě za lid? Tolik jich jde na studie a přece jen ta osvěta vniká tak pomalu do lidu. Co jsem já se ku př. namluvil jen mým studentům, než jsem z nich to černokabátnické tmářství vypudil! Bohudíky, nyní mám z nich již radost, podívejte se jen tamhle, jak nenuceně se baví a jak jsou veselí! Ale musím doznati, že se člověk napachtí s mladíky dost a dost, než jim v mozky osvětu naleje.

Medik. — A kdo je tím vinen? Tyhle zastaralé řady církevní, jež hodily se snad někde do středověku do doby klášterní, ale ne do našeho osvíceného století. A právě na tomhle ipí náš lid ještě příliš mnoho; jako ku př. na dnešní pověře. — To se jim déle nesmí trpěti! neboť pokud to potrvá, potud je naše humánní snaha, lid k osvícenosti přivést, zcela marnou. A pak aby se člověk nezlobil, víd-li, že lid přec jen více věří těm kněžím, než li nám, svým dobrodincům.

Právník. — Co mne se týká, souhlasím úplně s tebou, pane kolego. Vždyť je to proti právu, dávat někomu, co mu nepatří. A tihle kněží učí lid opravdu již převráceným věcem. Kdo to jak živ slyšel, aby mrtvý měl ještě nějakého práva? Jsou li jednou tam, pak jsou tam a je konec. O tom, že by člověk měl ještě k mrtvým povinnosti, nestojí nic ani v římském právu, ani v pandektách — nikdež. Nač tedy ty ceremonie dnešní? Já bych již proto jen byl pro spalování mrtvol, že by pak aspoň tenhle nám tak protivný den dušiček musel přestati.

Prof. — A já bych byl také srozuměn; bylo by to aspoň podle klassikův. O Proserpině a podsvětí nevěřím pranic; toť podobné pověry, jako o pekle a očistci, o nichž kněží vypravují. To jedinké mám Ovidovi za zlé, že se v této příčině neemancipoval. Ovšem, tehdaž nebylo ještě tolik osvěty, jako nyní. Dnes bude věděti pomalu každý učeník, že není pekla, ani čertů a podobných strašáků. A za to máme najmě tobě co děkovati, bratře žurnalisto! (Podává mu ruku.)

Medik (bručivě). — To bych zrovna neřekl. Nebýti Renána a Rousseaua a Voltaira a jiných, pak by to s naší osvětou ještě špatně dopadalo při všech novinářích. Ti přinesli nám světlo a otevřeli nám oči.

Žurnalista (jenž dosud krácel s básníkem a prohlížel si mimojdoucí). To sice pravda, pane doktore, ale s těží by osvěta byla pronikla ve vrstvy lidu polo- a nevzdělaného bez nás tou měrou, jakou ji dnes vidíme. Noviny jsou jedinkým pramenem, z něhož lid vzdělanost svou čerpá. Na těch několik románů již tak nepříjde. O Renánovi a pod. velikánech neví lid ničeho, než co my napíšeme, to si pamatuje, tomu věří a tomu učí i děti své již z mládí jako katechismu k největší mrzutosti těch pánů páterů, kteří by nás proto nejraději kdes viděli.

Práv. (směje se) — Rád věřím; po církevním právu a spravedlnosti. Dobře, že se na tohle našinec nemusí již dnes ohlížeti. To by se ledakomu špatně vedlo.

Žurn. — Pohleďte jen na naše studentstvo. Co jste vy, pane professore, měl za kříž s nimi, než-li jste je trochu vycepoval a jim tu víru z hlavy vypudil — a hle, nám se to podařilo skoro bravě. Vzpomeňte si jen na zesnulého Baráka! Co chtěl, to provedl u studentů; slovu jeho věřili slepě, jako hniličky sbíral a vodil je k osvětě a vzdělanosti.

Prof. — Ovšem, ovšem, velký muž, větší, než-li Plato a Sokrates. Moudrosti měl, to je pravda, neboť že „Národní Listy“ staly se prvním bojovníkem husitské osvěty v Čechách, to jeho zásluhou.

Doktor. — Také rád čtu, řízná mluva — právě po mé chuti. Kdybych se byl býval dříve narodil, byl by ze mne jistě husita a důkladný; — řezat umím výborně.

Právnick. — A já také bych byl husitou. aspoň se mi to na Žižkově tuze moc líbilo; ale vybral bych si ještě k tomu nějakou pěknou — — — Než co to? náš korunovaný schází!

Všichni zastaví se a ohlížejí se po hřbitově. Básník stojí opřen o pomník a hltavým zrakem pohlíží k nedalekému hrobu, u něhož klečí mladé, slíčné děvče a tiše vzlyká. Ve tváři básníkově zračí se oheň nejhrubší vášně, jenž sevřenými rty razí si chvilkami cestu.

Rozkošný tvor — Ta postava, ty oči — ta ňadra — jaká slasť — škoda, že ten černý šat — tak ošklivý — —

Právnick (klada mu ruce na rameno.) Vždyť jsem si to myslel, že zase básníš! Mluv, o čem? (Ohlíží se a ostatní následují jeho příkladu.) Ah! tamhle ta!

A všichni div že postavu dívčinu nepromění zrakoma v prach a popel.

Medik. — Ah, toť rozkoš! Na mou věru, dnešní večer jest přec jen něco pěkného! Ani jsem nevěděl!

Prof. — Žeť ano! Aspoň uvidí člověk anděla v lidské podobě! Rád bych přece věděl, či je to děvče? Škoda, že není na hrobě žádného pomníku.

Právnick. — Škoda, také bych rád ji poznal — to by byla husitka!

Básník (ještě jako ve snu). — Škoda, jako bohyně!

Žurnal. — Ach, co bohyně? Pak by musel také býti Bůh! Snad jsi se nedal na pokání? To by bylo pěkné! Náš největší básník a věřit v Boha?

Básník. — V Boha nevěřím, to víš dobře, ale bohyním se kořím!

Právnick (trochu jizlivě). — Víme, víme; zvláště těm, jež mají pěknou líc!

Medik. — A vlnitá ňadra — — toť hlavní věc!

Profes. — Nehašteřte se; náš básník má pravdu; co na světě užijeme, to máme. Post mortem nulla voluptas! Proto užívej každý co můžeš a odříkání se zanechme chudým.

Žurn. (se smíchem). — A nezapomeň také — starým pannám, které nadarmo u nás inseráty zaplatily.

Za rozhovoru toho nepozorují toho pánové, že nastavilo se kolem nich množství lidu, jehož prostý rozum podobné projevy osvěty nechápe. Teprve slova: „Neznabozi! Styďte se! Pryč s nimi ze hřbitova!“ jež ozývají se ze zástupu, přivádějí pány ty ze říše snů do skutečnosti.

Žurnal. (první shledne nebezpečí) — Bratří, pojďme, zde již pro nás nic není. Sem ještě „Národu!“ a osvěta nepronikly. Žádný pokrok mezi tím lidem!

Právnick. — Škoda — —

Básník (pohrdavě). — Pojďme a nechme blázny dále bláznit!

* * *

Půlnoc. Čirá tma rozložila se po svatém poli. Nikde již ani jiskřičky, ba i to nebe jaksi zamračeno sblíží na zemi a skrání líce její drobounkým deštěm. U zdi hřbitovní tamo v rohu — rázem dvanácté se cosi hnulo — hrob otevřen a z něho vychází nebožtík — nevěrec. A vedle zas se to hýbe; toť hrob samovrahův. Ruka svírá křečovitě smrtící revolver a po skrání zdá se ještě, jakoby z otevřené rány prýštěla čerstvá krev. A za těmito hýbe se to všude — nebožtíci vycházejí ze hrobů — a kletby aneb tiché, stlumené štkání a zase smích a chechtot přímo ďábelský rozlehá se temnotou.

Nevěrec (divoce bije se v prsa) — Já blázen! blázen! Já nechtěl věřit a věřil jsem přece! Ale komu? — Komu? O prokletý blázne! komu jsi to věřil? Bohu jsi nechtěl a těm ďáblům v podobě lidské, těm hadům prolhaným, těm věřil jsi — věřil na slovo; — „není Boha, není věčnosti, ani nebe ani pekla!“ — o ďábelský klam! Že jsem jim kdy sluchu popřál! Prokleti buďtež všickni, kdož mne o víru připravili! — Prokleti, jako já proklet!

(Usodá na hrob a zoufale pláče. A kolem něho řadí se duch k duchu a každý slzu v očích a každý opakuje slova jeho.) — Prokleti, jako já proklet!

Samovrah (blíží se ke skupině duchův). — Jako já proklet! Ovšem, zcela spravedlivě! Vizte tu moji skraň! krvácí — prohnal jsem ji koulí: dosud vězí mi v mozku a tlačí a pálí nevýslovně. A víte, proč jsem to učinil? Proto, že jsem neuměl býti živ? Divíte se? Ha! ha! ha! Nedivte se. Šlo mi všechno dobře, štěstí smálo se na mne — co jsem chtěl ještě víc? Jed jsem, pil jsem, hodoval jsem — šampaňské teklo potoky, vlnadných děvčat bylo na výběr — vždyť víte, za peníze že koupí člověk všechno — a já kupoval — — pak bylo konec, jmění došlo a bez něho žítí jsem neuměl. Co dělat? V románech a v novinách stálo vždycky, že kdo má tolik odvahy, aby bez bázně šel smrti vstříc, jest velkým mužem. Nuže, tedy pryč ze světa! — A já šel! Za poslední halír koupil jsem si tento revolver, který jsem si vzal ze všeho bohatství na věčnost! Není to pěkná hračka? Hahaha! Revolver na věčnost!

(Divoce se směje a mává smrtící zbraní.)

Nevěrec. — Proklatý blázne!

Samovrah. — Ovšem že proklatý a blázen také! Či není to bláznovstvím nevěřit v Boha? Tys věřil lidem a ne Bohu, já nevěřil ani Bohu ani lidem, jen rozkoši. Bláznovství! Byla tak kratičká! A já přece doufal, že to bude tak vždycky! Jak pravím, nic než bláznovství! Co mi zbylo pro věčnost? Revolver!

Nevěrec (stále v myšlénkách). — Prokleti jako já proklet!

Z druhého kouta přilétá děcko — nemluvně a za ním druhé a třetí. Shlednouce nevěrce zastaví v létu a za lítostivého vzlykotu volají: Ach! otče! otče! — —

Nevěrec (ustane v divém proklínání, pozvedne hlavu a spatře děti své znova začne bít se ve tvář) — Ó já blázen proklatý! Hledte, to moje děti, má krev, mé tělo! A já je strhl s sebou! Já, otec jejich, a nesmím se k nim znáti. O Bůh je spravedliv! Já nevěřil v Boha a proto neměly děti mé také věřit. O já blázen! Myslil jsem, že všechno, co kužlí kázali, jest jen báchorkou! Prokleti buďte, kdož mne o víru okradli! Děti mé — drahé — odpusťte — (vzlykaje zakrývá si tvář) Bohu jsem vás nechtěl dát, křtem a on si vás vzal — vzal mi vás — mně zatracenci — na vždycky! — —

Děti nekřtěňátka s pláčem odletují. A duchové stojí kol nevěrce-zatracence a jako jedním chórem opakují: — „Prokleti buďte, kdo nám víru vzali!“ A mezi nimi samovrah divoce chechtaje se. A na věži kostelní bije první s půlnoci. A ve městě v kavárně sedí pětiletý onen u veselém hovor. Zda tuší, co děje se na hřbitově? Zda cítí, kolik spravedlivé kletby padlo na jich hlavy?

Kdož ví? Snad za rok, za dvě, za tři — uslyší to na hřbitově sami — osobně. —

Od Vorlíka.

Mezi službami božími.

Poslední touto dobou odvedli nám četníci Bukovanští mladého sice, avšak již vycvičeného neznaboha a pytláka nebezpečného. Ačkoli v dobré shodě se svými drahými sobě rovnými ledacos bez trestu provedl, což jej ovšem vždy drzejším a smělejším činilo, nedovedl přece vyhati se z posledního pokusu rabiatského! Byloť právě mezi velkými službami Božími, když pověstný Vašek jal se přehlížet revír kužeců Švarcenberský blíže Bukovan, odkud bažanty — koroptve — zajíce — a což se dalo, do ok nachytané dovedl jak říkáme lifrovat do města. Tentokrát ale překvapen byv knížecím hajným, neodnesl kořist svoji; za to zákeřnickým způsobem vrhnul se s ostrým nožem na staříckého hajného, vykrouтив mu pušku z rukou, povalil k zemi a nemilosrdně

zbodaného na hlavě a v tváři, zanechal v kaluži krve a vzal do zaječích! — Domníval se asi Vašek, že ubohý stařec dokrvácí, a že tak zůstane zločin jeho ukryt, jako druhdy, když ten kočár ve faře rozřezán byl. — Raněný hajný znal však pověstného pytláka, a když mu ještě téhož dne od c. k. četníků Bukovanské stanice spoutaný předveden byl, poznal jej ihned; načež Vašek odevzdán c. k. soudu v Mirovicích a tam odtud ku krajskému soudu v Písku. —

Vyzýval spravedlnost božskou hříchy svými a prst boží se ho konečně dotknul.

D r o b n o s t i.

Důstojný Pane!*)

Pročítajíc utěšené články francouzského „Conteura“, vydávaného spolkem sv. Karla v Lillu, pomněla jsem nového listu Vašnostina, kterýž asi stejnou tendencí se honosí a v šik těchže bojovníků se řadí. Zdaž nemohl byste časem, některé z krátkých ale jadrných článků řečeného listu potřebovati? Nevím arci, neobmezuje-li se „Obrana Vírý“ na díla původní, přede ale nedala mi myšlénka tato pokoje nutkajíc, abych se aspoň Vaší důstojnosti otázala. Příkládám ukázkou dva články, jakýmiž bych dle přání Vašnostina delšími či kratšími s radostí pilně zásobovala sloupce některého čísla.**)

Dávno tomu již, co s obdivem sleduji nezměrnou, velezáslužnou činnost Vaší Důstojnosti a těším se vidouc, jak denně sice z horčičného seménka mohutná bují bylina, kteráž zajisté péčí Vašnostinou a požehnáním Božím za nedlouho v pevný vypřeje strom. Kéž Vás Hospodin dlouho zachová, pak zajisté pojištěnou bude věc katolická v drahé, ubohé naší vlasti.***) Zdávalo se mi jakoby kletba jakási snad za hrůzné doby husitské na kmeni našem spočívala, proto, že ta srdce česká tak odvracejí se od zřídla všeho blaha a střemhlav spěchají v náruč nevěry; vše zdálo se mi u nás nakaženo; vždyť i listy, jež nechtěly zvány býti orgány nevěrců, budily mi v mysli pochybnosti, až jsem netroufala věřiti ani sobě. Ba pochopuji dobře, jak snadno nyní zaseti v srdce býlí nevěry. As před třemi roky, předplatila jsem — ať upřímně dím — z malého vzdoru proti bratru J., kterýž holduje zásadám Národních, Vašnostina Čecha, kterýž ale stal se mi pravým chlebem vezdejším a utěшитelem ve všem. A proto často přechasto vděčně vzpomínám v modlitbě Vaší Důstojnosti svolávajíc na Vás požehnání s hůry. Vím arci, že chudá modlitba má mnoho nezmůže, vím ale také, že čeho sama na sobě doznávám i nesčetní jiní doznávají a doznali a že tudíž nejsem osamělou. Ráda byla bych již dříve Vašnosti různé kratší články nabídla pod čáru pro Čecha, kdykoli se mi co francouzského líbilo, dočítajíc se ale samých jmen duchovních pánů dopisovatelů, neodhodlala jsem se nikdy. A přece umínila jsem si, ač chudické jsou síly mé, seč stačí, přispívati katolickému tisku těšíc se myšlénkou, že malé zrnko písku k jinému přidané konečně též skály tvoří. Mimo to přála bych si tím také vytrvale bořiti budovu hněvu Božího, kterou si snad bratr můj na onom světě připravuje; zdá se mi, že kdybych každým článkem jeden kámen odstranila, že by práce jeho neměla proň tak zhoubných následků. Což jiného mohu dělati!

Prosíc ještě jednou za laskavé prominutí smělosti mé, přeji Vaší důstojnosti zdaru a Božího požehnání a znamenám se v hluboké úctě

. . . . učitelka.

V Praze, 28. října 1884.

*) Uveřejňujeme tento dopis s vynecháním některých míst, kteréž skromnosti redaktora „Obrany“ nesvědčí. *Red.*

**) 2. číslo upotřebíme v č. 3. První článek jest již známý. *Red.*

***) Dejž to Bůh. *Red.*

Feuilleton na visitce.

Zaslal z venkova —al.

Co zrak můj bloudí po sloupcích, v nichž „Obrana víry“ svůj oznamuje program, mimovolně zalétá duch, zvláště při slovech: „Část feuilletonická obsahovati bude krátké povídky, příběhy ze života obecného, v nichž by se vždy náboženská tendencejevila a láska k Bohu a vlasti na srdce kladla“ do minulosti a oko utkví pojednou na hromadě po různu ležících visitek. Aj toť vzpomínky z dob zlých i dobrých, z dob utrpení i oslavy, z klidu i víru života, z boje i pokoje; aj — toť hromada pramalinkých feuilletonů do Obrany! O bych měl pero Chateaubriandovo, jež by dovedlo nejen vtipné ostří našich moderních encyklopedistů otupiti, ale i idey křesťanské tak skvěle i květnatě probouzeti k životu tam, kde v skutečný spánek pohříženy jsou, v příbyt-cích t. zv. pokročilé třídy! Kéz bych dovedl z té hromady visitek, samých to sežloutlých dojmů ze života, něco dobrého vykouzlit pro život! Aj, tento zkušeností lístek, jenž podivuhodně se dostal na povrch, zdaž to není hotový feuilleton pro „Obranu“ naši? zdaž to není kus tragoedie života, končící smrtí hlavního hrdiny?!

Čtu tedy na visitce: „Velebný Pane! Obracím se k vám co k příteli a spoluučiteli, prose Vás snažně, byste co duchovní pohřební obřady nade mnou vykonal a modlitbu mi věnoval, by mně Bůh tento hřích i jiné odpustil. Toto jsem vykonal musil, nemaje se státi druhem proletariátu. Pomodlete se za nešťastného, jenž doufá, že Bůh, jsa nejvyšš milosrdný, mu také odpustí, any neznámy jsou věci, jež ve věčnosti se dějí.“ Váš ct.

Jak trudná vzpomínka tento sežloutlý lístek — zanáší mě v krásné Podkrkonoší, v bývalou muě drahou polodomovinu! — Často přetrhla v noci zdravý spánek můj stará hospodyně, již domovní zvonek dříve probudil, se slovy: „Velebný pane, je tu k nemocnému!“

Tak stalo se i po druhé hodině ráno v svatvečer jedué neděle listopadové r. 1882.

Do pokoje vstoupí kvapně známý občan a vyřizuje: „Pan učitel N. nechá prositi, kdybyste ho navštívil.“ „Co se mu stalo?“ zvolám v neblahé předtuše. „Střelil se, avšak chybil srdce a může to s ním ještě nějakou chvíli trvati, — odvětí občan. „Jen pospěšme!“ Dojmy na čtvrt hodinové cestě nemohu vypsati, bylť N. kollega můj a ač ho život jeho neodporučoval, či zlý osud, jak on říkal a v nějž věřil, jej pronásledoval, přec vzbuzoval jakýsi soucit, jako všecky slabé charaktery, neboť byl povahy dobré, chyby své uznávající. Zdaleka dorážel tichou nocí z bytu samovraha ne nářek, neb bédování — ale zoufalý řev k uším mým, jenž příšerně se vyjímal v době, kdy noc rouškou krajinu ještě halila a srdce hrůzou jímal. Sem tam mihl se stín postavy rozespalého souseda neb sousedky, ihned však zmizel. Nikomu neupadlo zatlouci na cit křesťanské ochoty a lásky; jen hostitel zoufalce a jeho žena závodili v službě zajisté víc než samaritánské. Neoblečené děti úzkostně tulily se k sobě ve vedlejším pokoji, jako zraněný tur počínal si statný, mladý muž, křečovitě tiskna pod srdcem malý, opálený otvor a vydávaje zvuky k nepopsání a k nezapomenutí.

„Pro Boha a všechny svaté přineste mně, velebný pane, cyankali z lékárny, vždyť prokázete mně jen skutek křesťanské lásky,“ tak přivítal kněze, jenž šťastným vnuknutím sv. účast sebou nevzal, an vším právem na nestřízlivý stav souditi musil. Bolesti jeho musily býti hrůzné. Bůh však jej přec nechtěl nechati bez poznání sebe zemřítí, jako zoufalce bez lítosti, neboť čtyry dni to trvalo, než v městském chudobinci po nezdařené operaci kajicně ducha vypustil. Hned druhý den, když bolesti se trochu umenšily, navštívil nešťastníka p. děkan a milost, kterou mu přinesl, nepřinesl nadarmo. Třetího dne zastavil jsem se u něho na cestě do školy a když jsem jej upamatoval, že mám u něho hodinu a že jdu mezi jeho maličké, sepal vroucně ruce a pravil: „Že nechám všechny dětičky pozdravovat, aby byly hodné, až vyrostou, hodnější, tišeji zašeptal, než jsem byl já; pomodlete se, prosím Vás, za mne s nimi, zajisté uslyší Pán Bůh modlitby těch nevinných srdcí spíš než mé, jenž na něho teprv vzpomínám, když vidím, že musím před jeho trůnem stanouti.“ Potlačiv slzu, slíbil a upokojil jsem jej. Pod katalogem našel jsem výše zmíněnou visitku. Kéz bych ji byl našel hned, snad — snad by byla nejen duše, ale i tělo zachováno! Aneb snad zachoval bych tělo, duši povzbudil, zdaž i z bahna vysvobodil? neboť mnoho je ve světě Augustinů Manicheů a tak málo, hrozně málo, Augustinů vyznavačů. „Nyní dítky“ — pravím při nejbližší hodině ve škole po skončených obyčejných modlitbách, „pomodleme se za vašeho pana učitele, aby mu Pán Bůh ulehčil a aby přišel k němu do nebička!“ Tišeji, avšak dojemněji zněla modlitba naše a mnohá perlička zastkvěla se v andělských očkách. A když jsem mluvil o nebičku a jak je to tam krásné, jak ale musí se chovati, aby se tam dostaly, neměl jsem věru nikdy pozornějších, vděčnějších posluchačů, a sám nikdy pohnutější ze školy domů nešel, jako tehdy. Čtvrtý den rozplynulo se vtělené zdraví, bujará síla v tu hrůzu beze jména, již lidé říkají smrt. Když jsem mluvil u jeho hrobu, neztratila šestiletá Anninka M. se mne ani svého modrého očka — však věděl jsem, co to znamená, že mně odpovědíti v nejbližší náboženské hodině opět na jednu z její těžkých otázek. Tentokrát byla věru těžká: „Kam přišla dušička pana učitele?“

K o p ř i v y.

Pan baron. Noviny těchto dnů přinášely obšírné zprávy o samovraždě slícné dívky Anny Rödlerové ve Vídni, kteráž nechala se obalamutiti od prohnaného, přebídného švindlíře, jistého obchodníka Krebse, jenž s náhončím svým Klierem nesmírné lehkověrnosti ženské co nejhanebněji zneužil. Vychloubal se svým ohromným jméním, jež mu dovoluje, aby žil jako kníže a zapřísahal se, že dívku nade vše miluje, a že ji chce pojmout za manželku. Přísahy hezkého, elegantního muže učinily na dívku taký dojem, že počala mu důvěřovat a byla dosti slabá povolit mu nové dostaveníčko. Po druhém přišel domnělý pan „baron“ v průvodu pána, jehož představil co svého tajemníka a jenž byl rovněž tak hovorný, jako jeho pán. Týž vypravoval dívce, že „pan baron“ má pět panství a šestnáct domů ve Vídni v ceně mnoha milionů; to vše prý stane se majetkem budoucí jeho choti. Všecka šťastna zmínila se o tom též svým příbuzným, kteří ovšem tvrzení baronovu tak zhola nevěřili. Avšak zamilovaná dívka nechtěla, aby se po baronovi „pátralo,“

obávajíc se, že by to mohl považovat za urážku. Švagr její pan Schuh, u něhož dívka bydlela, pravil: „Milá Anno, tvůj baron je buď anděl aneb prohnáný dareba, nevěř mu příliš.“ Avšak Anna slepě důvěřovala svému zbožňovateli a povolila mu nová dostaveníčka. Podařilo se mu dívku přemluvit, aby s ním šla do restaurace, kdež ji „baron“ častoval nejvybranějšími lahůdkami a konečně i šampaňským. Na to odvezl dívku, jež byla již úplně bezvolným jeho nástrojem, do svého bytu, kdež ji ukázal množství skvostných šatů a drahocenných šperků, řka, že vše to náleží jeho „rozmilé krásné nevěstě.“ S těžkou hlavou ubírala se Anna pozdě večer domů. „Baron“ doprovodil ji až k povozu a slíbil, že zejtra přijde požádat o její ruku. Avšak druhého dne se milý „pan baron“ nedostavil. Příbuzní její čekali až do 5 hodin odpoledne, načež p. Schuh odejel s dívkou k domu, kdež domnělý baron bydlel. Zde o „baronu Krebsovi“ ničeho nevěděli. Tázal se dále a zvěděl vše ostatní. Dívka hanebně zrazená v neděli na to vzala si život. Svůlce dívky jest muž as 25letý, hezký, velice příjemného zevnějšku, známý v kruzích videnských světáků, nazývá se Viktor Krebs, je ženat, nežije však se svou chotí. Před rokem zemřel jeho otec bohatý obchodník, zanechav značné jmění. V závěti své otec syna, jenž svým hýřivým marnotratným životem způsobil mu mnohé trpké chvíle, vydědil, odkázav jmění oběma jeho sestrám. Manželka jeho, se kterou se byl oženil teprv as před rokem, opustila jej, nemohouc snést jeho přílišné týrání a zanechala u něho při svém odchodu skorem všechny své šaty a šperky. Tyto šaty a šperky ukazoval Krebs nebohé Anně, jakožto připravené pro „rozmilou nevěstu.“ Když dívka v neděli odpoledne učinila životu svému konec, oznámil to švagr její dopisem Krebsovi. Doručitel listu oznámil, že Krebs strčil psaní chladnokrevně do kapsy, aniž co odpověděl. Švagr p. Schuh šel na to do arkádové kavárny, aby Krebse vyhledal. Tam seděl v herně při kartách. Z počátku popíral, že by byl tím, jehož hledají. Když se konečně musil přiznat, strhl se prudký výstup, jenž po celé kavárně vyvolal trapnou sensaci. Konečně p. Schuh zvolal: „My se ještě uvidíme!“ opustil kavárnu.

Když jsme v I. čísle „Obrany“ podali napomenutí umírající matky dcerám svým ze 16. století, bylo nám s jedné strany řečeno, že dějepisný úryvek ten do listu se nehodil. A ejhle, jaký to doklad, že přece se hodil! Děvče, kteréž by takovou matku mělo a její napomenutí jen poněkud k srdci si bralo, nebylo by se dalo za celý svět takým „baronem“ osáliti. Bylo by p. baronu zkrátka řeklo: mějte za blazna někoho jiného, ale ne mne.

Děvče, jež v srdci nosí víru, nedá víry podvodníku. I v tom jeví se nesmírný časný užitek víry. Děvče bez víry, aneb jen slabé víry, bývá obyčejně nesmírně lehkověrné, jelikož nemajíc v srdci svém základu náboženství, nemá v čas pokušení oč se opírat. Moderní slečinky, kteréž věří jen románům a tomu, co v Bazaru stojí, vyvede prohnáný šibal třeba na babylonskou věž, kdežto děvče se živou vírou v srdci dobře umí rozeznávat čistě duchy od nečistých, kdyby tito třeba do hadí kůže se převlékali. —

20 milionů zlatých ročně v Čechách vyhází se do vzduchu. Noviny uveřejňují výnos tabáku v prvním pololetí r. 1884. Za 6 měsíců prodáno bylo v Rakousku tabáků a doutníků za zl. 34,136.791, specialit za zl. 1,077.965, úhrnem za zl. 35,214.756 — průměrně tedy za 1/2 leta v Rakousku vykourí jedna osoba za více než 1 zl. Letos vykourilo se v Rakousku za 6 měsíců o 2,215.926 zl. více nežli za touž dobu vloni. Větší příjem byl: v Čechách o 658.171 zl., v Dolním Rakousku o 426.999 zl., v Haliči o 323,527 zl., v Štýrsku o 210.030 zl., na Moravě o 204.901 zl. Pouze v Dalmacii byl příjem o 4656 zl. menší než loni. Tuzemských doutníků prodáno bylo v této době 605,607.694 kusů a sice nejvíce tak zvaných krátkých, totiž 254,759.800 kusů, 131,546.095 cigaret, 90,982,575 viržinek, 87,321.111 kuba portoriko, 10,555.200 krátkých viržinek atd. V Čechách vykourilo se za prvních

šest měsíců o 19,907.150 kusů doutníků více, než min. roku. Ve všech zemích stoupla potřeba doutníků vyjma Dalmacie a Bukoviny. Kuřlavého tabáku prodáno více o 243.834 kilogramů, šňupavého tabáku prodáno však méně o 8686 kilogramů. V Čechách prodáno bylo v tomto období: 201,577.100 kusů domácích, 165.300 kusů cizozemských doutníků, 20.393,175 kusů cigaret, 321.007 kilogramů šňupavého tabáku, 3,656.531 kilogramů kuřlavého tabáku. Veškerý příjem za tabák a doutníky v Čechách prodané obnášel 9,640.255 zl. za půl leta, za celý rok bezmála 20 millionů. Hrozná summa vybafá se do roka z Čech Pánu Bohu do oken! A potom prý je zlé! Průměrně prokouří každá osoba v Čechách 4 zl. ročně. Odečtou-li se všickni nekuřáci, ženy, nemluvňata a asi $\frac{2}{3}$ školní mládeže, jelikož dobrá třetina žákůvstva se svými tatíky bafá již o závod, vyjde, že z pěti osob vždy jedna kouří, a tudíž prokouří průměrně každý kuřák ročně 20 zl. — ovšem jeden více, druhý méně. Významné jest, že šňupáků vůbec ubývá a kuřáků přibývá! Kdo v kterékoliv trafice času nedělního pobude, s ustrnutím pozoruje, jací usmrkanci u nás kouří. V Čechách vykourilo se skoro o 20 millionů doutníků více, než-li loni. Toť věru děsná summa. Dvacet millionů zlatých ročně vyplijeme a vybafáme! Za 20 millionů mohli bychom v Čechách vystavěti si nejen národní museum, ale i v každém větším městě nádherný chudobinec, nemocnici, útulnu pro sirotky. Za deset roků mohla by každá vesnička míti svůj chrám, svoji školu, svoji silnici a za 20 let i svoji železnici. Za 50 let mohly by všechny naše řeky upraveny býti k umělému zavodňování polí a luk, Vltava mohla by splavnou býti až k Budějovicům a po Labi mohly by parníky jezdit od Hamburku až do Hradce Králové, ano mohli bychom v Praze míti veliké přístaviště, odkud by se jezdilo po šroubových párnících do Vídně a do Hamburku. Ba za sto let mohli bychom si vystavět železnici třeba i na měsíc, tak že by naši ševci a krejčí, protože u nás jarmarky za nic již nestojí, jezdili na jarmark na měsíc, naši pijáci na měsíc na plzeňské a zamilovaní dávali by si zastaveníčka nejen při měsíčku, ale i na měsíčku. Konečně dovolujeme si otázkati se, co asi dělali naši předkové, dokud ještě nebylo otravné té rostliny tabákové? Bezpochyby, že mládež česká před 150 lety, dokud ještě tabáku neznala, nebyla tou měrou kuckavá, dýchavičná a souchotinářská, jako dnes. Kouření tabáku vysouší dle seznání lékařského mládeži trubice, budí ustavičně dráždění k pití, svádí tudíž předčasně ku chlastu, otupuje mladíků nervy, čiuí povahy chabé, nestatečné, dobrých věcí nevšímavé, ke všemu lhostejné, lhostejné k rodičům, ženě i dítkám. Věru bylo by záslužno, aby nedospělé mládeži z ohledu nejen zdravotních, ale i vlasteneckých, kouření tabáku co nej přísněji bylo zapovězeno.

Listárna.

Pány odběratele více výtisků téhož čísla upozorňujeme, že při zasílání připočítá se musí vždy 1 krejcar za každý výtisk na poštovní známku, a že tudíž nám účtovati jest: za pět výtisků s poštou 35 kr., za 20 výtisků 1 zl. 20 kr. Více než 20 výtisků zasílá se nákladním lístkem.

Obsah „Obrany víry“:

Víra k čemu se hodí? — Milion otčenášů. — Kdo dělá šílence? — Od Českého Brodu. — Něco z poutí. (Posílá strýček Damian Loukota.) — Na dušičky. (Skutečnost a fantazie, napsal A. Jahodovský.) — Mezi službami božími. (Od Vorlíka.) — Drobnosti. — Feuilleton na visitce. (Zaslal z venkova — al.) — Kopřivy.

Nakladatel, vydavatel a odpovědný redaktor: PETR KOPAL.

Tiskem knihtiskárny Cyrillo-Methodějské (J. Zeman a spol.) v Praze.

OBRANA VÍRY.

Časopis věnovaný zájmům katolickým.

Vychází 5. a 20. každého měsíce. — Předplatné pro Prahu: celoročně 1 zl. 75 kr., čtvrtletně 45 kr. Poštou pro Prahu i venkov celoročně 2 zl., čtvrtletně 50 kr., jednotlivá čísla po 8 kr. — Kdo předplatí na 5 výtisků, obdrží šestý nádavkem. 5 výtisků prodává se v administraci za 30 kr., 20 za 1 zl., 100 za 4 zl.

Záložny chudých.

Nastává zima, zima neobyčejná. Nikoliv neobyčejná proto, že by již — co tyto řádky se píšou, je 14. listopadu — jak se říká šindele na střechách praskaly, nýbrž, že v této teprv nastávající zimě o chudině platí, že nemá co jísti, aniž čím se odívati. Snad že letos božího obilíčka se neurodilo? Chraňž Bůh! Na obilních trzích je bohudík obilí tolik, že rolníci nevědí si s ním rady; rádi by se smlouvali, jen kdyby bylo dosti kupců. A naši mlynáři stěžují si, že dosud nikdy nebylo jim tak zle, jako letos. Mají prý mouky na skladě tolik, žeby z ní celému světu mohli buchet napéci. Zkrátka úroda byla dobrá, není tedy na Pánu Bohu, nemá-li letos chudina co jísti.

A žeby chudina neměla čím na zimu se odívati, kdožby tomu chtěl uvěřiti. Popatřme jen v Praze a ve větších venkovských městech na vyvěšené skříně, co se v nich nabízí mimojdoucím krásných šatův, kterak z krámu prodavači a prodavačky vábivě ven vyhlízejí, a kterak na každého, kdož u skříně se pozastavují, hlasy svůdnými volají: pojďte, pantáto, pojďte, panímámo, kupte si něco na zimu: zde tuto kukli, aneb kabát, aneb krásnou látku na šaty! — I kupci ve větších městech naříkají, že v této nastávající zimě nemají odbytu. Přerůzných látek na šaty je prý v továrnách a v krámech tolik, žeby se jimi mohly pokrýti celé sněžné Krkonoše i se Šumavou a Vltava i s Labem mohla by se vystlati až do Hamburku. Kde to tedy vázne? Pisateli těchto řádků je v Praze právě o polednách choditi kolem Fišpanky. Což tu potkává přeubohé nahoty a co otrhanců ze všech koutů Čech v průvodu strážníků! Proč ti lidé neošatí se slušněji?

Usměješ se čtenáři a řekneš, ovšem že by se ošatili, jen kdyby měli za č! A tak, nemají tedy za č, či jinak po česku: nemají peněz! — Nemají peněz, toť prapodivná řeč. S penězi má se to zrovna tak, jako s božím dárkem a s látkami na šaty. Chleba, šatů a peněz všudež tolik, že lidé nevědí si s nimi rady. Projděme se jen ulicemi pražskými. V každé druhé, třetí ulici čteš na veliké tabuli: Záložna, spořitelna půjčuje na směnky a hypoteky na mírné úroky. Ve Ferdinandově třídě jest velikánský dům, jenž nese nápis:

Česká spořitelna. A na velkém náměstí pražském, zrovna vedle vele-památných staročeských hodin je jiný nápis: Pražská spořitelna. Nedaleko v řetězové ulici je Svato-václavská záložna a kromě těchto v Praze je založen občanských, obchodnických a průmyslových na tucty a potom chce se český otrhánek omlouvat, že nemá zač si koupiti na krásné šaty zrovna podle kroje pařížského! Každé venkovské městečko má již svoji záložnu a spořitelnu, tak že založenští úředníci zrovna jako ti kupci vábivě vyhlízejí ze svých krámů na každého, na němž pozorují, že by měl chuti peníze se vypůjčovat.

— To všecko se tak krásně načmárá na papíře — řekneš milý čtenáři — ale jen si tam vkroč do některé záložny a ptej se po penězích, uvidíš, co ti řeknou! — Kde prý máš „hypoteku?“ aneb kde „žiranta?“

Ovšem, ovšem takou hypoteku, jakou ve spořitelnách a záložnách chtějí, nemá hned každý otrhánek a žiranti začínají v Čechách řídci býti, jako bílé vrány. Avšak houby zle. Peníze lze si zaopatřiti i bez hypoteky i bez žiranta. Vždyť vedle záložny bývá obyčejně zastavárna. Zastaví se hodinky, prsteny, brože, naušnice, svatební šaty, nedělní šaty. — Co že šaty zastavit? — Octli jsme zrovna tam, kde jsme začali. Kdo chce jíst a pít a se odívat, musí míti peníze a kdo peněz nemá, musí se vypůjčit a nemá-li hypoteky, aneb slibce, musí se sebe něco svléci a donést do zastavárny. Čeho ale otrhánek se sebe svlékne? Kdo nemá zač koupit, musí choditi nahý a musí trpěti hlad, toť ovšem mrzutá násobilka.

Pán Bůh člověku při jeho narození nedal sice do vínku měšec s dukáty, ani spořitelní knížku, ale dal mu dobrou zálohu: tělo a duši, jimiž v potu tváře pracuje-li, může vydělati si tolik, aby měl co jísti a čím se odívat. Leč tu opět slyšíme se všech stran výkřiky: není to pravda! Já bych rád pracoval, jsemť zdravý a příčinnivý člověk, mám všech pět smyslů pohromadě, nejsem hlupák a přece nemám práci. Nejsem marnotratník a přece s manželkou svojí a dětmi nemám co jísti a nemám se čím odívat.

Věru neznáme pocitu trpěho, jako při zdravém těle, a při vší pilnosti, příčinnivosti, a střízlivosti nemíti s rodinou co jísti a čím se odívat! A takovou zimou začíná letošní zima býti. Není peněz mezi chudinou, protože není s důstatek práce, s důstatek výdělku. Letos je v šupárnách viděti lidí, kteří tam dosud nepobyli. Dělnictvo propouští se po stech a po tisících z továren a kam rozcházejí se jeho cesty? Cesty tyto přerůzné jsou: na venkov do jiné práce, pokud jí tam lze najíti; a není-li, musí se jíti jinou cestou, cestou žebráckou, avšak cesta po žebratě vede za našich dnů přímo do šupárny a ze šupárny velmi často do vězení a nezřídka na tu nejhorší cestu — k s a m o v r a ž d ě.

Věru smutné to cesty chudiny, chudiny pravíme často zachovalé, poctivé a pracovitě, o kteréž chudině míníme tuto pojednati.

Nadpis těchto řádků zní: *Záložny chudých.*

— To by tak ještě ke všemu scházelo, — řekne leckdos, jenž bezpochyby dosud neví, jak bolí hlad a jak zebe nahota, — *záložny pro chudé!* Máme založen až na zbyt. Pravda, je jich až na zbyt, jmenovitě výdělkářských, kteréž založeny jsou od ziskuchtivých mamonářů a od lichvářských dobrodinečků chudnoucího lidu.

Tuto napřed pravíme, že vedle záložen a spořitelén výdělkářkých, jsou u nás též ústavy peněžné, kteréž opravdu chudším lidem pomáhají — *chudším pravíme, ale ne chudým. Všecky záložny a spořitelny se svými zastavárnami půjčují jen tomu, kdo ještě něco má, a kdo nic nemá, tomu se nic nepůjčí*; kdo nic nemá, marně hledá za sebe žiranta, či slibce.

V letošní zimě propouští se na tisíce dělníků poctivých a pracovitých z práce. Továrník za to nemůže, že musí třetinu a snad i polovinu dělnictva propouštět i a že ani ty, jež v práci podrží, nemůže nechat pracovati plně. Úpadkem cukrovarů upadly i naše železárny. Neobyčejnou láci plodin zemských není v rolnictvu peněz a nemá-li rolník na zimu zač kupovati, nemá řemeslník a živnostník zač prodávati. Toť smutná násobilka, nickami nemůže se násobiti. Příčinnivý řemeslník aneb živnostník, zachovalý rolník pro letošek dodělá se ještě peněz v záložnách, protože ještě něco má, odkud ale vezme peněz chudás bez práce, jenž kromě svých poctivých, mozolovitých rukou a kromě těch několik hadrů na těle a trochu těch harapatek v bytu nemá ničehož? Má snad v letošní zimě hladu umřít? má snad rozbíjet tabule ve výkladních skříních, aby směl přezimovati kdes u sv. Václava v Praze, aneb má dokonce si zoufati? Mnozí ovšem v letošní zimě budou i tohoto prostředku se chápati, avšak přece ne všickni. Zkrátka: právě letos nastává nutná potřeba: *p o m á h a t i c h u d i n ě m i m o ř á d n ě*. Letos zaťuká bída na dveře dělníka, jenž po všeka leta poctivě se živil a bídy takřka nezažil. Letos je bez práce. Dodělá se snad výdělku jakéhosi, který však tolik skrovný jest, že daleko nestačí, aby denně ukrocoval hlad celé rodiny, neřku-li, aby její nahotu přikrýval. Tisíce dělníků těší se na příští jaro, aneb na ten čas, kdy všeobecná tíseň obchodní pouleví a práce a záslužků zase bude hojnost. Nemáme tuto na mysli trhany, kteříž bídu svoji darebným životem na krk si přivázali, nýbrž ty dělníky poctivé, kteříž letos při vši příčinnivosti bídu trpí. Jest v Čechách na tisíce rodin řemeslnických, domkářských a dělnických, kteréž nepatří sice ku stavu, zvanému střednímu, kteréž ale přece nelze počítati k naprosté chudině, k té chudině totiž, jejížto údělem jest *ž e b r á c k á m o š n a*.

Jest v Čechách na tisíce rodin, kteréž jaksi kolísají se mezi stavem středním a mezi žebrotou. Jsou to rodiny obyčejně řemeslníků a dělníků, kteříž žijí se slušně, mají svůj byt, časem kdes v městečku i svůj baráček, mají ve světnice slušné lože, stůl a několik po stěnách obrazů. Mají časem i nějakou pětičku úspor, mívají u kupce, aneb u pekaře a krupaře úvěr asi — do zlatky a snad i přes zlatku. Otci také rodiny dělá to radost, uspoří-li si za týden tolik, aby mohl s manželkou a dětmi svými vyjít si v neděli na procházku aneb na výlet do blízkého zahradního hostince. Matce také rodiny dělá radost, může-liž mazlíčka svého do školy v lepších šatečkách poslati, aneb na něho trošku laciné parády koupiti. Tato chudší, ne však naprosto chudá třída lidu jest u nás nejčetnější, a dodáme k tomu, dosud nejzbožnější u proto i nejzachovalejší ve městě i na venkově. A právě tato třída letošní obchodní tísní nesmírně trpí. Tato třída našeho českého lidu v časech zlých zakrývá chudobu svoji jak jen může, raději by hladu umřela, nežli by šla žebrot. O její bídě dovídá se toliko kněz, učitel, aneb místní úředové, jimžto uloženo jest vybírati daně. Tato chudší třída málo kdy a jen za pomoci žiranta mívá úvěru v záložnách. Nejčastěji ovšem brává

si útočiště k zastavárnám, kde totiž jsou. Za touto chudinou plíží se lichvářové druhu nejhoršího. Lichvář velkoměstský této chudině v čas bídy, jaká ku př. letos nastává, nepůjčuje. Jsou však lichvářové druhu menšího sice, avšak mnohem žravějšího. Ti jsou pravou fyloxerou — vínokazem — chudiny. Na předměstích pražských zdržují se jistí malí peněžníci, kteříž kapitálku svého mají sotva několik set a z něhož chudině svrchu vylíčené půjčují po zlatkách. Ze zlatky platí se v témdnu 5—10 krejcarů úroků, kromě toho, že musí za ni zástavu dáti, obyčejně nějaký lepší šat z lepších, šťastnějších dob. Avšak, nejhoršími lichváři, pravými pijavicemi jsou ženy. Jsou v Praze paničky, kteréž v neděli chodí v hedbávných šatech, s modlitbami o zlaté ořízce do chrámu Páně a kteréž půjčují chudině po zlatkách na fant a na 1000%. Jsou to pravé štiky, kteréž jen malé rybičky požírají. V Praze ku př. takých menších lichvářů a lichvářů a fantárek jest na sta. Tyto štiky, či lichvářky mají své náhončí, volavky, ubohé totiž ženy chudásů, matky rodin, kteréž samy v jich lichvářských tenatech uvízly. Nechtí-li, aby byly do naha svlečeny a na ulici vyhozeny, musejí chtít nechtít žravým štikám ubohé rybičky nadháněti. Tímto požíráním malých rybiček štiky náramně tuční. Zničí-li lichvář šlechtického, neb měšťáckého hýřila, nenatropí daleko tolik sociální bídy, jako ta štika, která půjčuje po zlatkách chudině. Lichvář, jenž půjčuje marnotratníkům po stovkách, může se omlouvat: nepůjčím-li mu já, půjčí mu jiný, nezničím-li já ho, zničí ho lichvář jiný, hýřil nedá si pokoje, pokud není zničen, nuže, kdo chce kam, pomozme mu tam: avšak pijavice, jež půjčují chudině po zlatkách, oběti své vyhledávají a jich bídu přehanebně vykořisťují.

Nuže, milý čtenář, zde octli jsme se opět u nadpisu řádkův těchto, totiž u **z á l o ž e n c h u d á s ů**.

Před několika sty lety, dokud víra naše katolická mnohem více mezi lidem panovala, zakládali zbožní majetnější křesťané tak zvané **h o r y z b o ž n é d o b r o č i n n o s t i** — *montes pietatis* — t. j. záložny pro chudé druhu svrchu vylíčeného. Tito zbožní křesťané ve spravedlivém uvážení, že mnoho na světě lidí poctivých a pracovitých přichází do bídy nevinně, hleděli jim přebytky svými pomáhati, totiž peníze takměř bez úroků půjčovati. Co bývalo před věky velmi dobré, zůstává dobrým do dneška. Dnes jest nevyhnutelně třeba takých hor zbožné dobročinnosti — či **z á l o ž e n p r o c h u d é**. Chudás dnes peněz bez dostačitelého slibce se nedodělá. Pro chudása dnes není ani jediné záložny, tím méně spořitelny. Chudás bez práce, nedá-li mu kupec, pekař, krupař aneb hokynář na úvěr, musí hladem umříti. To musí o mnohých menších živnostnících pochvalně se uznati, že milosrdenstvím jsouce jati, ještě nejspíše chudásovi potraviny poskytnou na úvěr, až by mu zase Pán Bůh k výdělku pomohl.

V Praze a již i na venkově jsou dobročinné spolky, zvané konferencemi sv. Vincence, kteréž nejraději stydlavé chudině poskytují almužny. Členové spolků těchto vyšetřují dle svědomí nejen hmotný, ale i nábožensky-mravný stav té které nuzné rodiny a sbledá-li se, že jest jinak zachovalá, udílí se podpora podle možnosti. Kdo tedy chceš, aby almužna tvoje nedostala se do rukou ochlasty, hráče, lenocha aneb do konce nemravy, svěř ji směle Vincenciánům, a buď bezpečen, že se jí nezneužije. Avšak pouhou almužnou chudásu ne vždy se pomůže.

Mnohý chudšas raději by hlady umřel, nežli by almužnu přijal, rád by pracoval, kdyby jen práci buď měl, aneb do práce měl aspoň peněz. Chudý obuvník potřebuje 1—2 zlatky na kůži, chudý krejčí 1—2 zlatky na kousek látky. Ty dvě zlatky v jeho rukou za den promění se ve tři zlatky. Chudý dělník je z továrny propuštěn. Skromné jeho úspory, má-li jaké, jsou brzy ztráveny a má-li co k zastavení, zastaví se. Konečně rozhostí se v rodině jeho úžasná bída. Během zimy dostane zase práci, sotva že zamrzne, jde na led, rozmrzá-li k jaru půda, otvírá se i práce, v několika nedělích splácí, co kde kupci aneb živnostníku dlužen. Avšak mezi tím mnohý chudšas octnul se v rukou lichvářky, kteráž půjčuje po zlatkách a z nichž není vybavení. Nuže, jak mnohému pomohlo by se po čas největší tísně půjčkou několika zlatých!

— To bych si dal! — slyšíme volati — takým lidem půjčovati, napálil jsem se již nejednou. Tací lidé slibují člověku hory doly, tací toho napláčou a když člověk nad nimi ustrne se, tu bývá mu obyčejně nevděkem spláceno. Vždyť to známe!

Milý pane Opatrný: máte pravdu sice, ale ne s v a t o u pravdu.

Známe dlužníky, kteříž každodenně se dluží a každodenně dostávají na úvěr, kteří toho přemnoho naslibují, jmenovitě vede-li se jim zle, a kteříž málo kdy slovo dodržují. Věřitel, jenž na kříži umřel, kdyby chtěl d n e s, čehož Bůh nedej, s námi účtovat, mohl by na jiný mnohem černější nevděk poukazovati, mohl by jako v evandéliu na nás zahřměti: služebníče nešlechtný, všecken dluh odpustil jsem tobě, protože jsi mne prosil — víš milý čtenáři, jak to v písmě sv. dále stojí. Pán Bůh nedává a nepůjčuje toliko těm, o nichž napřed ví, že se mu za to vděčně odslouží, nýbrž nejvíce těm, o nichž dobře ví, že se mu vždy jen nevděkem odsluhují.

Avšak nemáme jediné v úmyslu nejvyšší dobrotivosti boží doporučovati, nýbrž tuto něco snadnějšího čtenáři na srdce vložiti.

Kdyby — pravíme — všickni rodičové jen tehdy a jen potud svým dětem chtěli dobře činiti, pokud by předvídali, že děti za to budou se jim vděčně odsluhovati, pak by věru málo kdo co po rodičích zdědil. Mnohý tatík řekl by: k čemu nevděčnicku zanechávati statek, tož jej raději hrdlem proženu! A mnohá máti řekla by: než bych dřela a starala se pro dceru nevděčnici, raději sama popřeju si dobře a až umru, nechť každý stará se o svou kůži.

Kdybychom vždy chtěli míti jistotu, že ten krejcar, ježž žebráku almužny udělíme, se nepropije, nepromlsá a nepromarní, pak by žebráci musili pomíratí hlady.

Záložnám chudých může dařiti se toliko pod záštitou katolické Církve a zde zase nejlíp prospívati budou ve spolcích, jakými jsou *konference sv. Vincence, kongregace mariánské a bratrstva III. řádu sv. Františka*. Na venkově, kde by z těchto tří spolků dříve žádného nestávalo, musily by se jich ujímati jiné spolky, *ale vždy jen spolky, neb bratrstva katolická*, jelikož hlavní pohnutkou a účelem záložen těchto jest láska k bližnímu, kteráž po všecky věky toliko v Církvi katolické nejvydatněji se konala a koná. —

Stanovy záložen chudých jsou jednoduchy a lze je jako Otčenáš na zrno hrachu napsati.

Záložna chudých půjčuje poctivým chudším bez dlužních úpisů, bez směnek, bez „fantů“, bez žirantů, bez úroků, bez žalob a bez exekucí. Úroky musí platiti Pán Bůh. Účelem záložny chudých jest: půjčovati po menších částkách zachovalým chudším, aby v čas nemoce, aneb kdy pro všeobecnou obchodní tíseň, bez práce jsou, nemusili poslední peřinu aneb poslední kloudný oděv se sebe bráti a do zastaváren, aneb dokonce k lichvářským pijavicím odnáseti.

Uchází-li se chudšas o půjčku, aneb o zálohu, musejí dříve důvěrníci toho kterého katolického spolku, jenž záložnu chudých spravuje, hmotný a mravní stav žadatele vyšetřiti a dle svého vědomí a svědomí o něm zprávu podati: zdaž především zachovalým jest, zdaž o práci, aneb o postavení své přišel bez vlastní viny a zdaž i dosud povinnosti své křesťanské dle možnosti plnil. Povinností záložen takých jest, aby především pomáhalo se horlivým katolickým křesťanům.

Důvěrníci katol. spolků, kteříž hmotný a mravní stav žadatele vyšetřují, neberou na sebe žádné za něho rukojemství. Ti pouze řeknou: tak a tak jsme po bedlivém vyšetření stav žadatele shledali; máme tudíž za to, že, jelikož povinnosti své co otec a křesťan až do dneška svědomitě plnil a závazkům svým vždy dostáti se snažil, i tentokráte bude je plniti a slovu danému dostojí. Dosavadní žadatele, ne pouze legální, nýbrž i křesťanská zachovalost jest jeho nejlepším žirantem, či slibcem. Otec ku př., jenžby nedělní a sváteční služby boží svévolně zanedbával, o němž by se vědělo, že buď čte knihy a listy, aneb vede řeči neznažské, buřičské, aneb revoluční, jenž by neuměl s rodiči a manželkou svojí se snášeti, aneb dokonce jich dlouholeté služby nevděkem splácel, otec, o jehož dětech by se vědělo, že jsou nezvedeny, taký by ovšem podpory žádné nezasluhoval.

Připouštíme jisté výminky v případech, že by jistá, t. ne bezdůvodná naděje byla, že by, jak sv. apoštol praví, lze bylo hříšníka od cesty jeho zlé odvrátiti, že by lze bylo, z nevěrce učiniti věrce, z nepřítel pravdy křesťanské přítele, ze zoufalce syna víry, naděje a lásky. Leč i případ následující měl by se uvažovati:

Některý otec neb i matka rodiny v čas strastné, déle trvající bídy začínají v náboženském přesvědčení se kolísati, začínají o prozíratelnosti boží pochybovati, jich noha již již uchyluje se jaksi z cesty pravé, na cestu nepravou; tu by ti jistí důvěrníci katolických spolků andělům v nebi radost nemalou způsobili, kdyby v časnou pomocí podařilo se jim chudšasa z cesty srázné na cestu bezpečnou navrátiti. Proto by v občasných schůzích těch, kterých spolků dobročinných mělo se Boha slitovníka o dobrá vnuknutí prositi, jakýmiž vyznačovali se mnozí svatí, kteříž přechasto zoufalce v časnou pomocí před záhubou časnou i věčnou retovali.

Kézby každý křesťan majetnější jsa na cestě od chudšasa neznámého o nějaký dárek požádán, v srdci milosrdném uvažil: snad mi sám Bůh chudšasa toho v cestu posílá, abych jej větším či menším darem zachytil na cestě srázné, na niž se byl dlouho trvající bídou pošinul! Snad že, odbudu-li jej nevrle, chudšas ten zoufá nad milosrdenstvím lidí, zoufá konečně i nad milosrdenstvím božím. Snad že dárek mnohdy nepatrný stane se do jisté míry holí Mojžíšovou, kteráž vykouzlí ze srdce zpráhlého zdroj slzí vděčnosti a lásky k Bohu a lidem. Až jednou kniha života nám se otevře, budou tam

dojista zapsáni i ti zoufalci, kteříž z bídy a nouze nad Bohem a lidmi zoufajíce, střemhlav vrhali se do propastí a budou zapsáni snad na účet těch, u nichž naposled pro milosrdenství boží o podporu prosili. Nedejž Bůh, aby kdo ze čtenářů takého zoufalce zcela, aneb jen částečně na svědomí měl! Pročež komu Bůh statků vezdejších v míře hojnější uštědřil, nechť považuje za svou povinnost, aby ze statků těch podle možnosti uštědřoval, aneb zálohy poskytoval chudšům a to prostřednictvím spolků katolických, svrchu vytčených. Jednotlivec sám málo kdy ví, zdaž chudšas ten a onen podpory, neb zálohy zasluhuje, nuže nechť podporu svou odevzdá katolickému spolku s tím jistým přesvědčením, že podpora ta bude co nejsvědomitěji udělena.

Půjčky ovšem vždy jen v menších částkách poskytovat by se mohly v jisté určité dny, neb i doby denní přede dvěma svědky, před nimiž by *dlužník na čest svého jména slíbil*, že bude snažiti se, jakmile mu Pán Bůh pomůže, v jistých lhůtách dluh svůj splácti. Spolek vloží mu na srdce, že jmění záložny chudých jménem *chudých jeho spoluobčanů* jest, že by obmysleným nedodržením splátek škůdníkem se stal majetku chudých, žeby nejen pro všechny časy příští žádné podpory od spolku téhož neobdržel, ale žeby jméno jeho všem ostatním spolkům k výstraze se oznámilo, asi tak, jako na bursách jména těch se oznamují, kteří závazkům svým způsobem podvodným nedostáli. Takým na bursách se odzvání. Takého trestu, býti jakožto podvodník v kruzích bursovních označen, bursiáni mnohem více se bojí, nežli soudů a vězení.

Ovšem, že by při záložnách chudých tohoto pranýře nebylo a že by vždy dříve vyšetřiti se musilo, zdaž a proč kdo lhůty své dodržeti nemůže. Kde nic není, ani smrt nebere.

Nejjistějšími ochranci a strážci jmění záložen chudých byli by chudí sami. Tito musí vždy býti pamětlivi, že záložny chudých jménem jsou chudých a že kdo by způsobem podvodným jmění té které záložny ztenčil, stal by se zlodějem chudých. Ošdil-li kdo banku výdělkářskou, ošdil banku výdělkářskou. — Jest i toto hříchem, avšak hříchem větším bylo by poškozování jmění chudšů. Chudšasové tudíž sami musejí míti péči o to, aby dlužníkovi méně správnému závazky jeho připomínali, a aby tomu kterému spolku sdělovali, zdaž dlužník splácti může neb nemůže, chce neb nechce. Chudí sami konali by jaksi kontrollu nad dlužníky.

Jmění záložen chudých pozůstávalo by z darů a půjček občanů zamožnějších, půjček ovšem bez úroků. Úroky všechny musejí uvalovati se na Pána Boha. Záložny obyčejné platí úroky podle lhůty výpovědní, u záložen chudých bude platiti sám Bůh úroky — jednomu věřiteli dříve, druhému později. Bůh sám vypovídati bude zapůjčený kapitál delším neb i kratším životem a zdravím; větším, neb i menším štěstím, požehnáním a pod., vždy podle svého nebeského účetnictví.

Správa jmění vede se bezplatně. Kde Pánu Bohu půjčuje se na úroky, tam i Pán Bůh bude rozdělovati roční dividendy ze zisku i ztráty.

Ano i ty ztráty! Řekne mnohý znalec: Záložny chudých musejí při bezúročném půjčování chudšům, jichžto jediným jménem jest poctivé jméno, brzičko udělati bankrot. Ročně musí asi 30, ne-li dokonce 50%, poskytnutých záloh odečísti se na nedoplatky ať si již zaviněné, neb nezaviněné. Na to odpovídáme: 1. Přijde mnoho na to, s jakou opatrností zálohy budou se po-

skytovat. Kde pravidel svrchu naznačených pilně bude se šetřiti, tam ztráty ročně nebudou příliš značny a budou vždy se krýti novými dary a půjčkami. Povinností spolků bude, aby tou jistou *evangelickou nezbedností*, o níž v číslech příštích bude opět se pojednávati, roční schodky se doplňovaly.

2. Ztrát neuvaruje se vůbec žádný závod. Skoro denně dočítáme se o značných podvodech a zpronevěřeních při ústavech veřejných i privátních. Tu uteče pokladník s několika sty tisíci, tu zas prchne pan ředitel třeba s millionem a tu sluha s balskem banknotek. Obuvníci šijou milostpánům obuv na splátky a krejčí šijou milostpaničkám krásné šaty — na splátky. A kdo často chudásu obuvníku a chudásu krejčímu nesplácí? Bývají to milostpáni a milostpaničky. Přáli bychom pražské chudině každého roku jen ty peníze, jež se v ústavech úvěrních od všelijakých milostpánů ročně zpronevěří a co obuvníkům, krejčím, truhlářům, kupcům, hokynářům, šenkýřům a jiným a jiným od milostpánů a milostpaniček ročně na věčnou oplátku dlužno se zůstane. Právě, že v době naší zbožnosti ve vyšších vrstvách vždy ubývá, páše se nejvíce zpronevěření a podvodů v těchže vrstvách. Chudás, pokud v Boha svého má důvěru, nezpronevěří se nikdy. V Praze žije tisíce živnostníků výhradně od chudiny, od groše jejího mozolného a bohatnou při tom. Záložny chudých půjčovaly by toliko zbožným chudásům po svědomitém uvážení jich hmotného a mravního stavu. Nepůjčovalo by se ani po tisících, ani po stech, nýbrž toliko po několika zlatých. *Při úpadcích jistých cukrovarů přicházejí jisté peněžnické závody mnohdy o statisíce, ba o celé milliony; nevidáno, co by ta která záložna chudých u některého chudása přišla ročně o několik zlatých!* Proto neudělá konkurs, ani bankrot, aniž bude dlužníkům svým svršky zabavovat.

Nuže k závěrce: Letošní bída ukládá zámožnějším svatou povinnost, aby k její ulevení příspěvků mimořádných udíleli. *Jmenovitě teď před vánočními je nouze největší.* Po novém roce již otevírá se práce, tudíž i záslužek; pouhými almužnami chudině se nepomůže. Musí pomáhati se vydatněji: menšími půjčkami, aby jednak chudina hlady nezmírala, a poslední kus lepšího oděvu v různých zástavárnách svlékati nemusila, a jednak aby živnost svoji dále provozovati mohla, aniž by lichvářským pijavicím se zaprodávala. Sociální potopa stoupá každým dnem výše a věru potopu tu nelze již dobrými radami, ba již ani úchvatným kázáním zažehnati. Tu pomůže jediné vydatná pomoc, nikoliv slovy, nýbrž účinným zasahováním rukou dobročinnou, milosrdnou do života sociálního vedle slov miláčka Páně: „*Kdoby měl statek tohoto světa a viděl by bratra svého, an trpí nouzi a zavřel by vnitřnosti své před ním: kterak láska boží zůstává v něm? Nemilujmež slovem, ani jazykem, ale skutkem a pravdou*“

Nejlepší obranou víry jest milosrdenství, jest dobročinnost k chudině! —

Tolerance protestantů.

Obrázek ze školy.

Na moravských hranicích při horách jest obec Svratouch, která má 1256 katolických a 567 protestantských obyvatelů a jen netečnosti katolíků dlužno dávati vinu z toho, že v obecním zastupitelstvu i v místní školní radě mají prote-

stanté většinu. Tato obec má čtyřtřídní školu s 282 dětmi, z nichž jest 72% katolických a 28% protestanských. Dle tohoto poměru stala se škole této již tím křivda veliká, že z učitelů již dříve tam dosazených jsou pouze dva katolíci, řídící starší již hodný, správný muž a katolík uvědomělý, a mladší učitel nadějný vychovanec nové školy bez víry — také-katolík; vedle těchto 3 protestantů, totiž dva učitelové a učitelka industrialní. Jak se asi nebohým katolickým dětem v těchto poměrech vede a jak „v mravnosti a nábožnosti vychovávány jsou, lehko si domyslíš, a lépe poznáš z tohoto obrázku:

Protestantští členové místní šk. rady ve své všemohoucí většině ustanovili se na tom, že naporučili „pro uvarování všech náboženských třenic“ ve škole modlitbu před i po vyučování z čítanky (indiferentní) beze kříže. Když p. bisk. vikář Skutečský vdp. Josef Pochyba odbýval tam ve škole zkoušku z náboženství, zpozorovav tu podivnou nekatolickou modlitbu u katolických dětí, zaslal přípis c. k. okr. šk. radě Chrudimské, jímž žádá na základě zákona ze dne 14. května 1869 č. 62 ř. z. §. 5 pro katolické děti modlitbu katolickou s křížem, otčenášem a zdrávasem. Žádosti této c. k. okr. šk. rada vyhovivši správě školy Svratoušské nařídila, aby s dětmi katolickými modlitba katolická konána byla. Proti tomuto nařízení odvolala se u většině protestanská místní šk. rada Svratoušská k c. k. zemské šk. radě žádajíc, aby vše při starém zůstalo a uvádějíc hlavní důvod „uvarování náboženských třenic“ a pohoršení dětí protestanských modlitbou katolickou. K tomu odvolání nařídila c. k. zemská šk. rada, aby po zákonu výše citovaném též církevní úřad evangelický (superintendentura) se vyslovil o věci té. Tento úřad ale si poněkud spletl pojem o oboru působnosti své a nařídív, aby evang. děti v letních měsících voděny byly do blízkého kostela protestanského před i po vyučování, zasáhl do pravomoci úřadu církevního katolického nařízením dalším, aby v zimních měsících děti oběho vyznání modlily se po tichu beze všeho zevnějšího projevu. Proti tomuto zasahání superintendenty v poměry katolických dětí se zástupce katolické církve v c. k. okr. šk. radě slavně ohradil a k jeho návrhu konečně bylo sneseno a správě školy nařízeno, aby děti dle svého vyznání konaly modlitby na hlas, jedny po druhých, k čemuž svými třídními učiteli nechť jsou vždy vyzvány. Tak boj ten o modlitbu ve škole s 72% katol. dětí s velkým namáháním jest zásadně dobojován po právu a spravedlnosti; s jakým úspěchem nevím, když ve dvou třídách jsou učitelé protestantští; zdá se, že tito tvrdošijně odpírají poslušnost nařízení o modlitbě, poněvadž, ač tolerantní místní šk. rada se po druhé neodvolala, v novější době farní úřad Svratecký sobě zase stěžuje, že modlitba katolická se nevykonává! — Ejhle, toť to neblahé ovoce školy bezkonfesijní! Kéž by vláda popřála sluchu všestrannému volání po školách konfesijních; přejeme si jich katolíci neméně, jako protestanté a židé, kteří jich na větším díle mají.

Neměla by vláda hlasu tak ohromné většiny katolíků dbáti? Ať školy konfesijní jsou spravovány a udržovány dle platných nyní zákonů, ať mutatis mutandis, aby školy katolické byly v celém ústrojí svém v pravdě katolickými; k poměru obyvatelstva všech vyznání byl by počet škol přiměřený a jich udržování dle okresů bylo by též spravedливо zvláště tím, bude-li školní plat zrušen, čímž zajisté stalo by se vyrovnání úplné.

Od Šumavy.

Ze života křesťanského socialisty.

Bedlivému pozorovateli veškerých poměrů společenských doby naší nápadná jest nynější vlažnost a liknavost jak náboženská, tak i společenská. Zabíhá se a zahnívá jaksi veškerý náš život veřejný, a jen málekdě k nalezení jest místo, neb společnost, z nichžto by nevycházel protivný zápach novověkého pokroku liberálního. Liberální éra minulých let vyhladila ze společnosti snahy ideální, ušlechtilé, nahražujíc je nenasatným bažením po hmotě a hitavým rozkošnictvím.

Naučila společnost znáti a hledati směry nechutné a pochybené, převrácené a převratné podporující a schvalující návazanost a nevázanost, ba vyzývavost, nestoudnost, mnohdy až i drzost. Nejbídnější, nejhanebnější, ba lotrovské povahy jsou v dobách našich zjevem nikoliv již neobyčejným, neboť co vydělkářské časopisy jaksi jen v obrysech každodenně načrtnou, to novomodní novellisté a románopisci opatří ostrým stínem a lákavým světlem, okrašluje fantastickými přídávky hanebnosti a nepravosti. — I náš venkovský lid zachvácen již jest touto jedovatinou, a velmi málo těch, jenž s bdělým okem stojíce na stráži odváží se toho, by v pravý čas, a na vhodném místě povznesli výstražného slova svého, a hned v zárodku zabránili nákaze. Na venkově jest to jediný snad kněz — a to ještě bohužel — ne každý. — Vzácným zajisté zjevem jest kněz, jenž jest za dob našich učitelem lidu nejen kázáním a slovem, ale též chováním a skutkem. A čím méně takových kněží horlivých, tím bolestnější pro kněžstvo i lid jest ztráta jen jediného kněze vzorného.

Pochopitelno tedy, že kněz zastávající úřad svůj dle vůle boží a církve sv. — opustí-li osadu, zelen a hledán bývá dlouhý ještě čas, ba že ztráta kněze takového jest pro osadu a širší okolí nenahraditelnou.

Naše Pošumaví rodilo a rodí takovéto kněze — než Bohu buďto žalováno! — totéž Pošumaví mnohému z horlivých kněží připravilo též předčasný hrob. Letos obzvláštně jest truchliti krajině pešumavské nad ztrátou vzorných dvou kněží — faráře Jana Břejchy z Hor Stříbrných, o jehož záslužném životě, a smrti v povolání „Čech“ již v červenci obšírně přinesl zprávy — a nyní nad ztrátou Antonína Maxy, horlivého faráře ve Zbýnicích, jenž v nejmužnějším věku přílišnému duševnímu i tělesnému namáhání v obtížné a rozsáhlé osadě podlehnuv stárjše 39 roků zapálením plic a zánětem mozku v Pánu zesnul dne 25. října t. r.

Farář Antonín Maxa, syn nezáměrného rolníka z Vodolenky u Sušice zbožně jsa od rodičů vychován, od maličkosti byl povahy tiché a mírné. Býval doma, jak se říká, vždycky v koutku. Kdežto druhí dva bratři jeho skotačovali a rolnické práce otcovy si všímali, hleděl si nejmladší z nich Tondík více školy, učení a návštěvy chrámu Páně.

„Z tebe bude as nějaký pán, Tondíku!“ prohodil jednou otec jeho, když z paměti odříkával hošík doma, co byl od pana faráře ve škole slyšel.

„Dejte mne na studie tatínku!“ odvětil malý školák „a potom budu panem farářem.“

Krátká tato logika hošíkova způsobila otci i všem domácím nemalou veselost, a byla příčinou, že otec do opravdy počal přemýšleti, kterak by možno bylo Tondíčka nechat studovati na pana faráře.

Než nedostávalo se prostředků. Malý dvorec sedlský vynášel jen as tolik, co na výživu a domácí zaopatření velmi četné rodiny stačovalo. Nad to byla hospodářská stavení dvora Maxova u velmi sešlém stavu; a proto nucen byl otec Tondíčkův chatrnou obydelní budovu sbořiti a nově stavěti.

„Neuhlídám tě již, můj Tondíčku, jako pana faráře,“ postěžoval si hošíkovi starostlivý otec, když stáli spolu u sbořených zdí statku Maxova a vzav motyku do ruky rozkopával zbytky domovních prahů vysvětluje zarmoucenému Tondíčkovi, že jej stavba státi bude veliké peníze.

Hošík poodešel, a spustiv moldánky běžel k matce žalovat, že tatínek nechce jej nechat učit na pana faráře. „Mlčl mlčl!“ těšila jej matka; „neplač a jen se uč hezky, a když se budeš učit, budeš panem farářem.“

V tom, co Tondík ještě u maminky plakal, odvalil starý Maxa zápražní kámen a pln udivení pustil motyku z ruky spatřiv pod ním veliký hrnec, plný lesklých stříbrňáků. Zavolal na ženu, okázal jí „poklad“, který pod zápražím nalezl, a že Tondík celý ještě uplakaný za ní běžel, slíbil mu otec, že jej dá na studie.

Co před chvilkou bylo nemožností a Tondíčka tolik stálo slz, na tom společně dohodli se Maxovic ustanovivše se na tom, že nejen Tondíčka, ale

i staršího jeho bratra Ondřeje dají na studie. Spatřovali v tom jaksi řízení a vůli boží, a štěstí svých dítek.

A skutečně hned počátkem školního roku příštího počali měniti poklad stříbrný v poklad duševní svých obou synů Ondřeje a Toníka.

Ondřej studoval na učitele, a Toník na faráře; — a než uplynulo dvacet roků, byli oba, učitel i farář, Ondřej i Toník na jednom místě v úřadu svém, — ve Zbýnicích. — Než co starý otec na zbořeníšti předpověděl, splnilo se. Nespatřil syna svého Tondíčka, co faráře. Bůh jej na věčnost povolal. —

Čím déle přemýšlím o běhu života v Pánu zesnulého faráře Maxy, tím podivnější staví se před oči mé obrazy z minulých jeho let, a jest mi, jakoby patrné a zřejmo bylo, že farář Maxa byl vychováván a veden nejen doma od zbožných rodičů, ale i co jiných od dobrých gymnasijských učitelů, vzorných představených v semináři, a konečně co muž a kněz od samého Mistra apoštolův, a Matky nebeské. Jsa stár 4 roky, nepromluvil v Pánu zesnulý dotud ani slůvka. Matka jeho v hoři svém vzala útočiště své k Matce Boží Zbýnické, obětovala tam dítě své — přišedši s dítětem domů, slyšela ku své nesmírné radosti poprvé z úst malého Tondíčka slovo: „Maminko!“ Dítě nabylo řeči.

Co student gymnasia Píseckého nevynikal tolik schopnostmi, jako neúpornou pilností a pracovitostí nad svými spolužáky; a jak tvrdí ti, jenž s ním bydlili, hledával Maxa to, čeho se silám a schopnostem jeho nedostávalo, každodenně v dlouhých a pobožných modlitbách u toho, jenž jest Dárce světla. Již tehdaž jmenován byl Maxa „pobožným Tondou“ a proto, že nosíval vždy růženec při sobě, dostalo se mu i praedikátu: „Růženečkář.“ Než na takové titulatury byl student Maxa již dávno od své dobré matky připraven, a proto nedbal úštěpků a zůstal po všecken čas tím „Růženečkářem“ neodloživ nikdy od sebe růženec, a bera čím dále, tím více útočiště své k Matce Boží. A že v důvěře své nebyl klamán, ano že na Matce boží to si vyprosil, čeho by se mu obyčejným způsobem a lidskou pomocí sotva bylo dostalo; ukáže následující příběh z jeho mladých let.

Maxa byl r. 1867 bohoslovcem druhého ročníku v Budějovicích. Po nějaký čas cítil na sobě, kterak mu sil ubývá. I byl nucen zanechat studia a na venkově u rodičů hledati uzdravení. Chodil ještě nějaký čas, chřadnul však vůčihledě. Jednou navštívil svého bratra Ondřeje, kterýž byl tehdaž podučitelem na Horách Matky Boží. Přišed k němu zachvácen jest prudkou zimnicí, kterážto předchůdcem byla těžké dlouhé nemoci. Lékař Dr. Zdrahal, jenž jej v nemoci navštěvoval po mnoha neděl, prohlásil konečně vida, že všechno léčení marné jest, že ubohý bohoslovec Maxa není již dalek hrobu. Nemoc trvala již déle než 20 neděl a stávala se den ode dne horší. Nemoha s lůžka slézti, a ničeho pracovati modlíval se Maxa s matkou svou růženec. Vykonav jednou vroucně pobožnost bolestného růžence prosil matku, aby objednala na druhý den příležitost do Zbýnic. Byl to den mariánský, sobota. „Budeme“, pravil k matce pln důvěry, „budeme putovati k Matce Boží Zbýnické, a budeme se vroucně modliti před oltářem jejím, aby mi zdraví vyprosila.“ Matka odporovala řkouc, že jej do Zbýnic živého nedoveze — ale nemocný stál na svém, a prosil matku, aby mu vroucí žádost jeho neodepřela. „Jsem jist“ — tak určitě pravil — „jsem jist, že mne Matka Boží ve Zbýnicích vyslyší a já jí, co živ budu, sloužiti chci!“

(Slova tato slyšel pisatel těchto řádků z úst v Pánu zesnulého roku 1880. na hřbitově Zbýnickém, když spolu ze sakristie vyšli, rozmlouvajíce o nově vyzdobené soše B. Panny Marie.)

Matka splnila žádost nemocného a na druhý den časně ráno pomocí domácích naložila ubohého kostlivečka, jenž nebyl schopen rovně na nohou se udržeti. Přijela na velkou mši sv. do Zbýnic a požádavši o pomoc donesla nemocného před oltář Matky Boží. Vydržel klečeti — při posledním evangelium státi sám — a k velikému podivení matky došel beze vší pomoci zpět z chrámu Páně k vozu. Za čtrnácte dní na to jsa bez lékařské další

pomoci úplně zdrav, pěšky odvážil se jít dvě hodiny cesty do Zbynic, aby tam Matce Boží za své uzdravení poděkoval a slib svůj obnovil.

Jest-li že dříve vroucně ctil zbožný bohoslovec Maxa Pannu Marii, tož od této doby tím horoucnější bývaly modlitby a vzdechy jeho k Matce Boží. Jeho knihy na deskách, i mezi textem vepsané mají střelucé modlitbičky, a něžné prosby k Rodičce boží.

Roku 1869. byl Maxa na kněžství vysvěcen i dostalo se mu toho štěstí, že kaplanoval u tehdejšího veled. vikáře M. L. ve Velharticích, jenž soznav dobré vlastnosti a vzácnou zbožnost novosvěcence byl nejen laskavým jeho rádcem ve správě duchovní, ale téměř jeho otcem, získav si jeho neobmezenou důvěru a dětinou lásku. Ač mohl se Maxa v domě tomto dle obyčejného úsudku lidského za šťastna považovati, přece toužil tam, kam se zaslíbil — toužil po Matce — toužil do Zbynic. A v krátké době na počátku let sedmdesátých splnilo se nejvroucnější jeho přání, byl ustanoven za kaplana do Zbynic, kdež stal se pak roku 1875 farářem. Prvá jeho starost byla povolati vel. OO. missionáře na osadu svou, s nimi a s pomocí boží započal požehnanou činnost svou na osadě Zbynické. Vida pak stánek boží v stavu opuštěném, konal sbírky na osadě za účelem vnitřní opravy chrámu Páně. — Z těchto sbírek, jakož i nákladem vlastním obnovil všechny oltáře, pořídil prádlo a paramenta, a zakoupil mnohé bohoslužebné nádoby.

Maxovou zálibou bylo, vlastnoručně květiny a jiné okrasy dávat na kostelní oltáře, při čemž až na nejvyšší místa oltáře vylézal. Roku 1878 jsa úplně sám v chrámu Páně, chtěl oltář jeden postranní vedle okna stojící ozdobiti. Vylezl až nejvýše na řebřík a nabybaje se s něho k oltáři cítil, kterak pojednou řebřík ujíždí pod nohama jeho. Výška, v níž se nacházel, obnášela přes 8 metrů. Řebřík skutečně ujel pod nohama jeho a padnul na podlahu kostelní, ubohý pan farář ale visel v povětří, zachytiv se v letu příčky v oknu, které rukou prorazil. V příčce zůstalo několik ostrých střepin skla, a ty se na smrt zděšenému ubožákovi hluboko do dlaně zaryly. Maxova ruka jaksi zadrhnuta a zavěšena byla ve střepinách skla na příčce kostelního okna. Krev prudce stříkala, neboť přefízl si ubohý farář žilu ve dlaní. Strašná to situace! Nikoho nevidí — síly jej opouštějí — křičí o pomoc. Již myslí, že s výše 7. metrů musí seskočiti dolů na kostelní dlažbu, tu děsí jej zase myšlénka, žeby mohl údy zlámati, neb se i zabít — a proto ještě, a to vši silou, křičí o pomoc. Přišel v pravý ještě čas kostelník, jenž podav mu řebřík z nebezpečení jej vysvobodil. Avšak jedva slezl, již padl ubohý pan farář vysílením na zemi. Po dobu as čtvrt hodiny, co visel v okně, uběhlo mu proříznutou dlaní tolik krve, že nebyl s to více se vzchopiti. A krev ustavičně tekla. Přivolaný lékař vytáhal střepiny skla z hluboké rány — ale krev zastaviti nemohl za dobu několik hodin.

Konečně po dlouhém namáhání zastaven tok krve, lékař ale nedával zcela žádné naděje, že by pan farář zase ku zdraví přijíti a levou ruku potřebovati mohl, neboť se obával, že krev zastavená opět se spustí. V takovémto nebezpečí života trval ubohý pan farář 14 dní. Po tu dobu ustavičně se modlil a prosil Matku Boží za pomoc — „Když lékař nemůže, můžeš Ty Matko má pomoci“, pravil pln důvěry. A hle proti očekávání lékaře vyhojil se a pozdravil opět ctihodný farář Maxa. Avšak od té doby neměla krev pravidelného v ruce oběhu, a proto častěji na všeliké bolení jak v ruce, tak u srdce a v hlavě si stěžoval, a také chřádnul, a říkával častěji, že se v něm nějaká těžká nemoc shledává a připravuje.

Jest tomu as 6 neděl, co navštívil klášter sušický, a tu jda upocen kolem sochy sv. Jana Nep. nad Hrádkem, pokleknul a modlil se při studeném větru s obnaženou hlavou sv. růženec. Lidé, kteří jej viděli, divili se tomu, kterak může to vydržeti, i pravili, že z toho může mít nemoc. Ubohý z toho — tak aspoň se soudí — měl smrt zapálením mozku a zánětem plic.

Jsa duchovním v pravém slova smyslu trestal tělo své dle slov sv. Pavla, nepřál mu pohodlí, nepřál oddechu; častý tuhý půst byl jeho milým pokrmem,

a jakkoli samotén jsa na velmi rozsáhlé osadě s filiálním hřbitovním kostelem a dvěma fil. školami nanejvýše potřeboval stravy silné a posilujícího nápoje; odbýval se v Pánu zesnulý jen zcela jednoduše, ba nepil již od delšího času ani piva. Čím méně dbal potřeb vlastních, tím více, ba až přílišně všímal si potřeb chudých. Lidé znali jej co náramného dobráka, a proto houfně k němu přicházeli o pomoc, zneužívající namnoze dobroty srdce jeho.

„Dají mně kabát!“ prosil jeden světoběžník — a Maxa uznal důvod jeho za správný, když trhan prosbu svou podporoval slovy: „Velebný pán jich má více — já však mám jen jeden.“ Dal mu slušný kabát, a syčák jej v hospodě prodal.

Chytří žebráci chodili k němu k sv. zpovědi, a pak do fary na radu. Rozumí se, že měli při tom dvojí úmysl. Dostati od matky, kterou Maxa u sebe měl, dobrou snídani — a za druhé později při té poradě ještě nějakou almužnu. Radívali se totiž, mají-li děti poslati do Vidně. Věděli, že Maxa jest toho nepřitelem, a že raditi bude, aby je nechali doma. „Nechte je vyučiti řemeslu“, radíval. A odpověď byla: — „Nemáme peněz!“ Maxa sáhnul pro toboleku a dal, co míval 3—5 i 10 zl., aby hochy zavedli k mistru. Nešlo-li to ale jinak, nerozmýšlel se dlouho, vzal do fary děti polonahé, a míval je tam dlouhé časy, opatřil je vším; — ale to bylo chybou jeho — o práci pro ně se nestaral; a z dětí takových nebývali, leč darmožrouti a povaleči. Když roku 1882. ve Zbýnicích úroda krupobitím zničena byla, odpustil Maxa nájemcům farních pozemků nájemné, a neměl pak sám, čím by domácí své potřeby uhradil. Směle se říci může o něm, že co farář nezakusil než hodně mnoho nouze a starosti, hrozně málo uznalosti a vděku, za to ale dosti protivenství a sužování za všecku svoji dobrotu.

Že ale byl v pravdě muž modlitby a následovník svého Spasitele, nesl to vše s trpělivostí nevídanou, čekaje vždy, že Pán Bůh to napraví.

Také dočkal se toho. Bůh vytrhl jej z útrap všech. Zaopatřen sv. svátostmi ubíral se 25. října k poslední své hodině. Matka, bratr Ondřej, všickni domácí klečí u lože jeho. Ubohý v krátkých, trhaných slovech napomíná je k modlitbě. Jen čas po čase ještě vydechne — a ztiší se —. Všickni myslí, že mrtev jest a počnou hlasitě plakati. V tom bez cizí pomoci, jakoby novou silou naplněn, pozdvihne se umírající farář na lůžku svém — odhodí pokrývku, kleká na kolena, spíná ruce — obrací oči k nebesům — a počne srdcelomným, krásným hlasem velebný zpěv: „Na kolena pádejme, hluboce se klanějme!“ A vyzpívav celou sloku vztáhne ruku a mohutným hlasem volá: Benedicat vos omnipotens Deus, Pater et Filius et Spiritus sanctus. Amen — a skloniv se zpět na lůžko své v tom okamžení vypustil ducha.

Jos. Štěpán.

Před fortnou klášterní.

(Ze života studentského).

Začátkem měsíce října 1864 jednoho poledne stál před brankou pražského kláštera Uršulinek nemalý zástup chudých, ba prachudých studentův: od vousatých universitánů až k holobradým primánům. Všechny zrakem upřeny na hnědý olejovou barvou natřený buben (tabernu), jenž právě jako veliký tabernakul na své ose se toče, měl obsahem svým ukonejšiti prázdné žaludky budoucích filosofů, básníků, zeměměřičů atd.

Netrpělivě třímali své lžice jako zbraně k dobytí kořisti klášterní — uršulinského oběda. Konečně as o jedné otočí se buben, v jehož vydutém vnitru objeví se ve dvou patrech nahromaděné množství hrnků s uršulinskou polévkou.

Víte, co jest uršulinská polévka?

Uršulinská polévka jest jako každá jiná polévka z vody vařená, v níž jako v chaosu plovou kousky chleba, zemčat, masa, rýže, krupice, nudlí,

zeleniny, mrkve, kapusty atd. Na každém hrnku spočívá notný kus pěkného, domácího (klášterního) chlebička, jež každý obdarovaný chutě popadne a v kapse uschovává. Jestli to mnohých zdejších strávníků celá večere. Však takový kousek chleba více vydá, než čvrtka pekařského chleba. Jen málo těch, kdož bílé zuby zatnou do svého krajíčku; každý spíše chopí se hrnku a již „loví“, to jest: prohlédá lžicí obsah svého údělu, zdaž by nejprvé kus masa neb pečené se neobjevil. Pak to ostatní buď sám neb se svým soudruhem v „holportu“, buď v stoje neb sedě, ne bez všelikých poznámek pojídá. Zbytky slévají se do velkého džbánu (bandasky) k nohám babky, jež tu schoulena sedíc, z košíka lžice studentům podává, začez jí, jako věrné strážkyni toho pokladu, polévky přáno v hojnosti. Tato pak ze džbánu i jiným velkomyslně přeje, již za dveřmi na ulici na zbytky po studentech čekají. Však i ne jeden drotař, nasativ si touto polévkou „dušičku hladem pískající“, babku „velkomožnou paní“ tituloval, ač jen právě pro tu chvíli, co by se polévkou zahřál.

Tak podělení všichni. Všichni? Kdož tu stará se o druhého: ať jí, ať nejí; ať mu chutná, či nic; ať má, či nemá. Někdy se nedostane — na všechny a to bývá nejvíce ku konci měsíce, když peníze studentům dojdou, neboť Uršuliuky dávají oběd — zadarmo. — Dnes jich tu bylo na počet ku 50 a mezi nimi stál 13letý primán ze staroměstského gymnasia jako v Jiříkově vidění. Byl tu poprvé. Byl outlého těla, bledé tváře, přioděn venkovsky, a beze lžice. Stále díval se k bubnu, kdy i jemu podají hrnek s uršulinskou polévkou, a když tu ne, — aspoň rád vzal by za vděk krajíčkem chleba.

Hrnky vyprázdněné již se vrací; buben znovu vypuklinou se obrací. — Snad ještě jednou se otočí? — Za chvíli otočil se. — V hrnkách zase něco. — Radostný výkřik prodrál se studentům z hrdla: „cukmis“ Němcům — „příkrm“ Čechům. „Knedlíky se zelím“ jako elektřinou působily na tábor studentův se lžicemi v pozadí.

Znovu se to hrne k bubnu; znovu se rozdává; znovu loví lžicemi: drobty zelí padají na zem, — však i to jest dar Boží, babka to sebere a vše zase umeje.

Náš studentík — primán, s bledou tváří, modrýma očima, jež zdají se jiskřiti novou nadějí, blíží se k rozdavačům, však nikdo si ho nevšímá, nikdo mu nic nedává.

Pomalu házejí již lžice papírem utřené, babce do košíku. Studenti se jeden za druhým vyhrnou ven, drotaři i nedrotaři za nimi do vnitř, aby ze zbytků svůj oběd si udělali. Jen dva studenti zůstanou před fortanou: vousatý technik a náš primán.

Tento již bez naděje sedl si k okénku na levo, tam kde ctihodná sestřička „vrátná“ příchozího oslovuje. Nedíval se již na buben, ale do okénka. Vzpomněl si, jak před 14 dny matiče jeho otevřely, když s ním po prvé do Prahy byla přijela na voze s košatinou o jednom koníku.

Tenkrát vedla je ctihodná sestra s bílou plachetkou a modrou zástěrou dlouhými chodbami do zahrady, kdež se procházely kolem záhonků s krásnými květinami; tam utrhla dvě velké hrušky a jemu podala slovy: „Budeš hodným?“ — Kde jest? — jistě by ona o hladu jej zde nenechala. Tolik studentův jedlo, jen on ničeho nedostal. — Měl prositi babičku se lžicemi v košíčku jako ten drotař, jenž nyní ze svého plecháče polévku srká? — Vzpomněl si na domov, den a noc cesty odtud vzdálený. — Není divu, že bol vyníkl ven — slzami.

„Co tu pláčeš?“ ozval se naproti starší student, jenž tu teprv začínal obědvati.

„Chceš, já zazvoním, když nemůžeš dosáhnouti na zvonek?“

Chlapec zavrtěl hlavou.

„Či jsi také studující?“

Chlapec pokývl.

„Dostal's polévku?“

„Nedostal jsem nic.“

„A jsi zde zapsán?“ Byl's prosit v klášteře velebnou matku?“

„Byl jsem tam s maminkou.“

„Jak se jmenuješ?“

Chlapec pověděl své jméno.

Student hledá v seznamu: „Skutečně. — Proč jsi se nehlásil, já tě ještě neznám. Zde musíš se sám hlásit, jinak nic nedostaneš. — Však počkej, něco Ti dám ze svého. Babičko podejte mu lžici! Lžici musíš mít svou.“ A dal ze svého oběda, jenž byl o několik procent lepší onoho v hrnku, a k tomu byl na talíři a rendlíčku.

Chlapec radostí zazářil. — Dostal oběd lepší, než ostatní — ostatně k nasycení potřeboval málo. Byl by stačil ten chléb, kterého mu student dělitel podal v náhradu.

Vděčný úsměv byl poděkováním útrpnému technikovi.

Od té doby náš studentík vždy obdržel svůj hrnek, kdykoliv sem k obědu přišel.

Strava ta jakkoliv mnohým nebyla po chuti, měla v sobě více záživnosti a dodávala více síly, než mnohé obědy v hostincích v předplacení à 25 kr. — A tak se stalo, že bledolící jinoch do vánoc dostal růžičky na tvářích.

Snídalť ráno za 5 kr. kávu od domácí paní za to tak lacinou, že chodil k mlékařce pro „smetanu s parádičkou“. Večer pak chléb z kláštera a k tomu za 3 kr. piva, pro něž si sám chodil „beránkovům“ neb ku „štice“, byl s uzenkou za 5 kr. jeho večeří. Odpoledne chodil Uršulinkám na oběd.

Jednou ozve se jméno našeho malého hrdiny před fortanou.

„Máš jít do kláštera!“ voláno na něho od studentův, již stáli fortně nejbliže.

Dvěře otevrou se a volaný stojí před ctihodnou sestrou.

„Mám ti něco radostného pověditi,“ pravila řeholnice. Naskytl se ti dobrodinec; avšak nechce, abys věděl, kdo jest. Dostí na tom, budeš-li se za něho modliti. Dostaneš týdně 20 kr. — nesmíš jich ale zbytečně utratit. Zde máš desetiník — a povíš mi v neděli, co jsi si zaň koupil.“

To bylo našemu studentovi dost velikým penízem, tak že nemoha svou radost nad tím utajit, sdělil se s tím nejdůvěrnějším příteli, též sem na oběd chodícímu.

„To dáš na pivo!“ dí tento.

„Nikoliv, já jej neutratím, vždyť musím velebné sestře pověditi, nač jsem peníz vynaložil.“

Tři dny chodil náš ošťastněný hrdina s papírovým desetińkem — aniž by jej byl proměnil. Samými rozpaky nevěděl, co by si koupil, aby tím neznámého dobrodince nerozhněval. Konečně koupil si něco, aby mu desetińk nezbyl, když měl v neděli povědít, nač ho obrátil.

„Nuže, co jsi si koupil?“ tázala se v neděli řeholnice. Chlapec vypočítával: „Tužku, housku, papír . . .“

„Dobře, dobře! zde máš druhý slíbený.“

„Tomu můžete dát oba desetińky najednou“ — dávala na srozuměnou jiná sestra po německu.

„Čím pak budeš?“ táže se první.

„Do toho má ještě daleko,“ odpoví druhá, vidouc hošíkovy rozpaky.

„Ale pověz, potřebuješ-li ještě něco — třeba od šatstva? Nic?“

„Čepici,“ vycedil ze sebe, nevzpomena na nic lepšího, anebo boje se, aby nebyl za neskromného považován.

Ihned povolán domácí sluha, starý, šedivý pomocník ze zahrady, aby šel do města vybrat pěknou čepici.

Dostal 2 zl.

V Kotcích koupil stařeček našemu studentovi čepici, kteráž však nic, než smích spolužákův měla za následek. Její široké dno upomínalo na čapky buršácké, a tak šla s hlavy na hlavu, s rány na ránu. Tož raděj ji doma nechal a chodil ve své z domova.

Opět tážán od jeptišek, čeho by ještě si přál? odpověděl naivně: nic. Oděv měl všecken z domova, najedl se — a víc nežádal.

Mohl tím neznámého dobrodince urazit. Nic však méně nepřestala ona štědrá ruka otvírati se k dárkům peněžitým, dokud náš chudý student nebyl z nejhoršího venku. Tento pak šťastně dokoučil svá studia, byl bohoslovcem pražské fakulty, kde co alumnus ne jednou akolutoval v chrámu Páně Uršulinek, stal se knězem a nyní co kuplan napsal tyto řádky po 20 letech, nemoha zapomenouti na svůj první oběd před fortanou klášterní.

Kdykoliv jdu Ferdinandovou třídou kolem kláštera Uršulinek, tam kde kříž stojí venku, vždy s vděčností pohlížím též do síně před fortanou, tam na pravo k hnědě natřenému bubnu.

A můj dobrodinec? — Až posud mi nezjevil své jméno. Byl to někdo z kláštera, neb z přátel z venku? Bůh ví; On nejlépe odplatí jemu.

Ty pak laskavý čtenáři, suď sám: zdali křik „zrušte kláštery“ srovnává se s humanitou 19. století. — Zavřítí fortany klášterní znamená: sta opuštěných nechat hynouti hladem.

Založte fond ústřední třeba půl milionu, rozházejte úroky mezi chudinu, a nepomůžete nikdy tolik ukryté nouzi a bídě, jako klášterní jedna fortuna.

Dnes zajdi k fortně Uršulinek, Františkánů, Křižovníků, Anglických panen, Redemptoristů, Strahovských, Beuronských, Jezuitů, Milosrdných, vůbec všech klášterů v Praze a přesvědčíš se o tom.

Kolik dnes profesorů, lékařů, učitelů a jiných státních úředníků děkují své postavení, své štěstí — fortně klášterní! — ský.

D r o b n o s t i.

Protestant o účtě mariánské. Slavný misionář P. Veninger vypravuje: V Minnesotě (Sev. Amerika) sešel jsem se s francouzským důstojníkem, který bojoval proti povstalcům v Paříži. Byl protestantem, ale ženu měl katoličku a dítky také vychovati dal po katolicku. I pravil ke mně v delší rozpravě. „Co se mi u katolíků nejvíce líbí, je, že tak velice a vroucně ctí Marii. Jsem protestant, ale rád slyším, když se manželka s dětmi modlí „Svatá Maria, Matko Boží, pros za nás hříšné nyní i v hodinu smrti naší.“ Poslyšte, co se mi přihodilo v Paříži. Byla dělnická revoluce r. 1848 a tu přiklusá na koni před můj dům general Bignau a zvolá: „Ven přátelé, na barikády.“ Napsal jsem krátce poslední vůli, objal ženu a děti a cválal jsem na koni proti povstalcům. Přestál jsem nejednu bitvu v Alžíru, ale to nebylo nic proti tomu boji pouličnímu. Když kulky kol hlavy mi nejprudčeji hvíz-daly, vzpomněl jsem si na modlitbu svých dítek. Na koni sedě uprostřed válečného ryku, zvolal jsem v srdci k nebesům: „Svatá Maria, Matko Boží, pros za mě!“ A nic se mi nestalo.

Listárna redakce.

Nížeapsaný redaktor byl od mnohých čtenářů „Čecha“ interpellován stran dalšího vycházení oblíbených jeho „Kulturních listů“, jakož i „Kalendáře pro živé a mrtvé duše.“ V „Kulturních listech“ bude zatím pokračovati se ve „Vlasti.“ Třetí ročník Kalendáře bude k novému roku vycházeti v nové úpravě s přílohou kazatelskou: „Ze života pro život.“

Dovoluujeme si čtenářům našim nový, poučný a zábavný časopis „Vlast“ v objemu čtyř archů měsíčně nákladem družstva „Vlast“, a redakci kněze Tomáše Škrdle v Žižkově vycházející, co nejvřeleji doporučiti. Předplatné obnáší ročně s poštou 3 zl. 25 kr. Právě vyšlo číslo 2.

Obsah „Obrany víry“:

Záložny chudých. — Tolerance protestantů. (Obrázek ze školy.) — Ze života křesťanského socialisty. (Od Šumavy.) — Před fortanou klášterní. (Ze života student-ského.) — Drobnosti.

Nakladatel, vydavatel a odpovědný redaktor: PETR KOPAL.

Tiskem knihtiskárny Cyrillo-Methodějské (J. Zeman a spol.) v Praze.

OBRANA VÍRY.

Časopis věnovaný zájmům katolickým.

Vychází 5. a 20. každého měsíce. — Předplatné pro Prahu: celoročně 1 zl. 75 kr., čtvrtletně 45 kr. Poštou pro Prahu i venkov celoročně 2 zl., čtvrtletně 50 kr., jednotlivá čísla po 8 kr. — Kdo předplatí na 5 výtisků, obdrží šestý nádaykem. 5 výtisků prodává se v administraci za 30 kr., 20 za 1 zl., 100 za 4 zl. — Administrace v Cyr.-Met. knihtiskárně v Ostrovní ulici, redakce na Vyšehradě č. 69.

II. Další úvahy o evandělické nezbednosti.

V Praze, v den sv. Františka Xav.

V prvním čísle pojednali jsme sice již o evandělické nezbednosti; majíce však na mysli rozmanitost, jakouž za našich dnův každý list musí se vyznačovati, chce-li obliby dojíti, nemohli jsme látku věci tolik důležité, ano pro dobu naši přímo nezbytné až do dna vyčerpati.

V číslech „Obrany víry“ hned následujících byli jsme literárními příspěvky od milých přátel našich z venkova tou měrou obdařeni, že chtíce každému aspoň poněkud vyhověti, nebylo nám lze k té naší „nezbednosti“ jaksi se prodrati, leč tentokráte nemíníme od té nezbednosti nechat se již nikým odvrátiti.

V prvním čísle jsme ústy přemilého našeho Vykupitele dokázali, že nezbednost, t. j. neodbytnost, ustavičnost v modlitbě Pánu Bohu nejmilejší jest. Leč nejen v modlitbě, nýbrž i v našemездеjším obcování nezbednost ta velmi nutna, přímo nezbytna jest. Nezbedni jsou synové světa, nezbedni musí i synové světla býti, ovšem každý jinak. Pravili jsme, že evandělicky nejnezbednější musí býti křesťanská matka, chce-li na svých mužích, synech a dcerách dočkati se radosti a u matky křesťanské musíme i tentokráte se pozdržeti.

Úkol křesťanské matky dnes je mnohem větší a těžší nežli kdykoliv jindy. Za starších časův, kdy víra výhradně panovala v rodinách, kdy celý svět vůkol byl pobožný, kdy víra a z ní vycházející, dobrý mrav s tělem i duší člověka byly takměř srostlé, tehdy bývalo matkám hej, tehdy byl všecken vzduch zbožností jaksi naplněn a v tomto vzduchu dařilo se těm dětským štípkům velmi dobře, rostly jako v lese. Tehdy vanul ze statkův rolníků, z chaloupek a chýší chudších, vanul i ze škol a kancelářů tentýž zbožný vzduch, jako z kostela. A zapáchalo-li to přece někdy z některého domu jaksi bezbožně, honem se braly z kostela kropáče a kaditelnice a kropilo a kouřilo se tak dlouho, až se z něho všecka čertovina vykropila a vykouřila. Teď ovšem v našich městech a dědinách jináče.

Teď sám Bůh ví, odkud vane k nám již od drahných let samý cholerový, jedovatý vzduch, který otravuje naše tatíky, a nejen tyto, ale i naše matky a s těmito i naši mládež. Tento jedovatý vzduch má to zlé do sebe, že kde jednou usadí se, nechce se ani hnouti. A nejvíce vzduchu toho usadilo se v našich školách, nejdříve ovšem v těch vysokých, pak ve středních, odkudž morovina rozšířila se i do škol obecných. Současně ze škol vyšších a středních šířila se do kancelářů a vnikala do radnic, až konečně uvízla i ve venkovských „rychtách“ a zažrala se i do bytů „serbusů“, ponocných a pastuchů ba i do šupáren; odtud nepozorovaně vniká do všech skoro příbytků lidských. Nejhlavnějšími skladišti moroviny té staly se mnohé školy, odkud dětmi roznáší se domů k rodičům. Co při tom bývá nejpodivnější a nejtrapnější, jest, že přemnozí neostýchají se tvrditi, že vzduch z křesťanských chrámů vlastně prý jest otravný a vzduch z mnohých škol vycházející na proti tomu, že jest svěží, čistý a proto i zdravý. Jak dávno asi tomu, co vzduch ve chrámech křesťanských najednou tolik se pokazil, že to v nich našim pánům a paničkám a mladým pánům a milostslečinkám tolik zapáchá, tak že již jen chudoučké sprosťáček nervů otužilých a jen polohluché a poloslepé, polootupělé, polomrtvé babičky v chrámech vydržeti mohou?

Je to věru něco zvláštního! Mnohý pán a panáček má nervy tolik otužilé, že vydrží třeba celou noc seděti v hospodě, kdež jako ku př. v Praze, někdy třeba ze sta dýmek a doutníků se kouří a kdež kromě toho všelijakých vůní bývá na fůry: ale sotva že přijde na chvílku do chrámu Páně, tu najednou jakoby padal do mdlob, musí a musí honem zase ven do té boží přírody — do hospody! Tóuto prazvláštní, řekněme — moderní mdlobou — nejčastěji stíženi bývají páni učitelové. Co se staří kantoři nabývali ve chrámech a kdyby jen jednomu z nich časem z kostelního vzduchu přišlo na nic! Jiní lidé, — často i pantátové — nepadají sice v kostele do mdlob, avšak na celém jich chování je viděti, že jim v kostele nesvědčí, vrtí sebou, zívají, pokašlávají, protahují a ošívají se, jako kapři na suchu, sotva že ale z domu božského vyjdou do kapličky ďáblovy, tu najednou octnou se ve svém živlu, jako kapři ve vodě.

Na přes rok, dá-li Bůh, budeme na sesterské Moravě společně konati slavnost velehradskou, i bylo by velmi záhodno, aby se tam pojednalo o té moderní chorobě, proč dnes jmenovitě našim vzdělancům ovzduší chrámové tolik na odpor je. Zrovna jakoby to jindy nemálo velebené ponebí české, jakýmsi převratem přírodním najednou se zvrhlo a zvrtlo! Když svatí věrozvěstové: Cyrill a Method vlast naši samu v sobě krásnou naukou spásy k životu nebeskému znovuzrodili, nadáli se, že bezčetnými chrámy, kteréž sv. Václav a po něm čeští panovníci se zbožnými našimi předky nastavěli, na všechny časy vyčistí se vzduch pohanstvím zkažený. A naši zbožní otcové měli za to, že mravní čistotu vzduchu lze toliko tím udržeti, zbuduje-li se v každé větší obci, aneb několika menším chrám, z něhož by daleko široko zářilo světlo pravdy a planul čistý oživující a srdce zúrodňující plamen svaté lásky k Bohu a lidem, taký plamen, jenž by ztravoval otravné chmůry, a smrduté výpary lidských vášní: leč pohříchu povstali u nás mnozí zpytatelé národního vzduchu, kteříž opačně tvrdili a do dneška tvrdí, že z chrámův našich vane morovina a že proto prý třeba školy od chrámův oddělití, aby prý mládež naše nezhojitelně neochuravěla. Ano bude třeba příštího roku

na Velehradě promluvíti o tom, kdo vlastně má pravdu, zdaž ti, kdož praví, že vzduch v chrámech Cyrillo-methodějských nezdravý jest a že tudíž třeba školy naše před nimi zavíratí, anebo my katoličtí křesťané, kteříž tvrdíme, že vzduch v našich chrámech dosud tak čistý a zdravý jest, jako za časův Krista Pána, a že vzduch na mnoze zkažený v našich vysokých i menších školách, kancelářích a sborovnách byl k nám zanešen odjinud a že třeba vzduch tento vzduchem chrámovým, vzduchem Cyrillo-methodějským obnovovati a občerstvovati.

Podle čeho vlastně pozná se vzduch zkažený, vzduch morový? Podle vůně. Přijde-li hospodář anebo mladý panáček někdy později večer domů, říkává maminka: to jsi byl dojista zase v krčmě, proto že tabákem — a snad ještě něčím jiným! — tolik zapácháš! — Šatstvo je zrádcem člověka. Čím kdo zachází, tím i načichne. Člověk zdravého neošňupovaného, rýmou neotupěného čichu dobře cítí, co z koho páchne. A co platí o smyslech tělesných, platí i o smyslech duševních. Zbožný člověk a jmenovitě zbožná matka má jemný duševní čich, jímž dobře rozezná to ovzduší, ten mravní svět, v němž buď manžel její, aneb děti a čeládka žije. Zbožné matce nemusí se teprv vykládati, co kdo je a co v kom vězí, ona to cítí, protože hřích, vášeň z duše člověka čpí jako tabák, a jako kořalka. Pravíme: Zbožná matka. Matka, která v duchovním ohledu s manželem stejné doutníky kouří a z téže sklenky pije, matka, která se syny a dcerami svými tytéž začazené putyky kratochvil a radovánek navštěvuje, ten jemný duševní cit v sobě otupuje a kazí tou měrou, že stejně s nimi nenalezá záliby v čistém, tajuplném, blaženém ovzduší chrámovém. Jsou na světě matky, kteréž cítí se nejblaženějšími, mohou-li s rodinami svými váletí se v kalu a blátě nepravostí. Matky také mohou ovšem jen zlobohy a netvory odchovati.

Právě za našich dnův panuje v rozeznávání pravého, čistého vzduchu zbožnosti od morového zápachu bezbožnosti veliká matenice. Dříve, jak svrchu jsme pověděli, bylo snadno matce ve zdravém vzduchu chrámovém dítky odchovávatí. Dříve vanul ve škole tentýž vzduch jako v chrámě, a na úřadech o málo horší, jako ve škole; dnes bohužel jinak jest. Pan manžel, co otec zabíhá rád do města mezi vzdělané panstvo, ať si již staro- nebo mladočeské a přichází domů s napařeným rozumem, nevěrou totiž a s rozháraným srdcem, všelijakými t. náklonnostmi. Páchne z jeho kabátu a úst tabák, víno, pivo, lihoviny a páchne mnohem hůře z rozumu bezbožectví a ze srdce vášeň, jež věrnosti manželské nesvědčí. Pan manžel odjížděl z domu do města s fůrou obilí a přijel snad s prázdnou kapsou, ba snad i přišel pěšky — bez peněz, bez koní. Což jsme takých historií mnoho již od r. 1848. nezažili? Doma pak nastaly různé lamentace. Hospodyňka začala kvileti: pro rány boží a pro umučeného Boha, přijdeme takhle na žebrotu! — Že pan manžel ve městě všecko prohrál a že domů se vrátil s prázdnou kapsou, to nic není na proti tomu, že ve městě mezi pány nechal též víru svých předků a s věrou i staročeskou poctivost. Ve městech potkává se venkován s kozáky dvojího druhu. Jedni kozáci obehřávají venkovany falešnou hrou o peníze a druzí obehřávají je lžisvobodomyslnými řečmi a spisy o víru, věrnost manželskou a poctivost staročeskou. Tamti lákají venkovany do pokoutních putyk, protože musejí před policií se skrývati; tito roztahují

se v kasinech, besedách, redakcích, advokátních a obecných kancelářích, jezdí v kočářích a dávají si říkati milost pane. Dokud nevéra chodila jen v hadrech, dotud bývala v opovržení; jakmile však bezbožství a s tímto spojená spustlost mravů začaly se šperkovat a obléčet v kment a hedbávi, tu zošklivily se i pánům venkovanům staročeské poctivice a oni začali se po pánech v městech opičiti. S těla svlékali staročeský kroj a z duše staročeskou víru, tu ovšem přestalo jim to i ve staročeských chrámech voněti.

(Pokračování.)

Z pohřbu.

Posílá strýček Damian Loukota.

Jaká to náhoda! Šel jsem do Prahy k soudu svědčit o dědictví svého souseda a přijda tam, byl jsem svědkem dojemného pohřbu.

Právě když zatačel jsem Karlovou ulicí na staroměstské náměstí, rozhučel se hluboký zvon. „To zvoní asi někomu prepas,“ pomyslí si. „Kterému pak asi boháči zavřel se pozemský ráj?“ ptám se v duchu a kráčím venkovským krokem svým k radnici. Již poznal jsem, že se zvoní v Týně a dověděl se také komu. „Velebníčkovi jednomu, jmenoval se Doucha,“ odpověděla mi přihrblá babička. „To jméno jako bych už často slyšel,“ rozpomínám se. Když však nebyl jsem s to ve své staré kotrbě na ně přijíti, optal jsem se babičky: „Byl bohatý?“ — „Jako žebrák,“ odsekla mi zkrátka a dělala, jako by se mnou už nechtěla mluvit. Šel jsem tedy dál. Před Týnem stály houfy lidu, nejvíce pánů a kněží. Bylo mi to divné, že by chudému knězi šlo tolik pánů na funus i odvážil jsem se jíti do chrámu. Vzpomněl jsem si, že našeho pana faráře, dej mu Pán Bůh radost věčnou, také z kostela vynesli. Vkročil jsem, pokropil se, požehnal a poklonu svou nejsv. Svátosti vykonal. V tom vyhrnou se od hlavních dveří do kostela mladíci a čapkami, jako nosil u nás Bártův student, na hlavách. *) Bylo mi to divné. Čekal jsem, že je někdo napomene, ale nikdo se k tomu neměl; dívali se na ně jako u nás na husary. Hoši zastavili se uprostřed kostela a obstoupili přistrojenou rakev nebožtíka. Byl jsem daleko a nemohl jsem se k rakvi dostat pro zástupy, však viděl jsem dobře, jak jim tmavočervené „poděbradky“ s brky na hlavách seděly. Ze sakristie přišli velební páni a s nimi jeden jako biskup oblečený, aby se nad nebožtíkem modlili. Zpěváci zpívali pěknou píseň a po nich začalo „De profundis“ a prosba za nebožtíka. Dojímal každý společná modlitba zbožných křesťanů za duši nebožtíka. Sám jsem slzel při vzpomínce na to, kterak i knězi, který často s Pánem Bohem obcuje, prospívá modlitba věřících. Vynesli jej z kostela a vložili do vozu se třemi páry koní. Kolem vozu šli studenti v čapkách a nesli pěkné věnce. Před truhlou vyšlapovali si Sokolové, studenti se svým praporem a za nimi kráčeli v klerikách budoucí velebníčkové a kněžstvo. Za rakvi ubírali se příbuzní, některé spolky a lid, jehož čím dále se šlo, tím více ubývalo. Zejména pěkné ošacené panstvo se vytrácelo, vzpomněl jsem si na ono podobenství o přátelích, kteří ku hrobu doprovázejí. Někteří se jen na nás podívali a šli po svém. Jiní šli sebou až na některé náměstí a pak nás opustili. Nejvěrnější pak vyprovodili nebožtíka až ku hrobu a to byli většinou lidé chudobou mu příbuzní.

Pár kroků za vozem blízko příbuzných ubíral se též nějaký pantatínek se sklopenou hlavou. Byl již hezky v létech. Domníval jsem se, že je to nějaký venkovský přítel nebožtíkův; dodal jsem si kuráže, zaklepal mu zlehka na rameno a řku: „Pantatínku, prosím vás, kolik pak bylo nebožtíkovi let, já tam na tu ceduli nevidím.“ „I pětasedmdesát,“ odpověděl mi zkormoucený a pokyvoval při tom hlavou, jako by ta léta chtěl přepočítávat. Byl drobňoučké postavy, suché tváře, ale takto náramně řečný. Hned mi zas dál pověděl, že

*) Téhož dne páni studenti v divadle poděbradky své hezky nábožně smekali.

se panáček narodil v Praze a měl chudé rodiče, kteří od úst si utrhlí a vynaložili vše na Františka, aby vystudovati mohl na kněze. Zasloužil prý si ornát a nosil ho padesát let. „To vám byla dobrá duše,“ rozhovořil se soused můj, „takové v celém světě sotva najdete. On ničeho neměl, než samé knihy. Peníze, když za čas nějaké dostal, rozdál chudým. Podporoval tak své přátele a hezky je zaopatřil.“ „Co pak vy nebyl jste s ním v kmotrovství?“ ptám se. — „Ba že ne, ale žili jsme spolu přes třicet let jako děti. Já mu sloužil a on se mnou dělal jako s bratrem. Měl jste vidět, jak mi tam u Milosrdných tisknul ruku a zašeptal „S Pánem Bohem!“ Ti páni frateři dívali se na mne, kdo že jsem, že se se mnou tak loučí.“ — Chudáček nemohl dál mluvit pro pláč. Když utřel si slze, pokračoval: „On mi po celých třicet let křivého slova neřekl, mrzutého pohledu nedal, ačkoliv byl skoro pořád nemocen. Už co kaplan přišel o hlas, tak že skoro jen šeptal.“

Hrabata i knížata si ho brala na své zámky za učitele k dětem aneb jako zámeckého kaplana. Děti měl tuze rád. O jemináčku, co on knížek pro ně napsal, to by jich byla hodná almara.“ — „Jak že se jmenoval příjmením?“ vskočil jsem mu do řeči. „I Doucha, vždyť jste o něm musel slyšet!“ — „Ba slyšel, kmotřítku, jen že já mám děravou paměť. Teď teprv rozpomenul jsem se, že můj Vít čítal od něho verše v čítankách a odříkával je ve škole. Taky celou jednu knížku od něho s obrázky přinesl jsem mu kdysi z Prahy. To byl tedy pan páter Doucha! Ale, že mu přec nešly také děti na pohřeb, když tolik toho pro ně napsal?“ — „Bůh sám ví, jak to teď ve školách chodí,“ zažaloval si staroušek. „Ba by toho byl zasluhoval, aby všechny děti z celé Prahy vyprovodily ho ku hrobu; vždyť on se pro ně něco napracoval! Toho žádný už druhý nedokáže! On četl a psal pořád: ve dne v noci. Nepřál si oddechu ani při jídle. Uměl několikero řečí: anglickou, francouzskou, vlašskou a jiné. Z těch překládal učené věci do našeho jazyka. Mně samotnému dal celou baldu přeložených divadel. Je v tom pěkné čtení a co svatých a pobožných knih on napsal, kdož to všechno spočte.“ — „To měli z jeho práce knihtiskaři a knihkupci velký užitek. Zdali pak ti tu jsou všichni na jeho pohřbu?“ — „Ba sotva, teď je ten svět tuze nevděčný. Kdož ví, není-li mu některý ještě dlužen za práci. On však nikdy nežaloval přílišně na zlobu lidí; říkával, že se musí trpět. „Vždyť Pán Ježíš také trpěl,“ byla obyčejně jeho řeč. Pán Bůh ho navštívil těžkým křížem. Před desíti lety zdřevěněla mu od psaní pravá ruka. On však slova vyčítavého proti Bohu nevypustil. Naučil se psát levou a spisoval dál o přítrž. Ještě před smrtí přál si, aby ho tu Pán Bůh aspoň 2 léta ještě ponechal, že by si nějakou tu práci, co započal, dokončil, ale Pan Bůh řekl: „Pojď, máš toho dost.“ To chtěl pořád nějaké písničky a říkadla, co tak nasbíral od dětí mezi lidem dát do pořádku. Teď to tam leží, kdo ví, porozumí-li tomu kdo. U nás v klášteře sv. Jakuba, u velebných OO. Minoritů, pobyl skoro 40 let a já Julius Holoubek po všecken ten čas jsem mu sloužil. Teď už později jsem měl jen jeho na starosti, ostatní pány obsloužili ti mladší. — Bude se mi po něm dlouho stýskat!“ — „Vždyť se tam spolu zas, dá Pán Bůh sejdete.“ — „Ba dlouho tu už také nebudu.“ — Pan Holoubek sehnul hlavu a dal se do rozjímání. Zatím došli jsme na hřbitov. Tam se již nezpívalo, jen lid se hlasitě s kněžími modlil, při čemž páni studenti zas měli čapky na hlavách. Těším se na svého Víta, až bude velkým studentem, ale takovéhle zvláštnosti bych mu přec netrpěl, to by mu sletěla karkule s hlavy.

Pochovali jsme dobrého toho pána tiše, bez muziky, bez velké slávy. Tiše žil, tiše i umřel a bez hluku byl pochován. Proto však přece pochovali jsme velikého boháče, jak vyrozuměli jsme i z řeči vyšehradského pana kanovníka nad hrobem, a já měl tudíž přec dobře, když při smutném hlasu zvonu Týnského hádal jsem na boháče. Jenže náš boháč bohatství své nesl sebou na onen svět, kdežto jiní poklady své na tomto světě musí zanechat a sami jdou prázdní před soudnou stolicí Páně. — Bůh dopřejž lehkého odpočinutí novému sousedu Jablonského a Beneše-Třebízského!

Monti di pietà či záložny chudých.

Když jsem před 30 lety pobýval v Itálii, všude v městech jsem našel dům s nápisem: „Monte di pietà.“ Já nevěděl, co by to bylo; až zeptav se, jsem se dověděl, že to půjčovny i zastavárny pro chudé.

Byl jsem tehdy umístěn v Belluně, v severním Benátsku při vojenském výchovném ústavě. Nedaleko od Belluna, asi 2 neb 3 míle na jihozápad bylo Feltre, prastaré město, snad už za časů Římanů známé, o němž i Dante ve své božské komedii zmínku činí. Z Feltre pocházel onen znamenitý paedagog Viktorin z Feltre, v 15. století, jemuž na počest mince byla ražena se znakem, „jak pták pelikán krví prsou svých napájí mláďata svá!“ Stkvělé to dojista svědectví a čest veliká.

Ale proč toto píši? proto, že mimo tohoto znamenitého muže a mnohé jiné (jako Ponfilo a Cornelio Castaldi, Gargia Lusa a Toresino dalla Corte, biskupy, Morto da Feltre, malíře) pocházel z tohoto města též sv. Bernardin Tomitanský, přehorlivý zakladatel a rozšiřovatel těchto „monti di pietà“, čili záložny chudých, vlastně kopců čili zásobáren utrpnosti. Čteme v jeho životopisu zajisté takto: „Bernardin z Feltre, ze vznešeného rodu Tomitanův (Bernardino Tomitano), již za mládí vyznamenával se počestností života a horlivým věd studiem; pročež všude vážen jest. Když pak v Padově práva studoval, hlavně kázanými sv. Jakuba Picenského (Jacopo da Piceno) pohnut, vzdal se práv a do řehole menších bratří sv. Františka či ku Minoritům vstoupil, kdež brzy ctnostmi všemi se stkvěl. Osvojiv si vědu bohoslovnou, počal kázati, ve kterémžto úřadě brzy tak vynikl, jako onen sv. Jakob Picenský, jak o něm sv. Bernardin Sienenský již dříve byl předpověděl. —

Itálii téměř veškerou v 25 letech pěšky a bos procestoval, všudež nepokoje, jimiž tehdy vlast jeho dosti zmítána byla, tišil, nepřátely mířil, zkažené mravy napravoval a ku pokání všudež napomínal, a s pomocí milosti boží stkvělých účinků u věci té se dočkal.“ — A dále o něm čteme:

„Zvláštní k Bohu a lidem láskou hoře na mnohých místech, aby chudým prospěl, ústavy a spolky křesťanské lásky zakládal. Proti neřestným židům lichvám všudež ústavy, zvané „Montes pietatis“ — „hory milosrdenství“ zařizoval, anebo kde zanikly, obnovoval a bezpečnými zákony (statuty) opatroval.“

Praví dále životopisec jeho, že měl i dar proroctví a vidění do budoucnosti; že byl často od židův i stíhán; a jedem i zbraní že smýšleno mu o život, ale vždy že šťastně smrti ušel. Tak blahodárně působil po vlasti až do své smrti. I sami papežové Xistus IV. a Innocenc VIII. ho povolali do Říma, aby rozjitřené mysli tam upokojil. — Konečně předpověděv den své smrti, r. 1494. v Pavii, v klášteře sv. Jakoba v Pánu zesnul a tam i s největší slávou a počestností pochován jest, kdež až dosud odpočívá. Zvláštní však úcty požívá u Ticinských. Na základě úcty té a divů, jež na jeho přímlovu se dály, Innocenc X. mezi blahoslavené, a Pius VII. mezi svaté jej vřadil. —

To sv. Bernardin Tomitanský čili z Feltre. Že o záložnách chudých byla řeč v tomto listě, pokládali jsme za vhodné, o zakladateli a rozšiřovateli jejich již ve středověku tuto se zmíniti. Toť ten tmářský středověk! Kéž naše doba byla tak tmavou! Za dnů našich se starají mnozí, a to nejsou lichváři, jak by lidem i poslední halír z kapsy vyhlákali, a lid náš chudne a chudne čím dále více a peníze se hromadí na jedněch místech, v kasách a u fabrikantův; a jak dále? Jak velice bychom potřebovali takového Bernardina z Feltre i ve vlasti naší? —

B. H.

Prorocství sv. Malachiáše o papežích.

Prorocství tohoto Světce, jenž byl arcibiskupem v zemi Irské a zemřel 3. listopadu roku 1148, vzbuzuje od dávna zvláštní pozornost. Kdežto však někteří v prorocství tomto pouze pravdu spatřují a v soulad je přivádějí s proroctvím Holzhauserovým, upírají mu druzí veškeru pravděpodobnost. Vizmež, kdo z obou těchto má pravdu! Nejlépe dospějeme k výsledku ve směru tom, budem-li stopovati, zda měl sv. Malachiáš až do osud pravdu.

Vezmem si za účelem tím k ruce knihu z r. 1686, jež obsahuje sv. Malachiášem daná označení či atributy jednotlivých papežů. Zkoušejme tedy oprávněnost těchto označení na papežích, kteří žili po roce 1686, jež tedy pisatel knihy té nemohl znáti:

1. *Poenitentia gloriosa*, pokání slavné. *Alexandr VIII.* želel na konci svého života přehluboce, že vládu většinou přenechal tak zvaným *Nepotům*.

2. *Rastrum in porta*, kopáč ve bráně.

3. *Flores circumdati*, obklopené květiny: *Innocenc XII.* a *Klement XI.* označení byli svým rodinným znakem.

4. *De bona religione*, o dobrém náboženství. *Innocenc XIII.* byl výtečný církevní kněz, jenž zastával důstojně pontifikát. I jeho jméno opravňuje řečený atribut.

5. *Miles in bello*, voják ve válce. *Benedikt XIII.* bojoval proti přepychu kardinálů a proti pohoršlivému zneužívání, jakož i pro reformu duchovenstva a pro slušné šatění jeho. S Karlem VI. vyrovnal spor o říši sicilskou a rovněž i spor s vévody sardinským a savojským. I ve Francii, Rakousku a Benátkách setkal se s velkým odporem proti svému nařízení, aby byl Řehoř VII. ctěn za Svatého.

6. *Columna excelsa*, povznešený sloup. *Klement XII.* stal se papežem již ve vysokém stáří; povznesl zejména spravedlnost, umění a vědu ku všeobecné vážnosti a horlil proti špatným zásadám mnohých katolických dvorů a též i proti tehdejšímu zednářům, pro jich „chytře vypočítané tajné kramářství“ vydal proti nim zatracující je „breve.“

7. *Animal rurale*, poľní zvíře. *Benedikt XIV.* pozvedl polářství a založil továrny pro blaho lidu.

8. *Rosa Umbriae*, růže umbrická. *Klement XIII.* měl ve znaku růži a byl již co biskup padovanský považován za Svatého.

9. *Ursus velox*, rychlý medvěd. *Klement XIV.* povolil příliš rychle naléhání knížat na potlačení řádu Jesuitův a poškodil tím velice Církev.

10. *Peregrinus apostolicus*, apoštolský poutník. *Pius VI.* putoval do Vídně, byl pak co zajatec odveden do Sieny, Florencie a Valencie a zemřel ve Francii co „cizinec,“ co „cestující;“ lze jej tedy z mnoha důvodů nazvati apoštolským poutníkem, putujícím apoštolem kříže.

11. *Aquila rapax*, lupičský orel. *Pius VII.* a Církev pronásledováni byli lupičským Napoleonem I., jenž je napadl v skutku co lupičský orel.

12. *Canis et coluber*; pes a had. *Lev XII.* vyzval ve zvláštní bulle veškeré biskupy ku bdělosti vůči indiferentismu a vůči společnostem pro vydávání bible; druhou bullou opět ku bdělosti vůči karbonářům a zednářům; jako druhdy Mojžíš na poušti povýšil kovového hada co znak smíření a uzdravení, tak i *Lev XII.* ohlásil velké jubileum co rok smíření, odpłaty, vykoupení a milosti. Španělským osadám v Americe a Církvi v Brasilii dal co bdělý vrchní pastýř právní biskupy a obezřele a bděle bojoval proti hadu jansenistické schismy v Nizozemsku.

13. *Vir religiosus*, muž nábožný. *Pius VIII.* vyznamenával se svojí velkou skromností a vřelou pobožností, stále tím, že zbavil lid břemene poplatků a zaměstnával chudinu; neméně dobyl sobě zásluh svým zakro-

čením ve prospěch oloupených katolických Arménů, svým vystupováním proti otrokářství v Brasílii a proti smíšeným manželstvím v Prusku.

14. De balneis Etruriae, z etruských lázní. Řehoř XVI. pochází z Belluna v Etrurii.

15. Crux de cruce, kříž z kříže. Pius IX. Bylo by marnou prací, oprávněnost tohoto označení dokazovati při Piu IX., jelikož jak jeho kříž nejrozdílnějšího druhu, takž i od „kříže savojského“ způsobená mu pohana a pronásledování až do smrti jej označují co pravý crux de cruce.

16. Lumen de coelo, světlo s nebe. Lev XIII. má ve svém znaku vlasatici a rovněž i svými encyklikami, jež jsou plny světla, působí co pravé světlo s nebe, vše osvětluje a odhaluje.

Tím tedy, započavše rokem 1686, dostali jsme se až ku přítomnosti a přesvědčili se, že označení všech ve dvou těchto století žijících papežův byla nejvýše oprávněna.

Holzhauser v proroctvích o světovém oltáři a Kateřině z Emerichu prohlašuje zcela určitě, že svět bude po Kristovu narození trvati pouze 2000 let. Lidstvo tedy, jakož se nalezalo 2000 let pod zákonem přírody a 2000 let pod zákonem úmluvy, bude se i 2000 let nalezati pod zákonem milosti. Celkem by to bylo tedy 6000 let. Číslice tato srovnává se dle slov bible (tisíc let jsou mu co den jediný): s šesti dny stvoření světa; sedmý den, den odpočinku odpovídal by tedy velkému, věčnému sabbathu po skončení světa.

Pro dobu od r. 1686 až do nynějška předpověděl sv. Malachiáš 16 papežů; průměrně panoval tedy každý papež 12½ roku. Po „Lumen de coelo“ až do konce světa zaznamenává sv. Malachiáš ještě 10 papežů; těmto připadlo by (dle výměrů lidských a dle posavadních zkušeností) 120—130 roků vlády; tyto však vyplnily by druhé tisíciletí, jelikož málo který papež dosud dlouho panoval, což se vysvětliti dá tím, že papežové dosedají na Petrův Stolec již u věku velmi vysokém.

V době těchto zbývajících ještě 10 papežů musí se pravdou státi známé „unus pastor, una grex, unum ovile;“ počátek jest již učiněn: rozptylování apoštolských vyslanců následkem pronásledování z křesťanských zemí do pohanských neb křesťanství odcizených zemí, stále snadnějším a rychlejším spojením mezi jednotlivými díly světa a ve století tomto tak podivuhodně, rychle a široce rozvětveným obchodem všech zemí tohoto světa činí Církev nyní v 10 letech větších pokroků, nežli dříve ve 100 i 200 letech. S tímto vzmaháním a šířením se Církev po všem světě v poměrně nejkratší době a za nejpříznivějších podmínek kráčí s druhé strany stejným krokem i nevěra, boj proti Kristu a Římu; nekřesťanský duch času vystupuje stále zřejměji a tím pošinuje se stále blíže chvíle, kdy se obě tyto moci srazí; — toť však právě konec všeho, neboť po této srážce nebude nutno Církvi dále existovat, ano poslání její bude vykonáno; 6 věků bude dokonáno a „jeden pastýř, jedno stádo a jeden ovčinec“ stane se pravdou.

Doba těchto posledních deseti papežů, doba to konce, značí se v proroctví sv. Malachiáše částečně co doba zápasu, pak co doba slávy a na konec opětně co doba boje; neboť těmto deseti papežům dává sv. Malachiáš tyto odznaky:

- a) Ignis ardens, hořící oheň,
religio depopulata, spustošené náboženství, (což značiti může jak další pronásledování a pustošení Církev, tak i další zmáhání se nevěry,);
fides intrepida, věrnost nezhrožená;
- b) pastor angelicus, andělský pastýř;
pastor et nauta, pastýř a plavec,
flos florum, květina květín;

- c) de medietate lunae o rozdělení měsíce;
de labore solis, o práci (zatmění) slunce;
gloria olivae, sláva olivy (stromu olivového.)
Petrus Romanus, Petr římský.
Konec podobati se bude tedy počátku.

Dle těchto odznaků, znamenali by tedy tři papežové dobu pronásledování a tři dobu slávy Církve; po té následovati budou znamení na slunci a na měsíci, jež i Sám Kristus předpověděl a jež jsou v Církvi dvěma papeži označena: pak následovati bude „sláva stromu olivového.“ totiž kříže, jelikož Kristus dle legendy zemřel na kříži, jehož delší část byla ze dřeva olivového — a poslední papež co druhý Petr zemře mučnickou smrtí, jako první Petr. Jest to povahou věci samé odůvodněno, že druhí tři z těchto deseti papežů budou poměrně déle panovati, než-li první tři a poslední čtyři a že zejména těmito čtyřem totiž boji posledním u, „jinak byli by málokterí zachráněni.“ vyměřeno bude pouze krátké trvání a též i velmi krátký čas vlády. O posledním papeži Petru Římanovi praví však sv. Malachiáš: „On bude ovečky své pásati za přechetných svízeli, po jichž ukončení město spustošeno bude a hrozný soudce souditi bude lid svůj.“

Dies irae, dies illa!

Ze středních Čech.

„Mariánský boj.“

V městě P. byla velmi sešlá a z části i méně vkusná kamenná socha bolestné P. Marie. Duchovní správce pravil k vážnému měšťanu, když kolem sochy jednou kráčeli, že má v úmyslu opravit tuto sochu. Měšťan onen řekl: „Dám desítku, když bude celá nová.“ I uchopil se toho duchovní správce, a hle, ve třech nedělích sebráno 400 zl. Všecko bylo projednáno, socha hotova a měla se již postaviti. Starou vyžádal sobě jeden měšťan a sochař mu ji též slušně opravil. Když se počala stará socha rozebírat, a již chystán základ k nové, sebralo se sedm osob a napsalo a podepsalo 7. září 1882 protest, že na místě tom žádná socha státi nesmí, že to překáží pasáži, jak už ty obyčejné fráse jsou. Avšak někteří měšťané nelenili a ve dvou dnech měli 400 podpisů, že chtějí míti sochu tam, kde po 200 let stála.

Záležitost přišla až před městský výbor, kdež ze 24 hlasů 19 bylo pro postavení na témž místě, proti 5 z oné sedmičky.

Do záležitosti té vplekli se též známé revolucionářské noviny a nazvaly ji: bojem mariánským; avšak tím velmi špatně posloužily straně, pro kterou psaly; strana ta při obecních volbách úplně propadla; tak se občané odsloužili protivníkům mariánským.

Začato tedy se stavbou sochy. Kolem uděláno bylo bednění, by kameníci pohodlněji pracovati mohli. Jedné noci slyšel ponocný šramot za bedněním a seznal, že tam člověk nějaký, poručil, aby vylezl; ten uposlechnul a poznán v něm jeden z podepsané sedmičky. Ponocný ho propustil, ale ráno každý věděl, kdo u sochy chycen byl. Chtěl-li sochu poškoditi, aneb cos jiného udělati, neví se. — Socha byla za nesmírného účastenství posvěcena, a účta k Matce Boží jeví se tím, že každý den jednotlivé osoby po řadě lampičku rozsvěcují.

Tím by byl ukončen ten boj, jak nazván byl, ale věc má ještě dohru, která k přemýšlení vede, a pro kterou vlastně jsem toto napsal.

Dne 5. září 1883 rozlétna se ráno pověšť, že B. náhle zemřel; byl to tentýž, kterýž za bednění kolem sochy vlezl. Zemřel, jak žil, bez Boha. Dne 7. září, tedy právě za rok, co podepsal nebožtík protest proti soše, měl pohřeb. Průvod pohřební vešel do chrámu, a právě když postavili rakev, spadla věčná lampa, u níž se drátěný provaz přetrhl. Jak to na shromážděný

lid působilo, snadno se domyslíme. A nyní ptejme se, jest to snad náhoda, že právě za rok měl ten nešťastník pohřeb? Jest to náhoda, že lampa spadla, která tentýž den již třikráte dolů a nahoru tažena byla, a nic se nepozorovalo? Kdo má víru v srdci, vidí v tom prst a trest Boží. Bůh nenechá bez trestu rouhače Matky Syna Svého!

Ivo.

Kříž v starověku a kříž Kristův.

Nepřátelé kříže od jakživa snaží se, pravdivost písem svatých domysly svými a všeho druhu pochybnostmi podrýti, avšak všechny jich snahy jsou marny. Nejprísrnější a nejdůkladnější bádání starožitná a dějepisná dokazují totiž, že co svatí evandělisté psali, psali z vlastního názoru vedle svědectví sv. Jana: co jsme viděli!

Totéž platí i o ukřižování Pána Ježíše. Níže podaná dějepisně starožitná rozprava o hrdelním trestu ukřižováním za dob pohanských dosvědčuje opět a opět, že pravdivé jest každinké slůvko o ukřižování Pána Ježíše a že tudíž sv. evandělisté očitými jeho svědky byli.

I.

Již staří užívali slova kříž ve dvojím významu, jednak jako svrchanou míru neštěstí, jednak jako způsob smrti zločince soudu vydaného. S prvním významem setkáváme se u různých spisovatelů starořímských ku př. Graccha, Plauta Terentia, Nonna; druhý má mnoho různých pojmů; na kříž t. přibiti neb toliko přibiti, křižovati a p. Křižovaným (Cruciarus) znám netoliko ukřižovaný, nýbrž i ten, kdo kříže hodným se zdál a tudy užívalo se slova toho jako potupné nadávky. Podobu kříže nazývali Římané pallus neb vallus, Řekové stauros a skalops. Stauri nazývali se rovné a přišpičaté kříže, skalops jest tolik jako latinsky vallus (kůl). Různé momenty křižování vyjádřeny jsou označeními: na kříži vynesén, vytažen, na kříži rozepjat (in cruce sublatu, suspensus, cruce expositus). Křižování samo bylo buď affixio vbodnutí na kůl, aneb infixio přibití, skládal-li se kříž buď z rovného kůlu aneb ještě z jednoho trámce příčného; první byl surový, druhý rukou spracován. Proto rozeznávali též kříž jednoduchý a složený (crux simplex, compacta).

Křižování na kůlu dělo se dvojím způsobem; buď byl zločinec nahoře se svázanýma rukama upevněn, aneb naboden na ostří kůlu. Kříž složený nazýval se také prostě dřevem (lignum); to byl pravý kříž. Forma jeho bývala trojí: při prvním druhu byly dva trámy stejnoměrně na přič složeny u formě X, takže zločinec na obou hořejších ramenou byl upevněn na rukou, tělo samo padalo do prostřed a nohy upevněny na dolejších ramenou kříže. Druhý druh (crux commissa) záležel v tom, že na kolmý trám upevněn byl trám příčný na obou stranách stejně dlouhý a to tak, že kolmý nevychýlval, tvořil tedy kříž kolmý, jemuž hořejší část chybí, v podobě T.

Jako druh první (crux decussata, kříž Ondřejův) měl podobu latinského X, tvořil druh druhý (crux commissa) řecké Tau resp. latinské T. Tento tvar kříže vyhlášován dříve za kříž Kristův a tabulka umísťovala se v tomto případě na zadní stranu nad hlavou Ježíšovou. Tento náhled zastupuje sv. Isidorus, Hieronymus, Paulinus Nol., dále Tertullian, Rufinus a mnoho jiných.

Tvar třetího druhu (crux immissa) jest na jevě. Jest to trám, ve který jiný vdělán jest a sice tak, že nad příčným ramenem malá část trámu kolmého vychýlvala. Většina sv. otců souhlasí v tom, že kříž Kristův měl právě tuto podobu. Přece však vyskytli se theologové a jiní spisovatelé, kteří kříži Kristovu jiný dávali tvar, dle kteréhož na trám kolmém dvě ramena

v stejném ostrém úhlu přidělána byla. Než náhled ten málo má hajitelů. Církevní mínění hájí tvar pravoúhlého kříže již i z příčin mystických, poněvadž pouze v této formě kříže tělo Vykupitele proti všem 4 stranám světa obráceno bylo, naznačujíc tím, že celý svět sprostěn bude hříchu smrti Kristovou na kříži a že týž křížem dobude světa veškerého, poněvadž jest „délka i šířka, výsost i hlubokost“ všehomíra. Na šíř rozkládala se ramena Jeho, do délky pnělo tělo od země k nebi, přibito jsouc na kříži; na výčnělu spočívala hlava jeho a nad hlavou označení jeho důstojnosti; do hloubky směřovaly nohy jeho a v hloubce kříž byl upevněn. Výška a hloubka, délka a šířka slučovaly se ve středu kříže a veškeré viditelné i neviditelné stvoření zahrnuto bylo v díle spásy. „Na čtverstrané dřevo“, praví Nonus, „byl Kristus přibit a vztýčen.“ Též na starých malbách zachovala se tato čtyřstraná podoba; kříž, který císaři Konstantinu v oblacích se zjevil, měl tutéž podobu a vtesán též do jeho sloupů pamětních.

II.

Trest křižování byl na Východě nejobyčejnější a u národů tamnějších v nejstarších dobách oblíben, ačkoli neměl kříž vždy podobu skříženou; neboť též obyčejná šibenice nazývala se křížem. Již při Esther čteme: „pověšen jest Aman na šibenici“; při Josua: „visel na šibenici“; v Numeri: „pověste je na šibenice.“

Od Thukydidy dovídáme se, že i Aegyptané téhož trestu užívali, neboť praví o králi Inarovi: „Byl ukřižován“; o témž národu praví Justinus: „ženy na šibenice jsou přibíjeny.“ Dále i Peršané; neboť Herodot vypravuje o Polykratovi: „Ukřižoval Oronta.“ Z Afriky zvěstoval Valerius: „Vůdcové — na kříž byli přibíjeni“ — Alexander Macedonský ukřižovati dal lékaře Glauka, Tyřany a mnoho jiných (Plutarch); Athénan Xantippus Peršana Artaycta. U Římanů byl trest na šibenici (supplicium patibulorum) nejstarší trestní formou a již za prvních králů oblíben. O Germánech praví se toliko u Tacita: „zrádce a sběhy na stromy věší“; tato slova poukazují však toliko na udušení následkem pověšení.

U Římanů byl trest smrti kříže obyčejným a stihl hlavně otroky. Žena u Juvenala praví: „Ulož otroku kříž“, a jinde u Petronia: „Kéž nikdy nedopustí bohové, abych kříž objala!“ Otrok mluví u Plauta žertovně: „Vím, že kříž mým hrobem bude; tam odpočívá můj otec a děd, otec dědův a můj praděd.“ U otroků byl tento trest tak obyčejným, že nazýval se otrockým. Tak píše Tacitus: „Asiaticus otrockým trestem zahynul.“ Vulcatius: „Century ony na kříž přibiti kázal a umřítí trestem otrockým.“ Tytéž výrazy nalezáme dále u Capitolina, Livia, Hirtia, Cicerona, Valeria, Dia etc.

Též svobodní byli křižováni a jmenovitě zloději, vrahové, lupiči a podvodníci. Proto dí Lactantius o Kristu: „Proč nezvolil, jsa bohem a chtěje umřítí, čestnější způsob smrti? proč právě smrt na kříži, proč smrt tu ohavnou, která i svobodnému zločinci nedůstojnou se zdá?“ U Římanů byli též zloději křižováni, kdežto u Gallů a Germanů toliko věšení.

Odsouzení ku smrti kříže bylo u starých tak oblíbeno, že nevztahovalo se toliko k jednotlivcům, nýbrž často k velikému množství najednou. Neboť zhusta zuřili králové krvožíznivě proti svým nepřátelům neb zbourěncům a křižovali celé davy najednou. Alexander Veliký kázal 2000 Tyranů ukřižovati, jiný Alexander (v Judeji) 800 židů, Quinctilius Varrus téměř 2000, Titus při oblehání Jerusalema v jednotlivých dnech i po 500 a více, takže pro samé lidi nebylo místa pro kříže a neměli jich dokonce tolik. Augustin kázal po válce sikulské 6000 otroků bez pánů na kříž přibiti.

Římští císařové obzvláště rádi se kochali v tom, že hromadně křesťany odsuzovali k smrti kříže, poněvadž ten, v něhož věřili, touž smrtí zemřel. A jest nápadno, že též v čínských a japonských pronásledováních křesťanů až do minulého století od prvního počátku křesťanství v těchto krajinách,

odsuzování k smrti kříže nejraději proti křesťanům se užívalo, takže pohané těmto usnadňovali, hlasu Kristova: „Následujte mne“ i v smrti věrnými býti. V římském Martyrologium čteme pod 22. červ.: „Za jeden den na jednom místě na 10.000 tímto způsobem utraceno.“ Ani žen nešetřeno buďši pohanek neb křesťanek. Pro jakousi cizoložnou Paulinu v chrámě Isis kázal Tiberius kněží a Idu (děvečku) příčinu cizoložstva ukřižovati. Ze zpráv o mučednicích dovídáme se konečně, že sv. Eulalia, když kopyta a plameny strpěla, konečně na kříži obdržela korunu mučednickou.

Ukrutnost tohoto způsobu smrti ospravedňovala u římských právníků obvyklý výraz: „nejvyšší trest, poslední trest,“ čímž dáváno na jevo, že žádná smrt není tak hrozná, tak strašná, jako smrt kříže. Ba smrt v plamenech platila za mírnější, poněvadž smrt udušením rychle následuje, smrt na kříži však dlouhým jest trápením. Za nejméně strašnou smrt platilo stětí; tyto tři tvořily tresty nejtěžší, mezi nimi byla smrt na kříži nejhroznější, proto též posledním trestem byla nazvána.

III.

Křižování pouhé však nikdy nevyhovovalo rozsudku. Ukrutnost sama o sobě hrozná, zvyšovala předchozím bičováním a chůzí k místu popravnímu, kam zločinec po většině sám kříž nésti musil. Tak kázal Alexander všechny ty, kteří město Petry udatně hájili, teprve po bičování ukřižovati (všemožné zbičované . . . na kříže přibiti kázal). Židé (Josephus) ještě před křižováním byli bičováni a těla jejich ranami různého druhu rozsápáni. O Židech ku kříži odsouzených z Alexandrie praví Philo: „Byli ukřižováni, když byli dříve v divadle bičováni.“ Bičování dle toho nutně sprovázelo křižování, aby hrůzu trestu ještě rozmnožilo.

Bičování dělo se pruty, neb důtkami, neb obojím zároveň, aneb každý jednotlivý nástroj zostřen přidáním kousků železných neb olověných. Nejčastěji užíváno důtek, poněvadž bití metlami nepokládalo se tak za nečestné; skládaly pak se z provazů ztuhla kroucených. U svobodných užívalo se řemenů, u otroků provazů k bičování. Druh malých důtek nazýval se flagra, sloužil však toliko k výstraze, aby potrestaný zločin více se neopakoval, přece však nazval Valerius i tento trest za nový a přísný, když užilo se ho při Vestálce, která, poněvadž posvátný oheň pilně ostríhala pro přestupek svůj tolik k mírnému bičování (flagris) odsouzena byla. Též Horatius nazývá bičování bičíky hrozným (horribilis) trestem.

Většina spisovatelů dosvědčuje, že bičíky, kostkami nebo kůstkami opatřeny byly. Tak Eustachius zná důtky kostkové (flagra talaria). Athenaeus vypravuje, že u Parthů nejvznešenější a místodržící před obličejem královým pruty a bičí s kůstkami ubičováni byli. Apulejus zná důtky, ve které vpleteny byly kosti zvířecí. Kněží Cybely nosili pruty, jež podél stočenými provazci sloučeny byly a různými ovčími kostmi opatřeny, čímž se bičovali. Tentýž zvyk zná Plutarch u Gallů a to v těch případech, když trestal se přestupek proti bohyni. Bičování dalo se buď před odvedením k smrti a sice buď v domě při sloupu aneb v praetoriu — aneb po cestě k místu popravnímu. Artemidorus vypravuje o jakémsi otroku, který při přestupku se svým pánem společně spáchaném napaden jsa, k sloupu v domě přivázán byl a mnoho ran obdržel. Phileas vypravuje z dob mučednických v Alexandrii, že jiní k sloupům přivázáni a obličejem k sobě obráceni jsouce bičováni byli. Dále byl zločinec též za chůze k místu popravnímu pod šibenicí bičován. Toto bičování zakusili lotři v Jerusalemě, kdežto Kristus, před vyvedením v praetoriu (soudní budově) u sloupu přivázán jsa, bičován byl a sice všemi známými způsoby bičování metlami, důtkami, bičí a p. Při bičování po cestě nesl zločinec kříž, t. j. buď zcela neb pouze část jeho; nesení kříže samo platilo za trest, který smrti se podobá a sprovázeno posměchem a proto také nazváno ludibrium — t. j. vyražení, kdežto křižování samo slulo mučením, tormentum. Pojem vyražení (ludibrium) zahrnoval v sobě též smýkání zločincem sem tam,

srážení k zemi a pozdvihování, což dělo se i ze zlomyslnosti i kvůli — hře. Plautus výslovně připomíná, že bičování a týrání po cestě na odsouzení se provádělo a připomíná, že bodce, jimiž týrán byl, jsou několikerého druhu, železná, měděná, cínová nebo kovová hlazena mučidla. Též byly bodce dlouhé přišpičatělé podobné oněm, jimiž volí byli poháněni.

Přicházíme nyní k vlastnímu křižování. Toto sestávalo ze čtyř momentů: z vysvléknutí, vytažení, upevnění a přibití tabulky. Křižování dělo se buď na kříži na zemi ležícím neb vztýčeném. Kristus byl v leže přibit, lotři visíce. Poslední způsob křižování byl nejobyčejnějším, prvního se však též užívalo.

Bezprostředně po sobě následovalo postavení a přibití, aneb naopak. Čteme v knize Ezdrášově: „každý člověk — nechť vytažen jest a pak teprv přibit na něm.“ Kdykoliv se událo vytažení, následovalo teprve po něm přibití. Mnoho výrazů poukazuje k tomu, že křižování dělo se již na kříži vztýčeném. —

(Dokončení.)

Anekdoty na obranu víry.

Podává B. H.

1. Stalo se v jedné společnosti v Němcích, že byli katolíci a protestanté pospolu, jak tam zhusta bývá, a byla hostina. Protestant jeden měl sebou psa, jemuž, na potupu katolíkům říkal „Papst“ — „papež.“ Mezi jídlem chtěje se sousedu svému, katolíkovi, vedle něho sedícímu posmívati, volal psa svého a ku sousedu pravil: „Podívejte se, jakého máme papeže!“ Týž však ihned byl s trefnou odpovědí pohotově a pravil: „D o c e l a d o b r ý t a k o v ý m v ě ř í c í m, j a k ý m v y j s t e.“ —

2. U Bedřicha II., Pruského krále, byl jedenkrát jistý veliký hodnostář ze Říma, tušíme kardinál, za příčinou jakýchsi jednání diplomatických. Jedenkrát při hostině chtěl Bedřich, jak v obyčeji míval, ho nabrati a z něho šašky si tropiti, a pravil: „Vaše Eminenci, co byste činil, kdybyste tady u nás zemřel a musil v protestantské zemi býti pochován?“ „Ó já bych dokonce nebyl v rozpacích,“ hbitě odpověděl kardinál, „já bych dal hrob kopati o několik stěvíců hloub a přišel bych mezi katolíky.“ A Bedřich mlčel. — (Naráží se na to, že dříve celé Německo bývalo katolické a že toliko násilnictvím panovníků stalo se do dvou třetin protestantské. Red.)

3. Jindy týž Bedřich chtěl si zase tropiti posměch z K r a s i n s k é h o, znamenitého biskupa polského a z katolické víry a pravil k němu při stole: „Se mnou bude zle, až umru; já jsem kacír a nevím, jak se do kralovství nebeského dostanu; nezbude mně jiného, než vás prositi, důstojný pane, abyste mne vzal pod svůj dlouhý plášť (narážel na pluviál) a mne tam nějak přepašoval.“ „Nemohu, Vaše Majestátnosti,“ odpověděl biskup, „neboť jste mně jej z n a m e n i t ě p ř i k r o j i l.“ Bedřich mu totiž pobral některých statkův; a Bedřich mlčel. —

4. „Vy jíte každý den při mši Pána Boha,“ pravil kdysi jistý floutek ku velebnému, zasloužilému knězi; „tedy z vás musí býti brzy Pán Bůh sám?“ — Načež kněz: „A vy, pane důstojníku, jíte každý den hodný kus hovéziny, tedy“ . . . ale ostatního nedořekl: byloť tak jasné, že se toho oneu pán domyslí sám; neboť už nemluvil a oddal se tichému přemýšlení o věci té. —

5. Protestanté nemají p o s l e d n í h o p o m a z á n í; zavrhlí je s jinými ještě svátostmi. Jeden protestant posmíval se katolíkovi, říka: „U vás máte toho mazání; ještě v poslední chvíli nedáte umírajícímu pokoje a mažete jej svatým olejem.“ „Milý příteli,“ pravil katolík, „od nás jde cesta do nebe, a to jde těžko, tu se musí mazati; ovšem kde to jde s kopce, tuť to jde samo.“ A protestant mlčel.

6. V severní Americe byl před trochu lety katolický missionář, jménem B a t t h e w, který byl vůbec známý a pro své mnohé zásluhy dostal od vlády

severo-amerického soustátí dovolení, cestovati všude b e z p l a t n ě. Týž cestoval jednou k o ň m o, a poněvadž tam cesty daleké a obtížné bývají, stalo se, že mu kůň padl, příliš jsa unavený a utrmácený P. Batthew vida jiného nezbytí, nechal koně ležeti, vzal náčiní s něho na sebe a šel dále, jak mohl, pěšky. I přišel do hospody. Tam bylo plno, mezi jinými také jeden m e t h o d i s t i c k ý pastor. *) Ten missionáře našeho dobře znaje a vida jej s takovým nákladem přicházeti, oslovil ho řka: „Aj aj, Pater Batthew, tak ozbrojen, odkud, odkud?“ — Ten odpovídaje, řekl: „Ah, měl jsem cestou malou nehodu; padl mi kůň, a tu nezbylo jiného, než vzíti náčiní jeho na sebe a jíti tak dále.“ A pastor, chtěje ho nabírat, pravil: „Nu, a zda-li pak jste mu dal také poslední pomazání?“ „I považte“, odvětil missionář, „mrcha zatrolená, v poslední chvíli stal se methodistou.“ **) —

D r o b n o s t i.

Obrovské přelíčení. V příštím mimořádném porotním zasedání při krajském soudě kutnohorském konati se bude přelíčení obrovského rozsahu. Neméně než sto obžalovaných pohnáno bude před soudce z lidu a sice jsou to vesměs spoluvinníci známého lupiče Lupínka, jenž uprchnuv z vazby, byl četníky pronásledován a pod hradem Lichnicí zastřelen. Jedná se nyní pouze o místnosti, kde by se líčení ono mohlo odbývati. Kutná Hora má sice množství velkých budov s velikými místnostmi, přes to působí velké obtíže vyhledati místnost, do níž vtěsnalo by se takové množství lidí. — Z obrovských přelíčení u nás pomalu již ani nebudeme vycházeti. Obrovské přelíčení s anarchisty trvá bez přestání; obrovské přelíčení bylo nedávno s Wasmundem; obrovské přelíčení bude co nejdříve s bankéřem Bílkem, k němuž předvoláno má hýti přes 2000 svědků. Věru, daleko jsme to již přivedli. Vraždí, krade a podvádí se v rozměrech již jen obrovských. Toť opravdu obrovská kultura bez Boha!

Tik-tak. Známo, že od učeného filosofa, jenž na katedře zasedá, až do posledního komunarda, jenž civilně do hrobu vstupuje, všickni chtějí dokázati, že při smrti všechno jest mrtvo, že oddělením se od těla i duše naše zaniká. I stalo se, že jistý učitel, chtěje žáčky svoje před nezdravou naukou touto uvarovati, užil následujícího prostředku:

Vytáhl nejprve svoje staré stříbrné hodinky — velikého kalibru — položil je na dlaň a tázal se dítek: co dělají hodinky?

Dělají tik-tak, — pravilo první.

Dělají tik-tak, — svědčilo druhé.

Dělají tik-tak, — blásilo i třetí — a tak šlo to dále.

Když se všechny přesvědčily, odepjal učitel ústrojí od stříbrného pouzdra, položil každý díl na jednu dlaň a tázal se děti:

— Které z obou jsou hodinky?

— Toto, jež dělá tik-tak, volala všechna ústka a prstíky ukazovaly na ústrojí.

— Dobře, řekl učitel; a vidíte, milé dítky, že hodinky jdou, třeba byly odděleny od pouzdra; podobně děje se i s naší duší, třeba oddělila se od těla.

Tváře žáků se vyjasnily po slovech jeho; dítky pochopily nesmrtelnost duše.

Pomni, abys den sváteční světil. Pražská obec koupila v Podolí pozemek pro svou vodárnu. Podivuhodným způsobem hospodaření bylo na pozemku tom vypěstováno loni něco řepy, s podmínkou, aby byla brzo sklizena, že se bude stavěti. Nestavělo se. Letos ležel pozemek úplně ladem. Teprv

*) Methodisté, sekta protestantská, v severní Americe nejvíce rozšířená.

**) Vzdáváme nejupřímnější díky za zaslouž i za pokyny ve prospěch věci dobré. Red.

od 14 dnů začato s kladením vodního potrubí. Tu najednou ale taková neobyčejná horlivost pojala dělníky i dohlážitely jejich, že pracovali i při samém kostele v neděli dne 19. října i dne 26. října, ano v den poslednější bušili téměř za samým hlavním oltářem, tak že se vše v kostele otrásalo! Což nebylo tu pomoci žádné? Či moudří otcové města zapomínají na §§ trestního zákona, kterými se rušení služeb Božích zapovídá? Dlouho-li ještě hlavní město bude předcházeti takovým zneuctíváním dne Páně, že lidé jeho smí v den nedělní umazání křesťanům věrným cestu ku chrámu zatarasovati, na den sv. Štěpána snít na hromady svážeti a jiné obecné roboty konati? kdo ruší přikázání desatera třetí, podkopá dojista základy i ostatním, ješto tvoří pospolu nerozborný celek!

Dětský svět. — Návodem matčiným modlí se dítě krom obyčejných modliteb a přímlov též „Otčenáš“ za přátele i nepřátele. Po modlitbě ptá se přítomný návštěvou strýc s úsměvem: „Což ty už máš také nepřátele, že se za ně modlíš?“ — „Ach, ano!“ — odpovídá dítě naivně, ukazujíc při tom na trhliny pokožky u nehtů na svých prstíčkách, — „zde jsou, a jak mne bolí!“ — Známoť, že v mluvě obecné nazývají se tytéž „nepřízně“ — a to jsou ti nepřátelé. — Šťastné dětství, které horších nepoznalo nepřátel. V. B.

Jak soudí Viktor Hugo o mniších. Dva lidé spolčí se a zvolí si týž byt. Jakým právem? Právem spolčovacím. Uzavrou se v domě svém. Jakým právem? Právem, jemuž těší se každý smrtelník, moha dvěře svoje otevřítí či zavřítí.

Nevycházejí z domova. Jakým právem? Právem, vedle něhož každému volno vycházeti i přicházeti a tudíž i zůstávati doma.

A co činí doma? — Mluví šeptem, klopí zraky a pracují. Odříkají se světa, hlučných měst, choutek smyslných, zábav, rozkoší, přepychu a zisku. Odívají se hrubou vlnou nebo hrubým plátnem. Nevládnu ani halěrem; boháč přidav se k nim stává se chudým, co má, daruje všem. Kdo zván byl urozeným, šlechticem, hodnostářem, učiněn zde rovným prostému rolníku. Cely jejich ničím se neliší. Všickni stejnou kutnu oblékají, stejně černého chleba pojídají, na téže slámě spí a tímž popelem si k smrti stelou. U všech zříti jest týž vak na hřbetě a týž provaz kol beder.

Lidé méně rozvážní táží se nezřídka:

„K čemu jen ty nehybné, tajemné postavy! Čím prospívají? Co činí?“

„Bohužel! Tváří v tvář hledíce do temnoty a nevědouce, čím nás obmyslí, voláme v odpověď: Není snad vznešenější práce nad tuto. A dodáváme: Není snad práce užitečnější.“

Třeba zajisté duší, kteréž by se stále modlily za ty, jež se vůbec nemodlí!

Mimo to za našich dnův, kdy tolik lidí jen kradí vyznává svoje mínění a velikodušnosti nezná, kdy tolik duší světu oddaných jen v užívání svou morálku zří a v krátce trvající, nízkou hmotou se baví, zasluhuje úcty každý, který světa dobrovolně prchá.

Zkušenosti starého invalidy. Starý, zjizvený a zmrzačený vysloužilce, kterýž si rány své po většině z výpravy na Rus přinesl, usadil se v malé vesničce a pokojně žil tu ze skrovných příjmů, jakých skytal mu záslužný kříž. Potřeby starouškovy byly nepatrný a proto nalezal ještě prostředků ku podporování bídáků, — jak je nazýval — kteří druhdy v dobách hojnosti a horlivého patriotismu pronásledovali kněze, bořili chrámy, sráželi kříže a na rub obraceli celý kraj.

V neděli po službách Božích bývalo mu potěšením, obklopila-li jej mladá chasa, žádajíc si slyšeti vypravování jeho o výpravách. Prostá, poněkud hrubá jeho mluva tiskla hluboko v duši posluchačů naučení, jimiž rád je častoval.

Nezřídka předčítal také shromážděným a kořenil četbu rozličnými poznámkami ze své zkušenosti. Jindy, připomenuv si při čtení pěknou historku, zavřel knihu a jal se vypravovati v přesvědčení, že malý příklad lépe účinkuje než nejkrásnější řeč.

Jednoho dne, kdy již zase několik historek byl vypovídal o přikázáních Božích, pravil k mládeži:

„Sudmež z toho, milé děti, neboť ze všeho třeba nám souditi: Jsem již stár, jak poznáváte z několika šedin mých a po celý život pozoroval jsem osm

věcí, kterých prosím, abyste v mysli zachovaly. Nezapomenete-li jich, a budou-li vám pravidlem života, pak ručím vám svou ctí granátnickou, že budete žít v pokoji a štěstí, vždyť celý život náš jest jen táborem, byť bychom zde pobývali i dva a tři věky delší nežli život můj.

Slyšte, čeho jsem v životě vždycky pozoroval:

1. Ranní a večerní modlitbou že nikdo povinností svých nezanedbal.
2. Práce nedělní nikoho že neobohatila.
3. Zlořečení jest strůjcem neštěstí: zřídka jen vídal jsem klidnou domácnost u proklínače a ještě řídčeji klidnou smrt.
4. Dítě brojící proti rodičům a neznající k nim lásky bývá trestáno způsobem zjevným a přecasto již zde na zemi.
5. Nenávisť jest rakovinou: užírá srdce, které se jí podalo.
6. Statek odcizený neprospívá.
7. Almužnami a dobrými skutky nedospěl nikdo do chudobince.
8. V starosti (ač-li jí jen dospějeme) jest nám draze zaplatiti všeliká pochybení a výstřednosti z mládí.

Konečně (a toto zapamatujte si dobře), čím většími hrdiny jevíli jsme se býti v životě, rozuměj: čím více kdo příkázáním Božím se posmíval, tím mocněji chvěje se v poslední hodině. Ano, milí přátelé, věřte mojí zkušenosti: oči mé zřely svět ve všech barvách, uši mé vyslechly ho do syta; ujišťuji vás ale, že štěstí pravého naléztí lze jen ve zbožné mravnosti.

(Z a s l á n o.)

Právě v tisku se nacházejí a v nejbližších příchů dnech nákladem knihtiskárny Cyrillo-Methodějské vyjdou:

„Listy a květy.“

Básně Vojtěcha Pakosty.

Z velké spousty plodů básnických, jež v době nejnovější zaplavují trh literární, není tak snadno některou sbírku zvoliti, aby vyhovujíc požadavkům básnickým formou a zvláště obsahem milovníkům krásné literatury se doporučití a též mladším čtenářům do rukou dáti mohla. Pakosta jest nám na tomto poli chvalně znám z mnohých časopisů, kde básně své dosud uveřejňoval. S radostí vítáme dítko jeho a již předem milovníky krásné literatury na ně upozorňujeme.

Listy a květy, které obsahovati budou asi sedm tiskových archů, jsou rozděleny ve dva oddíly, z nichž prvý: „Z n ě l k y š u m a v s k é“ podává rozkošných 50 básniček; některé z nich jako ukázka uveřejněny letos v „Zlaté Praze“ a ve „Vlasti“, s velice pochvalnou potkaly se kritikou. Druhý oddíl: „R ů z n é z p ě v y“ zahrnuje v sobě cyklus rozličných básní, vesměs formou i obsahem dokonalých. Úprava „Listů a květů“ Pakostových jest velmi vkusná, a básně ty hodí se výborně jako vánoční nebo novoroční dárek, protože je právě v této době co nejvřeleji doporučujeme.

Listy a květy objednatí lze již nyní ve knihkupectví Cyrillo-Methodějském (Gustav Franci) Malé náměstí č. 143—I. Cena 80. kr.

Obsah „Obrany víry“:

II. Další úvahy o evandělické nezbednosti. — Z pohřbu. (Posílá strýček Damian Loukota.) — Monti di pietà či záložny chudých. (B. H.) — Proroctví sv. Malachiáše o papežích. — „Mariánský boj.“ (Ze středních Čech. Ivo.) — Kříž v starověku a kříž Kristův. — Anekdoty na obranu víry. (Podává B. H.) — Drobnosti. —

Nakladatel, vydavatel a odpovědný redaktor: PETR KOPAL.

Tiskem knihtiskárny Cyrillo-Methodějské (J. Zeman a spol.) v Praze.

OBRANA VÍRY.

Časopis věnovaný zájmům katolickým.

Vychází 5. a 20. každého měsíce. — Předplatné pro Prahu: celoročně 1 zl. 75 kr., čtvrtletně 45 kr. Poštou pro Prahu i venkov celoročně 2 zl., čtvrtletně 50 kr., jednotlivá čísla po 8 kr. — Kdo předplatí na 5 výtisků, obdrží šestý nádvkem. 5 výtisků prodává se v administraci za 30 kr., 20 za 1 zl., 100 za 4 zl. — Administrace v Cyr.-Met. knihtiskárně v Ostrovni ulici, redakce na Vyšehradě č. 69.

Narodil se Kristus Pán.

K. Slunce sklání se již za horstvo ephraimské, zlatíc temena jeho paprsky svými. — V ten den, kdy panenská Matka provázena jsouc panickým ženichem svým sedíc na oslátku jižní branou z Jerusalema brala se k Betlému, zdálo se, jakoby slunce nad horami prodlévalo, — jakoby nechtělo se mu v moři středozezemním ku spánku se uložit. — Dej mi, Pane, — tak zdálo se hovořiti — jehož ruka všemocná na počátku času rozhodila mne do modrojasného blankytu, abych světlem a teplem svým blažila vesmír, — dej mi, Pane, dnešní přeblahou noc spatřiti! Kterak závidím vám družným hvězdám, jež právě dnes tolik dychtivě na můj odchod čekáte, dnešní svaté noci! Vám dopráno jest Matku nejsvětější do Betléma doprovázeti, a klidným světlem svým kolébku Vykupitele ozářiti. Paprsky svými zřím až k nebes bráně, kde Tvůrce trůní a zřím tam nespočetné kůry andělské ku sletu sem na zem připravené. Tvorstvo nebes se svatou dychtivostí čeká dnešní noci, hvězd myriady vynořují se z propastí všehomíra a zdá se mi, jakoby démantové roucho své ve zdrojích rajských k noci dnešní zvláště byly očistily, by leskem tím větším zářiti mohly. Andělíčkové již po mé dráze poletují a tam panenskou Matku obletují, — slyším je, kterak notují si píseň, kteráž o půl noci má se rozezvučeti po nebes prostorách. — Ach, jen já musím po své dráze neúprosně dál a dále — —

Sklonilo se slunce za hory do moře, leč i odtud ještě vysílalo na temena vrchů zvědavě paprsky své, aby zřely panenskou Matku k Betlému na oslátku se bráti.

Blažená, svatá byla to noc. Sotva že slunce za hory se sklonilo, začněvala se na nebes blankytu ta klidná, srdcejemná nebes světélka, zářící leskem svaté touhy na cestu té, kteráž v lůně svém nesla Vykupitele světa. Ptactvo nebeské obletovalo její svatozářné skráně, písně své nejlepší jí propěvujíc. Hle, tam ostříž žene se po plachém ptáčeti, ptáče útulku hledá u nohou Panny a lupič plaše odletá. Kudy Matka Páně kráčí, tam není smrti.

Na její šlépějích zkvétá život. I kvítka polní zvedají své zarosené kalíšky, jakoby poutnici, andělem blahoslavenou, do Betléma vítaly a jakoby volaly: stelem na cestu vonné koberce Tobě růže Sionská!

Noc jasná zatím nad obzorem se sklonila. Poutníci po dlouhém cestování vcházejí branou do Betlema. Kůrové andělští, sbory hvězd, ptactvo nebeské a kvítka polní vítají královnu nebes, vítají tu, kteráž člověčenstvu nesla Vykupitele. Nuže, scházejte, sbíhejte se lidé, rozezvučte se zpěvy ku přivítání Matky panenské. Zotvírejte své hrady a paláce, snášejte svá roucha na cestu nebes královně. Kde jsou vaše matky, by hluboce uklánějíce se s Alžbětou Ji vítaly: odkud nám ta čest, že matka Pána našeho přichází k nám!

Nikdo Ji nevítal, nikdo Ji pod krov svůj nepřijal. Nesla člověčenstvu Vykupitele a ono Ji nepřijalo. Dcera královská přišla mezi své a nenalezla u nich odpočinku.

Marně krokem unaveným bloudí panický její ženich od domu k domu a tluče rukou chvějící na dveře tu boháče, tu chudáka — nikdo je nepřijal. Srdce svírá se mu bolestí a v očích panenské Matky lesknou se slzy. Takého přijetí se nenadála! A hvězdy na nebi zřely slze Její a zaplály hněvem; viděli ty slze i andělé a žalovali to Bohu Otci. Anděl spravedlnosti předstoupil před trůn nejvyššího s tváří přísnou prose, by směl město to zahubiti a anděl milosrdenství netroufal si jemu odporovati. Tehdy v ráji, když první Eva zhřešila, odpor kladl andělu spravedlnosti, prose za pramáti hříšnou. Když druhá Eva, královna nebes, Matka bez poskvrny v lůně svém Syna božího co Vykupitele světa, člověčenstvu nesla a když člověčenstvo ji nepřijalo, tu nebesa nad nevděkem tím trnula; tu zdálo se, jakoby ani anděl milosrdenství pro člověka neměl slova přimluvy. Celé ostatní tvorstvo zdálo se čekati, jaký ortel Otec nebeský nad městem nehostinným vyřkne.

A duch boží Josefa s Marií dále vedl za město — až ku chlévům pastýřským.

— Zde v Betlémě chlévě musí naroditi se Syn můj milý, v němžto se mi zalíbilo, — pravil Hospodin. A nebesa i země dobrořečily Hospodinu za nevýslovnou milosrdnost k hříšnému pokolení lidskému.

* *

V Betlémě chlévě narodil se Kristus Pán. Proč v chlévě? V tomto chlévě ukryto jest největší tajemství svaté víry naší. Otázka tato těsně souvisí s otázkou, jež zní: proč umřel Pán Ježíš na kříži? Je sle a kříž — první a poslední lůžko Pána Ježíše. Plénky a koruna trnová — první a poslední roucho Boha-člověka! Tyto věci měly by právě dnes co nejvíce uvažovati se.

Kristus v Betlémě chlévě v jeslích a Kristus na Golgotě na kříži chce za sebou potáhnouti celé člověčenstvo. Kristus plenkami obvinut v jeslích táhne k sobě chudinu a Kristus s korunou trnovou na kříži táhne k sobě hříšníky. — Pojďtež ke mně všickni, kteříž pracujete a obtíženi jste, a já vás občerstvím! — tak volá k sobě Kristus, — koho? Předně ty co pracují a za druhé ty co obtíženi jsou; ty co pracují a při vší práci v bídě, nahoře a hladu zmírají a ty co obtíženi jsou hříchy, k jakýmž přebytek a přepych člověka svádí. K jeslím volá Kristus dělnictvo,

aneb abychom slovy nejmodernějšími se vyjádřili: sociální demokracii; ke kříži volá všechny, co hříchy svými, t. j. žádostí očí a těla, jakož i pýchou života, světu pohoršení dávají a takto všelikou úctu a lásku k vrchnostem duchovním i světským v člověčenstvu kazí a ničí. Hřích sám v sobě vzpourou jest proti Bohu a vzhledem k člověčenstvu vzpourou, zločinem jest proti platným zákonům. V Betlémě chlévě a na Golgotě jediné řeší se sociální otázka, o jejíž rozřešení nejučenější, nejdůmyslnější a nejzkušenější hlavy dnes marně se pokoušejí. A nechť ve schůzích veřejných a ve sněmích jednají o tom a hádají se jak chtějí, bez jestli a kříže Kristova otázku sociální věčně věkův nerozřeší.

Náhoda tomu chtěla, že v tomže čísle pojednáváme o obou: jeslích i o kříži Pána Ježíše. Chudina dnes zmírá hladu uprostřed přebytku všeho druhu obilí a zmírá nahotou u prostřed přeplněných skladišť a čím větší na této straně bída, tím většímu s druhé strany přepychu a požívání všelikých rozkoší hoví boháči. Boháč a Lazar blízko sebe, onen „v šarlatu a kmentu hoduje každý den stkvostně,“ a tento u vrat onoho pln vředů leží, žádaje nasycen býti z drobtů, kteří padají se stolu bohatce a žádný mu nedává!

Boháčem bezcituým nazvati lze dnes ten kapitalismus, jenž sám bez Boha jsa živ, nemá útrpnosti k chudině a Lazarem jest to dělnictvo, jež plno jsou vředů podvratných sociálních nauk denně leží u vrat, denně obléhá paláce boháčů. Oba dnes stojí na proti sobě. Zdaž podaří se komu zadržeti vředovitého Lazara, aby nevrhl se na boháče? Umřel boháč, umřel i Lazar. Ano mrtvi jsou dnes oba: boháč i Lazar, mrtvi co do duše, mrtvi v lásce k Bohu a lidem, kdo je kdy k životu, k životu v lásce probudí, tak aby bratrsky si podali ruce? Jedině Ten, jehož prvním lůžkem byly jestle a posledním kříž.

Leč bohužel, dnes boháč i Lazar vyhýbají se jeslím v Betlémě chlévě, vyhýbají se i kříži na Golgotě. Dnes jako před dvěma tisíci lety bloudí Matka boží v Betlémě, ve městech i vsích od domu k domu, prosíc o útulek. Kdo Ji vítá, kdo Ji pod svůj krov přijímá? Zavírají se před ní dvěře boháčů, ale i dvěře chudásů. Přináší oboum nejdražší poklad, světlo světa, přináší Toho, skrze něhož svět učiněn jest a bez něhož nic není učiněno, Toho, jenž je chce syny božími učiniti a oni ho nepřijímají, od sebe jej zapuzují!

Člověčenstvo podobá se člověku, z něhož Kristus příchodem svým na svět zlého ducha byl vyhnal. Zlý duch vyšel sice z člověka a chodil po místech suchých, hledaje odpočinutí. Každý národ, přijav sv. evaundélium, měl dobu svoji svatou, jakoby všecken duch nečistý hnusného pohanství od něho byl odstoupil. Takou svatou dobu založili u nás svatí věrozvěstové: Cyrill a Methoděj, kteráž doba trvala až do smrti Karla IV., na sklonku věku čtrnáctého. Tu vrátil se ten duch zlý opět do domu svého, přijav sebou sedm duchův horších — viklefsimu, husitismu a duchy sektářův německých. Svatý Václav se sv. Ludmilou, sv. Vojtěch a Karel IV. vyčistili a bezčetnými chrámy vyzdobili dům náš, království české; avšak těch sedm duchův zlých uvrhlo je opět ve zkázu a v bídu větší, nežli kdykoliv dříve za časů pohanských byla. *) A opět slitoval se nad národem naším Bůh a vzkřísil

*) Viz o tom delší dopis náš od Českého Brodu.

jej jako z hrobu a dům náš opět vyčistil a vyzdobil. Leč pohříchu duchové nečistí opět sbírají se a není jich pouze sedm, nýbrž „Množství“ jest jméno jejich. Nedejž Bůh, aby poslední věci národa našeho nebyly horší prvních!

— — — — —

Narodil se Kristus Pán! Narodil se i nám. A toto jest nám znamením: nalezneme nemluvnátko plénkami obvinuté a položené v jeslích. — A s andělem zvěstujícím množství vojska jest nebeského, chválicích Boha a řkoucích: „Sláva na vysostech Bohu a na zemi pokoj lidem dobré vůle. — Anděl nezvěstoval narození Páně zpupným obyvatelům betlémským, nýbrž prostým pastýřům. Prostota srdce jest jako dveře, jimiž vchází k nám anděl Páně, přinášeje blahou zvěst o naší spáse. Hvězda Kristova zářila sice celému světu, však jen mudrcům narození Páně věstila, ne mudrcům z tohoto světa, nýbrž z Boha. A z rukou matky boží přijal staříčký Simeon Vykupitele.

Jak dělo se při narození Páně, tak děje se i dnes a bude dít až do skonání světa. Prostému člověku posílá Bůh anděla svého. Andělem nazván byl sv. Jan Křtitel, andělem spásy jest kněz, ježž Církev sv. posílá k věřícím i nevěřícím. Starci přijímají Krista z rukou matky ve chrámu Páně. Kdo nad hrobem stojíš, úpěj k Matce boží, aby ti Syna svého v nejsvětější Svátosti oltářní na cestu do hrobu a z hrobu k životu věčnému vyprosila. A mudrcům bez pýchy zvěstují Krista hvězdy nebeské, všecko to, co Bůh stvořil, však tito nezůstávají doma sedět u svých knih, u svých daleko- a drobnohledů a u svých přírodopysných strojů, nýbrž vstávají a berou se na cestu do Betléma — do chrámu, klanět se Kristu, klanět se společně s prostým lidem, se Simeonem a Annou.

Nuže, milý čtenáři, my všickni pospěšme k Betlému a přinášejme Ježíškovi své dary. Nechť nikdo nepřichází prázden. Komu Bůh udělil statků vezdejších, nechť přináší z láto chudým; kdo bohatý jest čistotou srdce a milostí boží, přinášej mu kadidlo modlitby a kdo tone v hořkostech hříchů, nechť přináší mu myrhu kajicnosti. Svorně, bratrsky scházejme se v Betlémě a z Betléma provázejme Krista s křížem na Golgotu a z Golgoty po kříži kajicné smrti vede cesta do Betléma nebeského.

Narodil se Kristus Pán,
nám, nám narodil se! —

Mlékařka a milosrdná Sestra.

Markýz Zámorský byl pravým lidumilem. Neliboval si v konání skutků jen na papíře zářících a řády a vyznamenáními dobrodince zahrnujících, ale celým srdcem miloval chudinu, pilně ji navštěvoval a nemocné sám léčil a ošetřoval. Při tom vedl si velmi prostě, a všeliký přebytek, jehož by byl pro zábavu užítí mohl, věnoval chudině. Za mládí byl pilně oddal se studiu medicíny a titul doktora nezdál se mu zabanlovati slavné jméno po otčích zděděné. Jediná byla jeho chyba: Byl nevěrcem, ano bezbožcem.

Markýz měl jedinou dceru. Ačkoli byl vdovcem a dceru nade všecko miloval, neprotivil se přece ani slovem — věc to zajisté velmi podivná pro svobodného myslitele — když dospěvši dvacátého pátého roku projevila Eudoxie přání, že by vstoupila do řádu milosrdných sester. Žádal jen klidně,

aby úmysl svůj podrobila zkoušce a několik měsíců ještě vyčkala. Když po po té úmysl dceřin se nezměnil, rozžehnal se s ní otec a dívka ustanovena k řízení lékárny nemocnice Castreské.

Hořký host navštívil po čase kraj markýzův. Rozzuřila se cholera a dnem i nocí stál obětavý šlechtic nad lůžky umírajících. zároveň s kněžími. Nikdy nebrojil tu proti úřadu duchovních společníků svých, „neboť“, říkával, „nač bráti dobrému lidu utěšené jeho illuse?“ Jinak ale nezvikláno ani v nejmenším nevěrecké jeho credo.

Jednoho jitra lednového přicházel právě od nejchudšího nemocného. Mrzlo, až se dech tajil a po ulicích utvorilo se náledí, že nebylo lze pokročiti.

Markýz sklouzl a vyvrátil si nohu. Byla ale toho dne mimo náledí mlha tak hustá, že ubožák nepozorován zůstal ležeti. Tu náhle vyšla ze sousedního průjezdu mohutná, silná žena, mlékařka.

„Aj! vy zde, pane markýzi!“ zvolala udiveně.

„Jak mne znáte, milá ženo?“ tázal se v odpověď markýz.

„Kdož by v naší čtvrti neznal markýze Zamořského!..“

„Ale co se vám jen stalo?“

Markýz vypravoval svou nehodu a mlékařka, nerozmýšlejšíc se dlouho chopila se nemocného, naložila jej na svůj hřbet a statečně vykračovala si v náledí dobré půl hodiny cesty k domu markýzovu.

Aby zapomněl poněkud na utrpení své, pravil k mlékařce:

„Co bych mohl pro vás učiniti? Rcete; slibuji, že učiním vše, leda by mi to hmotně bylo nemožno.“

„Dobrá, pane markýzi! Slovo s to! Můžete-li co pro mne učiniti? Věru, nemyslíla jsem, že by se mi kdy podobné příležitosti dostalo. Hledte, co bych si přála, jest, abyste si dal zavolat kněze, vyslehl ho z toho srdce a stal se dobrým křesťanem. Či nepozorujete sám pohoršení, jaké tropíte vy, muž dobrý a šlechetný, lidumil a dobrodinec, kráčeje v příčině náboženství po téže stezce s hýřily a světáky?“

„Vy jste jako svatý Jan Zlatoústý, mlékařko. Leč buďsi, slíbil jsem. Dám zavolat kněze. Na něm bude, aby mne překonal. Ujišťuji ale, že čeká jej kus peprné práce.“

„Já ale vím, že bude mu práce sladkou.“

„Odhodlá-li se muž poctivý ku slyšení slova Božího a neucpává-li svévolně sluchu pravdám jeho, jest porážka jeho jistou; sladká to, blahoslavená porážka, již nevyrovná se nejskvělejší vítězství.“

„Hle,“ pravil markýz k otci Antonínovi již při druhé jeho návštěvě: „patrně jen řízením Božím vynutila na mne mlékařka osudný slib. Jinak byl bych snad zemřel ve své nevěře. . . . Proč? Ani sám nevím! Ze záliby k odporu.“

Kdož vypíše radost sestry Eudoxie! Výmluvnými slovy děkovala v dopise šlechetné ženě.

Markýz nelenil. Nyní teprvé zdálo se mu, jakoby byl našel pravého ducha, pravý původ všeho dobra a milosrdenství, kteréž tolik byl miloval a hojivý balzám, jenž z útrpného srdce katolického stejně prýští do ran tělesných i duševních a stoupaje k původu svému září nebeskou oblévá dobrodince. „A za to vše povinen jsem jen vám,“ říkával, „rcete, co mohu pro vás učiniti?“

„Ó pane markýzi, není-li radost ze získání duše Bohu nejhojnější odměnou, zvláště však, běží-li o duši tak ušlechtilou?“

Leč jednoho jitra přikvapila mlékařka k markýzi. Vyhlížela starostlivě a nesla v rukou dopis. — „Hle, pravila, chcete-li mi vděčnost projevit, modlete se za mého ubohého hochy, kterýž jest vojínem v Africe a píše mi věci brozné. . . . Obávám se, že pozbyl víry.“

Markýz se modlil.

Sestra Eudoxie poslána z Castresu do Toulousu. Vojenská nemocnice byla tu přeplněna. Po celý týden již přiváženi sem nemocní z Alžíru. Sestra Eudoxie ošetřovala všechny s oddaností a láskou. Zvláště povšimla si mladického vojína jasně modrých očí s mírným smutným úsměvem. Byl sklíčen africkou zimnicí. . . . Trýzeň jeho byla ale ještě jiného druhu.

Jemným citem milosrdné sestry, rovnajícím se téměř citu matčině, uhodla sestra Eudoxie, že v srdci jeho zeje rána, kteráž tajna jen ještě více se rozežírá, důvěrou by se snad ale zhojila.

A hle, kdysi z jitra, nečekaje na vyzvání, jal se mladík líčiti duši svou jemué ošetřovatelce. Byl vychován po křesťansku. „Moje matka byla nejen zbožnou, ale i světicí,“ dokládal zaníceně.

A brzy po té, nevím ani jak, zvěděla sestra i jméno jinochovo. Od tohoto okamžiku zdvojila ještě péči svou, aby jej Bohu vrátila. Vždyť bylo ji platiti dluh za otce.

„Zuám vaši matku,“ oslovila kdysi nemocného, „dobrou, horlivou, zbožnou a milosrdnou paní N. . . . Zachránila otci mému život dvojí, duševní i tělesný. Prála bych si, abych se jí odměniti mohla, a jen vy byste mi mohl pomoci: Učiňte jako můj otec. Nechci, abyste snad něčeho slepě vykonal; svolte jen, aby k vám přišel kněz. Jakub, až dosud zatvrzelý k všelikým námitkám, cítil se dojata. A sotva, že uslyšel hlas kněze, jako posla z dávných časů uctívání, jemuž nemohl upříti jemuosti, upřímnosti a božského milosrdenství, zmizely všechny obtíže. Bylť Jakub muž prostý, jemuž ale nepravé idey mozkiem prolétly.

Podobné zmatení pojmů není nikterak úkazem řídkým a nám pevným katolíkům, či kteří aspoň se jimi býti domníváme, nelze ani dosti útrpnosti věnovati ubohým těm duším spíše chorobným než vinným, neboť zdá se, že ve stavu takovém vůle jen velmi skrovného má podíl.

Sotva že byl Jakub obrácen, působil duševní klid již i na chorobu těla a zimnice ustala. Za nedlouho odjížděl vesele na dovolenou k matce.

„Hle, pane markýzi,“ pravil tu jednoho dne k příteli našemu Zamořskému; „ženy jsou přece jen lepší nás. Kdo vás přivedl k Bohu, vás, dobrodince celé čtvrti? Mlékařka! A kdo mne obrátil, vojína, jenž ani o krok neucouvl před kulkami sverepých Arabů, a kterýž domníval jsem se býti pln přesvědčení pro nevěru? Milosrdná sestra!“

Z francouzského převeď J. K.

Kříž v starověku a kříž Kristův.

(Dokončení.)

IV.

Odsouzenec připevňován byl na kříž buď hřeby neb provazy; při přibíjení ovšem musil odsouzenec dříve přivázan býti a teprve po přibití sundány provazy dolů. Přibíjení bylo nejobyčejnějším způsobem křížování. Seneka píše: „Jedenkaždý z vás na kříže hřeby své sám přibije.“ Apollo praví v jedné věštbě o Kristu: „Smrt hořkou se hřeby přemohl.“ Artemidorus dí: „Ze dřev a hřebů kříž zhotoven jest.“ Proto též nazývali Řekové křížování přibíjením. Strabo nazývá Kantabry, „přibíjenými na kříži a chce tím naznačiti že skutečně hřeby přibiti byli, ježto jinak užil by výrazu „přivázanými.“ O sv. Ondřeji jest známo, že na rukou a nohou uvázan jsa, hřeby přibit nebyl, a tak na kříži visel, („se svázanýma rukama a nohama, nejso hřeby přibit,“ praví Abdias) aby po dlouhých mukách zemřel. Že oba lotři jako Kristus přibiti byli, o tom nebylo nikdy pochybnosti a nalezením tří křížů (sv. Helenou) potvrzeno. —

Zda-li Kristus každou nohu o sobě přibitou měl, neb byly-li obě na sobě jedním hřebem přibity, stalo se předmětem sporu prudkého a několik

set let trvajících, ve kterém oba náhledy obrance našly, ačkoliv 4 díry na každém z nalezených křížů jasně dosvědčují, že nohy vedle sebe přibity byly. Též by byla tíže celého těla příliš velikou pro jeden hřeb, any rány na rukou tíhou těla se rozšiřovaly. Tohoto mínění jest též Suarez, dále sv. Řehoř z Toursu, Inocens III., sv. Brigitta a. j.

Druhou spornou otázkou jest dle Kornelia a Lapide, zda hřeby dlaní ruky neb kořenem ruky prohnány byly, poněvadž v tomto místě ruka pevnější jest a tak snadno nepovolí. Mínění to hájí se zejména plátnem nalezeným v Turině, ve které tělo Kristovo zahaleno bylo, ježto otřísané rány toho druhu jsou, jakoby kořenem ruky procházely. Ačkoliv církev proti náhledu tomu nevystoupila, přece jej neschvaluje, poněvadž všeobecně se věří, že hřeby dlaní prohnány byly a dokladů toho nalézáme hojně v starých křížích a obrazech z prvních století křesťanství.

Nejprve byly ruce a pak nohy přibity a počínalo se vždy rukou pravou. V dialogu Luciana praví Merkur k Prometheovi: Dej sem pravici! ty však Vulkáne napni ji a přibij! Není dokázáno, zdali všeobecně hřeby vrážely se skrze dlaň nebo skrze kořen ruky. Neboť Plautus mluví o přibíjení pází.

Nelze též vyloučiti možnost, zda-li, bylo-li tělo těžké a ruce slabé, k podpoře těla a usnadnění křížování provazy kolem ramenou aneb prsou upjaty byly, jimiž zločinec na kříži se držel. Tomu lze spíše uvěřiti, než že v kříž sám vdělána byla podpora pro nohy. Stran Krista praví sv. Řehoř z Toursu: Na vyvýšeném pni viditelný jest otvor — v tomto vdělána jest tabulka a na této tabulce nohy stojíce přibity byly. Také Innocenc má za to, že tabulka taková na kříži byla, takže „čtyry díly“ kříže udává.

Přímý a příčný trám, podporu pro nohy a tabulku s nápisem. Někteří tvrdí též, že Spasiteli též dána byla podpora k sedění. Irenaeus kříži pět dává omezení resp. konečných bodů: dva podél, dva na příč a jeden v prostředku, „kde spočinul, jenž hřeby přibit byl.“ Též Justinus mučedník zmiňuje se: „dřevo ono v prostředk vloženo jest, že hrana vyčnívá, na kterou se nosí.“

Tomu však lze i tak rozuměti, že to byla podpora pro nohy, neboť s prostředkem kříže nemusíme to bráti právě měřicky. Jiní považují střed kříže za ono místo, kde se oba trámy křížují, poněvadž zde tělo se ohýbá a na zad zároveň se podepírá. Mluví-li se tedy o podpoře těla, může to býti právě tak pro prostředek těla jako pro nohy, avšak podpora pro nohy nalezá více zastanců než druhá.

Origenes a sice tento sám, zmiňuje se o jiném způsobu křížování pouze u Římanů obvyklém; odsouzenci totiž po přibití na kříž probodeny prohlubeniny ramenní. Avšak to dělo se jen tehda, zasluhoval-li odsouzený této milosti. Ani tohoto způsobu, ani přelámání kostí neužito při Kristu. (Lotrům kosti byly přelámány.) Lámání kostí bylo čistě židovské („toliko u Židů obvyklé,“ praví Gretserus), a dělo se teprve k večeru, nenastoupila-li do té doby smrt.

V.

Zbývá ještě promluvit o jedné součástce kříže, tabulce nápisní. Tabulka obsahovala udání jména, původu, zločinu a způsobu smrti odsouzeného u Krista však toliko jméno, původ a důstojnost.

Tabulka nápisní nesena před odsouzencem, aby ji viděli všichni, aneb dána mu kolem krku, takže na prsou visela. Tak píše Suetonius: Napřed nesena tabulka, označující příčinu trestu. O mučedníku Attalovi víme, že tabulka před ním nesena byla, na níž latinsky napsáno bylo: Tentof jest Attalus křesťan, v divadle kolem byl voděn. A dále: „Otce . . . psům předvrhl s tímto titulem“. Gladiatora jakéhosi nazývá Quinctilian „vyvedeným pod označením viny“ a p.

Často ohlášeno hlasatelem veřejně to, co naznačovati měla tabulka. Jak dlouho křížování na živu byli, záviselo jednak na soustavě tělesné odsouzence, neb řídilo se ukrutností, již nešťastníci zakusiti musili před

křížováním. Většinou umírali ztrátou krve, často však hladem. O posledním případě zmiňuje se Eusebius, když mluví o mučednicích egyptských: „uchování jsou živi, dokud by hladem nezemřeli. O sv. Ondřeji víme, že na kříži vise a lid uče ještě dva dni živ byl, což ovšem pouze zázrakem Božím možno bylo. Viktorinus za císaře Nerva hlavou dolů křížovaný, žil tak ještě tři dni! Timotheus a Maura však, posilující se vzájemně u víře, skončili teprve po 9 dnech své mučednickví na kříži. Josephus vypravuje o třech ukřížovaných, jež na zpáteční cestě z jakési vesnice zastihl, jakožto přátele poznal, s povolením Titovým s kříže sňal, a o ně pečoval; dva z nich zemřeli brzo, třetí byl na živu zachován.

Bylo by zločinem proti Bohu, domnívati se, že Kristus měl právě tak velikou sílu tělesnou, která by život jeho nad přirozenou míru prodloužila. Dle výměru lidského nemohl vise, více než 3 hodiny živ býti, ježto ukrutenství, jež zakusiti musil před ukřížováním, jakož i bolestná korunovace i nejsilnější tělesnou sílu člověka podlomiti a schvátiti musila, kdyby vůle božská nebyla přirozenou slabostí přemohla, takže Kristus teprvé tenkrát skončil, kdy chtěl a umíraje jasným hlasem zvolal, jak jenom zdravý a člověk bez pohromy volati může. Již tisícírozná muka korunovace, jež Kristus zakusil, byla by poraněním mozku životní sílu úplně zničila a nemožnou učinila bolestnou cestu křížovou, již Spasitel náš podstoupil.

Mrtvoly ukřížovaných nebyly u starých národů pohřbívány. nýbrž ponechány ptákům nebeským a zvířatům zemským k rozedrání a slunci a dešti k zničení, poněvadž smrt jejich byla nectnou a každé dotknutí se mrtvoly znečišťovalo zároveň. U židů však obyčej ten nabývá důležitosti, že odsouzenci aneb mrtvoly jejich nesměly přes svátek neb sobotu viseti a proto zahrabány byly mrtvoly lotrů a Kristus uložen do hrobu ještě téhož večera.

Tento zvyk starých národů zakusil i Polykratem křížovaný Orotes. Též Theodorus Cyrénský poukázal k tomu, když odpověděl tyrannovi jemu zetléním na kříži hrozcímu: Nezáleží mi na tom, zda-li zetlím v zemi aneb ve výši.

Když dospěli jsme již ke konci pojednání, možno též promluvit i o jiných ještě způsobech křížů, jež u starých národů byly obvyklými. Trám příčný zadělán byl v zářez na trámu podélném (t. j. rukou lidskou nespracován) a z obou konců příčného trámu visely rovnoběžné trámy dolů, ruce byly na trámu příčném, nohy na kmeni přibity. Nebo: Trám příčný upevněn byl ze zadu na vyčnívajícím pahýlu větve trámu podélného, ruce byly přivázány, nohy přibity. Třetí tvar: Na hořejším dílu kmene podélného byly dva trámy v podobě římské desítky upevněny, a hlava spočívala v uhlu křížení, kdežto ruce nahoře byly přivázány provazy a konce provazu vinuly se kolm trámu podélného, nohy však byly přibity. Čtvrtý tvar podobný byl třetímu, ale v tom rozdílný, že kříž Ondřejův hřeby zbitý nebyl, nýbrž za dosti silným pahýlem větve upevněn byl a ruce na dolejší polovici tohoto sbitého kříže pevně uvázány, nohy však ku kmeni přibity byly. Při způsobu obráceném hlavou dolů byly nohy na obou koncích příčného trámu a ruce nad hlavou společně přibity. Neb kříž sám stál jedním koncem obráceně v zemi, takže nohy společně na kmeni, ruce pak na trámu příčném přibity byly, ve kterémž případě hlava ne příliš od země vzdálena byla.

Římané slučovali též smrt kříže se smrtí ohněm, zapalující pod nohama odsouzence dříví neb chrástí. Takovou, dvojnásobnou smrt nalézáme zhusta v římských zprávách o mučednicích jako o mučedníku Pioniovi, sv. Polykarpovi a j. Zvláště ukrutným byl ten způsob, když pod hlavou ukřížovaného oheň byl rozdělán, který strašnou a bolestnou smrt zadušením způsobil. Takové případy zaznamenal Tertullian.

Jiný dvojnásobný způsob smrti u Římanů zvláště proti křesťanům užívaný v tom záležel, že divé šelmy na oběti na kříži visící pouštěny byly. Tak stalo se sv. Blandině.

V tomto divadle rád kochal se krvežíznivý Nero. Jmenovitě císařové římské byli pravými umělci na skládání několika druhů smrti v jednu neb ve vynalézání a zostření nových muk, které s vlastním křížováním souvisely.

Že národové staří smrt kříže za nejohavnější, nejhanebnější a nejukrutnější pokládali, viděti lze z předchozího pojednání. Kříž, na kterém Kristus umřítí měl, byl u národů starých tisíc let před ním ve všeobecném užívání, až krví Kristovou pomazán a posvěcen, znamením se stal nejvyšší pocty a požehnání, ba k jedinému znamení smíru a života věčného změněn byl. Poněvadž Bůh za všechny hříchy všech lidí od Adama až k poslednímu smrtelníku obětí smírnou konal, proto chtěl též všechnu hanbu a nejhroznější bolesti za lidstvo vytrpěti a proto zvolil pro něj a k vůli němu smrt kříže. Proto od těch dob jest ve kříži všechna česť a všechna spása spojena a toliko v něm lze obé nalézti. Proto jása též církev každému člověku vstříc: „V tomto znamení zvítězíš!“

* * *

Lichotíme si, milý čtenáři, že nám z toto pojednání o svatém kříži, tomto tvrdém lůžku Pána Ježíše vděčiti budeš. Co tu psáno o děsné smrti na kříži ve starém, pohanském světě, psáno na základě nejprísnejšího bádání dějepisců. Cokoliv sv. evandelisté o přehořké smrti Páně psali, srovnává se až do nejmenší litery s pravdou dějepisnou. Tudiž máme za to, kdykoliv čtenáři kříž spatříš, kdykoliv příště pod křížem klekati, aneb po cestě křížové kráčet budeš, že tím pokorněji a tím horoucněji modliti se budeš ve svých vlastních, byť i sebe těžších, vždy však nepatrných křížích naproti kříži Pána Krista.

Dejž nám Ten, jenž na svém kříži přebolestně umíral, tolik milosti, abychom z lásky k jeho kříži milovali i své vlastní kříže, jež na nás prozřetelnost božská ku pokání za hříchy byla vložila.

Od Českého Brodu.

„Husitské boje poškodily Český národ a připravily mu Bílou Horu.“

Dr. Gabler ve varšavském Atheneu.

Na poučení z Palackého v č. 2. t. I. odpovídá p. redaktor „Našich Hlasů“ následovně: „Za přímé vystoupení naše (N. H.) proti ostouzení Husitských dějin, jehož dopustil se ve varš. „Atheneu,“ pouští se do nás nyní onen Němec Gabler*) (pod šifrou „—r.“) v Kopalové čtrnácti-denníku (Obrana víry) (!) Vytýká nám přípitek (vynešený při zakládání Brodské sokolovny dle „N. L.“) a že jsme mladí.“ „Pak následuje (dí N. H.) několik z textu Palackého vytržených a jezouitsky překroucených, nesprávně citovaných slov — a na konec jako pyšný pátros (!) praví prý Gabler: Z této atd.“ — Dále praví N. H. Vy klerikálové převracíte listy dějin Husitských, nemohouce však nalézti v nich obliby, zakrýváte oči před sluncem pravdy a klamete a lžete na pořád!“ — „Kdyby se podařilo zpátečnictvu jen stebila příznivých líčení nalézti v Palackém, zajisté by po tom stebale šplhali se do výšky; ale svědectví našeho historika dopadlo pro ně nepříznivě — nemilosrdně a proto vlastní kruhové moudře mlčí, spokojující se jen na planém nadávání. (?) Náš německý krajan — Gabler obouvá bačkory své učenosti a pouští se do Husitů — a bere na pomoc — Palackého. — Konečně dí „H. N.“ „připomínáme ohlas slov biblických: (?) V takových věcech více sluší věřiti

*) Redakce „N. H.“ mýlí se velice, mluví za to, že je p. Dr. Gabler našim dopisovatelem.

mužům ve zkoumání pravdy historické sešedivělým — jako Palacký byl; nežli Bramanům (sic), kteří své vědy do všeho pletou a nežli — jich kostelníkům, jako je Gabler.“

Toť pěkná kytička lží a nadávek, které tu spáchaly „Naše Hlasy“ a podaly čtenářům svým, protože dle Palackého jsme dotvrdili pravdu slov Gablerových, že následky husitismu uškodily národu Českému.

Mohli bychom se na N. Hlasy hněvati a jim stejným způsobem odpovídati; avšak poznávše — že p. redaktor, jak sám přiznává, jest mladý — že čte Palackého a jemu zcela věří: doufáme, že se dá přece poučiti z Palackého, když v následujícím uvedeme opět doslova výroky Palackého o záhubnosti bojů Husitských.

„Po smrti krále Václava ocitujeme se v době, kdo pod heslem náboženství a víry rozhostily se nešlechtnosti a hříchy, kde utuchla mezi lidmi láska, povzbuzeny náruživosti a vzteky, zaplašen pokoj a pořádek, spácháno hrůz a ohavností bez počtu, vyvolány války a boje neslýchané, povražděno lidu na statisíce, pobořeny hrady, vyvrácena města, popáleny vesnice popleněny celé krajiny a obráceny v pustoty. — Fanatismus nábožný protřhal všechny společenské svazky, vyvrátil starodávne základy státu — zničil utěšený květ nauk a krásoumy — zdivočil mysl a zmařil blahobyť obyvatelstva na dlouhý čas. Kdo pojme a obsáhne mysl, kdo popíše všechny zločiny a neřesti, všechny pychy a ukrutnosti, všechna utrpení, bolesti a křiky, pláč a úpění v palácích i v chatrčích té doby? — A kdo měl by to srdce, kochati se v zjevech takových, přáti sobě obnovení jejich?“ — (P. D. III. č. I. str. 299, 300.)

Tak Palacký o husitských bojích a naproti tomu „N. Hlasy“ č. 47 dí: „Každá svoboda prochází krtem krvavým. Plesky a třesky o pobíjení mnichů, lidu atd., nemají smyslu“ . . .

Tím chtějí říci „N. H.“, že národ český bojem neztratil leč něco životů, za to však získal svobodu, které před tím prý neměl. — Avšak my chceme spíše věřiti Palackému. (D. III. č. I. str. 305.) když praví: „V Čechách panovala na počátku XV. století (tedy před husitstvím) větší než kdekoliv jinde i osobní svoboda, vzdělanost obecného lidu. — Většina země, alespoň dvě třetiny, nacházela se v držení zemanů svobodných. — Sedláci té doby drželi své pozemky právem zákupným od pánů aneb zemanů i měst, začez jim „uročiti povinni byli (buď v penězích, naturalích aneb robotách).“ „Nejen svobodou ale i vzdělaností vynikal národ Český“ — dí P.: „jakou hojností škol kochati a honositi se mohl v st. XIV. a XV.“ — „Peči Karla IV. děkovati bylo, že z Čech šířilo se světlo ducha do všech končin Evropy.“ (str. 306.) A dále (308). „Jen svobodný člověk bývá schopen nadchnouti se pro idey a obětovati jim statek i život svůj.“ — „Proto o 200 let později Čechové v boji podobném hlavně proto utrpěli, že již massy obecného lidu porobou byly sklíčeny.“ — Dle P. byl lid český po úplném vítězství husitství a protestantismu ne ve svobodě — nýbrž v porobě -- pěkně to vítězství svobody! A tak tedy husitské boje připravily lid o svobodu. Avšak národ náš utrpěl ještě jiných ztrát dle P. (str. 365.) Domnění (že nastala tisíciletá říše Kristova) a nenávisť (Táborů) proti hierarchii vůbec, zplodivší vandalismus zúmyslný a důsledný — připravilo Čechy bez mála o všechny památky staré krásoumy — vzdělávané tehdež jen skrze kostely a kláštery.“ „I na venkově kostelové tak zhusta pálení a boření a obrazové tak hojně třískání, že pramenové souvěci ani jmen a počtu jejich udat neumějí. — „Samo sebou se rozumí, že vandalismus tak bezuzdný, ne všem Husitům byl po chuti a vůli — ano většina jich v ohavnosti jej měla.“ — Kéž by tak i každý novověký husita — smýšlel, jako ona většina o vaudalismu Táboritů! pak by také uznal, že i v tom uškodily boje Husitské národu Českému. — Avšak co dí P. dále (str. 150) r. 1422. Loupežná anarchie se zmocnila města (Prahy)“ — a o řádění jejím dí: „Ten den stala se v Praze větší škoda, než když ležel král Sigmund okolo Prahy maje lidu víc než 100.000.“ A takových škodných dní měl

národ mnoho v dobách husitských — a ty zajisté nebyly k užítku Čechám. Zvláště záhubný byl r. 1424 (P. str. 198 č. II.) „Rok ten naznačen jest v dějinách Českých co Žižkův rok poslední, ale spolu nejkrvavější; všichni staří letopisové neumějí při něm vypravovati lidu leda o ranách, které hrozný vůdce nepřestával zasazovati — národu svému, v zuřivosti a ukrutnosti sám sebe převyšovav.“ A že ty rány krvavé nepokládal Palacký za spasitelné, nýbrž za škodlivé Českému národu, patrně ze slov na str. 222 č. II. Pročež úmrtí Žižkovo, kteréž potáhlo za sebou také pád demokracie v Čechách, musí nicméně za příběh pro zemi vítaný a prospěšný považován býti, ano zbavilo ji bojů ukrutných.“

A kdyby nebylo všech dřívějších výroků Palackého o škodlivosti bojů Husitských: — postačil by následující: (D. III. č. II. str. 338.) „Národ Český, ač vítězný, nemohl však uchrániti se, aby nestrádal také mnohonásobně sporem a bojem —; rozbroje domácí, pobořená města, hrady a tvrze vypálené, obyvatelstvo namnoze povražděné aneb ze sídel svých vyplašené, pole nezoraná, živnosti kleslé, obchod s jinými národy zamezený — zdivočilost mravů zmáhající se v té míře, co umy pokojené v zemi hynuly a ředly — to vše nedalo se nahraditi ani opravití kořistmi sebe většími z ciziny“ (— ani slávou vítězů).

Dle všeho byly husitské boje pro národ Český neštěstím. Ježto však při každém neštěstí jest též nějaké štěstí, poukazují přátelé husitství rádi na taková štěstí, jako př.: že se tím Čechové vymanili z ponémčení a podobné. — Avšak dějiny přítomnosti učí, že taková vítězství lze docíliti i bez krveprolití — vzdělaností, jak i předkové Husitů v tom ohledu mnoho dobyli následkem vzdělanosti na universitě Karlově.

Na otázku, kdo jest vinen neštěstím bojů husitských — anebo mluvě dle „N. Hlasů,“ kdo má zásluhu z té šťastné (?) slavné doby, odpovídáme s Palackým (D. III. č. I. 300.): „Pře té odvěky a nekonečné, ani rozsuzovati ani které straně v ni straniti nechceme. Přiznávámeť i jedné i druhé dobrých úmyslů i nedobrých skutků hojně“.

A tak má přece pravdu Dr. Gabler, — s kterým poučen Palackým souhlasí, ač ne — Gabler. —r.

Obrance víry.

(Ze skutečnosti.)

„Já jsem spokojen s naší vírou,“ pravil jeden dosti mladý soused, který však podtržen jest hodnou porcí pýchy a domýšlivosti o sobě, „já jsem spokojen s naší vírou a protestantem bych nebyl, majíť to tuze prázdné; ale co se mně na naší víře nelíbí, jsou tyto dvě věci, jedna, že se naši kněží nesmí ženiti, a druhá, že nejsou ty naše služby boží pořád stejny, jednou je u oltáře jeden, podruhé tři, třeba čtyři, jednou je tichá, podruhé zpívaná — mělo by to býti pořád jedno.“

Na to odpověděl soused, horlivý katolík: „Příteli, vždyť jsou také katoličtí kněží ženatí; vy jste čtenář, a o tom nevíte? což jste nikdy neslyšel o Řecích sjednocených? mezi Slovanů hlavně o Rusínech? U nich jsou kněží ženatí; ovšem se musejí ženiti před vysvěcením a bývají svěcení, jsouce muži ženatí; ale podruhé ženiti se nesmí; vidíte, že se na nich žádá přece větší dokonalost — Ostatně ženitba kněží nemá co činiti s vírou; na té záleží; a tu dojista mají stejnou s námi; musejí míti, sicby nemohli býti v církvi; a pak buďte rádi, že se naši kněží nesmí ženiti; teď živíte jednoho, a pak byste jich musili živiti kolik a jsou na to zlé časy. Sotva teď jednomu kdo co dá, natož potom. — A co se druhého týče, co se vám nelíbí, totiž o té mši svaté, toho důkaz máte na sobě, že věci jsou v pořádku, jen prohlédněte! Vy také nenosíte pořáde

jeden kabát; v neděli máte lepší, s v á t e č n í; všedního dne vezmete sprostější, a do práce snad ten nejobyčejnější, ale přece žádáte, aby vám každý řekl, pane Ř., a kdoby ne, na toho byste se podíval; nebo víte, že není to kabát, který má ctěn býti, nébrž osobnost. — A tak i m š e s v a t á; jest vždy jedna a táž, oběť nejdražší a nejsvětější, a vždy stejně drahá, ať již prostince se slouží, jako bývá všedního dne, a nebo s nádherou a slávou, jako bývá o hodech božích a jiných slavnostech a svátcích. Upřímný katolík to věda, bývá se stejnou pobožností jí přítomen, jak dne všedního, tak o svátcích." A soused Ř. nemoha ničeho namítati, v tichosti odešel. —

B. H.

Ze soudní síně.

Sedlák podle nejnovější módy.

„Kutnohorské listy“ píšou: V osudné budově spravedlnosti shledali jsme se s přejasným kontrfajem nešťastného člověka, který jindy oplýval mohovitostí a přebytkem, ale selskou furií tak dalece zaveden, že šetřiti neznal ani nejtělejších citů dítek svých, které těmto ve škole byly pracně vštípeny a ve své hmotné i morální kleslosti mstil se — na náboženství! Čeněk Svoboda byl kdysi rolníkem dosti zámožným, je mu 38 roků, je mužem zdravým a byl by mohl dlouho ještě platné místo ve společnosti čestného stavu svého zastávati, kdyby lenost, karban a kořalka celou jeho bytost byly nezajmuly. Hle, výslednice skutků tohoto zbankrotovaného rolníka: Nemoha groše vydělati, žebřal u těch, kterým jindy v roupech svých chřtány proléval, aby několik krejcarů na kořalku mu poskytl. Opilý vracel se k maželce své, ana nuzně posluhováním se živí a ku malým svým čtyřem dceruškám: Božence, Růženě, Věnceslavě a Zděnce hrubě se choval, aniž by o chléb jim se postaral. Když pak matka, Volfanga Svobodová, svých dcerušek k modlitbě měla, tu nahodil-li se k tomu otec Čeněk Svoboda, zlé řeči vedl o Bohu a náboženství, tak že huusno věc tu poslouchati, jak rouhavá a spolu hanebná slova kleslý muž ten dítkám svým z kořalky své kázával. . . . *Prosím vás, děti, modlete se k Panně Marii, aby ona tatínka smysly obdařila, pravila Svobodová dítkám večer dne 25. října t. r., když kořalkou zapáchlý muž domů se navrátil proklínati a láteřiti počal. Dítka klekly a modlily se, ale Svoboda rozsápal se na rodinu svou a v pomatenosti své chopil obraz Bohorodičky se zdi a chtěl jím dítky tlouci, pro kořalku v hlavě nemohl ale ani krok učiniti a proto praštil obrazem o zem, až se roztrískal a při tom ošklivé věci ženě i dítkám mluvil.* Manželka napomínala ho sice důtklivě, ale Svoboda hrozil jí na krk šlápnouti a děti své zmařiti, ať prý již na šibenici a nebo v Kartouzích skončí! Za těchto okolností ovšem panoval strach z otce v celé rodině a rostl neustále, neb Svoboda byl opilý denně.

Za takových okolností byl ustavičný strach v rodině Svobodově stálým hostem, jelikož Svoboda, když měl v hlavě kořalku, všeho možného byl schopen. Když to jinak nešlo, dány byly dítky Svobodovy do bytu ku strážníku Holíkovi, kam jich obezřelý policejní revisor čáslavský pan Bayer dovedl s prosbou, by hladovým čeho udělili a jich opatrovali. Svoboda se ale nejprve notně kořalkou napustil a pak vešel k Holíkovům, kde láteřil, aby dítky jeho propuštěny byly a ne-li, tak že musí celá radnice čáslavská i s tím drbaným špiepubem shořeti. Takové a podobné řeči vedl obviněný, ač dítky jeho volně s dítkami strážníků si hrály a nejmenším jim nebylo ublíženo, opilý Svoboda pohlédna na ubohé své dcerušky pravil: Tak si to pamatujte, děti, teď jste uvězněny a máte život, a až vyjdete, budete mít smrt! — Děti se třásly jako osyky, měli strach, co se s nimi poděje, když jim tatínek tak hrozil, ba pravil, že je i sebe zabije. Ku tomuto rámusu dostavil se pol. strážník J. Holík a pro výhrůžky a velikou opici jeho chtěl Svobodu zatknouti a do šupárny zavřiti. Svoboda se ale bránil a strčil do policajta až tento zavrával. Teprvé, když zakročil i pol. strážník Vítek, přemohli Svobodu

a zavřeli ho. Ještě hrůzu jiných poklesků vypravováno je před soudem a přelíčení činí dojem přímo odporný. Státní návladnictvo vzneslo na Svobodu žalobu pro zločin rušení náboženství, pro přečin proti veřejnému pokoji a řádu, pro zločin veřejného násilí a pro zločin rouhání se a urážku v státu uznané církve. Svoboda popírá všecko. Svědci prý lhou a mluví ze msty, svádí vše na bídu a hrubý nedostatek svůj a spolu i na to, že často kořalou se opil. Dítka i manželka Svobodová vzdaly se svědectví a proto následkem vřelé přimluvy obhájce pana Dr. Péro hlavní část obžaloby odpadla a Svoboda odsouzen byl ku 3 měsícům vždy 1 postem přitíženého žaláře. Předsedou soud. dvoru byl c. k. r. z. s. pán ze Sachsenthalu.

Podali jsme průběh soudu doslovně vedle K. L. Takým bídníkem musí konečně státi se člověk bez Boha! Soudní síň bývá časem nejlepší obranou víry. Kdokoliv řádky tyto čte, musí hrůzou trnouti nad spustlostí a ohavností, do níž upadá člověk, jenž Boha se spustí. Jak naproti tomu hrdinná to matka, matka, pravíme, která místo klení a nadávání muži napomíná dítka: modlete se k Panně Marii, aby tatínka smysly obdařila! Kéž by matka Páně modlitbu také matky a těch její ubohých broučků vyslyšela! Tak to bývá v mnohých rodinách: otec neznaboh, bídník a matka hodná, zbožná! Věru podivné jsou cesty boží. Ku konci tážeme se: kde prostý člověk, rolník zkazí se: na kázání, ve zpovědnici v domě božím, ku př. u misionářů, jak lži-svobodářské listy časem tvrdí, aneb v těch jistých ďáblových kapličkách, kde místo kříže a obrazů svatých, na stěnách visí nemravné obrazy?

O čem se za starodávna také sněmovalo.

V každém téměř tištěném sněmu, praví Brandl (Spisy K. st. z Ž. I. 38.) nachází se mezi články obecnými článek o pobožnosti na prvním místě, v němž lid k nábožnému chování se napomíná, aby trest Boží od sebe odvaroval. Tak se nařizuje v tištěných artykulích sněmu roku 1596. aby tam, kde kostely jsou, třikráte za den velkým zvonem se zvonilo, aby lid se za vítězství nad Turky modlil; na zámečích a tvrzích a vesnicích, kde kostelů není, páni třikrát za den padnuce na kolena, se vši svou čeládkou takové modlitby konati budou; jiní v městech do kostela jíti, litanie, mše svaté a jiné modlitby konati mají; duchovní lidé a církevní správcové ve všem dobrým příkladem obecný lid předcházejíce k sv. pokání, postům, střídmosti, lásce a svornosti vésti a skutečně napomínati povinni jsou.“ Zvláště pak nařídilo se vrchnostem, aby přetrhovaly „hříchův a rozpustilostí proti Pánu Bohu, nemírná pití a obžerství, neřádná posvícení a hody, tance i hry, hromování, přísahání, láni, noční toulání a schůzky, povyky, přástky a střelby.“

Snesení sněmovní toho druhu byla však Žerotínovi nedostatečná a proto přimlouval se, aby pokuty na přestupníky uloženy byly a aby podle příkladu dobře řízených států censor náky, který by na ty věci pozor měl, vystaven, ten aby před soudem těch, kteří by se neřádu dopouštěli, obviňovati z ouřadu svého pod přísahou povinen byl. Návrh ten byl projednán ale nepřijat. Z toho můžeme míti dobrou naději, dodává Žerotín, že nám Pán Bůh pomáhati bude, narážaje tím na starší artikul o pobožnosti, v němž se praví, aby „Pán Bůh všemohoucí, kterýž pro hříchy a rozpustilosti lid svůj křesťanský, tyranem Turkem a mocí jeho jakožto metlou svou hodně a spravedlivě trestati ráčí, skrze svaté pokání a skutečné hříchů přestání k činění nám milosti nakloněn byl a hněv svůj od nás odvrátiti a nad neznabohem Turkem veselého vítězství popřítí ráčí.“

Jaké básně čítávaly tehdá české panny, poučuje nás týž Žerotín listem paní Mandě Gbelské d. d. 10. října 1605: „ . . . Mezi tím vás žádám, abyste mi oznámili, kterak se děti mají a co vzdělávají, kteréž prosím, že k tomu přidržovati budete, aby se jak v psaní tak i v německé řeči pilně cvičily, a poněvadž Bohunka o něco víceji nežli Alína, jakožto starší býti může, protož jak jsem vás prvé žádal, tak ještě nyní to obnovuji, abyste ji k tomu měly, aby se žalmům z paměti učila (II. 478.)

Obraz této doby líčí Brandl ve předmluvě a dedikaci braběti Egbertovi Belcredimu takto (XVII):

Katolíci i nekatolíci hrnuli se do škol, aby ducha svého vzdělávali; jezovitské školy v Brně a v Olomúci odchovávaly katolíky, školy bratrské v Ivančicích, v Přerově, v Lipníku, v Třebíči a Fulneku vyznavače učení bratrského a humaní vzdělanost byla následkem toho tehdáž tak obecná, že málo kterého měšťana bylo i v menších městech, který by latinských autorův nebyl čítal a jim nebyl rozuměl. Hledejme to nyní! —

Vedle vzdělanosti ducha a snah vědeckých vyznamenávala se tehdejší společnost velmi ušlechtilou vlastností, takovou totiž hlubokostí a vroucností náboženského citu, která je vždy znamením, že kořeny své v pevné víře má. Bez rozdílu náboženského vyznání pronikla veškerou společnost nezvratná důvěra v Boha, jemu doufala, jeho řízení se podrobovala a příkázání plnila. Mocně to dorývá na srdce naše, když čteme u př. kterak Bedřich z Žerotína, onen hrdina, který v tolika bitvách proti Turkům stál, jehož autoritě, co hejtmana zemského žádný ani v nejmenší věci odporovati si netroufal v závěti své Bohu se koří a cele do vůle Jeho se oddává. O této bohabojnosti máme mnoho dokladů v listech Žerotínových; na místě mnohých klademe zde několik slov jeho z listu l. 1628, kterým paní Veroniku z Valdštejna nad smrtí syna jejího těší: „což pak, když k tomu přistoupí modlitby k Bohu, úpění k němu v této tak zarmanoucené a těžké příhodě? Zdaliž on není ten, který dává a neodmlouvá? Zdaliž není ten, který dává dobrého ducha těm, kteří ho hledají? Tenť jest nejsvrchovanější utěšitel, srdcí našich správce, rozumu našeho vůdce, vůle naší, myslí a paměti říditel, a toho prositi Boha, po tom dychtiti, k tomu volati, tomu povolovati a toho se nikoli nespouštěti a nezabavovati předně potřebí jest. K tomu tedy a na toho Vašnosti ukazují, toho jestli ráčíte se držeti, nechybíte cesty.“

Vzácným příspěvkem k poznání této stránky tehdejší společnosti jsou také hesla, jež nacházíme v knihách aneb v památných albech napsána; tak psával slovatný Ladislav z Boskovic téměř do každé knihy heslo: Bůh naděje má; páni z Kunštátu mývali pod znakem svým slova: králi slávy, přijď v pokoji a z památné knihy Smila Osovského budtež položena tuto některá hesla u př. r. 1583 Alžběty Veitmílové, rozené z Žerotína: „ve všem mém zarmanoucení Pán Bůh jest mé potěšení“ — Jiřího z Předboře: „všecko pobude a mine, smiluj se nad námi Hospodine“ — Anny z Kralic r. 1587 „pomoz Bože zde i tam — Karla z Žerotína r. 1588 „v Bohu mém naděje má“ — Vratislava z Doufna „nic mého, vše boží jest“ — Viléma Odkolka r. 1593 „mé štěstí nebrzo kráčí, však přijde, když Pán Bůh ráčí atd. Byla to ona pevná víra, která, poněvadž hlubiny srdce pronikala, k výsosti se povznášela, tak pevná a pevnější než žulové balvany, z nichž r. 1546 Jan Žďánský ze Zástřízl na hradě Buchlovském vystavil věž opatřiv ji nápisem: věže pevnost nejpevnější jméno boží.

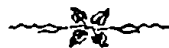
Této vřelé nábožnosti nesmí žádný s očí pouštěti, který v sociálních poměrech onoho věku bádá a jim náležitě porozuměti chce. Ona totiž měla velmi dobrý vliv na poměr pánů k poddaným. Panstvo byvši skutečně prodchnuto opravdovým náboženstvím Kr. P., náboženstvím pravdy a lásky, plnilo také příkázání jeho v životě tím, že lásku kř. účinně zjevovalo.

Bděli páni nad tím, aby úředníci na statcích poddané neutiskovali a poddaným byl přístup ku pánu vždy volen, aby stížnosti své přednésti mohli. Podle zásady, že ten, který od Boha mnoho má, mnohým povinen jest, činili

páni rozličná nadání pro chudinu poddanou a tak nazvané špitály v mnohých městech a městečkách jako u př. v Přerově, v Třebíči, v Telči jsou nehybnoucími památkami toho, kterak štědře páni chudinu obmýšleli.“ Tolik z obrázku šlechty moravské. Prováděla zajisté tehda prakticky lásku křesťanskou, jak díky Bohu i dnes mnozí praví šlechtici ji svými skutky ukazují, lásku, jakou dovođeným příkladem kněží katolických v říši německé před časem v „Čechu“ žádal na nás, českých kněžích, katolický laik.

Nevěřme a nemysleme si, že za oněch časů, kdy víra tak mocně a zjevně pronikala všechny vrstvy národu našeho, nebylo takových, kteří chladni zůstávali, že nebylo, řekl bych moderních bezvěrců. Již na onom sněmě moravském, kdy o svrchu psaném návrhu Žerotínově se rokovalo, prohlásili někteří zjevně, že „v žádném řádu státi nechtějí, ani sobě rozkazovati nedají“ a takových bylo i před tím i po té dosti. „V náboženství — napsal slavný Bohuslav Hasištejnský z Lobkovic navštívil r. 1502 Prahu — v náboženství jest nevázanost nesmírná. Nikomu se nebrání k čemukoliv se znáti. Kromě Viklefitů a Pikardů jsou také tací lidé, kteří božství našeho Spasitele popírají, pro něž duše s tělem umírá, kteří každou víru za spasitelnou mají ano i takoví, kterým peklo bájkou jest. Nestčíslných podobných důmněnek pomíjím, kterých ne snad potají se drží, nýbrž veřejně hlásají. (Jansen Gesch. d. d. Volkes I. 608.) A více nežli sto let později nařká Komenský v Panegerii na své století: Co hnusnějšího můžeš mysliti si nad obludy ty lidské, které, aby nebylo, koho by se bály, neuznávají žádného božstva, žádnému božstvu nekoří se. Kteří neuznávajíce nesmrtelnosti své ani původce nesmrtelnosti a zbavující se tak naděje v nesmrtelnost, volky vědomky přičítají se k hovadům, zakládajíce všecko své dobré na pasení břicha i na dýmu marnivého obcování.“

Ačkoli lidí takových bylo snad několik za každého věku, v každém národě, v každé sektě: přece jich nyní v samu světle křesťanství taková síla s ohavným jména křesťanského potupením! Ano že v rouše nejkrásnějším rodí se molové, na těle nejšvarnějším nešvarné bradavice, tináři uprostřed světla, kteří místo světla oblibují si mrakoty, nikoliv divno, ale ohavno jest. (Encykl. paed. I. 408.) Nuž komu, zdravě soudíce, přednost dáme, koho více ctíti budeme, onu křesťanskou šlechtu moravskou, která ze svého stavěla a zakládala špitály pro chorobu a stáří, která poddané své chránila kolikráte proti útiskům cizím, tuto šlechtu se živou věrou — či ony osvícence, kteří „přičítajíce se k hovadům, zakládají všecko své dobré na pasení břicha a na dýmu marnivého obcování?“

D r o b n o s t i.

Lékař a jeho osm nemocných. V jednom listu francouzském čteme: Mnozí občané naši domáhajíce se, aby se na školách náboženství vůbec nevyučovalo, užívají následující výmluvy: Obyvatelstvo naší země francouzské sestává z katolíků, protestantů, židů a z velikého množství lidí nemajících vůbec náboženství; patrně tu arci, že nelze vyučovati na každé škole všemu, a proto nejlépe neučiti žádnému.

Všem, kdož by snad s radou touto se shodovali anebo aspoň se s ní spokojili, sloužíž krátký příběh španělského lékaře.

Lékař ten byl znám pro obratnost svou v léčení rozličných manii. I přivedli mu jednoho dne čtyři mladíky, kteří stížením nemocí žaludkovou, nemohli strávití pokrmů pevných a živili se pouze vínem.

Lékař zkoumal jejich ústrojí, prohlédl jazyky, a poručil, aby, pokud jinak nerozkáže, užívali jen velmi dobrého vína.

Nazejtří přivedeny k lékaři tři slečinky, které rovněž nejedly, ale živily se jen mlékem.

Lékař vyšetřil je pozorně, sáhl na tepnu a poručil, aby pokud by neodvolal, pily všechny výhradně jen mléko, mléko kravské, kozí, osličí.

Konečně třetího dne přibyl k lékaři starý ubožák, jemuž nebylo lze strávití jiného pokrmu mimo kávy. Lékař kázal, aby se posadil a radil, aby se všeho namáhání vystříhal a poručil ošetřovatelům, aby starce jedině kávou častovali, kávou „Mokka“, „Martinique“ a j. a j.

Uplynul nějaký čas a nemocní, čtyři mladíci, tři dívky a knet nostěžovali si do nemoci své, kteréž dalo se tak snadno vyhověti.

Přišel ale jednoho dne k lékaři učenec právník a přísně činil mu výtky. Tázał se lékaře, nejedná-li přímo proti zásadám domu, poroučuje nemocným léky rozličné a porušuje tak obecnou rovnost. Z ústavu zdravotního učinil jste útulnu pijáků vína, pijaček mléka a pijáků kávy a kam děla se nutná jednota? Na konec přesvědčil pak lékaře, že třeba aspoň všem nemocným stejného nápoje podávati, nelze-li jim trávití pokrmů.

Lékař zaražen výtkou svolal všech osm nemocných a pravil: „Ode dneška bude vám všem píti jen čisté vody.“

Stalo se, jak rozkázal a než minulo čtrnácte dnů, zemřeli všickni ošetřovanci lékařovi úbytěmi.

Vláda, vypouštějíc ze škol vyučování náboženství, vede si jako španělský lékař k radě právníkově.

Slitujte se nad pastorkem!

V jistém závodě pražském ušel asi před šestnácti lety světlo boží zdravý, roztomilý synáček, jemuž z počátku každým rokem lépe šlo k duhu. Všickni v závodě měli ho rádi, ba pravilo se, že závod blavně jemu k vůli byl založen. Avšak během času začalo se závodu ne valně dařiti, nedařilo se tudíž ani jeho chovanci. Ba došlo konečně k tomu, že tentýž, ačkoliv závodu služeb povždy nejplatnějších prokazoval, ano závod bez něho by byl asi sotva obstál, považován byl v něm jako za nejposlednějšího — za p a s t o r k a. Žilo v závodě mnoho jiných chovanců českých, německých, ano i latinských, všickni byli řádně obsluhováni, slušné též šaceni, jenom nejstarší chovanec zanedbáván byl tou měrou, že již po několik let vychází do světa v rouchu vždy ošumělejším a chudáčtějším. Má sice zevnějškem svým reprezentovati vznešenou svoji stranu, avšak v rouchu tak bídném musí stydětí ukázati se ve světě mezi kolegy jemu rovnými. V poslední době přibýlo do ústavu několik nových chovanců, z nichž nejmladší jest „Vlasta.“ Kterak krásně tato si vykračuje a kterak se jí všecko v ústavě koří, jenom náš chovanec zůstává povždy pastorkem ve svém vetším, nažloutlém kabátku, na němž znáti jest stopy hřebíků! Pravi se, že ti, co na chovance onoho mají ročné platit, či předpláceti, zůstávají povinnou částkou svojí v restu, ba že někteří platit dokonce zapomínají, a že proto pastorek musí jako z trestu chodit tolik ošuměle do světa se známkami hřebíků na kabátě. Vzušíme tudíž k těm, co na chovance tohoto, ročné předplácet se uvolili, nejuctivější prosbu, aby závazku svému co nejdříve vyhověti si neobtěžovali, a to z té příčiny, aby novým rokem vycházeti mohl v rouchu lepším, důstojněm té svaté věci, kterou zastupuje. Pročež slitujte se nad ubohým pastorkem!

Obsah „Obrany víry“:

Narodil se Kristus Pán. — Mlékařka a milosrdná Sestra. — Kříž v starověku a kříž Kristův. (Dokonč.) — Od Českého Brodu. (—r.) — Obrance víry. Ze skutečnosti. (B. H.) — Ze soudní síně: Sedlák z nejnovější módy. — O čem se za starodávna také sněmovalo. — Drobnosti. —

Nakladatel, vydavatel a odpovědný redaktor: PETR KOPAL.

Tiskem knihtiskárny Cyrillo-Methodějské (J. Zeman a spol.) v Praze.

OBRANA VÍRY.

Časopis věnovaný zájmům katolickým.

Vychází 5. a 20. každého měsíce. — Předplatné pro Prahu: celoročně 1 zl. 75 kr. čtvrtletně 45 kr. Poštou pro Prahu i venkov celoročně 2 zl., čtvrtletně 50 kr. jednotlivá čísla po 8 kr. — Kdo předplatí na 5 výtisků, obdrží šestý nádavkem 5 výtisků prodává se v administraci za 30 kr., 20 za 1 zl., 100 za 4 zl. — Administrace v Cyr.-Met. knihtiskárně v Ostrovní ulici, redakce na Vyšehradě č. 69.

Almužna Ježíškova.

(Napsal A. Fontan.)

Všecky zvony rozzvučely se radostným blaholem v překrásný svatvečer vánoční a množství věřících hrne se ulicemi ke kostelu.

V předsíni katedrally lidu stále přibývá a každý spěchá, tlačí se a dere o překot, neboť jasný zvonek z vnitra chrámu oznamuje začátek posvátného výkonu.

Ve množství bylo zřítí ženu, kteráž zdála se skrývati pod pláštěm břemeno: odložila cosi na zem, vedle velkého kamene, a již prchá, ani se neohlédnuvši. Nikdo jí nepozoroval, nikdo neviděl, jak odtud spěchá a jak přepadlá jest její tvář.

Když ale lid již do chrámu vešel, pohnulo se na zemi, co žena byla odložila; půvabné, malé dítě jalo se udiveně rozhlížeti se samotou noční.

Na tmavě modré klenbě nebeské třpytily se hvězdy tím zvláštním leskem, jakýž pozorovati lze jen za nocí mrazivých; na zemi bylo všecko bílo, i střechy bíle prostřeny a na stromech kol kostela jen zářily spousty bílého, zimního ovoce.

Dítě zmocnil se strach. Zaplakalo. Nožky dobyly se z hadříků, jimiž byly zabaleny; čítalo asi dvě nebo tři leta a bylo zajisté třeba užítí okamžiku jeho spánku, aby se dalo takto odhodit. I sepjalo útlé ručky a hledíc do tmy zavolalo vyděšeně: „Maminko!“

Venku zůstalo všecko klidno, ani známky nikde života, ale z kostela ozval se mu v odpověď táhlý zvuk varhan a za ním z tisíců hrdel radostná píseň vánoční.

Dítě ustalo v pláči, a přiblížilo se ku dveřím. Záře světél oslnila je zprvu; později rozeznalo již za mrakem kouře z kadidla oltář zlatými kyticemi a hořícími svícemi ozdobený a před ním kněze v rouše slavnostním i klečící množství

Vidělo zvláště i v prostranné kapli u oltáře útulné jesličky v umělé skále, kdež usmívalo se na ně milostné děťátko nebeské i s matkou svou a pěstounem. Pastýři spěchali tu po horských pěšinách k Betlému a andělé vznášeli se nad ješkyní.

Jak bylo tu všecko krásné! Zlehounka promýkalo se dítě množstvím a stále blíže a blíže.

Ille jak krásně růžový a bílý byl malinký Ježíšek! Jak spínal útlé ručky nad božským srdéčkem! Jak se zdál býti dobrým, jak sladce odpočíval! Jen šeptem modlili se Panna Maria a sv. Josef, aby drahého synáčka nezbudili.

A pro toto malinké dětátko v jesličkách na slámě spící sešlo se dnes všecko lidstvo, Jemu rozžaty tu nesčíslné svíce, Jemu oděli se kněží v drahý zlatem se trpytící posvátný háv, Jemu pěli andělé na nebi, lidé na zemi, i ten jasný zvonek kostelní radostný hymnus vánoční: Gloria in excelsis Deo!

Malý siroteček znal Ježíška. Věděl, že je dobrý a že zvláště dítka miluje. A proto, kdy zimou zajekaly mu bílé zuby a ručky mrazem zmodralé v chatrných hadříčkách se skrývaly, zašeptal důvěrně: „Ježíšku je mi zima!“

Ježíšek jakoby se byl usmál k nevinné jeho modlitbě. A hle, vzduch kostelní nasycený kouřem z kadidla, i výparem světél a dechem přítomného lidu, zvolna vcházel i do zkřehlých údů sirotekových a tepleji zaproudila jimi mladistvá krev, až oživily a zpružily se.

Brzy však jiné vědomí probudilo se v malé blavince: ubohé dítě nejedlo již po kolik hodin. I pohlédlo vzhůru a sepjavši ručky zašeptalo: Ježíšku, mám hlad! Sličný Ježíšek usmál se podruhé v jesličkách a poněvadž od něho pocházejí všechna dobrá vnuknutí, pohnul srdéčkem jiného dítěte vedle stojícího. Je to synáček bohatých rodičů v překrásném, teplém kožíšku pochutnávací si na zlaté vánočce, kterou mu matka do ruky vtiskla, aby mlčelo po čas služeb Božích.

A bohaté dítě uzřelo sirotka, jak žádostivě hledí na sousto jeho, porozumělo úsměvu malinkého krále v jesličkách, podalo housky hladovému a sirotek utišil hlad. Ježíšek žehnal stejně oběma.

Lid sledující pozorně posvátné výkony, zpěvy a koledy vánoční, nepozoroval božského divadla u jeslíček. Jen když se obě děti sblížily, oblédla se černě oděná, mladá dáma rovněž u jeslíček klečící a pohled její byl by rozplakal všechny matky.

Sirotekovi bylo volno. Ohřál se již i najedl. Ale jakoby mu byl písku nasypal do očí: dřímotou svírala se mu víčka. Obyčejně myslívají dřímající dítka na matku i hošík připomenul si, že jeho dosud nepřišla. Nevinná tvářinka stáhla se poněkud, již již loudilo se mu v ústka štkání... pohlédl ale na Ježíška, uzřel milostný jeho úsměv a s celou vroucností zármutku svého zvolal polohlasem: Ježíšku, maminka! maminka!

Spánkem přemožen klesl pak na kamenný stupeň a hlavu o jesličky opřev, zavřel unavené zraky — — — — —

Černě oděná paní zakrývala tvář rukama, smuteční závoj byl slzami zvlhlý. A z úst drala se jí teskná žaloba: „O Maria! Ježíši! není mi útěchy!... O Panno Maria, zima bylo ti v chlévě... vitr dul všemi trhlinami ve skále!... O Maria, měla's jen trochu slámy, abys jej uložila, jen několik plenek, bys ho přikryla, ale měla's Ježíška, dítě své, sladké dítě své! A já viděla svoje umírat: viděla jsem jeho líčko bledé, jak chladlo v kolébce hedbávím vystlané!... O není bolesti této podobné! Ach! svatá Panno, přála bych si býti chudou a opuštěnou jako ty, jen kdyby vrátil se miláček můj!“

Zastírala oči šátkem a nehleděla k jesličkám, jinak byla by viděla svatou Pannu jak s pohledem smutné výčitky ukazuje kříž na oltáři pnicí.

A paní žalovala dále: „Vím, Spasiteli, Ježíši, že ve dnešní noci zástupy andělů potřebuješ k oslavě svatého Narození, ale já měla jen toho jediného na zemi! Vím, že píše dnes na nebi vesele: Gloria in excelsis; pro mně však jest každý hymnus jen zpěvem pohřebním a koledy vánoční bodají mi do srdce jako jedovatý šíp.“

„Bědal Pane Ježíši, staniž se svatá vůle tvá; ale já jsem vdova a jedině zbývalo mi dítě! A až se vrátím domů, kde tak je pusto a ticho, neuhlídám již letos malý modrý střevíček vyčnívající z pod záclony a za záclonou neobjeví se již čtveračivá rusá hlavinka, zvoucí mne tím sladkým, blahým jménem matky!“

Ježíšek naslouchal modlitbě jako byl prvé naslouchal modlitbě hochově; neusmíval se ale, poněvadž nelze se usmívatí při pohledu na matku, již bylo ztratiti dítě.

Když ubohá zarmoucená hlavy pozvedla, umkla již hudba i zpěvy, lid vytratil se z chrámu a svíčky pořadem uhasínaly.

V pološeru zdálo se jí, že rozeznává na nejvyšším stupni kaple u jesliček postavu spícího dítěte. Přikročila blíže a zachvěla se jako pokaždé při pohledu na dítě.

Dítě probudilo se jejím dotknutím, pootevřelo ospalá rozkošná očka, a jako každé probuzené dítě zvolalo na ni: „Maminko!“

— — — — —
A když se vdova vrátila z půlnočních služeb Božích, nebylo již v domě jejím pusto a ticho; a sirotek vracející se z kostela nebyl již opuštěn.

Obě bytosti lkající u jesliček, vyslechl Ježíšek a daroval je oběma navzájem. Vdova našla syna a sirotek matku.

Hle, toť almužna, jaké udílí krásné, milované dítě betlemské v čarovné noci vánoční!

Z frančtiny převedla J. K.

Z historie české.

Na oslavu pětistyleté památky Karla IV. vydala Matice česká r. 1878 prací archiváře města Prahy Dra. Emlera Spisy císaře Karla IV. Na obranu staré české víry katolické, na obranu dědictví cyrilomethodějského stůjte zde některé úryvky ze spisu onoho.

Pětsetkrát vrátila se již jeseň od té doby, praví Emler, co přestalo tlouci pro národ náš šlechtné srdce velkého krále českého, císaře Karla IV., jehož lid vším právem otcem vlasti sobě obvykl nazývati. Dvacet nástupců vystřídal se po něm na trůnu královském, ale jméno žádného z nich neutekvělo tak v památce národa, nebývá tak blahodějně vyslovováno, jako jméno císaře Karla IV. A může to jinak býti? Od pokolení k pokolení hlásána jeho péče o blaho a dobro poddaných, vznešených i nízkých: v lidu selském zpomínáno si jeho ochrany proti hrdosti panské, tu chválena jeho spravedlivost, onde jeho zbožnost; v tom kraji připomínali si jeho blahodárná opatření a starost o rozkvět řemesel a obchodu, v jiném o povznešení hospodářství (vinařství, lesnictví, sadařství); jinde obžívalo každodenně jeho památku nějaké zbožné neb i světské založení, jimiž zvláště Praha oplývá. Tu svatyně země, chrám sv. Víta a staré sídlo králů jím znovu stavěny, celé město Nové od něho založeno a opevněno, oba břehy řeky Vltavy pyšným skalopevným mostem zase spojeny; Karlovi IV. děkují za své obnovení anebo založení kaple Všeck svatých, kostely Matky boží Sněžné a u sv. Apolínařiše, kláštery a kostely u sv. Karla, na Slovanech, u sv. Ambrože a u sv. Kateřiny. A všecy ty pomníky slynuły více méně krásnými památkami umění řezbářského a malířského.

Avšak nejen památky hmotné zvěstovaly chválu Karlovu, nýbrž i jeho snahy o zvelebení Čech v ohledu duchovním nalezly u potomků vděčného uznání.

Karel sám jsa na tehdejší dobu všestranně vzdělán, přál si rozšířiti ovoce vzdělanosti mezi všemi vrstvami obyvatelstva svého dědičného království . . . A šlechtné snahy své korunoval Karel IV. založením vysokého učení v Praze a tím, že sám jal se knihy spisovati. I jest na snadě, že poměry ty musely v národě vzbuzovati touhu k duchovnímu a vědeckému vzdělání a šířiti je, a že příklad s trůnu vedl v Čechách nejen k nápodobování v mrtvém jazyku latinském, ale i v jazyku národním, ježž Karel sám miloval a velice si vážil. . . .

Karel IV. má neskonalé zásluhy o vlast naši, větší než kdokoli před ním a kdokoli po něm: proto splácí národ náš jen část dluhu vděčnosti k němu, když po všech krajích památku jeho slaví.

Potud učený vydavatel. Tentýž Karel, o kterém tu z úst historika povolného zní chvála tak nadšená, tentýž Karel byl dítkem toho temného středověku, byl kvítkem nejpodatřejším vší zatemnělosti římské, zosobnělé ve příteli jeho, papežovi Klimentovi a přes to přese všechno, či právě proto, vykonal pro milé Čechy své tolik, co nikdo před ním a nikdo, tedy ani „první Čechy“ Husa, Žižku a kde koho nevyjímaje, po něm. A přece postíval a modlíval se slavný tento král tolik, že řekl nám opouštějícím na Karlštejně kapli tuším sv. Kateřiny, ve které Karel zavřen kolik neděl sám prodléval postě se a rozjímaje o umučení Páně, nás provázející kněz: Karel modlíval se více než my všichni dohromady. Opravdu vypravuje Karel sám ve svém životopise hned z mládí svého toto:

„A miloval mě král francouzský velmi a přikázal kaplanu svému, aby mě něco poučil v písmě, jakžkoli sám král neumějíše písem. A tak naučil jsem se čísti hodiny blahoslavené Marie Panny oslavené, něco jim rozuměje na všaký (každý) den mého dětinstvie říkal jsem je tím raději. Nebo přikázáno bylo od krále mým strážným, aby mne k tomu ponukovali“ (Str. 11.)

Svého věrného sluhu chránil Bůh také zvláštní ochranou, jak nám Karel vypravuje z času svého pobytu v Itálii: „A na velikonoc, totiž den třetí, jakž sem byl přijel, trávena byla čeleď má a já, božskou milostí zbranějíci ušel sem toho. Neb toho dne mše veliká dlouho byla slúžena, a já toho dne přijímal běch tělo božie; a protož nechtěl jsem před skonáním mše jiesti. A když jdíech k obědu, pověděchu mi, že čeleď má vpadla na ručest (náhle) v nemoc, a zvláště ti, jenž běchu do mši jedli. A já sedě u stola nechtěl jsem jiesti; neb sem se byl lekl se všemi. A tak hledě, uzřech člověka slušného a kyprého, jehož jsem neznal, jenž chodíeše před stolem učinil se němým. A maje o něm zlé domnienie, kázal sem ho jieti. Kterýžto po mnohých mukách třetí den mluvil jest a vyznal se, že jest v kuchyni naší vpustil jed v krmě, kázáním a zpuosobú Lukomy, podhrabě mediolánského. A tím trávením zemřeli Jan Berge, hofmistr dvora mého Jan Hokyryn, Šimon z Kejla, kraječ můj, jenž přisluhoval stolu mému, a mnozí jiní.“ Str. 15.

Neobyčejným způsobem také rozbity byly úskoky nepřátel Karlových zrovna když úmluvu mezi sebou přísahou na božím těle upevniti chtěli: „Toho času počechu rokovati mezi Berúnským a nepřáteli našimi s jedné strany a mezi Marsilium z Rubeis a Gibertem z Tuliana a Manfredem z Piis, najvzácnějšími těchto měst: Parmy, Mutiny a Regii a běchu jako zprávece jich. Potom také sešli sú se oni s vzácnější radú Berúnských do jednoho kostela v kraji Parmenském v biskupství Regii a proti mně rokovali sú, aby mě zradili a se sjednali. I kázachu mši čísti, chtíec přísahati na božiem těle, aby ty smlúvy pevně mezi sebu zdrželi. I stalo se jest, když již kněz tělo božie přisvětil a zdvihl, byla v tom kostele taká temnosť s velikým větrem a víchrem, tak že všichni užasli se. A když se světlost zase navratí, kněz těla božieho před sebu nenalezl na oltáři. Tehdy žalostivě stachu všichni, lekše a divíce se, jeden na druhého vzhledáše. I nalezechu tělo božie, ano leží před nohami Marsilia z Rubeis, jenž bieše hlava i učitel a strójce té smlúvy. Tehdy všichni jedniem hlasem řekli sú: Což sme uložili učiniti, bohu se nelíbí. A tak nechavše té přísahy, každý se domov vrátil . . . A pak ti, ješto byli umienili tak se proti mně smluviti a zrotiti, želeli toho a potom věrně vedle mne stáli sú jakožto bratříe se mnú ostali, ničeho nekryjíc přede mnú v svých srdciech.“ O události této zpraven byl Karel se strany biskupa a i jeden ze smlouvajících později se o tom před ním zmínil.

Památku tohoto nejslavnějšího panovníka našeho uctil i J. Kř. Votka spisem: Císař Karel IV. Otec vlasti, vydaným nákladem katolického spolku tiskového. Škoda, že vydány byly jenom dvě částky a ne jak v úvodu je slíbeno čtyry, byla by to a ony dvě částky jsou výbornou „čítankou národní“.

Nábožensko-socialní revoluce st. 16. v Münsteru.

I.

Trudno jest zajisté rozebíratí pohnutky, jež vedly na začátku století 16. k církevnímu rozkolu, ježto doba ta plna jest vášně plamenné a barbarské nelidskosti, kdy pochodeň války vítězně vše ničíc a hubíc navštěvovala jak rána morová nešťastné národy, kdy veškerá střední Evropa skropena byla potoky krve volající k Hospodinu o pomstu a čím více zahloubáme se do věci samé a zkoumáme příčiny, jež přivodily dobu tak strašnou, k tomu přicházíme poznání, že soukromé a osobní příčiny nemálo přispěly k neblahému odtržení ano dokonce, že tyto osobní příčiny staly se později jediným a uhelným kamenem veškerého snažení reformátorů na poli náboženském a socialním.

Vštěpovati lidu nespokojenost se stávajícími poměry, nemůžeme-li mu lepších připravití, rozněcovati v něm nenávisť proti všemu, co životem, co bohatstvím řádně nabytým se těší, již v století 16. záslužným bylo dílem mnohých duševních rozervanců a bohužel že následky nedaly na sebe čekati.

Vittenberský reformátor nezůstal osamocen; jím hlásaná „evangelická svoboda“ hojně nalezla vyznávačů a obhajců, nalezla je proto, že tehdejší poměry staly se mnohým příliš nepohodlnými, jichž se chtěli sprostíti na každý způsob, šlapající při tom práva člověku nejposvátnější, a pohrdající vírou po otcích zděděnou a přidržující se „nového písem vykládače.“ —

Nešťastný, politování hodný národ, jenž zaslepen klamnými rádci a vůdci světlo opouští a ve tmách tapá, dvojnásob nešťastní oni, kteří jej zavedli, neboť lid poslouchá a dá vésti se tím, kdo dovedl si získati lásky a důvěry jeho ať způsobem jakýmkoli.

„Evangelická svoboda.“ — Jak divně rozuměli jí tehdejší novotáři, vyhánějící a týrající kněze katolické, loupíce kláštery, hanobíce svatyně a rouhající se Bohu hůř, než pohané při tom všem za svědka jej berouce hanebností svých. —

Tehdáž zdvihali se proti církvi katolické, ale nadešla doba, kdy svět užasl nad zralostí ovoce, jež vypučela z oné nenávisť stavu proti stavu, s jakou i nyní se setkáváme, a krvavá blava královská ztrnutím naplnila veškeru Evropu. Ano, revoluce francouzská, s celou svou hrůzou důstojným byla zakončením osudného divadla, jež téměř po 300 let se vyvíjelo.

Zrušení veškerých výsad duchovního stavu, záповěď činiti církvi po smrti odkazy, zrušení klášterů, uvolnění zákona a mravu, touha po cizím majetku, to vše zmítalo v nespokojencích 16. století. Jaký byl stav v říši, takový byl i v Münsteru.

Ještě r. 1525. způsobila vrchnost, že věci v staré koleje byly uvedeny, ale na krátko, bylť vzduch již přeplněn a tajný žár plál v myslích všech. V roce 1531. počalo ono záhadné hnutí, jež největší zkázu způsobilo v životě státním i církevním v Münsteru. Dva muži hnutí toho byli vůdci.

Bernard Knipperdölling pocházel z vážené rodiny Münsteru, muž mravů uhlazených, vzdělaný, ohnivý. Byl zámožným a jakožto náčelník cechu měl dosti moci. Ctitelem jsa pohlaví krásného od tohoto byl i milován; chtěl vynikati a proto neštítal se ničeho, co lahodilo jeho ješitnosti; na svých cestách seznámil se s novou naukou, aby i v tomto směru mohl velkým se cítiti. Nesmírnou osobní zášť proti biskupovi a kněžstvu netajil nikterak, ba stavěl ji za cíl veškerého svého snažení; ani s vrchností se nesnášel a jsa miláčkem lidu stal se střediskem veškerých nepokojů v městě.

S tímto spiklencem spojil se jiný hlavní zastance „evangelické svobody“ a „čistého slova božího“ v Münsteru.

Bernard Rottmann byl synem kováře a pro neobyčejné schopnosti poslán byl na vzdělání do Münsteru. Zde jakož i na universitě v Münsteru těšil se

štědrým podporám kněžstva, kteří mu po té i faru Sv. Mauricia zaopatřili. Byl prostřední, nepatrné postavy a obličej řídkým vousem vroubený dodával mu výrazu chytrosti a zamlklosti. Od přírody nadán jsa neobyčejným darem řečnickým, vzdělal se na nejlepších vzorech klassických. Z počátku ctil čistotu katolického náboženství, později však přidal se k novému učení a nestrpě odporu šel lid proti církvi a kněžstvu, doháněje jej k násilnostem. Vydal se na delší cestu a stal se jedním z nejhorlivějších reformatů s celou silou řečnického svého nadání. Knipperdölling, vůdce lidu, zaopatřil mu plnou přízeň a ochranu cechu a poněvadž měl tento stejnou moc s radou, nemohla katolická rada městská proti vystupování jeho zakročiti. Zorganizoval se cech, aby „evangelium dopomohla k vítězství. Brzy na to udeřil Rottmann podporován lidem, v divokém útoku na klášter sv. Lamberta. Lid roztloukl zde, prováděje důkladně reformaci, všechny obrazy, skvostné malby na skle, posvátné nádoby a roztrhal ozdoby oltářní. Rottmann šířil zatím jakožto farář a kazatel u sv. Lamberta nové učení. Cech s nejstaršími rody přidržel se jeho. Lid jmenovitě přál převratům, poněvadž tím myslel zlepšiti si svoje postavení. Kazatelé nanejvýš z Hessenska přicházeli sem a usazování jsou při farních kostelích. Katolíků bránilo se v chrámu se zpovídati, aneb své dítky křtiti. Toliko kazatelé byli oprávněni podávati svátosti. Duchovenstvo co nejhůře utiskováno a velké daně mu ukládány. A tak za slabé vlády biskupa Bedřicha z Wiedu a Ericha z Brunšviku pokročilo novotářství tak daleko, že se to vůbec ani za vzpouru nepovažovalo. Též ve veřejných disputacích porážel Rottmann ohnivě protivníky své.

Následující biskup František z Valdek, který byl poněkud novot příznivcem, učinil, aby vyhnul se terrorismu, vyrovnání, dle kterého protestantům netoliko plná svoboda náboženská, nýbrž i držení far ponecháno.

II.

Novokřtenci v Münsteru.

1. První počátky Novokřtěnců a jejich převaha v Münsteru.

Vítězství novotářů bylo stkvělé a lid uspokojen velebil tento pokoj a jeho tvůrce Filipa lantkrabě z Hessenska jakožto „velkomyslného.“ Než šlechta a rozumní katolíci toužili na úpadek náboženství a špatný vliv z Hessenska, jemuž podrobil se úplně dvůr biskupův. Vážné rodiny počaly se stěhovati z města. Při nejbližších volbách (3. března 1553.) dostala se městská správa přičiněním Knipperdöllinga do moci rozhodných demokratů. Tím dostala se vláda bezúzdnému demagogu do rukou a brána dokořán otevřena všem násilnostem a přechmatům. Důvěra v právo a soukromou bezpečnost počala mizeti a každý bleděl před nastávajícími hrůzami se zabezpečovati, schovávaje vše co ceny mělo, před lakotným zrakoma zuřivé láje. Zatím i Rottmann pečoval o to, aby věci dospěly na vrchol, aby vzkypěly vášně, dobře věda, že rozzuřený lid lavině se podobá, vše ničící.

Však i Rottmann náhlým štěstím zbujněl i bylo se co obávati, aby nekalá pověst jeho docela nezničila vliv, který vykonával na lid. Proto pod záminkou bázně boží, přísného pokání a svatého života uchýlil se nějaký čas v zátiší, aby vliv svůj udržel a snad ještě rozmnožil. A také se mu to podařilo. Překonaltě všechny vystoupením svým, plamennou fanatickou řečí, novými naukami, jež převyšovaly i Lutrovu reformaci, hlásaje, že veškerý svět brodí se v hříších, a proto že zkažení přijde na veškeré lidstvo. Jest prý již čas, aby dobří vzchopili se a oddělice se od zlých založili pevnou svatou církev boží se společnými statky v nejširším slova toho smyslu.

Úžasem naplnil Rottmann dřívější své stoupence počínáním svým — neočekávaliť ho a nyní počali vážnější dokonce i strachovati se. Ale Rottmann nebyl mužem, který by na polovici cesty státi zůstal neb dokonce couvl; viděl se od lidu velebeným a proto pokračoval kvapně na dráze zapo-

čaté. nedáda sobě nauku Lutrem předpisovati. Se strachu, aby někým snad překonán nebyl, šel jako Lutr bezohledně dále a dále, zavrhoval dokonce křest dítek, v tom úplně soublase s naukami novokřtěnců.

Všechny vážnější přátele jeho hrůza napadla, a najmě učitele jeho, slavného humanistu Busche, jenž odhodlal se s ním i v disputaci veřejnou vejíti, než výsledek této pro nebohého starce byl žalostný. Rottmann ohnivou výmluvností zvítězil a Busche zemřel následkem rozčilení. Rottmann však dal se 5. ledna 1534 s mnoha ostatními nově pokřtiti a stal se vrchním knězem a vůdcem novokřtěnců v Münsteru. V prvních osmi dnech měl 1400 následovníků. Nyní rány z děl pozývaly rozčilený lid k ohnivým přednáškám Rottmannovým. Zde rozvinul učení své. Zavrhoval křest dětí co nejrozhodněji, za největší zlo to pokládaje a pohlížel na obě křesťanská vyznání jako na pohanství. Vyhlásil protivníky své za lidi bezbožné, s kterýmiž nábožní křesťané obcovati nesmí, a které buď mečem zničiti, buď na víru pravou uvéstí třeba. Sobě a stoupencům svým dar přikládal věštecký, zavrhoval veškerou moudrost tohoto světa; neboť prý hlas vnitřní převyšuje zevnější. Přísahu, soud, úřady pokládali za věci zapovězené. Nikdo nesměl něco svým nazývati, nýbrž po příkladu apoštolů vše všem společno mělo býti.

Učení jeho rozšířilo se bleskem a omámilo i vážné jednak rodiny. Násilnictví zfanatisované sekty obracelo se nyní nejen proti seřádlým katolíkům, nýbrž i proti protestantům. I vyskytli se mnozí, kteří vzali zlato, jmění a šperky své a složili k nohou Rottmannovým; jiní opět roztrhali dlužní úpisy a metali v oheň. Za takových okolností měli zde marnotratníci a hýřilové pravé nebe. Ženy vážených občanů utíkaly svým mužům a dávaly se pokřtiti. Město plno bylo různých vášnivých kazatelů a nic nezpomáhalo vypovídání z města; jednou branou vycházeli a druhou vcházeli zástupy lidu hlasně zvěstující, že dáno jim znamení od otce, aby neustupovali, nýbrž setrvali a dílo své provedli.

A tak přemrštěnci převahy nabyli nad těmi, kteří dosud rozvahy nepozbyli, a nad nešťastným městem rozhostila se tíseň náboženského fanatismu, hrozící pustotou svou zničiti vše.

A tak nešťastné město nazváno městem vyvoleným, novým Jerusalemem a stalo se útočištěm všech možných sekt, zvláště z Nizozemí, a stokou všeho bludařství.

K takovým prorokům a kazatelům, kteří se z Nizozemí do nového Siona obrátili, náleželi Jan Mathiesen, pekař z Harlemu a Jan Bockelsohn, krejčí z Leydenu. Oba dva opatření byli těmi vlastnostmi, jichž měli zapotřebí, aby mezi fanatiky prvního nabyli místa, zejména pevnou vírou ve vlastní neklamnost, která lehkověrné poutá a bázlivé v úzdě drží. Mathiesen měl již slavnou pověst mezi novokřtěnci, Jan z Leydenu — jeho chovanec, nechal krejčoviny a jako kočující herec toulal se po světě byv nadán výmluvností, která hodna byla lepší věci, než které on se oddal.

Dekret knížecí (23. I. 1534), kterým vypovídal se z města Rottmann se svými stoupenci, rozzuřil novokřtěnce k násilnostem. Knipperdölling, Jan z Leydenu a j. v čele, zmocnili se bravě zbraní, ne však tak snadno města samého. Rozvázným mužům podařilo se sehnati měšťany proti novokřtěncům, ale bohužel uzavřeli příměří; sotva že však měšťané odložili zbraně, počali novokřtěnci znovu zuřiti: ženy s rozpuštěnými vlasy, vzteklicím podobné, v otevřeném rouše beze studu tékaly po ulicích, sebou trhajíce, zuby skřípajíce a do prsou se tepouce. V to zavzníval divý křik, napomínání k pokání, modlitby a proklínání.

Takový stav věcí náhlý strach způsobil mezi obyvatelstvem jiného smýšlení, kteří zde ještě zůstali; jedni utekli, druhí pak podlehli pokušení a dali se znovu pokřtiti. Počet novokřtěnců rostl vždy více a více, ježto Rottmann pozval sem z venkova zástupy, aby viděli Jerusalema a jeho proroky, chrám Šalomounův a bohoslužbu znovu zřídili a statků mimo nebeské hojnost měli.

Městská rada znovu ustanovena a v ní hlavní slovo měl Bernard Knipperdölling. První skutky nové vrchnosti byly: rozbití pečeti městské se sv. Pavlem a ničení kostelů a klášterů. V hlavním chrámu, kam rota bezbožná se vedrala, nezůstalo místa bez pohromy; obrazy, oltáře, sochy znesvěceny a zkaženy, žádného díla umění nešetřeno. Klášter s. Mauricia, kde Rottmann kaplanem býval, zničen docela a se zemí srovnán. Kamení z rozbořených kostelů a chrámů sloužilo k opravě městských zdí. Všecky tištěné knihy, které nalezeny byly, spáleny jsou, mimo bibli veřejně na náměstí a učiněno tím na penězích škody několika tisíc zl., ve vědě však ztráta byla nenahraditelná. Prorok Mathiesen neváhal všecky ty, kteří vzpěchovali se druhému křtu, děti, starce i churavé po bolestném bičování z města vyhnati.

Zatím jal se biskup k naléhání vypuzených obléhati město. V městě samém počínal si Mathiesen jako zuřivec: skonfiskoval jmění zapuzených občanů a dovedl to k tomu, že všechno zlato a stříbro ražené i neražené, ženské skvosty k němu sneseny byly. I domníval se na vrchole své moci, že jako druhý Gideon s hrstkou nepatrnou potře nepřitele, což se mu ovšem nepodařilo; zůstal na bojišti mrtev ležeti a byl ihned Janem z Leydenu vystřídán.

Jan z Leydenu novými zjeveními a neustálými náboženskými třenicemi dovedl zfanatisovanému lidu imponovati. Knipperdölling, poněvadž viděl, že bláznovství nyní vzbuzuje obdiv, užil výrazu biblického, že všechno vysoké poníženo bude k tomu, že nechal špičky všech věží snésti. S druhé strany Jan z Leydenu slova ta obrátil na Knipperdöllinga, přinutiv jej, aby úřad prvního měšťanosty zaměnil s úřadem kata a sám rozpustil po rozkazu božím — jak udával, městskou radu. Dvanáct nejstarších vyvolil k moci nejvyšší a vydal ve spolku s nimi nařízení, jež skutečně krví psána byla. Aby pak smířil ukrutnost s rozkošnictvím, vyhlásil mnohoženství za dovolené! Tu však ukázalo se, že nevymizel u všech ještě stud. Starší měšťané ohradili se mocí proti hanebnému počínání a došlo ke krvavým výstupům. Otevřeny žaláře a pomocí těchto „svatých“ podávány nebohé oběti. Knipperdölling měl příležitost vyznamenati se v novém svém úřadě. A po tomto krvežízdném jednání vrhli se v náruč nemravného mnohoženství.

Aby pak jednání svému dodal náležitěho lesku, dal se Jan z Leydenu korunovati za krále, jenž panovati má nad veškerým okrškem, nad všemi císaři, králi, knížaty a pány a stolicí otce svého Davida hajiti, až Bůh moc od něj zpět vezme. Bývalý krejčí a komediant zřídil si nádherný dvůr, skvostné komonstvo a harém se 17 ženami. Rozkoš, lesk, ukrutenství byly modlami tohoto nového krále, jenž se nazýval „spravedlivým králem nového chrámu a sluhou Boha nejvyššího.“ První jeho starostí bylo, aby panství své rozšířil nejen ve Vestfalích, nýbrž i v Holandsku, ale bez úspěchu. Za to rozdělil své panství v Münsteru ve 12 vévodství, k nimž netoliko dily ve městě, ale i jemu nepatřící knížectví sousední přidělil. Nestaraje se o rostoucí bídu ve městě, hýřil hanebně; okázale na náměstí sedaje, soudil rozepře hlavně skandální a sám nezřídka byl popravcem. Tak odpravil i jednu manželku svou, která pochybovala o božském jeho poslání. Rottmann byl jeho dvorním kazatelem, Knipperdölling povýšil za místodržitele. Ti byli jeho průvodčími, když na bujném koni s korunou zlatou a řetězem na hrdle okrášlen jsa, městem projížděl. Na náměstí byl trůn jeho a vedle kazatelna, se které hlásáno slovo boží a byl-li král v dobré náladě — slaveny zde hnusné a hlučné ohavnosti.

Ale míra nepravostí byla již dovršena. Byl to vskutku Jerusalems, ale takový, jak nám jej líčí prorok Jeremiáš ve svých žalmech. Na den sv. Jana 1535 dobyto město říšskými voji. Živi dostali se do rukou vítězům toliko Jan z Leydenu, Knipperdölling a Bernard Krechtina, kancléř. Rottmann padl již v prvním návalu boje. Část zajatcův ostatních, mezi nimi jedna královna a žena Knipperdöllinga, popraveny. Tři čelní zajatci uschováni k hrůznému divadlu. 22. června 1536. popraveni jsou na náměstí v Münsteru

před očima lidu a biskupa, dříve ohnivými kleštěmi a dýkami strašně zbořeni a zmučeni. Těla pak jejich k výstraze v železných klecích na věži sv. Lamberta vystavena. Přes to všechno trvalo to ještě celé století, než se biskupům podařilo vyhubiti hlízu tu, která hluboce zapustila kořeny v obyvatelstvu Münsterském.

FEUILLETON.

Devatero cizích hříchů v. *)

Povídky ze života pro život, píše PETR KOPŘIVA.

I. Ke hříchu raditi.

Hlava 1.

Předvádí se hrdina povídky.

Uvádím čtenáře do Radostína, farní vesnice v kraji Boleslavském na levém, lučnatém břehu nižší Jizery. Radostín je učiněným Radostínem. Leží na jižním svahu mírného návrší, jež podél Jizery směrem ku Praze se táhne. Výstavné bílé kamenné statky jakoby se smály dolů do nížin, na nichž úrodné lány zámožných rolníků radostínských se rozkládaly.

— Což sedlákům v Radostíně je hej, tam si mohou koně své kovati zlatem! — říkali sedláci, jichž pole na protějším, méně úrodném severním svahu téhož návrší se nalezaly a do dneška nalezají.

— Říkali a již neříkají? — tážeš se čtenáři.

Hm! Mohl bych na otázku odpověditi ihned, zdaž totiž v okolí o zlatých podkovách radostínských rolníků hovoří se ještě i dnes: avšak znáš milý čtenáři nespůsob povídkářů, jenž je v tom, že své povídání rád měří na dlouhé, necimentované lokte a proto dovol, abych s odpovědí posečkal až na konec.

Ačkoliv kraj zdejší znám velmi dobře, pobyl jsem ponejprv v Radostíně před patnácti lety. Pamatuju se na to jako dnes. Byla právě neděle na počátku měsíce října, kdy po celých Čechách cukrovka sklízeti se začíná a i zde sklízeti se začínala. V nížinách zelenalo se to samou cukrovkou. Před 30—40 lety bývalo zde na polích v neděli ticho jako na hřbitově, leda že skřivánek ve vzduchu se třepetaje, Bohu svou starou a vždy novou modlitbu pěl a že mu kdes na mezi pasáček vesele přivukoval. Tu však neděli na cukrovkových polích radostínských hlučno bylo i veselo. Řepa se dobývala jako o všedním dnu a jako o překot. Nahrnulo se sem odkudsi z českého jihu množství lidu, jenž od pánů a větších rolníků dobývání brubého cukru z polí přejímal na akord.

Jízda po dráze od Prahy k Radostínu byla dosti zábavná. Oknem z vozů viděli jsme na cukrovkových lánech modré obláčky vznášeti se z ohníčků, kolem nichž košilaté děti poskakovaly a ze žhavého popele pečené zemáky vytahovaly. Z polních cest směrem ku hlavní silnici vyjížděli koníci s těžkým řepovým nákladem do nejbližšího cukrovaru. Ačkoliv náš parní kůň, jenž za sebou vlekl asi deset vozů osobních a přes dvacet nákladních, dosti lomozu nadělal, přehlušovaly jej přece pokřiky čeledínů: hihi, vista, čihí, hot a sakra — — — jaká to rozkošná, — radostínská idylla!

Vlak se na stanici zastavil, odkudž s malým ručním vakem volně krácel jsem do blízkého Radostína ku staršímu příteli svému — na návštěvu. Při-

*) Během tohoto a příštího roku hodláme s pomocí boží podávati čtenářům především: „Devatero cizích hříchů“ a pak i ostatní v katechismu uvedené hříchy, ctnosti a blahoslavenství v krátkých, prostonárodně psaných povídkách, tak aby poznenáhla celý katechismus způsobem tím byl znázorněn.

pomínám hned z předu, že bys, čtenáři, Radostín na mapě marně hledal, jelikož jeho pravého jména z pochopitelných příčin zamlčeti musím. Bylo právě devět hodin ráno, když jsem s vlaku slezl. Cestou mimo mne skoro tryskem míhaly se stkvostné kočáry do blízkého města, a v kočárech seděli pantátové s panímámami a naproti po koních pod slunečníkem usmívaly se na ten cukrovkový svět slečinky, patrně dcerušky pantátů a panímam. Po polních pěšinkách scházeli se lidé ve svátečních sice, ale poněkud již staromodních a obnošených šatech do Radostína, odkudž nás zvony na služby boží zvaly. Celkem málo scházelo se lidu a to hlavně chudšího. Krásně vypadal Radostín. Výstavné, čistě obílené domy řadily se kolem nevelkého kostelíka na návsi. Zrak můj bezděčně utkvěl na blahobytu, jaký se zde na úpravě rolnických domů jevil. Lahodí to každému upřímnému synu národa, vidí-li kde vesnici, z níž děravými střechami, rozbitými okny a z opršalých zdí nešklebí se chudoba, ba časem i něco horšího, nežli chudoba, totiž zbýralost, prodlouženost a pod.

Zde — před 15 lety — všechno se na příchozího smálo. Smály se červené cihlové střechy, smály se bílé zdě, smála se okna, smály se v oknech červené a bílé fialky a mezi fialkami smály se zvědavé tváře obyvatelů, dívajících se po neznámém příchozím. Na návsi bylo dosti hlučno. Děti ve svátečním obleku po návsi se honily a za nimi pobíhali i psi. Sem a tam některý si na mne zaštkl, celkem ale chovali se dosti slušně, jakoby mi chtěli dáti na srozuměnou, že nejsou psi jako psi, nýbrž že oni jsou psi z Radostína, psi zámožných, cukrovkových sedláků. A věru nebyli to psi jako psi, byli to psi honící, z nichž některý bratru stál za 50 zl. Ze statků jednotlivě vycházely stařenky a kolem nich lehkými kročejí brala se děvčata, vystrojená, vymóděná — ku chrámu, kdež pod košatou lípou stála jich celá řada a kde jako všudež, konala se přehlídka, co která na sobě má nového, kterak ušitého a pod. U kostela před službami božími scházejí se vůbec lidé z okolních vesnic, aby vzájemně se pozdravili a na mnohé věci pozeptali. Blíže kostela, asi na třicet kroků stál výstavný dům o jednom patře. Byly-li skoro všechny statky úhledně upraveny, byl tento z nich nejúpravnější a to snad proto, že na průčelní zdi visela černá tabule, na níž nalepeny byly dvě jakési úřední listiny. Nad tabulí visela jiná delší, a užší bílá tabule s červeným nápisem: *O b e c n í ú ř a d o v n a*. Zde tedy bydlí p. představený, či starosta. Tato obecní úřadovna zastíněna byla vysokým, hustým jasanem, pod nímž stálo několik tatíků a vedle těchto několik mladíků. Tatíci kouřice z dýmek chvilkami pohlíželi na nápis tabule a mladíci kouřice doutníky, pohlíželi na hezké obrázky — tam pod košatou lípou. Tatíci pohlíželi na nápis vážně, mladíci na obrázky usmívavě.

Dáno malými zvonky na menší vízce znamení, že služby boží již již začnou. Děvčata pod košatou lípou sebou trhla a do kostela odešla, za nimi ztráceli se do kostela mladíci až na několik, kteří s doutníky v ústech umínili si služby boží odbývati ve svobodné boží přírodě.

Kněz v klerice spěchal do chrámu Páně a do úřadovny spěchal kdosi — v čamaře s viržinkou v ústech a s balíkem úředních lejster pod pažďí. Sotva že ho tatíci uzřeli, uctivě klobouky, aneb čepice smekali a dýmky v kapsách schovávali. Ten kdosi v čamaře jen tak ledabylo pozdravy rolníkův pokynem ruky odvětiv, rychlým a rázným krokem vstoupil do úřadovny a za ním brali se tatíci, avšak jen jeden z nich směl do chrámu obecné úřadovny vkročiti, ostatní musili v síni čekati. Kdo je ten pán v čamaře, s viržinkou a lejstry?

Odpovím hned přímo: Je to náš vtělený první cizí hřích, pokoutní advokát, či obecní písař v Radostíně pan Filuta.

H l a v a 2.

N a k á z a n í.

Křičuješ se snad čtenáři při nápisu tom? Leč nestrachuj se, nemíním tě uspávat kázáním. Povím ti z něho jen to nejzajímavější a sice tolik zajímavého, že sám p. Filuta tentokráte litoval, že nebyl na kázání. Staloť se kázání to před patnácti lety příčinou soudního vyšetřování, — avšak nepředbíme! — Když už všickni z okolí kostelního se rozcházel, jedni do domu hořího, druzí do kanceláře na služby advokátské, jež konal p. Filuta a jiní zase do kapličky, kdež sloužil p. hostinský, nemínil jsem ani já venku zůstat. V kostele pedál se již ozval a za ním i hned pustilo se několik píšťal. Poznal jsem ihned rozvrané varhánky našich chudých vesnických kostelíků. Kterak žalostně ty píšťalky zvučný „Otčenáš milý Pane!“ doprovázely! Ano doprovázely vyseptale, chrapotně. Pedály hluboké tony své jako souchotináři již jen kašlaly, jelikož nedostávalo se jim dechu. A píšťalky vřeštěly asi jako malé, dlouhým plácem uřvané děti. Z kašle pedálů a vřeštění píšťal vynikal hrmot ubohých dřevých měchů. Měť měchošlap krušnou práci. Aby červotočivé píšťaly přece ku chraplavému hlasu přinutil, musil oběma nohama na stupátkách hbitě pracovat, což na venek vydávalo lomož, jako by dvěma stoupama v některé huti na sklo rozbíjely se kameny. Ačkoliv jsem ještě venku se nalezal, seznať jsem ihned, že celý kůr je pouze z trámů a prken zbit, jelikož lomož měchů ozýval se tak jako by někdo na podlaze dříví štípal.

I rozhlížím se bezděčně po kostelíku. Byl to chrám Páně, jakých v Cechách máme na sta, chudoučký, opršalý a dřevý, že z pohledu na něj až srdce bolelo. Střecha na lodi chrámové byla sice z cihel, avšak věž a vížka kryty byly šindelem, na němž mech rostl a na mechu tráva. Kříž na věži stál sice dosud přímo, za to ale na vížce klonil se na stranu, snad studem, že musel co odznak Vykupitelův zdobiti tak bídou střechu! Prkenné ciferníky na věžních hodinách větrem byly vylámaný a na rafijích houpali se vrabčáci, jako uličníci na kládě. S hodin visela dolů sláma, seno, peří a co vůbec holubi a vrabci na horu na hnízda si nanášeli.

Kráčím hlavním vchodem do chrámu. Nad portálem v pískovci vznášel se hrdý znak staré, bohaté šlechtické rodiny. Zvolám v duchu: bohatý patron, chudý kostel! —

Bohatý patron, bohatí sedláci a chudoučký, opršalý, dřevý kostel, jaké to smutné svědectví o zbožnosti patrona a přífařených obcí! Krásné, výstavné hospodářské budovy pauské a selské a sešlý kostel s kolísajícími se kříži na věžích a kašlavými varhanami na kůru! Kterak i ta víra v srdcích patrona a oveček se musí kolísati a kterak láska k Bohu a bližnímu souchotinářsky kašlati!

Octnul jsem se v chrámě mezi posluchači. Vnitřek mile mne překvapil. Ačkoliv zdě byly valně začuzené, byly za to oltáře velmi čisty. Obrazy a rámce, jakož i sochy a sošky jen se leskly. O pavučinách kolem obrazů a o smetí na dlažbě ani zdání. Z hlavního oltáře dýchala vůně četných fial, pelargoní a oleandrů. Bylo ihned znáti pastýře o okrasu chrámu pečlivého. Vnější kostela svědčil o patronu a vnitřek o pastýři.

V Kolíně nad Rýnem zavádějí do chrámů již osvětlení elektrické, v Americe v starších kostelích katolických všecko zlatem a stříbrem se jen leskne a neznají tam dobrodiní patronátů: a přemnohé chrámy u nás při tolika patronátech až příliš věrně znázorňují to místo, v němžto narodil se Kristus Pán. Prkenné boudy, v nichž katolický misionář americkým divochům káže evandélium a koná služby boží, co do vnější úpravy lépe bývají opatřeny, nežli u nás mnohé přes 500 let staré kostely.

Chudičké svatyně naše věrně znázorňují chudičkou víru patronů, patronátních úředníků, oveček, časem i pastýřů.

S těmito myšlenkami asi vstoupil jsem do chrámu. Sotva že jsem po vnitřku se ohlédnul, byla všechna moje pozornost upjata na kazatele. Změnil se můj starý přítel v desíti letech, co jsem ho neviděl. Sestřel, sešedivěl. Ovšem seděl mu již sedmý křížek na zádech a sedm křížků i obra k zemi nachýl. Mluvil prostě a klidně, jak se na staršího kněze sluší. Právě ukončoval jakési delší, v předešlých nedělích započaté pojednání o cizích hříších.

Jelikož na nedělní cvičení, — pravil, — nikdo z vás již choditi nechce, vidím se nucena, katechismus s vámi probírat při ranním kázání. Vylíčil jsem vám záhubnost devatera cizích hříchů. V katechismu je jich ovšem jen devět uvedeno, avšak ve skutečnosti je jich mnohem více. Mohl bych ihned k tomuto devateru přidati co desátý cizí a velmi těžký hřích, jež bych nazval: jiných od služeb božích v neděli a ve svátek zdržovati a jim v tom brániti. Kdo posílá v neděli dělníky místo do chrámu Páně na pole, ku př. na cukrovku, na toho padají všechny hříchy ze zanedbání služeb božích vyšlé. Nedělní výdělek dělníka a dokonce nedělní výtěžek hospodáře nemůže býti požehnaný. Téhož hříchu dopouští se i ten, kdo nejvíce v neděli a ve svátek objednáva si lidi do své pokoutní úřadovny, aby tam radil a ponoukal ke hříchu, chválil, tajil a hájil hříchu, a konečně za hříchy všechny ještě jidášskou odměnu bral. Pokoutní advokát, jenž po celý boží rok co neděle a svátek vždy o službách božích láká k sobě otce, matky, syny, sousedy a vůbec kde koho najde, aby syna proti otcí, otce proti synu, bratra proti bratru, souseda proti sousedu rozešťval, aby je ku drahým a dlouhým soudům naváděl, takový člověk horší je toho Kaifáše, jenž radil, aby Kristus byl zavražděn. V takovém pokoutním advokátu zosobněno jest všech devatero cizích hříchů, k nimž co desátý a nejhorší přistupuje: zdržování lidu od služeb božích v den boží. —

Ticho bylo v kostele jako v hrobě.

— Takový pokoutní advokát — pokračoval kazatel, — je jako pokoutní lékař. Jako tento škodlivými letkvary a mastěmi nepatrný boláček na prstě nebo noze často zhorší na nezhojitelnou ránu, tak i pokoutní advokát na nepatrné nedorozumění v domácnosti mezi starým otcem a dospělým synem přikládá žravou masť svého jedovatého jazyka, píchá do něho svým v krvi bližního namočeným pérem a naplodí v krátké době v obci a osadě tolik a takých svárů, že až k nebi o pomstu volají. Kdo potřebuješ lékaře, nechod k mastičkáři a kdo potřebuješ poradu v právní věci, jdi k pořádnému, oprávněnému zástupci, který ti přímo řekne: jsi v právu, aneb nejsi v právu, stojí ta věc za soud, aneb nestojí. Avšak pokoutní advokát nejraději přijímá věc nejšpatnější. Čím špatnější, tím mu vítanější, jelikož ne za dobrou, nýbrž za špatnou, shnilou věc musí se draze platit. Bože, Bože — zvolal kazatel, a slze mu vyhrkly z očí — před třemi lety ještě, když jsem přestěhoval se k vám, bylo zde tak ticho, tak pokojno, tak blaze. Synové ctili a milovali své rodiče, bratři snášeli se jako bratři, a sousedé žili ve svatém pokoji a teď ode tří let, co do stáde mého vnikl hltavý vlk, rozešťvání jsou otcové se syny, bratr s bratrem a sestrou; soused soudí se se sousedem o provaz a sousedky o vejce! Co se za tři leta s osadou mojí stalo? — — — Kazatel žalem nemohl dále mluvit! V kostele ozývalo se vzlykání žen, ano i tatíkům slze s očí kanuly — a to všechno vinou — jediného — jediného člověka! — Běda tomu člověku — skrze něhož tolik hrozného pohoršení pochází! — Bůh ho naprav! —

Přílišně dojat, nebyl kněz s to, kázání své dokončiti. Tentokráte neslyšeli lidé z úst jeho obvyklé: A m e n.

(Pokračování.)

Dopisy.

Na sklonku roku dostal redaktor „Obrany“ od svého přítele list, ježž tuto pro jeho zvláštní obsah podáváme doslovně.

Drahoušku! Prosím Tě, zašli mi všechna posud vyšlá čísla Tvé „Obrany víry“ — zašlu co nejdříve praenumerací — vidíš, mám třetí již faru, když jsem ze dvou pramizerných se vyšvihnul na nynější třetí. Tuť přišla — kongruaergänzung — a mám o 200 zl. ročně méně než všichni moji předchůdce — a tak v mládí žil jsem co Tvůj soused v Mülleríadech *) — a dnes žiju v mizeriích. Zdaž někdy při namáhání svém rozpomeněš si, jak jsme ty duchovní řetězy a okovy lámali se snažili u trestníků kartouzských, jak jsme z vlků činiti chtěli beránky? — Jak perná to cesta po české vlasti, co tu musí našinec vypít hořkých kalichů, byť i nebyl kališnikem. — Zažil jsem již tolik svízelů, žeby byl z nich foliant, ale bojím se psáti, není rádnó býti literatem aneb písmákem v rozsápané době naší — leč by člověk tak měl as 3 zlatá péra, **) ale kde je vzít? — Jsem nedaleko Č. mezi . . . a tu je všechno národní: — „Národní Listy,“ národní vzduch, národní snídaně, národní oběd i večere t. v putykách a nota bene národní každodenní a sobotní tanec, národní nedělní a sváteční práce, šmahem celý národní život a národní smrt — s a m o v r a ž d a. Kudly, nože, sirky, provazy, revolvery se prodávají a jdou na odbyt, ale růženec bys zde neprodal ani jeden, kdybys ho dal třeba za krejcar. —

A aby kšeft nestál, ale byl živý a hodně živý, napomáhá tomu Národní truňk — kořalička. — Ta květe při nynější kalamitě cukrovarů — ta má budoucnost — Jak by se nám vysmáli, kdybychom nyní deklamovat chtěli co studenti: Zdráv buď Dr. Vodička! — Neráčeji se nic namáhat a proti tomu tak horlit — není to nic platné, pravil mi ondy jeden z lepších — že prý budou na truc v neděli řepu dobývat a vozit — kdyby prý praskli nebo se roztrhli! —

Já ale roztrhnout se nechci a prasknout také nemám chuti, ba ani prásknout do bot, ani do zaječích. A že prý to tak není všechno pravda, co prý kněží kážou, že prý je to jen tak, aby lidi byli v pořádku — pravil onehdy v hospodě p. učitel. — To ovšem jiná! A pak stavte, když jiný boří. —

O tempora! — A už končím, přijde nový rok a bude snad lepší — lichotí mi duch můj — kýchnu, — pozdrav P. Bůh — dejž to P. Bůh. Amen. —

Douška: A tak tedy těším se na tu „Obranu“, přeju novým rokem nového štěstí a nových odběratelů a nové trpělivosti a nové síly k další práci na církve i národu roli dědičné!

P. J. V., farář.

Ze sv. Jakuba.

Od Nových Dvorů.

Dal ženě a sobě štědrého večera. Jak utěšené rozhledy do budoucnosti nám poskytuje přítomnost o tom dosvědčí toto zdělení: V obci Svato-Jankubské u Kutné Hory udál se o letošním štědrém dnu hrozný výjev rodinný. Tesař a domkář Červený, muž podle obecného soudu lidu veskrz zvrhlý a bohaprázdný, žil již delší dobu se svou manželkou v stálé rozepři. Jelikož své manželce přes tu chvíli vyhrožoval smrtí, a ješto jí skutečně už ukládal o život, učinila žena počátečné kroky o rozvod, jakkoliv přes třicet let žili v manželství. Než ubohá nedočekala se zde úlevy, nedočekala se svátků vánočních. Právě, kdy všechno se připravilo oslavit památku požehnaného narození „tichého a pokorného srdcem“, vyřítil se zmíněný zuřivec na svou manželku nic netušící, a zasadil jí sekerou do hlavy tři rány takovou silou, že nešťastnice jenom vzdechuvši bez vědomí a v krvi klesla na zem. Nevěsta, která spolu se nacházela v jizbici, a které

*) Co chudý kaplan na chudé faře. Red.

**) Jen to zkus! komu Pán Bůh uštědřil ke vši bídě tolik dobrého rozmaru, ten nepotřebuje kú psaní péra zlatého. Red.

se svezl taky jeden úder na rámě, dala se na útěk, aby kde koho přivolala na pomoc. Však nelze slovy vypovědět, jaký hrozný úžas ji projal, když venku teprve se upamatovala, že ve světnici s vrahem a se zavražděnou zanechala své dítě ve spánku. A nikdo se nechtěl odvážit vejít s ní do vnitřku! Žije-li dítě její či nežije — v těch mučivých úzkostech, kdyby déle potrvaly, byla by mladá matka snad zšílela. Konečně žena jedna odhodlala se ji doprovodit. Opatrně nahlédá do síně — prázdná; zvolna chvějící se rukou, a s tlukoucím srdcem pootevřívá dvěře světnice — ani tam vraha nevidět. Jedním skokem uchopí dítě s lůžka a přitisknouc je k srdci, vypravuje teprve po chvíli celá ještě uděšená, že tchyně tam samotna leží v tratolišti krve bez ducha. Zatím rozletěla se hrozná ta zvěst po celé osadě, kolem domku osudného shluklo se plno lidí zvědavých, ale nikdo neměl chuti odstranit se vraha vyhledávati. Obecní strážník konečně sám za ním odvážil se na půdu vyzdvižen lidskými pažemi, jelikož Červený za sebou si žebřík vytáhl, aby ho nikdo nemohl tak snadno stíhati. Vylez na půdu shledal strážník úkladníka ležícího a dýšícího těžkým, chrčivým chrapotem; požil jakéhosi jedu, aby se otrávil.

Manželka byla sice ještě živa a posledním pomazáním zaopatřena, ale sebevědomí už nenabyla; odvezli ji do okresní nemocnice Kutnohorské k lékařskému ošetřování. Ani vražedník neotrávil se rázem; jej tedy rovněž — ale v průvodu bodáků — dopravili do Hory. Skonal tam hned druhého dne nekajicně a zarytě, učiniv hrozné přiznání, že už delší čas svým pekelným úmyslem do opravdy se zabýval. Jeho oběť zemřela o den později. — Vážný to předmět ku přemýšlení pro dobu vánoční! Takto-li každý v bídě své násilně otočí klíčem ve bráně své věčnosti, pro Bůh! kam to dospějem? Jak hrozná kletba stihne jednou všechny ty, kdož té děsné bídy mravní víc a víc se rozežírající jsou příčina a původ! Zemřelý vražedník a sebevrah chodíval do ciziny do práce, a o kostel ani nohou nezavádil už po léta. Myslíte, že by byl dospěl ke koncům tak děsným, kdyby byl svědomitě čas od času přijímal sv. svátosti? A našim pánům pořád lhotejno, zda dítky a čeled jejich chodí do chrámu anebo za chrám. Držitelům nynějších hospod, básníkům „zdravé“ smyslnosti, spisovatelům bezbožných knih, všem šířitelům daremných a nevěreckých novin bude jednou těžké účty klásti.

D r o b n o s t i.

(Jak se dříve gratulovalo.)

Gratulace Karla st. z Žerotína, Adamovi z Valdštejna :

... Já nyní z daru Pána Boha v dosti mírném způsobu postaven jsem; on rač dáleji z obojí strany milostí svou přítomen býti. Nemaje pak na ten čas nic tak co nového Tvé Milosti odsud psáti, T. M. se všelijak dobře míti vinšuji a na tento nastávající nový rok, ano i za mnohá jiná léta štěstí a hojného požehnání Božského upřímně na Pánu Bohu žádám. Datum na Rosicích 30. pros. 1606 (Brandl Spiog. K. St. z Ž. III. 56.)

A dnes i slovo Bůh z mluvy i korespondence je vyobcováno.

Gratulace Martina Bacháčka, rektora akademie, Janu Militiovi, primasovi města Velvar.

.... S tím milostí boží rač býti s námi se všemi. Pán Bůh rač dáti, abyste všichni společně nastávajících výročních slavností vzkříšení syna božího od mrtvých v dobrém způsobu zdraví dočekali, v chvalách božských v chrámě Páně a doma s dítkama a s čeládkou v písničkách velikonočních spasitedlně strávili, téhož roku v témž dobrém zdraví s větší radostí a s menšími hříchy dočekali i také příbytky Vaše od všelijakých zlých nešťastných příhod v celosti zachovalé vesele spatřili Actum v Praze prospěšně 6. Aprilis 1. 1607. (Dvorský: Paměti o školách p. 331.)

**Starodávná kondolence Karla st. z Žer. Petrovi Vokovi z Náchoda.
Dat. 5. září 1612.**

Dávno jsem se k tomu strojil, kdyby Pán Bůh našeho milého a v pravdě velikého přítele pana z Hodic z tohoto světa povolati ráčil, abych to podle vůle Boží trpělivě snášel a vůli, neb raději žádost svou řízení Božímu poddal: to nyní činím a věda, že Pán Bůh i v kázni na milosrdenství své nazapomíná, Jeho Milosti tuto ztrátu poroučím. Paní tetě pak, ač zármutku věrně nepřěji, však skrze Vašnost napomínám a prosím, aby se uložení Božímu na odpor nestavěla

Panu Vilímovi Dobříkovskému. Dat. 25. pros. 1605.

Že jest Pán Bůh všemohoucí paní Dorotu Dobříkovskou z Malejova, paní sestru Vaši, prostředkem smrti časné z tohoto bídného světa k své věčné slávě pojíti ráčil, toho jsem jistě z mnohých příčin nerad uslyšel, však poněvadž se jest Pánu Bohu tak líbilo, naději se, že jako člověk rozumný budete věděti, jak od Pána Boha to přijíti

Srovnejme s tímto křesťanskou láskou dýchajícím prostým výrazem novomodní, až hrůza praktickou a suchou „naši upřímnou soustrast.“

Proč činily se přípitky k pěti ranám Pána Krista po hostině na zámku Jindřicho-hradeckém. Oldřich I. z Hradce, jenž za manželku pojal Marii hrab. z Hardeku a s ní měl dva syny: Oldřicha a Ottu, táhl s králem Přemyslem Otokarem II. r. 1254. do pohanských Prus a žil ještě r. 1289 a stal prý se původcem následujících odpustků: „Co hoch“ — vypravuje Balbin, „slychal jsem, že Čechové obdrželi od papeže odpustky, kdykoliv hrách jedli a na to víno pili. Dlouho jsem se nemohl dopátrati příčiny pověsti té, až jsem konečně našel listinu, která věc tu obšírně vysvětluje.

Při kvasech starých Čechů, kteří byli vzdorovití a velice popudliví, po skončené hostině obyčejně dále se popijelo, při čemž neziřdka při nastalém sporu některý z hodovníků byl zabit.

Z té příčiny vymyslel si Oldřich ze Hradce, jeden z nejvznešenějších pánů, dobrý způsob, zlu tomu odpomoci. Když ku konci se chýlila hostina, při které vždy naposledy hrách se jídával, povstal a připil koflík červeného vína na památku utrpení Páně přednímu hostu, který taktéž připil druhému atd., až všickni se vystřídali. Na to od stola se vstalo, a více nepilo. Kněží všemožně se snažili, aby obyčej ten se rozšířil, co se i stalo.

Pisatel nadřečené listiny ještě připsal: „Quis bibit merum post coenam, obtinet scelus veniam quadraginta dierum. Hoc dedit Urbanus papa, cognomine quartus, Clerico veteri Novaedomus, qui fuit heros.“ Aus Sammlung Balbins ungedruckter Aufsätze des Freiherrn von Binneberg in Prof. Meisners Zeitschrift Apollo. Chal. H. v. W. str. 8—10.

* * *

Musí být —! — Josef Šída z Višňové byl jak říkáme starověrec a při tom člověk od rány, který co měl na srdci, to na jazyku nejen před kamarády, ale i před pány. Jednou stál u panských polí knížete Dobříšského, při dvoře oubenickém, dotud totiž nebyl žid pachtýřem na knížecku, — a co se tak dívá na veliký lán pšenice, an tu pan správce žene se cestou. Pán Bůh — šťastný večer! — — ženě ruku líbám, milostpane! Pán Bůh požehnej! Bude to úaké pšeničky, dá-li Pán Bůh. Krásně vzešla, když ji nebeský Otec zachová; — bude tu hezkých pár mandel, žeť — ?! — Oslovil Šída p. správce.

„Musí být!“ prohodí na to správce nevrle. „Když dám tolik mrvy a takovou práci, jako se tady dalo, — co by to bylo!“

To slovíčko páně správcovo: „musí být“ — se jaksi našemu Šídovi nelíbilo. Neřekl sice na to ničeho, ale cestou pořáde si to opakoval! „Musí být! — no, uvidíme!“

* * *

Bylo o křižových dnech — a zima. Průvod šel s knězem do polí, náš Šída sebou. Ačkoliv měl již hlavu lysou, přece si čepici nenasadil, třeba kolem napřed na polo, potom zcela hlavu přikrývali. Šlo se vedle panských polí. Všichni téměř z průvodu dívali se na panskou pšenici — jak byla bídná. Žlutá, řídká, místy mrazy spálena. — Nejvíce očí na ní nechával starý Šída. Zpíval stále hlavou kývaje: „Abys ourody zemské dāti a zachovati ráčil, Tě pro — —. Už nedozpíval. Jako by ho píchlo, vyrazí z průvodu a žene se ku kočáru na silnici. Seděl tam pan správce.

„Jářku“ — volal do kočáru: „musí být!“ Milostpane, kouknou se na tu pšenici! Musí být!“ — rukou i čepicí na panský lán ukazuje.

Správce ovšem pochopil, ale ihned omlouval se řka: „Vždyť ještě není vše zkaženo. Dá-li Pán Bůh, může z ní být ještě něco.“

Tak se mi to líbí: „dá-li Pán Bůh“ a ne „musí být!“ „To Vám povídám, pánové: když budete bez Boha sít, budete bez Boha žít; nic Vám nepomohou Vaše hnoje, ani stroje!“ — Tím si starý Šída ullehčil, a pak vrátil se v průvod se zpěvem: Abys nás vyslyšeti ráčil, Tě prosíme, uslyš nás! —

Listárna redakce.

Někteří pl. t. odběratelé „Čecha“ stěžují si, že jim co stálým abonentům téhož listu není zasílána i „Obrana víry.“ Na to dovolujeme si odpověděti: Ačkoliv jsme všem odběratelům „Čecha“ první číslo „Obrany víry“ na ukázkou zdarma poslali, byla nám „Obrana víry“ od některých důstojných pánů vrácena s poznámkami ku př.: neobtěžujte nás, ušetřte nás, nestojíme o to a pod. Proto stalo se i naší zásadou, „Obranu“ posílati vždy jen k výslovnému přání. Ano i to se nám již stalo, že „Obrana“ nazpět posílána byla z pošt s poznámkou: nepřijímám, ačkoliv předplatné od adresáta bylo nám zasláno. Když pak jsme ve zvláštním dopisu adresáta se tážali, zdaž „Obranu“ odebíráti, aneb své předplatné nazpět zasláno mítichce, odepsal nám, že o ničem neví, a že snad kdosi nepovolaný na poště dovolil si list, v němž hájí se svatá víra naše, ze zvláštní zášti, bez vědomí, ano i proti vůli adresáta nazpět zaslati. — Tak jmenovitě byla nám „Obrana víry“, na níž vedl. p. probošt Jindřichohradecký se předplatil, nazpět zaslána s poznámkou: nepřijímá. V té právě době dlel p. probošt na říšské radě ve Vídni a v jeho nepřítomnosti dovolil si kdosi žert, napsati na pásku „Obrany“: nepřijímá! My ovšem neopomenuli sl. c. k. poštovní ředitelství na podobné žerty (!) upozorniti. Z toho sezná čtenář, že „Obrana víry“ má své přátele, ale i jizlivé nepřátele. Komu by z pl. t. p. odběratelů některé číslo „Obrany“ nedošlo, nechť ihned obratem pošty je reklamuje. Z administrace expedují se všechna čísla vždy řádně.

Obsah „Obrany víry“:

Almužna Ježíškova. (Napsal A. Fontan.) — Z historie české. — Nábožensko-socialní krise st. 16. v Münsteru. — Feuilleton: Devatero cizích hříchův. (Povídky ze života pro život, píše Petr Kopřiva. Pokrač.) — Dopisy: Od Nových Dvorů. — Drobnosti.

Nakladatel, vydavatel a odpovědný redaktor: PETR KOPAL.

Tiskem knihtiskárny Cyrillo-Methodějské (J. Zeman a spol.) v Praze.

OBRANA VÍRY.

Časopis věnovaný zájmům katolickým.

Vychází 5. a 20. každého měsíce. — Předplatné pro Prahu: celoročně 1 zl. 75 kr. čtvrtletně 45 kr. Poštou pro Prahu i venkov celoročně 2 zl., čtvrtletně 50 kr. jednotlivá čísla po 8 kr. — Kdo předplatí na 5 výtisků, obdrží šestý nádavkem 5 výtisků prodává se v administraci za 30 kr., 20 za 1 zl., 100 za 4 zl. — Administrace v Cyr.-Met. knihtiskárnu v Ostrovni ulici, redakce na Vyšehradě č. 69.

Na maškarním plesu ve vsi.

Je masopust a jelikož bychom ctěnému čtenářstvu svému, které náš mladý list s mnohou přízní a účastenstvím přijalo, milerádi něčím se zavděčili, umínili jsme si vésti je na maškarní ples. Ale kam? K nám do Prahy? Maškarní plesy, či reduty pražské začínají i našim venkovanům jaksi již všedněti. Co člověk má viděti na Žofíně, vidí kolik neděl napřed za doby večerní vystaveno v krámkách: škrabošky, převleky, rolničky a vůbec celý ten mumraj, tak že člověk, vidí-li to přestrojení o plesu na člověku, může ihned udati, kde a zač si svoji maškaru koupil. Proto i jsou letos reduty v Praze velmi slabě navštěvovány. K čemu též pořád jezdit do Prahy? Vyjeďme si také jednou na venek a k tomu na maškarní ples.

Náš venkov v letech posledních znamenitě pokročil. O čem u nás v Čechách ještě před 50 lety neměli ani zdání a o čem toliko cestující po Itálii a Španělsku jako o něčem neslýchaném vypravovali, jako o maškarních plesích, to teď viděti lze na leckteré pohorské vesnici.

Když redaktor tohoto listu v českém Středohoří byl farářem, dostalo se mu vyznamenání, býti pozvánu na vesnický maškarní ples, jež musil volky nevolky spolu navštívit.

Divně dojmá staršího, člověka pohled na maškaru, a to jmenovitě v krajinách našich severnějších. Nedívím se tolik Vlachu, neb Španěli, jenž ve své horké letoře často bývá dětinským. Děti, jak známo, rády dělají ze sebe bubáky a hrajou si na medvědy, vlky, slony, velbloudy, koně, — na pejsky a kočičky; kterak ale člověk dospělý a to u nás na svou bohoobraznou tvář může si navěsiti zvířecí mumraj, to věru těžko k pochopení. K tomu prý je masopust, v němž člověk jaksi beře si dovolení, aby mohl s lidské důstojnosti sestoupiti níže — ku zvířeti. Tu zdá se, jako by člověk před svým stvořitelem omlouval se asi slovy: obyčejné masopustní kousky stydím se s tou bohoobraznou, k nebesům obrácenou tvář prováděti, proto zakrývám si svoji tvář, nikoliv závojem neb dlaní, nýbrž papírovou tvář zvířecí; míním o masopustě prováděti všelijaké čertoviny, za něž bych se skoro měl

styděti před Bohem a lidmi a proto si — s odpuštěním! — připínám škrabošku satanáše; míním dále prováděti všelijaké bláznovství, proto raději zahálím svoji tvář, v níž zrcadlí se rozumná, nesmrtelná duše, škraboškou blázna! V jakém kdo mumraji o masopustě si libuje, podle toho může bystřejší pozorovatel souditi na povahu člověka.

Nuže pojďme již na ten maškarní ples! Jen ještě malinké strpení. K lepšímu porozumění řádků následujících musíme něco předeslati. Náš venkov bez rozdílu národnosti, byl jak se říká, v posledních letech liberálně, či svobodářsky rozkvašen. Mnohý jinak pořádný rolník, sveden byv pány ze města a především novinami, hledal v tom jakousi pýchu, mohl-li v hostinci rozhovořiti se o Pánu Bohu, o Kristu a jeho svatých, o papeži a jeho neomylnosti (!) o biskupech a jich velikých příjmech, pak i o kněžích, kostelnících a vždy níže, až to došlo i na ministranty a na svíčkové báby. Kromě toho hovořilo a dosud hovoří se na venkově při pivě často i o věcech víry a rozlušťují se často otázky, kteréž ani svatý Augustin, ani svatý Tomáš Akvinský rozluštiti nedovedl, — jaký div, že místní duchovní správce mívá s takými učenými ovečkami všelijaké nesnáze a je-li, ať již nedím k o s e m, nýbrž tvrdou kosou, že pak lítají — jiskry, zvláště trefí-li na kámen.

Tak dělo se i pisateli těchto řádků. Přišla tvrdá, břitká kosa ne na jeden, nýbrž na více kamenů, proto i lítaly často jiskry a to tím spíše, jelikož právě v posledních letech rozníceny byly neblahé národní štvaniče, pro něž českému knězi mnoho bylo a jest v krajích německých snášeti úkorův.

Právě ten rok před maškarním plesem, o němž ihned bude se vypravovati, nastalo v té jisté vesnici mezi duchovním správcem a některými zámožnými rolníky neblahé nedorozumění, kteréž zakončilo se až před porotou.

* * *

Bylo to v neděli dne 1. února roku kdy duchovní správce té jisté vesnice řekl veřejně ta památná slova: nechť sám Bůh mezi námi rozhodne, kdo z nás hájí pravdu boží a kdo v pravdě a v právu jest a zdaž konečně pravdivy jsou věci, jež se mi za vinu kladou!

Minul rok, bylo zas 1. února a v té jisté vesnici všecko se připravovalo k maškarnímu plesu. Bývalé nedorozumění mezi farářem a několika rolníky bylo pozapomenuto.

Někdejší důvěra sice se neobnovila, ale nastal mezi oběma poměr uctivě zdvořilý. Synové rolníků s vědomím svých rodičů uspořádali si maškarní ples, jenž měl dne 2. února, v mariánský svátek se odbývati. Mezi zvanými byl na prvním místě správce duchovní. Ocitl se pozváním tímto v rozpacích nemalých. Tamní zbožný lid považoval to za něco nedovoleného, odbývati maškarní ples ve svátek Matky boží i žehral na ples nemálo.

S druhé strany běželo faráři o úplné smazání neblahých upomínek a obnovení někdejšího poměru přátelského s čelnějšími rolníky. Šel tedy podívat se též na první a i poslední maškarní ples, jež kdy v životě svém viděl a do smrti nejdelší viděti nechce, jelikož dojmy tohoto prvního plesu až příliš byly úchvatné, přímo děsné.

Přípravy k plesu byly skoro velikolepé. Zámožní rolníci nešetřili nákladu, aby dcerušky a syny své co nejkrásněji vymaskovali. Přijel i žid z města s maškarami na výběr, kteréž po 1—5 zlatých zapůjčoval. I byl tu turecký Sultán se zeleným turbanem na hlavě a čibukem v ústech. Byl též perský Šah v jakémsi županu. Děvčata nejvíce libovala si v přestrojení za Vlašky, Španělky a pod. Námořník vedl se s Uherkou, husar s markytánkou. Preclíkář nabízel své preclíky a cikánka brala tatínky a maminky za ruce a vykládala jim planetu. Nechyběl ani komíník, ani pajaco, ani polský žid s pytle. Bylo maškar mnoho a ještě více diváků, kteříž kolem taneční síně buď stáli, aneb seděli. Rozumí se, že i školní mládež dosti četně byla zastoupena, kteráž nemohla-li do kola proniknouti, musila všelijakými kouty za vděk bráti. Ano rodičové s a m i brali děti s sebou, aby prý též něco viděly. Byl to slovem pohled na maškarní ples, jenž velice vybízel ku přemýšlení. Hudba hrála, maškary tančily a diváci se dívali.

Každý snažil se uhodnouti, kdo v kterém přestrojení vězí. Minula hodina za hodinou. Od 10—11 byla zábava nejveselejší a nejblučnější. Každý žil jen své radosti, své kratochvíli.

Bylo asi jedenácte. Pisatel těchto řádků právě sáhal po klobouku, aby nepozorovaně vytratil se domů bez dlouhého poroučení se, — když najednou náves, kde hostinec stál, rozzáří se krvavou září. Nastalo náhlé ztišení, ve všech ztajil se dech jako po udeření blesku. Teprv po několika sekundách vydíraly se z prsou hlasy: hoří — hoří — hoří!

Nyní hrnulo se všecko ke schodům s prvního patra dolů na náves. Ženy a děvčata ječely, až uši zalehaly a mužští křičeli až strop se třásl. Úzké, příkré schody na vesnické hospodě v okamžiku přeplnily se. Každý chasník hleděl dříve dolů skočiti a proto nastala zácpa, v níž šlo o život. Náves rozzářila se jako ve dne a maškary a diváci byli v hospodě jako zavření. Oheň jim takřka seděl v týle a nikdo nemohl prodrati se ven. Po chvílce teprv hospoda se vyprázdnila. Dřevěná stodola a stáje u hospody byly v jednom plameni a hned na to stodola a chlévy nejbližšího souseda.

Maškarní ples odstěhoval se na náves. Nastal jiný tanec a jiná hrála hudba — zvony hrály na poplach. Děsný byl to a při tom i komický pohled na všechny maškary v požárném osvětlení.

V tom zmatku nikdo nepomýšlel, aby z mumraje se vyvlekl, a teprv kdes v hospodě vyhledával svůj obyčejný šat, aneb do konce pro něj běžel si domů. Turecký Sultán lezl po střeše, perský Šah nosil kónve s vodou, námořník u školy stál na chlévě střechu polévaje. Kurážná markytánka křičela jako by ji na nože bral, Vlaška lomila rukama, Španělka padala do mdlob, pajác řval jako posedlý a preclíkář pohodiv košem i s preclíky do bláta, objímal svou maminku a říkal jí, že hoří, což ona ovšem tak dobře věděla jako on. Husar místo na koni, seděl na hřebeně svého statku a křičel: Wasser — vodu! pro Boha jen vodu! Pověřivá cikánka místo co měla nosit vodu, vytasila se z komory s díží a obracela ji proti ohni na všechny strany. Panuje totiž pověra, že obrací-li se díž otvorem proti ohni, že požár se zažehná. Mohla však obracet díž jak chtěla, požár šířil se vždy více. Byl to pohled nevypravitelný na ty maškary po střechách a, po návsi v požárovém osvětlení.

Polský žid s pytlem na zádech jako pomíuulý běhal po návsi, zbaběle vřeštěl, brečel a křičoval se. — A opravdový žid, jenž maškary půjčoval, běhal zase po maškarách a křičel za nimi: vraťte mi moji maškaru, vraťte maškaru, kdo mi moji škodu nahradí! Všecko všudež je zabláceno, postříkáno, a od dobytka zamazáno! — Sto zlatých mám škody! — Leč nikdo si žida nevšímal. Z konví a stříkaček jen se lilo na hedvábný župan perského Šaha a na turban tureckého Sultána a na uniformu officířskou a na husarský kalpak a na kabátek markytánky.

Probůh, kam se v té zimě podějeme s dobyt看em! — bědoval statný mladík v přestrojení dragouna.

— Jen s ním do fary, — odpovídá farář, — tam místa dosti. — Načež sám otvíral vrata k farnímu nádvoří a pomáhal strašně řvoucí dobytek do farských chlévů vháněti. Mělt hospodářství své pronajato a proto byla hospodářská stavení prázdná.

— Do smrti nejdelší nebyl bych se nadál, — pravil s pláčem mladík, — že já povedu náš dobytek k panu faráři. —

V té děsné noci na sta lidu ta slova slyšelo a mnoho, mnoho o nich pošeptmo i na hlas si rozjímalo, o čemž tuto nemíníme se šířiti. Jen tolik podotkneme, že otec toho mladíka domníval se míti největších příčin, právě před rokem proti faráři horliti.

Druhého dne po požáru tentýž otec se slzami v očích seděl s farářem u jednoho stolu ve faře. Přes čtvrt roku měl dobytek svůj ve faře, nežli chlévy znovu si vystavěl. Co lidé rozeštvali, to Pán Bůh zase smířil. Tehdy Pán Bůh sám rozhodl, kdo pravdu a právo hájil, ovšem že řeč boží časem burácí jako hrom, roztříšťuje jako blesk, uchvacuje jako oheň a proniká útroby člověka jako dvouostrý meč. Jméno Páně budiž pochváleno! —

To byl tedy první a poslední maškaruí ples, na němž spoludivákem byl redaktor „Obrany.“ Tisícové lidí dnes ještě dosvědčí, že ples ten zde vedle pravdy vylíčen jest.

Do dneška neví se, kdo oheň ten založil. Leč i jiné věci jsou při tom ještě pamětihodny. Největší horlivci proti místnímu faráři, kteří všemožně přičiňovali se, osadníky proti němu popuditi — dva četníci, z nichž jeden veřejně vychloubal se, že musí faráře o chleba připravit, během téhož roku, co kněz před soud pohnán byl, z osady té přišli pryč. Starší byl dán proti své vůli do výslužby, druhý pro jisté nehezke věci musil od četnictva přímo uteci; třetí hlavní svědek stížen byl velmi trapnou a zdlouhavou nemocí v nejlepším mužném věku — změknutím míchy — na níž i kajicně zemřel; čtvrtý, jak již povědíno, pohořel, pohořela i hospoda, v níž úklady proti duchovnímu pastýři se strojily, a lžiliberální listy odebíraly. Oheň zůstal na tyto dva statky obmezen. Pátému svědku proti sobě podal kněz při obchodu ze soudní síně ruku se slovy: Odpust vám Bůh, co jste mi byl učinil. Tomuto nepřiřhodilo se nic, ano tento snaží se teď přízeň svoji knězi, na něhož druhdy byl svědčil, všelijak osvědčovati.

Vira naše přemahá svět.

Ve společnosti bibliografické v Paříži přednesl při lonské výroční schůzi, kteréž sám předsedal, Xaver Marmier, duchaplnou řeč, která zajisté bližšího povšimnutí zasluhuje, a kterou v překladu beze změny podáváme.

Ve střední Americe západně od Buenos-Ayres prostírají se směrem ku Cordillerám pusté, smutné, nepěstované planiny zvané „Pampas.“ Na jednom konci plání těch usadili se svobodné kmeny divochů indianských. Jinde jsou téměř úplně pustý. Cestovatel nalezne tu leda roviny jetelem a bodláčím porostlé, uslyší leda hlas terontera nebo jiného ještě ptáka, kterýž v mluvě tuzemců Yaya se zove což znamená „pojďme, pojďme! Skoro jakoby tu ptáče z pustiny unaveného chůdce k další cestě vyzývalo.

Na více než dvě stě mil cesty neužrší městečka, ba ani dědiny. Jen místy při tučné pastvině zvedá se domek pastýřův. Cizinec znající mravy těchto rodin pastýřských blíží se k chaloupce beze strachu a s důvěrou. Vešed, pronáší svatá slova, kteráž posvátným zvykem udržela se dosud ve větší části španělské Ameriky a nahražují naše bezvýznamná, světská rčení zdvořilosti.

„Ave, Maria purissima!“ (Zdrávas Maria nejčistší!) praví cizinec a hospodář sotva že doslechl evangelického pozdravu, znamená křesťanského bratrství, odpovídá přívětivě:

„Sin peccado concebida.“ (Beze hříchu počatá.) Po té vstane, pokročí hosti vstříc a podá mu ruky.

Kolem nás prostírají se pláne Pampas, nevěry a nihilismu. Nelze nám bez hlubokého dojmu pravdy této vzpomínati ani bez bolesti podobným okolím kračeti. Leč tu nalezli jsme útulku. Vejďmež s myšlénkou ryze křesťanskou, kteráž je nám páskou bratrství a těšme se, vidouce uzrávati podnik křesťanský nikoli snadný.

Dávno již staly se nesnadnými v drahé naší zemi díla náboženská jindy tak mohutná a ctěná.

Známoť, jaké byly příčiny revoluce 18. věku ve Francii.

„Kdybych chtěl potrestati některý kraj,“ říkával Bedřich Velký, „ustanovil bych mu za správce filosofy.“ Sám pak byl spoluvinníkem, pomocníkem těchto filosofů. Pomáhal jim při pracování o roztržkách, jakoby byl předvídal, jak hluboce bude tím Francie trpěti. Dopisoval si s některými, zasýlal jim své spisy básnické i prosaické a přijímal milostivě jejich dvoření. Nedovoloval ale, aby se míchali v jeho věci.

Když byli Jesuité z Francie vypovězeni, očekával svět, že dožijí se podobného osudu i Jesuité pruští.

„Ó nikoli, nikoli!“ zvolal tu Bedřich Velký; „jsou příliš výbornými učiteli, než abych jich propustil.“

Tou dobou ozvaly se také nauky Voltairů, Diderotů, d'Alembertů, Raynalů, kteří považovali se za učitele učitelů, kteří tvrdili, že vyvedou lid ze všech zastaralých klamů a cestou nejosvícenější dovedou jej k nejvznešenějšímu určení.

Osvícené tyto cesty vedly přímo k propasti, revoluci.

Ani v jediném století nebylo tolik pravdy popíráno jako v XVIIIém a ani jediné nebylo lehkověrnější. Osvícený jeho rozum nedovoloval mu věřiti nábožnému ústnímu podání věků minulých. Věřilo ale v genia Casanovy, v magickou moc Mesmerovu, v zázraky Cagliostrovy, ve věčné mládí hraběte Saint-Germaina.

Ono proměnilo kostely a kláštery ve stáje, sýpky a kluby jakobínů. Bez milosrdenství vyhánělo kněze a řeholníky a trestem smrti hrozilo za bohoslužbu katolickou; porodilo v Paříži bohoslužbu novou, ku cti nevěstky Chaumettovy, představující bohyni Rozumu, a jinou ku cti Kateřiny Théo-

tovy pošetilé staruchy chráněné Robespierrem a konečně bohoslužbu na počest théofilantropů s veleknězem La Réveillère Lépeaux a na počest Maratovu.

Ano Marat, hrůzný ten dravec měl svoje oltáře, svíčky, kadidlo i litanie.

V několika svých posledních letech překonalo osmnácté století v příčině hrůz a vražd všechny nejstrašlivější, nejděsnější doby, o kterých dočítáme se v dějinách lidstva. Upíralo však božství Ježíše Krista. S ošklivostí odvracelo se od evangelia. Klnulo králům, zničení chtělo křesťanství a vlády monarchické. Toť ejble, století světla!

Rozdrťme bídníky! volal Voltaire.

Klerikalism, toť náš nepřítel! volají noví, svobodní myslitelé.

Nepřítel! My sami, víme arci oč běží. Cizinec ale, přišedší náhodou do Paříže a nemající pravého názoru o věcech zdejších, leká se tohoto klerikalismu; tohoto nepřítele, o kterém stále nových věcí doslýchá. I táže se s důvěrou a my stejně upřímně odpovídáme.

„Zajisté, že těší se nepřítel váš značné síle,“ praví cizinec, „staví citadely, má bohatě zásobené zbrojnice a spořádané šiky i moc námořní?“

„Nemá. Vystřihá se hádek. Hrozí se války. Nehromadí ani kulek ani ručnic a neškodí petrolejem ani dynamitem.“

„Jest tedy bohat, a může vlivem svého bohatství domoci se veliké nadvlády nepřijemné?“

„Nikoli. Francouzský klerus byl kdysi bohat mnohými odkazy věřících. První republika ale pobrala mu vše. Byloť republice mnoho peněz třeba, aby vykonala krásné dílo své. Zmocnila se také statků poctivých lidí, jež přecho- často bez nejmenší příčiny ze země vypověděla a s báječnou, takto sehnanou sumou čtyřiceti miliard, se vši tou kořistí v palácích a chrámech uloupenou, domohla se jen neslýchaného úpadku. Nyní jest plat kněží jen praskromničků a většina ústavů řeholních neobstála by bez pomoci věrných katolíků.“

Cizinec svěsiv hlavu přemýšlí, načež odvažuje se nové otázky:

„Snad rozšiřuje klerikalism záhubných nauk?“

„Nikdy! Učí pravdám věčným, zákonu Božímu, povinností života a naději v život věčný.“

„Tomu-li tak, tuť nezbyvá než že klerikálové nepřejíse Francii, nectí jí a služeb jí odpírají. Jakž by se jinak mohlo říkati: Nepřítelem naším jest klerikalism.“

„Naopak. Francie nemá věrnějších sluhů ani horlivějších. Není, kdo by byl více přispěl jejímu rozkvětu a kdo by si byl velikomyslněji vedl ve dnech jejího neštěstí. První spěchají ku pomoci při požárech a povodních, první ujímají se na bojišti raněných, první a často samotni zdržují se u lůžka nemocných v dobách nakažlivé nemoci. Vynalezavá láska k bližnímu nutká jim stále nových zařízení, nových myšlenek, jak by pomohli bratru trpícímu. Jejich myšlenkou a působištěm jsou útulky pro starce a sirotky, spořitelny a vzájemně se podporující bratrstva řemeslníků a útulny noční. Klerikálové vydržují školy řeholníků a řeholnic, blahodárné školy, kdež zdarma vychovávány dívky lidu. Někteří z řeholníků těchto jsou učenci, jimiž honositi by se mohli učené Společnosti a kteří prostě vyučují zde chudíčky žáky své počtům nebo silozpytu. Mezi sestrami sv. Vincence z Pauly naleznete dcery nejvznešenějších rodin francouzských, jež jemnou rukou připravují léky hrubému neduživci, nebo trpělivě vyučují abecedě děcko buřiče, který snad touže dobou huláká v krčmě: Klerikalism, toť náš nepřítel! V cizině tito klerikálové cti a úcty zjednávají cnostmi svými jménu francouzskému, že přemnoží s vďečností mu žehnají. U nás dostává se sestrám sv. Vincence z Pauly jen ústrků a posměchu. V Americe, v Africe a Asii, všude, kamkoli zavede je šlecheta, jejich snaha, všude jsou ctěny a milovány. V Cařihradě a Smyrně viděl jsem Turky uctivě je pozdravující. A každý cestovatel po zemích východních mohl se přesvědčiti, že vliv náš v krajinách těch po většině připisovati sluší Lazaristům a jiným našim misionářům.“

Po tolika pravdivých odpovědích nezbyvá již cizinci než aby sřekl se naděje, že kdy pochopí příčinu hesla tribunů: Klerikalism jest naším nepřitelem!

Takový ale jest vliv slova vrženého ve množství lidu, kterýž nechápe ani jeho smyslu.

Nelzeť upírat, že klerikálové jsou lidé mírumilovní, že nikdo nesmí pochybovati o jejich vlastenectví aniž upírat jim ducha a srdce. Bouří ale vzpomínkami, vírou i nadějí svou republikánské reformátory, kteří zatracují starou ústavu, přejí Francii demokratické, Francii z roku 1793, a kteří vznešenou, náboženskou Francii přejí si viděti bez krále a Boha!

Odtud všechny ty kruté zákony, všechno zavírání škol a nové programy vyučovací.

V Anglii bylo básníku Shelleyi odňato poručnictví nad vlastními dětmi, poněvadž prohlásil se atheistou.

Ve Francii chtějí práva poručnictví upírat i otcům, již projeví cty náboženské.

Na nás jest, abychom všemi možnými prostředky zjednali úcty těmto citům a zachovali svobodu posvátnému smýšlení.

Toť asi byla základní myšlenka Společnosti bibliografické. V čele stanov jejich dočítáme se, že vytkla si cílem sjednotiti v jediné myšlence a v jediném společném podniku muže vzdělané duchem i srdcem, kteří neodlučující zájmy náboženství od zájmů vědy, chtějí zabrániti pokrokům bludů a pracovati o šíření a zachovávání nauk zdravých.

A od počátku svého drží se společnost věrně vytčeného si programu prospívajíc při tom každoročně.

A nedivme se jejímu úspěchu. Nutným jest zajisté přesvědčení, že i v nejhorších dobách vydaří se a zkvétati bude každé dílo poctivé, byť sebe nepatrnějších mělo začátků, jen když ředitelům jeho neschází vytrvalosti a víry. Množství důkazů hlásá tuto pravdu. Dovolíte-li, abych jeden uvedl? Jest to legenda milosrdného bratrstva v horách Arlberských na cestě z Bregensu do Innsbruku.

Zakladatel tohoto bratrstva byl chudý sirotek. Sám líčil dojemně první doby svého života a původ svého díla:

„Nazývám se Findelkind,“ praví nalezenec. „Mayer z Kanptenu, který se mne ujal, měl devět dítek. Já byl desátým. Později schudl a ocítl se u veliké bídě, že nás nemohl uživit. I zavolal nás jednoho dne a rozeslal do všech uhlů světa, abychom si sami výživy dobyli. Dal jsem se na cestu a setkal se se dvěma kněžími, jdoucími do Říma. S nimi došel jsem až Arlberku, kde jsme odpočinuli u muže zvaného Jakl.“

„Co chcete dělati s hochem?“ tázal se tento.

„Nevíme. Ubožák jest opuštěn a přidružil se k nám; z útrpuosti vzali jsme jej sebou.“

„Zdaž byste mi ho nechali, aby hlídal dobytek?“

„Svolí-li sám, nemůžeme se tomu protiviti.“

I umluvili jsme se brzy a já zůstal za roční mzdu dvou zlatých. Pobyl jsem tu deset let. Provázival jsem Jakla do kostela a nosil jeho kord. Přechasto přinášeli do vesnice mrtvoly lidí zbloudivších v závějích Arlberských; bývaly užrané od dravého ptactva a oči vesměs byly vyklubány. Pohled takový působil mi nevýslovný bol.

Měl jsem úspory 15 zlatých a tu zvolal jsem jednoho dne: Patnáct zlatých dám tomu, kdo odváží se, a ku pomoci přispěje ubohým poutníkům v zasněžených horách! Ale nikdo se nehlásil. I poručil jsem se do ochrany Boží a sv. Křištofa, v následující zimě vydal jsem se s patnácti zlatými do hor a zachránil sedm lidí. Od té doby pak podařilo se mi s pomocí boží a štědrých dobrodinců zachrániti jich ještě padesát.

Horlivé milosrdenství mladého sirotka rozehrálo i srdce jiných lidí, kteří až dosud pokojně naslouchali vypravování o sněhových vánicích arlber-

ských. A brzy utvořilo se bratrstvo, jež vytklo si za účel pomáhati zbloudilým cestujícím a k němuž přistoupily všechny vynikající osoby celého kraje. R. 1414 čítalo bratrstvo mezi členy svými devadesát sedm prelátů, deset hrabat a na sta měšťanů a rolníků. Jindřich Findelkind odešel do Německa, do Čech, do Polska, aby věrné katolíky k účastenství povzbuzoval a almužny sbíral. Za peníze takto sebrané a za příspěvky členů bratrstva postaven na nejnebezpečnějším místě cesty kostel a útulna.

Dílo tohoto malého sv. Bernarda tyrolského dočkalo se až panování Josefa II., kterýž na místě úzké stezky dal upravit širokou silnici.

Společnost bibliografická, založená roku 1868 skromnými prostředky několika odvážných mladíků, čítá nyní tisíce spojenců. Ve Francii i za hranicemi hojností dopisovatelů podporována, šíří neustále obzor prací svých.

Dvě díla Společností redigovaná „Polybiblion“ a „Revue des Questions historiques“ zabezpečila si již místa v nejlepších knihovnách. A směle jmenujeme je co vzory vážné učenosti a vědomostí filologických. Na všechny strany pak šíří Společnost ostatní díla svá, dobré knížečky dějepisné, zeměpisné i pojednání o literatuře, určené k tomu aby v lidu ujaly se zdravé nauky.

Ano! Kdož by se nadal; kam až zacházejí malinké ty knížečky neúhledné a bez marnosti světské, a kolik dobra působí! P i a n o a s a n o uvelebují se u krbů rodinných a čím dále čtenář v obsah jejich vniká, tím větších radostí v nich nalezá. Jsou mu radou nžitečnou, lásky plným hovorem, řečí útěšnou, paprskem mile osvěžujícím a časem i zvukem zvonku budícím ve zbloudilé duši slastné zpomínky na zbožnou minulost jako zpěvy velikonoční ve Faustově zoufalství.

Šťasten, komu dáno, aby napsal dobrou knihu. Nezíská arci toho, co v obecné mluvě skvělým bohatstvím zoveme, také však nepokalí svědomí lidská, zbudí spasitelné dojmy a vznešené sympatie.

Ve schopnosti spisovatelské svěřila mu Prozřetelnost jakýsi druh apoštolátu a věren povinnosti své neustává v díle, pokud síly jeho trvají.

Toť rozséváč. A Bůh žehná práci jeho.

Čím více rozmnoží se pomůcky Společnosti, tím četnější budou i knihy jí vydávané. Na nás jest, abychom jí věrně pomáhali a v budoucnost její důvěřovali. Boj pro dobrou věc ještě neskončil. Ano snad se ještě zhorší.

Leč r. 1793 byly zrušeny všechny ústavy náboženské, zapovězeny úplně i všechny obřady katolické.

Věrní horalé Franche-Comtéští vycházeli tehda noční dobou opatrně z domků svých ubírajíce se ku svatyni v lese, kdež očekával je psanec kněz a udílel jim požehnání.

Neoblomný ve své víře venkovan vendejský pravil tenkrát k jednomu z oprávců: V y u á m c h c e t e z n i č i t i n a š e z v o n i c e, n u ž e b u d š i, h v ě z d y s n e b e n á m p ř e c e n e m ů ž e t e u n é s t i.

R. 1793 pohnán byl před revoluční soud Bordeauxský dobrý, starý farář, aby se zodpovídal, ze zločinu, že odvážil se čísti mši sv. Sotva několik hodin uplynulo, byl již odsouzen a odpraven; a hle, o čtyři roky později 1797 mohl již pan Royer Collard, kterýž si byl v parlamentě slavného jména získal — v sezení Rady pěti Set hlasitě pověděti:

„Ve Francii jest katolicism nezničitelným. Přechkal monarchii, která se za něho zrodila a vítězně odrazil všechny útoky tyranů revolučních. Nová vláda tvrdošíjně jej pronásledující dočkala by se jen té radosti, že by všechny rány, jimiž by jej tvrdošíjně častovala, na vlastní její hřbet dopadaly.“

K statečným slovům mladistvého řečníka doložil jiný poslanec větu: V í r a n a š e p ř e m a h á s v ě t. Z frančiny převedla J. K.

D o p i s y.

Podivný sen. Jistý mladík v kázni a bázni boží od rodičů vychován, sveden byl od společníků zlých ku životu prostopášnému. Ztrativ víru nedbal ani na čest a pro nepoctivost byl několikráte soudně stíhán. Ani prosby matčiny, ani hrozby otcovy nebyly s to, ho napravit; ano zdálo se, že jimi i tvrdošíjnějším se stává. Starší poctiví rodičové hluboce zarmoucení nad nezdárným synem, odstěhovali se do jiného městečka, aby ušli hanbě, již syn svým špatným chováním na ně uvalil. Avšak ani to synem nepohnulo. „Jaké bylo mé podivení,“ tak vypravuje duchovní správce z městečka, kdež prvé rodina tato bydlela, „když spatřil jsem jednoho dne časně z rána mladíka tohoto v chrámu; větší bylo mé ustrnutí, když přistoupiv ke mně žádal, abych ho vyzpovídal. Pravil jsem, by posečkal do zítřka, že povinnost právě jinam mne volá, ale mladík tak úsilovně prosil, že slibil jsem ho vyslyšeti. Pln skroušenosti pravil ke mně: „Ráčíte se diviti, co mě přimělo ku kroku tomu? — Dnešní podivný sen. Zdálo se mi, že jedu po dráze. Sedě ve vlaku slyším čas od času ohlašovati stanice a zastávky. Tu pojednou strašlivý k nepoznání hlas ohlašuje: Stanice peklo! Zastávka na věky! a dvířka u kupé násilně se rozevřela. Jaké to bylo leknutí! Probudim se, pot studený s čela se mi leje, chci povstati, ale nemohu. Celou hodinu to trvalo než jsem se vzpamatoval. Chci se polepšiti, buďte mi k tomu nápomocen.“

Událost tato je skutečná. — Řci, milý čtenáři, neubíhá život náš jako jízda po dráze? Jednou — kdy? snad již brzo uslyšíme: Stanice nebe! aneb, čehož Bůh uchovej — stanice peklo! Zastávka na věky! na věky . . .

Z Korouhve.

Vánoční svátky mají býti radostnými každému, jak dítěti i tomu starci — tak i chudému i bohatému — všem se narodil Spasitel světa — a proto nechť se radují z narození Jeho všickni.

Jak oznámeno, koná se u nás oslava Ježíškova v chrámě Páně před oltářem, který se nejen pěkně, t. j. vánočně upraví — ale i hojnými svícemi ozáří, aby se i Betlemská ona zář naznačila — a to překrásné Jezulatko — co světlo světla ukázalo. V slavném průvodu kráčely dívky do kostela, aby zde z lásky k milému Ježíšku a k vlastní i svých rodičů radosti i útěše předepsanou pobožnost vykonaly a své dárečky jak Božskému dítěti, tak i těm ubohým pohanským dítkám složily. Jaká radost a blaživý cit zářily z očí všech!

Učiněna poklona Pánu Ježíši v nejsv. Svátosti tu ukrytému a započata slavnost modlitbou Páně a písní: *N e s e m V á m n o v i n y*. Po písni této, která takým nadšením zpívána, že ku konci zpíval celý chrám — následovala rozjímání a sice 12 tajemství ze života dětství Pána Ježíše — jež předcházela vždy přiměřená a na tajemství se vztahující deklamovánka, kterou vždy několik dítek společně — anať jsouc dosti dlouhá — ochotně a zvučně i líbezně malému Ježíšku přednášelo. Bylyť to následující: Přislíbení Mesiáše; Navštívení P. Marie; Narození Páně; Pastýři; Vánoční stromek; Tři králové; Jeskyně Betlemská; Útěk do Egypta; Dítě Boží; Zahrádka Kristova; Ježíš vzor dítek a Svatá rodina.

Deklamovánky byly s takou napnutou pozorností přijaty, že jsi mohl na tvářích malých i velkých pozorovati tu zaujatost pro pravdy tu pěkně přednášené; — ba i mnohé oko až slzou radosti se zalívalo — vidíc tak něžně oslavovati narození Páně. — Vždyť po třetí deklamovánce zanotěna nová pěkná vánoční píseň, jako: „Já bych rád k Betlému“. Co to znamená? — Já chudé děvčátko, až celá slavnost ukončena překrásným zpěvem dítek: „O krásné pacholátko“. — Ještě následovala litanie k sv. dětství Ježíšovu — a po modlitbě za dívky pohanské, za rodiče a dobrodince šly dívky s netajeným pocitem blaživé radosti na ofěru, odvádět dárky pro Ježíška a ty své svěřence — pohanské dívky. Pro Ježíška milého kladly listěčky, na nichž napsáno bylo, co z lásky k Němu byly za celý advent vykonaly, na jednu stranu a dárečky peněžitě pro dívky pohanské

na druhou. A jaký byl výsledek? — Divil by se každý — čta toto — že ani snad tolik možno není; než ručím tobě, že ani ty sám, jsa dospělým, nekonáš svých povinností s takou svědomitostí, jako ty maličci. Není tedy snad cifra lživou — ale věř, že spíše menší než větší udána. — Kolibeček, t. j. poslušnost po celý advent, darovalo dítek 60, (majíce to podpisem svých rodičů stvrzeno a to po celý advent musí býti); všech 100 dítek, které odvedly lístečky — pomodlilo se: 958 růženců; (3 tvoří povijáček.) 2223 litanií rozličných (každá jest ozdůbkou peřinky, která čítá 300 otčenášů, co měkkounkých bohumilých peříček), a těch se pomodlily 24.779 („otčenášů.“) Mimo to ještě 3897 — „Věřím v Boha“ — a 1477 Zdravas královno, co malých kabátečků, jichž se opět sto na jeden kabáteček a jednu košilečku čítá. — Na penězích sebráno 3 zl. 20 kr. pro spolek sv. dětství. — Mnohý se as diví — taková slavnost nemůže ani dětem ani těm dospělým velkou radost působiti; ale tu pravím, zkusíš nejprvé každý sám — a jenž strojíváš stromek vánoční, buď ve škole neb v b e s e d ě (!) — uspořáděj slavnost na způsob této i v kostele a pak ručím tobě za to, že i ty stejně šťastným budeš po slavnosti — i ti maličci — jich rodiče a všickni v kostele přítomní. — Mohu již i důkazy toho podati z jiných míst — jako na př. z Fryšavy na Moravě, a odjinud. —

Ahnapee v severní Americe, 31. prosince 1884.

Velcetný pane redaktore! Posílám tuto předplatné na „Čecha“ a zároveň na „Obranu víry,“ račte mně tuto poslat hned od 1. čísla pokud možno! „Čech“ je mým nejmilejším čtením; všecky ty boje, všecky ty půtky Vaše pro svatou naši věc prodělávám s Vámi, s Vámi trpím, s Vámi z každého úspěchu se raduji. Ejhle „acies ordinata“ šik spořádaný — již se tvoří, Pán Bůh sám dopřál Vám toho vítězství a výsledku! — On dobré, pevné, nezlomné vůli vždy požehná. Seřaduje se to již kolem Vás, nejste osamocen v boji; všickni, kdož dobré vůle jsou, spěchají se připojit „k acies ordinata“, Vámi utvořené. A nejen Vy bojovníci boží tam v Čechách z toho velikého úspěchu se radujete, ale i my zde Vaši bratři v Americe plesáme s Vámi, Bohu za to děkujeme. Neboť Vaše vítězství jest též naše vítězství, cokoli dobrého učiníte pro sebe i pro nás jste učinili! — Neboť až bude jednou skrze ty bojovníky boží (acies ordinata) především veškeré české kněžstvo z lethargie probuzeno a seřaděno, až nebude více lhostejnosti ani liknavosti ani pronevěry, až všude probuzena bude křesťanská ráznost a evangelická nezbednost — pak i s naším lidem stane se veliká změna. Náboženství nebude více viseti na svátečním šatu, nýbrž vnikne opět do srdcí, a zahřeje ohněm horlivosti v dobrém a uspůsobí je k velkým a šlechetným skutkům, a národu našemu pokyne skvělá budoucnost. — Pak nebudete sem k nám do Ameriky posílat tolik duševně zbankrotělých nevědomých a nevěrou zesprostačilých mrzáků, kteří našemu jménu zde hanbu činí. Pak nebude se tak často přiházet, že takoví lidé (?) sotva z Čech přilezli ze všeho posměch sobě tropí, co dobrého, posvátného a šlechetného. Vždyť my po té acies ordinata toužíme jako po rose nebeské, zrovna jako vy; vždyť i my to znovubrození a vzkříšení také z Čech očekáváme. Jako nákaza dosud k nám z Čech se valila — takť doufáme v Pána Boha a ve Vaši statečnost, že v krátké době sem budete vysílati uvědomělé, probuzené, neohrožené bojovníky a vyznavače, kteří nám pomohou očistit to jméno české před tvářmi všech křesť. národů. U nás bohužel zuří nevěra a odpadlictví nejhůře; až dosud v našem jazyku (Bože náš! v jazyku sv. Václava a sv. Jana Nep.) ta nejhrubší sprostota, ty nejhanebnější urážky proti sv. náboženství se tisknou (zvláště dvěma zuřivci, jichžto jména zde na pranýř stavím Šnajdr v Clevelandu a Zdrůbek v Chicagu). To ale přestane, až tam ten nový duch z té české acies ordinata zavítá. Pročež my čeští kněží v Americe těšíce se z Vaší statečnosti podávající Vám bratrskou ruku přejeme Vám zdaru a posily od Pána Boha, kterýž nás v těžkých těchto časech neopustí. Neboť jako za času soudců v lidu Israelském, když nepřátelé hotovili se k poslední ráně proti lidu Božímu, Bůh pokaždé v čas povolal reky a hrdiny své a oni vždy na zem porazili nepřátele kruté

a lid vysvobodili — tak i v novém zákoně Bůh podobně činí; (viz Německo) vzbuzuje reky a hrdiny neohrožené, kteří jako skála v rozbouřeném moři pevně stojí, bojující proti nepřítelům božím až do těch hrdel a statků, až do posledního dechu. Družstvo „Vlast“ jest jednou z prvních tvrzí postavených šikem spořádaným. Rád bych také k němu přináležel, račte zaslati stanovy, bohda že i více českých zdejších kněží se připojí.

Pán Bůh račiž žehnati opětně v novém roce pracím Vaším a posiluj a potěšuj Vás ve všech nesnázích boje velmi obtížného a pracného, zároveň ale velice slavného. Srdečně Vás a všechny stejně smýšlející pozdravuje

Váš ctitel

Vojtěch Cipín, kněz.

FEUILLETON.

Devatero cizích hříchů v.

Povídky ze života pro život, píše PETR KOPŘIVA.

(Pokračování.)

Hlava 3.

Pavouk rozprádá síť.

Obecní kancelář v Radostíně vypadá jako skoro všechny kanceláře na venkově: učouzená, uprášená, umazaná. Podlaha umyje se za onoho času, když totiž ví se určitě, že pan hejtman do obce přijede. Tak bylo i zde. Se stropu visely pavučiny, kteréž vypadaly jako lana, po nichž v cirkusu v Praze šplhají se provazolezci. V Radostíně šplhali se po pavučinách pavouci. Kdykoliv dveře se pootevřely, aneb zakašlal-li p. Filuta silněji, houpaly se pavučiny zrovna jako lána provazolezců, což pavoukům na nich dělalo takou radost, že po svých provazích až na samý kraj slézali, jako by říci chtěli: to je to hezké, prosíme, bouchněte dveřmi několikráte po sobě! — Ano i ochranná síť nalezala se v obecní kanceláři radostínské, zrovna jako v cirku, pro všecku jistotu, kdyby k. p. přetrhlo se lano, odvážlivému umělci smekla se ruka aneb noha a pod. Touto ochrannou sítí byly totiž zde především vlasy na hlavách slavné rady radostínské, pak ovšem i jich tajemníka p. Filuty a pak i všech, kdož k němu pro radu si přicházeli. Přetrhlo-li se pavouku tenoučké láno, spadl jednoduše na měkké přízrlé vlasy p. Filuty, ba časem i ze zvláštní záliby skočil si pavouček na hlavu jako na měkkou pohovku, jako by na ní vyzvídati chtěl, jaké čertoviny v té chytré pokoutné advokátské hlavě vězí. Avšak taká salta mortale na hlavu v Radostíně tolik váženou, skoky bývaly obyčejně smrtelnými.

— Zas už pavouk spadl mi na hlavu! — durdil se pan Filuta a sáhnuv po smělci na hlavu mrštil jím o zem a rozdupal ho — rozdupal pavouka.

Ba věru byli pavouci v kanceláři radostínské velmi trefným obrazem činnosti pana Filuty. Pavouci soukali své sítě v kanceláři po stěnách a po stropě a zavěšovali je z jednoho kouta do druhého; — a pan Filuta soukal své advokátské pavučiny a zavěšoval je od statku ke statku a z jednoho konce vůkolních obcí do druhého. Jen si čtenáři považ, ti pavouci v kanceláři pramálo měli respektu z těch svazků občanského a trestního zákonníka, jež v jakési očazené polici v příhradách stály. Zavěšovali i na ně svá lana, zapletali je hustými sítěmi, ano celou příhradu zapřádali, tak že chtěla-li některá muška, jsouc snad starší mouchou pronásledována, na útěku svém útluku hledati na některém zákonníku, uvízla nešťastně na pavučině, kdež neúprosně upadla v ruce číhajícího v koutku pavouka. Zrovna takým pavoukem

byl p. Filuta. Svazků zákonníků, svazků pěkně vázaných v pevných deskách a v koži na hřbetě bylo tam dosti, ano ležely některé listy zákonníku dosud nevázaného i v dolenních příhradách, avšak pro samé pavučiny nebylo lze mouše k němu se prodrati. — Pan Filuta nadělal před zákonníkem tolik pavučin, že všechny domácí mouchy do nich schytl; nadělal kolem knih tolik průtahů a tolikými frásami je zabarikádoval, že musel ten, kdož až k paragrafům uvnitř proniknouti chtěl, útočiště hledati ve větším městě kdes u velikého, silnějšího pavouka, jenž by dosti silným byl, pavučiny p. Filuty protrhati.

V tom ale nemálo liší se pavouk ode dřívěského advokáta, že onen mouchy lapá jen potud, dokud má hlad, a že nasytiv se hoví si ve svém pelíšku; kdežto advokát vyřídí lidské mouchy lapá do zásoby, za kteréž staví neb kupuje si nádherné domy, kupuje i panství. Jest tedy značný rozdíl mezi pavoukem a advokátem, avšak rozdíl pražádného neshledávám mezi mouchou obyčejnou a mouchou lidskou. Obě jsou stejně neopatrny. Obě kdyby stokrát vyvázly z pavučiny, v malé chvílce lezou tam opět.

V téže kanceláři kromě zaprášeného a pavučinami kol kolem opředeného obrazu císaře pána, nebylo žádného jiného odznaku, jenž by byl připomínal toho soudce, jenž zná i nejtajnější záhyby srdce. A k čemu vlastně? Vševidoucím a vševládoucím pánem ve farní osadě a v celé kolátuře byl p. Filuta, jenž tu seděl na široké sešli, hladě si dlouhou zrzavou, prošedivělou bradu, jako turecký páša, když před ním stojí džaur — křesťanský pes. Byl postavy skoro malé a poněkud zavalité, tváří dobře krmených, až na bradu a kníry holených. Zvláštního na něm bylo, že při řeči často se zajíkal, jmenovitě tehdy, když jej něco dopalovalo.

Tu zdálo se vždy, jakoby slova svá dříve hryzal, žvykal a potom na posluchače vyplival. Býval dříve přes deset roků manipulátem u vojska, zjezdil hezký kus světa a míval s velikými pány co činiti, jaký div, že v obcování s obyčejnými lidmi nebýval příliš zdvořilým, avšak k pánům byl tím pokornějším. Jeho starý známý — úřední sluha od okresního soudu, kdysi v Radostíně když se při nově načepeném sudu déle pozdržel, prohodil něco, že p. Filuta byl pro jisté partiky degradován a přes půl leta na festunku ošetřován, avšak několik dní na to, když opět do Radostína přišel a p. farář schválně se ho tázal, zdaž Filuta pro nehezké věci opravdu seděl v chládku, dušoval se a zaříkal, že on o něčem podobném neví a že ničehož neřekl. Leč od té doby farář pranic se nedivil, že p. Filuta se soudním sluhou velmi přátelsky ruku v ruce se vodí, za něho v hospodě platí, ano časem mu do města různé dary posílá.

Pan Filuta ve své kanceláři partaje předvolával toliko po jednom.

— Nu tak, co vy tu zase chcete? oslovil zhurta přistárlého rolníka, jenž jako hřišník pokorně před ním stál. Taký způsob zacházení se sousedy, takovými, o nichž se může říci, že nemají dobré svědomí, a že k němu chodí na radu ve věci nespravedlivé, imponoval, t. j. dodával mu nemalé vážnosti. Tentýž člověk, jenž na faře si dupe a tváří se velmi uraženě, nepodá-li mu kněz židle, vydrží před p. Filutou, jenž mu každé chvíle dává na srozuměnou, že ho může vyhodit, státi jako rekruta před kaprálem skroušeně a ani nedutne. —

— Poníženě prosím, vzácný pane, — mačkal strýček ze sebe, — jedná se tu o mez. —

— Tedy jen krátce! —

— Soused Vondráček, jenž má pole nad mým, žaloval mne, že prý mu podorávám jeho mez a že prý jsem v noci přesadil mezník. —

— A vy jste to udělal, co? — tázal se Filuta pronikavě mu do očí hledě.

Sedlák mlčky oči sklopil.

Co tedy budete dělat? —

— Já bych poňžeň prosil, — já — já bych se raděj po dobrém vyrovnal. —

— Vy ponížený ooo — slovo mu uvázlo jaksi v levé čelisti, načež třikráte je přehryznuv, vychrstuul je na sedláka — vy oosle, — nic vyrovnávat! Viděl vás někdo mezníky přesazovati? A jak daleko jste je přesadil? —

— O půl lokte výše, a myslím, že nikdo. —

— Ať si jen soused Vondráček přivede komis, my mu budem dělat námitky, až bude muset komis napřed zaplatit, však on si to třikráte rozmyslí. —

— Vite, vzácný pane, co, — pravil sedlák důvěrně. — Já bych to byl neudělal, ale já tu brázdu potřebuju, protože na ní stojí krásný jasan, jenž bratru stojí za desítku, saně by z něho byly jako ze slonové kosti. —

— Dobře, jasan ten poražte a domů odvezte. My soud budem tak dlouho protahovat, až to všechno usne.

— Tak myslíte přece, že by to šlo? —

— Nemyslím, nýbrž půjde to. Avšak složte zde 10 zl. foršus, a zatím můžete jít. Dnes mám naspěch. —

Sedlák poškrábav se dřívě za uchem, vytáhl ne bez okolků z umouněné portmonky desítku, položil ji na stůl a s několika úklony odcházel.

Vkročila obstárlá ženština s pramalinkým nosem a huhňavým hlasem.

— Co vy chcete? —

— Eh mám s tou mrchou pořád kříž! —

— S kterou mrchou? —

— Eh s mojí nevěstou. Povázejí jen, přinesla s sebou pramizerné dva tisíce do statku a chce je mítí teď na statek vtěleny. Její tatík pořád na ni chodí a hučí jí do uší, že můj Pepíček, t. j. její muž je karbaník, že přijde o všechno a že tedy — — zamlkla se.

— Co tedy? —

— Aby nemusila s dětmi chodit po žebrotě, že se její přínos musí vtělit. Povázej si — ta žebrota!

— A je svatební smlouva napsaná? — tázal se Filuta.

— Napsaná je. —

— Od notáře? —

— To ne, ale od pana diurnisty na úřadě. —

— To je vaše štěstí. Nic nepodpisujte a nic nevteľujte, dejte mi 50 zlatých, já vám pomohu. —

50 zlatých! — huhňala babka, — pro rány Boží, kde bych já tolik vzala? —

— Tedy se to vtělí a budete platit ke 100 zlatých soudních útrat. — Nastala chvilka rozmyšlení.

Honem, honem, nutkal Filuta.

— Nu tak tedy těch 50 zlatých dám, jen prosím, udělej' to hodně pevně, aby to ani čert nevzal. —

— O to se nestarejte, — smál se Filuta huhňavé babce, — čert mi byl při křtu kmotrem, my si rozumíme! —

Baba odešla.

(Pokračování.)

Cizozemské legendy.

Volba kříže.*)

Z Jerusalema stoupal poutník, nesoucí odhodlaně životní svůj kříž. Unaven' parnem a chůzí stanul jednoho dne na chvíli.

Těšil se, že přísahou byl slíbil vykonati pouť do Svaté Země, ale cesta zdála se mu býti dlouhou a únavnou. I rozpomněl se na všelikou bídu svého života a pravil sám k sobě: „Jest mi věru vždycky víc nésti než stačí síly

*) Dobře vědouce, že allegorie tato velectěným čtenářům kněžským známa jest, podáváme ji v nové úpravě pro její poučnosť se zřetelem na čtenáře laiky. R e d.

mé. Jiní jsou šťastni; vše se na ně usmívá; nesou sice také svoje kříže, cesta jejich jest ale rovná a krásná.“

Slunce ale zatím dokončilo již denní pouť a pohravši si za celý den se zemí, ulehlo na zlaté lůžko.

„Až slunko ulehne,“ pomyslí náš cestující, „nenaleznu přístřeší, jsem unaven a tuto leží kámen; budiž ou mi podušku.“

Nedlouho po té usnul poutník tvrdě. I navštívil jej Pán.

„Nevolal jsi mne?“ tázal se.

„Tobě jediné přísluší, Pane, abys zavolal služebníka svého; leč poněvač jsi ráčil ke mně přijíti, viz, prosím jak rozličné jsou kříže lidské a jak zvláště můj nevýslovně jest těžký.“

„Aj? zdá se ti těžkým?“

„Ano, tíží mne chudoba, stáří, nepřátelství lidí, a s těží jen plním věrně svaté sliby svoje.“

„Chceš se tedy odříci svého kříže?“

„Nikoli. Každému jest nésti kříž, to vím; ale ty, Pane, jsi dobrotiv, o učíň, aby kříž můj byl přiměřen mým silám, neboť již podlehám.“

I poslal Hospodin na zemi divokou bouři, ale spící poutník neleká se blesků sršících. Vichřice zaburácí kol jeho hlavy, a mžikem unáší jej v daleký kraj a složí udiveného v pustém neznámém místě.

Nedaleko odtud klenula se jeskyně obrovských rozměrů a zdálo se, že ve slohu nebeském je stavena. Poutník opřev se o věrnou hůl, umínil si, že ji prohlédne.

Sotva že vešel, zaslechl z nitra hlas.

Hlas pravil k němu: „Zde uložena jsou všechna utrpení lidská. Slož kříž svůj a vybeř jiný, přiměřenější silám svým. Jdiž!“

I nemeškal mnich a složil bříme kříže, postavil je ku skále a vešel dále. Zrakům jeho objevila se nezměrná spousta křížů, všechny, kteréž od počátku světa tížily bedra člověčenstva a všechny, kteréž tížiti je budou až do soudného dne.

Kdož popíše jejich rozmanitost a počet! Poutník náš zkoumal je dlouho: vážil je, obracel, posuzoval a odkládal.

Tu namanul se mu kříž výčitek svědomí, jehož bříme života užírá: odhodil ho s hrůzou! — jinde kříž syna kletbou stíženého: ten ale zdrcuje a ničí tělo i duši; — kříž závesti: který však tráví síly životní; — kříž života rodinného: ó jak nepřijemných na něm přívěsků a drobotin, které mu tíhy přidávají! Máť arci i dobrých stránek několik. Onde přímí se kříž nemoci: ubohý mnich ale již při pohledu naň chvěje se zimnicí. — Kříž blbosti: s bázní se od něho odvrací. Po celý den prochází se mezi kříži, zkoumaje těžké a zkoušeje ostré.

Leč ani jediný nebyl postavě jeho upraven; brzy vadila mu délka, brzy šířka, jiný v objemu byl mohutnější než stačovalo rámě poutníkové.

I jal se znovu obcházet, znovu prohlížeti a již málem byl by zoufal nad zdarem svého přičinění, kdyby milosrdenstvím Božím veden, nebyl náhle nedaleko uzřel kříž velmi úhledný, jehož si byl dosud nepovšiml: — „Aj, jak pěkně vyjímá se tento kříž!“ zvolal. Pozvedl jej a hle! kříž dal se mnohem snáze unést než ostatní; i políbil jej vroucně.

„Konečně našel jsem, co hledalo srdce mé,“ řekl, „kříž tento jakoby stvořen byl pro síly mé; volím jej bez rozmyšlení. Jest sice poněkud těžký, ale jakoby přistřížen pro mou postavu, jakoby jej dobrý Bůh byl přímo pro mne zhotovil. Ó Pane, dej, ať podle slibu tvého smím podržeti tento kříž a kaž, aby zůstal mým.“

Hlas s nebe neodpovídal, a ubohý poznával s bolestí, že prosba jeho, příliš hrdá, nedošla vyslyšení. I zaplakal hoře, neboť vřele byl sobě zamiloval

krásný tento kříž; leč náhle pohleděv naň blíže a pozorně jej obzíraje, co uzřel, o dříve divoucí! . . . vlastní svůj odložený kříž!

Nemeškaje chopil se ho; nečekal již na dovolení, vždyť byl jeho majetkem ode dávna, a neodložil ho více, nýbrž trpělivě, radostně a záslužně donesl jej až ku dvěřím hrobovým.

Z frančiny převedla J. K.

Legenda javanská

věnovaná nespokojencům.

Byl jednou muž, který živil se lámáním kamene. Dlouhá a těžká byla jeho práce a skrovničký jeho plat. Unavením klesával přechásto a jednoho dne zvolal konečně: „Ach, že nejsem bohat, aby ve světlici mojí očekával mne měkký baleh-baleh (lože), na kterém by spočinuly znavené údy mé.“

I sestoupil anděl s nebe, řka k němu: „Budiž přání tvoje vyplněno!“

I zbohatl lamač a odpočíval si na měkkém baleh-balehu, nad kterým splývaly překrásné „klamboo“ (záslony) z červeného hedvábí.

Leč stalo se, že blížil se tudy panovník země v pěkném voze a před ním i za ním klusali jezdci v pestrém oděvu a sluha chránil hlavu jeho před paprsky slunečními překrásným zlatým pojougem (stínidlem).

I zarmoutil se bobatec při tomto pohledu, povzdechl a zvolal: „Ach, kéž bych mohl býti králem!“

A hle! anděl s nebe sestoupiv pravil k němu: „Staniž se podle tvého přání.“

A ihned proměnil se lamač v krále a projížděl se krajinou provázen jezdci a chráněn před sluncem zlatým pajougem.

Ale slunce vzešlo v plném jasu a rozeslalo žhavé paprsky, až poschla tráva a zmizela všechna kvítka. I zasténal král vedrem a pravil, že by si přál býti sluncem.

I sestoupil anděl s nebe a pravil k němu: „Staniž se podle vůle tvé.“

I proměněn král ve slunce a žhavými paprsky sálal po celé zemi, pátil trávník i královu tvář. Leč ve vzduchu sestoupl se náhle mrak a zakryl jeho světlo.

Tu rozhorlilo se slunce hanbou, že mráček dovedl je zastíniti a zvolalo, že chce býti mrakem.

A znovu sestoupil anděl s nebe, řka: „Ze slunce učiněn mrak.“ Ihned veplul mezi slunce a zemi a trávník se zase osvěžil.

Po té otevřel se mrak a z útroby jeho vylily se proudy vody, spustošily úrodu, a ve vlnách svých pohltily nesčetná zvířata.

Malomocně ale odrážely se mohutné přívaly od staré, pevné skály, až zasmušiv se oblak zvolal mrzutě: „Hle skála tato dovede mne vzdorovati, kéž ve skálu se proměním.“

A s nebe sestoupil anděl, řkoucí k němu: „Staniž se, jak si přeješ.“

Z mraku stala se šedá skála, a tuhé, vzdorné líce její odolalo stejně i zážehům slunečním i nejprudčímu přívalu dešťů.

Jednoho dne ale přiblížil se ku skále nepatrný dělník a klepal kladivem svým, klepal a klepati neustával, až odloučil se od skály mohutný balvan.

A netrpělivě vykřikla tato: „Hle! dělník silnější jest mne; kéž proměním se v lamače.“

I sestoupil s nebe anděl a pravil k němu: „Staniž se, jak si přeješ!“

A ubohý, tolikrátě přeměněný muž stal se znovu lamačem a jako dříve v potu tváře dobýval si nepatrné mzdy a den po dni cítil se spokojenějším se svým osudem.

Z frančiny J. K.

Skutečné události.

Bůh nebývá posmíván. Mladý sedlák z S. . . . na osadě S. . . . byl pijan a při tom trochu nadutý a nafoukaný pro jakés takés jměníčko. Jednou popíjel statečně v hospodě. Jsa již hezky podnapilý prochází se po hospodě sem tam, mrská nohama do předu a samolibě pohlíží na své zánovní boty dobře vyčistěné a usmívaje se ironicky praví a chlubí se, řka: Pán Ježíš chodil bos a já — já mám bot jako kavalír. Hrdopýšek nenadál se, že bude brzo konec jeho kavalírství. Hodně napařen opustil hospodu a pozdě večer vracel se domů a šťastně se dostal a dovrávorl až k svému statku ve vsi, zde však u samých vrat statku, jež nalezl dobře zavřené, zůstal a ráno našli ho domácí u samých vrat co mrtvolu. Kavalírské boty ho donesly až k vratům, ale smrti ho neuchránily.

* * *

Je veliký pátek. Na hoře „Kalvarii“ konají nábožní osadníci právě ve tři hodiny pobožnost křížové cesty. Zpěv jejich nábožný rozléhá se po vřkolu, zaznívá až dolů do vsi, ležící u paty „Kalvarie.“ Tam dole v hospodě, stojící hned těsně vedle silnice a nedaleko potoka, popíjí starý kmotr bumbal a bratr z mokré čtvrtě, jenž ani v tento památný den neumí se zapřít. Severní vítr zanáší nábožný zpěv až sem do hospody otevřeným oknem k uším pijana, který pitvoří se po svých nábožných bratřích, a zpívá, vlastně blaboní nesrozumitelné po nich postní písně. Najednou se však ztišil a ukládá těžkou hlavu svou na stůl v šenkovně, jakoby se chtěl prospati. Žádný si toho nevšímá, všickni myslí, že vyspává opici. Spí dlouho, a dlouho, až jim to je předce nápadné. Domáci blíží se k spícímu, a k ustrnutí svému pozorují, že dozpíval a dospal — na věky. Ranila ho mrtvice a jazyk rouhačný oněměl.

Listárna redakce.

Abychom listu našemu vždy širší půdu v lidu dobývali, rozesíláme novým rokem list náš farními úřady doporučeným osobám katolickým zdarma v té naději, že každé z nich podaří se, aspoň tři předplatitele na „Obranu“ získati. Příznivcům listu našeho vzdáváme tuto nejvřelejší díky za hojně příspěvky. Jim máme co děkovati tolik hojně rozšíření „Obrany“, která již stala se nejrozšířenějším listem katolickým v Čechách. Dejž Bůh, aby „Obrana víry“ nechybíc v žádné křesťanské rodině, způsobila pravou „d u c h o v n í O b r a n u s v. n á b o ž e n s t v í“, oč aby se přičinili, čtenáře naše nejsnažněji žádáme. Co redakci ku práci neúporně pobádá, není časný zisk, ani marná ctižádost, nýbrž čest a sláva Boží a jeho sv. Církve, kteráž horlivým následovníkům Krista život věčný zaručuje. —

V poslední den tohoto měsíce vyjde 1. číslo

„Vychovatele“,

pedagogického čtrnáctidenníku, určeného pro učitele náboženství a pro učitele, jimž jest u vyučování náboženství vypomáhati, jakož i pro přátele mládeže vůbec. Předplatné i s poštovní zásilkou obnáší čtvrtletně 50 kr., pro odběratele „Obrany víry“ pouze 40 kr. — Předplatné přijímá se v administraci „Obrany víry“ v Cyrillo-Methodějské knihtiskárně v Praze.

Obsah „Obrany víry“:

Na maškarním plesu ve vsi. — Víra naše přemáhá svět. — Dopisy: Podivný sen. — Z Korouhve. — Ahnapee v severní Americe. — Feuilleton: Devatero cizích hříchův. (Povídky ze života pro život, píše Petr Kopřiva. Pokrač.) — Cizozemské legendy: Volba kříže. — Legenda Javanská. — Skutečné události.

Nakladatel, vydavatel a odpovědný redaktor: **P E T R K O P A L.**

Tiskem knihtiskárny Cyrillo-Methodějské (J. Zeman a spol.) v Praze.

OBRANA VÍRY.

Časopis věnovaný zájmům katolickým.

Vychází 5. a 20. každého měsíce. — Předplatné pro Prahu: celoročně 1 zl. 75 kr. čtvrtletně 45 kr. Poštou pro Prahu i venkov celoročně 2 zl., čtvrtletně 50 kr. jednotlivá čísla po 8 kr. — Kdo předplatí na 5 výtisků, obdrží šestý nádavkem 5 výtisků prodává se v administraci za 30 kr., 20 za 1 zl., 100 za 4 zl. — Administrace v Cyr.-Met. knihtiskárně v Ostrovni ulici, redakce na Vyšehradě č. 69.

Jak se vyslovil protestantský senator o katolických missionářích mezi Indiany.

Když 12. máje 1884 jednalo se v senátě Spojených států ve Washingtoně o osudě Indianů uchopil se slova Mr. Vest z Missouri a pravil o Jesuitech mezi Indiany horskými jak následuje:

Při všech svých cestách, na nichž jsem kříž na kříž projezdil Montana viděl jsem toliko jediný lesklý paprsek světla, kterýž dává naději v lepší budoucnost Indianů. Jsem protestant rodem, protestant vychováním a chci též jako protestant zemřít, ale i přes to musím vyznati, že jedině systém Jesuitů jest praktickým systémem pro vzdělání Indianů a že toliko tento systém vykonal to, co lze v pravdě nazvati výsledkem. Když v těchto dnech senator Massachusetts předseda komitétu záležitostí indianských pravil, že příčina, proč Jesuité větších výsledků se dodělávají než jiné sekty, jest ta, že Jesuité celický život věnují práci missionářské, trefil do pravého. Vezměte některého kazatele protestantského a pošlete jej na západ, a třeba by byl nejčilejší a nejhorlivější, již se tam ubírá obtížen pouty — rodinnými; jde tam, ale již se ohlíží po civilisovaném životě, jde tam a třeba by se zasvětil z povinnosti životu, pro nějž nemá žádné oblby, přece zůstává na dále rozděleným mužem. A nyní pošlete Jesuitu, co bude tento konat. Jest půl vojáka a půl kazatele. On jest členem „tovaryšstva Ježíšova.“ Nic nenazývá svým, leda šat na těle. Poručí-li mu o půl noci jeho představený, aby vstal a šel do Asie, jde a ani slova neřekne. Je číslem a ne mužem; světu více nepatří. Mluvil jsem s P. Rivalli na missii Panny Marie, kterýž 42 let mezi Indiany Montanskými ztrávil a celý svůj život jim obětoval. Byl poslán jako výborný lékař z Italie k Indianům, a když jsem jej v jeho malé komůrce v domě missií zastihl, ležel nemocen a i leže denně rozdával léky a tak sloužil Indianům jako ranhojič. Tento muž věnoval celý život tomuto dílu a s jakým výsledkem? Ploskohlaví Indiani v Montaně jsou v mravnosti nejméně o 100 procent před všemi Indiany. Před 50 lety usadili se mezi nimi Jesuité, výsledek jest před očima všech. Mezi

všemi kmeny Shoshonesů, Arapahoesů, Piegansů atd. spatřil jsem jediný radostný paprsek a tím byl missie Jesuitů mezi ploskohlavými Indiany. Missijní školu navštěvují hoši i děvčata počtem asi půl sta hochů a půl sta děvčat. Při škole chovají se stáda dobytka a hoši indianští pasou je, jsou při ní mlýny, a mlynáři jsou hoši indianští, kovářny a kují hoši indianští. Když jsem tudy cestoval, stavěly se právě 2 školy a veškeru práci při stavbě vykonávali hoši ze školy missijní. Žita mohou v onom pásmu jen málo vytěžit, za to ale zeleniny a ovesa vytěží s důstatek pro celou školu. V mém životě neviděl jsem lepší skot a koňstvo jako na této missii. Pět jeptišek a pět kněží jest sbor učitelský obou škol. Byli jsme přítomni zkoušce školní, trvala dva dny a dovoluji si tvrditi, že ve všech spojených státech neobdývala se zkouška s lepším prospěchem při dítkách stejného stáří jako zde. —

Devičky vyučují se ručním pracem; učí se šití a vychovávají se za budoucí pomocné učitelky, vyučují se hudbě i ve vedení domácnosti. Mladí muži učí se pracem polním, chovu dobytka, kovářství, tesařství aneb mlynářství. Klíčem k tomuto pokroku jest následující odpověď z úst P. Van Gorp-a představeného missie. Když jsem jej prosil, aby mi sdělil své zkušenosti jako učitel Indianů a co prospělo k takovému rozkvětu školy, odpověděl, že pospolitě vychovávání jak hochů tak dívek. Prosím pány senatory, kteří se o to interessují, aby toho dbali. Vyprávěl mi, že když vychovávali toliko hochy a ti když byli vyučeni a vrátili se domů k svému kmenu, při svém návratu mnoho musili snášeti předhůzek; říkalo se jim, že mají bílou krev v žilách, že mluví jako Bledoláci a rovněž tak že se šatí a že jsou zrádci svého národa. Konec toho byl, že Indian byl horším barbarem než před tím, aby si získal vážnosti mezi soukmenovci.

Nechci mluviti proti školám v Hamptoně a Carlisle v rukou missionářů protestantských. Zkusil jsem jednoho nebo 2 žáky těchto škol použiti co tlumočnicků. Ale celý jejich pokrok zdá se, že jest obmezen toliko na chytání koní v preriích; generál Scheridan se mnou souhlasí, že jsou nejohrovenější z celého světa zloději koní. Vrací se ku svým rodákům, ale na místě aby Indiany učili, vrací se v 99 případech ze 100 ku svým divokým mravům.

Slova má zajisté nejsou mluvena z lásky k Jesuitům; již od malička učili mne celou sektou opovrhovati, byl jsem vychován v staré dobré škole Presbyterianské, kteráž pohlíží na Jesuitu jako na blízkého příbuzného ďábla. Může-li pan senator z Massachusetts, předseda komitétu pro indianské záležitosti, jen jedinký kmen indianský na celé pevnině Severní Ameriky jmenovati — nemluví o tak zvaných 5 civilisovaných kmenech v Georgii a Alabamě, kteří dlouhým obcováním s bělochy nabyli svého ušlechtění, ale o Indianech v preriích mluví — a dím: může-li pan senator z těchto Indianů jeden kmen jmenovati, který by se přibližně rovnal stupni vzdělanosti ploskohlavých Indianů, kteří po 50 let jsou pod dozorem Jesuitů: chci se svého náhledu úplně zřici. Pravím: Mezi 11 kmeny, které jsem navštívil a které jsou pod dozorem protestantských missionářů — a musím to vyznati, třeba bych byl protestant — nestal se ani jediný krok k ušlechtění, kdežto mezi ploskohlavými, kde jsou 2 missie Jesuitské, jest civilisace, jest křesťanství a svatě se zachovávají svazky, které poutají muže, ženu a dítko! Ale tvrdím ještě: lot zkušenosti jest vždy lepší než bedna theorie, co jsem mluvil, vlastníma očima jsem viděl.* — Lepšího svědectví nemohl vydati.

Slavnost prvního sv. přijímání v domě katově.

Nedávno viděl jsem v jednom velkém kostele pařížském ušlechtilého, sličného jinocha přísluhovati u oltáře; čítal asi sedmnácte let, a podivno, zůstával ještě věren úřadu svému, kdežto obyčejně dělníci pařížští dospěvše věku tohoto prchají z kostelů a ochotně uchylují se na širokou cestu rozkoší.

„Aj, což nepoznáváte známé tváře?“ — odpověděli přátelé k otázce mé: „Toť mladý Roch, syn kata, o kterém jste sám kdysi zajímavých věcí čtenářům „Pèlerina“ vypravoval.“

A věru vzpomněl jsem si, jak asi před čtyřmi roky dívali jsme se na pohřební průvod pařížského kata. Za rakví kráčela četná rodina, z níž nejvíce vábila zraky sličná postava dvanáctiletého hocha opravdovou, hlubokou bolestí skličeného. Matka sama snažila se těšiti zarmoucené dítě.

Popisující tehdy průvod pohřební, přidali jsme zajímavý příběh, kterýž doslechli jsme v samé rodině katově.

Asi dvě léta před pohřbem připravoval se hoch, jménem Jindřich, šestý z dítek katových k prvnímu sv. přijímání. Blížil se k Bohu s tím větším nadšením, čím více zdálo se, že ho lidé odpuzují; matka dobrá, horlivá katolička chtěla jej ku stolu Páně doprovoditi.

Mezitím právě v den, kdy celá rodina se k zejtřejší slavnosti chystala, došel rozkaz, aby k popravě hrozného vraha Billoira byla připravena guillotina (stínadlo) a aby vrah o čtvrté hodině ranní byl popraven.

Pečlivě tajil každý tuto zprávu před dítětem a přece bylo celé noci třeba, než nabroušen a vyzkoušen strašlivý nástroj. Podivíte se snad, vidouce, jaké pohnutí působila v domě katově poprava, a přece tomu tak!

I příběhla matka všecka zarmoucená k známému nám knězi: „Hle, jak smutná to zpráva! Ubohé dítě! A já nebudu moci přistoupiti s ním ku stolu Páně!“

Duchovní ji těší a povzbuzuje; praví, že třeba, aby se přemohla a nezanedbala sv. přijímání se synem. Po dlouhém vzdychání a mnohých úzkostech rozhoduje se konečně, ale mimovolně pronáší ještě neočekávanou žádost:

„A zítra, všechny ostatní dítky budou vesele zasedati ku slavnosti rodinné, kdežto u nás! Ach, kdybyste věděl! . . .“

Neměla síly, aby dopověděla.

„Nuže, zítra, pravil kněz,“ přemáhaje každý ostatní pocit, „zítra účastním se u vás rodinné slavnosti.“

Dítě spalo klidně této noci, konejšeno nevinností srdce, kdežto v sousedství jeho naposledy dřímал zločinec, zachráněný pro věčnost andělem kajicnosti. Ostatní rodina ani neulehla.

* * *

Nehodláme popisovati obřady prvního přijímání, aniž radost dítěte.

Vrátili se z chrámu do domu katova. Všickni členové rodiny i pomáhači otcovi očekávali již oslavence radostně jej vítajíce. Kněz dostal slovu a brzy se objevil.

Zasedli ku stolu: každý poznamenal se sv. křížem. Jindřich předsedal. „Jest dnes králem,“ pravil pan Roch, vykážav knězi čestné místo po pravici králově.

Ale hovor vázl stále; všickni byli jaksi rozpačiti, krev a smrt popravy kalily dnes jitro prvního sv. přijímání. Kněz chtěl vypravovati několik povznášejících příběhů o prvním přijímání; matka i Jindřich poslouchali s účastností a rozuměli, druzí však byli zaujati jiným předmětem, kterýž hlodal jim na srdci a nepopřával myslí klidu. Všickni se patrně přemáhali, aby sousta požíli, mnozí nejedli ničeho. Tváře všech byly ubledlé. Hlavní pomocník nemohl se odhodlati ani k jediné sklenici vína a musil odejiti uprostřed hostiny.

Billoir při popravě vyhlížel velmi strašlivě a ubohý pomocník nemohl se zbavit hrozného dojmu.

Kněz přál si odvrátiti řeči i myšlenky stolujících od odsouzení a tázal se:

„Nebyl nikdo z vás přítomen svatému obřadu?“

„O ano,“ odpovídal jeden z hostů, jak se zdálo nejráznější, „já i pan Roch jsme byli na tribuně.“

„Potěšili jste se asi nemálo?“

„Zajisté, loď chrámová zdála se býti plna, nikoli dítek, leč andělů. Dojalo mne to velmi.“

„Opravdu?“

„Když jsem ušel přiklekat Jindřicha, zmizel mi před zraky všecok ostatní svět a viděl jsem v živé vzpomínce jen svoje vlastní první přijímání. Vykonal jsem je také velmi nábožně. I polily mne slzy, až jsem hlasitě zaštkal.“

„I já plakal,“ dodal pan Roch, „a ulevilo se mi!“

Mezitím mluvili ostatní hosté o popravách.

„Nevěřte, podobnému druhu práce (popravy) nezvykne srdce nikdy“ pravil jeden pochop.

„Zvláště,“ mnil jiný z pomocníků, „když vrah klesne, a zůstane vám v ruce bez vědomí.“

Ale muž, který byl obcoval sv. obřadu, muž rázný, odpověděl poněkud pohrdavě:

„Ti mají vždycky srdce pro spáchání zločinu; smrti však nedovedou pohleděti v tvář!“

Kněz vida, že nelze mu zabrániti temným, krvavým myšlenkám stále se objevujícím, jal se rozmlouvat sám s Jindřichem. Tento byl úplně neúčinným ku každému hovoru netýkajícímu se jeho prvního přijímání. Jakoby byl nezaslechl ani slova ze vši rozmluvy. Duše jeho zahalena úplně nadpřirozeným štěstím, vznášela se ve výšinách nebeských a neslyšela tudíž všedního volání světa.

„Náboženství,“ pravil po chvíli náhle pan Roch, „náboženství skytá dojmy, které srdce šíří, jiné dojmy, velebný pane, svírají srdce.“

„Ano, pravda!“ svědčili všickni.

„Již jsem přece mnohých viděl,“ pokračoval kat, „a nelze mi jinak říci!“

Jindřich promluviv s knězem zamyslel se, a tento vida, že zbožný hoch nedá se vyrušiti ze sladkých dum, nebránil řečí o hrozných popravách. A mluvčí, necítíce uzdy, závodili téměř.

Každý zpomínal události a příběhy, jež zůstavily v něm dojem nejhlubší: vypravování jejich bylo hrozné, . . . příšerné.

„Nikomu nelze upřít,“ jistil náčelník, „že jen ti na popravišti umírají slušně, bez přetvářky a beze slabosti, kdož se byli dříve s Bohem smířili.“

„Nemluvte mi o těch,“ pravil zase rázný tovaryš, „kteří dnes ještě klnou a se rouhají a zítra již objímají kříž . . . ale zvláště, velebný pane, nevěřte nikdy ve zmužilost tvorů „bez Boha“ . . . Nejsou již lidmi, ale zvěř.“

„Zdaž jste se nikdy nedožil, aby byl některý z nešťastníků v den před smrtí anebo ještě v den popravy své poprvé přistoupil ku stolu Páně?“ tázal se kněz.

Jindřich jakoby byl při slovech těchto procitl, jal se poslouchati.

„Ano, velebný pane, stalo se tak jednou,“ odvětil kat pan Roch. Všickni obrátili se pozorně k mluvčímu.

„Byl to velký, hubený hoch, černých, pronikavých očí. Byl mírný a přívětivý aspoň v předvečer svého prvního přijímání, kterýž byl zároveň posledním jeho večerem. Pravil, že dobrotu tuto našel teprve ve vězení . . . Jindy býval mrzut a zasmušilý.“

Leč, dovolte, abych vypravoval vlastními jeho slovy:

Nebyl jsem zajisté stvořen, abych zemřel na popravišti. Bůh udělil mi vše, čeho třeba k vychování člověka poctivého. Jak jsem ale dospěl tak

daleko? Nevím ani, či lépe, vím až příliš dobře. Hle, brzy bude kněz za mne sloužiti mši sv. a já budu při ní přijímati. Pane kate, bude to mně prvé přijímání. Celé tajemství mých zločinů jest obsaženo v několika těchto slovech: Nevykonal jsem prvního sv. přijímání. Příběh můj není dlouhý, slyšte! Můj otec, dosti dobrý muž pomátl si všecku mysl politikou. Často mluvil mi o věcech, kterým jsem nerozuměl. Pamatuji se jen, že nechtěl, abych se učil náboženství. Ve věku dvanácti let přál jsem si, aby mne dal zapsati pro učení se katechismu, leč otec odepřel a domluvil řediteli školy, aby nedbal mých hloupých choutek. Jednoho dne přišel do školy kněz katecheta. Bylo ve čtvrtek: hrál jsem ještě s několika soudruhy v síni. Muž Boží pohleděl na nás a pohovořil s mými přátely. Po té upřev zraky na mne tázal se:

„Tebe, hošíku, jsem dosud neviděl. Neučíš-li se snad katechismu?“

„Nikoli. Tatínek nechce.“

„Načež dodal jsem s hloupou pýchou zaslepence:

„Tatínek říká, že je to hloupost!“

„Jak? Či snad on sám nepamatuje se na první sv. přijímání, nebo je an nevykonal?“

„O ano, říká ale, že to pro hocha zbytečno. Stačí jen býti poctivým republikánem.“

„Mohl bych promluvit s tvým otcem? . . . O které hodině?“

„Každodenně o osmé hodině večerní.“

Pamatuji se velmi dobře na tuto rozmluvu, neboť srdce mi mocně bušilo a přál jsem si nevýslovně, aby otec změnil úmyslu.

Ubohá matka, které jsem věc svěřil, mlčela. Neprotivila se otci nikdy ani slovem.

„Otec učiní, jak bude chtíti,“ pravila po té.

Když se blížila osmá, zachvěla se celá bytosť má: stál jsem u okna a viděl kněze přicházeti. Otevřel jsem mu; pohladil mne přátelsky po tváři a vyjevil matce příčinu své návštěvy.

„Otec učiní podle vůle své,“ pravila tato zase.

Konečně přišel i otec: zavřel se s knězem ve své pisárně.

Domyslíte se zajisté, že jsem poslouchal u kličního otvoru. Slyšel jsem vše.

„Proč bráníte synovi, aby přistoupil ku stolu Páně? Jest vnímavý, rozumný a zdá se mi i vřelý, aspoň ve hře. Necháte-li jej vyrůst bez náboženství, bez lásky k Bohu a k povinnostem, bez uzdy, která by krotila jeho vášně, přispějete k jeho záhubě.“

Otec mluvil hojně opakuje při tom stále, co mi již byl řekl a odpíraje rázně svého svolení k žádosti katechetově.

Kněz vstal a pootevřev dvéře promluvil ještě poslední slova, která až dosud strašlivou ozvěnou mi v srdci zní:

„Dovolte, pane, abych vám pověděl, že jste nejkrutějším nepřitelem blaha svého dítěte. Bude jednou vašim neštěstím a to jedině vinou vaší.“

Odešel smuten ale jako první i nyní pohladil mne po tváři.

Zdržuji se poněkud u tohoto výjevu, poněvač byl téměř prahem mého budoucího života.

Od téhož dne zanevřel jsem na svoje nejlepší druhy; rozmar byl mi zákonem, nikoho jsem již nectil.

O tři leta později obdržev od otce políček, opustil jsem domov a přidal se ku tlupě pobudů, z nichž každý pohrdal svým sousedem. Žili jsme z malých krádeží a noci trávil jsme za bradbami v některé nedokončené stavbě anebo i v opuštěných rozvalinách.

Ušetřím vás pane vypravováním spustlého života našeho, — vypravoval mladistvý odsouzenec dále. V sedmáctém roce stihla mne ruka policie nebylo velkých důkazů a proto byl jsem poslán do káznice, kde bylo se mi učiti řemeslu, a kde bylo by blaze žíti, kdyby nepravost nebyla již kárací zvykem.

„Seznámil jsem se zde s dvěma přátely, horšími mne a přes všechnu strážlivost hlídačů podařilo se nám uprchnouti.

Bylo mi devatenáct let.

Od té doby živil jsem se krádeží a loupeží až jak obyčejně bývá dříve či později, při poslední výpravě majitel se bránil. Zasadil jsem mu smrtelnou ránu, přec ale zbylo mu času, aby zavolal o pomoc. Byl jsem zbrocen krví, zajali mne.

Odsoudili mne k smrti: a věru, dobře učinili, stokráte již jsem ji zasloužil.

Divíte se této řeči, pane kate?

„Ano, zajisté, odpověděl jsem, vždyť jen zřídka uznává odsouzenec vinu svou.

I pokračoval:

Snad bych byl mluvil jako jiní, kdyby mne bylo vězení nepřetvořilo. Vešed sem, byl jsem pravý šílenec, zuřivec; křičel jsem, proklínal, rouhal se, zlořečil Bohu i lidem. Otevřely se dvěře a vešel ctihodný kněz. Zdálo se mi, že vidím duchovního, který žádal, abych přistoupil k sv. přijímání.

Hle milý příteli, promluvil ke mně laskavě, pln dobroty, jste křesťanem a jistě přijal jste před časy s duší nevinnou a se srdcem čistým poprvé tělo Páně! Nikoliv, odvětil jsem, ale prosím, velebný otče, zdaž bych to mohl učiniti ve vězení?

Přisvědčil a dal mi katechism. Ó té krásné knihy! Jak vřele naučil jsem se modliti! . . . O kdybych to vše byl věděl! . . .

Jak šlechetné bylo srdce kněze! Vizte tuto krásný kříž v mé komůrce. Zdá se, že jsem jediný, těšící se tu obrazem Ukřižovaného! O žel, že posvátného znaku toho nelze nalézt všude!

Hle, odpustil jsem již všem. Nezlořečím jménu otcovu a doufám, že vyléčí se ještě z nevěry, kteráž mně byla osudnou . . . modlil jsem se za něho . . . Leč tu přichází náš zpovědník. Ještě slovo s ním a uzříte mne u hodů duchovních.

Tak zněl příběh ubožákův; později teprv zvěděl jsem podrobnosti, kterých ze skromnosti zamlčel. Ve vězení stal se předmětem upřímného obdivu všech, neboť obrácení jeho bylo úplné.

Strážce vězňů, kterýž mu potravy donášel, vypravoval, jak v pátek všeho jídla se zdržoval, říkáje, že se hanbiti musí za to, že až dosud ničeho pro Boha netrpěl.

Přál si přijímati Tělo Páně ráno v den popravy.

Všickni obcovali jsme tehdá službám Božím. Na kolenou modlil se ubohý odsouzenec, pokud kněz u oltáře trval. Při přijímání jeho zaplakali jsme všickni. Byl bys řekl, že chystá se k veliké slavnosti.

Modlitba jeho nezdála se míti konce. Bylo mi ho upomenouti že čas, aby ještě něčeho požil. Zpovědník dal mu přinésti dobrou snídani.

Pojedl s chutí. Byl šťasten a téměř vesel.

Každému žaláříku dostalo se laskavého slova. I postřehl, jak jeden z nich slzu si z oka stíral.

„Můj Bože!“ vzdychl si; „roníte slzu pro zločince, jakým jsem já! Dopřeje-li mi Bůh milosti, jako lotru kajícímu, vzpomenu na vás v ráji!“

„Zatím ale,“ pravil obraceje se k nám všem, „prosím nyní o krátkou modlitbu za vraha! . . .“

„Modlil jsi se za něho tatínku?“ zeptal se Jindřich.

„Ano, milé dítě; a podnes ještě každodenně obětuji zaň jedno Zdrávas Maria.“

Na prahu vězení ještě promluvil ke mně slova, jakých jsem až dosud nezaslechl z úst jiného:

„Není věru kruté, pane, umíratí ve věku dvaceti let, přijímáme-li smrt jakožto pokání za spáchané zločiny!“

Zpovědník učinil seč byl, aby vyžádal kajčnicku milost, leč všecko jeho úsilí minulo se se zdarem. Doprovodil jej až na lešení, kde ho několikrátě políbil. Před smrtelnou ranou zaslechl mladý odsouzenec ještě přání z úst kata:

„V e j d i d o r á j e n e b e s k é h o, d u š e k a j í c í!“ —

Při vypravování tomto vyjasnily se tváře všech.

Jindřich pronesl hlasitě myšlenku:

„I já bych si přál zemřít z lásky k Bohu! . . .“

Ubohý! Není mu dopřáno zemřít za vlasť. Starší jeho bratři jsou již vyloučeni ze služby vojenské, zajisté stane se tak i jemu; dobrý Bůh ale přijímá oběť každého.

Otec jeho, kat Roch připravil se k smrti způsobem křesťana důstojným; byl s ní důvěrným od mnoha let, neboť ve dvanáctém roce věku svého pomáhal již otci, katu na venkově. Nezřídka lze v domácnostech katů nalézt myšlenek vznešených; od světa jsouce odloučeni a přechasto na věčnost upomínáni, rozjímají o ní a přičiňují se o smrt svatou.

Z frančiny *Johanna Kuffnerova*.

Od Českého Brodu.

*Úplně zničení dávnej autority potáhlo také za sebou
zničení české národní jednoty a svornosti.*

Palacký d. 3. č. 3.

Někteří lidé chtějí u nás v Čechách zničiti autoritu a vážnost Církve katolické, chtějí potlačit zde Církev Římskou a na místě jejím prý zamýšlejí jakousi novou církev národní založiti. Lidé ti asi domnívají se, že tím národu českému prospějí, když budou ničiti autoritu Církve katolické.

Avšak již svrchu uvedený výrok Palackého o husitství poučiti by mohl všechny podobné lidi o tom, kam přivedlo již ničení autority národ český — a kam by tudíž takovéto ničení autority přivedlo budoucně Čechy, — zbavilo by je při nejmenším jednoty a svornosti. — Jiné neblahé následky této základní chyby husitismu poznali jsme dle Palackého — v čís. 2 a 5. t. č.

Nyní povšimněme si, co praví Palacký o oné autoritě Církve „Římské“ a o autoritě nových církví českých v době husitské.

„Hierarchie Římská, zdědivší po prvních křesťanech soustavu pravd spasitelných a umění panovnící po světovládném Římu, hned od počátku svého zmocnila se byla důmyslem a důsledem podivuhodným všech oněch živlů, na kterých zakládal se pravý pokrok ducha lidského, a tudíž také blaho nejen osob, ale i národů celých . . . tak všeobecné bylo přesvědčení v myslích lidských o božském povolání a právu Církve Římské, že ani ouhony náčelníků jejich nezrušily víry v její neomylnost . . . Tak nekatolí P. o autoritě Církve Římské. (D. 3. č. 2. st. 274.) V dějinách P. pak lze se dočísti, jak autorita Církve Římské pracovala skutečně u českého národa o pokroku duchovním a ku blahu téhož národa, zejména v době Karla IV. (Viz Čís. 5. O. v.)

O zrušení této autority a zřízení nové v dobách husitismu píše P. D. (3 č. 2. 4; — 5; — 6.): „Každá i sebe volnějši společnost lidská drží se jen autoritou pohromadě. — I husité museli po zamítnutí staré, podnikati nějakou autoritu — novou! — I byla to předně autorita bible čili písma sv., které uznáno za nejvyšší a nezměnitelné pravidlo jak víry, tak i veškerého života křesťanského. Husité pravili, že každý rozumem nadaný člověk měl povinnost i právo učiti se v písmě sv., vykládati je sobě, a spravovati se jím, — jak mu to vnukal rozum i cit vlastní.“ Z toho jest ale patrno, že dle toho husitům nebylo vlastně písmo sv. — nýbrž každému jeho vlastní rozum neb cit autoritou, jak dí i P. st. 6. „Písmo sv. jest celek jednotný sice, avšak ve svých částech netoliko rozmanitý, nýbrž skutečně rozdílný. —

V takových to nehodách není nedůvodné obávání, aby v pojmání písma svatého rozum lidský, svobodný sice ale pobádaný různými smysly a chťíci, vášněmi a náruživostmi — nerozcházel se různě, nezabloudil tytýž do scestnosti, — a nepokládal někdy omylu za pravdu. — Tím ale otvírá se brána k sporům a rozbrojům, k stranám (sektám) i pútkám bez počtu i bez konce.“ — Nová autorita rozumu a citu byla tedy dle P. vůbec nebezpečnou, škodlivou. A hle obavy ty se, jako vždy jinde, i na husitech splnily jak vypravuje P. na str. 7. „Přiznávání tradicem církevním vedle písma sv. rozdílné míry oprávněnosti (a zavrhování jich) podávalo hlavní příčinu roztržek (mezi husity.) — Většina v národu, tak řečení kališníci, nezamítali vesměs podání církevního, nýbrž jen tam, kde od slova božího uchylovati (jim) se zdálo; menší strana zase, Táboři, — zamítají všechny tradice vůbec, chtěla církev založenou míti pouze na písmě sv. Tato strana však záhy rozpadávala se zase na několikere rozdíly; ba v ní a vedlé ní utvořil se také nehojný spolek lidí, kteří slovo boží psané doplňovali vlastními důmysly svými.“ — „V úplné oné svobodě a nevázanosti — (dí P. dále) — povstaly různice a spory, netoliko církevní a náboženské, ale i sociální a politické — vše pod autoritou slova božího a svobodných jeho výkladův.“ — „V nastalé náhle duchovní anarchii a směsici myšlenek vyrojilo se sekt — téměř bez počtů. — Avšak po mnoholetém vnitřním bouření a tříbení se husitů, napočítal Ondřej Řezenský ještě patero hlavních sekt nebo stran u nich, a každá měla ještě všeliké rozdíly v sobě“ . . .

Takové množství stran způsobilo tedy zavržení autority Církve Římské v českém národě. — Vizme ale ku kterým koncům až dospěly některé ty strauny (sekty) pomocí — své nové autority, autority citu a rozumu v písmě sv. volně zkoumajících. —

„Z kázání blouznivých Táboritů povstalo chiliastické blouznění“ (P. st. 9 a D. III. C. I. st. 343.) O něm se dočítáme př. „Také“ kázali, že Kristus sstúpí na zemi a bude kralovati časně; a přijde taková hojnost Ducha sv. v srdce věrných, že nepotřebí bude jednomu každému učiti se a protož kniehy pálili a trhali, i jiné užitečné věci. Také pravili sú, že přijde a bude taková láska v lidech, že všechny věci budou mezi nimi v spolku a obecny i ženy (P. st. 9.) Ano „zásady kommunistické a socialistické nejen hlásány, nýbrž i zachovávány byly po několik let, netoliko na Táboře, ale i v jiných několika obcích.“ Učenot zajisté mezi Táboře roku 1420. kdo měl, co zvláště, ten že hřeší smrtelně, páni atd. měli podřezáni a vyplnění býti. Zrušiti se měla všechna práva i knížecí, zemská i městská, selská, jakožto nálezové lidští a ne Boží, a posavadní zákon Boží, sám že měl v mnohých kusích „vyprázdněn“ t. j. neplatným učiněn býti. „Naučné tyto věty brány v Čechách již v XV. století svobodným (volným) výkladem z písma sv. právě tak, jako ve Francii ze zásad filosofických, právě však zřídlo jejich bylo, tam i zde náhlé a úplné uvolnění a vymanění lidu z autority“ (t. j. zničení dosavadní autority a zřízení nové autority — rozumu. (P. st. 12.)

Na st. 25. dí P. Jest nám konečně vypravovati a žalostným poblouzením, o nejhynusnějším vředu v duchovním neduhu celé doby této; o tak zvaných Adamitech (Naháčích) zdá se býti nepochybné, že nešťastní zoufalci tito zamítali konečně netoliko písmo sv., ale i všechno pozitivné křesťanství a v učení jejich pozorovati lze vliv ducha pantheistického, sekty cizí, sekty (francouzské „bratři a sestry svobodného ducha.“ — Kořen jejich bludu byla průpověď ta, že Bůh jest vše, cokoliv jest. Tudíž pravili, že přirozené popudy jsou božské, pokud vedou k spojení a ne k různění; bezbožnosti neviděli leda v osobování. Byl to komunismus na stupni nejvyšším. Jisté jest, že sedlák, Mikuláš učinil se hlavním nauky té v Čechách hlasatelem — Mikulášenci čili Adamníci — nešťastní to bludaři (dí P. st. 25.) odřekše se posléze nejen všeho křesťanství, ale všeho pozitivného náboženství vůbec, věřili a povídali, že Boha není ani čerta, leda v dobrých a ve zlých lidech. Proto majíce sebe sami na syny Boží (podobně jako nyní někteří básuici),

a ducha svého za ducha svatého, pravili že neumrou na věky, a Krista nazývali bratrem svým — ale nedověřilým, protože prý umřel. Všecko, cokoliv měli, bylo jim obecné, . . . proto pokládají také manželství za hřích — smilství pak za povinnost, páchali ve schůzkách svých věci, které v každé společnosti se zamlčují. Za nešlechtníka pak pokládali každého, kdokoli nedržel strany jejich. Poslední sídlo šílenců těch, bylo na ostrově řeky Nežúrky (kde Hamry stojí), mnohé škody činili ukrutným pleněním a vražděním po celém okolí. Konečně od Žižkova hejtmána Bořka klatovského pomocí 400 bojovníků vyhlazeni jsou mečem a ohněm, (až na malé zbytky.) — Až tam zavedlo tedy mnohé Čechy zavržení autority staré a zřízení autority nové (rozumu a citu); — a přece líčí někteří lidé přidržování se autority Římské (na které se zakládá dle P. pokrok ducha a blaho), — co tmářství, zpátečnictví, a onu novou autoritu — co pokrok. r.

Cizozemské legendy.

Anděl smrti.

Když Šalomoun zemi židovské panoval, byla moc jeho nezměrnou, ještě větší ale byla jeho moudrost, neboť Bůh sám sděloval mu časem svoje tajemství posílaje k němu anděly.

Jednoho jitra poslal k němu Pán anděla smrti s důležitým poselstvím. Ani smrtonosná kosa andělova ani neúprosný jeho časoměr nelekal moudrého panovníka.

Vyřídiv svoje poselství, odcházel anděl od Šalomouna, neboť určena mu pro dnešní den ještě jiná práce.

* * *

Starý kancléř králův, věrný, svědomitý pracovník po dlouhou řadu let, přicházel právě toho jitra za časně, ranní hodiny do paláce, aby panovníku důležité listiny státní přečetl a o podpis jej požádal.

Na chodbě setkal se s andělem smrti, kterýž nesl časoměr, ukazující jak spěšně život ubíhá a kosu, kteráž ho přetíná.

Anděl stanul na okamžik, zrak jeho podivně spočinul na starci.

Kancléř poznal ihned, že sečteny jsou jeho hodiny, neboť naučil se již čísti ve zracích a proto zdálo se mu, že v oku andělově uhlí strašlivé poselství: „Jdu si pro tebe.“

* * *

I pospíšil po schodech, až vysílen klesl na stupních trůnu Šalomounova; poklonil se králi a zvolal:

„Nepřicházím dnes, mocný pane, abych žádal tě o podpis ztvrzující rozsudek smrti nad viníky: přicházím, abych o milost tě prosil pro starého sluhu!“

„Jak? Čeho si žádáš?“

„Spatřil jsem dnes anděla smrti a viděl pohled oka jeho, kterým na mně utkvěl, a seznal jsem, že ještě dnes jest mu mne odvléci do temné jeho říše.“

„Věrně jsi mi sloužil, kancléři, po celý život svůj, proč bys se lekal smrti? Či-lis nevěděl, že nikdo neujde jejím rameni? Bůh-li tedy k tobě poslal anděla, staniž se svatá vůle jeho!“

„Ó, pravda-li, veliký králi, že věrné byly moje služby, učiň aby prodloužena byla dráha mého života!“

„Aj, králové mohou sice život vzíti poddaným, dáti ale jim ho nelze žádej ode mne cokoli jiného a mžikem vyplním prosbu tvou.“

„Daruj mi tedy, neboť čas kvapí, nejrychlejšího oře ze stájí svých, abych unikl andělu smrti, jenž obchází kolem budovy královské.“

„Jdi,“ řekl Šalomoun; „vedle slibu svého s radostí vyhovím prosbě tvé, věz ale, že neunikneš osudu, ustanovenému tobě Hospodinem, neboť není nám spásy ve vozech ani ve hbitosti ořů.“

* *

Za okamžik unášel již bázlivého kmeta nejrychlejší arab k dalekým pustinám jižním.

Nevídaná byla rychlost koně Šalomounova; země chvějíc se duněla a daleko za ním udiven zvedal se v kotoučích prach, táže se, kdo asi jej pozvedl a již zase zmizel.

Úzkostí vrátila se starému kancléři všecka bývalá síla a obratnost i neustával mrskati ubohé, ušlechtilé zvíře královské. Z nozder jeho se kouřilo, oči zalévaly se krví; ale stařec s hrůzou se ohlížeje nemilosrdně vybízel ho: dále, dále!

Čím dále prchal, tím více zdálo se mu, že jako tlupa vrahů pronásledují jej blíž a blíž všecka leta života již od kolébky.

Větrem přelétl hory a údolí a sta mil dělilo jej od drahého Jerusalema, když u večer vysílen, klesl v širé poušti ušlechtilý oř, smutným hasnoucím okem, jakoby ještě louče se se zapadajícím sluncem.

* *

Kancléř pohleděl před sebe, spatřil . . . ó strašlivé vidění: anděla smrti, jenž v záři zapadajícího slunce klidně seděl tu na kameně, o který klopýtl kůň starcův; v ruce anděla třpytila se kosa a zrak jeho nejevil již podivení.

Kmet nepomýšlel již na odpor; kdož by také odolal kdy andělu smrti? Jedinou jen otázku položil nebeskému poslu.

„Rci, o andělu smrti, dříve, než odvedeš mne do temné říše své, rci, proč dnes z jitra tak udiveně jsi na mne pohlédl?“

„O Pane, jak podivuhodny jsou cesty tvé!“ zvolal anděl pozvednuv zraky.

„Co praviš, anděle Boží?“

„Slyš smrtelníče, jehož rychlá jízda jest skončena. Dnes, za časného jitra poručil mi Bůh, abych za soumraku večerního očekával tě zde na osamělém kameni. Jaké bylo tudíž moje podivení, když vycházeje z paláce Šalomounova, abych vyplnil rozkaz Toho, jenž nikdy se neklame, potkal jsem tebe v Jerusalemě! Nicméně z poslušnosti učinil jsem vedle rozkazu, jenž zdál se mi, tentokrát bezdůvodným a usadil se zde, abych tě v poušti očekával. Jakou cestou bylo ti lze, smrtelníče prolítnouti nezměrnou dál ve dvanácti hodinách, abys dostavil se na místo určené?“

„Šalomoun daroval mi nejrychlejšího koně arabského a já bez ustání vybízel jej k úprku, tak, že v hodinu určenou k smrti své, ocítl jsem se na místě, neboť hle, slunce dosud nezašlo!“

„O Hospodine,“ dodal ještě kancléř, „jak podivuhodny jsou cesty tvé! Já bláhový měl za to, že na rychlém oři ujíždím smrti a vlastně jel jsem jí v ústřety. Zde na poušti arabské zakončuju života svého pouť, jenž jsem po všecken život hověl si v palácích královských. Nikdo neví, kde jej stáhne anděl smrti.“

Anděl pak pohleděv na časoměr, uzřel, že nezbývá již ani zrnka písku. Stařec byl již domluvil.

Kříž varšavský.

(Polská legenda.)

V katedrale svatého Jana bývá kaple sousedící s presbytářem od rána do večera naplněna věrným, zbožným lidem. V kapli té pní na oltáři dřevěný kříž, zvaný obecně „křížem zázračným.“ Obraz Spasitelův je zde velikosti přirozené, a odc dávna opakuje si lid varšavský, co tuto čtenářům svým sděliti hodláme.

I.

Kdysi, v čas války turecké upadl do zajetí vojin, rodem z Varšavy. V sídelním městě říše ottomanské byla mu přirčena péče o koně sultanovy. Blíže studánky, u které koně napájel, byl do země zaražen kříž s obrazem Boha-člověka. Nevěřící moslimové vázali nezřídka ku kříži hovada svá a mrskající je neušetřili ranami ani posvátné dřevo křesťanů. Uzřev to zarmoutil se katolík Polák v srdci svém a hněv pojal proti surovcům; umínil si, že nedopustí, aby si i později podobně vedli. Tajně vykradl se kdysi noční dobou a nikým nepozorován doběhl k studánce, jež dále již potůčkem odtékala, vypáčil kříž, zlíbal s vroucností nohy Spasitelovy a vrhl posvátný obraz v pěníci se, průzračné vlny pramene. „Zdaž není lépe, dobrý Spasiteli, aby na dně říčky odpočinul si posvátný tvůj znak, než aby zůstal vydán posměchu a zuřivosti hrubých nevěrců?“ To řka, pomodlil se a spěchal k domovu.

Léta uplynula: zbožný vojin propuštěn na svobodu a radostně vrátil se v domovinu. I stalo se jednoho jitra, že stoje u okna uzel neobyčejný sběh lidu; po dláždění slyšeti kvapný cupot a ode zdi odráželo se volání kvapících. I tázal se vojin, co se asi děje. „Zázrak! zázrak uprostřed vln Visly! Pojďte jen, pospěšte a vizte!“ odpovídaly hlasy ze množství. Opustil příbytek svůj a proudem stržen hnál se k řece. Na břehu shromážděn již nepřehledný zástup věřících, kteří klečící s hlavou nepokrytou velebili Boha za veliký div, jehož bylo jim na vlastní oči zřítí. Na Visle, uprostřed stříbrem pěnících se vln, stál tu, zpříma, jako v zemi zaražen prostý, dřevěný kříž a na něm obraz Spasitele světa! Biskup varšavský v průvodu všeho duchovenstva slavnostním rouchem oděného, s rozžatými svícemi v rukou, vstoupil do člunku, ale marné bylo všecko úsilí veslaře, aby se přiblížil posvátnému znamení, a dosáhl zázračného hostě.

Znamý nám vojin doběhl břehu, stanul na pokraji a s ustrnutím poznává kříž, který byl druhdy v zajetí do pramene hodil I přeje si mluvit s biskupem, jemuž věrně vypravuje o činu svém v zemi muslimanské. A tu káže prelát, aby zbožný vojin sám vyjel v lodici k zázračnému dřevu. A hle, sotva že do člunu vkročil, pohnul se kříž uprostřed řeky a letem spěchal vlnami až k lodici, kde šťasten, zachytil jej v náruč dávný osvoboditel. Vojin vynesl kříž na břeh, a později stal se ozdobou katedrality Svatojanské, kdež k veliké radosti osadníků za veliké slávy umístěn na hlavním oltáři. Od té doby událo se tu množství zázraků až na naše dny.

II.

Ctitelů kříže neustále přibývalo, a přemnoží, aby vděk svůj projevili, kladli na oltář jeho bohaté oběti. Bohatýr polský přinesl jednoho dne sličnou, zářící korunu brillantovou, která až dosud zdobí čelo Kristovo. I zachtělo se brzy po té loupeživé mysli nevěřícího dobrodruha zářivých klenotů, tajně vekradl se do kaple z večera, načež v noci odvážil se na oltář, aby rukou drzou zmocnil se drahocenné koruny. Leč běda! Když zloděj již sestoupiti se chystal s oltáře a unésti kořist svou aj, tu pohnuly se prsty Kristovy a zadržely lupiče ve vzduchu za jediný vlas! Marně namáhal se zločinec, aby se vyprostil z hrozného zajetí, vlas jeho byl jakoby poutem ze železa a ranní záře zasvitla již oknem katedrality, když ještě nových, marných činil pokusů, aby uprchl. Sotva, že slunko usmálo se na staroslavné město, přibyl do chrámu ctihodný kmet sakristian, aby svíčky rozžal, a oltář k bohoslužbě připravil. Uzřev zloděje, spěchal, aby zpravil duchovenstvo. Za nedlouho sběhli se již také kněží a za nimi proudy, svatou nevolí rozhořčeného lidu. Jednohlasně odsuzuje tento zločince k smrti; obstupují ho; chápou se ho, leč, o toho divu! Nelze jim odvléci jej s oltáře, neboť vlas v ruce Kristově odolává všemu úsilí, že nemožno ho přetrhnouti! . . . Marnou jeví se všeliká snaha: ani nejsilnější ruce nedaří se lépe, ani břitkému meči ani žhavému plameni. Jako železné pouto zůstává vlas neporušeným.

Ze středu množství ozývají se rozliční hlasové: „Utnětež mu hlavu na místě!“ volají jedni. „Rozštípejme ho kleštěmi na malé kousky!“ radí jiní. „Upalte jej na oltáři! míní zase jiní.

I přiblížilo se k oltáři děcko rusovlasé s půvabnou tvářinkou: „Nechme, ať Pán podle vůle své mu učiní. Odpustí-li Bůh, jest jistě v právu svém a chce-li trestati, nepotřebuje naší pomoci.“

„Ano! Ano! Dítě má pravdu!“ volal zástup. „Nechme, ať Kristus po vlastní vůli rozhodne o osudu bídňíkově.“

* * *

A hle, prsty posvátného obrazu povolily náhle, a zločinec byl na svobodě. „Sláva neskonalemu milosrdenství Božímu!“ zajásalo to chrámem ze shromážděného davu. Dojat milostí Kristovou zaštkal lupič, a tvrdé srdce jeho roztálo paprskem lásky Boží. V kajicnosti plynula mu ostatní léta v tiché, svaté poustevně, až konečně smířen s Bohem a šťasten na věčnost se odebral.

Podle „Almanach du Pèlerin“, Johanna Kuffnerová.

Devatero cizích hříchů v.

Povídky ze života pro život, píše PETR KOPŘIVA.

(Pokračování.)

Když byla huhňavá baba odešla, hrnuli se hned najednou tři do úřadovny, vlastně dva vedli třetího, — máti se synem vedla tatíka.

— Nu tak jen pojď a neboj se zde milostpána, však on ti nic neudělá, — pravila žena vysokého, hubeného vzrůstu, malého mužíčka jako děťátko za ruku vedouc. Třetí v zadu, jenž pomáhal tatínka jaksi tlačiti, byl asi dvacitiletý výrostek, patrně „m a m i n ě i n s y n á ě k.“

— Já se sice nebojím, — odporoval slabě malý tatík, — ale mně to připadá, jako byste mne do pekla k satanáši vedli. —

— I drž hubu! — okřikovala ho drahá o celou hlavu vyšší polovice.

— No tak, co tu chcete? — tázal se p. Filuta zhurta.

— Já poníženě prosím — odpovídal malý tatík hlasem tenounkým, skoro plačtivým, — já vlastně bych nechtěl zde nic, na mne zde padá strop — —

— I drž hubu, — spustila zase ona, — co jsi sám doma nepovídal, abychom stran Vašíčka někam šli na radu? —

Vašíček, jenž za tím zůstal za malým tatínkem jako dráb státi, kdyby snad přece nějaký odpor chtěl klásti, byl skoro o dvě celé hlavy vyšší, než-li otec. Z poprsní kapsy čouhala mu dlouhá koštěná špička od máslnice — veliké totiž porculánové dýmky. Na těle měl rozepjatý soukený kabátek s krátkými rukávy, z nichž čouhaly dvě široké dlaně. Nemaje v této chvíli dlaněmi co dělati, strčil je pro větší pohodlí do kapes u kalhot. Kdežto na tváři otcově nebylo ani chloupku, vyrůstalo na bradě a pod nosem Vašíčkovi chmýří, patrná to známka mužnosti, kteráž ostatně jevila se u něho z celého držení těla. Kolena se mu totiž ku předu prohýbala a hlava jaksi vzdorovitě ku předu klonila jakoby říci chtěla: já dovedu případně i trkati! ruce, jak jsme již pověděli v kapse — — kdyby byl Vašíček jen trochu lepším způsobem býval naučen, byl by se z něho stal statný vesnický mladík, avšak jeho maminka v opičí lásce své vychovala si na něm pravého vesnického nemotoru — kolohnáta — hromotluka, jenž ve vsi i v nejbližším okolí pověstným se stal co furiant a hospodský rváč.

Pan Filuta okem znaleckým pozoroval celou tu trojici: bezvousého malého tatíka s tenkým dětským hláskem, hřmotnou máti a ještě hřmotnějšího synáčka. Oči jeho utkvěly posléze na Vašíčkovi.

— Z vás by měl se státi voják, — prohodil jaksi opovržlivě, — na vojně by vás naučili, jak byste měl státi. —

Vašíček poučkud zaražen jednu ruku celou vytáhl z kapsy a druhou jen na polo.

— To byste tomu dal, — odporovala máti, — my sem právě přicházíme, aby se vojákem nestal. —

— Ah tak! —

— Ano, ponížeň prosím, — opakoval tatík, — rádi bychom byli, aby vojákem nebyl. —

— Věřte mi upřímně, — stál p. Filuta na svém úsudku, — tři leta vojny by Vašíčkovi velmi prospěly. —

— Ale prosím, takhle mi ani nemluvte, — odporovala zase ona — vy houby víte, co je srdce mateřské, vy nevíte, co to práce stojí, než-li se taký syn odchová a potom ho oblekou do toho dvojího sukna a je po všem. Můj Vašíček, kdyby měl býti vojákem, měl by z toho smrt — vid', ty mé kotě, — dodala s něžným pohledem na Vašíčka, jenž na maminku významně mrk'.

— Co tedy chcete zde s tím kotětem? — tázal se p. Filuta.

— Abyste mu pomohl od vojny, — pravila matka.

— Máte statek asi 80 měr polí? —

— Ano, tolik, — dotvrdil otec.

— Vám bude, jak vidím, teprv šedesáte? —

— Na Šimona Judu bude mi padesáte osm. —

— A jste zdrav? — To milý brachu nejde, to kotě bude muset na vojnu. —

— I jen to nějak udělejte! — prosila ona.

— Ano, udělaj' to nějak, — prosil on.

Pan Filuta jal se přecházeti po světnici.

— Vy prý pijete mnoho kořalky? — tázal se najednou Filuta.

— Jááá? — tázal se tatík, — za celý rok ani za krejcar! —

— Ale vy ji musíte pít! —

Ubohý tatík stál tam jako bleskem omráčen.

— Umíte hrát v karty? —

— Prosím takhle jedenáct pánů, mariáž a dudáka — —

— Velusa, cvika a barvičku neumíte? —

— Chraniž Bůh mou ubohou duši — —

— Musíte se tomu všemu učit. —

— Na stará kolena? — nedejž Pán Bůh! —

— Musíte mi dobře rozumět! — pravil pokoutní advokát hlasem přítlučeným. — Znáš vás co pořádného, spořivého člověka, tolik spořivého, že byste si pro krejcar nechal třeba koleno vrtat, chcete-li ale syna osvobodit od vojny, musíte se dát prohlásit za — marnotratníka. —

— Koukej, jak tomu pan doktor rozumí! — zvolala radostně ona.

— Já marnotratníkem — já že mám duši svou zapsati satanáši? — rozjímal tatík.

— Kdož pak mluví hned o satanáši, — končšil jej p. Filuta, musíte hráti si na marnotratníka jen tak na oko, jak se říká: špásem, asi dvě tři leta, až by Vašíček z třetí třídy vyšel. —

— Ano budeš marnotratníkem! — dotvrzovala ona, — dám ti každého dne na kořalku.

— Nejen dávat, ale on musí též na dluh pít, musí tchoře do hospody odnášet, musí hospodářství zanedbávat, načež my slavný úřad řekneme: sedlák Buchtička je marnotratníkem, za něhož musí s matkou hospodářství vésti syn — aby nemusil na vojnu, — rozumíme?

— Inu ano rozumíme, — odpovídal Buchtička za uchem se škrábaje

— Konec a dost, — pravila ona resolutně, — ty budeš marnotratníkem. Dnes už začneš! — načež k panu Filutovi obrácená dodala: Pan Bůh vám to všechno jednou zaplatí, co jste dobrého nám prokázal, já až prodáme krávu — — —

— Dobře, dobře, — to víte, bude to perný kus práce, než se nám podaří, tak veliké kotě od vojny osvobodit, ale to vám povídám, ať držíte jazyk

za zuby. Dozví-li se o tom kdo, a jmenovitě farář, pak všecko bude ztraceno, — napomínal Filuta.

— Jako by to do vody hodil, — slibovala ona. A teď už pojď. — Po těchto slovích vzala tatínka zase za ruku a odcházela. Vašíček jako záloha hřmotným krokem za nimi.

— Hahaha — hahaha — hahaha! — smál se Filuta, až se za břich popadal. Sedlák Buchtička, jenž jak živ ani krejcaru nepromarnil, musí k vůli synáčkovi státi se marnotratníkem! Co z toho vyjde, sám nevím. Ať se starají, mne při tom chytit nemohou.

— Tak tedy marnotratníkem! — šeptal si sedlák Buchtička při odchodu, — nechce mi to nijakž do hlavy.

— I drž hubu, — kárala ho ona — to jen tak na oko, budeš trochu vyvádět, — já bych ti jich namazala, kdybys ty se kdy opravdu opil, to jen aby lidé říkali: co se to jen tomu Buchtičkovi stalo? zbláznil se, má všech pět pohromadě? a my zatím budeme se jim smáti a tuble Vašíčka od vojny vysvobodíme.

— Ale s čertem nemáme si pohrávati, on prý rád přistrčí — namítal zase on.

— I drž hubu, kdo pak tu povídá o čertu! — Tamhle Váňovic, aby syna osvobodili od vojny, dávali mu jakési čertoviny polykati až z toho dostal vole; já bych nerada takové hlouposti prováděla, bude líp když to odneseš ty.

— Nu ano, ano, dobře máš, ale — —

— Co zas ale? Co to mám s tím člověkem za kříž! Vždyť ani kouska otcovského srdce nemá! o já přenešťastná matka! —

— Nu tak dobře, svoloval on dále, z lásky k synu stanu se marnotratníkem. Lidé budou na mne prstem ukazovati a školní mládež za mnou pokřikovati: podívejte se tamhle na Buchtičku, jak se potácí z hospody domů! — To všecko z lásky k synu! — Ano dobře to bude tak! Jen jaký to vezme jednou konec! — Zašli cestou za ves.

Konečně ještě o jednom výjevu musíme tuto se zmíniti, jenž odehrál se též chvíle v Radostíně. Veliký zvon s věže zahučel. V kostele modlili se anděl Páně. Kdož měli na spěch, nečekali na konec. Mezi těmito byla jakási shrbená stařenka, která o hůl se opírajíc pospíchala z kostela.

— Jeníčku ty zde? — tázala se mladého muže, jenž ve dveřích obecní úřadovny stál.

— Tys dojista nebyl ve chrámu Páně na slově božím aby tě Pán Bůh osvítil? —

— Syn místo odpovědi sebou trh'. Stařence vyhrkly slze z očí.

— Probůh nechoď k tomu člověku na radu. Povol tatínkovi, ponech mu jeho výměnek, vždyť tu již bez toho dlouho nebudem. Pamatuj na Pána Boha!

— Prosím vás, nedělejte mi zde mnoho bluku! Co tomu lidé řeknou? — Pojďte raději se mnou do kanceláře.

— Ano půjdu a řeknu mu, co o něm dnes p. farář kázal.

— Jenom žádný škandál! — napomínal matku syn. Vešli.

— Ah, zde je matka, — vítal stařenku p. Filuta. — Vy tedy jste se synem srozuměna? —

— Nejsem a nebudu! — pravila rozhodně.

— To vám již málo pomůže, máme zde podpis vašeho muže.

— Ten podpis je falešný. —

— Váš syn to odpřisáhne! —

— Pak bude křivě přísahati. Zapřisahám tě, můj drahý Jeníčku, pojď, utec se mnou domů, nevaluj na sebe kletbu přikázání čtvrtého — — pojď, pojď se mnou! —

Byl to trapný výjev. Shrbená stařenka zvadlýma rukama svýma tahala syna za jeho svalovité páže, chtěc ho ke dveřím odvléci. Tento však se jí

vytrhl se slovy: již je to uděláno, již je to hotovo! Já od svého neustoupím a kdybch to měl odpřisáhnout! —

— Nuže ty ďáble, — vzkřikla stařenka, — ty opravdu jsi tím, co o tobě dues p. farář kázal, ty jsi vtěleným cizím hříchem. Tebe si sám satanáš vybral, abys nám již zde na zemi peklo vytápěl. Však hněvu božímu neujdeš! —

Po těch slovích stařenka vyšla ven. Sousedé slyšeli její křik a stáli kolem úřadovny zaraženi. P. Filuta zahanben bryzl si pysky.

(Pokračování.)

Obrázky z převráceného světa.

Adámek. Co tak smuten, příteli? Snad nestůněš?

Babánek. I Bůh uchovej! Jen si považ, co se mi dnes přihodilo. V myšlénkách pohřížen jdu s hlavou sklopenou po cestě, kudyž jede knížecí princ. Já v zamyšlenosti ani jsem ho nepozoroval a nepozdravil. Hned bych si dal pohlavěk. Víš, že se ucházím o místo u milostivé vrchnosti? Co tomu teď tam řeknou, že jsem byl tak nepozorným a nezdvořilým? Ó mne nešťastného!

Adámek: Ale jdi mi k šípku! Viz, za tvého nářku jsme ani nepozorovali, že jde kolem kněz s nejsvětější svátostí. Tamhle lidé klekají; ti nás budou asi krásně posuzovati. Raději bych se neviděl; toť pěkná ostuda!

Babánek: Hehehe! ty sprostáku! Co si z toho budeš dělati? —

* * *

Paní Katy: Kam pak tak na spěch, sousedko? Jste celá uplakána!

Paní Báby: Ach, jen považte mé neštěstí! Muž se mi náhle rozstonal, leží ve mdlobách bez vědomí, běžím pro doktora L. Jen abych ho zastala doma, sice musím pro doktora R. nebo V.

Paní Katy: Mám jítí snad na faru zatím a zavolati pana pátera?

Paní Báby: I pro Bůh ne, co pak myslíte? Na to dost času?

Skaláček.

D r o b n o s t i.

Katolikům, mezi protestanty žijícím, kteří se nad tím pozastavují, jakže mohla haerese Lutherova přese všechny své veliké vady tak velmi se rozšířiti, podáváme ku střízlivé úvaze tyto odpovědi:

1. poněvadž Luther vydal knížatům, pánům a městům statky klášterní a vůbec církevní na pospas;

2. poněvadž dal každému na vůli, ať si věří, co se mu líbí;

3. poněvadž dal též každému na vůli, aby žil nejnovázanějším životem, nčc, že příkázání Boží zachovávatí není ani možno ani dlužno, že k dosažení spásy není zapotřebí skutků dobrých, ana prý stačí samotná víra;

4. poněvadž zbavil své stoupence spásitelných obav před tresty očišcovými tvrdě, že není žádného očištee;

5. poněvadž slovem i příkladem svým zbavil mni chy jejich svatých slibů;

6. poněvadž kazatelům (nemajíc protestanté žádných kněžů) dovolil se ženiti, dav výhost všemu coelibatu; a konečně

7. poněvadž zrušil soukromou zpověď.

T. V. C.

* * *

Co váží slzy. Jistý lupič, který každému rád uškodil, zemřel ode všech opuštěn a ostatní lupiči zvali jej šťastným, že dospěl konec života dříve, než bylo mu upadnouti do rukou spravedlnosti.

Při soukromém soudu jeho objevil se ďábel u vítězoslávě, a kladl na váhu těžké zločiny hříšnickovy ukazuje zároveň list po listě v knize své, která se černala hroznými zločiny.

I žádal věčný soudce knihu dobrých skutků: leč ta byla prázdná.

Darmo snažil se dobrý anděl strážný vyhledati skutek posvátný, který by snad byl zapsati zapomněl. Zaroucen ohlédl se a užířel na smrtelném loži, vedle něhož odbýván byl soukromý soud v okamžiku odloučení se duše od těla, šátek ještě vlhký slzami umírajícího. I uchopil se ho a vrhl jej na váhu.

Poslední slzy převážely všechny zločiny, váha sklesla, ďábel uprchl a duše vešla v očištěc.

* * *

Rozličná jest hodnota slz. Jsou některé, jež nevyrovnají se váhou ani úsměvu a jiné, jež ničí spousty nepravostí, jako slzy lotrovy, jemuž nebylo ani očištěc třeba, neboť řekl mu Pán: „Dnes ještě budeš se mnou v ráji!“

Z frančiny Johanna Kuffnerova.

Zpověď na peronu. — Na peronu nádraží . . . ského prochází se před příjezdem vlaku kněz oblečen ve svém taláru kněžském, nevšímán od cestujících a zřízenců železničních. Kdo má také pokdy v té vřavě lidu a lomozu železničním mysleti na kněze; zde je hlavním předmětem myšlenek: jen rychle, jen v čas, ať nezmeškám: čas platí, čas trátí. A přece i tu tolikráte najde se duše, jež by ráda zavazadel hříchův se sprostila, aby pak tím lehčeji vlakem na věčnost cestovati mohla. — Což ten konduktor, jenž tolik lístků zprorážel, jenž tolika cestujícím místa vykazuje v I., II., III. třídě — nemyslí na to, jak by sám pro sebe lístek si zjednal na I., II., III. třídu do „nebe“? — Či nebojí se, že promešká vlak svého spasení? — Ba že myslí i konduktor v samotě své nahoře v budce na spásu duše, i on ví dobře o vlaku na „věčnosti“, jenž se zpátky nevrací. — Rád by činil něco pro spasení své duše, ale nemá téměř ani kdy! Služba mu běže všecken čas, tak že málo kdy mu možno navštívit chrám Páně, slyšeti kázání, ještě méně mu zbývá času vykonati zprávu Boží. To mnohého dost trápí. Jsouť přece jen ještě mnozí svědomití konduktori a jiní železniční zřízenci svědomitými křesťany — katolíky.

Takovým byl i konduktor trati P., jenž spatřiv kněze E. J. na peronu, mile jej pozdravuje, jde až k němu, aby mu ruky políbil. Znáť ho z jedné misie.

Dali se spolu do hovoru. Slovo dalo slovo a konduktor vyslovil svou touhu, že by rád vykonal zprávu Boží, dokud je ten čas velikonoční; naříkal ale, jak mu to těžko do kostela se dostat, ba i kdy se dostane, k zpovědnici pro zástup se nedotlačí a čekat — na to času nezbyvá; sotva že na tu mši sv. se dostane.

„Máte nyní kdy?“ táže se kněz.

„Mám celou čtvrt hodiny, než vlak přijede.“

„Nuže, pojdte se mnou trochu dále, kde lidi móně chodí a chcete-li já vás vyzpovídám.“

I šli jakoby spolu rozmlouvali, chodíce sem a tam, a když dáván signál, obdržel konduktor rozhřešení.

„Nyní, velebný Pane, již lehko k sv. přijímání se dostanu,“ pravil líbaje ruku misionářovou s pohnutým srdcem kajcník — konduktor; signal zavzněl a v malé chvílce vlak letem dále se bral.

I na železnici — musí býti kněz praktickým.

Obsah „Obrany víry“:

Jak se vyslovil protestantský senator o katolických misionářích mezi Indiany. (—č—). — Slavnost prvního sv. přijímání v domě katově. (Z frančiny Johanna Kuffnerova.) — Od Českého Brodu. (r.) — Cizozemské legendy: Anděl smrti. — Kříž varšavský. (Polská legenda. Podle „Almanach du Pelerin,“ Johanna Kuffnerova.) — Feuilleton: Devatero cizích hříchův. (Povídky ze života pro život, píše Petr Kopřiva.) (Pokrač.) — Obrázky z převráceného světa. (Skaláček.) — Drobnosti.

Nakladatel, vydavatel a odpovědný redaktor: PETR KOPAL.

Tiskem knihtiskárny Cyrillo-Methodějské (J. Zeman a spol.) v Praze.

OBRANA VÍRY.

Časopis věnovaný zájmům katolickým.

Vychází 5. a 20. každého měsíce. — Předplatné pro Prahu: celoročně 1 zl. 75 kr. čtvrtletně 45 kr. Poštou pro Prahu i venkov celoročně 2 zl., čtvrtletně 50 kr. jednotlivá čísla po 8 kr. — Kdo předplatí na 5 výtisků, obdrží šestý nádavkem 5 výtisků prodává se v administraci za 30 kr., 20 za 1 zl., 100 za 4 zl. — Administrace v Cyr.-Met. knihtiskárně v Ostrovní ulici, redakce na Vyšehradě č. 69.

K době svatopostní.

O pomíjejcnosti světa.

Mijí časové a zvolna, nepozorovaně mizí vše a změně propadá. Podivno, jak necítíte, tušíte jen, ale nemohouce zabrániti divotvorné moci, sami každým okamžikem podleháme mocnému rameni času, který pravidelně, jako kyvadlo, bez ustání, bez únavy pracuje i v nitru našem, v zevnějšku i v celém okolí. Od čiperného dítky, jež tušiti začalo a ve kterém poprvé se ozval hlas vědomí až ku kmetu šedých, sporých kadeří, jaký tu rozdíl, jaká změna! A přece zdá se dítku, že se ho nedotýká času zub, s údivem ohlíží se až, ve věku jinošském, kam děla se ta jará bezstarostnost, kam šťastná nekalená mysl dítěte! A stařec kdy pod mohutným štěpem ukrývá holou hlavu před palčivým žářem letního slunce, a strhané zraky upírá na buclatého kloučka v trávě si hrajícího, pochybuje a starou hlavou kroučí a nebýt svědectví vlastního srdce nedal by sobě věru namluviti, že i jeho staré, vyschlé údy, ty nohy bez vlády a svažilá tvář se kdysi stejnou honosily svěžestí a lahodou. I vine se újeji k staré jabloni a svadlá ústa s povzdechem šeptají: „Ty druhu můj, jak to jen možná, vždyť se mi zdá, že i ty's byl stále takým, jak zřím tě dnes. Mohu-liž jen věřiti slabé hlavě své i setlelé paměti, jež šepce mi, že's jednou jako proutek větrem zmítán se ohýbal a kácel, až soucitem zaleskla se mi slza v oku mladistvém. Deset jar čítala tehdá bytost moje a já odešel k otci, načež *za pomoci jeho* podepřel tě silným kůlem ochranným.“ I zamýšlí se staroušek a dumá dumá až mizí paprsky palčivé, až rostou stíny štěpů v sadě a slunce za hory prchá v jinou světa říš. Tu přichází mladistvá postava a tiskne chladnou ruku kmetovu i hladí tuhé čelo a s úzkostí pohlíží v ztrnulý zrak. — Prázdná zůstává již lavička pod jabloní, jako by co živ nikdo na ni byl nesedal. V jeseni pak žloutnou lístky štěpu velikána, a druh za druhem zpozvolna se tratí z objetí otcova. Brzy zdá se již, jakoby po celý život byla tu jabloň holá stála a nikdo se nediví, kdy i z jara suchou zůstává a kdy konečně pod krutým kovem smutně zasténá mohutný peň. Není již lávky, a jen záhon skromné rezedy líbezným dechem světlí ještě

památku obou starochů. A nelze-li nám denně zříti obrazů podobných, jak zaniká a mizí zlo i dobro světa. Kam děla se ta sláva Cesarů, již celým světem chvěli v základech? volá před otevřenou hrobkou slavný otec Massillon. Kam děla se síla chrabrých hrdinů, kdož uvěří, že vetřák, jako osyka se chvějící, kdys nepřátelské sbory divým turem prorážel. Kam děla se krása ženy, již andělem zvali a za kterou s údivem se ohlížel každý jun? Hle, jak se tu belhá o berli a žlutá její tvář se spíše přízraku podobá než zjevu lidskému!

Leč slyšme, jak případné historiky o pomijejivosti uvádí letošní Almanach du Pèlerin, sborník vynikající přebohatým obsahem a statečnou horlivostí v hájení zájmův katolických:

„Nelze, aby Paříž byla kdy zničena!“ zvolal nedávno nadšený ctitel svého století. „Souvisí se zemí, jakoby byla její korou, ano sama úkazem přírodním. Odolá zajisté každému útoku a řádění živlů.“

Tu mihla se kol mluvícího malá postavička starého poutníka v ošumalém kabátci beze střihu a bez ozdob. Úsměšně spočinuly zraky jeho na Pařížanu.

— Jste tím jist? — otázal se poutník.

— Tak jako budoucností samou. —

— Jsem starší vás a cestoval jsem mnoho. —

— Ach cestování, toť moje rozkoš, zvláště po železnici nebo elektrické lodi —

— Já cestuji jen pěšky. —

— Není možná! Jste šílen? —

— Říkají mi P o u t n í ě k. —

— Aj! Jak dávno už přál jsem si vás poznati, o prosím, vypravujte mi o svých dlouhých procházkách! —

— Nemohu se dlouho zdržeti a usednouti nesmím, proto z celé, nezměrné pouti vyberu jen obraz jediný. —

— O mluvte; mluvte zvláště o tajemstvích a vynálezech, vždyť jste tolik viděl, tolik zaslechl! —

— Slyšte. —

* * *

„Po dlouhé, dlouhé cestě došel jsem jednoho dne do velikého města, jehož hradby se ve stříbrných vlnách řeky koupaly. Překrásné mosty, veliká stavení a celý věnec ochranných věží dodávaly mu pohledu velebného, ve zděch jeho hemžilo se činným, spěchajícím lidem. Zvědav, jak asi obyvatelé města svoje zovou, otázal jsem se stařečka a prosil zároveň, aby mi zprávy podal o jeho založení. Mužík odpověděl mi na první otázku, k druhé ale usmál se podivně a doložil:

— Nelzeť přece vystavěti město ve třech dnech! Jsem již dosti stár a přec i předkové moji všickni pamatují město tak, jak tu nyní stojí i myslím, že nikdy ani jiným nebývalo. —

Šel jsem cestou dále a pravil sám k sobě. Nelze arci ve třech dnech město vystavěti, leč jediný den postačí, aby je zničil.“ —

* * *

„A znovu krácel jsem zase dál a dál, tak dlouho, až jsem podruhé obešel svět.

I rozhlédl jsem se cestou a poznával okolí města, jež jsem byl druhdy viděl. Tytéž pahorky skláněly temena svá k východu, táž řeka smáčela jejich úpatí, marně však ohlížel jsem se po nádherném městě, jež tehdy rozkládalo se po březích. Nebylo tu zvoníc různotvarných ani krásných budov a umělých mostů, ani věží ochranných. Čirá jen rovina zelenala se podél rychlotoké vody a klid nerušený nahražoval bývalý hluk a život městský. Jen místy dohlédl jsem osamělého dozorce mezi hustým stromovím.

I pomněl jsem slov mužíkových: „Město toto bylo od nepaměti jakým je dnes, a bude jím i dále.“

Nedaleko uzřel jsem pasačku vedle stáda ovcí. I zachtělo se mi věděti, zdaž i ona sdílí se starcem mínění, i otázal jsem se, jak asi dávno tomu, co louka podél řeky se prostírá. Dívka se rozesmála:

Jak jen možná se tázati, jak dlouho trvá louka! zvolala, jak jinak, než jak dlouho sám svět trvá? A znovu se zasmála.

Patrně myslila, že jsem šílenec, a já vida, že není příliš chytrou, vydal se na další pouť.

Krácel jsem dlouho, dlouho; tak dlouho, až obešel jsem svět po třetí.“

* * *

„Po třetí dospěl jsem místa známého, kde poprvé uvítalo mne hrdé město, kde podruhé kynula mi svěží lučina. Tentokrát nebylo tu řeky, leč širé jezero obráželo ve skvoucí hladině jasnou nebes bář a bílé honcí se po ní mráčky. Jezero poseté ostrůvky jako obloha v noci hvězdami posetá zdálo se, že vyčerpalo vodu z bývalého řečiště. Na břehu jeho vedle úhledné chýžky seděl rybář spravuje velikou síť. Věděl jsem sice již zprvu, jaká asi bude jeho odpověď, přece však nebylo mi lze odepřít si otázky: Rciž, dobrý muži, před časy nebývalo zde tohoto jezera?

Leda byste je byl snad vlastními prsty vyhrabal a nebi poručil, aby je vodou naplnilo; odsekl rybář neustáváje ve práci. Co se mne týče, pamatuji jeho vody od svého narození a předkové moji obývali tuto chaloupku a živili se prodejem ryb.

Marná byla by bývala všeliká ostatní řeč. Opustil jsem pracovitého dělníka a znovu vydal se na cestu kolem světa.“

* * *

„Po čtvrté ocítl jsem se v místech zmíněných, kde bylů mi již zřítí vystavené město, zelený luh a širé jezero. Dnes stanul jsem tu před horským velikanem; svahy jeho byly porostly lesem divokým, temným; šumící bystřiny stékaly se příkrých skalních strání a vysoká temena třpytila se korunou sněhovou. Nedoufal jsem nalézti živé duše v tmavé pustině. Brzy však zaslechl jsem štěkot psů, i zvuk loveckých trubek a za nedlouho vynořila se z lesa celá družina.

Nesměle přiblížil jsem se k jednomu lovcí.

— Vydatná tu asi honba, oslovil jsem jej, leč nebývalo zde vždycky tak. Zvonice a věže pozvedaly druhdy hlavy své, kde nyní k nebesům pní osněžená temena, a čilí obyvatelé hemžili se, kde nyní vesele hopkují srny a jeleni.

Lovec pohleděv na mne usmál se. Běda nám, pravil, a hanba lidstvu, že nemocní takto bez dohledu se potulují po kraji. — To řka, pospíšil k soudruhům.

Nepodivil jsem se jeho odpovědi, a klidně ubíral se dále.

A brzy zas bude mi dospěti místa, kde stávalo město, co asi uzřím tentokrát? . . . Věř ale, milý smrtelníče, věř jako já, že nelze naléztí trvání věčného v nížádné věci pod nebem.

* * *

Buď s Bohem a pamatuj! Čas kvapí a volá mne, snad jsem se opozdil.“

Česke matky ze starších věků.*)

Kateřina, hraběnka z Montfortu, manželka Adama z Jindřichova Hradce, zemřela roku 1631.

Manželství její obdařil Pán Bůh synem Jachymem a dcerou Lucíí, jižto pojal za manželku Vilém Slavata; tím sňatkem vstúpil, ať tak díme, staroslavný rod svůj co novou ratolesť v kmen Rožmberský již usýchající. Po smrti manžela svého, ačkoli teprv 38 roků stará, nedala si Kateřina na cestě k nejvyšší dokonalosti v ničem brániti. Vypravujeme, co o ní vypravovala Kateřina Schuverová, pozdější měšťanka Jindřichovo-hradecká, kterážto po dlouhý čas u hraběnky Kateřiny z Montfortu komornou byla.

Hlavní ctnosti, jimiž se Kateřina stkvěla, byly: láska a útrpnost k chudým a vroucí zbožnost. Ve všem, ať něco chtěla aneb nechtěla, dovedla se Kateřina co nejvíce mírniti; avšak, jakmile pozorovala, že se dostavili chudí, byla ihned jaksi u vytržení, přišla, možno-li tak říci, v jakési nebeské nadšení, tak že se mnohým zdálo, že v tomto ohledu právě míry nezachovává.

Stávalo se někdy, že, když Kateřina obědvala neb večeřela, chudí pod okny zpívali a o almužnu prosili; ihned vyskočila hraběnka z Montfortu, a cokoliv jí do rukou přišlo, kapouny, drůbež a ostatní druhy masa oknem dolů házela. Ano stalo se, jak o ní vypravují, že ve velikém spěchu i mísy vyhodila.

Základem všeliké ctnosti jest pokora; bez ní pravá ctnost obstáti nemůže. To dobře věděla Kateřina a proto se všemožně snažila, aby v pokore co nejvíce prospěla, čehož důkazem jest následující událost: Jednou hodila mezi množství chudých lidí zásobu pokrmů. I upozornila ji jedna služebná její, aby pamatovala, co činí. Kateřina, chtě smýšlení své ukázati, pravila hlasitě s největší spokojeností: „Já ubohá hříšnice bych měla býti dole, tito chudí však měli by na mém místě nahore seděti.“

Jela-li cestou a potkala-li chudé, ihned zbledla a u velikém nepokoji sem tam ve voze s sebou zmítala, jako by sama oděv svůj roztrhati chtěla, a nemohla se dříve upokojiti, dokud neuslyšela díky chudých, od ní štědře obdarovaných.

Ta láska a milosrdenství k chudým přiměly Kateřinu k tomu, že založila a nadala v Jindřichově Hradci na věčné časy chudobinec, v němž třicet mladých chudších lidí mělo vydržováno býti.

A což má se říci o její horlivosti v modlitbě. Kateřina tak milovala modlitbu, že někdy, a což se skoro zázraku podobá, sedm, ano i více hodin nepohnuté na modlitbách trvala a to klečíc, aniž by se byla o něco podpírala. Jindy opět při modlitbě měl ruce rozpjaté, v podobě kříže; zase

*) Z Balbína: Bohemia pia.

jindy ležela obličejem na zemi. Při tom nenechala se žádným hřmotem z modlitby vyrušovati.

Služebné její, které za svou paní klečely, bývaly tím skoro k zoufalství dohnány, a ačkoliv by ze ženské zvědavosti paní své rády byly následovaly, předce toho nedovedly.

Kateřina mezitím, rozplývajíc se v slzách, vstávala, jako by na dešti byla. Příležitost k vykonávání takové vroucí a dlouhé modlitby jí poskytoval chrám sv. Kateřiny, patřící OO. Minoritům přísnějšího řádu. Tento chrám sousedil s jejím příbytkem, v němž léta svá vdovská trávila.

Chrám ten dala, protože zasvěcen byl jmenovkyni její, sv. Kateřině, nádherně okrášliti a rozšířiti; potom pak dala si vystavěti krytou chodbu, aby měla beze svědků, ve dne i v noci k němu přístup, aby ani v chrámu Páně od nikoho viděna býti nemohla, a aby tak vždy službám Božím i hodinkám církevním, jež zbožní řeholníci ve dne i v noci konali, obcovati mohla. Nejsvětější Svátost oltářní, o níž věděla, že jest nejsilnějším a nejprospěšnějším pokrmem duší našich, přijímala dvakráte, ano i vícekrát v témdni.

Tato horlivost na modlitbách působila též, že povstala v Kateřině veliká touha po sebezapírání. Přemáhala sebe samu, tělo své přísně na úzdě držela a sebe mrtvila, používajíc k tomu zhusta žíněného oděvu a kajícího pásu; avšak to jen činila se svolením svého duchovního vůdce, P. Jana Rotaria, představeného koleje Jindřicho-hradecké. Jakmile ji zpovědník mrtvení těla zapověděl, bez odkladu uposlechl; neboť známo jí bylo, že poslušnosti třeba tomu, kdo v dokonalosti křesťanské pokrok činiti chce.

Jesuitskou kolej, kterouž se svým manželem Adamem byla založila, po smrti jeho sama v posledních letech věku svého dostavěla. Konečně nadešla jí poslední hodinka, k níž se tak dlouhý čas životem opravdu křesťanským připravovala. Strávila 36 roků ve vdovství, zanechavši velmi mnoho důkazů všech ctností.

Dne 31. března léta Páně 1631 odevzdala svatou duši svou Stvořiteli ve věku 76 let, a byla pohřbena v chrámu Páně blahoslavené Rodičky Boží Marie Panny přiléhajícím ke koleji výše uvedené, vedle svého manžela a syna Jachyma.

Ještě něco zvláštního podotknouti sluší o Kateřině, něco, co se vždy všem podivným zdálo. Kateřina totiž zůstala, i když věkem pokročila, vzdor tomu, že tělu svému vše příjemné odpírala a jak již řečeno, postem a trýzněním tělo své mrtvila, až do smrti slíchnou tak že u porovnání se svou dcerou a s dívkami své tchýně nade všechny mladší a slíčnější se zdála. Milost Boha svrchovaného totiž, jehož tělo její vždy tak poslušno bylo, právě tomu tělu takovou milost propůjčovala.

Veliký Nhidgo.

Před dávným časem usadil se missionář v málo vzdělaných krajích severní Ameriky. Dobrotou svou a horlivostí získal sobě brzy lásku divochů, ale láska tato zůstala také jediným jeho výsledkem. Zdálo se, jakoby neviditelná jakás moc zdržovala domorodce od úplného oddání se pravdě, ačkoli vůle jejich byla nejlepší.

Zarmoucen procházel se jednoho dne duchovní v lese, kde zdržovali se jeho milácci, a žaloval pln lásky Spasiteli, že se mu až dosud nepodařilo získati pro nebe jediné duše zaslepené pychem ďábovým. I učinil Bůh, aby konečně poznal příčinu tajemství.

V oklice cesty uzřel znenadání hošíka s tváří zarmoucenou, jehož celý zjev svědčil o kruté bolesti. Missionář jej ihned oslovil.

— Proč neběžíš malý Kentuci s druhy svými, abys vyslídil stopu daňkovu? Rci, proč jsi smuten? —

— Ach ano, otče, ano, jsem velmi smuten. Či snad nevíš...: —

— Mluv, Kentuci, mluv jen. —

— Zítřa budou se slaviti hody velikého Nhidga. —

— A kdo je Nhidgo? —

— Veliký Nhidgo jest bůh požírající malé dítky. Starší obce přinášejí Nhidgovi každodenně nějakou potravu, Nhidgo se nají a nekřičí, nemá hladu. Časem ale ucítí veliký hlad a jme se řvati jako lev, až se v horách jeho hlas ozývá.... tenkrát donášejí mu tři malé dítky, zabijí je a Nhidgo je pohltí. —

Slova tato stačila missionáři; tušil již některou z hrozných obětí v jakých si libovalo skleslé lidstvo. Potlačiv ale ještě hluboký dojem, pravil k hochovi.

— Ty nebudeš vržen Nhidgovi, milý Kentuci. —

— Já nikoli, otče můj, ale bratr, nejmilejší dítko matčino, náš malý Olulah. —

— Doveď mne k Nhidgovi, Kentuci.

— Ach, otče, nechod k němu: Nhidgo tě nenávidí; zničí tě! —

— Dětino! Neboj se Nhidga; jdi, ukaž mi cestu. —

Dítě chvějíc se na celém těle, ujalo se ruky duchovního.

— Pojď tedy, otče, pojď a zachraň Olulaha! —

I kráčeli hustým křovím, až ocítli se před tmavou ale nehlubokou jeskyní. V pozadí uzřel missionář kmen, mající téměř podobu člověka rozměrů velikých a hrubých.

— Tu je velký Nhidgo, otče, ale střež se, přítomnost tvá jej rozlobí, střež se. —

To řka, uprchl Kentuc, zanechav missionáře ve společnosti bohově. Podivný hřmot vycházel z útroby modly; kněz přitisknul kříž k srdci a přiblížil se.... Veliký Nhidgo otvíral do kořán velikou tlamu ale nebýbal se. Kněz jal se přemýšleti. „Odkud asi ten hluk? Šalba-li to, anebo snad sám zlý duch si krutě pohrává? Kdo asi tráví všechny pokrmý ano i zavražděná děcka? Zítřa, zítřa již zase tři dítky budou zabity, tři duše Bohu odcizeny. Nikoli, nemožno. Jest mi jednati, nyní nebo nikdy!“

Nazejtří před hrozným obřadem ukryl se kněz za modlou. Brzy uzřel přícházeť řadu bojovníků s tasenou zbraní, za nimi dítky, ženy a konečně matky nesoucí tři nejmenší dítky určené pro Nhidga, se smutným úsměvem ve tváři, kterým zakrývaly úzkosti mateřského srdce. Nejstarší z celého kmene pozvedl nůž na prvou oběť, když znenadání vzpřímil se za modlou temný stín, a hromový hlas rozlehl se jeskyní i lesem: „Zadrž, nešťastníče, víš-li, co bys učinil?“

Objevení se kněze způsobilo v celém průvodu nevýslovný zmatek, ale ve tváři všech tří matek ustoupil smutný úsměv vánek naděje.

Postava kněze, nadšený jeho hled účinkoval neodolatelně na mysl divochů.

— Ctitelé Nhidgovi, ukáží vám moc boha vašeho. Ohlédujte se k východu a pozorujte záři ohnivou, kteráž celý obzor nachovým závojem odívá. —

A rámě mluvícího ukazovalo na nebe, jako v plamenech tonoucí.

Sotva že se množství obrátilo, chopil se kněz sekery za křovím ukryté a jedinou mohutnou ranou skácel spráchnivělého boha, z jehož chatrných útroby vyhrnulo se spěšně nesčetné množství krys. Plaše rozběhly se po jeskyni a ukryly se v nejtmavějších skulinách.

Divoši překvapením couvali.

— Hleďte, přátelé, pravil po té kněz, hleďte, toť Nhidgo, bůh, jemuž jste dítky svoje obětovali! Vizte, co z něho zbývá; uznejte konečně mylku svou a ctěte Boha pravého!

— — — — —
Téhož ještě večera poklekly na prahu missionářově žena s dvěma dítkama: matka to Kentucova a Olulahova.

— Otče, — pravila, — rámě tvé rozdrtilo velikého Nhidga, rámě tvoje zachránilo Olulaha. Nyní nehrozí nám již veliký Nhidgo a proto přicházíme tě prositi, abys nás pokřtil ve jménu Boha tvého. —

Se slzou v oku pozvedl dobrý kněz šťastnou matku a několik měsíců po té celý kmen již přijal víru Kristovu, a šťastný missionář loučil se s novými křesťany, aby zase dále shledával duše pro království nebeské.

Vzor hrdinného svěcení neděle.

Byl nedělní večer. Ulice pařížské zářily nesčetnými světly plynovými a nejeden sklad nádherně osvětlen lákal oslněné zraky chodců jakoby nebylo dne svátečního. Ve tmavé světnici, spoře čoudivou lampou osvětlené sešlo se několik hochů savojských. Tváře jejich byly učerněny i ruce sazemi učouzeny. Byli to kominíci. Tichounce usedli v koutě světnice a žádostivé zraky upřeně hleděly na veliký hrnec, z něhož vycházela vonná pára nemálo lahodící prudkému jejich hladu.

— „Přijde-li Ludvík brzo?“ ozval se náhle křiklavý, pánovitý hlas ženy, vyrušuje ubohé strážníky ze sladkého očekávání. „Dává vždy na sebe čekati, měli byste již býti na loži.“

Chvějící se hoši mlčeli. Za chvíli vešel muž pohledu divého, až dětem hrůzou srdce trnula. Skrčili se a zalezli v nejtmařejší koutek světnice.

— Jste tu všickni? zahrímal příchodí. Pojďte, a odevzdejte svůj výdělek. . . . Kde je Ludvík? zvolal, počítaje hochy zrakem. Či by byl zase prozahálel den jako minulé neděle?

V téže chvíli vešel do světnice hoch opozdilec, s tváří ustrašenou, bled a se zrakem slzami zalitým.

— Cos vydělal?

Hošík zaplakal.

— Odpovíš-li, lenochu! zakřikl znovu pán, bera se stěny bič z řemenů složený, kterým hochu několikráte přejel.

— Mistře, odvětilo dítě hlasem bolestí přerývaným, a svíjelo se pod krutými ranami; mistře, dnes je neděle, nevíte-li, že na venkově v neděli nepracují?

— Zde ale není neděle ani svátku, a živím-li tě, čiuím tak jen když si jídla zasloužíš.

— Mistře, pan farář řekl mi, když jsem odcházel:

Pracuj, Ludvíku, pilně po celý týden, pracuj do únavy, ale neděle náleží jedině Bohu; daruj mu ji tedy úplně, chceš-li, abys byl šťastným na tomto světě i na onom.

— A mně zase, odpověděl posměšně mistr, mně poroučí Bůh, abych potrestal lenocha, kterýž chce žíti na útraty jiných. Dám ti večeri, že budeš na ni pamatovati ještě příští neděli, dokládal, tluče do hochu, seč stačila mu divá síla. Marné byly úpěnlivé prosby dítěte, marný všecek nářek a pronikavý křik.

Celý týden vrávorál ubohý Ludvík jako chromý, nicméně pracoval bez ustání, cídě komíny a krby. Časem vida upřímnou soucitnou tvář okoloidoucích, požádal bázlivě o almužnu. Ze všech šesti dítek Savojských, kteréž propadly chtivosti krutého mistra, přinášel Ludvík každodenně největší sumičku, ale nenasytná lakota patronova byla tím jen ještě rozdrážděna.

Nadešla zase neděle. Ludvík vyšel se svými druhy a chvěl se při myšlence na osud, jaký jej večer očekával; přece ale umínil si pevně, že dostojí slibu dobrému faráři danému, že nepřestoupí příkázání Božího, byť bylo mu cokoli snášeti. I vešel do kostela dosti vzdáleného od bytu patronova, poklekl u piliře a v plné důvěře v Toho, kterýž slíbil, že služebníka věrného bez odměny nepropustí, prosil z celého srdce o milosrdenství.

Den minul s neúprosnou rychlostí okamžiků, kteréž zbývají na světě odsouzení. Nadešla noc; světla zaplála ulicemi, přemnohé sklady zářily oslňujícím leskem svého bohatství a hochům Savojským otevřely se dvěře tmavé, nízké jizby opatrovníkovy. Nemilosrdně vál toho večera víchř chladivý a hvězdy zářily na obloze ohlašující krutou noc ubožákům, kterým snad nebylo popřáno přístřeší. Nezbyvalo, než uchýliti se ke krbu. . . . Ludvík pozvedl bázlivě závoru, chvěl se jako osyka.

Hustá pára prchala z hrnce. Mistrová rozdělovala polévku do misek.

Neúprosný mistr, sedě u ohně očekával opozdilce. Řízný jeho bič byl připraven.

— Konečně jdeš! zamumlal hlasem děsným, až hochům krev v žilách stydala. Co přinášíš?

Jediný pohled stačil Ludvíkovi, aby viděl i krutého soudce, připravený bič a lákavou polévku, kterou druhové již srkali. Slzy vytryskly mu z očí.

— Mistře, tu jsou čtyři sous, které jsem obdržel.

— A cos vydělal prací?

— Mistře, byla neděle!

Nedořekl ani. A již svištil bič po ubohých jeho zádech.

— Aj! byla neděle! Lenocho, zapomněls tedy naučení neděle minulé? Bylo ještě malé, a proto třeba, abych tě potrestal rázněji a paměť tvoji osvěžil? Zároveň poslouží toto naučení za příklad i tvým druhům. Hej, vy ostatní, přistupte a hleďte, jak neradno jest býti neposlušným.

A uchopiv Ludvíka za vlasy, pozvedl jej do výše mrskaje jej při tom tak krutě, že ubohé dítě zůstalo na podlaze bez sebe ležeti, když je konečně odhodil.

— Pamatujte, připomínal ještě patron, že chci, aby ve všem byla plněna vůle má. Tento zde, nebude vás dnes v noci rušiti nářkem a pláčem. Vstaňte, a vyneste jej před práh; čerstvý vánek noční poradí mu, co by měl činiti.

Ubohý hoch zpamatoval se na ulici prudkou bolestí po celém těle. Síly jeho byly téměř vyčerpány bitím a hladem. S těžší dovlékl se k cizím vratům a klesl, nemoha dále.

— Můj Bože, zasténal, a přece raději zemru, než bych příkázání tvého nedbal.

I stalo se, že krácel tudy obstarlý muž a slyše nářek a vzdychání přikročil blíže, až uviděl hochu. I jal se ho vyptávati, načež vida, že hošík se ani vzpřímiti nemohl, zavolal povoz a odvezl jej k sobě.

— Hle, přivádím vám dítě opravdu křesťanské, mučeníka pro víru, pravil, uváděje Ludvíka do překrásné komnaty, ve které seděla paní tváře dobrotivé a vlídné. Toto dítě nejedlo od rána a bylo sbito až k zmrzačení za to, že se zpěchovalo v neděli pracovati.

I zaveden Ludvík v příjemnou komnatku, nakrmen a uložen v měkké lůžko a po celý týden byl předmětem dobrotivé péče, až zčervenaly jeho líce a oči zazářily blahým ohněm dětského věku.

Prostě, upřímné jeho odpovědi, křesťanský cit, kterýž kázal mu raději muka trpká snášeti, než aby se hříchem provinil, získala mu srdce zbožné rodiny, která se ho ujala.

Minula leta. Ludvík vyrostl v mladíka vynikaje nejen vzácným nadáním ale i mnohými ctnostmi. Budoucnost usmívala se naň a Bůh odměnil již zde na zemi věrnost jeho, jak mu byl kdysi dobrý farář sliboval. Přece ale ve štěstí a přepychu nemohl zapomenouti na starou matku svou a chudou rodinu, s kterou bylo mu trávit první léta dětství. I dovolili mu pěstouni, aby navštívil rodnou vesničku.

Hluboce dojat poznával Ludvík vábný řetěz hor, za nimiž skrývala se víska, již bylo mu opustiti, když za několik stříbrňáků prodán ubíral se s krutým mistrem do hlavního města. Slzy lily se mu po tváři a bolestně i sladké upomínky řadou mijely mu před zrakem duševním. Když kázal

zastaviti povoz uzřel se obklopena celým množstvím zvědavých obyvatelů, mezi nimiž srdce jeho ihned poznávalo matku, bratry i sestry. Farář, jehož nauka byla cele prodchnula srdce hochovo, uvítal jinocha s otevřenou náručí a děkoval Bohu, že tak štědře odměnil svěcení dne svátečního.

Zdlouha jen přicházela Ludvíkovi neděle, kterýž si byl umínil světití ji v chudičkém chrámu vesničky své, ve které naučil se první, živé lásce k Bohu. Leč běda! div nepukalo tu srdce jeho při pohledu na množství pracujících, když poznával, že ani v drahém jeho rodišti nesvětí se již den Páně, jako za času jeho dětství. Blíže visky zřízena byla továrna a brány její a síně nezavíraly se po celý rok. Rolníci vidouce to, spěšně vedli si podle daného příkladu, zavrhuje svatá zřízení časů minulých. I zaplakal hořem a při svaté oběti mše svaté uzrálo ve šlechetném srdci jeho hrdinné předsevzetí, kterým smýti chtěl křivdu svých krajanů.

— Dobrodincové moji! promluvil vrátiv se k stařečkům, již ho byli za syna přijali. Doznal jsem, že účta pro den Páně, za kterou jsem co dítě muka vytrpěl, mizí víc a více a s ní i bývalé cnosti, jichž byla strážkyní. Zdaž odepřete mi, požádám-li vás, abych směl Bohu vrátiti vše, co mi ve vás daroval a učinil se hlasatelem svatých jeho zákonů a učil ubohý lid světití den Bohu zasvěcený a hledati tak štěstí pravé?

Dobří starouškové, kteří jako vlastní dítě milovali přijatého syna, zarmoutili se zpočátku, leč brzy i srdce jejich promluvalo ve prospěch svaté věci katolické a dnes působí Ludvík co horlivý hlasatel slova Božího ve své krajině pečuje přede vším o přísné zachovávání dne svátečního.

Zpráva o missii ličená četníkem.

(J. Grange.)

Ve farnosti C....ské zemřela zbožná dáma a odkázala jmění kostelnímu důchodu 500 franků za každých sedm let. V závěti určila blíže, aby užívalo se peněz ku konání missií, ku rozšíření farní knihovny, k nádhernější úpravě předmětů kostelních a jiným podobným zbožným účelům.

Až dosud, totiž sedmkrát během padesáti let užívalo se odkazu k missiím. Když zase nová lhůta došla, myslil nový farář jako předchůdcové jeho, že i nejlepší osadě neškodí, opakuje-li se missie. Ale někteří členové správní rady jmění kostelního přáli si tentokrát koupiti za 500 franků skvostný lustr na místě staré měděné, druhdy postříbřené lampy. Pan farář byl by mohl sám otázku rozhodnouti, přece však požádal o radu biskupa. Moudrý prelát rozhodl se pro missii, odůvodňuje v dopise svoji volbu těmito slovy: „Čím větší nechuť projevují obyvatelé C... ští pro sv. missii, tím zřetelněji jeví se její potřeba.“

Obyvatelé začínali se již spokojovati výrokem biskupovým, když se náhle roznesla zpráva, že pozvaní tři missionáři jsou jesuité. Nelze popsati úžas a poplach, jaký způsobila tato pověst po celé osadě, bylť každý jen hrozně věci slýchal o Společnosti Ježíšově.

V sobotu u večer, vypravuje četař, dostal jsem rozkaz, abych odešel do kanceláře dostavničího. Měl jsem hájiti příchozí missionáře. Sotva že přečetl jsem rozkaz, byly mi osoby tři pánů posvátnými. Neposlouchejte jich, myslil jsem sám u sebe, nechte je kázati třeba jako v poušti, neřeknu ničeho, ale hroziti jim, urážeti je nesmíte! Jsem hotov plniti svou povinnost! Buďte kněz, buďte jesuita nepřestává zajisté býti občanem francouzským a pod ochranou zákona.

A věru, asi čtyři sta osob shromáždilo se na stanici a uvítalo dostavník s missionáři pískáním a sykotem; leč dále se nikdo neodvážil. Stáhl jsem klobouk hluboko do očí a chlapci dobře věděli, že čině tak, nikdy nežertují.

Zprvu neměli missionáři více padesáti posluchačů; ale ku konci týdne tlačila se již kolem kazatelny celá osada. Za pět dní dobíhali sem již lidé z domova tři míle vzdáleného a místnosti kostela nestačovaly. Mluvili prostě, ale úchvatně; mužové tito vědí patrně, že nepřítel vězí v srdci a že na jediného člověka, kterýž Věřím nenávidí, deset jich hrozí se desatera.

V sobotu ráno přiklekal při první mši svaté ku stolu Páně pan doktor R. . . . s chotí a dcerou k nezměrnému překvapení celé osady, kteráž znala v doktorovi svobodného myslitele, ano podezřívala jej i z účastenství ve spolku zednářů.

Nazejtří pak vedl se pan J. po ulici se svou chotí, kterou byl od sebe již před pěti lety zapudil.

Vida, jak se věci obracejí, pravil jsem toho dne svým lidem, kteří právě koně sedlali: „Začínám už věřit, že biskup i farář dobře počítali, a že missie, buďsi již jesuity vedena čili nic, přece jest mnohem prospěšnější nežli lustr.“

Po té dodal jsem: „Nejsem pobožnůstkářem, ano spíše jen dosti chatrným křesťanem, nerad bych se ale vylučoval, a zvláště nerad byl bych někomu ku pohoršení. Půjdu dnes večer k pobožnosti missijní, což jsem asi již dávno učiniti měl.“

I vytrhli jsme, celá naše brigada a usadili se všickni čtyři v pozadí chrámu blíže kropenky. Toho dne kázal superior missie; mluvil o zpovědi a to tak logicky a výmluvně, že by mu jen tvrdošíjný zlovolník byl pravdy upíral.

Po kázání byly ohlášky. „Společné přijímání, pravil bude příští neděli, a aby se všickni mohli připravit, vyzpovídáme zítra, v úterý ženy, pozejtří ve středu muže. První hodiny ranní ve čtvrtek věnuji pánům četníkům, kteří se laskavě dostaví do sakristie.“

Byl jsem jako omráčen, když tato slova pronesl; neočekával jsem podobného trknutí a vycházeje z kostela promluvil jsem k mužům svým: „Tu ho máte! Ten nechodí oklikami! Až dosud byli mi jesuité vždycky líčení jako lichotní pokrytci, a já tvrdím naopak, že jsou velmi přímí.“

— Až příliš přímí! — odpovídal jeden z mužů.

— Činíte jim křivdu, milý příteli, — napomenul jsem jej.

K vojínům nelze býti nikdy dosti upřímným a pravdivým. Tento missionář zdá se mi býti čtverák, kterýž dobře rozumí disciplíně a umění velitele. Nuže, počítá na nás a proto nesmíme připustiti, aby počítal, jak říkávame, bez pána. Neporoučím vám, ale sám, buďsi jak buď objevím se ve čtvrtek z jitra v sakristii. A hle, celá naše četa, totiž já, velitel a tři mužové sešla se ve čtvrtek v sakristii, všickni jsme se zpovídali, načež v neděli přistoupili jsme ku stolu Páně zároveň s panem purkmistrem, soudcem a berním.

Nazejtří po přijímání byl jsem tak spokojen, že jsem pravil ku svým mužům: „Hle, jak lidé pomlouvají jesuity! Víte-li, co si o nich myslím?“

— A jak bychom mohli věděti, co si myslíte v nitru srdce svého? —

— E, sak na ryby! povím vám to tedy: Myslím, že jsou jesuité kněží elitní, jako bych řekl četnictvo katolické, apoštolské římské církve. —

Chtěli míti pána.

(Píše Alphonse Karr.)

Nedávno bylo mi viděti věc smutně komickou. Rodina rolníková byla by ráda povznesla jednoho ze svých členů. I vyvolen hošík a dán do latinských škol. — Bůh ví, jakých obětí bylo chudším pro latinu podstoupiti! — Bůh ví kolika teplých šatů se v zimě odřekli, aby ušetřili peněz ku podpoře

studující pýchy celého rodu svého! — Kolikrát bylo jim za vděk vzíti pouhým chlebem, když přiblížila se osudná doba placení! — Doma zbyl ještě druhý syn a dcera. — Dcera vzdala se dobrého sňatku s mužem milovaným, poněvač jí rodičové nechtěli poskytnouti malého věna, jehož ženich potřeboval: byly všecy peníze určeny tomu, z něhož vychovávali ve městě pána. — Syn spravoval statek a živil všecky, nesměl se však ani zmíniti o knize nějaké, ve které by se dočetl o pokroku polního hospodářství. — Jen křikem a hádkou dobýval si od rodičů potřebného pro pole hnojiva. Svátečního oděvu neměl již ani on ani sestra. — Užitek nepřetržité jejich práce placeny pravidelně potřeby universitního pána. — Leč tu dopsal pán, že jest bakalářem, mistrem umění.

Několik dnů již jej doma očekávali; trávil větší část prázdnin u přítele spolužáka a rodičům věnoval jen zbývajících několik dní. — V dopise oznámil, že přijede s tímto přítelem. — Jeho rodiče jsou velmi bohati, znělo v listě, i doufám, že jej slušně uvítáte a neukážete se býti příliš sprostými sedláky.

Starší ubožáci nejsou rozčilením ani sebe mocni, jakmile dopis přečetli. — I zavedena nejprve nová šetrnost; všeho se zříkali, jen aby více zbylo pro pařížské pány; prodali dvě krávy.

Než obdrželi dopis, chystali se právě koupiti koně, kterého velice potřebovali; ale i toho si odepřeli. Do dvou pěknějších světnic nakoupeny papírové čalouny, otec, matka, syn i dcera spokojí se první malou světničkou a slaměným lůžkem. — Vydlužili se stříbrné náčiní, neboť lonského roku o prázdninách se cínové lžice panu bakaláři na výsost ošklivily. — Jak by si byli ještě přáli koberce! byl ale příliš drahý; a přece si pán při poslední návštěvě velice stěžoval do cihlové podlahy. Nouzí naučila se matka vynalezavosti: polepila zemi v obou světnicích pro syna a pána určených malovanými papíry, zastupujícími koberce.

Včera večer konečně přijeli oba mladíci. Nejpřísnější střídmost ano lépe ještě odříkání se, ustoupilo náhle hojnosti a přebytku. Bakalář nebyl ani dost málo dojat a největší jeho péčí bylo se stále omlouvati u přítele pro prosté mravy a řeči rodičů, kteří se jeho otroky učinili, kteří mařili zdraví svoje těžkou prací pro něho, a kteří ze sousta vlastním ústům odňatého zjednávali mu žádaný přepych. — Potají vyzýval je syn, aby při stole jen zřídka a krátce se hovoru účastnili; tvrdě a ironicky káral je za některá slova z obecné mluvy vesnické a posmíval se jejich přízvuku. Z jídel vybíral pro sebe a druhá nejpěknější kousky a odcházel od stolu nečekaje, až by rodičové vstali, jako činili bratr a sestra. — Není snad drzosti, již by se byl hned prvního dne nedopustil, ale otec s matkou se mu obdivují a znameními umlčují bratra i dceru, chtějí-li tito na slova hrdopýškova odpovéděti.

Ohlásil jim už, že jim bude nyní dvojnásobně platiti, poněvač mu nastanou studia právnická. Ubožáci probděli noc v poradách, jakby si měli vésti; aby opatřili vznešenému synovi sumy, které žádal k zápisu. „Prodáme ještě dvě krávy,“ navrhoval jeden; toho ale nechtěl dopustiti starší syn: „Čtyři krávy méně, pravil, není možná! Pole jsou již dosti vysílana, a huoje nebude. Leč rodiče byli jako hluchí.

Mladík zatím chlubil se synu drábovu, vesnickému hejsku, že navádí rodiče, jakoby byl již bakalářem, kdežto určených k tomu peněz užil jen ku své zábavě po hospodách. A poněvač především nechtěl býti chudým v očích kolegy, kterého přivedl, a chtěje mu vysvětliti nedostatek přepychu v rodném domě, líčí mu co špinavé lakomce ubožáky nemající rovných v oddanosti a nezištnosti.

FEUILLETON.

Devatero cizích hříchů v.

Povídky ze života pro život, píše PETR KOPŘIVA.

(Dokončení.)

Uplynulo asi osm let od mého výletu do Radostína. Byl bych naň i na p. Filutu na dobro zapomněl, kdybych se nebyl jaksi náhodou sešel na nádraží Mlado-boleslavském s kýmsi z Radostína, — a sešel jsem se s Vašíčkem Buchtičkou, s tímž, o němž v předešlé hlavě byla řeč.

— Ah Vašíček — Buchtička! — volali lidé s vozů slezající — Vašíček — Buchtička — šťastnou cestu — Vašíček — Buchtička — nu ten si tam asi pobude! — volali, křičeli a smáli se na nádraží.

— Buchtička — Buchtička — opakuju si, pohlednu a vidím s vozu slézati četníka s nasazeným bodákem a za ním vysokého, hřmotného, mladého člověka se svázanýma rukama — — —

— Adieu kamarádi! — volal s nucenou veselostí svázaný, k lidu na nádraží se obracuje.

— Vorwärts! — okřikl ho četník k rychlému pochodu jej pobádaje.

— S Bohem kamarádi! — vzkřikl ještě jednou, načež co hrdla měl, začal více řvati, nežli zpívati:

Ta Kartouzská brána,
pěkně malována
nesedí tam, nesedí tam,
má panenka uplakána.

Zašli oba a mnozí za nimi po silnici směrem ku městu přes čtvrt hodiny cesty vzdálenému. Dívám se za nimi.

Jakési polozapomenuté upomínky ve mně se probuzovaly.

— Má úcta, má úcta! — pozdravuje mne kdosi, — ohlednu se a prohlížím si človíčka, ruku mi podávajícího.

— Kostelníka z Radostína neráčíte již znáti? —

— Bodejt' že! Těší mne velice, nuže povídejte, co a jak se u vás vede? —

— Mh, vede se u nás! vlastně vedou, odvádějí nás ke všem možným regimentům. Dnes odvedou jednoho do kriminálu, zítra odvede druhého žid ze statku, pozejtří odvede si paní smrt' hned na jednou dva k té veliké armádě — — nic než samý odvod — fuj, je u nás horší než psí život — — ale teď snad už bude dobře. —

— Co povídáte! —

— Račte mi věřit, — pokračoval kostelník, — za těch osm let, co jste u nás pobýli, byla u nás Sodoma a Gomora — —

— Nu tedy vypravujte! — A vypravoval.

— Nejdříve musím povědít, že Filuta, ten zloboch — nu je již tam na boží pravdě — —

— Co to slyším? — —

— Ba, že ba, a jakou smrtí sešel! Právě teď četník vraha jeho odváděl. Tedy jen račte poslechnouti. — Hned po vašem z Radostína odchodu podal Filuta na p. faráře žalobu pro utržení na cti a pro rušení veřejného pokoje v kostele. Trval ten soud skoro celý rok. Filuta nabral si falešných svědků, t. takých otrockých lidí, kteří musili tak svědčit, jak jim Filuta doma předfíkával. Konec soudu byl ten, že p. farář odsouzen byl k pokutě 100 zl. do chudé kasy. Filuta mnul si radostí ruce a rozkřikoval po celém světě, jak na tom „kněžouru“ vyhrál.

Po té začal se souditi soused Vopálka se sousedem Vondráčkem o mez a prosoudil ve třech letech celý svůj statek, že mu nezbyla ani ta mez, pro

kterouž se soudil. Co se ho sám pan soudce naprosil: zanechte soudu, nevyhrajete — vyrovnejte se! Nic platno. Snad by byl duši svou odnesl tomu čertu — dru Klepetáři — kdyby mu byl za ni něco dal.

— Co to za dra Klepetáře? —

Prosím to je pověstný advokátský dříc u našeho okresního soudu. On vlastně Filutu držel tak dlouho na nohou. Filutu by byli dávno již pro pokoutní advokátství zavřeli, avšak dr. Klepetář bral to vždycky na sebe. Dr. Klepetář a náš dr. Filuta o selskou kůži se dělili.

Brzy na to Honzík Petruškovice odpřisáhl k radě Filuty otci svému 5000 zlatých, které mu byl dlužen a které měly býti podílem nejmladší jeho sestry. Kromě toho falešnými podpisy vymohl si „vejmaz“ výměnku z knih. A když rodičové mohli syna z křivé přísahy i z falešných podpisů usvědčiti, vzdali se svědectví, aby prý syna nepřivedli do kriminálu. Chudásové oba se brzy utrápili a syn — — dnes je někde trhanem. Ve třech, čtyřech letech nadělal si dluhů, protože dělal milostpána. Jezdil v kočáře, koupil si dvě lefošky a živil tři hončí psy, — židé ho brzy odpravili.

— A jak to dopadlo s tou huhňavou babou? — tážu se.

— Ba zle, velmi zle. Otec nevěstin stál na svém, aby se přínos jeho dcery na statku zjistil, nebo jak my říkáme vtělil. Nastali z toho tahanice, hádky, domácí sváry — — Filuta jako zlý duch babě našeptával, aby nic nedávala vtělovat. Otec nevěstin stál na svém a vzal si svého advokáta a konečně vyhrál přece tolik, že přínos nevěstin musil býti vtělen — když ho byli dávno prosoudili! Ten den, když z ouřadu dostali vyrozumění o vykonaném vtělení, zahuhňala baba ku svému synu zlostně: vtěl jí taky jednu do hlavy, totiž nevěstě. — A vtělil jí opravdu ne jednu, nýbrž několik ran topůrkem, až chudáček z toho omdlela a více nepovstala. Přes šest neděl ležela až zemřela. Baba se synem dnes ještě sedí. On v Plzni, ona v Řepích. —

— Toť jsou hrozné věci, — pravím. Jaké to pohoršení skrze jediného člověka! —

— To ještě není všecko, — pokračoval kostelník. — Byly by toho celé knížky! —

— Což na Filutu žádný soud nevyzrál? — tážu se.

— Soud mu nemohl přijít dobře na kobytku. Pobyl ve vyšetřování, musil úřad místního písaře složit, avšak potají udílel advokátské rady přece. Lid se k němu hrnul ve dne v noci, ale více v noci, nežli ve dne. Avšak nejhůře to dopadlo u Buchtičků. —

— S tím marnotratným otcem? — tážu se opět.

— Ba že — ubožáček. Ten to vyvedl! Ale jak my u nás říkáme: čert se nesmí pokoušet, on rád přistrkuje. Starý Buchtička začal k radě Filuty marnotratit. Nejdřív na oko, potom — do opravdy. My se na něho s počátku dívali jako blázni, když jsme viděli jej z hospody do hospody se potáceti a propěvovati si:

kořalička teta moje,
ona se mnou postrkuje —

zbláznil se, aneb nemá dobrý rozum? — říkali jsme si, — Buchtička, ten držgroš, že by se byl dal na obžerství? — Avšak pan farář hned to uhodl a pravil: Za tím vězí Filuta! — A měl pravdu. Buchtička s čertem zahrával si tak dlouho, až si ho čert ocasem svým ovinul — Bože mne netrestej! Co dříve dělal na oko, dělal v půl letě do opravdy. Z Buchtičky stal se ožrala. Žena jeho, ta dračice dříve mu dávala na kořalku, ale když viděla, že tatík do opravdy se opijí, tu dávala mu na záda. Kdykoliv přišel domů opilý, tloukla ho tak dlouho, až ji ruka umdlela a když tlouci nemohla, tu volala na Vašíčku, aby jich tátovi ještě několik doložil.

— A ty, Vašíčku, mne nebij! — mumlal ze sebe tatík, — vždyť já piju z lásky k tobě, abys nebyl vojákem. — Z pouhé lásky. — —

A byl Vašíček Buchtičků od vojny osvobozen na základě toho, že otec jeho stal se marnotratníkem.

Když oba: máti se synem viděli, že nemají se již vojny co báti, tu teprv začali se starým zle nakládati. Teď si tátu vzal do prádla vlastní syn.

Zavíral jej doma do komory, snad i do chlívků a když tatík přece jim zase do hospody, nebo k židovi utekl, tu dobíhal si pro něho Vašíček a na ulici jej poličkuje, postrkoval ho domů. Leč při vši opilosti míval starý vždy tolik smyslu, že kdykoliv jej Vašíček bil, s pláčem mumlal: — a ty — Vaší — čku ty mne nebij, vždyť — já — to — pro te — be všecko — vše — cicko — z lásky učinil.

Table slova Vašíčka přece dojímalá tolik, že otce v tu chvíli pohlavkovati přestával.

Konečně, co se státi mělo, stalo se. Jsou tomu právě tři dni. Starý Buchtička opět se u žida v krámě — v hospodě mu již nenalili — opil. Vašíček si pro otce opět došel. Musil mítí hroznou zlost. Držel právě v ruce dýmku se špičatým, kovaným vylévákem. Již u žida tatíkovi několik vlepil.

— Ale nebij mne, Vašíčku, — plakal zase starý dobráček, — vždyť já to všecko dělám jen z lásky k tobě, abys nebyl vojákem! Byl chudás dobrák, ani kuřeti neublížil. I když se opil, býval vždy veselý, pozpíval si svou oblíbenou: kořalička teta moje, ona se mnou postrkuje — posmál se, poplakal si, pak hlavu položil na ruce, vyspal se a začal pít zase znova.

Škoda ho je přece, že tak smutný konec vzal!

Kostelník zamlčel se, — několik slz mu kanulo z očí.

— Jaký konec? — tážu se.

— Synáček tedy přivedl, vlastně dostřkal tatíka domů, a když již před prahem stáli, musil Vašíčka pojmouti strašný vztek, neboť začal jej tím vylévákem od dýmky celou silou do hlavy tlouci, že tatík na zem v síni se svalil a z několika ran krvácel.

— Počkej, Vašíčku — zadrž -- nezabíjej mne — stenal nešťastník — nech se mne aspoň pomodlit, pak si mne doraz — já už raděj u — umru.

Na to starý tatík ze země na kolena se zvedl a rukama o prah se opíraje začal s tváří zkrvavenou a se štkáním se modliti, vlastně již jen chrapět: Otče — náš — jenž — jsi — na — nebe — sích — posvět — se — jméno — tvé — přijď — přijď králov — ství — tvé — buď — vůle — tvá — jako — v nebi — v nebi — tak i — na zemi. Chléb — náš — ve — zdejší — dejž nám — dnes — a od — pusť nám — naše — viny — jakož — i — my — od — — — pou — ští me — — na — šim — na — šim — vi — vi — — —

nedomodlil se. Najednou vzlyk a na znak se kácejce, duši vypustil.

Máti se synem otce křísili, vodou polejvali, kartáčem třeli, marně, v malé chvíli zvonil jsem mu umíráčkem.

To prosím stalo se před třemi dny k večeru. Žena jeho řvala, jako by ji čerti na vidle nabírali, ale syn její mlčel, ani slzu pro tatíka nezaplakal. Téhož večera sešli se dole v šenkovně sousedi: představený, konšel, Filuta a několik jiných. Seděli jako zařezaní. Filuta právě dnes při každém slově se zajíkal. Rozumí se, že hovořilo se o smrti starého Buchtičky.

— Máme syna dáti zatknout, máme poslat pro četníka? — tázal se představený.

Filuta krčil rameny. Dnes opustil jej všecken jeho pekelný dar rady.

— A až zítra! — koktal Filuta.

— Snad lépe by bylo dnes, — mnil představený.

— Vždyť oon neuteče, — namítal Filuta — coostatně já tu nemám co poroučet. —

— Tedy až zítra, — souhlasil představený.

Rozešli se.

Za Radostínem na návrší jsou pískovcové lomy, v nichž po celý rok je voda. Do tůní, povstálých staletým vylamováním kamenů, natéká dešťová, ano i pramenitá voda. Tůně ty jsou místy jako bezedné. Běda tomu, kdo by do nich spadl!

Ještě téhož večera rozlehl se po vsi strašný křik a ženský pláč, že Filuta je zavražděn, a to na cestě z hospody domů. Žena jeho právě usínala, když zaslechla muže svého jaksi vzkřiknouti, načež bylo ticho. Čeká chvílku — dveře se neotevírají. Sleze s postele, jde ven, volá muže. Ticho. Oblekne se a jde k představenému, zdaž se u něho nepozdržel.

— Vždyť jsme se právě rozešli, — odpověděl tento.

— Ale pro rány boží, kde je? — vždyť jsem ho před chvílí slyšela vzkřiknouti. —

— Po Filutovi ani památky. Nač mám prodlužovati řeči, — končil kostelník, — teprv po dvou dnech našli kamenáři nad jednou tůň kousek hadru z Filutova kabátu a jednu botu. Domyslili se něčeho. Lovili týčemi v tůni a vylovili Filutu. Měl na šiji provaz a na provaze přivázaný těžký kámen. Neutopil se Filuta, ale byl utopen. — Hned u domu ho provazem uškrtil a potom do tůně odnesl — Vašíček. — Kostelník domluvil.

Co pravil Kristus o člověku, skrze něhož pohoršení pochází? Co pravil o tom, jenž i maličkých, nezletilých synů a dcer pohoršuje?

Zdaž nepravil něco o žernově osličím?

Zvon odpovídá vždycky, jak se komu líbí.

Jistá vdova došla prý jednoho dne k starému příbuznému, aby zvěděla má-li se znovu provdati, čili nic. Žalovala, že nemá podpory, a dokládala, že zná muže velmi dovedného v řemesle nebožtíka chotě. —

„Dobrá“, pravil stařec, „vezměte si jej tedy.“

„Běží mi ale o to, aby mi nechtěl příliš poroučeti.“

„Tedy si ho raděj neberte.“

„Ach běda, Bože můj,“ zvolala žena, „kam se poději? neboť nemohu přece sama unést břímě obchodu, kterýž mi můj nebožtík zanechal a potřebuji nutně někoho, kdo by jej zastupoval.“

„Nuže, vezměte si tedy toho někoho.“

„Ano; což kdyby byl ale nepoctivcem, zlobochem a toužil jen po mém bohatství, jež by konečně i utratil?“

„Pak se nevdávejte!“

A tak řídil starý strýček svoje odpovědi vždy jen podle otázky ženiny, až konečně vida, že jí chutí ku vdavkám jen stále přibývá, radil, aby pozorně naslouchala zvuku zvonů kostelních a učinila konečně, coby jí radily. Vdova uposlechla. Slyšíc zvony, jala se pozorně naslouchati a vyčetla ze zvuku jejich zřetelně slova: „Vezmi si jej,“ „vezmi si jej!“ I pospíšila si, a za krátko byla svatba. Nemělo ale její štěstí dlouhého trvání, muž byl zlý, trýznil ji a z paní stala se služka. V bolesti své došla k strýci, aby se mu poděkovala za radu, kteréž jí udělil, a klnula chvíli, ve které uposlechla hlasu zvonů. Stařec odpověděl, že tehda asi dobře zvonům nerozuměla. A hle, když se vracela, rozvučely se zase zvony a ubohá žena rozeznávala zcela zřetelně slova: „Nevdávej se!“ „nevdávej se!“

Neštěstím dospěla k rozumu.

D r o b n o s t i.

Skutečná událost. V obci P na Šumavě blíže Domažlic, svěřili letos takto den svatých tří králů: sekali a svázeli led do hraběcí pivnice. V ten den strojila se v oné obci chudá stařena do chrámu Páně na služby Boží, kdežto syn její k ledu se sekerou se ubíral. — „Nechoď synu“, řekla jemu matka, „jest dnes veliký svátek, aby tě Bůh nestrestal.“ Ale tento jí odpověděl: „nemohu jinak, matko, chci-li obstát; nepůjdu-li, nebudu směti více do práce, a jak budu živit ženu a děti?“ Odešel — a hle, jedva pracovati počal, tu si při nakládání pohmoždil tak povážlivě ruku, že mu i při vši lékařské pomoci zatekla velice, a přidal se zánět, tak že od té doby jest na lože připoután, a obává se nejhroššího. Toť výstraha pro ty, již den sváteční nesvětili. — Kdyby onen muž byl šel do kostela, byl by se jemu naskytl jiný výdělek, a Pán Bůh by jej zajisté byl neopustil. — Báť se, že svou rodinu neuživí, nepůjde-li ve svátek do práce — kterak ji nyní uživí, jsa nemocen a nemaje odnikud pomoci? — —

Proč babička od víry odstoupila. (Faktum.) Proč babička B. v obci K. farnosti L. T. na smrtelném loži odstoupila? Poslouchej ty stará, řekl muž evangelík ke své nemocné ženě katoličce, tak dlouho jsme spolu žili, a ty mi teď umřeš, a pochovají tě na katolickém hřbitově v L. T. a až já umru, budu muset ležet na našem krchově v K. sám. Slyšíš, já ti pošlu pro pána, on to napíše k hejtmanství, že odstupuješ, a bude to, a já nebudu na našem krchově ležet sám. Stalo se, a babička se takto stala evangeličkou. H. V. To je přede pádná příčina odstupu!! V. V.

Trumf ze života Proč smekáte před tímto panákem. poškleboval se pastor katolíku před sochou svatého Jana Nepomuckého smeknuvšímu, není-li pak to k smíchu? Kdybyte, odvětil na to katolík, na tom podstavci stál vy, tož vězte, že bych neamekl V. V.

Návěští.

Dosavadní náklad 2000 výtisků „Obrany víry“ jest nadobro rozebrán. Příštím číslem, v němž započneme povídku z cizích hříchů s 2. názvem: Pan derektor Fouňálek, zvýšíme náklad „Obrany víry“ na 3000 výtisků. Jakmile přihlásí se nových 500 abonentů, uspořádáme nové vydání všech dosud vyšlých čísel.

„Vychovatel“, list věnovaný zájmům křesťanského školství, vychází 15. a posledního dne každého měsíce. — Předplácí se čtvrtletně 50 kr., pro odběratele „Obrany víry“ 40 kr. v administraci Cyrillo-Methodějské knihtiskárny v Ostrovní ulici v Praze. — Jednotlivá čísla 8 kr. — Nakladatel, vydavatel a odpovědný redaktor: PETR KOPAL. Tiskem Cyrillo-Methodějské knihtiskárny (J. Zeman a spol.) v Praze.

Obsah „Obrany víry“:

K době svatopostní. — České matky ze starších věků. — Velký Nhidgo. — Vzor hrdinného svěcení neděle. — Zpráva o missii líčená četníkem. (J. Grange.) — Chtěli mítí pána. (Píše Alphonse Karr.) — FEUILLETON: Devatero cizích hříchův. Povídky ze života pro život, píše Petr Kopřiva. (Dokončení.) — Zvon odpovídá vždycky, jak se komu líbí. — Drobnosti.

Nakladatel, vydavatel a odpovědný redaktor: PETR KOPAL.

Tiskem knihtiskárny Cyrillo-Methodějské (J. Zeman a spol.) v Praze.

OBRANA VÍRY.

Časopis věnovaný zájmům katolickým.

Vychází 5. a 20. každého měsíce. — Předplatné pro Prahu: celoročně 1 zl. 75 kr. čtvrtletně 45 kr. Poštou pro Prahu i venkov celoročně 2 zl., čtvrtletně 50 kr. jednotlivá čísla po 8 kr. — Kdo předplatí na 5 výtisků, obdrží šestý nádavkem 5 výtisků prodává se v administraci za 30 kr., 20 za 1 zl., 100 za 4 zl. — Administrace v Cyr.-Met. knihtiskárně v Ostrovni ulici, redakce na Vyšehradě č. 69.

Matka Boží Lurdská v Jerusalemě.

(Úcta Mariánská u Mohamedánů.)

Ode tří let putují horliví katolíci francouzští v posvátné kraje, jimiž žehnaje chodíval Spasitel a kteráž zrosil přesvatou krví svou. Boháč i chudás odívají se v poutnický háv a zapomínajíce na rozdíl stavu, vidí se býti bratry v kajienosti a touze po otčině svaté naší víry. A jak možná, aby i chudás súčastnil se daleké cesty v zemi zaslíbenou? I v té příčině pomáhá bratrství, pomáhá lidumilná láska křesťanská. Na celý rok před poutí otevřeny sbírky, ku kterým zámožný hojněji, nuzný pak haléřem přispívá a kteráž tolik vynese, že dobrá polovina poutníků chudých (za minulá tři léta celkem 1000) má cestu zaplacenou. Mnohé ovšem překážky staví se jim v cestu, mnohou bouří bývá jim snést ano i mnohý úsklebek, ale věrné srdce katolické necítí ran, kdy předem již zalétá ku kolébce a hrobu Pána a Mistra svého. Poutníci vcházejí obyčejně do Jerusálema se Spasitelem na neděli květnou a tráví svátek Nanebevstoupení na téže hoře, kde před téměř 19 sty lety s údivem hleděli apoštolové za unikajícím jim Mistrem svým. Na zpáteční cestě staví se společnost v metropoli křesťanstva přijímajíc požehnání od náměstka Kristova. —

V prvním roce zanechali tu poutníci dva kříže, kteréž po čas plavby zdobily čelo lodí; kříže ty postaveny jsou nyní ve Vatikáně. Roku následujícího donesen kříž do Francie, a vztýčen v montmartreské basilice sv. Srdce Páně na místě pro hlavní oltář určeném. Roku lonského konečně donesli zbožní katolíci kříž třetí za slavného průvodu do poutnického místa mariánského la Salette, v pevné důvěře, že bude jim páskou k utvoření ligy proti zednářstvu. A jako v otčinu svou přivezli památku ze země svaté, přičinili se neméně i k tomu, aby ze štědré obdařeného této otčiny novým ještě pramenem obohatili zemi milostmi oplývající. Myšlénkou jejich zřízena totiž ve dvoře školních bratří křesťanských v Jerusalemě umělá jeskyně lurdská, v níž vystavena neposkvrněná Panna v postavě, jakou kdysi uzřela nábožná Bernadetta.

Slavnost zasvěcující v Jerusalemě novou úctu mariánskou, konala se po několik večerů a vábila celé davy lidu, ani schismatiky a muslimany nevyjímaje.

Není zajisté pobožnosti upřímnější a tudíž i svůdnější, než jakou chová vřelé srdce ryzého Francouze katolíka ku královně nebes, kteráž tolik štědrosti a milosti mu projevila a dosud ještě projevuje v dobách, kdy nepřítel víry nejhůře řádí a slovem i skutky na hlavu jej tepou. A hle, čím malomocněji odráží se hana a potupa nevěrnými syny na přesvatou Pannu vrhaná, tím utěšeněji zkvétá libá úcta mariánská, čím zřejměji vidí v ní katolík spásu svou.

Letošní „Pèlerin“ zmiňuje se o slavném uvedení Madonny Lurdské do Jerusalema, líčí úctu, jakou i muslimané chovají ku svaté matce Páně přicházejíce nezdědka k modlitbám poutníků, a dokládá doslovně:

Tešíme se, že možno nám podati čtenářstvu svému některé ukázky z koranu, mluvící o Matce Boží, kterých dostalo se nám laskavostí učence pana Romaneta du Cailland.

Psáno jest v koranu:

Kap. III. — V. 31. — I prosila Boha choť Imranova: Pane, tobě obětovala jsem, kteráž jest v lůnu mém a na věky tobě náležeti bude. Přijmiž ji, neboť slyšíš a znáš vše. A porodivši, řekla: Pane, život jsem dala dceři a nazvala ji Marii, ty budiž jí ochráncem, jí i pokolení jejímu, aby nebylo jim zahynouti úkladem ďáblovým.

V. 32. I přijal ji Pán dobrotivě a krásou nadal její dítě. Zachariáš pečoval o ně a kdykoli přišel, aby pozdravil Marii, nalezl u ní potravu. Odkud tato potrava, Maria, dítě mé? — Bůh sám ji pro mne posílá, zněla odpověď, neboť hojně živí miláčky své a není jim nouze trpěti.

V. 37. Andělé pak mluvili k Marii: Vyvolil tebe Bůh a neporušenou tě učinil, tebe vyvolil mezi ženami všehomíra.

V. 38. O Maria budiž zbožnou v obcování s Pánem svým; skloniž hlavu i poklekej s těmi, kdož klekají.

V. 40. I promluvili andělé k Marii: Bůh ohlašuje ti Slovo své. — Messiašem bude se zváti, Ježíšem, synem Marie a důvěrníkem Božím, kterýž oslaven bude ve světě tomto i onom.

V. 41. Neboť mluvití bude k lidu dítětem jsa v kolébce a mužem dospělým, a mezi spravedlivými čítán bude.

V. 42. Pane, odvětila Maria, kterak bych měla syna, muže nepoznavši? — Aj, řekl anděl, není nemožnosti u Boha. Jediným slovem: Budiž! tvoří miláčky své.

V. 43. I naučí jej Písmu a Moudrosti i Evangeliu, Ježíš bude vyslancem jeho k dítkám Israele. I promluví k nim: Přijdu k vám nadán znamením od Boha, z bláta utvořím podobu ptáka a k rozkazu Páně oživne pták dechem mým; k slovu mému prohlédne slepý od narození a očistí se malomocný, i mrtvé vzřísím vůlí Hospodinovou. Zjevně řeknu vám, co jste požili v domě svém a co skrýváte a všecky skutky mé budou vám znamením, jste-li věřící.

V. 44. Přišel jsem, abych potvrdil Písmo, jehož dostalo se vám přede mnou; povolím vám mnohé věci, druhdy zapovězené. Přicházím se znamením Pána vašeho. Bojte se ho, a zachovávejte slova má. Jest Pánem mým a vaším. Ctěte jej: neboť v něm pravá cesta jest.

A dále čísti lze v koranu:

Kap. XXI. V. 91. — Pamatuj na tu, kteráž zachovala svoje panenství a v níž vdechli jsme část ducha svého; zuamením bude všemumíru i se synem svým.

Kap. LXVI. V. 12. Maria, dcera Imranova zachovala panenství i vnukli jsme ji část ducha svého.

Z krajů Amerických.

Dobrotou jedné z velebných sester Karmelitek na Hradčanech dostalo se nám přízně nahlédnutí v dopis její sestry, z kláštera Srdce Ježíšova v Jižní Americe a nemýlíme se asi soudíce, že některé poznámky odtud i čtenáře naše pobaví a povzbudí. Podaří-li se nám tak, budiž dík šlechetné, velebné matce, že laskavostí svou ku povzbuzení přispěla, i katolickému čtenáři, že dobrou vůlí svou kypří půdu svého srdce a dobrému semeni v něm zrůstu dopřává. Píšeť velebná matka v dopise ze dne 1. srpna minulého roku 1884. mimo jiné takto:

„Lid zdejší jest většinou dobrý, žel, že všude nedostává se kněží, práce bylo by hojnost a na dobré vůli lidu by také nescházelo. Farář města našeho vyniká arci neobyčejnou horlivostí a svatým zápalem a jest bohudík i vřelým příznivcem domu našeho. Jak jsem již v minulém dopise byla podotkla užíváno zde zvláštního vozu při zaopatřování nemocných, zdaleka již lze ho poznati podle jasného zvonku, kterýž lidem jedoucího Spasitele ohlašuje. Letos o Božím hodě velikonočním uchystal ale farář osadníkům svým vzácnou slavnost. Poprvé byl milý Spasitel vezen toho dne v krásném, novém voze. Farář již dávno přál si míti vůz Boží veleby trochu důstojnější, a jal se k účelu tomu konati pilné sbírky. Horlivost jeho neminula se s výsledkem a ku konci postu přivezen k nám do Talcy vůz v Paříži zhotovený, zevně celý pozlacený a uvnitř červeným aksamitem potažený. Farář zaplatil zaň do Paříže 25 tisíc franků. — Bratrstvo nejsv. Srdce Ježíšova prospívá zde mezi dobrým prostým lidem neobyčejně, a dojemno jest pozorovati, jak hlubokých kořenů zapustila v srdci jeho pobožnost i nezlomná synovská důvěra k nejsvětějšímu Srdci tomuto. A jak živá víra jejich a prostá důvěra i divy činí, dokazuje každodenní téměř zkušenost. Několik dní tomu, vracela se žena jedna, člen bratrstva, z daleké cesty k chudičké chýšce své. Z dále již pozorovala požár a s hrůzou doznala, že několik sousedních chýší jako svíčky plálo jasným plamenem, kterýž se neustále šířil. Jediná jiskra jen a chaloupka její byla by rovněž obětí rozzuřeného živlu. V úzkosti nevýslovné zpomíná zbožná žena na všemocného Pomocníka: „Ježíši! volá náhle s tváří jasnou, plnou důvěry, ve světničce mé visí škapulíř Srdce tvého, a ty's slíbil, že ušetříš příbytků, kde v úctě jest chován obraz tvůj. Hle, nyní přišel okamžik, abys dostál slibu svému.“

A náhodou-li, či vůlí Boží šířily se plameny a jako jazyky přelétaly na okolní střechy, chýšky ženiny se nedotknuvše. Za hodinu zbývaly z chaloupek jen hromady popele a uhlí; jediná chýška stála uprostřed pustého spaleniště a všickni přítomní hlasitě vyznávali tu zázračnou pomoc Srdce Ježíšova. Jiná žena téhož bratrstva přišedši domů, našla světničku svou vykradenou. Ač zarmoucena odevzdala se do vůle Boží a chystala se již na dny úplného nedostatku a bídy, když náhle našla v koutě pohozenou nepatrnou skříňku, v níž ale byla uložila všechny svoje věci cenné a peníze a kteráž by byla lupičům vítanou kořistí bývala. Radostně dojata otevřela skříňku a našla obsah nedotknutý. Nejvýše ležel obrázek srdce Ježíšova s nápisem: „Ježíš jest se mnou, nedotýkej se mne!“ — Nelze vypsat horlivost, jakou vynikají členové jmenovaného bratrstva. I spolek sv. dětství

čítá členy horlivé, kteří s neúnavnou stálostí putují po okolí sbírajíce milodary. A lidé venkovští, kteří zaslechli vypravování jejich, vyhledávají je sami a donášejíce dary táží se „mnoholi asi stojí jeden Číňan?“ Jedním z nejhorlivějších podporovatelů spolku byla žena chudá, jež nemohouc později pro nemoc pracovati, nedbala bolestí a útrap a v největším parnu letním vlékla se od dvéří ku dvéřím, pečlivě schovávajíc každý krejcar, až užřela před sebou hromádku sto padesáti franků, kteréž s nadšením a láskou odevzdala milému spolku svému. „Aj což na tom,“ říkávala když ji z neopatrnosti k vlastnímu zdraví kárali, „ukrátím-li život svůj o den či dva, když jen dobrých skutků nahospodařím. Zbývá mi již jen kratičká doba na zemi a tím více třeba tudíž, abych jí dobře užila.“ A nebyla také života jejího na dlouho; smrt našla ji připravenou a volnu a lid vida ji umíratí zval ji světicí!

Velebná matka B., vám také z pobytu svého ve Hradci známá, kteráž později byla abatyší v Charleville a nyní po několik již měsíců abatyší domu našeho ve Florencii, zaslala nám v těchto dnech obšírnou zprávu o křtu mladé dívky Kanadské, kteréž pro zajímavost nelze ani pominouti mlčením. V měsíci lednu již poslal tamní arcibiskup svého tajemníka k abatyši s otázkou, zdaž by odepřela vykonání dobrého skutku. Poněvač tajemník bližších udání podati nemohl, odpověděla tato, že svoluje s radostí ku všemu, co by se srovnávalo se sv. řádem naším. Brzy po té přišel do kláštera vel. P. Rosa s prosbou arcibiskupovou, aby se velebná matka ujala mladé dívky Kanadské, která již 23 roků čítá, ještě nebyla pokřtěna, a dosud svoje řemeslo provozuje. Dívka byla první tanečnicí na provaze u kočující společnosti. Velebná matka B. učinila vedle žádosti arcibiskupovy a začala dnem 14. ledna vyučování Zenobie u víře křesťanské. Dívka dostavila se v určitou hodinu a byla zprvu velmi nesmělá; srdečné přijetí abatyše dodalo jí však brzy odvahy. Usnesly se, že bude přicházeti každodenně v hodinu, kteráž jediná jí zbývala volnou za celý den. Touha její po křtu sv. byla nevýslovná. Zenobie narodila se v jedné z divokých končin Kanady a v domě otcovském bylo jí vídati jen špatné příklady. O Bohu neslyšela nikdy! Zaměstnáním jejím byly potulky po lesích, po skalách a na kraji propastí a jezer; sama tvrdívala o sobě, že se spíše opicí podobala než děvčeti. Když dospěla osmého roku ukradl jí náčelník světoběžné společnosti tělocvičné, u kteréž prodlěla celých deset let. „Vedli si se mnou jako se zvířetem,“ vypravovala ubohá děva, „a zdaž byla jsem také více? Jen srdce cítila jsem v sobě dobré, nemohouc ublížiti ani nepřátelům. Když se společnost její rozešla, přidala se Zenobie k jiné. Procestovala celou Severní Ameriku, Indii, Egypt a dostala se před třemi lety až do Evropy. Tu poprvé pocítila touhu po poznání Boha. Sama se téměř dobročinností k tomu připravovala rozdělujíc mezi chudé skoro všecken svůj skrovný výdělek. Věděla tak málo o náboženství, že kostely jmenovala divadlem a divila se, že do nich netřeba vstupného. Jednou vidouc množství lidí do chrámu se hrnoucí, vešla také a s podivením hleděla, jak na kolena padají tu před jeslemi a malým dítětem.“

„Co je ta panenka?“ tázala se naivně blíže klečící paní. Tato odpověděla, že to obraz samého Boha, který pro nás se dítětem učinil a jehož narození se v těchto dnech slaví. Myšlenka ta vryla se jí takměř do srdce a netoužila již po ničem, než jak by blíže poznala Boha, kterýž se z lásky dítětem učinil, a jak by se jej milovati naučila. Lidé u kterých bydlela byli zbožní katolíci a s radostí odpovídali na nesčetné její otázky, tak, že byly názory její o náboženství již dosti správné. Brzy naučila se Otčenáši a modlila se jej s nadšením a přechasto znamenávala se s důvěrou svatým křížem. Zvláště pozorně vyptávala se, co by bylo hříchem, aby se ho varovala, neboť nevýslovně se bála pekla a proto také, uvažujíc nebezpečí v jaké se každodenně vydávala, aby si opatřila chleba vezdejšího, tím vroucněji přála si dojíti milosti svatého křtu. Touha tato i bázeň před věčností vzrostly ještě,

když jednoho dne při představení s koněm klesla a málem by od něho rozdupána bývala. I ujal se jí některé osoby a přičinily se aby byl jí přístup do Církve katolické umožněn.

V klášteřejevila neobyčejnou učenlivost a důvtip, mimo to mysl statečnou, kteráž nedala jí dbáti úsudků lidských. Od prvního dne neodložila od sebe modlitební knihy, nosíc ji i do areny, aby v meziaktí užila chvilky příhodné a naučila se modlitbám církevním. Posměváčkům odpovídala vážně:

„Žila jsem až dosud jako zvíře, nyní však dám se pokřtiti. Uslyševši, že křtem svatým smyje se z duše všeliká stopa hříchu a to mocí krve Spasitelovy zaradovala se nevýslovně. „O, nade všechno budu jej milovati, zvolala, až sejme moje hříchy a jistě, že se žádných nedopustím.“

Učení o nejsvětější Svátosti Oltární překvapovalo ji a dojímalo nanejvýš. Nikdy nebyla dosud slyšela o svatém přijímání a naslouchala slovům velebné matky s nímým údivem.

„A smíme-li Ježíše častěji přijmouti?“ tázala se po té, načež znovu naplnila ji obdivem odpověď přisvědčující. Velebná matka chtěla jí pak líčiti účinky svatého přijímání, ale Zenobia nedala jí domluviti. „O matko, nechte mne mysliti, zvolala, uvidíte, že se toho sama dopátrám!“ Především chrání zajisté od hříchu a za druhé jistě pomáhá, aby člověk ve všem a pro všechno byl dobrým. Mimo to tuším, pomáhá také, že vzniká v srdci mocný jakýs plamen, ale plný míru a sladkosti.“

Jednou, když byla slyšela o nebi a pekle, znázornila si obě svým prostým, naivním způsobem ve vlastní světničce. Rozdělala v krbu mohutný oheň a postavivši se co možná nejbliže, aby cítila mocný jeho účinek vztáhla pravici přímo nad oheň domlouvajíc si vážně: „Hleď, Zenobie, kdybys byla zlou půjdeš do pekla; zde nelze ti udržeti ruku nad ohněm ani na minutu a tam budeš se trápiti po celou věčnost, nebo žije v tobě něco, co se nikdy ani ohněm neusmrtí!

. . . . Po té pomyslila na nebe, přitáhla si měkkou lenošku v útulný koutek u krbu a pohodlně v ní se usadila, „vždyť v nebi jen samá příjemnost“, dokládala. — Když byla dostatečně připravena, složila slavné vyznání víry v naši kapli klášterní, načež udělil jí arcibiskup sám dne 26. ledna svátost sv. křtu, sv. přijímání, a biřmování.

Všickni přítomní byli hluboce dojati vroucí věrou a dětinnou horlivostí mladé děvy, připomínající svatý zápal a nadšení prvých křesťanů. Jak podivné jsou často cesty Páně! —

Tolik asi podáváme z listu, kterýž prodchnut nevýslovnou láskou k Bohu i povolání, a vřelou, dojemnou oddaností k vlasti, zjevným jest důkazem jak přechasto křivdívá se ctihodným sestrám, jež v tichosti a nepozorovaně ale hluboce působí na zušlechtění srdce i mysli svého okolí; jak nejsou to duše sobecké vlastního klidu hledající, nýbrž duše, kteréž sebe neznají pro spásu duší bloudících a zachování Bohu čistých duší dětských. By povstala časem v řadách svobodných myslitelů děva vzdělaná a cituplná řkouc: „Hle, příroda udělila mi vše, čeho jen si může přát srdce lidské: krásnou vlast i boдрé krajany, rodinu, kteráž mne miluje, bohatství i zdraví, že celý svět se na mne usmívá a štěstím i blahem mi kyne, a přece nejsem šťastnou, neboť slýchám o bratřích a sestrách, již nouzi trpí, ano i pouta otroctví snášejí a proto odříkám se všech těchto předností, opustím domovinu, abych hledala nešťastnicky a stejným dílem rozdělila se s nimi o svůj majetek, abych vykoupila otroky a naučila je znáti svobodu, abych stírala slzy plačících, ošetřila nemocné a ujala se nevinných sirotek. — Což by tu bylo obdivu, co chvály a volání: „Hle, toť vzor ženy hrdinné, vzor lidumila, jenž stává se pravící Prozřetelnosti a dobrým andělem člověčenstva!“ A nečiní tak přemnohá, věrou nadšená děva katolická? Nežrčí-li se všeho ve prospěch duší bližního? Nepouští-li domov milený i drahé miláčky své, aby v daleké cizině s radostí a láskou snášela svízele zimy i horka, chudoby i ponebí? A proto čest a sláva vám vznešené rekyně svaté, katolické naší víry!

Katolíci. Čechové!

Nejdůstojnější biskupové čeští společným listem pastýřským ze dne 22. února b. r. vyzvali věřících, aby se účastnili slavnosti, kteréž na Velehradě moravském u hrobu sv. Methoděje před 1000 lety zesnulého konati se budou.

Katolíci, Čechové! My zajisté ochotni jsme uposlechnouti hlasu nejdůstojnějších vrchních pastýřů svých, ochotni jsme díky vzdáti za nespočetná dobrodiní, jichž se nám působením svat. bratří Cyrilla a Methoděje dostalo.

Souvěrci naši moravští nás pozvali a my se srdcem radostí plným vyhovíme tomuto pozvání.

Kéž krajané naši slovanští i němečtí toutéž měrou v poutích na Velehrad se účastní; neboť ač oba slavní světcové Tito vším právem nazývají se apoštoly Slovanův, mají nicméně i katolíci němečtí v Čechách podstatnou příčinu, aby je ctili jako muže, jimž obzvláště děkovati sluší, že náboženství naše svaté v drahé vlasti naší vrch obdrželo, že příslušníci obou jazyků stali se dítkami té samé svaté církve katolické.

Kéž synové obou národův, úzce sdružení jsouce, nad hrobem sv. Methoda Boha chválí a za to prosí, aby páska křesťanské lásky vždy pevněji a něžněji všechny obyvatele milé vlasti naší spojovala.

Celý tento rok jubilejní bude na Velehradě se konati způsobem slavným. Obzvláště následující slavnostné oktávy mají tvořiti vrchol slavnosti a sice od 6. do 13. dubna na památku úmrtí sv. Methoda, od 5. do 12. července jakožto v oktáv výroční slavnosti církevní sv. Cyrilla a Methoděje a posléze od 15. do 22. srpna v oktáv Nanebevzetí Marie Panny, jížto chrám velehradský jest zasvěcen.

Jest žádoucno, kdyby poutě z Čech nekonaly se všechny najednou, nýbrž kdyby na celý rok se rozdělily a střídavě z různých krajin vlasti podnikaly a to zejména od měsíce května až včetně do srpna.

Čas, kdy poutě z Čech se podniknou a ze kterých míst vyjdou, později oznamíme.

Aby se však poutě ty všeobecně možnými staly, bylo od všech ředitelstev železných dráh k naší žádosti poskytnuto značné slevení cen jízdových. Slevení toho účastným stane se každý poutník velehradský, vykáže-li se legitimačním lístkem vydaným od níže psaného komitétu. Taktéž bude dle možnosti postaráno, aby každý poutník měl příležitost, opatřiti sobě přístřeší a potřebného občerstvení na Velehradě aneb neprodleně zpáteční cestu do Čech nastoupiti. Velmi žádoucno jest, aby se po celých Čechách našli horliví mužové, kteří by jako jednatelé s námi ve spojení vešli a se v příčině upravení vlaků poutnických z té které krajiny s námi dorozuměli.

Úkolem těchto jednatelů bude obzvláště, aby poutníkům legitimační lístky opatřili a přibližný počet těch, kdož různých vlaků poutnických účastniti se chtějí, nám záhy oznámili, abychom závčas jak o nutnou dopravu, tak o hmotné opatření jakož také o návrat poutníků postarati se mohli.

Bližší vypsání cesty, kterouž z různých končin vlasti naší na Velehrad dostati se lze, a čeho jinak v příčině pouti na vědomí uvesti zapotřebí bude, oznamíme svým časem prostřednictvím veřejných časopisů aneb i zvláštním ohlášením.

Kdokoli si nějakého vysvětlení přeje, kdokoli radou i skutkem snahy naše podporovati zamýšlí, račiž dopsati nám pod adresou: „Komitet pro slavnost velehradskou, v Praze č. 365—III.“ a my ochotně všelikému přání vyhověti dle nejlepších sil se vynasnažíme.

Končíme heslem: Vzhůru na posvátný Velehrad! Bůh žehnej jubilejní slavnosti svato-Methodějské!

V PRAZE, v únoru 1885.

Z komitétu pro slavnost velehradskou.

Karel hrabě Schönborn, předseda.

ThDr. Klem. Borový, I. místopředseda.

Karel Ervín hr. Nostic, II. místopředseda.

Konec masopustu v lesku a ve stínu.

I.

Rychlým krokem blížil se svému konci čas obecného veselí. Jako zmírající světlo v svítilně naposled ještě vyšlehně větším plamenem, aby hned na to zcela uhaslo: tak po našich vlastech povždy masopust. Od vánoc skoro bez ustání rozvíjel svým parným dechem nachové růže na lících světa roz-touženého, a když mu přece nadešla doba, aby už ustal ve svém rejdivém poskoku, když už pohrozila mu dosti z blízka i pošmurná středa prstem varovným: tu ještě jednou vzplanul rozjařený masopust, vysokým plamenem — v šibřinkách. Po celém městě *) delší čas nemluvalo se o jiném, než o nastávající sokolské zábavě. A kdo jen se mohl poněkud hnouti, každý se byl konal přípravy, aby telegrafickému pozvání vyhověl. Jako vždy: papínkům uloženo postarati se o potřebné peníze, matinky vzaly na sebe péči, že opatří nejmodnější látky k plesovým oděvům, ale nejtěžší úkol připadl bez odporu spanilomyslným dcerám — slečinkám. Či to je pro mladou hlavu lehká úloha, vybrati, vyhledati sobě dokonalý střih šatů bálových, anebo kostým a masku co nejpráhpnější? Tu se nejedná jenom, aby tanečnice sama sobě se líbila, ale, aby pokud možno oči všech se zalíbením na ni spočinuly, aby se vzdala slušná pochvala její vkusu. A tak dovedně se vypraviti, toť přece žádná maličkost! Přijede tam tolik pánů a tolik dam a tak vznešených! Už napřed veřejně se jich tolik jmenuje; a což pak tam přijde ještě takových, kteří svým příchodem chtějí společnost překvapiti! Ký tedy div, že okolní pokročilé panstvo nezůstalo ušetřeno vírem plesovým, a že po některém masopustním křepčení v zájezdném hostinci zatoužilo také v reji městském okázati svoji uhlazenost a pružnost, nebo eleganci v ústroji nebo třebas jenom tu svoji pokročilost nad tím „sprostým lidem venkovským.“ Slovem sokolské šibřinky rozproudily daleko čilejší život po vřkolí a po městě než-li po sobě deset valných hromad spolku hospodářského.

A skutečně kdo očekával, že četná bude návštěva šibřinek, byl nejvš překvapen. Ne četně, ale přčetně byl ples navštívěn. Sjeloť se tolik účastníků maskovaných i nemaskovaných, tolik svižných tanečníků a usmívavých tanečnic, až to samému tanci bylo k závadě. Ach!

Byl to přece jen život! Až se srdce smálo. Kdo chceš poznati život, jdi a pozoruj vřr sokolských šibřinek. Tam najdeš lásku, sdílnost, bratrství, tam setkáš se při každém kročejí s všestrannou ochotou, smíchem, žertem a radostí, až podivno, že se všecko neobjímá napořád. A což ty masky! Jak švitorné a čiperné! Tu Polka, onde Savoyardka, zde „odřený rytíř“ tam zase „žebřavý študent“, ale nastojte! nejvíce — „čertic;“ těch celá, celá řada. Je mi to divno. Proč právě tato maska doznala u krásné pleti největší oblíby? Takoví různolící „andělé“ — a vezmou na sebe odpuzující masku „lítice“ nebo „dáblice.“ Je li to přestrojení nebo jenom výraznější skutečnost? Dle všeho se podobá, že maska tato povahy těch kterých maškar vyznačovala nejpráhřeněji. Ten jediný vtíp. jež feuletonista místního časopisu z té vřavy vynesl na denní světlo pod čarou, silně zdá se tomu aspoň nasvědčovati.

Neměl bych sice ta slova ani opakovati; ale budiž; vřdyť pro ta slova právě jsem se péra k těmto řádkům uchopil. „Proto prý se říká masopustu masopust“ — chlubila se tam ta bába s tím dítětem — že se všemu masu pouští úzda; a celá řada dámských mask přikývovala prý tomu „vtípu“ pochvalně i s feuletonistou. Za tím tedy účelem sešla se celá společnost k sokolským šibřinkám v noci ze soboty na neděli slaveným, aby tam masu pustila úzdu, na to vydali otcové pracně dobyté i vydlužené peníze, k tomu cíli šily ubohé švadleny celé noci při mdlém svitu lampičky bálové oděvy, proto nemohly svůdné „diblice“ před šibřinkami tak dlouho klidně pospati — vřdyť se strojily, aby tělu pustily úzdu.

*) Snad v K. II.? (Pozu. red. „O.“)

II.

Když do nové sokolovny sjíždělo se tolik vybraných hostů k reji šibřinkovému, a když na slovo vzatý hudební sbor rozjařoval kde kterou hlavu z vážných myšlének ku vtipům a žertům nejlehkomyslnějším — v témže městě a téhož právě večera seděli v bídné, vlhké světničce žena a muž. V sokolovně po stěnách samý prapor a bohatá záclona, ale v chudobné jizbičce plíseň a prach; v sokolovně na podstavcích umělá poprsí žijících a zemřelých vlastenců, a v přízemním obydlíčku na dvorku jen vetřlý kříž a sešlý obrázek svatého; na šibřinkách samá růže a samý květ v šatech a ve vlasech a úsměv na tváři — a u Minářků v čísle 420 na šatech záplata na záplatě, v těle zima a hlad, a ve tváři mrazivá zoufalost.

„Já řku, co dělají? kdo pak to teď vydrží“, ozve se muž hlasem jako hrobovým. „Práce není a nebude, zatopiti hnedle nebudeme mítí čím, a na zahrnutí hladu nemáme krejcaru. — „Půjdeš-li žebrat, nedostaneš taky ničeho a nadají ti jistě tulaček a zlodějek.“ Muž ustaralý, udřený se odmlčel a zamyslíl.

„Ba lépe by nám bylo, kdybychom už nebyli“, prohodila po chvílce žena neméně usouzená a ubědovaná. Oko její tupě upřelo se na zemi a z prsou se vydral bolestný vzdech.

Bída celou tíží na ně ulehla. Zdálo se, že muž proniká tajné myšlenky své ženy zimou v koutě schoulené.

Nevím sice, jak se dále uboží chudšasové smlouvali, ale to jest jisto, že jejich úmluva byla velmi, velmi nešťastna. Neboť po tom obapolném dorozumění odstoupil od nich dobrý jejich duch. Teď jiný duch ovládl chudobnou jizbičkou. Napřed předeslal tam beznadějnost, malomyslnost a zoufalost, a za touto přišel sám.

Tímto duchem proniknut přinesl muž něco kamenného uhlí, a mlčky je položil ku plotně; a žena chvějící se rukou roznítla oheň — naposled. Oheň se rozhořel.

Muž opatrně zavřel záklopku a ještě silně ji přitlačil. Na to se oba uložili ku spánku, aby se na zemi už nikdy neprobudili.

A mezitím co na šibřinkách hudba vířila a nohy tančících míhaly se v bujném poskoku: v čísle 420 jedovatý plyn vždy víc a více otravoval vzduch, dech obou manželů byl pořád těžší a namahavější, až pozbyli sebevědomí.

Když druhého dne prospali šibřinkáři na čerstvém, svěžím vzduchu poblíž města se procházeli, vypravujíce si, co zažili, vzpomínajíce, jak krásně se bavili a co je stála celá zábava: — pojednou rozlétla se po městě zvěst, že Minářkovi manželé v čísle 420 plynem se udusili. Bohužel, zpráva nebyla nepravdiva. Minářík pokryt pěnou svých úst nalezen skutečně v zimničním skroucení a už bezduch na zemi. Žena jeho sice ještě těžce a bolestně oddychovala, ale už taky beze všeho vědomí. Shluklo se ovšem mnoho lidí zvědavých, přišli též někteří z těch, co včera večer veselili se v šibřinkách, ale nikdo nevzpomněl, že by této nešťastné smrti nemusilo být, kdyby v městě tak velikém byl spolek svatého Vincence na podporu poctivé chudoby. *) Mohl by leckdo mítí zásluhu, nemusil by nikdo se znepokojovali pro tento případ výčitkami svědomí. Tak se pro chudinu nedělá téměř ničeho. Méu é „besed“, ale více křesťanských spolků máme potřeby.

Muže odvezli ku Všem Svatým, aby byl zahrabán, a ženu dopravili do nemocnice, aby se probírala. Kéž se proběře a pozdraví, aby se dočkala smrti šťastnější. Kéž se proberou ze svého opojení také ti a ty, kdož tak lehce o masopustě svému tělu „úzdu pustili.“

Tom. C.

*) Neudrží tam v měšťanské besedě „Čecha“, na tož ještě spolek svatého Vincence! Pozu. red.

Jakou zbraní se bojuje proti knězi katolickému.

Všem přátelům pravdy na uvážanou.

Bylo již v prvním čísle „Obrany víry“ k tomu vhodně a pravdivě poukázáno, že tak zvané „svobodomyslné“, v pravdě však nevěrecké časopisy velice si v tom libují, když sehnati mohou kde jakou skandální historku o klášteře nebo o kněžstvu. Byť dějiště smyšlené příhody nalézalo se třeba v Trantarii, nicméně v novinách nevěreckých hned se doličuje skandál s takou důkladností a vychytralostí, jako by to, co se nikde nestalo, událo se jistě v samé Praze nebo některé dobře známé české osadě. Zatím však drzá lež anebo podezírání jest obyčejně celým základem takového potupného románu a přetvářené „mravní rozhořčenosti.“ Neboť když se osvědčí a dokáže, jak velice péro „svobodomyslného“ novináře se pomýlilo byvši namočeno do lži a nikoliv do pravdy, když se dokáže třeba před soudem, že ve skandální historce, jak ji vypravují noviny proti-církevní, není pravdivého ani slovíčka: — tu se v nevěreckých časopisech pravý stav věcí pěkně zamlčí a o opravě ani památky. „Potup jen nepohodlné a nemilé odpůrce, a strhej každého, kdo se staví v cestu tvým záměrům“: toť jejich zásada života a zbraň, aby se dobré jméno poctivců znectilo a pravda ubila. Za doklad toho budiž mi laskavě dovoleno sdělit milým čtenářům „Obrany“ pamětihodnou příhodu, které jsem se nedávno dočetl v jistém cizojazyčném časopisu.

Asi před třemi lety udál se v Amienách, kteréžto město leží v severním Francouzsku, kousek opravdu ďábelský. Bezbožná cháska vyhlídla si za oběť kněze, prostého každé úhony, muže ve městě snad nejrozšafnějšího. A kdyby se tak byl bídný útok nešlechtníků vydařil, jistě by byly proti-církevní noviny celý svět zase zaplavily zlojajnými články o Církvi katolické a jejím duchovenstvu.

Nástraha však skončila skvělým fiaskem, a tak celá ta událost, jak pochopitelně, v pamětech jmenovaných novinářů upadla v moře zapomenutí.

Dva a šedesátiletý farář městský Mulot, podle obecného soudu jeden z nejctihodnějších kněží v celé diecési, nedovolil totiž osmi žačkám účastniti se společného prvního sv. přijímání, poněvadž, jak jim náleželo, dostatečně se nepřipravily. Zmíněný duchovní oddělil je tedy od dítek ostatních, a o čem bylo potřeba, vyučoval je ještě zvlášť. Použil pak k tomu cíli sakristie kostelní.

A na na tom vystavěli si nepřátelé všeho věřícího lidu svůj ďábelský plán, aby všeobecně váženého kněze zostudili a zničili. Na udání těchto osmi žaček byl farář náhle zatknut a uvězněn.

Rozumí se, že celé město bylo hned na nohou, a kde kdo znal velebného kněze Mulota, každý byl pobouřen pro hnusnou žalobu. Ale musilo se počkati na soudní rozsudek. U soudu bylo bez průtahy zavedeno vyšetřování; zmíněné však žáčky a jejich učitelky vypovídaly nejtěžší žaloby proti faráři. Nepřátelé jásali.

Než vyšetřujícímu soudci neušlo, že dívky jedno jako druhé těmitéž slovy činily své udání; ba soudci, vyšetřujícímu ten případ, zdálo se, jako by děvčata žalující z paměti odříkávala uložené úkoly, jimž se však dobře nenaučila; neboť bylo pozorovati, že se ku konci svého vypravování často zaplétají a zaplétají v odporná tvrzení. Ano při vyšetřování závěrečném zapletly se i učitelky v tak zjevné a veliké odpory, že lživost celé žaloby byla patrna, a úplné osvobození uvězněného kněze-starce nevyhnutelno.

A hle! ku všeobecnému překvapení posléze skutečně dokázal i obhájce, že žaloba jest vymyšlena, že jest bídným na cti utrhaním, že se tu jednalo podle mrzkého, zločinného plánu, jež učitelka nepřikladného života zlomyslně sosnovala s rodiči oněch nešťastných dívek. Tu před soudem dokázalo se, že ubohé ty dívky přinuceny byly tajně po lekcích naučiti se žalobám

a vypovídati věci, které nelze ani vypraviti. A jedna ze tří súčasťných učitelek podjala se té smutné úlohy, všemu tomu ty děti naučiti, a kněze poctivce takým způsobem uvrhnouti v neštěstí, v bídu a v opovržení.

Z tohoto odhalení rozradoval se všecken lid, jenž čekal na konečný výsledek v soudní budově. Neboť jakmile soudce prohlásil rozsudek, že obžalovaný jest nevinen, tu rozlehl se mezi lidem radostný pokřik a bouřlivé volání: „Nevinnost zvítězila! Ať žije farář Mulot! . . .“ A hned sestoupilo se četné družstvo, sbíraly se dobrovolné peněžitě příspěvky, za kteréž se koupil kalich trpce zkoušenému knězi na památku, aby se mu touto láskou alespoň poněkud zadost učinilo za přestálou potupu.

Splnilo se tu přísloví: „Kdo jinému jámu kopá, sám do ní padá.“ S „čistou“ učitelkou zavedeno soudní vyšetřování, a ona podle zásluhy odsouzena ku tříletému vězení.

Tom. C.

Závět faráře z roku 1722.

Podává P. Hippolyt R. v D.

Meškaje lonského leta u důstojného p. faráře v P. (u Mallersdorfu) na návštěvě, naskytla se mi příležitost, seznámiti se s tímto testamentem, kterýž zde pro jeho zvláštnost čtenářům k uvážení podávám. Myslím, že tentýž prastarý testament nepotřebuje žádné dodatečné poznámky, neb mluví sám dosti zřejmě a zřetelně.

Slyšme tedy:

Jan Jiří Raith, syn hospodského z Velkého Merynku, byl od r. 1695. až do roku 1727. farářem v Moosthanu u Landshutu v Bavořích, a jako byl bohat na čestné titule, tak platil též za bohatého na jmění. Jeho osadníci jmenovali ho „Vaše milosti“ ač takový název se tehdaž jen biskupům přidával, kdežto ostatní knězi obyčejně jen „Velebnosti“ neb „Ctihodnosti“ zvaní byli. On sám ale podpisoval se takto: „farář, veškerého práva doktor, protonotář apoštolský, posvátného paláce a dvoru lateránského hrabě.“

U svých pp. kolegů jakož i u panstva platil za skrblika, poněvadž (jak si to byl sám vykládal) nedával žádné skvělé hostiny, a jelikož fara v Moosthanu byla velmi dobrá, proto musel farář Raith ve 32ti letech svého farářování zajisté velikých nahromaditi zásob peněz. Ve svých starých letech zadal ještě o jinou faru a přestěhoval se v březnu v r. 1727 na faru v Pergamu u Strubiny, kde ale už hned na počátku nového roku 1728 zemřel.

Děkan (tolik jako u nás vikář) a farář ze Salachu, Matouš Knoll, přišel jako úřední exekutor testamentu dne 5. ledna 1728. do znamenitého kláštera v Mallersdorfu (nedaleko známého Geiselhörinku) přinesa důst. otci opatovi 300 zlatých, jež byl zemřelý farář z Perkamu klášteru odkázal. Mimo to daroval farář Raith krátce před smrtí svou témuž klášteru 1000 zlatých na mešní fundace a pak ještě veškeré své skvosty a stříbrné náčiní. Pan děkan přislíbil, toto vše co nejdříve klášteru vydati a doručiti, vyžádal si však od důstojného opata vydání a odevzdání dvou pevných truhel čili pokladnic, kteréž zemřelý farář pro větší prý jistotu a z opatrnosti v klášteře byl uschoval.

Po svátku svatých tří Králů chtěl děkan tyto truhly u přítomnosti oprávněných a hlásících se dědiců otevřít. Obě truhly byly velmi těžké, dobře uzamčeny a pečeti farářovou, s jmenem „Dr. Raith,“ opatřeny; se 4mi koňmi musel je děkan tamotud odvézt.

Dne 7. ledna byly konečně tyto dvě truhly otevřeny. Avšak nastojte, jaké přetrpké sklamaní a jaké trapné zděšení zmocnilo se přítomných zde dědiců, když se v první truhle nic nevynašlo, než hrubé olovo a mnoho těžkých kamenů, a vlastnoruční farářův list takto znějící:

„Kolovala všeobecná a ustavičná o mně pověst, že hospodského z Merynku jediný syn a dítě znamenité má bohatství. Za druhé jsem byl skoro všude rozhlášen za člověka skoupého, s dodatkem, že jsem si musel na faře v Moosthanu, velmi, velmi mnoho peněz nahospodařiti, jelikož prý tatáž fara tučná jest a výnosná. Co se týká prvního, vzdávám milému Bohu nekonečný dík, jenž mně arcí mnohem více seslal, než jsem byl zasloužil; mému drahému zesnulému otci budiž pak za jeho obtížnou spořivost radost, pokoj a stálé světlo na věčnosti. Než, proč a nač bych vám toto vše měl před oči stavěti? —

Moudrý člověk umí a dovede své uspořené jmění rozumněji adressovati.

Co se týká druhého, chtěl jsem lid v jeho klamném důmnění schválně ponechati, mysle se sv. otcem Augustinem takto: mluve si o mne, co chcete jen když mně mé vlastní svědomí ničehož nevytýká. V obojím případě ale 1. by totiž tento můj úmysl svého kýženého a pravého nepozbyl účinku a 2. abych zchytralému a úskočnému světu jeho zřítnost, marnivost a ničemnost mohl v celé nahotě ukázati, naskytlo se mně právě olovo k výborným těmto službám. Také Bůh volí sobě slabého za nástroj, by jím silného zahabil. (David a Goliáš etc.) Pohledněte jen, jak toto opovržené olovo každou kovanou, stříbrnou nebo zlatou naději nevýslovně převažuje. —

Opatruj vás Bůh! Jděte domů a číňte totéž.

Actum v Moosthanu, 14. ledna 1722.

J. G. Raith, farář tamtéž, etc. atc.“

Jak ztrnuli a zbledli dědicové! Avšak dosud není veškerá naděje ztracena; v druhé truhle budou zajisté peníze? — — Také ta se otevře ale ani její obsah není nic jiného než-li olovo, kamení a při tom písemní farářovo vyjádření, jež zde v překladu doslovně podávám:

„Počestní a dobří přátelé, již jste se zde při otvírání mých truhel byli sešli, táží se vás, co jest vlastně vaše žádost? — — Jelikož žádný z vás neodpovídá, protož mne poslechněte s napnutou pozorností, co jsem také zde byl zaznamenal. Ne stokrát, nýbrž vícekrát vyprávěl jsem před duchovními i světskými osobami, co jsem byl u královského soudu ve Vohburku anuo 1703. na své vlastní uši slyšel. Manželka jistého váženého soudního úředníka byla s jistým zemřelým děkanem blízko příbuzna a zároveň jeho universální dědička. Když jsme po smrti téhož děkana na faře inventuru předevzali, při níž se bylo na 4000 zlatých v hotovosti shledalo a pak u soudu dědičce vykazalo, tuť se ona jako děvečka s nestoudnou hubou rozkřičela: Co? není zde nic více hotových peněz než toto —! (hat dieses Mensch mit schamlosem Munde geschrien: Was? seind nit mehr an baarem Geld da als — dieser Treckh!) — Vidíte, na takový utěšený způsob se obyčejně zachází a nakládá s jměním bohatě zemřelých kněží.

Než, pravý boháč zde nic nezanechává, nýbrž nese své bohatství sebou na onen svět, kdežto mamonáři poklady své na tomto světě musí zanechati, odcházejíce jen sami a zcela prázdní před soudnou stolicí Boží. Protož jsem sobě nemohl nic lepšího vymysleti, nežli že jsem ještě za svého živobytí mé lišky a bělouše na pravá, užitečná a bezpečná místa nechal odklusati, by žádný neměl příčiny, mně místo povinného vděku za mé odkazy (jak se to onomu děkanu bylo přihodilo) nic než hanu, posměch a potupu vzdávati. Pak jsem také chtěl každému očibledě ukázati, že jsem přec nebyl nevolným otrokem ďáblova „mamonu“.

Nic jiného tu není, nežli olovo a kamení; to patří vám všem; rozdělte se mezi sebou spravedlivě, bez hněvu a vády a žíte blaze!“

„Tak se stalo v Moosthanu, 14. ledna 1722.

J. G. Raith,
farář tamtéž, juris utriusque doctor a t. d.“

O úctě sv. Jana Nepomuckého.

Podává František Bedřich.

Chci ukázati malým obrázkem, jak soudí lid o úctě sv. Jana i po hanopise na světce toho, vydaným „Maticí lidu“ na rok 1883.

Navštívil jsem zase za delší dobu svou rodnou vísku a tu seděl jsem s několika známými; vypravovali jsme různé události. — Tu mihl se kolem oken člověk, jehož jsem neznal a proto tázal jsem se: „kdo to?“ — „To náš nový soused;“ odvětil vedle mne sedící soused Hlava, a dále pokračoval: „Toho vyplatil svatý Jan Nepomucký!“ — Žádal jsem za vysvětlenou oné výplaty od sv. Jana a proto vykládal soused můj dále: „Je helvet a dříve byl v M. a všechno mu šlo, jak si sám přál. Za několik roků tak se vzmožil, že si v Č. koupil mlýn s pilou. Je pravda, nějaký capart zůstal na to dlužen. Jest-li mu přálo štěstí dříve, vedlo se mu ve mlýně ještě lépe. Než se dostal kdo ku mletí, trvalo kolik dní; zanáška byla plná jako by „vymazal.“ A co teprv na pile; strouhali prkna dnem i nocí a ještě to nemohli všechno postihnouti.

Netrvalo dlouho a Hudek měl dluh zaplacený, už počal dělati všelijaké správy ve stavení. —

Ale při tom štěstí narůstaly mu rohy. —

Před mlýnem stála od jakživa socha svatého Jana Nepomuckého a nikdy nikomu nepřekážela; až tu najednou začala překážeti mlynáři. Chtěl mocí na starostovi, ať sochu dá odkliditi, že u mlýna překáží a stojí na pozemku mlynářově. Starosta dlouho neotálel a dokázal, že pozemek ten není mlynářův, nýbrž obecní a proto socha že zůstane tam, kde je. „Nepřekážela ještě nikomu, tak ani vám nepřekáží. Ostatně věděli jste, že socha u mlýna, dříve než jste ho koupil. My jsme zde všichni katolíci a proto ctíme svaté; a svatého Jana Nepomuckého tím více, protože jsme Češi. Socha zůstane kde je, a neradil bych vám, abyste se opovážil se jí dotknouti.“ — Tak odbyl starosta Hudka.

Od té doby vše utichlo. Hudkovi už socha snad nepřekážela; chodil kolem ní právě také jako socha; ani na ni nikdy nepohlédl. —

Asi po půl roce rozkřiklo se po celé vsi, že svatý Jan Nepomucký je shozen dolů do řeky a na kusy rozbit.

(Mlýn stál totiž dosti vysoko nad řekou.) Jedna řeč byla, že to udělal Hudek. Byl proto pohnán před soud; ale nikdo mu toho nemohl dokázati a proto byl prohlášen za nevinného. —

Po celé vsi byli lidé jako omráčeni; nebo nebylo pamětníka, by se něco podobného kde stalo.

Tohle strhlo se kolem sv. Josefa — bylo to brzo z jara.

A před svatodušními svátky chystali se v Č. ku veliké slavnosti; v pondělí svatodušní měla býti svěřena nová socha sv. Jana Nepomuckého, kteráž postavena byla na témž místě jako stávala dříve.

Ze samých dobrovolných sbírek sebrali tolik, že mohli dáti zhotoviti novou sochu, která byla mnohem pěknější než prvá.

Socha postavena a slavnostně posvěcena na velikou radost všech lidí. A ku podivu! Nová socha už Hudkovi nepřekážela. Ve mlýně bylo ticho, jako v hrobě; časem jen ozvalo se klapání, ale brzy zas utichlo. Z celé osady a okolí ani zrna mu nevezli do mlýna; tak tomu bylo i na pile; ani kolu mu nikdo nepřivezl.

Ale i jinak vedlo se špatně mlynáři. Každé chvíle bylo slyšeti, že stihlo jej nějaké neštěstí, buď v chlévě nebo konírně. A po dva roky rozbily mu kroupy všechno „boží požehnání.“ — Po druhém krupobití přišli odkudsi kupci a Hudek prodal jim mlýn „za podání.“ —

Právě tím časem byl u nás Pánův statek na prodej, a tak zakoupil se Hudek u nás. Ale nevím, nevím, jak to půjde u nás. Už jsme to viděli

loňského roku, a letos to je ještě horší. Kde dříve vyrostlo všechno, snad i „mariánka“ kdyby ji nasel, tam už nechce se ani ovsu. Letos má na polích ten „boží dárek“ jako když ho spálí. — Ale tak to dopadá, když člověk zapomene na přísloví: „Všeho do času, Pán Bůh na věky.“ —

Hlava ukončil, a já přemýšlel o tom, co jsem slyšel.

Po chvíli dodal ještě Hlava: „Víte, já jsem prostý a neučený člověk a to mi nejde nijak do hlavy, že se tak může někdo zapomenouti a napsati něco takového o svatém, kterého celý národ ctí, jako jsem četl loňského roku právě o sv. Janu Nepomuckém. — Mělo to název „Doktor Johánek“ — p. učitel mi tu knížku půjčil. A také se divím, že mají dovolení takovou knihu vydati.

Ten pán, co tu knihu psal, snad ani neví, co se stalo onomu vojákovì,*) který chtěl potupiti hrob svatého Jana Nepomuckého. — Také na něho může něčím Pán Bůh vzpomenouti.“ —

FEUILLETON.

De v a t e r o c i z i c h h ř í c h ů v.

Povídky ze života pro život, píše PETR KOPŘIVA.

II.

Hříchu veleti.

Než-li ku znázornění povídkářskému hříchu tohoto přikročím, budiž mi dovoleno, kratičký doslov ke hříchu prvnímu a proslov ke všem ostatním předeslati.

V písmech svatých přirovnává se každý skutek dobrý vonné masti, kteráž byvši rozlita kolkolem roznáší libou vůni a na proti tomu hřích přirovnává se k odpornému zápachu — či jak v písmech prostě stojí: smradu.

Veliký básník Shakespeare v divadelním kusu klade králi vrahu a cizoložníku do úst tato slova: můj hřích čpí k nebesům a modlitba má nechce povznášeti se před trůn Nejvyššího! —

Vězi v tomto přirovnání ta veliká pravda, že každý skutek lidský, ať si již dobrý aneb zlý kolem sebe rozšiřuje jakýsi zápach, příjemný aneb nepříjemný, jenž bližního našeho buď polepšuje, aneb pohoršuje, či jinými slovy: je buď k dobrému povzbuzuje, aneb ku zlému pokouší. Přirozenost lidská jest Tvůrcem svým tak zřízena, že cokoliv jeden na druhém vidí, rád jej v tom následuje.

Každý tedy skutek náš pokud dobrý, aneb zlý jest, pobízí buď k dobrému, aneb ku zlému a nejen skutek, nýbrž každé slovo, a nejen slovo, nýbrž každý pohyb rtů, každý posun tváře, mžik oka, svráštění čela, dosti malé pohnutí ruky, aneb prstu, malé přimhouření očí, slovem to nejmenší, sotva dostižitelné znamení může příčinou se státi skutků velice potěšných, ale i hrozných.

Ve knize Esthery čteme: „ještě slovo to z úst krále nevyšlo a hned zakryli tvář jeho a v malé chvíli na to houpal se někdejší milostník krále — Aman — na šibenici, kterouž byl vystavěl pro Mardochea. V palácích královských a v síních velmožů druhdy dostačoval pouhý pokyn ruky, aby člověk s nejvyššího stupně přízně svržen byl do nejhlubší propasti nenávisti.

Aby tedy někdo hříchu cizího se dopustil, k tomu není teprv třeba mnohých, a dlouhých řečí či přemlouvání, dostačí jediný pohled. Králi

*) Zbožný český lid choval úctu ku svatému Janu Nepomuckému hned po jeho smrti a proto z úcty neodvážil se nikdo šlápnouti na jeho hrob. Jedenkrátě jistý důstojník chtěl ukázati svou pýchu a nevěru na potupu vstoupil s posměchem na hrob sv. mučenníka. Sotva vyšel z kostela důstojník ten, tu na čisté rovině sklouzl a zlámal nohu. —

k nohoum vrhá se k smrti odsouzený chudšas, prose o milost. Za ním stojí s pochopy kat, jenž zrak svůj upírá na krále. Král dosti málo se odvrátí, dosti málo stáhne obočí, dosti málo sevře hněvivě rty, aneb jen malounko pohne odmítavě prstem — kat a jeho pochopové tomu porozuměli a již chudšasa k popravě odvádějí. Péru lidskému nelze vypsati, jak nesmírný počet životů lidských padl za obět na pouhý pokyn, na pouhý pohyb rtů, aneb očí!

Pokynu tomu ku vraždění nerozumí pouze člověk, nýbrž i zvíře: slon, lev, tygr, kůň, pes.

Před 15—17 sty lety bývali křesťané dávání na pospas dravé zvěři. Tyran pokynul a lvové vrhali se na sv. mučenníky. V Americe snad do dneška živi se velicí vlčího druhu psi, kteříž naučení jsou na krev lidskou, na pouhý pokyn pána jdou po stopě otroka, jenž byl pro nelidské s ním zacházení utekl. Pán jen pokyne zlému psu, a již rve tento chudého Lazara. V Indii vedou se slonové k tomu, aby případně usmrcovali odsouzence, tam slon bývá katem. Na pouhý pokyn vrhá se na člověka, mnohdy nevinného a rozdupá jej svými ohromnými tlapami a rozdrcuje mu hnáty nosovými kly. Zvíře obrovskou silou svojí stává se vykonatelem zloville člověka na pouhý pokyn.

Čím jest oko svůdné ženy? V ženě hledá člověk jakýsi vzor lahody, mírnosti, milosti a přece kterak často stalo se oko ženy dýkou, již srdce člověka bylo prokláno! Oko ženy zaleskne se hříšnou láskou, rozžárí dva soupeře a jeden z nich klesá mrtev k zemi. Svůdné oči ženy způsobem tímto více povraždily lidí, nežli zahynulo jich v záhubných válkách. Od svůdné dcery Herodiady až k záletnici nejsprostšího druhu, co tu spáchalo se od jakživa vražd, zážehů, utrhaní na cti, křivopřísežnictví, křivých svědectví, zapírání Boha, odpadlictví od Církve, slovem zločinů nejhorších — a to nikoliv přímým vyzýváním, nýbrž na pouhý pokyn svůdných očí, k pouhému úsměvu růžových rtů, za jemné stisknutí ruky! Není tudíž na světě nic snadnějšího, jako dopustiti se některého cizího hříchu. Uražená marnivost ženy a nenasytná ctižádost dobyvatelů odjakživa poháněly celé národy do záhubných válek. A co příčinou bývá všech brozových hříchů, jež pášou se na našem venkově, co příčinou těch svárů a dlouholetých soudů a sporů mezi sousedy, často i mezi bratry? Příčina pravidelně vězí v podněcování, v pokoušení, slovem vždy v některém z devatera cizích hříchů. Devět jenom vypočítává se jich v katechismu, ale ve skutečnosti jest jich „množství,“ jest jich „million.“ Devět jen uvádí Církev svatá cizích hříchů, kteříž na počátku člověčenstva zrodili se v zahradě rozkoše z hada.

První hřích na tomto světě — v ráji — jenž spáchán byl, byl cizí hřích, z něhož zrodilo se jich devět hlavních a z těchto jako z hádat zrozuje se jich denně nesmírný počet. —

Nuže přistupme k naší povídce. *)

(Pokračování.)

Každé neštěstí mívá svou dobrou stránku.

Nelze upírat pravdivost tohoto výroku. V srdci každého člověka ozývá se cit přisvědčující mu a všickni národové dokládají pravdu jeho podobenstvími nebo obrazy přispůsobenými vlastnímu jejich geniu. Písmo svaté zvalo neštěstí pokladem milosrdenství Božího, poněvač přivádí člověka k náboženství.

Egyptané vybásnili v příčině té vznešené podobenství, ve kterém líčili Mercura jak násilím vytrhuje čivy Thyfonovi, aby z nich zhotovil struny k božské

*) Jelikož nám v poslední chvíli teprv doručeno bylo svolání p. t. komitétu pro slavnost Velehradskou, musili jsme další pokračování započaté povídky do čísla příštího poodložiti.

lyře. Tyfon, dí Plutarch, byl odznakem časného utrpení a Mercur rozumu, kterýž dovede užiti tohoto zla ve prospěch zbožnosti.

Staří říkali také: Lituji tě, kdokolis byl po celý život šťasten.

Lekali se stálého štěstí, obávali se, že vzbudí zlost furíí a proto káli se za ně utrpením dobrovolným. Chateaubriand klade otci Aubrymu tato ušlechtilá slova v ústa: „Zkouší-li tě Bůh, činí tak jen, aby tě útrpným učinil k neštěstí bližního, neboť srdce lidské jest jako jistý druh stromů, jež nevydávají léčivého balzamu dokud nebyly raněny.“

Neštěstí vyvinuje rozum a nezhřídka probouzí ducha — V duši bolem sklíčené rodí se vznešené myšlenky. — Z protivenství pučí ráznost a zásobuje silou pro další neštěstí. — Duch bez pomoci strastí jest jako král bez poddaných. Mužové, kteří se po celém světě nejvíce proslavili, kráčeli cestou protivenství. Jaká jest vědomost muže, jemuž nedostalo se neštěstí? táže se mudrc východní.

Kanclér Bacon porovnával člověka šlechtného se vzácnými bylinami, jež vydávají vůni nejrozkosnější teprv když byly rozdrceny.

D r o b n o s t i.

Z Nového Bydžova.

Potrestané rušení neděle. Bylo to o jedné z neděl po Velikonoci minulého roku, kdy v čas dopoledních služeb božích, as v 10 hodin, poblíž budovy c. k. okr. soudu jistý rolník z blízkých Hlušic nakládal koupené tu seno na vůz. Jda kolem pomyslím sobě: Toť přec nepotřebná práce, a k tomu venkovan přijel znesvěcovat neděli do města. Po chvíli se vracím, rolník už nenakládal, seděl a odpočíval běduje při nedokonané práci a zástup lidu kolem. Se sena na voze sklouznuv zlomil si nohu a jen s cizí pomocí mohl býti naložen na vlastní vůz a dovezen k lékaři. Práci nedělní chtěl získati, zatím však ztratil mnoho. Událost ta vážně působila na přítomné. Byloť to nejúčinnější kázání.

Voják a kříž. Ripoš, francouzský voják z krajiny vendéejské, věrný přívrženec králův a neméně horlivý katolík, byl se svými soudruhy od vojska republikánského zajat. Republikáni přivedli zajaté ku kříži a pravili Ripošovi: „Poslyš, byl's zajat se zbraní v rukou, tvůj ortel jest smrt . . . Viz své rodiště. Pohleď naposled na chaloupku, kde bydlí tvůj otec a rozluč se s ním.“ Ripoš obrátiv se v tu stranu spatřil hustým stromovým rodnou chaloupku, v níž drahý otec snad právě v tu chvíli v myšlenkách s ním se obíral. Srdce se mu sevěřelo a dvě velké slzy skanuly mu po tváři. Důstojník pozoroval jeho polnutí. „Není vše ztraceno, chceš-li poslechnouti,“ pravil, drže ustavičně nabitou ručnici proti němu. „Poslechnouti? a koho?“ zvolal voják a zrak zkalený novou nadějí životem zapláł. „Co mám učiniti, abych život svůj zachránil?“

„Maličkost,“ odvětil důstojník podávaje mu sekeru, „budeš s námi přísahati nenávisť ku víře a skolíš tento kříž.“

Ripoš, jenž kleče očekával smrtící rány, vzechopiv se vzal sekeru a prohlížel si kříž. Na tváři jeho jevil se zoufalý boj mezi láskou k Bohu a láskou k životu. S hrůzou odvraceli spoluzajatí hlavy své, aby patřiti nemuseli, jak soudruh jejich pro bídný pozemský život stává se mrzkým odpadlíkem. Než boj Ripošův netrval dlouho, láska k Bohu zvítězila. Náhle vyskočil na stupeň a opřev se o dřevo kříže se sekerou v ruce zvolal hlasem pronikavým: „Smrt tomu, kdo se opováhá zhanobiti kříž Ježíše Krista. Hájití ho budu do posledního vzdechu!“

Úchvatný byl pohled na tohoto hrdinu pro sv. víru, z jehož očí plál oheň nadšení a moc jakás nadpřirozená zdála se ovládati celou bytostí jeho. Tlupa republikánů se zarazila. Stáli jako na místě přikováni a žádný z nich neodvážil se ani promluvit. Po chvíli teprv vidouce se překonány jediným mužem, zastyděli se a s křikem a zuřivostí vrhli se na Ripoše. Z četných ran krvácej, hájil statečně

sv. kříž. Posléze podařilo se těmto lidským netvorům Ripoše povaliti; nasadivše bodáky na hruď jeho řvali divoce: „Skol kříž a živ budeš.“

„Nikdy, nikdy,“ volal hrdinný křesťan, „kříž jest moje spása, pod křížem chci umřít.“ Poslední silou objav kříž vroucně jej políbil, když tu proklán bodáky svých nepřátel, odevzdal duši svou Spasiteli svému.

„**Ať cheí . . . ta chudá holota!** bečka bramborů měla by býti za 20 zlatých, aby žádný z nich neobstál;“ podobně říkával starosta v obci N., maje tehdež živný hostinec, a jsa k tomu mistrem při řemesle. Při tom hladíval svůj plný vous a své tučné bříško. Jak se časy změnily! Dne 31. ledna pochovali jsme ho — jako žebráka! Pýcha předcházela pád! Rozličnými kousky svými připravil se o veškeren majetek, a obec viděla se nucena posléze poskytnouti mu útulek v obecném domku, kdež poslední léta trávil v bídě, ještě ani na almužnu vycházeti nemohl pro chorobu svou. Snad by si byl častěji přál, aby byly brambory za 20 k r e j c a r ů, aby se aspoň těchl do syta najisti nemohl! Tělo jeho vloženo do sprostinké rakve, na obecní útraty pořízené, a uloženo v tichosti do hrobu; duši jeho poroučíme modlitbě věrných křesťanů.

K. L. farář.

Journal de Lourdes podává nástin poutí v roce 1884., z něhož vyjímáme toto: Abychom si učinili pojem, mnoholi asi kněží — poutníků sem zavítalo, uvažme, že v deseti měsících slouženo tu bylo 23.200 mší sv. Celkem asi 25.000, byl-li v listopadu a prosinci počet tentýž, jako roku minulého.

Biskupové sami příkladem svým ukazují nám, odkud přichází spása. Můžeme jmenovati 26 arcibiskupů a biskupů, infulovaných opatů a jednoho preláta anglického i více představených řádů, kteří neostýchali se za našich dnů konati tuto pouť.

Zvláštními vlaky anebo v najatých povozech přijelo 75.150 poutníků, ač velmi mnohé vlaky zakázány byly pod záminkou, aby se nerozšířila cholera. Stejný jistě počet, ano spíše mnohem větší bude těch, kdož pěšky připutovali. V deseti měsících rozdáno bylo 300.000 hostií; v listopadu a prosinci roku minulého bylo 26.000 komunikantů. V památné jeskyni spáleno celkem asi 81.000 voskových svící.

Zázračná uzdravení, jakož všeobecně známo zaručená muži kompetentními a svědomitými, rovnají se počtem i rázem nadpřirozeným uzdravením z let minulých: Z vděčnosti zasazeno tu 300 mramorových desk. Nemluvíme ani o velkém počtu jiných dárků, jako jsou: srdce, koruny, věnce, kříže a p. Vodu lúrdskou bere si každý poutník sebou. Ale mimo to rozeslali strážcové svatyně této od ledna 70.000 láhví. Missionáři, ač chudí, nehledí na útraty, ale dávají si ji zasílati až do střední Asie, severní a jižní Ameriky, i nejvzdálenějších ostrovů Oceanu. A všude jeví se nadpřirozené účinky této vody, buď jako zázračná uzdravení neb podivuhodná obrácení, ač voda tato léčivostí přirozené nemá.

Z toho nechť náš zbožný český lid, který tak rád ctí Rodičku Boží poutěmi, čerpá povzbuzení, aby neustával v posvátné horlivosti své!

Obsah „Obrany víry“:

Matka Boží Lúrdská v Jerusalemě. — Z krajů Amerických. — Provolání: Kato-
líci, Čechové! — Konec masopustu v lesku a ve stínu. (Tom. C.) — Jakou zbraní
se bojuje proti knězi katolickému. (Tom. C.) — Závěť faráře z roku 1722.
(Podává P. Hippolyt R. v D.) — O úctě sv. Jana Nepomuckého. (Podává Fran-
tišek Bedřich.) — FEUILLETON: Devatero cizích hříchův. Povědky ze života pro
život, píše Petr Kopřiva. (Pokrač.) — Každé neštěstí mívá svou dobrou stránku. —

Drobnosti.

Nakladatel, vydavatel a odpovědný redaktor: PETR KOPAL.

Tiskem knihtiskárny Cyrillo-Methodějské (J. Zeman a spol.) v Praze.

OBRANA VÍRY.

Časopis věnovaný zájmům katolickým.

Vychází 5. a 20. každého měsíce. — Předplatné pro Prahu: celoročně 1 zl. 75 kr. čtvrtletně 45 kr. Poštou pro Prahu i venkov celoročně 2 zl., čtvrtletně 50 kr. jednotlivá čísla po 8 kr. — Kdo předplatí na 5 výtisků, obdrží šestý nádavkem 5 výtisků prodává se v administraci za 30 kr., 20 za 1 zl., 100 za 4 zl. — Administrace v Cyr.-Met. knihtiskárně v Ostrovní ulici, redakce na Vyšehradě č. 69.

Výroky sv. Petra v bráně nebeské.

Chudás a boháč.

— Ó milý, svatý Petře, pravil chudý muž, když se byl u brány nebeské ocítl a na rozsudek svatého knížete apoštolů čekal; vidím arci, že jsem jako pírkó na váze tvé a že tudíž přímo do nebe zaletěti nemohu, ale věř, prosím tebe, že jsem Boha nikdy dobrovolně a zúmysla neurážel a neodsužuj mne do očištění na déle než-li sto let! Považ jen, co by si pomyslíla ubohá moje žena, která již po deset roků na mne v ráji čeká, kdybych stále nepřicházel.

— Věřím ti rád, pravil sv. Petr, žes se zúmysla hříchu nedopustil, žes hřešil toliko z nevědomosti a slabosti, leč nelze mi rušiti zákona, neboť váha kloní se ti v neprospěch. Pátrejme spěšně v minulém životě tvém, snad podaří se nám naléztí skutek milosrdenství, který by nečinnost tvou převážil.

— Ach běda! milý svatý Petře! Čeho se jen domýšlíš! Jak bych já, chudás, byl mohl konati milosrdenství? Vždyť jsem při patnáctihodinové denní práci sotva rodinu svou vyživil, a když jsem žebrákovi suchou kůrku daroval, bylo se mi samému postiti. Nejednou věru vzdychal jsem a naříkal, nemaje ani na chleba.

— Aj pravda! Tuto jsou v knize zapsány i vzdechy tvoje i darované kůrky.

— Ach milý, svatý Petře, řekl chudás, těch snad mi Bůh v milosrdenství svém ve zlé nepřičte? —

— Buďsi, řekl svatý, vzdechy tvoje položím na váhu s kůrkami. — Slova jeho zněla tak suše, až ubohému chudásovi všecka naděje v spasení zmizela. Leč co to? Svatý Petr ukládal vzdechy na váhu dobrých skutků zároveň s kůrkami! Chudás zajásal vida mísků dobra klesati hloub a hloub až k neuvěření.

— Hle, co, co jsem pravil! — zvolal svatý kličník radostně. Máme již, čeho jsme potřebovali, malou zásluhu, aby vyrovnala malé poklesky. Pospěš tedy ku své ženě, milý příteli, a děkuj radostně Bohu, že ti za několik vzdechů a kousek kůrky radosti nebeské udělil.

— Je-li možná, svatý Petře! — žasl chudás, nevěda radostí co by měl dělati.

— Či domníváš se, že by Bůh od tebe darů přijímal a neskončeně jsa bohat neoplácel ti dary tvé podle bohatství svého?

— Ó, jak dobrý jest Bůh náš! nezasluhuji tolik dobroty! —

— Arci jí nezasluhuješ, odpověděl svatý Petr, nezasluhuji lidé dobroty, nevýslovné dobroty Boží, že ti ale přece ráj svůj otvírá nemeškej vejíti a lásky jeho užiti. Žena tvá touží již, aby tě po dlouhém rozloučení zase uzřela.

A poněvadž ubožák stále ještě váhal a v pokoře a překvapení chudičky šat svůj opravoval, ujal jej svatý klíčník ku skvělé bráně nebeské, otevřel, a s úsměvem jej do ráje vestrčil.

— Hlupák! zahučel u sebe pán, jemuž bylo čekati, až by sv. klíčník chudása odvedl. Pohrdlivý úsměv zahrál mu ve tváři. Ti sprostí neobejdou se bez upejpání.

Na pánovi nebylo viděti ani únavy ani známek bolesti nebo trudu. Život jeho byl patrně poutí příjemnou, a v chování jeho jevila se veselá nenucenost, jakou zřítí lze u miláček Štěstěny.

— Jsem k tvým službám! — promluvil vrátiv se sv. Petr, a pokynul pánovi, aby se přiblížil.

Bohatec učinil dva kroky, uklonil se a nečekaje na oslovení promluvil. — Obávám se skoro, veliký světče, že podle nezměrné spravedlnosti Boží uznáš i mne trochu lehkým pro království nebeské, jako se stalo chudásovi. Připočteš-li mi však, jako jemu, co jsem Bohu v chudých jeho daroval, odepreš mi jistě hojné odměny. —

— Vizme zprvu tvůj účet, nevšímajíce si skutků milosrdných. Byls obdařen nesčíslnými milostmi. Bohabojní rodičové vychovali tě po křesťansku a v nejútlejším věku vštíplili ti lásku k dobrému a ošklivost před hříchem. Co dítě zvykl jsi již konati nábožná cvičení a nezanedbals toho ani ve věku lehkovážném, ve věku vášní. Bylo ti arcí třeba trochu vytrvalosti a přemožení sebe, leč většinu zásluhy sluší přece jen přičísti přehojné milosti Boží, jež v tobě působila a krásnému zvyku, ovoce to výborného vychování, jehož se ti od matky dostalo. Neklesl jsi pravda, tak hluboko, jako mnozí druhové tvoji, konal jsi ale dobro jen mimovolně, neznaje obtíží, kteréž mu teprv ceny dodávají. Všeliká zásluha tvá byla přirozena jako květ pečlivě ošetřované rostliny, jako plody stromu v bujné půdě a příznivé poloze zasazeného. Byl bys zločincem, kdybys se byl nesčíslnými milostmi obdařen, dobrými vlastnostmi nadán a výborně vychován, na cestu hříchu uchýlil. Neučinils toho pro štěstí své. A přece nalezám až dosud v životě tvém jen výsledky záporné. Dobrodiní Boží, jimiž tě obdařil, uděliv ti bohatství a nábožné vychování zatemňují úplně, vše cos ty proň učinil. Viz miskou jeho milosti a miskou činů tvých, která lehkostí ve výši uniká, a rci, mluví-li ve prospěch tvůj? —

— Přiznávám, svatý soudče můj, že pravdu díš, neračiž ale zapomínati, žes dosud nevážil mých skutků milosrdenství! —

— Žel, že na ně nezapomínám, — odpovídal svatý Petr, — kéž bych směl na ně zapomenouti! Tys asi sotva konal skutky lásky k bližnímu. —

— Divím se řeči tvé, svatý kníže apoštolský, a překvapuje mne, neboť jsem na světě byl dobrodincem jmenován. —

— Víím, — pravil svatý. — Podlízaví ctitelé zlatého telete roznesou brzy do všech úhlů světa podobné pověsti. Zlatý peníz jest jim bohem a ceny tak nevýslovné, že nemohou pochopiti, kterak jen možná darovati jej; a jaké tedy jejich ustrnutí, jaký úžas vidí-li darovaných peněz celé sumy! Sto zlatých! Tisíc zlatých! Neslýháno! Hlava se jim točí při podobné zprávě a obdivu jejich není konce, letem spěchají do redakcí, aby rozhlásili štedrost nezištného dárce. Veřejností budí se marnivost i ve skromné duši. By nebyla špinavou duše těchto zástupů, neklaněli by se pytlům zlata, ale v tajnu srdce tázali by se — ponechávajíce odpověď Bohu samému — zdaž bohatství boháčovo nekáže mu, aby ještě více činil, aby skutek jeho rovnal se zásluhou skutku chudása, který dává z potřebného; a zajisté, že by brzy přestali obdivovati se boháči a s obdivem patřili by na ruku toho, který ústům svým

potřebného sousta odnímá, aby je s chudším ještě sdělil. V nešlechtné mysli své ale počítají jen množství tolarů. —

— Jsi přísný, svatý Petře. Na zemi smýšleli o mně někteří zástupcové svaté církve mnohem příznivěji. —

— Tím hůře jim! — pravil sv. Petr. — Neprávě-li soudili, sami odsouzení budou. Toť také bolestná rána vašeho času, že i mnozí kněží volí stanovisko své dle názorů moderních. Zapomněli na stará podání anebo jich pečlivě závojem zakrývají. Nejsou arci počtem četní, přec ale nalezneš jich ve společnosti lidské a s údivem zříš, jak boháč není jim jen mužem od Boha ustanoveným, aby jménem jeho statky pozemskými chudé a potřebné poděloval, a bídě jejich ochotně ulevoval. nýbrž spíše mužem, jehož práva nelze obmeziti, který jen podle vlastní vůle užívati může svěřeného mu bohatství, jehož sebelásce a marnivosti třeba lichotiti, aby ruka jeho k almužně se otevřela a jemuž třeba nekonečných chvalozpěvů, kdykoli se milostivě snížil, a z hojnosti stolu svého několik drobtů hladovému daroval. Takovou ale neměla by býti řeč sluhů Božích, sluhů Lásky odvčké a neskončeného Milosrdenství. Spíše měli by hlásati učení svatých Otců církevních, že všecken přebytek anebo aspoň většina jeho povinným jest dílem bratří chudých ano časem, ve veliké nouzi tělesní či duševní, že i část boháčova statku nejpotřebnějšího má býti údělem chudiny; že každý, kdo nespravedlivě zadržuje, co mu nenáleží, majetníkem jest cizích statků, ano někdy i, podle slov milého bratra mého Jana, vrahem. —

— Co mu nenáleží, — opakoval boháč. — Zdá se mi, že podobně kdysi mluvil slavný sofista, jehož řeč ale každý odsuzoval mimo několika jeho stranníků. —

— Nepravý vývod zůstane arci vývodem nepravým, ale pravda pravdou! — řekl sv. Petr. — Netvrdím, že by majetek byl krádeží. Majetek jest naopak věcí posvátnou je-li výsledkem poctivého přičinění a užívá-li ho majitel podle zákona Božího. Kdo ale zákonů těchto nedbá a jen sobě zachovává, co bylo mu pro něho i pro chudé bratry svěřeno, jest v očích nejvyššího Dárce správce nespravedlivým, lupičem bratra svého a časem zjevem ještě horším. —

— Chceš asi dodati — zvolal boháč, — že pak nelze chudému upírati práva, aby se domnělého majetku svého třeba násilím zmocnil? —

— Jsem příliš dobromyslným, než abych se s tebou hádal, — usmál se sv. Petr, — a byl bych věru hovor náš již dávno ukončil; dal jsem ale jistému spisovateli svolení, aby výroky moje sebral a ku poučení lidstva uveřejnil, a jediné proto, aby slova má žijící bratry tvé poučila, jak by si ještě ku spáse své pomohli, uvoluji se vyslechnouti námitky tvé a odpověděti. Bůh neudělí chudému nižádného práva, aby se sám statků domáhal, jimiž mu boháč pomáhati má, nýbrž pro sebe si právo zachovává, aby potrestal nespravedlnost a udělil každému jednotlivci, čeho mu třeba. A vedle práva tohoto nepřestává se Bůh řídit i nedopustí, aby bylo porušeno. Proto budiž přesvědčen, že ani stín nespravedlnosti nezůstane nepotrestán. Nej přísněji však bude souditi boháče, jenž projevil se nespravedlivým k chudému bratru svému, neboť běží tu i o vlastní jeho čest. Či nepochybují pak obyčejně lidé i o spravedlnosti samého Boha? Či stvořiv lidi, nezavázal se Bůh zároveň, že udělí jim věci k životu potřebných? Ustanovil arci po pádu prvních rodičů podmínku, že v potu tváří jest si jim chleba dobývati; není ale člověk každý stejně schopen práce a není každá práce stejně výnosnou. Proto žádá Bůh, aby ti, kdož hojněji jsou obdařeni, ve jménu jeho skytali přebytek svůj těm, kteří nouzi trpí. Neboť za vašich dnů nepadá již chudým s nebe manna, jako druhdy židům, aniž posílá Bůh anděla s chlebem, jako k Eliášovi. Péči o chudé svěřil boháčům, aby připomenul oběma, že jsou dítkami téhož Otce v nebesích. Proto však, nedbá-li boháč, zástupce Boží pro chudého, povinností svých, nedbá-li, aby splatil dluh svůj Bohu v osobě chudého, jemuž zapovězeno jest každé dožadování se příspěvků, stává se služebníkem nešlechtným, zpronevěřuje statek mu svěřený a dotýká se i cti samého

Boha, neboť přispívá k tomu, že mnozí o spravedlnosti a dobrotě jeho pochybují. —

— Není-li boháč jiným leč pokladníkem chudáka, — promluvil zase Krösus, — nechápu věru čím jest majetek a divím se, že boháči již docela nevymizeli. —

— Ku správnějšímu rozumnění bylo by arci v příčině bohatství třeba užiti významu jiného, než majetku, kterémuž slovu přidána neprávem myšlénka příliš širá. Muž, mající více, než třeba pro nutné potřeby jeho i rodinné, jest zajisté méně majitelem, ale spíše správcem přebytku.

— Tomu nerozumím, — řekl bohatec.

— Porozumíš, vysvětlím-li ti pravý smysl zásady o právech majetku. Majetek značí asi právo, vedle něhož možná libovolně užívati statků svých. Tak asi i sám významu slova rozumíš? Dovol, ať užiji v řeči své třeba nemožnosti. Připusť na okamžik, že by se jmění tvoje bylo neustálými přírůstky neobyčejně rozmnožilo a ty že bys zasedl na trůnu, co jediný panovník celého světa. Směl-li bys tvrditi, že si ve všem jen dle vlastního rozmaru povedeš, že vše jen pro sebe podržíš, nebo snad i zničíš, abys rozmaru svému za dost učinil? A proč by také ne? Je-li právo majetku neobmezeno, musí jim býti stejně, hledíme-li k celku, jako běží-li o jedinou část, a mocí práva svého mohl bys pak jednou v jediném okamžiku odsouditi celý svět ku smrti hladem. Takového práva ale Bůh nikomu nepřisoudil, ano naopak v božských i lidských zákonech dočítáme se o povinném poplatku z přebytku. Hledě k tomuto přebytku přestává člověk býti majitelem, jest ale jen správcem, řiditelem, vrchním dozorcem. Jest zajisté ještě bohat, maje jakožto správce práva užívati tantiemny ze statků spravovaných, a tím lze mu arci právem těšiti se většímu blahobytu, kterýž řídí se cenou svěřeného statku. Širšího významu však bohatství přičítati nelze a slova: Toto vše jest mým majetkem, mohu ho podržeti anebo tolik jen z něho udělití pokud mi libo, jsou zajisté slova buďto pošetilce anebo zlosyna, jenž rouhá se spravedlnosti Boží. —

— Já toho nikdy netvrdil! — hájil se bohatec, — ale také jsem nikdy nemyslel, že by boháčům bylo zříci se bohatství. —

— Toho jsem také neřekl! — odvětil sv. Petr. — Vždyť smí zajisté boháč, mimo v čase nejkrutší bída, o jaké jsem se zmínil, užiti ze svého bohatství pro sebe tolik, pokud třeba k pohodlnému, příjemnému, stavu jeho přiměřenému životu. Či není to bohatstvím? Či nelze také zváti bohatým muže, kterýž bez oběti může si dopřáti radosti dobrých skutků a svolati na hlavu svou žehnání a modlitby chudiny? —

— Pravíš bez oběti. Chtěl-li jsem ale já podobných radostí zakusiti, a žehnání lidu dojíti, bylo mi je pokaždé hojně zaplatiti.

— Co míníš slovem hojné? —

— Hojnou nazývám zde almužnu svou tisíckrát hojnější almužny chudásovy, jehož jsi tak lacině do nebe provodil. Jeho kůrky nelze zajisté porovnáti s tisíci, které jsem rozdal.

— Pravdu díš! — odpověděl sv. Petr. — Almužny vaše nelze porovnávat. Byť byly summy darů tvých stonásobny, nedostihly by ještě ceny kůrek žebrákových. —

— Zase nerozumím, milý sv. Petře. —

— Pravím, že sousto chleba, které ubožák vlastním ústům odepřel, mnohem větší cenu má v očích milosrdného Boha, než milion, boháčem z přebytku darovaný. Nemluv již raděj o tom, co jsi dal. —

— Buďsi již jakkoli, prosím, abys summu tuto připsal mi k dobru ve sloupec. —

— Co žádáš jest spravedlivo, dovolíš ale také zajisté, abych ve sloupec tvého přidal všecky summy, jež bylo ti rozdati, které jsi ale pro sebe podržel. —

— Jak? —

— Tážeš se ještě? Divím se věru. Či třeba nám věděti jen, mnoho-li jsi dal, a ne mnoho-li jsi dle bohatství svého byl dáti povinen? Či nemusí veliký strom hojnějšího ovoce přinášeti než malý? Či nežádá hospodář hojnějšího užítku z pole většího než z políčka? Či nemusí jezero více ryb vydati než rybník a moře víc než jezero? Rozumíš tomuto počtu zajisté velmi dobře, kdykoli běží o rozmnožení úroků aneb o to, jak bys příjmy svoje s vydáním v souhlas uvedl. Ale ve skutečích lásky k bližnímu dlužno hleděti nejprv na vnitřní cenu daru. A zdálo by se někdy, že halíř jeví se býti téže ceny oku milionáře jako oku chudáka. Či nevidáme příkladů podobných při sbírkách v kostele, buďsi již k účelům církevním, buďsi pro chudé! Muž zamožný, ano i milionář, bez uzardění klade tu krejcar svůj vedle krejcaru bídákova, kterýž sotva tolik vydělá, aby rodinu svou den ode dne uživil. A nedokazují toho časem i sbírky ve vašich novinách uveřejňované, že skromný řemeslník, chudá služka stejný dar ano i větší, skytá než boháči, již by se zardívati měli hanbou, studem, kdy přece největší slávu svou vyhledávají v tom, aby se před jinými skvěli? A přece, milostivá paní, hrdá na svůj nádherný povoz, zářivé brilanty a drahocenná péra jest vzorem přepjaté šetrnosti, jakmile běží o skutek lásky k bližnímu. Nejinak vede si i milostivý pán, který honosí se svými oři i smecčkami chrtů a rád dá se zváti prvním v životě veřejném. A na tom ještě není dosti. Leč, dal jsem se uchvátiti, — promluvil po chvíli mlčení sv. Petr, — nedůstojno mého úřadu, abych šíře o tom hovořil. Ujímám se chudých, neboť býval jsem na zemi také chud i přátelé moji i Pán a Mistr můj, který zajisté právem chudině přednost dává před boháči. Vzpomínám-li na vše, co jsem tehda viděl, a co nyní ještě na světě se děje, zmáhá se ve mně svaté rozhorlení, a bych meče měl, myslím, že bych ještě časem některému boháči ucho ufal, jako kdysi při jiné příležitosti Malchusovi. A dobře-li věc uvažuji jsem velmi spokojen, že umínil si kdosi na světě, aby sebral slova má a pověděl lidem, jak vřele hájena u nás věc ubohé chudiny. Než vraťme se k soudu.

I položil na váhu objemný vak peněz, které bohatec za živobytí svého chudině byl rozdal a hle, váha klesla hluboko ve prospěch souzeného. Vítězný úsměv zahrál na rtech pánových.

— Porovnejme nyní, — pravil sv. Petr, — sumu, jakou byl jsi dáti povinen, hledě ku tvému bohatství. Sáhł po mnoha vacích, velikosti prvního, jež stály tu připraveny, a vložil všechny na váhu druhou. Jako pírkó vylétla váha s dary boháčovými.

— Hle, účet tvůj jest uzavřen, a není vinou mou, nýbrž tvou vlastní, žeš zvažén byl, a lehkým nalezen. —

— Přiznávám se, milý svatý Petře, — zabědoval ubohý boháč, — přiznávám, že se mi mnohého nedostává v příčině dobrých skutků, pamatuj ale také, žeš chudému muži i vzdechy jeho vážil, které vyloudila mu almužna jeho; mých jsi ani nepozoroval, a přece dary moje hojnější působily mi asi více vzdechů a častějších než byly jeho.

— Zardívám se za tebe, pravil světec, slyše tě takto mluvit. — Či smíš ještě nazývati dary svoje hojnými? —

— Ale což nezůstává zlato přece jen zlatem, a nemohl-liž jsem si pomocí jeho zjednati nesčíslných požitků; kdežto kůrka zůstane vždycky jen pouhou kůrkou? —

— Zardívám se za tebe! opakoval sv. klíčník. — Není v tobě již ani památky studu? Měl bych arci přání tvému vyhověti a vzdechy tvoje na váhu položit na mísku tvého. Tys vzdychal, ale proč? Či nehledě ani k tomu, žeš byl v očích Boha dlužníkem chudiny, ubylo ti snad dary tvými věcí potřebných? Či odepřel's proto něčeho sobě nebo rodině své? Či nebyl stůl tvůj vždycky hojnými pokrmy pokryt a nejvzácnějšími víny zásoben? Či nebyl's sám, i žena tvá i dítky proto vždy nejjemnějším plátnem a vlnou, krajkami a hedbávím přioděn? Či uskrovnil jsi proto přehojný počet sluhů a služek svých? Nedostalo se snad proto koňům tvým dostatečné potravy?

Kupoval jsi méně kočárů a omezoval jejich nádheru? Nebo jsi snad proto méně vydával na přepych svých letních sídel, zimních zahrad a sbírek uměleckých? Či obětoval jsi snad dobrému skutku aspoň jediný ze svých rozmarů? Odepřel jsi si snad cestu některou, předmět umělecký nebo klenot? Či neukládal jsi ještě každoročně velmi značnou sumu zbývajících ti po všelikém vydání, kterou jsi skoro všecku byl dlužen Bohu?

— Nebylo-liž ale mou první povinností, abych dědictví dítek svých co nejvíce rozmnožil? —

— Chtěl-lis dědictví jejich rozmnožiti z pouhé marnivosti anebo z rozkoše, pak byla tato první povinnost povinností poslední a nepřekážela ti v ničem. A kdež stojí asi v zákoně Božím, že povinen jest otec zanechatí dítkám svým dědictví větší, než bylo jmění jeho aneb aspoň rovné jeho vlastnímu? Povinností rodičův jest zajistě, aby pojistili dítkám svým slušný blahobyt a prostředky, jakby prací, udělem to všeho lidstva, dovedly blahobyt svůj rozmnožiti. Všecko ostatní jest jen marnost a slabost lidská. Jak, kdyby ti Bůh více dítek byl daroval? Zdaž nebyl bys úděl prvního umenšil, aby i druhému se dostalo? A hle, chudí jsou dítkami, které Bůh skytá bohatcům. Proč nepečoval jsi o ně po otcovsku? Proč vydědil jsi je ve prospěch jiných? Vzdechy tvoje nezvětšily by sumy tebou darované, neboť byly jen ohlasem vnitřní lítosti, kterou cítil jsi pro sumy, které jsi ku mnoha jiným ještě přidati mohl. Byl to pocit hříšný, a já měl bych ti jej připsati k dobru?

— Nezbyvá-li mi než podrobiti se tvému rozsudku, pak věru dobře jsem učinil, pamatovav v závěti na duši svou, a ustanoviv přehojné sumy na mše sv. za spásu její. Ty arcí doplníš skrovné moje zásluhy.

— Klameš se i v tom, můj milý. Peníze, které jsi chudým odňal, nemohou sloužiti k oběti za tebe, jenž jsi si je neprávem všechny přisvojoval. Bylo by arcí dosti pohodlné podobné jeduání, ale Bůh nedá se obýti? Neužil-lis peněz k časnému blahu chudiny, užije jich Bůh k blahu jejich věčnému. Tvoje mše sv. vysvobodí přemnohou duši chudou z muk očistcových, do kterých uvrhl ji Bůh proto, že vinou tvou reptala proti Jeho spravedlnosti. Mohou za to pak arcí, vešedše do království nebeského orodovati za tebe a přimlouvou svou doplniti váhu zásluh tvých, aby tě vysvobodily. Mně nezbyvá, než abych váhu státi nechal, a vyčkal dne, kdy se vyrovná, načež ti s radostí dvěře ráje otevru.

(Pokračování.)

Z pozemského ráje.

Od nejprvnějšího již mládí oddával se soused můj Juroslav Důvtipný, vynalezavý filosof vážnému přemítání o povinnostech k sobě samému a mnohem méně o povinnostech svých k bližnímu. Povinností k Bohu pomíjel v přemýšlení úplně, neboť Bůh byl panu Jaroslavu jen pouhou hypotézou.

Hned v nejprvnějších letech svého studia v lyceu konstatoval se svými učiteli, a to s velikou jistotou, že člověk přichází na svět nah a bez obrany, čím postaven jest jaksi níže samých zvířat, že ale rozumem pomáhá si obratně ke všemu, čeho odřekla mu příroda.

Či neměl před zrakoma příkladů jasných předků, otců svých? Zdaž nenahradili si oděvem nedostatek srsti, a příbytkem skořápku, kterou nechovalo v sobě ústrojí jejich těla? Zdaž nebozezem a nožem nepomáhali nehtům svým a zubům až směšně slabým atd. atd?

Vždycky ale zdálo se Jaroslavu, že předkové jeho dodělali se jen pranepatrných pokroků za celou tu řadu tisíciletí, jež určovali jeho profesori čeledi lidské a poněvač jemu, Jaroslavu Důvtipnému bylo se na štěstí naroditi v plnosti devatenáctého století, jak zjevné dokazuje lampa Carcelova, plyn i elektrická svítidla, odhodlal se, že učiní život snadnějším, že užije všech nových vynálezů a dospěje, třeba prací sebe úsilovnější, přec konečně života tak pohodlného, aby sám ani prstem hnouti nemusil.

Sotva, že byl mu vyplacen rodinný podíl, proměnil se dům jeho v pravé museum. Páky, plyn, malé motory pro drobné potřeby života domácího, trubice akustické, jež šetří nohou, kamna tak dokonalá, že oheň jen s těžší trůfá si v nich hořeti. — Rozličné přístroje k otvírání a zavírání dveří, oken a okenic a nescíslné jiné vynalezy nového i středního věku ocitly se v nitru domu jeho tak, že přátelé navštěvující mladého osvícence, musili dříve vykonati důkladná studia, aby bez pohromy dostali se z dokonalých jeho komnat.

Ale všecky tyto stroje, roury a trubice měly také svoje slabosti, byly začátečníky a musily se zdokonalovati; Jaroslav v čele dělníků, běhal neustále, přemýšlel, pracoval, nedopřál si ani chvíle odpočinku. Tak nemohlo tu dlouho trvati.

Duch jeho vynalezavý a filosofický, jak jsme již o něm pověděli, brzy se domyslí, že by mohl získati veliké množství času, kdyby podařilo se mu pomocí stroje zjednodušiti na sta všedních výkonů každodenního života.

Jaroslav dal se do práce. — Líce jeho pobledly přemýšlením a plány, síly jeho byly téměř vyčerpány ustavičným dobíháním ku strojníkům, kteří s údivem, ale uspokojením naslouchali jeho výmyslům. Konečně ale podařilo se mu obehnati se v domově svém rozsáhlým strojem, jehož středem ale zároveň i nečinným kolečkem byla vlastní jeho osoba, a život jeho podroben byl od té chvíle zoufale pravidelné činnosti, jak kázal neúprosný mechanism. Hodiny domu byly duší jeho a Jaroslav Důvtipný otrokem.

Z jitra sotva že odbily hodiny, skříplo to ve stroji a volky nevolky vyhozen náš hrdina s lože, uchvácen rukou strojovou, přidržen pod čerstvou sprchou, vymydlen, vyšoustán, oblečen a vhozen do lenošky u psacího stolu.

Odbila jiná hodina a zase jiná proměna; otevřela se dvířka v podlaze a lenoška i s majitelem snesla se samohybně do jídelny, kdež důmyslným vynálezem spojen byl stůl přímo s kuchyňskými kamny, odkud jídla jakoby na zavolání pořadem přilétala. Lžice, vidlička a nůž konaly samy svou povinnost a Jaroslavu bylo jen ústa otvírati a kousati. Sotva že sebráno s talíře poslední sousto, otevřely se dveře a pružné péro vystrčilo jimi lenošku i obyvatele jejího, jiné nchvátilo ji zde a vysypalo Jaroslava, neboť nadešel čas k nucené zdravotní procházce.

Každý den míjel takto v podobných operacích, až z večera uvrhla jej železná ruka mocí pod pokryvku ložní a mechanicky jej uspala, byť se mu chtělo čili nic.

Žel, že ale není dokonalost z tohoto světa; i stroj Jaroslavův dokazoval nezřídka pravdu tuto a často bylo hrdinovi seděti u snídaně a marně čekati na občerstvení, neboť nosič jídel se byl polámal.

Kdysi za odpolední návštěvy uchopila jej náhle nemilosrdná ruka železa, sesmekla mu noční čepici přes uši a mocí vtěsnila jej na lože pod pokryvku nedbajíc slabého odporu, který jak známo vždycky malomocně se odráží od brutální povahy strojů. Dnes prochází se Jaroslav mezi zbytky svých vynalezů, shrben, šed a vysílen prací, jakou vyžadovala od něho úprava strojů a životem, jaký mu po té vlastní tvorové jeho vnucovali. Ani jediné ze zlámaných i dobrých koleček nemůže mu vlíti do těla sílu a pružnost ztracenou; ani jediný z učených jeho výmyslů nemůže mu dodati klidu a naděje v blahý konec u vědomí života dobře užitého; znenáhla vyhasíná a všecka dokonalost obsluhy jeho soustřeďuje se ve staré hospodyně, kteráž bručíc, přináší mu časem sklenici lektvaru. Z Jaroslava stal se starý, mrzutý Z i m o s l a v.

Jaroslav jest jméno jen vypůjčené. Nechtěli jsme nešťastnému hrdinovi a rodině jeho způsobiti nový zármutek vyzrazením pravého jména. — Leč přišel sám, a tvrdí, že netřeba zamlčovati jeho osoby, že pozná jej každý i bez naší zrady.

Proč bychom to tedy nevyznali? Jaroslav jest pán každý, či skoro každý, kdo zde v údolí pozemském pachtí se za rájem moderním.

Mnich kapucin.

V městě A. roznemohl se muž z rodu vznešeného — nevěrec, který ale nemálo domýšlel se do své osvícenosti.

Nemoc se horšila denně a mizela naděje, že by se uzdravil.

Choť jeho věrná, upřímná katolička, pohlížela s hrůzou na slábnoucího manžela, bálať se o duši jeho. Všecky prosby její odrážely se o tvrdou jeho nevěru; nevědouc si rady, vyhledala v městě nejučenější a nejvznešenější duchovní v naději, že snad učenosti jejich snáze se podaří chotě jejího ku smíření s Bohem přivést. Věhlasní učencové přicházeli tedy ochotně, leč i jejich úsilí potkalo se s nezdarem, nemocný buď jim ani sluchu nedopřál, aneb jich odbyl urputně.

Celé město divilo se této jeho zarytosti a všude mluvilo se o zjevném nevěrci. I v klášteře ctihodných otců kapucínů vypravoval kdosi o nešťastníku. Soucitně naslouchali všickni a po chvíli vystoupil jeden z mnichů, nepatrný, prostý, P. Elektus, prose pana provinciala o dovolení, aby směl navštívit nemocného.

„Jak že,“ divil se pater provincial, „vy bratře Elekte chcete se pokusiti o to, co nezdařilo se slavnému doktoru S . . . , věhlasnému kanovníku D . . . , výmluvnému profesoru H . . . ? Myslíte, že dokážete, aby se nemocný kál?“ Jelikož ale P. Elektus prositi neustával, vyslyšel P. provincial konečně prosbu jeho a svolil, aby nemocného navštívil.

Z rána vyšel tudíž P. Elektus do domu nevěrcova. V předsíni ložnice stáhl si kapuci přes hlavu, pootevřel dvěře a prostrčiv jimi hlavu opatrně se po pokoji rozhlédl.

„Co zde chcete?“ zvolal nemocný netrpělivě, jakmile ho shlédl.

„I ničeho, ničeho, prosím jen o dovolení, abych zde přede dveřmi vyčkati směl, neboť bych přece jednou velmi rád pozoroval, jak si asi ďábel vede, když duši do pekel odnáší.“

Lešť jeho pomohla. Za nedlouho zavolal nemocný mnicha k sobě a než uplynula hodina, ubíral se P. Elektus k nemocnému podruhé a to s nejsvětější Svátostí, neboť nevěrec dojat slovy jeho, vyznal Boha a smířen s Ním téhož dne šťastně zemřel.

(Die Warnsdorfer Hausblätter.)

Ďáblův most.

(Alex. Dumas.)

Černá řeka, která valí se řečištěm šedesáti stop zhloubí mezi sráznými skalinami, nedopouštěla bližšího spojení mezi Grisony a obyvateli kraje Uri. Několik mostů bylo tu vystaveno na obecní útraty, ale žádný z nich nebyl dosti pevným, aby déle roku odolal bouřím, povodním a lavinám. Ku konci čtrnáctého století učiněn ještě poslední pokus a poněvač zima již byla na sklonku, rostla naděje, že snad most už tentokrát všem útokům odolá. Leč běda, za časného jednou jitra přišli ohlásit přednostovi kraje, že most již zase stržen.

— Toť by už nám jen ďábel mohl pomoci! — zvolal přednosta.

Nedokončil ještě dobře svoji větu a sluha u dvéří oznamoval:

— Milostivý pán Satan! —

— Ať vejde! — řekl přednosta.

Sluha vyšel a uvedl do komnaty muže as třiceti pěti let, v německý kroj oděného, v přiléhavých spodkách barvy červené, v černém těsném kabátci, jehož rukávy byly na ramenech a loktech opatřeny rozporečky ze kterých vyhlédala ohnivě červená podšívka. Na hlavě seděla mu černá čapka, na níž houपालo se ohnivě červené péro. Těsné střevíčky byly ve špičkách zaokrouhleny a na patě opatřeny ostruhou podobnou ostruze kohoutí.

Po obyčejných poklonách usadil se přednosta do lenošky a podobně učinil i ďábel; přednosta opřel si nohy o římsu krbu, ale pan Satan uvelebil svoje přímo do žhavého uhlí.

— Vy mne tedy potřebujete, milý příteli? — tázal se ďábel.

— Přiznávám se, milostivý pane, že by nám vaše pomoc nemálo přispěla. —

— Při stavbě prokletého toho mostu, ne-li? Je opravdu nutným? —

— Bez mostu se nám nelze obejít. Prosím vás, pane, buďte dobrým ďáblem, vystavte nám most! —

— Chtěl jsem vám sám též návrh učinit. —

— Až! Běží tedy jen o to, domluvíme-li se v příčině —

Přednosta se zamlčel.

— V příčině ceny, doložil Satan, hledě na přednostu s výrazem zvláštní zlomyslnosti. —

— Ano, odpovídal tento v tušení, že se asi mine se zdarem. —

— Nebojte se, smluvím se s vámi rád, propověděl ďábel, houpaje se na zadních nohou židle a ořezáváje si drápy přednostovým nožíkem. —

— Byl bych velmi rád, řekl přednosta. Za poslední most bylo nám platiti šedesát hřiven zlata; za nový dali bychom sumu dvojnásobnou, více ale nám učiniti nelze. —

— Co bych dělal s vaším zlatem? utrhl se Satan, chci-li jen, vyrobím si zlata s dostatek. „Tu mátel“ — I vyňal z ohně žhavý uhlí lehynce a zdlouha, jako by as sahal pro cukrovinku. Přednosta ale nejevil veliké ochoty ku braní. — Nastavte dlaň! zvolal tedy znovu ďábel podávaje mu kousek ryzího zlata chladného, jako by právě vyšlo z hutí. —

Přednosta obrátil jej několikrát v ruce, načež chtěl jej Satanovi vrátiti. Tento však odmítl ho řka: O prosím, podržte jen, podržte, toť dárek ode mne.

— Rozumím arci, že nestojí-li vás výroba zlata většího namáhání, přijal byste raději jinou minci. Poněvač ale neznám vašeho přání, žádám, abyste svoje podmínky sám určití ráčil. —

Satan přemýšlel na okamžik. Žádám, pravil po té, aby mi byla vydána duše první bytosti, která most překročí.

— Budiž, odpověděl přednosta. —

— Napišme smlouvu, pravil zase Satan. —

— Říkejte mi do péra, řekl přednosta usedaje ku psacímu stolu. —

Za pět minut vyhotovena již listina opatřená vlastnoručním podpisem ďáblovým a podpisem přednosty, kterýž byl splnomocněn jednati za své osadníky. Ďábel zavazoval se slavným slibem, že za jedinou noc vystaví most dosti pevný, aby trval po celých pět set let a přednosta sliboval ďáblu za odměnu duši první bytosti, která po mostě přejde.

Nazejtří časně z rána byl most vystavěn. Přednosta vyšel za kuropění, aby se přesvědčil o pravdě slov ďáblových a uzřel most, velmi pohodlný a pevný a na protějším konci ďábla sedícího na kameně v očekávání mzdy za noční práci.

— Vidíte, že v slovu dostojím! volal na přednostu. —

— Rovněž i já, odpovídal přednosta. —

— Jak! zvolal Satan udiven, vy se chcete obětovat za svoje poddané? —

— Toho právě nehodlám učiniti, usmál se přednosta, stanul na kraji mostu a sesmekl s ramen zavázaný pytel. Rozvázal provázky, a z pytle vyskočil pes s přivázaným na ocas pekáčem. Ubohé zvíře vyděšeno prchalo po mostě a vyjíc blížilo se k Satanáši. —

— Hej! milostivý pane! volal přednosta, duše vám prchá! Zachraňte si ji! Spusťte se za ní! —

Satan zuřil. Počítal na duši lidskou a bylo mu se spokojiti psem. Kdyby nebyl již kletým býval, byl by se as toho dne zlostí proklel. I připravil ohromný kus skály, větší as než věže Notre-Damské a chystal se je vrhnouti

na most, když náhle uzřel kněžstvo z Gošenenu, kteréž s křížem a praporem přicházelo posvětit most ďáblův jménu Božímu.

Přednosta neslyšel od té doby ani slova o ďáblu staviteli a jen když zase poprvé sáhl do svého váčku peněžního, vzkřikl, a spěšně vytáhl prsty, které si byl nemilosrdně popálil.

„Cosmos“, vědecký časopis katolický zmiňuje se v čísle lednovém o mostu ďáblově, líčí vážně původ smělé této stavby, kteráž zajisté snadno probudila tvůrčí obraznost básníkovu a lidu. Most ten nebyl vystaven ďáblem, ale věrným sluhou marianským, Geraldem, kterýž byl opatem v Einsiedeln.

Nepochopitelná jest zajisté práce mnichů, těchto zedníků dvanáctého století, neboť mistrné dílo jejich vznášející se ve výši dvaceti tří metrů nad proudem, vynikalo neobyčejnou lehkostí.

Třeba-li doznati tu síly nadpřirozené, proč by spíše andělé nebyli přiložili rukou k dílu lásky pro zbožné poutníky! Každý chůdce, ubíraje se po mostě, žehnal pracovité, obětavé ruce řeholníkově. Nedaleko odtud stála útulna pro cestující, kdež poskytnuta jim bezplatně všechna ošetření. I útulna byla řízena řeholníky. Tehda zvali se nejlepšími dělníky ti, kdož pracovali z lásky k Bohu; za našich dnů ale jsou nejhledanější dělníci drazí, kteříž zpupně domáhají se mzdy neslýchané.

Podivno! dokládá dále Pelerin, společnost naše zahání a pronásleduje ruce, kteréž mosty a útulny stavěly, i školy zřizovaly a nemocnice a to vše jen z lásky Boží, z lásky k bližnímu. Odtrhnuvši se od Boha odsoudila se sama k volbě pracovníků lásky neznalých a kteří drahé dožadují odměny.

Pověst o přemoženém ďáblu na mostě mnichů Einsiedelských táhne se více k jeho nástupcům než k samému mostu. Ustanovit tehda ďábel: Kdožkoli vkročí sem nohou, nebudiž služebníkem Božím, nesvětíš neděle ani svátku, ať neumlká tu dech lokomotivy a nezaniká hluk její práce; zároveň pak žádám, aby mně byly pojištěny duše tisíců tu zaměstnaných.

A ďábel myslí, že bude tak i na dále!

Než věziž, že všeliké jeho dílo poslouží kdysi církvi a jemu že bude se spokojiti jen zvířátkem nějakým, jak se mu již jednou stalo, když poručil mu milý náš Spasitel, aby vtěsna se v břich vepříků Gerazenských.

Drobnosti historické.

Zdali se víra mění? Dvacátého listopadu 1854 sešli se na pozvání sv. otce v Římě 54 kardinálové, patriarcha alexandrijský, 43 arcibiskupové a 97 biskupů, aby porokovali a svůj soud pronesli nad bullou jednající a prohlášující posavadní učení církve o neposkvřněném početí Panny Marie za článek víry. Dříve již vyžádal si Pius IX. dobré zdání biskupů a tu odpověděli biskupové všeho světa katol., že v jejich diecesích věřící od časů pradávných věří učení o neposkvřněném početí Rodičky Boží. Prvního prosince byla porada skončena a osmého na to byl nový článek víry prohlášen. Biskupové čeští zajisté byli mezi biskupy svědčícími pro prohlášení nového článku víry. Zda právem? Adolf Patera v Č. M. 1884, 511 vyznává: „V básnické literatuře staročeské (z dob předhusitských) nalézáme více památek, jež svědčí o veliké úctě, kterou chovali naši předkové k Panně Marii.“ 1/2 časů pozdějších uvádíme toto: Minorita Jan Vodňanský vydal r. 1509 „traktát o početí přechistém a neposkvřněném Panny Marie.“ Ať již se způsobem, jakým tu staré učení církve hájí, bychom třeba nesouhlasili, jest traktát tento důkazem, že v učení to u nás věřeno bylo. Horlivost unášá našeho spisovatele k přání kolikráte nekřesťanskému. Píše na př. „Kdo jinak smýšlí a mluví, (fol 78) „hodni by by byli, aby jim zuby vytlukli a jazyky vyřezali, aby více nikdá na tu svatú pannu jako psi neštěkali.“ Na konci svého traktátu vypravuje Vodňanský, že před osmi lety v Bechyni přispěním

Panny Marie byl uzdraven a díkem za to složil „pieseň o početí milé panny Marie.“ Prvá sloka této písně dle Mus. 1884, 539 odkud zpráva tato jest vyňata zní: „Jasná záře z noci vyzřela, — K své jasnosti den jest pojela, — Noc zahravši světla se skvěla, — A slunečné paprsky vzela. — Žádnát se záři nevrovná — V početí kromě Panna Maria, — Nemohla té poškrvny mieti — Kteruož mají všickni děti “

Další důkaz o víře v Rodičku bez poskrvny prvotního hříchu počatou máme z r. 1520, kdy „měšténin města Nové Plzně, Jan Chrt dal 700 kop, aby se sloužila zpívaná mše votiva v každý nezasvěcený pátek o Neposkrvněném Početí Marie Panny a to hned po ranní sv. mši na věčné časy, což se dosavad, (asi v letech 1700—1722, když Beckovský psal druhý díl své Poselkyně) zachovává cum diacono i subdiacono při oltáři Panny Marie zázračné. K tý sv. mši toliko samé pacholátka oblečená v pěkných komžičkách, majíce na hlavách červený biretky neb kvadrátky, zpěv vykonávají“ Beckovský, Poselkyně II. sv. 3. str. 565.

V červenci r. 1652 u přítomnosti císaře Ferdinanda III. a jeho syna posvěcena byla socha Panny Marie bez hříchu dědičného počaté na náměstí staroměstském v Praze s tímto nápisem: „Panně, Rodičce bez poskrvny prvotné počaté za obhájení a osvobození města zbožný a spravedlivý císař sochu tuto postavil 1650.“

Konečně ti, kdo povyšování byli k důstojnosti doktorské na universitě pražské, museli vyznati svou víru a ochotu hájiti toto učení o Rodičce Boží. Moderní, vše náboženské horlivosti nepříznivý vítr odnesl již dávno tento zvyk při promócích na světských fakultách, tak jako nedávno tatáž mrazivá novota odstraniti chtěla pomník víry zbožného Ferdinanda. Tak vidíme, že víra v Pannu Marii a náboženství vůbec, za celá čtyry století se nezměnila, za to však oblékli mnozí také-katolíci plášť pohanské, židovské, francouzské a vši možné kultury vysvlekše svou starou kulturu křesťansko-katolickou. Víra stará, ale katolíci podle mody. —

Pro dobrou paměť Ferdinanda III. stůj zde ještě tato zpráva Beckovského II. 3. 440.: „Ten Bohu i lidem milý pán byl velký ctitel sv. Václava, dědice a patrona Českého; nebo kdykoliv on píseň: Sv. Václave, vévodo české země atd. v kostele sv. Víta na hradě pražském i také jinde zpívatí slyšel, neobyčejnou veselost na sobě znáti dával, z okna své císařské modlitebnice hlavu, aby ho lid viděti mohl vyložil, tu píseň zpívatí pomáhal, za českou řeč (jako nyní od mnohých rozených — Čechů, své mateřské řeči české nenávisníkův, se děje) nikdá se nestyděl, nýbrž, kdykoliv se příležitost dala, rád on česky mluvil“... Tak bývalo prosím před dvěma sty a více lety. Za našich dob prý mnohý pan podučitel sedí v kostele mezi zpívající mládeží z ticha a vážně jako nějaké na svou dřevěnou šavli pyšné veličenstvo kdesi ve střední Africe.

D o p i s y.

Ze severo-východních Čech.

Krásné vyznání. Znal jsem před lety jednoho vzdělaného, velmi učeného pána; byl profesorem na gymnasium v L. . . . a v oboru svém pravým mistrem; za to ale moudrosti nebeské a vědomosti náboženských byl prost úplně a prázden. Zanedbáno bylo v jeho mládí, dáti mu dostatečného náboženského vzdělání, a proto neměl víry téměř žádné. Nicméně však dbal o to všemožnou péčí, aby děti jeho byly důkladně vycvičeny ve víře a vzdělány na základě náboženství. Přátelé jeho, vidouce toto známým jeho zásadám naprosto se příčíci počínání, tázali se po příčině. I odvětil upřímně: „Přeju dítkám svým většího pokoje duševního a většího vnitřního štěstí než-li jsem ho užil sám. Toho však jim lze dojíti jen tehdy, budou-li míti více víry, než-li já!“

J. S.

Od Nechanic.

Tam v něm. Mostě sesazen byl sv. Jan Nep., protože byl Čechem a stejné cti dostalo se mu k novému roku 1885 v chudém městečku v Nechanicích, kde je v celku as 1700 lidí, z nichž ovšem valná část toulá se světem s harfami. Jen 5 uliček čítá město to, a přece ku konci r. 1884 pojmenovány jmény, dle znamenitých mužů v národě našem, aby snad příchozí nezbloudil. Stůjítež zde jména oněch 5 uliček. Ulice ku Hradci Kr. jmenuje se: „ulice Palacká.“ Ulice k vesnici Hrádku, arci špinavá, má jméno: „ulice Jungmannova.“ (Že se staroušek ten v Praze na soše neobrátil.) Třetí ulice jmenuje se: „ulice Havlíčkova“ a čtvrtá s pátou, které vedou k soše sv. Jana Nep., jmenuje se „Husova a Žižkova“! Na či radu se to stalo, těžko sice souditi, ale zdá se, že ten kompliment sv. Janu Nep. vysekl nějaký JUDr., který rád pod farní střechu hledí a kterému se vše protiví, co k náboženství křesťanskému směřuje, nejen socha sv. Jana Nep., ale i kostel a škola, do níž dítky své neposílá, aby učení P. Ježíše se nepokazily.

FEUILLETON.

Devatero cizích hříchů v.

Povídky ze života pro život, píše PETR KOPŘIVA.

2. Hřichu veleti.

Pan derechtor Fouňálek.

Žalostín jest farní osadou v severních Čechách a spolu sídlem patronátního a hospodářského úřadu na panství knížete....

Píšeme datum 1870. a to tu neděli po svátku Navštívení nejblahoslavenější Panny Marie.

Do Žalostína sjíždějí se na lehkých polních vozících okolní správcové a pojezdí ku „konferenci“ či jinak ku zpravodajství, k poradám a skládání běžných účtů. Žalostín tvoří jakýsi střed panství, a byl od jakživa sídlem hospodářského ředitele.

Až do roku asi 1865. — tedy až do války s německými bratry, bývalo na všech panstvích starodávným zvykem, že porady úřednické, jakož i výplaty dělníků konaly se vždy v sobotu odpoledne, tak aby v neděli na to všickni: páni i služebníci mohli jíti do chrámu Páně na služby boží; avšak rokem hned následujícím byl dán starý ředitel na odpočinek a místo jeho zaujal jakýsi p. Mayer, jež si kníže pán byl přivezl odkudsi z mořských lázní a o němž lid, sotva že uzřel jeho řídké, přizrzlé, přes rty sahající kníry a ty jeho takměř vykulené oči, jež na ten náš boží svět v Čechách pohlížely asi tak pyšně a pohrdavě, jakoby byl Pán Bůh všecko stvořil jen k vůli panu Mayrovi, — ihned si šeptal: to bude „ň á k ý F o u ň á l e k!“ Již dříve, než-li p. Mayer nohou svojí na půdu českou vkročil, předcházela jej pověst: že je hrozně učený, že má tudíž veškery hospodářské vědy v malíku a že v době velmi krátké všecko všudež promění v hotový ráj. Když brzy po válce k podzimu vedle rozkazu z ústřední kanceláře správce žalostinského dvora pro nového p. ředitele na nejbližší stanici přijel, aby jej odvezl, pršelo právě a byly proto cesty bídný. První slova, jimiž nový p. ředitel svého podřízeného přivítal byla: hol euch der Teufel mit eurem Wetter! — aby vás čert i s tou povětrností vzal! — Nechci právě panu správci sahati do svědomí, ale vsadil bych se, že i on na vzájem pana ředitele slovy podobnými, — aspoň v duchu, — vítal. Slovem, první dojem, jaký p. Mayer na úřednictvo i lid učinil, byl rozhodně nepříznivý. Proto panu Mayrovi ihned přezděl: p a n d e r e c h t o r F o u ň á l e k.

Za ty čtyři leta, od r. 1866 až do 1870 naučil se tolik česky, že uměl šafáře, poklasného, případně i p. pojezdného tou povšechně známou panskou, německo-českou hantýrkou vypeskovat a lidu dělnickému vynadat. Mnozí Němci říkají, že čeština je pro ně příliš těžká a že jim nelze jí se být jen poněkud dobře naučiti, leč ku podivu p. Mayer naučil se v době velmi krátké česky nadávati, česky peskovati a česky klnouti. V tomto mluvnickém oboru osvědčil nevšední vlohy.

Rozumí se, že všecko domácí knížecí úřednictvo vidělo se panem Mayerem odstrčeno a že považovalo jej za vetřelce, leč bylo jim podrobiti se železné nutnosti.

Nový ředitel, sotva že úřad svůj nastoupil, výplaty ze soboty přeložil na neděli ráno, rovněž i konference úřadnictva a to pod záminkou, že prý výplatami v sobotu celého půl dne se promrhá. Nadarmo namítali ostatní úředníci, že nejen oni, ale i pracovní lid mívají v neděli své pochůzky, své řízení zde, buď onde; že jsouce po celý týden v práci, mívají v nejbližším městě pro své rodiny co kupovati a že by neměli se v neděli o celé půl dne zkracovati; nadarmo namítal i p. farář, že přeložením výplaty ze soboty na neděli ruší se den boží, že lid od služeb božích se zdržuje a že nemaje po celý boží rok příležitosti, aby mohl povinnosti své křesťanské zadosti učiniti, nutně musí zdivočiti: nový p. ředitel všecky odbýval zkrátka: bol euch der T a jděte si do horoucího p

V tu tedy neděli po Navštívení nejl. P. M. ráno bylo dle nového pořádku řízení a spolu výplata. Dříve než-li s touto se počalo, dal p. ředitel rozkaz, že ode dneška po všecken čas žní bude v neděli a ve svátek se pracovati, kdožby rozkazu toho neuposlechl, aneb do práce se nedostavil, že bude okamžitě ze služby a práce propuštěn.

Nastalo všeobecné bručení. Přítomní správcové namítali, že něco podobného dělalo se zde vždy jen výmínečně a toliko ve srozumění s duchovní vrchností a že povstanou z toho nemilé třenice, jelikož ani oni rozkazu tomu podrobiti se nemíní; šafářové namítali, že se jim pracovní lid rozprchne a konečně namítali i dělníci, že budou v neděli pracovati, jenž když toho bude nutně třeba a když se jim bude líbiti. Na tato výhrůžná slova p. ředitel vytasil se jakousi listinou, kterouž všem přítomným předčítal a v níž se mu z ústřední kanceláře dává plná moc, v čas žní práci ukládati i v neděli a svátek. Nastalo utišení. Úředníci mlčky sklopili hlavy, šafáři hryzli si mlčky pysky a lid mlčky zatínal pěstě v kapse.

Na panských dvorech je dvoje dělnictvo: Stálé a nestálé. Stálý dělník je po celý rok ve službě, má svůj byt, svůj deputát a svoji mzdu. V čas nutné práce najímá se více dělníků, kteří po žních opět se propouštějí. Z těchto nestálců vybírají se nejhodnější ku celoroční službě.

Stálcové považují se ve dvorech panských i v obcích za usezelé rodiny, jaksí za spoluobčany. Panský dvůr stal se jim druhým domovem. Zde zrodily se jim děti, zde často uzavírají sňatky, zde i umírají. Taký hospodářský dělník nerad loučí se s dvorem, v němž zdomácněl.

Na tyto stálce vlastně byl rozkaz pana ředitele namířen.

Ze všech stálců ve dvore žalostínském byl nejstálejším, protože nejhodnějším dělník Tichý. Přišel sem asi před desíti lety, kdesi od Tábora s nůží na zádech a s mladou ženuškou, kteráž na prsu nesla děcko. Ženatý dělník v panských dvorech vždy bývá vítanějším, nežli svobodný. Během let nahromadilo se mu pět dítek, kteréž on všecky dobře živil a zdárně odchoval. Tichý byl vzorem hospodářského dělníka, na něhož mohl se šafář spolehat. Za to měl i ze všech dělníků nejlepší deputát a spolu naději státi se v brzku poklasným, aneb aspoň pana ředitele kočím, kterýž, jak známo, v starobě má nároky na výslužbu.

Když p. ředitel rozkaz svůj za příčinou nedělní práce přečetl, a když okem přísným kolem se ohlížel, zdaž by kdo proti co rozkazu namítal, tu po krátkém polohlasitém úžasu, všickni se ztíšili, jakoby železné podrobovali

se nutnosti. Ticho toto přerušil dělník Tichý. Předstoupil před řiditele, poklonil se a hlasem klidným sice, ale rozhodným pravil: — Vzácný pane, já s mojí rodinou kromě nutných případů ku př. nečasu, v neděli pracovati nebudu.

— Že nebudeš? — tázal se představený výhrůžně.

Oči všech obraceli se na smělce, jenž opovážil se všemocnému úředníku odporovati. Sami úředníci divili se smělosti pěti dětmi obdařeného chudáka, před nímž musili se -- zastyděti.

— Nebudu v neděli pracovati, — odpovídal Tichý hlasem povýšeným, — protože to sám Bůh zapovídá. —

— Tedy táhni do horoucího pekla! — vzkřikl na něho řiditel, všecek zlostí se třesa.

— Nikoliv vzácný pane, do horoucího pekla nepotáhnu, na opak prosím každodenně svého Boha, aby mne od ohně pekelného zachoval. Chce-li se se komu jinému do pekla, nebráním mu, já zatím potáhnu, kam mne Bůh povede, potáhnu mezi hodné lidi, kteří se Boha více bojí, nežli vy. Na místě, kde se den Paně svévolně ruší nemůže býti požehnání božího a kdyby to i na statcích knížete pána bylo, jehož Bůh račiž při zdraví zachovati — —

Dělník nedomluvil, jelikož řiditel vztekem se na něho sápal a jej vlastnoručně ven z úřadovny vyhazoval.

— Fuj hanba! ozval se ze zástupu hlas.

Hlas tento řiditele zarazil.

— Půjdu sám a není třeba mne odtud strkati, — okřikl se Tichý na karabáčníka. — Věru špatně se mi za všechny mé zde práce odsluhujete, ne-dej Bůh abyste jednou ještě mých mozolovitých rukou potřeboval. — Po těchto slovech Tichý z kanceláře odešel.

Asi v hodině po tomto výjevu se ženou a pěti dětmi ze dvora odjížděl. Měl úhledný ruční vozík, do něhož všechny své harapatky naložil, dvě pak nejmladší dívky na vrch položil, ostatní tři běžely pěšky za vozíkem, jež on táhl a žena v zadu tlačila. Celý dvůr vyšel za odjíždějícím, všickni dávali mu s Bohem, sami úředníci tiskli mu vřele ruce, šafář utíral si s očí slze jak hrách veliké. — Takového dělníka dosud jsem neměl a také nikdy více nepoměju, pravil za odjíždějícím; však on se ve světě neztratí. —

(Pokračování.)

D r o b n o s t i.

Z Králové Hradecka.

Nenáviděl zvonění a proto se mu nezvonilo. (Pravdivou událost vypravuje J. V.) V jistém venkovském městě žil boháč, který, ačkoliv bohatství měl nesmírné, přece ani tím nejmenším chudině ku pomoci nepřispěl, ba naopak odíral každého u koho jen viděl, že mu nějaký zisk poplyne. A proto nešetřil ani vdov, ani sirotek.

Často sedával s přátely sobě rovnými a hodoval. Rozkoše světské byly mu milý, a rád kochal se v nich, avšak nepomýšlel nikdy, že bude jednou museti toto vše opustiti.

Jak mu byly tyto věci milý, tak nepatrná věc, „zvonění“, bylo mu nanejvýš protivno. Často sedě uprostřed kruhu dětí a přátel svých říkával, k čemu třeba při pohřbech zvonění?

Tak žil a v dosti vysokém věku zemřel.

A co se nestalo!

Pohřeb jeho připadl právě na veliký pátek.

Dědicové byli by rádi dobře zaplatili, kdyby mu mohli dáti při pohřbu zazvoniti, ale nemohli.

Než však ani tělo jeho nemohlo býti vneseno do chrámu, poněvadž vystaven byl právě hrob Páně. Zasmušile a zvolna postupoval průvod s rakví ku hřbitovu a lid místo modlení opakoval si: nenáviděl zvonění, proto se mu nezvoní!

Moc milosti Boží. Na počátku tohoto století žila na carském dvoře v Petrohradě vdova kněžna Galicinová se svou dcerou Alžbětou, a právě tato princezka Alžběta vydala svědectví neklamné, jak veliká jest moc milosti Boží, že u Boha není nic nemožného.

Ona sama vypravuje ve svých zápiskách, že bylo její mládí smutné. Otec zemřel jí již v útlém mládí a matka, ač ji velice milovala, byla na ni příliš přísná. Vychovatelé, kteří jí všemu možnému naučiti měli, zacházeli s ní krutě a nešetřili ani ran. Následek takového vychování byl, že se stala nedůvěřivou, zarputilou a prehlou.

Vychována jsouc v ruském rozkolu, nevěděla dlouho, že se její matka stala katoličkou; teprv když dospěla 16. věku svěřila se jí s tím matka sama. Toto vyznání matčino účinkovalo na ni hrozně, a rozhořčilo ji proti církvi katolické a proti Jesuitům, které za původce obrácení toho považovala, takovou měrou, že se zapřísahala pomstou proti sv. církvi, kteroužto přísahu si i na lístek napsala, a po celé čtyry roky ani jednoho dne nevynechala, aby byla po večerní modlitbě přísahu tuto neobnovila.

Nic však méně byla Alžběta dobré dítě, byla velice vzdělána, ohnivá, ale při tom dobrého srdce, všemu šlechetnému přístupna, jemného svědomí, a co do povahy rozhodná. Ač by byla ráda do divadla chodila, odepřela si to, by jen neporušenost svou zachovala. Když jí bylo 18 roků, zahořelo srdce její láskou, než náklonnost tuto zachovala v srdci svém neprozradivši ji ni zrakem ni slovem. Bylať zajisté z těch, kterým přislíbeno jest: blahoslavení čistého srdce, nebo oni Boha viděti budou.

Když byla jednou přítomna v katolickém chrámu zádušním službám Božím, které se konaly za bývalého učitele jejího, zbožného to kněze vlášského, uslyšela vnitřní hlas jakýs, který jí pravil: „Nenávidíš sice víru katolickou; ale sama staneš se katoličkou!“ — Po hlase tom vyhrkl proud slzí z její očí, který ani zadržeti ani sobě vysvětliti nemohla. Od tohoto dne byl život její boj a vzpírání se proti neviditelné a milosrdné ruce Páně. Když pak na to letní dobu trávila na venkově poblíže Petrohradu podrobovala se dobrovolně nej přísnějším skutkům kajícím, postila se, v noci vstávala z lože, by se modlila a i na tvrdé podlaže spávala. Srdcem byla již katoličkou, pouze rozum její plný předsudků proti víře katolické vzpíral se všemocné milosti Boží.

Když se na to z letního pobytu do Petrohradu navrátila, dozvěděla se, že opět jedna z její příbuzných stala se katoličkou; to rozhorčilo ji nemálo, činila jí výčitky, plakala. Nemohla se ani večera dočkat, aby si jen po modlitbě na kolenou známou přísahu pomsty odlehčila. Nož podivno, když jala se přísahu tuto říkati, odumřelo slovo na jazyku jejím, nemohla, a nemohla vši mocí přísahu tuto vysloviti, ač se všim možným způsobem o to byla přičinila. Nemohouc tak učiniti, vrhla se na lože, a místo spánku naplnilo hluboké rozjímání o víře katolické mysl její a sice takovou mocí, že nikdy lépe, byť byla o víře katolické četla, co chtěla, nemohla býti pevněji přesvědčena o pravdivosti její, jako rozjímáním oné noci. Milost Boží naplnila srdce její, a proto hned z rána vrhnouc se matce své s pláčem do náručí, ji prosila, by ji bez odkladu doprovodila k P. Rozavenovi, že chce se státi katoličkou, byť i ztratila veškeré statky i život svůj!

Po osmi dnech přijala pak z ruky onoho velebného sluhy Božího tělo Páně. Za 10 neděl na to v noci na 21. prosince 1815 byl jesuita Rozaven i s veškerými spolubratry svými na vždy z Petrohradu vypovězen.

Roku 1826 stala se řeholnicí kongregace Nejsvětějšího Srdce Ježíšova, byla výtečnou učitelkou, působila i v Americe, kde ošetřujíc žlutou zimnicí zachvácené, dne 8. prosince 1883 v ruce Pána vydala duši svou.

I ona podává důkaz, že jinověrec, čím etnostnější život vede, tím spíše stává se katolíkem; kdežto naopak katolík, čím spustlejší život vede, tím snáze od církve katolické odpadá.

Pomlčíme-li o změnách víry k vůli vdavkám a ženění, poznáme, že etnostný život vede jinověrce do lůna církve katolické; hřích pak, zvláště pýcha, smilstvo a touha po penězích že přivádí katolíka k odpadnutí. *J. Pršek.*

Americký misionář Weninger, byv tázán, co toho příčinou, že protestanté, jakmile se jen octnou mezi katolíky, ihned o víře mluví, kdežto katolíci tak nečiní, odpověděl: Když deset zdravých lidí u stolu sedí, nenapadne nikomu, aby mluvil o zdraví, baví se jinými věcmi. Než když mezi ně přijde jedenáctý, který má nějakou nemoc, ihned o této nemoci počne hovořiti. A tak se to má i s katolíky. Mají víru zdravou, apoštolskou, proto o ní, jako zdravý člověk o zdraví, ani nehovoří. Ale protestant tím, že hned o víře mluví, prozrazuje — ač si toho ani snad vědom není — kde nemoc jeho vězí. Víra protestantská jest víra nemocná, schází jí mnoho věcí, které Kristus ustanovil a Církvi své odevzdal.

Památná zlatá svatba. Ve státu Arcadia-Ohio oženili se dva bratři bliženci Isák a Moric Mart dne 20. prosince 1834 se dvěma bliženkami z Indiany. Všickni čtyři žijí dosud a slavili v minulém prosinci zlatou svatbu u přítomnosti svých dvaceti dvou dětí, přechetných vnuků a pěti pravnuků. — „Kdyby všechny rodiny byly takto četny,“ dokládá Pèlerin, „a dosti svaty, jak snadno šířil by se počet vyvolených — a jak rychle ubývalo by i bídy na zemi!“

Osudný maškarní žert v době svatopostní. Těchto dnů odbýván v Nizze velký maškarní ples, na němž se objevilo také několik mladých pánů v nanejvýš originelní masce, bronzových kyvadlových hodin. Tvář i ruce měli nalíčený bronzovou barvou a rozumní se, že vzbuzovali všeobecnou pozornost. Avšak brzy po půl noci originelní ty masky jedna po druhé zmizely. Na plesu nikdo netušil tragický konec této maškarády. Dva z oněch mladých pánů zemřeli ještě téže noci za strašného vrhnutí, ostatní jsou na smrt nemocní. Lékaři prohlásili, že bronzové líčidlo obsahovalo silný minerální jed, jenž ihned měl v zápětí otrávení.

Návěští.

Jelikož v tomto čísle začíná se povídka o druhém cizím hříchu, začínáme spolu pro nově přistouplé odběratele druhé pololetí, kteréž zakončí se číslem 24, tak že dvě čísla listu našeho dostanou nádavkem, jakož i během téhož roku povídku o I. cizím hříchu v prvních číslech vyšlou. — Vzdávajíc četným pp. dopisovatelům srdečné díky, prosíme o poshovění za příčinou dopisů dosud neuveřejněných, při čemž dovolujeme si podotknouti, že lid nejvíce libuje si v náboženských pravdách, jež se mu v rouše povídkovém podávají.

Nedošlá čísla nechť se obratem pošty reklamují. — Rozebráním 2000 výtisků nemohli jsme v poslední době všem objednávkám z venkova vyhověti, čemuž doufáme zvýšeným nákladem 3000 výtisků všemožně odpomoci.

Obsah „Obrany víry“:

Výroky sv. Petra v bráně nebeské. — Z pozemského ráje. (Almanach du Pèlerin.) — Mnich kapucín. (Die Warnsdorfer Hausblätter.) — Ďáblův most. (Alex. Dumas) — Drobnosti historické: Zdáli se víra mění? — Dopisy: Ze severo-východních Čech. Od Nechanic. — FEUILLETON: Devatero cizích hříchův. Povídky ze života pro život, píše Petr Kopřiva. (Pokrač.) — Drobnosti.

Nakladatel, vydavatel a odpovědný redaktor: PETR KOPAL.

Tiskem knihtiskárny Cyrillo-Methodějské (J. Zeman a spol.) v Praze.

OBRANA VÍRY.

Časopis věnovaný zájmům katolickým.

Vychází 5. a 20. každého měsíce. — Předplatné pro Prahu: celoročně 1 zl. 75 kr. čtvrtletně 45 kr. Poštou pro Prahu i venkov celoročně 2 zl., čtvrtletně 50 kr. jednotlivá čísla po 8 kr. — Kdo předplatí na 5 výtisků, obdrží šestý nádavkem 5 výtisků prodává se v administraci za 30 kr., 20 za 1 zl., 100 za 4 zl. — Administrace v Cyr.-Met. knihtiskárně v Ostrovní ulici, redakce na Vyšehradě č. 69.

Jeho Eminenci nd. p. kardinál-arcibiskup Bedřich kníže Schwarzenberg, primas království Českého.

K. Osířel nám český Sion, zemřel náš arcipastýř. Slyšeli jsme mnoho lidí se slzami v očích volati: byl hodný, přál a dal co měl chudým! — Chudí byli vždy za ním, jako za Pánem Ježíšem a jeho svatými apoštoly.

Osířel český Sion, osířel nám královský hrad. Do nedávna ještě bývalo na Hradčanech velmi živo. Nejjasnější králevic Rudolf dlel v královském hradě. S ním zároveň na hradě Její Veličenstvo, císařovna a královna Maria Anna trávila všecken čas svého vdovství jako druhá prorokyně Anna, — v chrámě a v dobročinnosti.

A nyní všecko, královský hrad i palác arcibiskupský osířel. Nejjasnější, mladistvý králevic se svojí spanilomyslnou chotí přesídlil do císařského hradu ve Vídni; Její Veličenstvo císařovna a královna Maria Anna přesídlila — do císařské hrobky u cti-hodných Otců kapucínů tamtéž; — a dne 1. dubna Jeho Eminenci kníže arcibiskup pražský přesídlil do hrobky v kapli Kinského ve chrámě sv.-Vítském.

Jakou tu těžkou, přímo nenahraditelnou ztrátu utrpěla chudina nejen v Praze, ale i v celých Čechách a jakou ztrátu chudé svatyně, dobročinné spolky, vůbec všecken náš život!

Život našeho milovaného velepastýře čtenářům z jiných listů s důstatek je znám. Aníž máme v úmyslu širě zde popisovati velikolepý pohřeb jeho. Dovolujeme si tuto uvést, co nám odjinud ze života jeho sděleno bylo. D. p. Sasínek, duchovní správce v nemocnici milosrdných sester pod Petřínem, psal nám:

Loňského roku konala se slavná třídní slavnost na památku třistaletého jubilea sv. Karla Bor. u Milosrdných Sester v Praze pod Petřínem. Zvěčnělý kníže arcibiskup dne 6. listopadu 1884 sloužil v chrámě téhož sv. Karla pod Petřínem nejsv. obět mše sv. Po snídani, jakož činval i předešlá leta, šel navštívit nemocné, provázen jsa duchovním nemocnice a představenou domu. Na první chodbě přišla mu vstříc staříčká představená kuchyně, cti-hodná p. M. Andresia, a políbila mu ruku. Kardinál ji milostivě oslovil: „Jak jest, sestro Andresie?“ — „Vaše Eminenci, již mi jaksi nohy vypovídají službu.“ — „Ano, ano, dozráli jsme; tuším, že již oba půjdeme,“ odpověděl nejdůstojnější arcipastýř. — „Vaše Eminenci, mne se taky zdá,“ odpověděla zase sestra. — Letos z pátku na sobotu, ze dne 20. na 21. března umřela cti-hodná p. M. Andresia, a v osmý den po její smrti zemřel nejdůstojnější p. kardinál.

Dejž Bůh jemu i sestře Andresii dočekať se radostného z mrtvých vstání!

Svěcení neděle a svátků.

V četných městech francouzských zejména v průmyslovém Lyoně utvořil se spolek pro důstojné svěcení neděle a svátků. Každý člen nově přistupující zavazuje se:

1. Že neotevře v neděli a ve svátek krámu, dílny, závodu jakéhokoli, hutí, továrny atd.
2. že v den sváteční ani kupovati nebude, ani prodávati;
3. že v den sváteční rukou ku práci nepřiloží a také nedopustí, aby domácí jeho a služební pracovali;
4. že pokud možná bude kupovati jen od prodavačů, kteří se sami také za členy spolku přihlásili.

Nelze zajisté dosti vychváliti šlechetný tento podnik, kterým by se poněkud napravilo pohoršení, povstale ze zvyklého již znesvěcování svátků. Uznávajíť bodří katolíci francouzští, že největší pohoršení toho druhu z vlasti jejich vyšlo, jakož i, že jest hlavní příčinou všech neštěstí a nezdarů v životě jejich národním. A proto přemýšlejí o důstojném zadostučinění, o neklamných pomůckách proti hrozcímu zlu. Že zmíněnými spolky dobrou a jistou cestu volí, přisvědčí zajisté každý rozumný katolík, a mimovolně třeba nám i v tom viděti je svými mistry. Či neřídili jsme se i my pilně dle jejich příkladu v příčině znesvěcování dne svátečního? Či nabývá tvář českých měst vidu jiného, méně všedního v den Pánu zasvěcený než v den nejpilnější práce? Či dosud jako zbožní předkové naši činívali, ukládáme v svatvečer nedělní všeliké nástroje k výdělku určené, abychom chopili se jich až s jitřenkou pondělní? Rozhlédněte se po čarovných dědinách požehnané vlasti naší, po žitrných rolích a lučinách, a rcete, kolik nalezáte hospodářů, již jako otcové jejich nábožnou myšlénkou vítají posvátné jitro nedělní a pořádek denní určují, aby se všeliký dům jejich služeb Božích účastnil? Kolik spíše asi vyjíždí čeledínů do polí, kolik uzříte jich v potu tváře pracovati v době, kdy v chrámu Páně k slovu sluhy svého sestupuje s nebe Spasitel, aby zehnal lidu svému a síly mu udělil k nové celotýdenní lopotě! Ba zvláště ve krajích novověkou osvětou krmených bolno je srdci katolickému ve krásný den nedělní, kterýž chová v sobě tolik posvátného kouzla, že s blahou touhou a tlukoucím srdcem těší se na staříčký výměnkář, i švarná

hospodyně a kučeravé vnouče, i pán i čeledín, i bohatec i žebravá babička, jak bolno tu, kdy ocítneš se v rodině moderním zásadám holdující. Večer sobotní neliší se od jiných, leda, že služby drůbež na zítřka oškubávají. Klekání slavnostního čelců neslyší, ráda opičí se po pánech, jen snad některá podruhně vzpomene si na „Anděl Páně“. Bylo mi velmi úzko v podobný nevídaný dosud předvečer nedělní. Mysl toužila po samotě, bylo tak krásně, příroda světla zdobíc se úsměvem nejluznějším a pohlcujíc jasné zvuky malého zvonku kostelního. „Zítřa nevstávej časně, je neděle,“ připomínala mi hosti svému hospodyně, když jsme se všickni z přízemní světnice rozcházel, musíme si odpočinouti.“ — Půjdeš do kostela? — táži se. „Ano, o osmé hodině je mše, máme ale dost času, přijdeme-li o půl deváté, abychom slyšeli ohlášky; dlouho tam člověk nevydrží, bývá mnoho lidu a kostelíček je malý, ti lepší chodívají tedy obyčejně až pozdě, neboť jemnější činy toho nesnesou.“

A ráno dováděla chasa po dvoře, pracovala jako jindy a bylo znáti, že ze zvyku ani na kostel nepomýšlí. Kdo by také vše doma upravil? O půl osmé probudila se hospodyně a když seznámili na mši sv., ubírala se pohodlně k šatně, aby prohlédla všecky svoje šaty.

Hospodář vyšel procházkou do polí, aby si zakouřil v přírodě. „To můj nedělní zvyk,“ podotýkal, „v ostatní den musím již pracovat jako jindy.“ A v kostele? Ty lepší měli blíže oltáře dvě lavice; ku konci výkladu zašustělo to mezi lidem, za okamžik znovu a zase znovu, až naplnily se lavice. Před požehnáním vyšli zase „ty lepší“, poněvač po požehnutí hrne se mnoho lidu. Před kostelem rozestavěli se po hřbitově, obdivujíc se vzájemně pěkným toaletám, které již dávno neviděli. „Toť naše nedělní zábava,“ vysvětlovala mi ochotně zase hospodyně, „počítáváme tu po kolika nedělích zase dojde u které na prvý šat. Dokázalať již některá tolik, že teprv za půl roku svoje toalety vystřídala, zvláště kdy časem ani v kostele nebyla.“ — Dopoledne ukládala pak hospodyně šaty a skvosty a po obědě zasedla jako obyčejně v den všední ku pletení záslon. Ani v domě nikdo netušil, že se v kostele také odpolední služby Boží konají. O té neděle! A takovými požitky mělo by se spokojit to vřelé, zbožné srdce české? Nikdy. O nedej lide drahý vyrvati si posvátnou poesii dne svátečního. Ty otče, vědom autority své, pozvedni čelo a kaž synům i čeledi a slova svoje příkladem doplňuj! Kdož odolá svatému právu pána, hospodáře? Ty matko, obratným způsobem svým zařídí činění dcer svých i služek i učňů a kohokoli spravuješ, aby s klekáním usmíval se již na tebe domov krásnější, domov svatý, nedělní.

Sama podobným úsměvem přiodějí svou tvář; pamatuj, že nezměrna jest v domácnosti tvoje moc, že od uvítání tvého závisí i dobrá mysl otcova. A kdož by nepospíchal k tobě k tvému krbu, kde všecko září, a posvátným dýše vábem! O rádi sejdou se tu k tobě otec i jaří synkové, i vřelé děvy, dcery tvé i volněji dýchající čelěd a rádi pomodlí se „Anděl Páně“ slavnostněji než v jiný den, by uvítali den sváteční. A jako doma působíte oba, čiňte i mimo dům. Jste snad členy spolků křesťanských? Vy junové katoličtí a zbožné děvy naše zapsali jste snad jména svá do seznamu spolku jinochů křesťanských a panen? Hle, otevřeno vám nové působiště! Přičiňujte se o svěcení, důstojné svěcení svátků a neděl, neříkej žádný „sám ničeho nezmožu“, samotným zajisté nezůstaneš, příklad živý, hrdinný, jest zároveň

mocným, a vábí neodolatelně. Jak snadno daly by se ve stanovy spolků vašich přidati výše zmíněné čtyři odstavce o svěcení svátků, jak rádi vyhověli by přednostové spolků v příčině této žádosti zbožných členů! Příklad jedné obce vábil by druhou, dobří venkované nezůstali by v horlivosti katolické za měšťany a volky nevolky přihlašovali by se za členy spolků i mnozí, kterým by z počátků snad jen o výdělek běželo, později ale jistě o spásu vlastní duše i o mír a blaho vezdejší a věčné, jehož hojně skytá zachovávání třetího přikázání Páně.

Vypravuje se, že brzy po zařizení spolku pro svěcení svátků v Turině přišla v pondělí elegantně oděná dáma do bohatého závodu se střízným zbožím, a žádala o svůj účet. Udiven, že přeje si účtu v polovici měsíce, tázal se majitel, byla-li snad kdy se zbožím jeho nebo obsluhou nespokojena. „Nikoli, odpověděla dáma, jsem ale členem spolku pro svěcení neděl a svátků a zavázala jsem se, že kupovati budu jen u členů jeho, kteří v neděli krámů neotvírají. Pročež odpusťte!“ Sotva odešla dostavila se jiná paní s touže žádostí, po ní zase jiná a ještě mnohé a mnohé, až ubohý obchodník s ustrnutím pozoroval, že bude mu ztratiti nejlepší odběratele. A co učinil? Z nouze stal se poslušným přikázání Páně, došel ku přednostovi, zapsal jméno svoje v seznam členů požehnaného spolku a pilně zachovává nyní vytčených mu stanov. Podobně vedme si i my, nepřestávajíce sami na sobě, nýbrž vlivu svého užívejme, aby i jiní tak činili. Za nedělního odpoledne scházejtež se členové katolických spolků po službách Božích u některého člena nebo v letě v přírodě, radte se, jak byste spojenými silami působili, povzbuzujte se vzájemně a pobavte se četbou spisů, kteréž společně odbíráte. Jak mile a záslužně strávíte tak den Bohu a duši i odpočinku těla určený a s vědomím vykonaného dobra s Bohem začnete nový týden práce a péče o život vezdejší.

J. K.

Maria Maximiliana Hohenzollerská, matka zdárných českých synů, žila před 200 lety.

Když Maria Maximiliana Hohenzollerská dospěla v pannu, žádala ji mnohá velemocná knížata pro její slůčnosť, kterou slýnula, o její ruku. Více ale si ji přáli pro její bezúhonný život a mravy velmi uhlazené. Stala se konečně manželkou Jachyma z Jiudřichova Hradce, syna Adama z Jindřichova Hradce, nejvyššího purkrabí království Českého. Manželství to bylo bezdětné. Po smrti Jachymově podala Maria M. ruku svou Adamovi ze Šternberka, muži to, který mezi předními katolickými šlechtici českými požíval zvláštní vážnosti. Z manželství toho pocházelo více dítek, mezi nimiž Matěj František, otec tří synů (Václava, Norberta a Ignáce), kteří v sedmnáctém věku nemálo vynikali. Po smrti tohoto druhého manžela, jenž dlouhý čas nejvyšší úřad v zemi zastával, zůstala po celých 25 let ve stavu vdovském.

Maria Maxmiliana již od dětinství svého Bohu věrně sloužila, majíc povždy péči o věci nehynoucí. Když pak ovdověla, dosáhla touha její po věcech nebeských stupně nejvyššího. Všecken čas, který jí zbýval, věnovala P. Bohu a trávila chvíle žití svého osamělého rozjímáním věcí vyšších, duchovních. Samomluvy (soliloquia) a rozjímání sv. Augustina stále v rukou měla a je téměř již z paměti uměla. Nejsvětější Svátost oltářní přijímala o všech svátcích se zbožností co možná nejvroucnější. K sv. přijímání se celý den před tím, ano i v noci dlouho připravovala tisícerymi zbožnými vzdechy,

modlitbami a sliby. A jaké bylo její díkůčinění po sv. přijímání! Aby svému Spasiteli za prokázanou milost vděčnou se stala, trvala vždy po sv. přijímání na kolenou přes poledne v chrámu Páně.

Zvláště se těšila Maria Maximiliana na Slavnost Božího Těla, kterouž koná sv. Církev ve svých svatyních po 8 dní. Po celých 8 dní rozjímal o nesmírné lásce Pána Ježíše, rozplývajíc se v slzách bolesti a lásky. Aby Synu Božímu náležité oslavy v památný ten den se dostalo, poskytovala s největší ochotou k ozdobení oltářů vše, co měla v domě svém ze zlata, stříbra, všechny drahokamy, vše, co mělo cenu, vše, co bylo vkusné a umělé.

Byla zvláštní ctitelkou obrazů svatých, jmenovitě ji velice dojímal obraz představující sv. Veroniku. Všecky zdi jejího pokoje, ano i vůz, v němž jezdila, ozdobeny byly obrazy svatých; avšak ještě větší zbožností ctíla ostatky Svatých, jež si často se zvláštním štěstím zaopatřovala, a jež k veřejnému uctění vystavovala. Z chrámu Páně vracela se vždy teprv po ukončení všech služeb Božích. Kdožkoliv vůz její na zpáteční cestě viděli, s jistotou věděli, že již všechny služby Boží ukončeny jsou.

Maria M. položila první začátek k Bratrstvu za zemřelé, kteréž se potom co nejvíce rozšířilo následkem bohatého odkazu vznešené matrony Lucie Kolovratské. Maria Maximiliana ustanovila veškeru správu tohoto bratrstva, a vyžádala si potvrzení jeho s diplomem a s mnohými výsadami od římského papeže. Ona to byla, jež první položila základ ku kapli opravdu velebné; strop její dala sochařským dílem, zdě pak malbami a řezbami ozdobiti. Aby však nikdo dílu tomuto překážeti nemohl, provedla to vše s podivuhodnou rychlostí, že mnozí ani nevěděli, co se vlastně děje. A aby konečně za zakladatelkyni považována nebyla, nesmělo jméno její do knihy, v níž účty poznamenány byly, zapsáno býti, jako by peníze k stavbě skryté někdo poskytoval. Tímto způsobem a chvalitebnou lstí se stávalo, že skoro nižádný z chudých a potřebných bez daru od ní neodcházel a nikdo nedovídal se, od koho peníze přišly.

Zdrženlivost v jídle byla u Marie M. podivuhodná; ač sama velmi málo jedla a drůbeže a jiných lahůdek nikdy nepožívala, přece dávala stkvostné hostiny, při nichž bylo množství jídel, a hosti své velmi pobízela, ano jim jaksi obtížnou byla, pak-li před pokrmy nečinně seděli. Když však viděla, že jim chutná a že se dle chuti nasýtí, radovala se a tvrdila s radostným obličejem, že jest tím poctěna.

Ráda a často obcovala také s chudými stařenkami, a vlastníma rukama do hrnců chudých pokrmy i nejdražší dávala aneb vlévala, při čemž žertem říkávala, „aby jen hrnce a mísky dobře vyprázdnili; neboť tím prý se mlhy rozptylují a vyjasňuje se.“ To pak si chudí obrátili v pořekadlo, říkajíce, že spěchají k jasné paní Hohenzollerské, aby se obloha vyjasnila, avšak ona žertu tomu rozuměla tak, že se to nebesům líbí, pak-li se chudí a nuzní nasycují.

Maria M. byla velmi pokorná, nad nikoho se nevynášela, majíc v srdci svém za to, že jest ze všech lidí nejhorší. Pokud žila v manželství, ozdobovala se, řídíc se v tom vůlí své tchýně, náramky, drahokamy a jinými věcmi, jimiž se ženy okrašlují. Když ovdověla a tchýně její zemřela, všecko to odložila a chodívala v pláštíku vetchem, hlavu majíc pokrytou šatem plátěným. V takovémto oděvu klečela jednou Maria M. v chrámu Páně na holé dlažbě; i dal jí jeden obuvník, který ji za žebračku měl, do ruky trojník. Maria M. trojník přijala a srdečně poděkovala. Spatřivši to z lavice urozená její dcera, strhla křik a volala: „Toť jest moje paní matka, proto odejdi ničemo, potupuješ náš rod!“ Než tu ihned přísně rozkázala matka dceři své, aby mlčela, a dodala: „Kéž bych k chudým Kristovým připočtenu býti zasloužila!“

Den narození Marie Maximiliany směli oslavovati jen chudí; od jiných blahopřání a darův nepřijímala. Dary chudých však ráda brala. A jaké to

as byly dary? Svět nynější by se asi smál darům těm. Podávali jí chudí k narozeninám sušené ovoce, hrušky a švestky, pečivo máslem pomazané, malé koláče plesnivé a pokazené a jiné věci, které by rozhýčkaní boháči sotva rádi viděti chtěli. Avšak vznešená naše rekyně, která sebe za nejnížší považovala, dala tyto pokrmy na svůj stůl přinést, pochutnávala si na nich jako na lahůdkách. Chudí byli tomu rádi a odcházeli s většími dary, dobře, jak kdosi podotkl, věci své zpeněživše. Avšak k čemu také maličkosti uváděti, když urozená tato paní vše, co měla, mezi chudé rozdělila. Založila a velmi štědře nadala v Jindřichově Hradci dům pro chudé mladíky, aby studovali a spolu v chrámu Páně při službách Božích zpívali, a sice se svou švekrusí Lucíí a s tchýní Kateřinou Montfortskou l. P. 1608. Rovněž založila sama kolej na Novém Městě v Praze, a z věna svého seminář pro zbožné mladíky. Podporovala kláštery jak mužské tak ženské v Čechách a i v jiných vzdálených zemích s takovou štědrostí, že byla od nich za druhou zakladatelkyni považována; posílala jim časem 100, 200, 400, ano i 600 a ještě více zlatých, dle toho, jak toho chudoba těch kterých klášterův vyžadovala, což dle tehdejší ceuy peněz bylo velmi mnoho.

Vizme pak také, jak vykonávala povinnosti své co matka. Nedá se vysloviti, jak hrdinskou a jak bedlivou se osvědčovala při vychovávání dítek svých. Překrásný příklad zanechala matkám křesťanským. Jak dobře by bylo, kdyby příkladu Marie Maximiliany následovaly všechny matky tak zvaných vyšších stavů! První slova, jež Maria Maximiliána dítky své vyslovovati učila, byla nejsvětější jména Ježíš a Maria; učila je útlé ručinky spínati a k nebesům pozdvihovati a kříž na čele dělati dříve ještě než mluvit uměly. Když nejmladší synáček její se smrtí zápasil, poručila mu matka, aby udělal znamení svatého kříže; i pokoušel se o to, a v tom skončil. Že se to Pánu Bohu líbilo dosvědčila zázraku podobná událost. Když totiž po mnohých letech celé tělo kromě kostí v prach se rozpadlo, ukazuje se ruka ta, jež se rukou dobrého chlapce nazývá, až do dnešního dne neporušena a masem pokryta.

Synům svým přísně nařizovala, aby učitelů svých na slovo poslouchali. Stalo se jednou, že jeden z nich od učitele dosti citelně, jak toho zasluhoval, potrestán byl, tak že měl modřiny znáti. I přiběhl syn ten k matce se žalobami a pláčem. A co učinila matka jeho rádná, která dobře věděla, že vyhánění metla dětí z pekla? Rozkázala, aby jí syn ihned šel z očí a aby ho učitel ještě jednou potrestal. (Kolik asi útlocitných (!) matek by tak učinilo za dnů našich?)

Aby ale vypravování naše příliš dlouhým nebylo, chceme je ukončiti. Lidé moudří berou pro věci veliké doklady i z věcí nepatrných; a tak zajisté již z toho, co o Marii Maximilianě tu povéděno bylo, souditi lze na její veliké ctnosti. Život její byl zasvěcen lásce k Bohu a lásce k bližnímu a proto se nebála smrti, která pro mnohého člověka tak brozná jest. V poslední nemoci své dala Maria Maximiliána ještě mnoho důkazů zbožnosti, trpělivosti a poslušnosti.

Bolestmi svými po křesťansku pohrdala, a s velikým učitelem národův, svatým apoštolem Pavlem, přála si vroucně býti rozdělena a býti s Kristem.

Záhry, dokud ještě při úplném vědomí byla, dala si zavolati, kněze Církve svaté. (K mnohým těžce nemocným bývá volán, — pakli ho domácí vůbec volají — kněz za dnů našich, když již nemocný o sobě neví! Pozn.) S největší zkroušeností se ze svých hříchů vyzpovídala, přijala s nejvroucnější zbožností Nejsvětější Svátost Oltářní, a potom i svátost posledního pomazání.

Když pak se všemi, jmenovitě se svými milými a drahými se rozloučila, nechtěla více o ničem slyšeti leč o věcech božských a nebeských. Byla všecka klidná, a oplývající rozkoší duševní, objímala svatý kříž, nástroj našeho spasení, a tak šťastně a blaženě usnula v Pánu v 69. roku věku svého.

Z Balbína upravil J. R.

T ř i d u š e.

(Pokračování: Výroky sv. Petra, viz č. II.)

Tři duše doletěly společně před soudnou stolicí sv. Petra. Tento povstal, nahlédl do knihy dobrých i zlých činů a obrátil se k duši první řka: — Zaleť bez meškání do nebe! Ty, řekl, obraceje se ke druhé; půjdeš do očištnice; a ty, konečně, nešťastnice, odebereš se tamto: ukázal v propašť bezednou. Každý pochopí, že prvá duše neměla chuti k odporu, obě ostatní však stýskaly si do krutosti sv. klíčníka. Druhá domnívala se mítí stejné právo na nebe jako prvá a třetí chtěla aspoň poslána býti do očištnice.

— Rád bych zajisté každému po vůli učinil, — řekl sv. Petr, — nelze mi ale jednati libovolně. —

— Poněvač nechceš, — namítala jedna.

— Poněvač nemohu, — odpíral světec.

— Jsi přece ustanoven, abys rozvazoval a svazoval a máš klíče k ráji — odpovídala druhá.

— Přece však nelze mi vykonávati moc rozvazování a vázání, ani otvírání brány rajske vedle vlastní vůle, nýbrž musím se řídití zákonem Božím. Lito mi vás, nemohu ale výroku svého změnití. —

— Ach! zvolala druhá; — Bůh nejvyšší dobrotivý byl by zajisté milosrdnějším než ty.

— Byl by spravedlivějším! — zvolala třetí.

— Nechcete se spokojiti, — pravil sv. Petr, — hleďte si tedy samy pomoci, mně nelze se déle zdržovati. Tímto východem ocítnete se na onom světě. Nad hlavami klene se vám nebe, pod ním v hlubině peklo a mezi oběma očištnice. Jakmile překročíte práh, volte cestu samy, jakou vám libo.

To řka propustil duše a zavřel za nimi dvěře věčnosti.

Tři duše stanuly před neznámým, nekonečným světem. Nad nimi zářivě, vábně rozpínaly se kraje nebeské, pod nimi jakoby vznášela se šedá, temná mlha a zdola černala se jako inkoust nebo smola divá hlubina. Plna netrpělivosti a důvěry vzlétla duše první a tisíckrát rychleji než orel, než šíp a myšlénka vznesla se do výše a zmizela v lesku nebeském. Podle příkladu jejího vrhly se v širý prostor i ostatní obě. Ale sotva že opustila práh vzkřikla jedna z nich hlasem zoufalým, hlasem hrůzy a ošklivosti; upadla, a jako olověná koule sletěla v zející, hroznou hlubinu. Druhá zůstala v šedém prostoru, s těžší jen pohybovala křídly v hustém, dusivém vzduchu a marně přičiňovala se dostatí se do výše. Pracovala do únavy, lekajíc se aby umdlením neklesla také v strašlivou propašť, a v smrtelné úzkosti sténala a volala o pomoc.

Sv. Petr uslyšel ji a dojat otevřel.

— Ach dobrý, svatý Petře, — volala ubohá duše, sotva že jej zočila, — zapomeň, co jsem právě řekla a pomoz mi. Ve jménu Boha tě prosím, vysvoboď mne odtud. —

— Nemohu tě nyní vysvoboditi, jako jsem tě prv nemohl jinam poslati. Jsi v očištnici, jemuž jsi se vyhýbala, a do něhož jsi přece sama vešla. Toť důkaz, že výrok můj byl spravedliv. —

— O svatý Petře! chraň mne Bůh, abych ti odporovala; věř ale, že jsem sem nevešla dobrovolně. —

— Aj, to vím velmi dobře, — odpověděl svatý klíčník; — vešla jsi jsem, poněvač jsi jinam jíti nemohla. —

— Ano, svědčila duše; poněvač moje křídla nebyla dosti silna, aby mne pozvedla. —

— Chtěl jsem tutěž poznámku učiniti! —

— Zdaž to ale mou vinou? — zabědovala duše žalostně.

— Není to zajisté ani vinou mou ani Boží, — pravil sv. Petr.

— Když tě Bůh na zemi s tělem spojil, dal tobě, jakož i oběma druhým duším perutě, malé sice, ale schopné zrůstu i síly, kteréž by tě zajisté

rázem byly k nebi donesly, kdybys jich byla neobtěžila hříchem. Duše, kterou jsi viděla k nebi zalétati, cvičila ve světském zajetí křídla svá modlitbami a dobrými skutky, toť jsou pohyby, jimiž sílí se perutě pro cestu na věčnosti, a sotva, že přetrhána byla pouta zemí, rozpjala je a neznajíc váhy hříchu lehce, bez namáhání dospěla až k trůnu Božímu. Nebylo jí lze jinak, jako nelze odpjatému balonu udržeti se u země.

— O šťastná duše! — zasténala ubohá duše.

— Druhá, — pokračoval světec, — kterou viděla v propast klesati, vedla si zcela jinak. Na zemi netoužila po věcech nebeských a necvičila perutí svých cnostmi. Nechala je zakrsati a seslábnouti a nahromadila si ještě těžké břímě zločinů. Vlastní váha její strhla ji v propast. Toť přirozeno. —

— Ach nešťastnice! — vzdychla zase duše.

— Ty pak méně šťastna než duše první, ale také méně nešťastna druhé odsoudila jsi se sama k pobytu mezi nebem a peklem. Vzhůru k nebi táhne tě plamenná touha, kteráž tráví srdce tvé, ale tíže poklesků tvých nedopřává ti volného vzletu; takovou bylas na zemi, takovou jsi i zde. Křídla tvá jsou sice dosti silna, aby udržela tě nad propastí, ale slaba, aby vynesla tě k nebesům. —

— Ach běda! běda! — zakvílela duše.

— Pohybují se ve prázdném prostoru a s úzkostí očekáváš již, že umdlí docela a dají ti klesnouti. Leč neboj se, neboť v únavě tvé skrývá se zároveň tvoje spása. —

— Ach dejž to Pán Bůh! —

— Dá toho zajisté, — ujišťoval sv. Petr. — Považuj trest svůj za dílo lásky jeho. Na štěstí nedělí tě od něho tíže nepravostí. —

— Toť ale právě, čeho se obávám, — namítala duše.

— Nikoli, není to tíže hříchů, — opakoval sv. Petr, jinak bys ani zde nebyla. Prach pozemských náklonností vězí na křídlech tvých, kteráž jsi dlouho nečinnými nechávala. Bůh káže ti nyní, abys setřásla prach tento a každým pohnutím křídla ubývá ho, a ty blížíš se o krok Bohu svému. —

— Ale zdlouha, velmi zdlouha. —

— Ale jistě, — pravil sv. Petr. — Slaba a spoutána nezalétněš arci ihned do nebe, bude ti letěti oklikami, voliti vždy jen cestu delší; ale což je to vše? Co jest nám cesta sebe delší, víme-li, že dosaženým cílem jejím jest Bůh? —

— Cíl dosažený ano! Leč jaký rozdíl mezi cílem dosaženým a dosažitelným! — zabědovala duše. Vzkřikla bolestně, těžkými pohyby křídel setřásla oblak prachu a pozvedla se zprvu těžce, zdlouha, velmi zdlouha — — — po té rychleji a rychleji opisujíc v nekonečném prostoru ohromnou spirálu stále se úžící. Minula století; perutě její jsou již téměř úplně zbaveny tíže, kteráž je jindy zdržovala. Horoucí touha, kteráž čím více trůnu Božímu se blíží, tím palčivěji v srdci jí bouří, dodává jim rychlosti nevídané, jakéž nevyrovná se rychlost vystřelené koule dělové, že jako blesk prolétá nekonečnem a rychlosti ještě stále přibývá. A přece kdož ví! zajisté Bůh sám jediný, jak dlouho bude jí ještě obléhati než cíle svého doletí!

B l á z í n e k.

(Legenda bretaňská.)

Ve čtrnáctém století žil ve Francii v okolí města Lesneven v Bretani prostý, chudičký muž, jménem Salaun, známější ještě po jméně „Blázínek z lesa.“

Po celé dny rozléhal se lesem jeho hlas, jako osamělého ptáče. Zpíval chvály mariánské, neboť po Bohu zasvětil prosté srdce svoje službě královny

nebeské, a ani nocí neumlkal, opětuje s větším stále nadšením nejmilejší mu hymnus „Ave Maria.“

Oděv jeho byl prostičký a chatrný, obuvi ani neznal; ložem byla mu matička země, poduškou kámen a střechem košatý strom blíže praménku s čarovně zeleným břehem. Časem docházel si do města nebo okolí pro kousek chleba, neobtěžuje při tom nikoho dlouhými prosbami. Nemluvil ničeho mimo „Ave Maria“ a v bretaňském nářečí svým slova: „Salaun e zebéré bara“ (Šalomoun by jedl kousek chleba). Přijal, co mu dali a vesele ubáněl zase do svého zátíší, ku svému praménku, v němž smáčel si suché kůrky prozpěvuje při tom hymny marianské.

Uprostřed zimy koupal se v potoce, potápěje se až po bradu a zpívaje tisíce a tisíckrát Zdravas Maria.

Zbožné podání dí také, jak v největších mrazech vyšplhal se na oblíbený svůj strom, a houpaje se prudce na mohutných větvích prozpěvoval hlasně: O Maria! nebo některou bretonskou píseň marianskou. Jiného prostředku zahřívacího neužíval.

Pro podivný tento způsob života zvali jej „bláznem“, ačkoli náležel zajisté k nejoblíbenějším synům královny nebeské. Kdysi setkal se s oddělením vojáků, kteří zdaleka volali naň: „Kdo je!“ „Nejsem ani Blois ani Monfort, odpovídal Blázínek, jsem sluha Mariin. Ať žije Maria!“ Vojáci se rozesmáli a propustili jej.

Čtyřicet let prožil takto v samotě obcuje jen v duchu se svatými a světicemi a nikoho slovem nezarmoutiv, nikomu neublíživ. Roznemohl se. Ale ničím nedal se pohnouti, aby opustil svou samotu a trocha pohodlí si dopřál. A zbožné podání dí zase, jak noční dobou ozařoval se les září nadpozemskou a Královna nebes sestupovala k služebníkovi svému v průvodu nesčetných andělů, aby jej potěšila a odvahy mu dodala. A oči nemocného zářily vždy ještě nazejtří blahem a nadšením nevýslovným. Cítil, že blíží se zima života jeho a tím více v utrpení i bolestech zpěvem oslavoval Boha a svatou Matku jeho. A při každém zvuku jména Maria, usmál se rozkoší i touhou. Se jménem Maria vydechl také konečně čistou, nevinnou duši svou. Tvář jeho chudým, tuhým životem znetvořena, zazářila po smrti nebeským jasem, zbělela jako květ liliový a rty zarděly se svěží červení. Tak našli jej z jitra obyvatelé města blíže praménku, pod milým mu stromem, a pohřbili jej beze hluku a beze slávy.

Zapomněli již dole na „Blázínka“, jen časem o přástvě rozhovořili se o něm starušky, zpomínajíce lásky jeho k Matce Páně, když znenadání s prvními rozpuky jara vypučela na hrobě jeho nádherná lilie s kalichem bělosti nevídané; libá vůně rozlévala se z něho po celém okolí. A co nejpodivnějšího! na úbělových listech kalicha třpytila se ohnivě zlatem vdechnutá slova: „Zdravas Maria.“ Mžikem roznesla se pověst o divu po celé Bretani a zástupem valil se sem lid, aby uzřel nebeský květ, kterýž po celých šest týdnů zachoval neporušenou svěžest. Sedmého týdne uvadl a tu usnesli se někteří duchovní a starší města, že dají opatrně kopati po kořeni zázračného květu.

I stalo se tak za přítomnosti množství lidu z okolí a hle! hluboko bylo jim kopati, až konečně nalezen konec kořene v ústech mrtvého těla „Blázínkova.“ I poklekl celý dav, a v údivu a blahu chválil Boha, že tak oslavil věrnost i nevinnost prostičkého sluhy svého, jehož v nevědomosti své poštilcem zvali.

(Conteur. Panegyrique 1634.)

Vrácené boty.

(Výroky sv. Petra.)

„Račiz mi dovoliti, svatý soudce můj, abych ti celou událost obšírně vypověděl,“ prosil nový příchozí u brány nebeské svatého knížete apoštolského. Šel jsem kdysi do domu vévodkyně z N., abych se jí poklonil. Leč ona nedopřála mi ani prvního oslovení řkouc: „Milý hrabě, prokažte mi laskavou přízeň!“

„Já vám přízeň, milostivá paní, vždyť vy sama štědře jí udílíte? Spíše bylo by tedy na mně, abych vás o ni prosil.“

„Nikoliv, milý hrabě, dnes tomu již naopak.“

„A lichotivým způsobem, jakým vynikají ženy, chtějí-li muže obelstít pro plány své, vypravovala mi, jak včera pouhou jen náhodou vešla do chudé podkrovní světničky a našla tu rodinu v bídě nejkrutější, až jí při pohledu tom srdce pukalo. Netřeba zajisté, abych popis její doslovně opakoval, dosti na tom, že byl velmi dojemný. Vytáhl jsem ihned toboleku, ale vévodkyně mne zadržela:

„Nežádám almužny, milý hrabě, ale něco lepšího. Otec ubohé této rodiny jest obratný řemeslník. Almoužnou by se cítil pokořeným a nouzi jeho nebylo by pomoheno leda pro několik dní. Jedině v práci našel by dostačnou úlevu.“

„V práci, milostivá paní, jak ale? . . .“

„Chránělec můj jest obuvníkem, a dle výroků svědků obuvníkem dovedným. Kdybyste jej svým dodavatelem učinil?“

„Svým dodavatelem, milostivá!“ zvolal jsem. „Chce-li pro moje služebnictvo pracovati, nebudu mu zajisté zbraňovati . . .“

„Nikoli, pane hrabě, přejí si, aby pro vás pracoval.“

„Ale, odpověděl jsem poněkud uražen, nezazlete mi, že vás malichernostmi těmi trápím: ale věřte, že nejlepší obuvník pařížský mně jen stěží vyhoví. Toť ostatně věc všeobecně známá.“

„Aj proto také se k vám obracím, pravila vévodkyně, se čtveráckým úsměvem. Kdyby ubožák mohl říci před světem, že pracuje pro pana hraběte **, který jest znám krásnou nohou a jemnou obuví, bylo by bídě jeho na věky konec. Věc je tedy vyjednána. Pošlu jej zítra k vám.“

„Ale, milostivá paní . . .“

„Ale, jen nepřidávejte slůvka ale, prosím vás za to snažně. A chcete-li mi velikou radost učiniti, až se vrátím z lázní, představíte se mi v botách, mým chráněncem ušitých. — Tímto lstivým způsobem byl jsem přinucen, abych si dal od něho ušít boty, kterých jsem ale obouti nemohl, milý svatý Petře.“

„Aha! byly příliš úzké?“

„Nikoli, ale příliš široké, svatý soudce můj. Úzké bych je byl mnohem raději viděl, neboť tvar byl opravdu vkusný. Ale příliš široké! Nebylo ani pomyslení — — —!“

„Ejhle! Byl bych myslil, že bota široká jest mnohem lepší úzké. Sám byl bych aspoň volil širokou.“

„Zajisté, svatý Petře, neboť za tvých časů bylo modou choditi v sandalech a bos. Tenkrát si hleděli lidé ještě pohodlí při chůzi. Ale nyní žádá toho mrav, arci zvláště v některých třídách lidu, aby nohy v těsné obuvi vézely.“ —

„Hloupá modal pomyslel svatý Petr a hlupci, kdož se jí řídit dají a raděj muka snášejí. Nepronesl ale poznámky své hlasitě. — Poněvač ale byly boty široké . . . řekl.“

„Odmrštíil jsem dělníka; jakž by také jinak?“

„Co řekl ubožák?“

„Což mohl rozumného říci? odpověděl hrabě. Chtěl, abych je podržel. Prosil snažně, ano úpěnlivě prosil, dokládaje, že si kůži na ně vydlužil; že

již na očekávané peníze i chleba dětem nakoupil a ostatním nájemné zaplatiti hodlal.

Marně vymlouval jsem se a dokazoval, že podobných bot nositi nemohu. Když pak nechtěl nabyti rozumu a stále jenom tvrdil, že by mi v zimě na silnějších punčochách výborně slušely, rozhorlil jsem se, neboť nechtěl ani přijmouti peněz, kterými jsem mu boty zaplatiti chtěl, jen aby si je odnesl. Nazval mne srdcem z kamene, načež jsem jej dal vyvésti ze dveří i s penězi a botami.“

„Přijal peníze?“ tázal se svatý Petr.

„Nepřijal. Vyrázil dveře ještě jednou a hodil peníze mému komorníku na hlavu. Při tom zmírnila se jeho zlost náhle, že zaplakal jako dítě. Vystrčili jej již snadno a beze všeho dalšího odporu odešel i s botami.“

„Neslyšel jsi později o něm ničeho.“

„Neslyšel, řekl hrabě hlasem poněkud nejistým. Jen na zejtrší čel jsem v novinách o mrtvole utonulého muže, jehož ruka křečovitě svírala pár bot. Myslí jsem, že to snad on.“

„Ano, on to byl, řekl svatý Petr, a mohls' to sám jistě věděti. Vždyť v překypujícím zoufalství, nevěda ani co činí, hrozil ti, že se utopí — čeho tys opakovati opominul. „Nemohu, pravil ti doslovně, nemohu vrátiti se domů k ženě a dětem bez peněz a bez práce. Čekají na chleba a věřitele na zaplacení. Jsem zneuctěn a ztracen. Což mi zbývá než sebevražda?“

„Učiňte, jak vám libo, odpověděl mu, hleďte jen, abyste odtud brzo odešel. Vědomí jej téměř opustilo, když od tebe odcházel a nevěda ani vrhl se v proud. Jinak byl by toho neučinil, jsa mužem bohabojným. Ale Bůh, kterýž srdce prozírá, netrestal ho za skutek bez vůle vykonaný.

Možná toho i o tobě tvrditi, pane hrabě? Jsi-li zcela nevinný sebevraždou jeho? Bůh sám nechť rozsoudí! Jdi k němu, dokážeš-li toho, nekonečným tímto prostorem. Ku dlouhé cestě této připravil jsem ti obuv oblíbenou. Jsou to boty ubohého muže. Voda Sekvany sůžila je dostatečně a ponesou-li tě v nich nohy tvé, znavené chůzí, dlouhou, nekonečnou chůzí, ustavičnou chůzí, chůzí bez konce a bez cíle jen za krutých, pekelných bolestí, budou ti asi nejvhodnějšími.

S v o b o d a. *)

(La Croix.)

Položte do kolébky dva kojence, začnou se hýbati; většímu zdaří se pohyby lépe, rány jeho budou mocnější, a dle přijaté theorie společnosti lidské, má větší svobodu. Leč neplýtvějme slovy.

Svoboda nevěřících jest vítězství síly v boji proti sobě rovným; svobodno mi, zmocniti se pole, podaří-li se mi, abych stejný jeho záměr překazil. Podobným pravidlem řídili se svobodní Američané, zahánějíce hluboko do lesů domorodé kmeny, aby sami užívali svobody a nyní kupují revoly, aby jménem svobody zbavovali života každého, kdo by se odvážil sáhnouti po této jejich svobodě. Není svobody mimo právo vypuzovací.

Tato theorie svobody není však ještě úplnou. Svoboda nevěrců žádá nejen v y p u z e n í všech, kdož překáží mé svobodě, ale zároveň o t r o c t v í každého, jehož bych vedle královské svobody své přiměti chtěl k tomu, aby činil po mé vůli. Jediný jen člověk byl svobodným dle názorů světa a mužem tím byl starověký Cesar; přisvojoval si všechna práva nad jinými, byl zákonem živým a jeho památce věnováno rčení: „Kdy zákon mluví, mlčí svědomí!“

Poznámka. Jinou jest svoboda dítek Božích, která v tom se zakládá, že nezná překážek v konání dobra. Svoboda to samým Bohem světu zjevená. Ale svobodní myslitelé, politikové a pod. zovou tuto pravou svobodu Boží a dítek Božích otroctvím od něhož chtějí člověčenstvo osvoboditi.

Hrdinové z doby 1793 vyjímali jiné ze zákona, sami podrobovali se zákonu, ale jinak, aby mohli vraždit. Pochopili význam svobody.

Pravá svoboda, toť tedy dokonalá samovláda; čím větší tyran, tím větší jeho svoboda.

Není svobody mimo tyranství.

Doplňmež ještě.

Zloboch přeje si svobody až do krve; jest krutým a hájí-li se oběť jeho, vidí ohroženou vlastní svobodu a cítí potřebu pomsty.

Đábel také neustává jej podněcovati: vymaniž se ze všelikého zákona, jsi svobodným. Třeba ti býti zlým a nikoli dobrým.

Milosrdenství, toť obětování sebe sama až do krve za bližního, svoboda myslitelů jest obětování až do krve jiných za sebe.

Proto, není svobody mimo krutost.

Theorie tato ale ještě jest neúplnou.

Jak, kdyby zbyli na zemi dva lidé, kterým jako otroci klaněli by se veškerí ostatní tvorové odkázaní na milost a nemilost jejich; nejsou přec ještě úplně svobodnými.

Proč?

Poněvač svoboda jednoho vázána jest svobodou druhého; k úplnému rozsahu svobody třeba tedy, aby jeden z obou klesl paží vítěze, kterýž potom teprv mohl by se zváti pravým mužem svobody, neobmezeným samovládcem, jemuž netřeba se řídit zákonem jiným, leč vlastní rozmarnou vůlí.

Podobných idealů lze pozorovati u některých králů afrických, kteří dodělali se této úplné svobody.

Vlastní bytostí svobody jest tedy neobmezená vláda jednotlivce.

Ejhle! Chápete-li už nyní hloupost každého, kdož naivně se diví vida, že vlády, jež božskou poctu prokazují svobodě, zároveň nejvíce tyranství pěstují?

Chápete-liž zaslepenost Dantonovu neb jiného reka revolučního, jenž dosyta pokochav se v této svobodě vystupuje na popraviště, kam dohnala jej ruka vlastních souvěrců a drze volá: Ó svobodo! jakých zločinů dopouští se člověk ve jméně tvém!

Hlupče! necítíš-li, že cnost zavrhlá by vaši svobodu a svoboda ta, že matkou jest zločinů?

Guillotina, na niž vyveden Ludvík XVI., stála u nohou veliké sochy svobody a byla věru na příslušném místě.

D o p i s y.

Redakci „Obrany víry“ došel tento dopis:

V. Důstojnosti!

Sděluji ne tak pro zajímavost, jako spíše ku povzbuzení — čeho jsme se dožili. —

Loňského jara projevila představená dívčího ústavu v E. svou dávno tajenou prosbu: kým by v nově zařízeném parku pro ústav též nějaká jeskyně a v ní socha Lourdské P. Marie byla!

— Ano, ale k tomu by nejméně zapotřeby bylo 3—400 zl.!

Než dohodnuto se v Bavorích v král. ústavu p. Mayera a po půl létě došla odpověď, že po novém roce socha bude hotova.

Zatím ze všech 70 chovaneček ústavu roznemohla se jedna dívenka tak nebezpečně, že ji nebylo možná přes 20 mil do jižních Čech k rodičům se navrátiti. —

Právě, když socha se již přivážela, musela panenka svátostmi umírajících býti zaopatřena; nastal boj se smrtí. Zdálo se samému lékaři, že ji křeče

co nevidět ztrhají, pozbytí smyslů trvalo neustále celou noc až do nastalého rána, kdež p. doktor sám se divil, že ještě žije.

Měla to býti po 30 létech trvání ústavu ta první bolestná rána! a oběť pro vychovatelky, jejichž prosby a volání o pomoc nebeskou nemohly ani vroucněji zníti. —

Ejhle včera mne došel již od novozrozené dívky původní vlastnoruční dopis, jehož bez udání místa a jména dovoluju v listu Vašem uveřejnit.

S úctou

P. F. K., bibliothekář.

Vaše Velebnosti! Drahocenný náš dobrodinče!

S radostí velikou chápu se péra, bych Vaší Velebnosti zdělila, že jsem, díky Bohu, značně sesílila a ve čtvrtek ponejprv pouť nebo návštěvu k Panně Marii Lurdské podstoupila, bych se poděkovala za obdržené zdraví a mateřskou Její ochranu. Mou radost a překvapení nejsem s to vypsati! — Nevěděla jsem, co dříve obdivovati mám, zda-li nebeskou tvář, zářící nejčistší nevinností a líbeznou dobrotou, neb ten velký stříbrný růženec a oblek krásné barvivosti neb dokonalemu mistrovskému provedení. Probudilo se v mém srdci přání, bych mohla ustavičně klečeti u Její nohou a Jí za velké obdržené milosti děkovati. Druhou návštěvu podstoupila jsem po třech měsících opět do naší kapličky, bych Bohu děkovala opětně za uzdravení a vyslyšení modliteb, jež za mně konány byly. Konečně dnes v sobotu za všeobecné radosti vedena jsem byla utvořeným špalírem mezi chovanky do všeobecného pokoje. Nejsrdečnější díky vzdávám též Vaší Velebnosti za vřelou modlitbu, soustrast a sdílnost, a za všechny dárky v těžké mé nemoci. Bůh račiž uděliti našemu drahému dobrodinci hojnou odplatu jak časnou tak i věčnou! — Pouta lásky a vděčnosti naší potvrzují věčně! — Prosím, račtež opět v brzkou zavítat k nám do E . . . , načež se již těšiti budou všichni obyvatelé kláštera, kteříž uctivě V. ruku líbají, obzvláště ale já, znovuzrozená chovanka

J W

K velikonoční zpovědi.

I.

Oběť špatných časopisů.

Osadníci malé vesnice přifařené obci v okrese N připravovali se k velikonoční svaté zpovědi, a na bílou neděli měli společně k stolu Páně přistoupiti. Horlivý farář připravoval své osadníky k hodům Lásky, ale bohužel všichni nebyli ochotni, rady jeho uposlechnouti. Jeden z osadníků, pilný čtenář špatných časopisů, namáhal se ze všech sil, aby svými úštěpkami a posměchy odvrátil své známé od vykonání povinnosti. V sobotu před společným sv. přijímáním zdvojnásobil své namáhání, bohudík málo vydatné, a při své obchůzce potkal mladíka, kterého se ptal, zda-li též k zpovědi půjde. Tento přisvědčil, a náš nevěrec vychrlil celou spoustu nadávek na kněze a na ty, jenž je poslouchají. Ve svém poblouznění doložil: „Chtěl bych ve třech dnech zemřít, abych se vám na onom světě hodně vysmál.“

Druhého dne plížil se mezi posvátným obřadem kolem kostela, a když pobožní s kostela vycházeli, obnovoval své úštěpky.

Za tři dni roznesla se po vesnici hrozná novina. Onen muž byl raučen mrtvicí, a zbaven vědomí a užívání svých smyslů. Za tři hodiny zemřel v strašných bolestech. Osoby, které byly kolem něho, ve svém zděšení nepomyslyly ani na to, aby k nešťastníkovi kněze zavolaly. Muž ten nebyl ještě stár, a po několik let své křesťanské povinnosti zanedbával; jen čtení špatných časopisů jej v takové míře pomátlo. Patrně, že Bůh nebývá vysmíván.

II.

Závoj a střevíčky.

Do sakristie kostela sv. S. v jednom z větších měst ve Francii vstoupila mladá, elegantní dáma. Oblečena byla s oným nápadným přepychem, který ukazuje na nepravdivý život, a svým chováním zdála se svůj podezřelý původ dotvrzovati. Předstoupila před ctihodného faráře, který nemohl své podivení zadržeti. „Pane faráři,“ pravila, „mám pevný úmysl se na dobrou cestu navrátit.“ —

„Učiňte tak, madame,“ pravil jemně kněz. „Milý Bůh jest vždy hotov, zbloudilé ovečce náruč svou otevřít.“ — „Tento úmysl dozrál ve mně, při pohledu na závoj a střevíčky!“ Kněz pohledl při těchto slovech udiveně na neznámou navštěvovatelku, ale tato pokračovala živě: „Vysvětlím vám vše, důstojný pane. Zbožná matka mě dobře vychovala, i první sv. přijímání jsem dobře vykonala. Tenkrát jsem bývala přítomna vašemu vyučování v náboženství, proto také přicházím k vám. Brzy ale ztratila jsem svou drahou matinku. Zbloudila jsem s dobré cesty. Zapomněla jsem na Boha, na dobrou naučení své matky, a život můj stal se řadou poblouzení a poklesků. Před nějakým časem zmocnila se mne ošklivost a nevyslovitelná nuda. Cítím se takovým životem unavena, jsem otupělá. Není mi možno vypsati prázdnotu, kterou hříšné rozkoše světské ve mně zanechaly. Musí býti konec životu, který mě samotnou hrůzou naplňuje. Kalich života jsem vypila až na dno, ale na dně jest hořký, velmi hořký peluň.“ Kněz ji upokojil několika laskavými slovy.

Po malé přestávce pokračovala: Myšlénka, samovraždou všemu konec učinit, se ve mně více a více vzrůstala. Konečně v mé přesycenosti se probudily ve mně vzpomínky na mé dětství. Ó krásné, sladké dny dětství? Tyto pocity oblehaly mě večer více než jindy. Tu přišel někdo, a požádal mě o něco prádla pro nemocnou sousedku. V této chvíli jsem byla k dobrému nakloněna; slíbila jsem prádlo, a šla jsem své skříni prohledávat, abych chudou ženu štědře obdarovala. Otevřela jsem též skříň po nebožce matce, které jsem se s posvátnou hrůzou až dosud vyhýbala. Podivná rozkoš naplnila duši mou při pohledu na drahé předměty, urovnané rukou té, kterou jsem tak nesmírně milovala.

Ach, důstojný pane! srdce mé se probouzelo a očišťovalo při sladké vidině minulosti. Z jednoho oddělení ve skříni vycházela líbezná vůně. Otevřela jsem ji. Předě mnou ležely pečlivě urovnány bílé šaty, závoj, hedvábný pas, punčochy, rukavičky, celý oblek pro první sv. přijímání, a na tom pár malých bílých střevíčků, čistých a nedotknutých. Na celém obleku spočíval klid a mír, a vzpomínky, které se k němu poutaly, překonaly úplně mé ubohé srdce. Vypukla jsem v pláč. Má drahá, dobrá matinko, zvolala jsem, odpusť, odpusť svému nešťastnému dítěti; obleč je ještě jednou v oblek nevinnosti, jako tenkrát, když mně bylo dvanáct let. Klesla jsem na kolena, brala jsem drahé ty předměty jeden po druhém do rukou, líbala jsem je vášnivě řkouc: „Vy milé střevíčky, v kterých jsem šla ke stolu Páně, neproklínejte mne; netroufám si ani se vás dotknouti. A ty drahý závoji, zahal mne svými záhyby, kéž bych v tvém stínu nabyla opět nevinnost svého dětství. A vy šatečky, kéž bych nebyla nikdy roucho své nevinnosti poskvřnila. Opustím dráhu nepravosti, chci slzami lítosti smazati skvrny na duši mé, a čistotu srdce svého nabýti.“

Horkými slzami kropila jsem každý předmět, a čím více jsem plakala, tím lehčeji mi bylo kolem srdce. Pohnutím a rozčilením jsem usnula, a když jsem se dosti pozdě probudila, držela jsem drahocenný poklad dosud v rukou.

Hleďte, důstojný pane, co by nebylo snad nejvýmluvnější napomínání dokázalo, to způsobil pohled na střevíčky a závoj od prvního sv. přijímání! Pevné ve mně uzrálo předsevzetí. Chci napravit dvacet let svého života.

Uvrhnu se v náruč Božského milosrdenství, a začnu tam, kde jsem v dvanácti letech přestala. To mne přivádí k vám, důstojný pane, zapřísahám vás, buďte mým rádcem.

Kněz pozorně naslouchal dojemnému vypravování, a velebil Prozřetelnost Boží, která často nejnepatrnější věci použije, aby zbloudilé srdce obrátila. „Nuže, madame, uveďte s pomocí Boží v skutek, co jste si tak pevně předsevzala.“ — A dobrý kněz připravoval horlivě nebohou paní ku svátosti pokání. Osm dní později přistoupila se slzami radosti v témž kostele ku stolu Páně. Po vykonané pobožnosti vrátila se do sakristie. Nebyla to však více tatáž žena. V skromném, jednoduchém oděvu předstoupila před laskavého kněze. Přistoupila k oltáři v závoji od svého prvního svatého přijímání a setrvala po všecken život v kajcnosti.

(L'abbé Julien Loth. Přeložila J. K.)

K výročnímu dnu založení nejsv. Svátosti oltářní.

Sv. Tarcis, mučenník za nejsvětější Svátost.

V máji roku 304 za císaře Diokletiana po vydání ediktu na křesťany uvězněno asi 20 vyznavačů Kristových. Již druhého dne čekala je smrt buď v amfiteatru neb nejméně mečem. Osud jich nebyl tak křesťanům v katakombách shromážděným na srdci jako to, že jim není možno podati pokrmu nebeského na cestu do věčnosti.

Starý kněz Dionysius rozdíl svatou způsobu chleba a vína všem přítomným, mnozí uschovali sobě část proměněného chleba pro případ smrti, avšak těm, ubohým, kdo zaneše nejdražší ten pokrm? — Kněze nebo jáhna poznají a pak hrozí nejsv. Svátosti to nejbolestnější pro křesťana zneuctění. Oko jeho starostlivé se rozhlíží po zástupu. Tu přihlásí se k tomu poselství Tarcis, mládeneček spanilé tváře jako anděla, natáhl ruku, aby mu kněz svěřil nejsv. Svátost.

„Tys' příliš mladým, dítě moje!“ dí kněz.

„Právě proto, že jsem tak mlád, nestane se mi nic. Kdo by v chlapci hledal zástupce úřadu jáhna?“

„Pamatuj, koho poneseš, a slib mi, že věrně ostříháš, svěřené Tajemství“, těmi slovy podává kněz ve dvojí plátno zaobalenou zástavu slavného z mrtvých vstání.

„Raděj umru,“ odvětl s nadšením pacholík, „než abych svého Spasitele si dal vzít!“

Již běží ulicemi města, nevěda, že stal se předmětem pozornosti jedné patricijky.

„Či pak jsi — aneb kde bydlíš, dítě Apollinovo? Která šťastná máti hraje si tvou kadeří?“

Chlapec však čím více od ní spěchá a narazí na hejno sobě rovných hochův.

„Ještě jeden nám chybí — kdo bude hrát si s námi?“

„Ejhle, Tarcis! — Pojď hrát s námi, Tarcise! Kam tak utíkáš?“

„Nemohu s vámi hrát — dnes věru nemohu!“

„Ale musíš!“ okřiknul ho jeden výrostek a chytil za rameno. „Pojď a hraj!“

„Prosím tě,“ — vyrazil úzkostně chudák chlapec ze sebe: „prosím tě, pusť mne!“

„Ne“ — „a co to máš na prsou? Zajisté nějaký list. Dej ho sem“ a v tom sahá po ukrytém zábalu.

„Ne, ne,“ bránil se Tarcis a oči své zdvihnul k nebi.

„Chceme vědět, chceme vidět, co to nese!“ křičí mládež. Výrostek pak snažil se bitím, ranami a strkáním dostat se k ukryté schránce, již Tarcis rukama jako kleštěma držel.

„Co to? co to může mít ten chlapec?“ tázala se kopa lidí. „To jest křesťan a jistě si nese něco z agap — z jich tajných hodů.“

Jako, když do vosího hnízda někdo vrazí, tak sehnala se rozvzteklená luza na posla křesťanského, rána na ránu padá, zvláště do rukou. Již, již měli se dostat rozzuření pohané k nejsv. Svátosti, když pojednou silná ruka odstrčí dotěravce a omdleného chlapce zdvihá ze země. Byla to ruka Quadrata, silného vojenského důstojníka, jenž svou přítomností již postrašil chátru tu, že se rozprchla. Quadratus byl křesťan, poznal Tarcisa i co se děje. Něžně se táže: „Moc tě tloukli?“ — „Nic nedělá,“ odpovídá se slzou vděčnosti, ale mám na prsou eucharistii (pokrm ze sv. oběti), prosím, ať se nedostane do rukou pohanům.“

S největší úctou vzal vojín Tarcisa na rámě své, těše se, že nejen chlapce-mučenníka, ale i samého Spasitele spolu s ním nésti může.

Chlapec důvěrně sklonil hlavu na prsa silného vojáka, ale i nejsv. Svátost pevně držel na řadrech svých.

Ještě několik laskavých pohledů a — Tarcis skonal. Týrání ono a ještě více strach a bázeň o svaté Tajemství přetrhly jemnou nit žití jeho. Quadratus přinesl tedy obě těla Dionysiovi zpět. Tento pohlednuv na mrtvolu nemohl zdržeti se slz, když ruce mladého mučenníka i po smrti silně k prsoum přitisknuté roztáhl a z pod nich nejsv. Svátost, jak mu byl odevzdal, neporušenu našel.

Pochovali jej v katakombách. Nyní jsou relikvie v chrámu sv. Sylvestra v Římě.

D r o b n o s t i.

Kde není víra, — tam bývá pověra. V obci P. je rolník H., který jsa pilným čtenářem „Nár. L.“ nic nevěří, čímž se také i veřejně chlubí, do kostela nechodí, leda u příležitosti nějakého pohřbu. — Stalo se, že najednou vypukl u souseda oheň, a hle, jen se podívejte na našeho p. H., jak nemá nic pilnějšího na práci, než aby obrátil stůl tabulí naproti ohni, aby ho od svého stavení odvrátil.

V téže obci je jiný rolník V., rovněž nevěrec. Když se co stařec 65letý ženil, řekl mně po ukončeném snubním protokolu: „Ale, velebný pane, kdyby ten den až budu mít kopulaci, měl být funus, pak se raději nežením.“ —

Dobry důvod. Několik mužů z r. 1793. tázalo se slavného literáta francouzského La Harpea, jaké by bylo jeho náboženství. „Jsem křesťanem,“ odpovídal tento, „poněvač vy jimi nejste. Náboženství, jehož úhlavními nepřáteli jsou úhlavní nepřátelé vši mravouky, vši cnosti a lidskosti, jest asi bez odporu přítelem mravouky, cnosti a lidskosti, jest zajisté dobré.“

Návěští.

Končíce tímto číslem první půlletí našeho listu, jenž v době velmi krátké tolik přízně si vydobyl, dovolujeme si čtenáře naše na obnovení předplatného upozorniti. S „VYCHOVATELEM“ obnáší 90 kr. čtvrtletně.

Obsah „Obrany víry“:

† Jeho Eminenci nář. p. kardinál-arcibiskup Bedřich kníže Schwarzenberg, primas království Českého. — Svěcení neděle a svátků. — Maria Maximiliana Hohenzollerská, matka zdárných českých synů. — Tři duše. — Blázínek. (Legenda bretaňská.) — Vracené boty. — Svoboda. (La Croix.) — Dopisy. — K velikonoční zpovědi: I. Oběť špatných časopisů. II. Závoj a střevíčky. — K výročnímu dnu založení nejsv. Svátosti oltární: Sv. Tarcis, mučenník za nejsv. Svátost. — Drobnosti.

Nakladatel, vydavatel a odpovědný redaktor: PETR KOPAL.

Tiskem knihtiskárny Cyrillo-Methodějské (J. Zeman a spol.) v Praze.

OBRANA VÍRY.

Časopis věnovaný zájmům katolickým.

Vychází 5. a 20. každého měsíce. — Předplatné pro Prahu: celoročně 1 zl. 75 kr. čtvrtletně 45 kr. Poštou pro Prahu i venkov celoročně 2 zl., čtvrtletně 50 kr. jednotlivá čísla po 8 kr. — Kdo předplatí na 5 výtisků, obdrží šestý nádavkem 5 výtisků prodává se v administraci za 30 kr., 20 za 1 zl., 100 za 4 zl. — Administrace v Cyr.-Met. knihtiskárně v Ostrovni ulici, redakce na Vyšehradě č. 69.

Od Pardubic. (P. d. O.)

Znesvěcování neděle na venkově.

Ačkoliv mravnost a křesťanský ráz nynější doby k lepšímu pokračuje, předce to jde tak hlemýždím, volným krokem v před, že člověk by při tom usnul, že ani nedá se pozorovati, jde-li to vlastně, anebo to stojí na starém místě. I nastává nám otázka: kde to vlastně vězí? A odpověď jest: Ve společenském životě. Nuže, podívejme se na tu moderní naši společnost, a vezměme to zrovna z kraje, od rodiny a domácnosti. Dnes málo je otců rodin, aspoň u nás, kteří by, když ráno již práce jim toho nedovoluje, tedy v poledne a večer sami se předmodlívali, rodina pak a čeládka, aby se modlila sebou. Dělali to před lety téměř všichni, aneb aspoň to viděli u svých rodičů, ale od té doby, co slyšeli aneb leckdes četli, že to na světě bez Boha také musí (?) dobře chodit, toho krásného zvyku zanechali. Cítí to velmi dobře, jak by to bylo pěkné, kdyby ten starý mrav zavedli, ale nechce se jim do toho, aby si nezahlavili před chasou, která by to snad jinde na ně řekla. A proto, když příklad nejde s hůry od hospodáře, rodina a čeládka tu modlitbu jakž takž odbudou, aneb ani neodbudou. Přijde neděle. Hospodář snad jde do kostela, aby celou rodinu tam repraesentoval, ale čeledín jeho zatím kolem kostela s nákladem jede, bičem praská a proklíná, až se hory otrásají, děvečka zatím musí jeti s trakařem nažnout píse dobytku, celý týden neměla na to času, lidé chodí okolo, a volají na ni: „Pomahej Pán Bůh!“ Doma hospodyně chce to také dopoledne všecko podělat, aby aspoň odpoledne měla chvíli kdy, a děti nemá kdo ustrojiti, běhají tak nemyty, odstrojeny celé půldne, a do kostela také nejdou. Tak to vypadá venku a v městě je to o něco horší. Tam se snad více chystá domácích i cizích do kostela, ale ženy si musí při tom všecko nakoupit, a to smlouvání trvá obyčejně tak dlouho, že zatím je v kostele po všem, a muži se zase musejí dohromady sejít, o něčem pohovořit, a to je prý nejlépe v hospodě, do kostela dost času. A hovor trvá mnohdy trochu dlouho, přijde druhý a třetí, hovor se vede dále, až lidé jdou z kostela, a naši hospodáři v hospodě si řeknou: Vidíme, to nám to uteklo, ukončí, zaplatí, a jdou také domů, myslíce sobě, že to je jedno

z hospody, jako z kostela, a tak si tomu zvyknou, a činí to stále. Přicházejí domů, kde jeden syčák se širokými ráfy, (tak totiž ve své mluvě nazývají nohy obalené hadry,) podává dvěře druhému žádaje o almužnu. Hospodář se na něho utrhne: Že pak si ani dnes v neděli, v čas služeb božích nedá pokoj, a co vyžebrá, rovnou cestou zanáší do putyky zapomínaje při tom, odkud sám místo z kostela přišel. A ty městské úřadovny jsou v neděli plné lidu, mají prý venkované kdy. V advokátní kanceláři lidu nabito, a zatím manželka advokátova en plein parade ubírá se úřadovnou, aby od každého viděna byla na chvíli do kostela. Tací páni mají to velmi rádi, když jejich ženy jsou nábožné, ano i děti dobře po křesťansku zvedené, ale pro svou osobu myslí, že toho nepotřebují. Tu si vzpomínám, že takovýto jeden mi známý doktor, který sám o kostel nestál, měl velmi nábožnou paní, která však děti ponechala v neděli samy sobě, a zatím co ona v kostele dlela, děti doma se do krve sepraly, jí pak to bylo divné, že ona se v kostele za ně modlí, a ony doma se perou, nepomysliv, že je měla dříve ustrojit a sebou vzít. Zanechme však rodinu a prohlédneme si veřejný život, a pojďme z domu do školy. Děti vědí, že se jim nic nemůže stát, nepůjdou-li v neděli do kostela, rodiče je k tomu nemají, učitel je k tomu nevede, a když někdy z vlastního popudu předce do kostela jdou, vidí p. učitele buď na procházce jiným směrem než ke kostelu, aneb vyloženého z okna pokoje v negližé si pokuřovati, aneb jej vidí seděti v hostinci. A tu hned rozumují, proč p. učitel také do kostela nejde? A že podobný příklad leckdes se objevující k horlivé návštěvě kostela děti nepovzbudí, je na bíledni. A jak to vypadá ve středních školách? Tam v neděli musejí chodit, ale pěkně to vypadá, když z celého sboru profesorského dostaví se tam jeden neb dva kteří mají právě inspekci, ostatní zatím jsou doma, neb pracují v kabinetě, neb chodí po náměstí. A studenti při té mši buďto si na podeprěných loktech podržímnou, neb děvčata za nimi do kostela přišlá prohlédnou, neb po případě nějaký román zatím si přečtou. Jen velmi málo, obzvláště těch větších, se modlí, neb zpívá.

Professor, jenž má inspekci, to vše vidí, ale myslí si, co bych se o to pálil, to je věc katechetova, a mlčí, jen když veřejná výtržnost se nestane. A jak pak ty vysoké školy a jejich posluchači to v neděli vedou? Tu se potřebujeme podívat jen na akademickou mši do chrámu sv. Klimenta v Praze, a najdeme tam jednoho, nebo dva, zřídkka tři, někdy také žádného. Ostatní buďto se učí, poněvadž nemají peníze, aneb jsou v kavárnách, hostincích, aneb po probdělé noci po zábavě sobotní spí. A z takových jsou potom profesoři, právníci, medikové, rozliční úředníci, jak potom mohou dbáti na mrav, náboženství a svěcení neděle, když sami bez toho vyrostli. Podívejme se ku př. k soudu. Tam stojí také zástupy lidí, v neděli dopoledne a snad právě v čas služeb božích rozsvítí soudce svíce, a dává přísahat pro obžalobu rušení náboženství. Jaká to ironie! Anebo se podívejme na pošty, nebo na dráhy, ano na všech silnicích pasaž ani nepotrhne, ale ne do kostela, uýbrž na výlety. Naše spolky ať hospodářské, ať literární, ať cukrovarnické, včelařské neb jakékoliv, své výborové a jiné poradní schůze nekonají než v neděli dopoledne v čas služeb božích. A snad při těch schůzích mnohý rozhovor začíná o demoralisaci dělnického lidu, jako by sami tímto svým jednáním nedávali k tomu příklad. A to všechno činí proto, aby si

sami nekazili nedělní odpoledne, aby si mohli někam vyjít, aneb jakkoliv jinak se pobavit, proto musí na to padnouti čas služeb božích. Snad mi na to někdo řekne: proto hledme v katolických spolcích přítrž tomu učiniti. Předem se ohražuji, že nechci žádný spolek, jehož účel ideální zajisté dobrý jest, na pranýř stavěti, nýbrž chci jen všeobecně, se stránky praktické věc posuzovati. Chceme-li si upřímně mluvit, musíme se přiznati, že té prosy života v dnešní, materialistické době, každý, ať bohatý, neb chudý, ať vzdělaný, neb prostý, ať městský, neb venkovský, zkrátka každý má nazbyt. Na jedné straně je to nedostatek a z něho vyplývající bída, na druhé přebytek a z něho pocházející přesycenost. Prostředního stupně, jako bývalo před padesáti, sto lety, dnes téměř ani nestává. I hledí každý svým způsobem se zotaviti, pookřáti. A tu, kdo odhodlá se členem takového spolku se státi, na prvním místě se chce, když ne vzděláti, tedy aspoň něco nového dovéděti, a na druhém místě chce se pobaviti a na starosti aspoň na chvíli zapomenouti. Jak se však dnes poměry v těch spolcích utvořily, je to vše velmi šablonovité. Ten který řečník se jen snaží, aby těm několika vzdělanějším posluchačům imponoval, aby se zdál učeným, aby si o něm dobré mínění domů odnesli, a do očí trochu komplementů a lichotivých slov si řekli, aby jemu se všech stran se gratulovalo, čehož obyčejně také docílí. Ale aby posluchačstvo ostatní méně vzdělané k dobrému povzbudil a poučil, o to mu obyčejně nejde. A co dělá posluchačstvo mimo těch několika? To zívá, s otevřenýma očima spí, a poslouchá, neví co, buďto že přednáška je příliš učená, příliš dlouhá, neb vážná, zkrátka nesrozumitelná. A přečteme si výsledky a referáty těch kterých spolků, aneb celé tam přednesené řeči, a většinou přisvědčíme k pravdě výše udaných slov. Nedivme se tudíž, že spolům údů nejen nepřibývá, nýbrž ubývá, a že mnohý, jednou takové schůze se účastniv, po druhé hledí, aby se vymluvil, a nemusel tam jíti, a ten čas tráví mimo spolek, třeba při kartách, poněvadž v tom shledává aspoň svou zábavu. Chceme-li tudíž u spolků katolických dodělati se výsledků, musíme hleděti předmět poučný zábavným způsobem podávati, abychom si členy nalákali, a ne odstrašili. Ovšem není to každému dáno, a není to také tak snadné, než obětavost a dobrá vůle vše zmůže a účel, t. j. zvelebení mravů a povznesení křesťanského rázu lidské společnosti, jest naší námahy a píle hoden. *

Cesta do nebe, čili chléb Panny Marie.

(A—s.)

Otec Jakoubkův zemřel bídou.

Za půl roku po něm zesnula i matka vysílením, únavou i zármutkem.

— „Buď s Bohem, dítě mé,“ pravila naposledy k synáčkovi, „jen myšlénka na tebe působí mi bol. Buď hodným a sejdeme se v nebi.“

A Jakoubek zůstal samotný na světě. Bylo mu teprv šest roků!

Milosrdná sousedka ujala se ho, ale mysl Jakoubkova zalétala stále jen k rodičům, stýskalo se mu po jejich sladkém objetí, po jejich vřelé lásce.

„O jak je as v nebi krásně! vždyť tatínek s maminkou i malého Jakoubka opustili, aby se do nebe dostali. Tam zajisté lze chléba nalézt!

*) Takové prostě psané dopisy z našeho venkova o našem venkově jsou nám nevíтанější.
Red.

v hojnosti a netřeba chvěti se zimou. Proč mne jen nevzali s sebou! O jak po nich toužím!“

A malý Jakoubek umínil si, že půjde za rodiči do nebe; nemeškaje vydal se na cestu a kráčel, kudy jej cesta vedla. Přišel do vesnice, a vysílen klesl před domem, nad nímž vznášel se kříž. Byla to fara.

Farář zaslechnuv šust, otevřel a našel chlapce ležícího na prahu.

„Kdo jsi, dítě, — a odtud přicházíš?“ tázal se.

„Jsem Jakoubek. Tatínek a maminka nechali mne samotna. Jsou v nebi. Maminka slíbila, že se tam sejdem. Povězte, kde je nebe? Jsem velmi unaven, neboť ušel jsem již veliký kus cesty a nebe nenalezl.“

„Pojď se mnou, synu,“ řekl farář dojat, „budeme hledati společně.“

A tak přijal sirotka pod střechu farní. Jakoubek cítil se méně nešťastným u výborného kněze, ale myšlenky své se nezbavoval.

„Kde je nebe, pane faráři?“ távával se často. „Proč tam již spolu nejdem, jak jste zprvu chtěl?“

„Modli se, milé dítě, Bůh tě tam uvede, budeš-li dobrým.“

I jal se Jakoubek vroucně modliti a s pohutím vidal jej farář před oltářem klečeti s ručkama sepjatýma.

Nade všecko zamiloval si hošík tichý kostelíček vesnický. Barevná okna byla mu rozkošnou knihou obrázkovou, v které nemusil teprv listů obracet a sochy svatých staly se mu důvěrnými přátely; zdá se mi, že často s nimi hovořival.

Když ostatní dítky skotačily, zacházel Jakoubek v drahou tišinu svatyně, kteráž jej nade všecko vábila.

Mezi ostatními sochami oblíbil si zvláště sochu Matky Boží s děťátkem, znázorňovala mu matku vlastní.

Dřevěná socha tato byla sice velmi starožitna a vzácná, leč známo, že nejsou všechny vzácné starožitnosti zároveň i krásné. Zmíněná socha Boží rodičky byla novým důkazem; tvář její byla nehezka, svraštělá a hubena, jakož i tvář Ježíškova.

Jakoubek stával před ní velmi dlouho a pohled její budil v dobrém srdéčku jeho soustrast nelíbenou. V dětské prostotě kmitla mu náhle hlavou myšlenka, že ubohá Matka Boží zajisté hladem se trápí a proto tak zhubeněla. Hošík upřímně zaplakal.

Nazejtří přišel však s tváří vyjasněnou; v ruce nesl si svačinu, krajíc chleba, kterýž svědomitě ve dva kusy rozdělil.

Hle, dobrá, svatá Panno i ty, malinký Ježíšku, vezměte, a jezte beze strachu, neubírám tím nikomu; sám nepotřebuji tolika a rozdělím se s vámi každodenně.“

I položil chléb u nohou sochy.

Když se do kostela vrátil, chléb již zmizel; Jakoubek blažen neustával každodenně pilně zásobovati milou Matičku, a kdykoli přišel podruhé nebylo již chleba u sochy.

Činil tak již dosti dlouho, těše se stále, že zrůmění se líce milé sochy, že zmizí vrásky s čela; ale tvář Rodičky Boží nezměnila se a byla stále hubenou.

Hošík nemohl dále zamlčeti bolest i sklamání své.

„Několik dní tomu již, co rozdělují svůj chléb se svatou Pannou v našem kostele, pravil jednou k faráři. „Ubohá Matička je tak hubena a chleb zdá se, že jí nepomáhá. Myslil jsem, že jest hladem zmořena.“

„Vždyť ale socha Marie Panny nemůže požívatí tvého chleba.“

„O ano, pane faráři, sní pokaždé, co jí přinesu.“

Farář udiven, umínil si, že vypátrá tajemství. I poručil Jakoubkovi, aby jen ještě chléb svůj svaté Panně přinášel. Potají usedl pak do zpovědnice a modle se očekával trpělivě.

Jakoubek pomodliv se a porozmlouvav se sochami, odešel z kostela a po svatyni rozhostil se nerušený klid. Jen z dále zaznívaly sem rozličné hlaholy ze sousedních polí a luk.

Náhle však ozvaly se na prahu kostela drobounké spěšné kroky. Farář vyhlédl kradí ze zpovědnice a užírl děcko nuzně oděné; vešedši do kostela rozhlédlo se bázlívě a tichounce bralo se přímo k soše mariánské. Byl to hošík menší než Jakoubek. Došel k soše usmál se pohleděv vzhůru k její tváři a chopil se chléba u nohou jejích ležícího. Políbil jej, zabalil do svých hadříků, sepal malé ručky a chystal se k odchodu. V tom povstal farář, vyšel z úkrytu svého a hochu zadržel.

Dítě se zachvělo.

„Pane faráři, nekradu. Přicházím si každodenně pro chleba, který mi svatá Panna uděluje.“

„Jak ale víš, že ti ho svatá Panna dala?“

„Všude mne odbyli, celý den jsem nejedl a veliký hlad mne trýznil. Báł jsem se ještě někde prositi; vešel jsem do kostela a prosil svatou Pannu, aby mi dala jísti, když jsem po té k ní pohlédl, ležel u nohou jejích kus chleba. Od toho dne posílá mi ho denně.“

Jakoubek zajisté v prostotě své udílel almužny samému Bohu, a cesty k nebesům se také vskutku neminul.

(d'Egligny.)

Růženec posluchače polytechnické školy.

Jednoho dne, v hodině odpočinku, kdy větší část posluchačů se nalézala ve velkém sále polytechniky za příčinou špatného počasí, vstoupil jeden z nich s usmívající tváří, vylezl na židli, a pohybem ruky si vyžádal ticho. Ostatní se zvědavě kolem něho sestavili, a čekali až začne mluvit.

„Pánové,“ pravil, „máme zapotřebí se při takovém nečasu něčím pobavit. S číslicemi jsme se již dosti namáhali; nyní vám dám něco hádati. Něco jsem našel, něco podivného, báječného, neslýchaného, a jsem skorem jist, že neuhodnete předmět, který jsem našel, snad jen ten, jemuž náleží, možno-li jen, aby byl posluchačem našeho ústavu. Myslel bych, že ta věc patří spíše nějakému obyvateli měsíce, než jednomu z nás. Nuže, hádejte, co jsem zvedl na chodbě!“

„Bankovku!“

„Aj, lakomče, fi! Kdo pak by myslel hned jen na peníze! Takovou hádanku bych mým Oedipům nepředložil.“

„Snad vlásenku! — Čistou pravdu! — Tabatěrku? — Dýmku?“ —

„Ne, nic podobného.“ —

„Ah, mám to již! plán nějaké tragedie, odu na jaro? — Latinské verše. — Žalud z Dodonského dubu? — Hanibalovo falešné oko? — Auto-
graf Robinsona Crusoe.“

„Chcete-li se, pánové, posmívati, nepovím vám nic.“

„I nenamahejte se, vždyť vidíte, že nemá nic ani v ruce, ani v kapse.“

Aj, vidím, že již ztrácíte trpělivost, pánové! Okázu předmět: vizte můj nález.“

A udiveným posluchačům ukázal růženec.

„Růženec! růženec!“ voláno ze všech stran, růženec. „Toť k smíchu! To není možné. To by mně ani ve snu nenapadlo. Kdo pak by zde podobný amulet nosil v kapse. Ten jistě neztratil žádný z posluchačů. Kdo z nás by se modlil otčenáše, nebo chodil na mši k zpovědi? Já ne! Já také ne! Ani mně nenapadne! Vsadím se, že se majetník nepřihlásí. Komu patří, náleží-li někomu z nás, nebude asi tak hloupý, aby se přihlásil. Zajisté. Ten zpátečník by špatně pochodil. Od rána do večera byl by terčem našeho vtipkování!“

„Hleďte, pánové,“ pravil mezi tou směsicí náhledů ten, který držel růženec, „vidíte, že jsem nepřeháněl. Můj nález jest originelní. Růženec!“

V očích milovníka má velikou cenu. Jest pěkný, a zdá se mi, že jest to vlašská práce. Má babička, která je velmi zbožná, by mně jej dobře zaplatila. Nuže ponejprv, podruhé, komu náleží? Uvidíme, zdali se někdo přihlásí?"

Jeden z posluchačů, který seděl u stolu pokrytého výkresy a knihami již hodnou chvíli, pozdvihl hlavu a pozoroval se založenýma rukama klidně, ale s nevysvětlitelným úsměvem celý tento výjev. Na jeho ušlechtilém obličejí, vysokém čele, v smělém ale jasném pohledu značila se intelligence. A tento zevnějšek neklamal. Jindřich patřil mezi nejprvnější žáky. Mimo to získal si svou povahou přátelství, a svými důkladnými vědomostmi úctu všech.

"Růženec rozhodně nikomu nepatří;" zvolal znovu nálezece. "Opakuji, ponejprv, podruhé..."

V tom okamžiku povstal Jindřich. rozdělil kruh zvědavců, vztáhl ruku, a klidně s pevným hlasem, bez slabosti a uzardění za velikého podivení ostatních pravil: "Ten růženec patří mně. Vraťte mi jej!" —

"Tobě! tobě! ba věru! — Jemu! To není možné! Pokračuje snad v žertu."

"Nežertuji, a zvláště o takových věcech," pravil Jindřich, nenechávaje se potupným úsměvem a soustrastným pohledem některých svých soudruhů másti; "ano, pánové, růženec patří mně a já jej žádám zpět. Mám jej od své umírající matky, slyšte, pánové, umírající, které jsem přislíbil, že jej vždy podržím, a svému přesvědčení že věren zůstanu. Před chvílí slyšel jsem vás žertovati o nejsvětějších věcech s lehkomyšlností, která se jen hlubokou, bohužel, příliš rozšířenou nevědomostí, vysvětliti dá. Slyšel jsem otázku, zda-li někdo z nás chodí na mši nebo k zpovědi? Nevím, co druzí činí, ale co se mne týče, chraň mne Bůh, abych kdy své křesťanské povinnosti opomenul, a má první návštěva v neděli jest určena Bohu. Žiju dle příkladu Vaubana, našeho vznešeného mistra, dle příkladu Turenna, Condé-a, Villars-a našich hrdinů, dle příkladu Fenelona, Bossueta a jiných velkých mužů. Kladu si za velikou čest, jednati dle tak vznešených vzorů, a není mi třeba, za to se rdíti."

Toto pevné vysvětlení učinilo veliký dojem. Někteří, jenž se kolísali, mají-li chváliti, neb se posmívati, ustoupili stranou před udatným jinochem. Ale největší část šlechtických mladíků v obdivu nad zmužilostí Jindřichovou tleskali pochvalu, a podávali ruce smělému křesťanskému bojovníku. —

Ten, který růženec nalezl, přiblížil se z nejprvnějších: "Nehněváš se na mě, Jindřichu?" pravil.

"Nikoli, příteli; avšak nemohu ti zamlčeti, že's jednal trochu..."

"Jen ven s tím, velmi pošetile, vidím dobře, že jsem jednal nepravě; lituji hlouposti a pošetilosti, které jsem mluvil."

Svým energickým vystoupením zjednal si Jindřich nejen svobodu pro sebe, ale více než jeden, který dosud sláb a ostýchavý své pravé smýšlení skrýval, použil této příležitosti, a jsa křesťanem uvnitř, považoval to za jiný druh pokrytectví, škraboškou bezbožnosti se odívati.

(Recis historiques. Přeložila J. K.)

Oprávně světa, jakých nyní dost.

(Výroky sv. Petra.)

"Ne," pravil sv. Petr, "mne, doufám, krásnými slovy neoklameš. Pohnutky tvého jednání nejsou tak nezištné, jak tvrdíš a nebyl to pouhý cit uražené spravedlnosti, kterýž tě ku vzdoru, k boji proti společenskému řádu ponoukal."

"Společenský řád! Nehoršíš se, prosím, ale význam tento jest mi s podivením v ústech tvých. Společenský řád! Jiní zovou řád ten neřádem a po mém jest to význam pravý. Vždyť to společnost, ve které jedni jsou vším a druzí ničím!"

„Nerozčilujme se,“ pravil sv. Petr, „a souží-li tě slovo „řád“ významem, jaký ty mu přidáváš, nuže, zaměňme je za jiné mluvíce třeba o „společenských poměrech.“ A nyní opakuji: namlouvej si mi cokoli, není to cit uražené spravedlnosti, aniž jiné šlechetné hnutí, jenž tebe pohání, abys bez ustání, slovem i skutkem proti společenským poměrům bojoval.“

„Což jiného? Či nejsou v této společnosti, kterou boháči co nejlépe pro sebe zřídili, svatá, nehynoucí práva lidu nejhrdnějším způsobem v prach šlapána? Což jest spravedlivějšího než vydobyti vyděděným část oněch požitků, jimiž se šťastnější přesycují a dožadovati pro všechny místa pod sluncem? I nemohu se, věru dosti nadiviti, že učeň syna tesařova, muž, který sám kdysi chudým rybářem byl, mně za provinění vytýká, že jsem se ujímal malých a slabých proti velkým a mocným, a tyto že pamatoval jsem na vznešený zákon bratrství, kterýž tvůj Pán a mistr, demokrat Ježíš, sám ustanovil.“

„Kdybys byl jen tolik činil, kdybys se byl omezil na učení o bratrství, jemuz božský Zakladatel křesťanské společnosti učil, kdybys je těm byl v paměť uváděl, kdož naň zapomněli, či svévolně ho nedbali, nehaněl bych tě, nýbrž chválil! Ano, řeknu to otevřeněji než ty: proto, že zapomněl svět na toto učení, zahnízdily se politování hodné zlořády v jeho společnosti, kteráž měla vynikati mírem a jednotou dítek Božích, a zlořády tyto vyžadují rozsáhlé opravy. Proto také hlasitě a slavně ztvrzují, že nezměrných zásluh si dobývá, a díla Spasitelova účastným se činí, k míru pomáhaje mezi Bohem a lidmi, kdo o tom pracuje, aby naukám jeho nové platnosti zjednal vůči mnohému, šířícímu se zlu, aby vznešené staré zásady křesťanství zase rozhodujícími učinil, nynější křesťany na zapomenutou stezku pravého bratrství uvedl, a sobeckým myšlénkám a vášním zákon spravedlnosti a lásky připomínal a kdo zároveň neobmezuje se na hlásání práv, ale hláše i povinnosti, kteréž, věrně plněny, samy práva každého upevňují a pojistují. Ale těžkému úkolu tomuto dostojí toliko duch míru a sjednocenosti, nikdy však duch vzpoury a rozbroje. Není to dílem nenávisti, ale lásky. Nelzeť v závisť nad šťastnějším postavením bližního nalézti pravou zmužilost proti reptajícímu, nespravedlivému množství, kteréž pravda uráží a žádost po požitcích zaslepuje; jen ryzá nezištnost zabezpečuje podobnou mysl hrdinnou. K uskutečnění pak velikého díla třeba také svědomitého zkoumání a nestranného pídění se po pomůckách, jimiž by se všem oprávněným požadavkům seč jen možná vyhovělo: prázdná, zbytečná, byť i pěkná slova nepomohou. Ku provedení díla toho netřeba zajisté krveprolití ale p o u č e n í. Netřeba zamítati pochodeň nepokoje, jako tys byl učinil a obcházeti s ní po všech úhlech světa; nejlepší pomůckou jest zážeh mírného, posvátného krbu Kristova, jemuz jedinému lze dodati lidstvu dostatečného světla v příčině cesty jeho i cíle. By jiný stál tu přede mnou, buďsi třeba svedený, ale ryzejšího úmyslu než jakým vedlo se všeliké konání tvé, snad bych byl se ujal zkoumati pokud as účinnou a pravou byla jeho soustava k opravě řádu společenského směřující. Soustavu tvou ale, (víš to sám tak jistě jako já) lze vysloviti jedinou známou větou: „Pryč, ať se usadím sám! Neměl's zásad, nýbrž jen chtíčů, a maje příležitosti, byl bys větším právem výčitek zasloužil, jakými's, nemoha se jim rovnati, „vydírače“ zasypával. Prospěch vlastní a náruživost tvé byly ti jedinou pohnutkou práce. Zuřival's, vida štěstí a moc bližního, a celou silou poníženého pýchy své a neukojeného chtění v nenávist pojal's majitele statku, jakých tobě Bůh odepřel, a božský i lidský zákon, jenž tobě zapovídal dobývati jich mocí. Jediná oprava, o které's v nejtajnějších hlubinách srdce svého dnem i nocí sníval, byla, abys sebe v postavení „šťastných“ uvedl, byť bys tím sobě třeba více nenávisti a kletby přivolal, než jsi sám kdysi na hlavy jejich sypal. Jako mnohým jiným reformátorům, kteří společnosti lidské větším bývají postrachem než zlo samo, i tobě jen pýcha, lenost, závisť a nemírnost věrnými byly rádkyněmi při vzácné horlivosti tvé ve prospěch a blaho lidstva a jen v jejich ukojení hledal's odměny. Přěji, abys odměny té byl došel, neboť zde u nás nelze sbíratí ovoce těchto stromů smrti.

S v a t ý s t í n.

(Vyňato z Pailletes d'or.)

Za dávných časů žil na zemi jeden muž tak svatě, že i andělé v nebi se divili, kterak možno tvorů lidskému, aby tak velice Bohu byl podoben? Život jeho byl jednoduchý, srdce jeho pokorné, ctnosti jeho však zářily jako hvězdy na nebi a dobré skutky libou vůni kolkolem rozšiřovaly. Jeho heslem každodenním bylo: dáti — odpouštětí. Ač těch dvě slov ústa jeho nikdy nevyslovila, vyčísti je mohl každý z jeho tváře, z jeho úsměvu, z jeho chování, z jeho s lidmi obcování. Andělé v nebi prosili Stvořitele: „Pane, uděl mu pro jeho svatost dar zázraků.“

„Učiním tak“, vece Pán, „ptejte se ho, čeho si přeje?“

A andělé snesše se na zemi, tázali se svatého:

„Chceš míti moc, aby vzkládáním rukou tvých nemocní se uzdravovali?“

„Nežádám si toho“, odvětil svatý, „lépe jest, když Pán Bůh sám tak činí.“

„Chceš, aby po slovu tvém hříšníci se obraceli a zbloudilí na cestu ctnosti se vraceli?“

„To jest posláním andělův a nikoli bídného tvora pozemského; modlím se za hříšníky a zbloudilé, avšak neobracím.“

„Chceš býti vzorem trpělivosti, abys hrdinstvím svým mnohé k následování tebe přivedl a tak Boha oslavil?“

„Nechci“, odvětil světec, „obdivovali by tvora a zapomínali by na Tvůrce. Pán Bůh má jiných prostředků dosti, aby slávu svou zjevil.“

„Čeho tedy žádáš?“ ptali se andělé. A svatý s úsměvem odvětil. „Čeho bych žádal? Kéž mi dá Pán Bůh milost Svou, na té mám dosti.“

„Ale ty musíš od Pána Boha něco si vyžádati!“ donucovali andělé.

„Musí-li tak býti, tož prosím za to, abych konal dobré a o tom nevěděl.“

Divili se andělé skromnosti jeho, přemítali a uradili se prositi Pána, aby udělil muži tomuto té moci, aby stín jeho, kdykoli padne v tu stranu, že od svatého není pozorován, uzdravoval nemocné, těšil smutné, polehčoval trpícím.

Stalo se.

A kudykoliv Světec krácel zprovázen stínem svým, země pustá vydala úrodu, lučina vypráhla bujně se zazelenala, potoky vyschlé křišťálovou vodou se naplnily, ubledlé tvářičky chorých dětí růměncem zaplály a srdce zarmoucených matek radostí zaplesalo. A svatý nic o tom nevěda živ byl zas prostě jako před tím. Zástupy smutných, trpících, neduživých všude jej tiše následovaly. Nikdo neosmělil se mu mluvíti o jeho zázracích, aby pokoru a skromnost jeho neurazil a tak i jméno jeho zapomenuto a on všeobecně zván byl: Svatý stín.

Kostel „u sklenice vody.“

(Napsal S. H. Berthoud.)

I.

Bylo to r. 1815. Za parného večera, jakých nezřídka lze se dočkati pod nebem španělským, vracel se farář Svatopetrský unaven do chudobného domku svého, kde jej očekávala rozšafná sedmdesátiletá hospodyně. Jakkoli pověstnou je bída Španělova, přec s udivením zřel's nuzný vnitřek příbytku kněze. Dona Margarita otáčela se ještě u ohniště, připravujíc pánu svému na dosti malinký talíř vounou večeři „olla podrida“, na které ale mimo omáčky a hrdého jména „dušené“ nebylo původnosti, neboť oběma zakrývaly se jen zbytky oběda upravené a okořeněné se vzornou dovedností kuchařskou. Farář vdychuje libý zápach večeře, pravil vesele:

„Buď Pán Bůh pochválen, Markétko; až se mi laskominy dělají z vaší „olly podridy.“ Při svatém Petru, příteli; tobě bude se pomodlití víc než jeden růženec za to, že bylo ti naléztí takových hodů u hostitele.“

Markétka pozvedla zraků při těchto slovech a uzřela cizince skrytého za postavou farářovou. Tvář její se náhle zakabonila a zlostný, mrzutý pohled stihl příchozího. Plaše pohleděl na ni farář a zašeptal konečně:

„Ale, ale, Markétko! stačí-li večere pro dva, stačí i pro tři. Nechtěla bys zajisté sama, abych bez posilnění propustil křesťana, jenž ode dvou dnů nejedl.“

„Svatá Panno! Pěkný mi to křesťan! Spíše loupežníku se podobá!“ A Markétka hučíc, odešla.

Host farářův stanul nehýbaje se u dveří a poslouchal málo laskavé výroky doniny. Byl to muž vysoký, zpola v hadry oděný, blátem a prachem pokrytý. Černý rozcuchaný vlas, svítící zraky a hrozivá karabina nebudily zajisté pro cizince city sympatické, nýbrž spíše podezření.

„Mám odejít?“ tázal se.

„Nikdy neodejde vyhnán, kdo jednou pod střechu mou vstoupil,“ řekl farář vážně. „Položte karabinu, pomodleme se a sedněte k večeři.“

„Neodkládám nikdy své karabiny; staré přísloví castillanské tvrdí, že „dva přátelé jedním jsou;“ má karabina jest mi družkou nejvěrnější a proto podržím ji u sebe. Neboť, třeba vy byste mne přijal pod krov svůj a nevyhnal mne, dokud sám dobrovolně neodejdu, mohli by snadno jiní přijít a vyhnati mne násilím. Nyní však na vaše zdraví, jezme!“

Farář Svatopetrský těšil se zajisté vždycky výborné chuti k jídlu, žasl ale, a jako u vytržení hleděl na žravost cizincovu, kterýž nejen že zhltil téměř všecku olla podridu, ale mimo to i ohromný bochník chleba, vážící snad asi deset liber. Hltaje, ohlížel se stále nepokojně a při nejnepatrnějším šustu zachvěl se pokaždé, ano, když po chvíli vítr náhle prudce dvéře přirazil, vyskočil host a uchopiv se karabiny hnál se ku dveřím s pohledem, který věstil, že jen velmi drazé hodlá život svůj prodati. Vida však, že nebrozí mu nebezpečí, usedl a jal se dále jísti.

„A nyní pane faráři, musíte ještě dokončiti svůj milosrdný skutek. Jsem raněn na noze a po celý týden neobvázal jsem rány. Dejte mi nějaký hadr a pak vás již sebe zbavím.“

„Netoužím po tom, abyste mne sebe zbavoval,“ řekl farář, „jsem trochu ranhojičem a dokážu, že není vám třeba obávati se ve mně neobratné ruky venkovského lazebníka.“

To řka, vyňal ze skříně ranec, ve kterém byly obsaženy rozličné obvazy; vykasal rukávy a jal se prohlížeti ránu. Byla hluboká, děsná. Kule projela nešťastníkovi nohou, a bylo mu zajisté nadlidské síly a odvahy potřebí, aby k chůzi se odhodlal.

„Není možná, abyste dnes odtud odešel!“ zvolal farář zkoumajе ránu okem znaleckým. „Musíte zde přenocovati. Klidná noc zotaví vaše síly a uleví zanětu; otok poněkud opadne“

„Nemohu,“ odvětil prudce cizinec. „Nesmím meškati ani minutu; čekají mne, dodal s bolestným vzdechem, a jiní mne hledají.“ Usmál se hořce. „Hle, jste botov s obvazem. Dejte mi jeden chleb. Vezměte za pohostinství svoje tento zlatý peníz a buďte zdrav!“

Farář odstrčil peníz netrpělivě.

„Nejsem hostinským a pohostinství svého neprodávám“

„Jak se vám líbí, odpusťte! S Bohem, milý hostiteli.“ A host přijav chléb, kterýž k rozkazu farářovu dona Markétka hučíc donesla, zmizel brzo v zeleni, již zahalen byl domek či spíše chaloupka farářova.

Asi o hodinu později rozlehla se okolím hlučná, spěšná střelba, a cizinec objevil se na prahu podruhé, krvácejе raněn do prsou a bled jako mrtvola.

Podával faráři několik zlatých peněz.

„Hleďte, otče moje dívky ve struze u říčky“

Klesl. Přicválavší četníci španělští zmocnili se raněného a spoutali jej. Neodporoval. Po té dovolili faráři, aby obvázal raněnou hrud' zajatcovu; marné byly však jeho prosby, aby mu odpočinku popřáli a nevydávali jej cestou v parnu v jisté nebezpečí smrti. Naložili nemocného na vozík a odjeli.

„Zemře-li na voze nebo provazem, vše jedno,“ pravili.

Vždyť je to pověstný lupič José.

José poděkoval faráři vděčným pohledem a žádal o sklenici vody, a když se kněz naklonil, aby ji k ústům jeho podal, zašeptal cizinec hlasem umírajícím:

„Nezapomeňte!“

Farář souhlasně pokynul.

Sotva že se smutný průvod vzdálil, vyšel farář, nedbaje poznámek Markétčiných o nebezpečí noční vycházky, prošel blízkým lešikem a brzy ocítl se u strouhy blíže potoka. Mrtva ležela tu žena, zabita patrně kulí četnickou, vedle ní spal klidně malý kojeneček, kdežto buclatý, čtyřletý klučina potahoval matku netrpělivě za ruku, v domnění, že spí . . .

Snadno lze si představití úžas Marketčín, když uzbřela faráře vraceti se s dvěma dítkama.

Menší hošík nakrmen a uspán, načež jala se hospodyně připravovati většímu lůžko z pláště farářova. Kněz vypravoval, kde a jak dítky byl našel a jak mu byly odkázány.

„To vše bylo by velmi krásné, kdybyste mi jen také pověděl, čím oba ty přírůstky užíváme.“

Farář otevřel evangelium četl:

„Kdokoli by jen sklenici vody podal nejmenšímu z bratří, jakožto učeníku svému, pravím vám i slibuji, že neztratí odměny své.“

„Amen!“ odpověděla vřele Markétka.

Nazejtří pohlíbil farář mrtvou ženu a nezapomínal na ni při modlitbách za mrtvé.

II.

Dvanáct let minulo od vypravované námi události.

Farář Svatopetrský více než sedmdesátník seděl přede dveřmi domečku svého, vyhřívaje se v teplých paprscích slunečních. Bylo po zimě, a dnes poprvé usmálo se slunečko teple a vesele. Půvabný hošík jedenácti neb dvanácti let četl hlasitě z brevíře starouškova a závistivě ohlížel se časem do blízkého sadu, kde tužil se mladistvý šestnáctiletý jinou práci zahradnickou. Markétka, jež zatím byla oslepla, naslouchala čtení jeho.

Náhle zahrčel cestou kočár a hošík hlasitě vykřikl radostí.

„Ach toť krásný povoz! krásný!“

A věru, nádherný povoz přijížděl cestou od Sevilly. Stanul před domem farářovým. Bohatě oděný sluha vyskočil a žádal o sklenici vody pro svého pána. —

„Karlíčku,“ zavolal farář na menšího hochu, „běž rychle a přines pánovi sklenici vody; přidej také sklenici vína, přijme-li. Pospěš.“

Pán poručil otevřítí dvířka povozu a vystoupil. Byl as padesátník.

„Jsou to vaši synovci?“ tázal se kněze, ukazuje na oba hochy.

„Jsou mi více. Jsou to moji synové arcí za syny přijati.“

„A! Kdyste se jich ujal?“

„Povím vám vše, neboť proč bych tajil čeho velikému pánu, jakým jste. Jsem beztoho stár a světa nezkušen a potřebuji nutně rady, abych dětem budoucnost pojistil.“

I jal se líčiti příběh obou chlapců, jak čtenáři již znám.

„Co jest mi tedy z dítek učiniti? Co byste mi poradil?“

„Praporečnický u strážce královny; a aby mohli žítí podle stavu svého upište každému čtyři tisíce ročních důchodů.“

„Žádal jsem vás o radu, senore, nikoli však o vtipy.“

„A pak musíte přestavěti svůj kostelík a postaviti k němu pěknou faru. Obě uzavřeme potom pěknou kovovou mříží. Hleďte, plány stavební mám již tuto v tobole; svolujete-li? A celému dáme název „kostela u sklenice vody“

„Jak? Co to Co pravíte . . . tento hlas, tyto rysy zdá se mi“ stařeček nemohl dále.

„Ano, otče duchovní, nemýlíte se. Jsem don José della Ribeira, bývalý lupič José: uprchl jsem z vězení. Časy se změnily, z náčelníka lupičů učinili mne náčelníkem strany politické. Vy byl jste mým hostitelem a otcem dětí mých. Zavolejte je, ať obejmou otce svého. Pojdte, děti.“ A chlapci s důvěrou objali hlásícího se otce.

Dlouho nemohl se jich tento nabažiti. Hojné slzy prolévaje tiskl je vždy zase na novo k rozbouranému srdci, až konečně utišila se poněkud vnitřní bouře jeho.

Tiskl vřele pravici farářovu.

„Nuže, přijímáte-li návrh, dobrý otče můj?“

Farář hluboce dojat obrátil se k Markétce a chvějícím se hlasem opakoval: „Kdokoli jen sklenicí vody napojí nejmenšího z bratří, ve jménu mém, pravím vám i ujišťuji, že odměny svojí neztratí.“

„Amen!“ zvolala jako druhdy Markétka slzíc radostí ze štěstí pánova a bolem, že bude se jí loučiti s dětmi, kteréž si nade všecko oblíbila.

O rok později konána v obci Svato petrské dojemná, krásná slavnost, svěcení nového kostela u „sklenice vody“ jednoho z nejkrásnějších v okolí Sevillském. Don José della Ribeira i oba jeho synové účastnili se radostně dojati velebné slavnosti.

A—s.

K patrociniu sv. Josefa.

Jak sv. Josef na dopisy odpovídá.

(Volně dle starých pamětí vídeňských.)

Vmysli se, laskavý čtenáři, v šerou dál věku sedmnáctého a vejdiž s námi v chudičku, chatrnou chýžku v ulici Mariahilf na Vídeňském předměstí „Laimgrube“ zvaném.

Za našich dnů bys arci marně po ní pátral; dlouhé řady nádherných budov nahradily již skromné útulky tehdejší chudiny a přepychem oslušen staneš dnes před hrdými velikány na místě, kde před časy vítr si zahrával dřevěnými štíty.

Na místě, kde strmí dnes výstavný, pěkný dům, stála tehda mezi úpravnějšími budovami zmlušená bídná chaloupka, jejíž vnitřek v chudobě zevnějšku pranic nezadal. Chudičká jizba a malá komůrka byly přibytkem nadaného hudebníka Pavla Mertena a půvabné jeho dcerušky Josefky, s jejíž, byť trochu ubledlé tváře líbezně usmívalo se šestnácté jaro. Bylať Josefka dívčina švarná a přes mládí své neobyčejnou dovedností v ručních pracích vynikala.

V okamžiku, kdy laskavého čtenáře v chudý jejich domov uvádíme, seděli oba smutni a mlčky. Na tváři otcově stahoval se šedý mrak a zraky děviny kalily se slzou. A jakž by také jinak! Otec ani dcera nenalezali již po delší dobu práce, a bez výdělků nebylo živobytí. Nedávno tomu ještě, co sverepý Turek byl před Vídní řádl a ubohé město sténalo dosud následkem krutých jeho ran; občané válkou schudlí odřikali se i nejmenšího přepychu nedopřávajíce si ani hudby, ani hojného, uměle vyšívaneho prádla. A proto denně hlasněji ozývalo se klepání bídý na dveřích Mertenových a byť jí sebe rázněji průchod tarasili, vedrala se konečně až k útulnému krbu.

Starý hudebník dlouho jí vzdoroval, leč konečně počínala jej opouštěti trpělivost, když dnové stále mýjeli a ubohému bylo se i s dcerou přechoť o hladu ukládati. V srdci jeho budilo se zoufalství a ústa oplývala nářkem.

Šlechetná Josefka trpěla dvojnásobně; bída otcova bolela jí více než vlastní. Jak ráda byla by mu pomohla, leč co mohla činiti ubohá, slabá děva! a plna žalu volala k nebi o radu a pomoc.

„Nejlépe bude, tatínku, pravila, přitulivši se vroucně k zasmušilému otci, vyhledám-li si službu u dobrých, zámožných lidí; vyprosím si mzdu na-před a bídě tvé bude uleveno.“

„Tak!“ vzkřikl otec, odstrčiv ji prudce od sebe. „Nevděčnice! Dokud se mi dobře vedlo, bylas u mne spokojena, v bídě však mne opouštíš. O čeho se mi bylo na tobě dočkat! Kdo by mne ošetřoval v nemoci, kdo pečoval o moje potřeby? O dítě! zapomnělos již na všecku lásku k otci svému?“

„Ach jakž bych mohla zapomenout! Otče, nemluv tak, zabědovala dívka ulekána rozčilením otcovým. Řci ale, co mi zbývá činiti? Peněz nemáme, vý-dělků není, a něčeho přece třeba k zachování života. Dávno již dopsala jsem svému kmotrovi, ale odpovědi dosud nedostala. By kmotra ještě žila, bylo by arci jinak.“

„Raděj mohlas přímo do pekla Luciferu psát, zahučel trpce otec; znáš kmotra a víš, že by si pro krejcar koleno provrtal; ďábel byl by jistě štědrějším.“

„O otče! Hle jak ošklivé myšlenky budí bída,“ hrozila se děva, „nikdy neslyšela jsem tě takto mluvit, sám učívals mne důvěře v Boha a v pomoc jeho svatých. Důvěřuj tedy nyní se mnou a nezoufej. Modlím se pilně k sv. Josefu svému patronu, kterýž jest také patronem chudých a opuštěných, učinme tak nyní společně a jistě, že nám pomůže.“

Nedůvěřivý ano skoro potupný úsměv zahrál rtoma umělcovýmá. Útrpně pohleděl na dceru a pozvednuv zraků k obrazu sv. Josefa na protější stěně visícímu dodal hořce.

„Nevím, nevím, má-li chudý tesař na nebi tolik úvěru, jako některý špi-navý millionář užívající hojně světských radovánek. Ostatně . . . pro mne . . . piš si třeba svému patronu, nebráním ti v ničem, také ti však dobrých vý-sledků neprorokuji.“

Oči děviny při těchto slovech náhle radostí zazářily. Celá tvář vyjasnila se blahou nadějí, a důvěryplný, vděčný pohled utkvěl na obraze svatého patrona.

„Výborná to myšlenka“, pomyslila si, „ano nemeškajíc napíši ihned list prosebný sv. Josefu chleboďarci, neboť pevně věřím, že on sám to otci vnukl.“

I odešla do komůrky a čile byl lístek napsán.

„Svatý Josefe! Jsi pomocníkem chudých, smiluj se nad námi! Nemáme práce ani chleba. Pros Boha, oroduj, ať mi pošle výdělek, neboť otec již hladem zoufá a o lásce tvé pochybuje. Tvá věrná ctitelka Josefa Mertenová, švadlena, dcera hudebníkova v Laimgrube nárožní dům u žebráckých schodů.“

Opatrně složila lístek, ovázala úzkou, hedbávnou stuhou a zavolala na bílou holubičku, kteráž smutně po komůrce obcházela, hledajíc marně čím by hlad svůj ukojila. Poslušně přilétla na vyzvání dívčino a tato, uvázavši jí stužku s lístkem na krk, poznamenala ji znamením sv. kříže, otevřela okno, a holubice jako by byla rozuměla, ulétla bez váhání.

Když se dívka do světnice vrátila, spal otec. I usedla tichounce podle lože jeho a jala se spravovati staré chatrné záclony. Chvillemi pozorovala tvář spícího otce, kteráž se ve snu stále více a více jasnila, až se konečně blaženým, veselým úsměvem ozářila. „Sva-tý Josefe!“ mluvil otec ze sna, „o věřím! věřím! ano, již nezoufám! Odpusť mi!“

Na dlouhých řasách blankytného oka Josefčina zachvěla se slza bolu i vděku.

„Ty milý, svatý patrone! Těšíš jej ve snu a důvěru v něm budíš,“ zašeptala; „o díky! díky! Pak zajisté také pomůžeš. Vím to, tuším to! A vnitřní hlas můj mne jistě neklame.“

Skoro dvě hodiny minuly a otec dosud spal. Dívce se mdlobou také málem oči zavíraly, když náhle zaklepal kdosi lehce na dvěře. K vyzvání

dívčině vešel do jizby mladý muž vysoké postavy, ušlechtilé pěkné tváře, v pěkném, měšťanském oděvu. S účastenstvím spočinul pohled jeho na mladistvé postavě uzardělé Josefky, kteráž rozpačitě vstříc mu vycházela.

„Odpusťte, že vyrušuji,“ omlouval se cizinec. „Bydlí li zde šlechtná panna Josefa Mertenová?“

„Jsem jí sama,“ odpověděla Josefka, pýříc se ještě mocněji. „Čeho si přejete?“

„Jsem ctitelem sv. Josefa pěstouna Páně, a tu vyzval mne dnes, abych v odpověď na dopis váš jménem jeho záležitost vaši vyřídil,“ pravil příchozí přívětivě. „Jmenuji se Josef Hirtl, jsem měšťan a klenotník a bydlím zde na blízku. Potřebuji mnoho prádla, přemýšlel jsem právě, kde bych si je ušili dal, když zaletěl mi do okna poslíček sv. Josefa. Zdaž vyhovíte mojí žádosti a přijmete nabízenou práci?“

„O jak ráda a vděčně!“ zvolala děvka hluboce dojata.

„I o vašeho otce se sv. Josef postaral; není-li nemocen?“

„Nikoli, spí pouze. Zbudím jej; o jak zaplesá.“

„Ne, nebuďte ho, prosím,“ zadržel ji mladý muž. „Bude tak lépe; až se probudí odevzdejte mu tento lístek s vyřízením, aby žádosti v něm obsažené, možno-li, jistě vyhověl. Nevyzrazujte také zatím jména mého a rcete jen, že cizinec jakýs lístek přinesl. A nyní, šlechtná panno, prosím, byste přijala závdavek na práci; ze zásady neposílám nikdy práce dokud jsem závdavku nedal; odpusťte podivínství mému, byl bych nešťasten, bych jednou vedle zvyku neučinil. — To řka, položil na stůl malý závítek. — Plátno a vzory, podle kterých vám bude šíti, pošlu po sluhovi ještě dnes anebo zítra. Zachovejte, zbožná panno, ryzou důvěru svou v Boha i sv. patrona svého a věřte, že neopouští svých věrných, že i srdce otce vašeho zas živou věrou naplní.“

„O vidím, pane, že jste pravým poslem Božím!“ zvolala děvka nadšeně. „Odplatíž vám tisíckrát ten, kterýž vás zástupcem svým činí na zemi. Budu se za vás modliti po celý ostatní život svůj.“

Cizinec usmál se laskavě a s nelíbenou úctou děvčeti se ukloniv, vyšel ze dveří.

Josefka klesla na kolena před obrazem sv. pěstouna Páně. Mluvit nemohla, ale z výmluvné, dětinné tváře jásalo to celé věřící, radostně dojaté srdce. Po chvíli vstala a nahlédla v závítek. Pět nových zářivých dukátů zazvonilo jí v ruce. Leknutím upustila je dívka a s cinkotem rozkutálely se dukátky po podlaze.

Při jasném zvuku zlata vzchopil se otec na loži.

„Dítě! Jsi ty to? Rci, bděl jsem, nebo spal?“ volal na dceru.

„Proč se tážeš, otče? Co jsi viděl?“ tázala se děvka navzájem, vesele k otci přiskočivši.

„Jsi vesela; a já viděl teď právě sv. Josefa.“

„Sv. Josefa?“ podivila se Josefka.

„Ano, podával mi krásný, bílý chléb, a s dobrotivým úsměvem káral mne z nedůvěry a pochybnosti. Zarděl jsem se studem a v hloubi srdce nevím jaký to přesvědčivý hlas naplnil duši mou nezlomnou vírou a radostnou, jistou nadějí. Byl bych zajásal probouzeje se.“

„Ó tatínku jásej jen dále! Věř, doufej a miluj se mnou svatého milého patrona. Podivný sen tvůj nebyl pouhým snem. Hle, co ti posílá sv. Josef.“

Podala ustrnulému otci lístek cizincův. Jako u vytržení rozbílil jej umělec a četl:

„Ctěný pane! Potřebujeme výborného hudebníka. Vznešený pán doporučil mně vás co nejvřeleji. Žádáme tedy, abyste v příčině bližšího dorozumění ještě dnes o šesté hodině zavítal do prvního patra domu, v jehož průčelí nad hlavní branou umístěna ve výklenku socha sv. Josefa v ulici N.“

S úctou ctitelé sv. Josefa.

„Bože můj!“ zvolal otec Merten, přejev si rukou čelo. „Dítě, kdo ti přinesl lístek?“

Josefka byla zatím sebrala rozkutálené zlatáky a ukazujíc je otci vypravovala o cizinci. Hluboce dojat stiskl otec vřele ruku dceřinu. Za nedlouho, když byl na rychlo upravené polevky pojedl, vycházel již z domova, a zamířil k ulici N., kde bez dlouhého hledání stanul před domem, nad jehož vraty sídlil pěstoun Páně. Sluha zavedl jej do starožitné komnaty v prvním patře, kdež bylo mu chvíli čekati. Za chvíli vešel do světnice mladý, černě oděný muž, ve kterém čtenář poznal by ihned známého pana Hirtla. Ukloniv se příchozímu a ujav jej za ruku vedl do velikého jasně osvětleného sálu. Ze shromážděné tu společnosti nezdál se nikdo pozorovati příchod nového hosta; všickni s účastenstvím hleděli na protější stranu sálu, kde upraveno jeviště, na kterém v živém obraze znázorněn útěk sv. Rodiny do Egypta. Zraky umělcovy utkvěly na ušlechtilé postavě představující sv. Josefa. Tak, ano, tak byl jej viděl před několika hodinami ve spánku. Podivný, nepoznaný dosud cit zmocnil se jeho srdce. Rozhlédl se, a mžikem, jako myšlenka ocítl se za kulisami u překrásného klavíru. Nebyl s to odolati citům burácícím, zapomněl na všecko okolí své, jen vděk k sv. Josefu a lítost, že o něm pochyboval, ano, že se mu i rouhal, bylo jediné jeho vědomí. Pohleděl na skupinu, oko jeho zazářilo, a prsty přejely po klupkách. A již, již vlnami draly se zvuky ze zákulisí, jako tichá modlitba děků, jako jásavý hymnus duše plesající, jako lítostivý pláč mysli skroušené. Každý tón byl výmluvnější, než okřídlené slovo výmluvného řečníka. Srdce všech jakoby v neznámou, blahou říš zanesena, bušila radostí a před duševním zrakem halily se tři postavy z obrazu v posvátnou, skvělejší a skvělejší svatozář nebeskou.

Hrobové ticho nastalo v širém sále ani dechem nerušené. Náhle umlkla i hudba. Jako jemné zašumění vánku umíral poslední zvuk umělého nástroje, živý obraz se pohnul — opona spadla.

Hlasitý vzdech ozval se sálem. Všechněch prsa hluboce si oddychla. A hřímavým potleskem otráslý se po té stěny postranné síně. Za kulisami ozval se hluk mnohých hlasů, všickni tu přítomní byli se shlukli kol neznámého umělce. Mezi prvními byl i pan Hirtl, kterýž radostně tiskna pravici Mertenovu, mluvil s ním chvíli šeptem. Leč v sále bouře neustávala, ohlušující tleskot vířil stále mocněji a mocněji.

„Musíte se jim ukázati. Pojdte!“ A již vedl jel na jeviště.

Mertenovi točila se hlava, mžitky dělaly se mu před očima a v uších jako by burácel divý pád Niagary. Co živ nebyl tak rozčilen. Opona se pozvedla. Hosté zajásali. Pan Hirtl pokynul rukou a rázem umlkl vír.

„Představuji ctěné společnosti umělce pana Pavla Mertena, nového učitele hudebního v našem spolku.“

Nevěděl dobrý Merten, jak se toho dne byl asi domů dostal. Josefka ho ani nepoznávala. Ulekla se skoro jeho vzezření, brzy se však znovu zaradovala. Bída vystěhovala se již nadobro z chudičkého druhdy příbytku; otec stal se učitelem spolku pro pěstování zpěvu chrámového a členové jeho brali jej i za učitele dítek svých.

A jak asi dospěl lístek Josefčin tak skvělého výsledku? V den, kdy dívka s důvěrou poslíčka svého vysílala, seděl pan Hirtl u psacího stolu blíže okna zabrán v pilné práci, když náhle pozoroval kmitnutí u okna a zdálo se mu, jako by předmět nějaký s hůry spuštěný spadl na římsu u okna. Otevřel, a hle! holubička seděla na římse právě nad sochou sv. Josefa v průčelí domu vévodící. Ubohé zvířátko bylo zemdleno; hladem se sláblo, sotva že přeletělo jedinou ulici a klesalo. Volně dalo se chytiti, a s podivením uzřel pán na krku zavěšené psaníčko. Nemeškaje oblékl se a spěchal do naznačeného v listě domku. Věděl, že dnes sejdou se u něho téměř všickni členové spolku k malé zábavě na počest narozenin staříčkého otce jeho, i že by tudíž mohl s nimi promluvit, pokud by se as dalo pomoci otci děvčete.

Věděl, že právě téhož týdne ztratil spolek úmrtím svého učitele, neznaje však umění Mertenovo obával se trochu jej ihned navrhnouti, kteréžto starosti zbavilo jej později rázem náhlé vystoupení umělcovo a jeho dovednost. Zvěděv z lístku Josefčina o nedůvěře otcově ve sv. Josefa, pozval jej do domu svého na hodinu, kdy odbýván duchovní koncert s živými obrazy a úmyslně označil dům svůj blíže jen sochou sv. Josefa, tuše právem, že umělec pochybující zajiště snadno stane se umělcem věřícím. A hle! vydařilo se mu vše mimo očekávání! Merten jako by znovuzrozen, byl od té doby nejhodlivějším ctitelem sv. Josefa.

Ale nebylo na tom ještě dosti. Častějším stykem s domácností Mertenovou poznal bohatý klenotník vždy víc a více hlubokou duševní cenu půvabné Josefky a také srdce děvino promluvalo potají ve prospěch sličného, dobročinného muže. A což divu, že za nedlouho obě srdce se našla? Švarná, spanilá ctitelka sv. Josefa odstěhovala se v brzce do vlastního domu, přijavši ruku i srdce zbožného zástupce pěstouna Páně.

A—s.

D o p i s y.

Následování hodno!

Redaktora došly dva dopisy následujícího obsahu: .

Důstojný Pane! V posledním listu, který mi můj přítel P. L. D. . . . , kaplan v N., v jižních Čechách zaslal, sděluje mi velice dojemný případ, který se stal za jeho přítomnosti a za přítomnosti mnohých tamnějších osadníků.

Poněvadž případ tento z praxe pastorelní jest tak poučlivý, nápadný a dojemný, vyžádal jsem sobě od téhož pana pátera dovolení, bych případ tento mohl uveřejnit. Svolení jsem dostal pod výminkou, by událost tato „bez udání jmen“ uveřejněna býti mohla. Se vši úctou oddaný

P. N. . . . H. . . . kaplan na Strahově.

Druhý dopis o případě tom zní:

„Musím Vám také napsati zvláštní případ, který se mi udál dne 1. března. Bylo to v neděli k 5. hodině odpoledne. Přišel posel, abych jel do vesnice zaopatřit matku v těžkých bolestech, kteréž lékař pomoci marně se snažil.

Řekl jsem, že půjdu, je-li toho taková potřeba zeptav se dříve lékaře dotčeného, jenž mi vzkázal, že nebezpečnoství jest veliké a že jest nutno, aby matka ta byla zaopatřena hned, a pak že přijdou s druhým lékařem, aby na ni vykonali operaci.

Bez otálení jsem tedy jel a našel ženu tu v největších bolestech.

Když jsem ji zaopatřil, vyzval jsem přítomné, aby se se mnou pomodlili tři „Otčenáše“ a „Zdrávasy“ a „Zdrávas Královno“, aby žena ta na přimluvu Panny Marie těžkou operaci šťastně přestála.

Když jsme se modlili „Zdrávas Královno“, utišila se najednou a když jsme se modlitbu tu domodlili, bez veškeré lidské pomoci přišlo na svět děvčátko.

Lékaři více nejeli nikam a nechtěli uvěřit, že by matka ta bez jejich pomoci mohla ozdravěti.

Účinek události té na přítomné byl ten, že všichni plakali radostí.“

Ze soukromého dopisu sděluje se nám z Lyonu: V klášteře řeholnic Božského Srdce konáno duchovní cvičení pro panny a ženy tohoto města. Jedna žena, manželka prostého nádeníka a matka několika dětí, účastnila se pouze několika kázání any povinnosti jí v tom bránily. Než Bůh dobrou vůli její hojnou milostí jí odměnil. Kázání, o němž jednalo se, jak důležitá jest pro křesťana katolíka, aby v neděli mši sv. nezanedbával, chce li, aby Bůh po celý týden práci

jeho žehnal, tak mocně ji došlo, že umínila si život svůj dle toho zaříditi. Byla živa v podruží, kde jednu světnici více rodin obývalo. Nastala neděle. Žena ze všech nejraněji z lůžka se pozvedla, ustrojila a do chrámu spěchala, aby té nejprvnější mši sv. přítomna byla. Brzy získala i muže svého a tak tito manželé Boha chválili, kdy jejich sousedé v spánku si hověli.

Nescházelo výsměchu a mnohých úštěpků, ale milost Boží vítězila. Manželé vrátivše se z chrámu urovnali svou malou domácnost a ochotně nabízeli se ke službě svým sousedům, aby i tito měli času na mši sv. jíti. Příkladem a obětavostí těchto horlivých katolíků povzbuzeni, nezanedbával po krátkém čase nikdo z rodin tu bydlících v neděli mše svaté a požehnání spočívá na rodinách těch. Později zavěšen ve světnici společné obraz Božského Srdce. Kdož odolá laskavému pohledu Pána Ježíše nás takřka prosícího, abychom Srdce Jeho ctili a On mohl tak příslibení své vyplniti: „I domům těm požehnám, kde obraz sv. Srdce mého vystavěn a ctěn bude.“

D r o b n o s t i.

Pěkná odpověď pastýře. Král tázal se jednoho pastýře: „Příteli, mnoho-li vyzískáš pasením svého stáda?“

Tento odpověděl naivně: „Zrovna tolik, jako vaše Veličenstvo.“

„Jak bys mohl vyzískati tolik co já?“

„Ano, získám buď nebe nebo peklo. A vaše Veličenstvo nemůže získati více.“

Rázné slovo velikého muže. Když Napoleon I., před nímž druhdy celá Evropa se chvěla, na ostrově sv. Heleny těžkou nemocí zachvacen byl, povolal k sobě kněze Vignaliho a pravil k němu: „Jsem katolický křesťan a proto chci povinností, jež mi katolické náboženství ukládá, dostáti a útěchu, jakou skýtá ve sv. svátostech, bez odkladu přijmouti.“ — Když tato slova pronesl, spozoroval císař, že osobní lékař jeho se uštěpačně pousmál. Rozhorlen hněvem spravedlivým obrátil se Napoleon k lékaři a pravil k němu: „Nemáte-li Vy náboženství, pak jest to Vaše věc; co ale mne se týče, já věřím v jednoho Boha a nejvyššího spravedlivého soudce a proto se nestydím, povinností katolického křesťana dostáti.“ — Toť zajisté rázné slovo, důstojné velikého muže. — V. O.

Kalendář z ulic. Pařížská rada městská pomýšlí na to, aby pro zamezení nepříjemností zaměnila jméno „boulevardu Kapucínek“ v „boulevard 24. února.“ Odůvodňuje tento úmysl následovně: R. 1848 stál tu v pravo palác ministerstva zahraničních záležitostí, kde poprvé dne 24. února* propukla vzpoura. — Mimo to jest nynější jméno památkou na bývalý klášter sester kapucínek, jenž stával tu, a nesluší se věru, aby boulevard k opěře vedoucí podobným jménem byl zván — proto bude se bezpochyby zváti 24. Cosmos, list nad jiné praktický radí, aby Paříž rozdělila se ve dvanáct okresů, každý z nich nazvala po jednom měsíci a ku každému vybrala třicet nebo třicet jednu ulici pro každý den měsíce. — Jak snadno bylo by tu hledati ulice, neboť měsíce a dny by pravidelně po sobě následovaly. Každá ulice měla by svůj svátek podle svého datum, čímž by se podporoval obchod, a povolovaly dárky a zpropitné. Každé straně politické, každé památce historické bylo by snad tím učiněno zadost. — Pèlerin připomíná u věci té bratru Cosmosu, že církev dávno již si vedla způsobem podobným, dávajíc ulicím jména svatých z kalendáře. Svět se točí. Pod sluncem nic nového.

Obsah „Obrany víry“:

Znesvčování neděle na venkově. (Od Pardubic. P. d. „O“.) — Cesta do nebe, čili chléb Panny Marie. (A—s.) — Růženec posluchače polytechnické školy. — Oprávce světa, jakých nyní dost. — Svatý stín. — Kostel „u sklenice vody.“ — K patrociniu sv. Josefa. — Dopisy. — Drobnosti.

Nakladatel, vydavatel a odpovědný redaktor: PETR KOPAL.

Tiskem knihtiskárny Cyrillo-Methodějské (J. Zeman a spol.) v Praze.

OBRANA VÍRY.

Časopis věnovaný zájmům katolickým.

Vychází 5. a 20. každého měsíce. — Předplatné pro Prahu: celoročně 1 zl. 75 kr. čtvrtletně 45 kr. Poštou pro Prahu i venkov celoročně 2 zl., čtvrtletně 50 kr. jednotlivá čísla po 8 kr. — Kdo předplatí na 5 výtisků, obdrží šestý nádavkem 5 výtisků prodává se v administraci za 30 kr., 20 za 1 zl., 100 za 4 zl. — Administrace v Cyr.-Met. knihtiskárně v Ostrovní ulici, redakce na Vyšehradě č. 69.

Požehnání otcovo a matčino,

(Abbé Baunard.)

Motto: „*Požehnání otcovo utvrzuje domy synů.*“

I.

Mluvíme o koruně otcovství. Koruna to právem královská, ale zároveň i kněžská. Otec rodiny jest knězem vedle prvotního zákona jak učí nás již pohled na patriarchy a mnohé velikány zákona Mojžíšova, Noe, Isáka, Jakuba, Davida, Tobíáše, Raguele, Mathathiáše, kteří žehnali klečícím před nimi synům. Nehodlám arci vypisovati zde velebné tyto sceny, jimž každý za dětinství ještě se byl naučil. Zmiňuji se o nich jen, a povinností jest mi, abych tak učinil, neboť jsou zároveň i první stránkou vlastní historie rodin katolických, neboť vy otcové křesťanští péčí o dítky své podobáte se patriarchům, majíce stejná s nimi práva a stejné povinnosti. Jaká asi práva? Otázete-li se vykladačů písma a theologů, jakou že cenu a jaký účinek přičítati lze tomuto požehnání v Písmě sv. jmenovanému, neodvěti vám arci, že jest svátosti, aniž činí z otce rozdavatele milostí nadpřirozených. Požehnání (benedictio) odpovídají, zachovává zde původní význam svůj: *benedicere*, totiž dobra, (štěstí) přát. Přání toto je ale rovněž modlitbou. A k tomu dokládají učitelé církevní, že slavná tato modlitba, Bohem samým založená a otcem za dítko konaná musí téměř vždycky býti účinnou, neboť kdož více je oprávněn žádati než otec? Kdož tedy také spíše vyslyšení zasluhuje? Či není úřad otce milostí Boží nejbližší samému Bohu, z něhož všeliké otcovství původ svůj má? A toto tvrzení své dokazují bohoslovci příklady ze Starého Zákona i z dějin Církve a jím zároveň odůvodňuje se výrok písma sv.: *Benedictio patris confirmat domos filiorum*.

Podobnými city jat volá také sv. Ambrož hned na začátku pojednání svého o „Požehnání patriarchů.“ „Hle jakou úctou povinni jsme rodičům dočítajíce se, že komu otec požehnal, tomu i Bůh svého požehnání udělil! Svěřuje jim Bůh vzácné důstojnosti této, aby zrůstala zbožnost synů jejich, tak, že česť otců ve cnost dítek přechází.“

Po starém Zákoně přichází Ježíš Kristus. A hle, jednoho dne bylo tu zřítí světu vznešený vzor a posvěcení žehnání otcovského příkladem božským. Žehnalit až dosud jménem Božím. Tenkrát ale žehnal již sám Bůh. A kdož nezná evangelia? kdož nečítal o neodolatelných výjevech, kdy Spasitel náš Ježíš Kristus žehnaje dítkám galilejským a judským, skládal na ně ruce a v náruč je pozvedal, k nebi ukazuje mladistvé hlavy, které věncem království nebeského byl ozdobil. Toť měl býti v budoucnosti zákon křesťanství, kterýž ničeho neničí co dobro a spravedливо, ale všecko zdokonaluje a posvěcuje, jak svědčí slova Spasitelova: „Přišel jsem, nikoli, abych zrušil zákon, ale abych jej naplnil.“

A kdež asi lze nám zřítí toto zdokonalení a doplnění? Nemýlím-li se září nám svitem nebeským z úkazu následujícího:

V židovském starověku nežehnaly matky. Od Evy padlé nedostalo se jim tohoto dědictví, jehož právem užívali toliko otcové. Ne tak ale v křesťanstvu, jemuž milosti dostalo se v Panně „milostí plnou“ zvané. A s radostí i s obdivem zřím, jak v dějinách Církve i matky, Marii ospravedlněné a povznesené žehnají dětem svým; žehnají ode dne, kdy „požehnaná mezi ženami,“ nazvána byla hodnou, býti matkou samého Boha.

A hle, jaký obraz rozvinul by se nám před zrakem pozorujícím nyní požehnaní otcovo i matčino, jakéž po celou řadu věků splývalo s úst nejvznešenějších a nejsvětějších zjevů historií Ba, zasluhoval by zvláštních dějin svých. Uzřeli bychom otce i matky mučovníků, žehnající ve tmavém vězení hrdinnému synu, nepřemožitelné dceři, kteří oba touží účastniti se s nimi útrap nejhroznějších: Pomnětež jen mladého Origena a otce jeho Leonida. Uzřeli bychom svatou Makrinu, babičku, jak ruce skládá na hlavy mladistvých vnuků, potomního Basila Cesarejského a Řehoře Nyssenského. Jim nejbližší stanuli by před námi Nonna, žehnající synu, Řehoři Nazianskému, jehož, co děcko ještě Ježíši Kristu zasvěcuje, kladouc ručky jeho na Písmo svaté. A dále za nimi skvěl by se purpur Theodosiův, když vznešený otec tento odjížděje, aby v tyranu Eugenovi zničil poslední zbytky pohanstva na západě, veřejně žehnal synům svým za Augusty je povýšiv.

I u nás, v požehnané vlasti naší zahlédli bychom předem sv. krále Ludvíka, jenž umíraje, žehnal přemilému synu svému na pobřeží Tunisském: „Biaus chier fiz, je te doint toutes les bénédissions que bon père puet donner à fiz.“ K němu družil by se Karel V. Moudrý, kterýž na loži smrtelném žehnal prvorozenci po způsobu patriarchů i co synu i co králi: „Budiž pánem bratří svých a synové matky tvé sklánějtež hlavy před tebou!“ Konečně později, dle jiné kroniky, vynořila by se z minulosti i bujará postava mladistvého Bayarda, kterak vyzbrojen a k odjezdu připraven sklání ušlechtilou hlavu pod žehnající rukou otcovou, naslouchaje nábožným slovům matčiným, načež teprv koně pobodnuv, poprvé ujíždí z domu otcovského v blahém vědomí, že nyní beze strachu lze se mu objeviti v širém světě kdekoli.

Příklady jen se hemží. Leč přál bych si jiných ještě, jimiž připomenul bych zvyk křesťanský, kdy rodičové z jitra a večera dítkám žehnali. A tu prvý naskytá se mi v patnáctém století Jan z Gersonu, potomní kancléř university Pařížské, jenž každodenně v otcovském domě vesnickém v čele jedenácti mladších sourozenců svých přistupoval k otci a matce prose o pože-

hnání.*) S blahým pocitem spočine po té zrak náš na nevinném, mladistvém Františku Saleském, kterýž sklání kolena před pánem i paní z Boisy, kdežto později sami rodiče přiklékají k synovi, aby z ruky jeho přijali rozhřešení.

O paní ze Chantalu dočítáme se všeho v několika řádkách jejího životopisce. „Po večeři odcházela brzy z jídelny s dítkami, aby vykonaly večerní pobožnost, ku které denně řadila žalm „de profundis“ za zemřelého otce dítek, po té zpytovaly všecky, prosíce o požehnání anděla strážce a hlasitě říkaly společně „In manus,“ načež pokropila je matka svěcenou vodou, požehnala každému a skromně je uložila.“

Ze všech ostatních přčetných příkladů budiž mi dovoleno zmíniti se zvláště o jediném, jakého skytá slavný Tomáš Morus. Životopisec jeho Stapleton, proslulý profesor při bývalé universitě Douaiské, Angličan jako Morus, píše o svatém, hrdinném kancléři anglickém: „Jeť u nás katolíků v Anglii zvykem, že dítky každého jitra i večera přiklekají k rodičům, prosíce o požehnání; později však, když byly dorostly a úřadu nebo důstojenství dospěly, zřídka jen vedle téhož mravu činí. Tím pozoruhodnější jest ale zajisté věrnost Morova, kterýž ani co kancléř nezapomínal jediného dne kleče prositi staříckého otce o požehnání.“

A jak zvláštní to divadlo, viděti vznešeného zástupce království britského, jak prve pokorně sklání koleno i hlavu před žehnající rukou kmetovou, načež sám ruce skládá na hedbávné kadeře milovaného dítěte, šlechteté Markety, kteréž později v předvečer mučenické smrti své posledním dědictvím po ýlá svůj kající pás a své požehnání.

Boj byl dokonán a zbraně odevzdány dceři.

Katolíci angličtí přičiňují se o kanonisaci tohoto mučeníka pro víru. Přejmež i my jeho vítězství a poněvadž všeobecné mínění činí anglického hrdinu katolíka zvláštním miláčkem Božím, svěřme ochraně jeho krásný mrav křesťanský, o kterém promlouvám, aby se slávy své nadvězdné učinil jeho patronem, jako vzorem jeho býval na zemi.

Leč netřeba mi zacházeti až v cizinu. Vždyť v domovině naší vlastní přčasto vídal jsem, jak otcové tělesní požehnáním činí se zároveň otci duchovními: *Aemulantur patres carnis patres spirituum*. A jest mi vám teprv sdělovati, že kmetové a kmotry účastnými jsou práva žehnání? Jakž mohl by kdo práva toho upírati otci a matce podle ducha? Nejvelebnější ale zajisté jest denní požehnání, udílené chvějící se rukou kmetovou, ctihodného to praotce, jehož zanechal Bůh rodině jako živým dokladem ku slibu svého zákona: *Honora patrem et matrem ut sis longaevus super terram*. Či můžete mi krásnějšího poskytnouti divadla, než kdy shromáždí se u krbu rodinného dvě nebo tři pokolení dítek a vnuků a na kolenou zraků pozvedají k starouškovi, starušce, již sněžnými kadeřemi posvátný připomínají věk, a tiše prosí je o znamení spásy, kteréž i jim od praotců bylo zanecháno

*) Otec Gersonův nespokojil se pouhým znamením sv. kříže. „Pamatuji se, píše syn, jak stanul otec přede mnou, dítětem ještě s rukama na stěnu rozpjatýma jako ukřižovaný, a zvolal ke mně: „Viz, synu můj, jak zemřel pro tebe Bůh, jenž tě stvořil a posvětil.“ Obraz tento ntkvěl v dětské duši mé a nevymizel odtud, že stále ve stejné živosti zřím jej před sebou ve dnech pozdního stáří: „*Infanti pater effigavit se contra parietem in modum crucifixi dicens: „Vide, fili mi, quia sic fuit crucifixus et mortuus Deus tuus, qui te fecit et salvavit!“*“ (Op. Gers. 1706.)

svatým dědictvím; když s chvěním a úctou vřelým polibkem pozdravují tu vetchou ruku ctihodnou, která již již ledem tuhnouti začíná O nebe samo otvírá se do kořán pohledem na posvěcenou takto rodinu!

Mimo toto požehnání každodenní jsou jiná slavnostní, památná, jakých zříme ve dny důležitých událostí v životě: při prvním svatém přijímání, v den sňatku, v den dalekého odjezdu, události to, ku kterým třeba posvěcení přirozeného dříve ještě než dostalo se jim posvěcení zákonem milosti.

Snoubenci na příklad přejí si dříve požehnání býti rukou rodičů, než udělí jim požehnání církevního rukou kněze.

Slavnostně přioděni přicházejí, aby zaslechli dvojí slovo starého Tobiáše z úst drahých rodičů svých: „Žehnej ti Bůh, dítě mé; a požehnání jeho nechť spočine na vyvolené srdce tvého.“ „Benedictio sit tibi, fili mi; dicatur benedictio super uxorem tuam.“

Mladistvý sluha Boží před primicí, dříve, než v průvodu přestoupí práh domu otcova, aby vešel do chrámu, a vystoupil k oltáři Boha, jenž obveseluje mládí jeho, přeje si co syn požehnání vzíti z ruky otce a matky první, než sám, povstane žehnati jim bude co kněz. Ano, někteří i v dopisech zachovávají synovský a křesťanský týž mrav:

„Žehnejte mi, jakož i já ze srdce vám žehnám,“ četl jsem nejednou v dopise kněžském, na místě jiného zakončení.

A ještě výše možno stoupati. Připomeňtež si ctihodné biskupy krajany své, kteří zavítavše na několik dnů pod střechu rodnou ihned ujímají se drahého mravu z dob šťastného dětství a starými rodiči žehnati dávají čelo své, čelo pomazaného Páně.

A zdaž i v jiných řadách zbrojenců, v řadách mladistvých vojáků nepřestuje se posvátný kultus, ba málem řekl bych posvátná tato pověra krbu domácího?

Od rozšafné, ctihodné matky slyšel jsem kdysi, že syn její, Zuav dobrovolník, sotva byl obdržel odění i zbraň, přispěchal a k nohám složil ji svůj bodák i šavli s prosbou, aby mu obě posvětila. Neučinila toho arci, neboť tolik nestačovalo požehnání ruky mateřské; vypravujíc mi však událost, po dlouhé době ještě dojemem slzela.

(Pokračování.)

Drahá knížečka.

(J. Grange.)

Nikdo nedovede si vysvětliti příčiny úpadku hraběte des Places. Jedni vinili jej z přílišné štědrosti a velikomyslnosti, jiní mluvili o neštěstí a ne-spravedlivé při. Zřejmě byla jen jeho chudoba. Šlechtic druhdy milionář žil ze skromného důchodu tisíce franků churav a stár, očekáváje smrt. Z jednoho tisíce franků bylo mu platiti nájemné potravu i oděv pro sebe a starou služku Madlenku. Dokázal toho však sebezapřením podivuhodným, obáváje se jen stále, aby nenadešla zima příliš krutá nebo drahota a nemoc, neboť pak byl by se neubráníl dluhům, jichž ale nemohl splatiti leda novým nedostatkem, novým odepřením si věcí nejpotřebnějších. Ale nezměrné bídě této rovnala se hrdost šlechticova. Byl by raději hladem zemřel než aby si postěžoval anebo přijal nejmenší pomoc, byť i nejjemněji nabízenou. Madlenka hrdá po svém způsobu jako její velitel, tvořila téměř divy hospodárností a dovedností svou, aby zakryla a zmírnila chudobu v příbytku hraběte se usadivší.

Pán des Places se ale náhle povážlivě roznemohl. Nemoc trvala několik týdnů. Prvou činností šlechticovou, když se poněkud zase zotavil, byla jemná výčitka k nebi, že jej dosud na živě nechalo; druhou pak rozpočet. Leč o té hrůzy! Vydání obnášelo o dvě stě padesát franků více než příjem. Suma to zajisté značná pro kmeta, jemuž lze vydati jen 1000 franků ročně.

„Hle,“ pravil sám k sobě, „přišel čas, abychom prodali dárek královský.“

Dárek královský byla zlatá tabatěrka, jejíž víko bylo ozdobeno podobiznou Ludvíka XVI. a Marie Antoinetty. Královna francouzská darovala ji kdysi babičce pána des Places. Starý hrabě lpěl na předmětu tom velice pro původ jeho a zároveň i pro to, že byl jedinou cennou věcí, kterou chtěl odkázati Madlence za věrné její služby bezplatné.

Stařec chtěl právě poslati pro zlatníka Roberta, aby s ním smluvil koupi drahocenné tabatěrky, když náhle projela mu hlavou jiná myšlénka.

„Madlenko! Madlenko!“ zavolal.

„Tu jsem, pane hrabě,“ hlásila se přispěchavší věrná hospodyně.

„Přitahni slaměnou lenošku zcela blízko ke knihovně.“

„Hotovo!“ hlásila Madlenka, když byla přání jeho vyplnila.

„Dobrá! Nyní postav na lenošku skříňku na uhlí.“

„To není těžké,“ usmála se pro sebe Madlenka, „náš kuffík uhelný dá se snadno pozvednouti, již tomu dva měsíce, co uhlí neviděl.“

Když i tento rozkaz jeho byl vykonán, vstal šlechtic z pohovky a chystal se vystoupiti na lenošku.

„Čeho se jen odvažujete pane hrabě!“ zvolala Madlenka; „považte, že minulo vám sedmdesát pět a že jste sotva povstal z nemoci! Chcete se ještě zmrzačiti?“

„Rád bych dosáhl na nejvyšší polici.“

„Ale, pane hrabě, mějte pak rozum, poslední police je příliš vysoko a nedosáhl byste tam ani mladší rukou a na pevnějších nohou stoje.“

„Diš pravdu, Madlenko, přines mi žebřík.“

„Žebřík! I to by ještě scházelo! Ne, nebudu vám přece sama ještě pomáhati, abyste si údy polámal.“

Oddaná bytosť neodvázila se přiznati pravou příčinu svého odporu.

Bylať před dvěma dny odnesla žebřík knihovni a prodala jej malíři pokojů za dva franky, aby měla zač pánovi koupiti maso. Že se i skřínce uhelné téže cti nedostalo, lze přičítati jen náhodě, že jí nikdo nechtěl.

Pan hrabě des Places byl v mladosti své velmi popudlivým a zachoval ve stáří ještě zbytky této necnosti nebo snad povahy, jak sám, milý čtenáři, chceš vlastnost nazvati.

„E, jdi k šípku! mnoho řečí!“ zvolal. „Či nejsem snad již pánem vlastního domova? Jdi, a nech mne dělati, co mi libo.“

A zvolna, opatrně vyškrábal se starý pán přece až k nejvyšší polici, odkud vytáhl malou, zaprášenou knihu. Když očistil ji od pavučin a prachu objevily se krásné desky kožené ze zlatou ořízkou arci starodávnní. Na hřbetě a na prvním listě četl's nápis: Sebrané spisy M. Xovy. v Amsterdamě MDCCLXII.

„Kdo by to jen řekl, že takový svazek stojí osm set franků! Řekl mi to sám Martinet, že milovníci literatury platí za sebrané spisy X-ovy ceny báječné.“

„Jak jen mohl jsem na to zapomenouti; že jsem se již dříve nepotřebné věci nezbavil? Byl bych si mohl zachovati svůj poslední příbor, jehož velice postrádám. Nynější cínová lžice dodává i nejlepší polévce chuť protivnou, jedovatou. Jen zdali díla pana X. dosud ceny své nepozbyla. Chci dostati za svůj svazek osm set franků, ano plných osm set, neslevím ani centimu. Jaké štěstí, kdybych mohl Madlence koupiti na šaty! A ústřední kanceláři dobročinného spolku poslal bych zlatý desetifrank, jak jsem činíval ještě před čtyřmi lety! Především třeba, abych se přesvědčil, že ceny mojích knížecí neubýlo.“

I napsal lístek, kterýž Madlenka ihned donesla adressatovi, panu M. Gervaisovi, bibliotekáři městskému.

Lístek zněl asi:

„Milý pane Gervaise!

Zdaliž vás smím prositi, abyste mně po hospodyní zaslal poslední číslo „Vůdce bibliofilů?“ Zavděčil byste se velice ubohému churavci, jemuž nelze dosud vyjít do Božího světa.“

Než minulo čtvrt hodiny četl stařec již ve Vůdci, že se Sebrané spisy M. X...ovy ještě značně zdražily a prodávají za devět set čtyřicet pět franků.

Radost páně des Placesova div nevypukla v jásot, leč náhle pokažena poznámkou, již bylo mu pod čarou naléztí.

„Věc to věru neslýchaně drahá,“ zněl úsudek pisatele. „Nalezneš tu jen bláto a kal.“

„Ejhle! toť pravda,“ zvolal šlechtic, „knížečka tato jest velmi špatna obsahem, zapomněl jsem již na to! Časy uplynuly ode dne, kdy jsem ji četl.“ —

Otevřel a místy pročítal, načež položil knihu na stůl, učinil pohyb rukou jako člověk, který si ústa utírá a zahovořil sám k sobě.

„Není dost říci špatná kniha; spíše bídna, hnusná. Či dovolilo by mi svědomí ji prodati a pomoci si k obědu? Pochybuji velice. Kdyby cena spisu klesala, mohl bych si toho spíše dovoliti, zůstala by pak v rukou milovníka knih a neštěstí nebylo by tak hrozné. Kdo mi ale ručí, že dnes nešla by přímo v ruce mladé děvy, jinocha, ženy nebo dítěte, že by rázem neotrávila nevinné srdce jejich?“

I ujal se znovu knihy a četl. A čím dále četl, tím jistějšího nabýval přesvědčení, že šlechtici katolíku nelze prodávati podobného bláta a kalu, jak zvali spis v poznámce.

Nezbývalo tudíž než prodati tabatěrku. Žel!

„Jeli knihu nebezpečnou, jak se o ní domnívám a jak ji také poznámka líčí, jest zajisté zaznamenána v indexu. Třeba, abych se bez meškání předsvědčil,“ pravil sám k sobě.

A znovu napsal lístek adressedovaný panu kanovníku Robillotovi, říditeli křesťanské knihovny.

Psal jak následuje:

„Pane kanovníku!

Potřeboval bych rady Indexu: Neráčil byste ho na hodinu dobrotivě půjčiti ubohému mrzáku?“

Za chvíli vracela se již Madlenka s objemnou knihou nadepsanou Index librorum prohibitorum: seznam zapovězených knih.

Spisy M. X...ovy skvěly se tu také mezi ostatními.

Nebylo již pochyby. Starý kavalír povzdychl, vzal kleště a jal se rozhrabávati oheň v krbu.

Jaké to neštěstí,“ myslil, „že právě knihy špatné tak draze jsou placeny. Mám v knihovně nádherné vydání Bible. Jsem jist, že bych za ni čtvrtiny nedostal, zač byla koupěna.“

Nahlédnuv ve „Vůdce“ seznal, že bibli lze koupiti za méně než dva franky.

O toho vkusu! Podivní lidé! váhou zlata platí si jed a lékem pohrdají.

Zamířil kleštěmi ke stolu, sevřel jimi Spisy M. X...ovy a držel je chvíli nad ohněm.

„Ubohý M. X.! Odpustiž mu, Bože, a nečiň mu co já plodu jeho činím.“

Plameny zasáhly již drahocenný předmět. Zlatá ořízka zčernala; jemná kůže praskala.

„Co by as řekla Madlenka vidouc, jak užívám devíti styfrankového topiva! Jakkoli výborná katolička, tuším, že by as přece nesouhlasila.“

Kleště popustily a oheň dokončil svoje dílo.

Pán des Places prodal svou tabatěrku, zaplatil dluhy, koupil Madlence nové šaty a střevíce a žil dále v nedostatku.

Na štěstí nebylo již bídy jeho na dlouho. Za několik dní stihlo jej mocné chrlení krve a tuše smrti jal se nemocný činiti potřebná opatření na dalekou cestu. Posílněn útěchou duchovní s radostí hleděl vstříc blahé věčnosti a zemřel smrtí spravedlivých. Madlenka přečkala milovaného pána jen o dvě neděle. Pochovali ji vedle hrobu pánova v jihovýchodním úhlu hřbitova Sv. Cypriana. Na kříži šlechticové lze čísti prostý nápis:

„Zde odpočívá Jan Petr Ludvík Gaston Štěpán hrabě des Places. Byl věren heslu svého rodu: Raději dobré skutky než statky.“

A—s.

Výroky sv. Petra.

Poslanec. (Před volbami.)

„Připouštím rád,“ děl sv. Petr, „že's v hodnosti své, co člen parlamentu při stanovení nového zákona zřetel svůj vždycky jen k blahu obecnímu obracel a podle hlasu svědomí mluvil a hlasoval.“

„Obecní blaho a svědomí mé, svatý soudce můj, bývaly mi zajisté obyčejnými vůdci.“

„Bych užil významu, některým zlým jazykům obecného, nazval bych odpověď tvou jezovitskou; leč chraň mne toho Bůh!“ řekl sv. Petr; „dovol jen, abych se otázal, zdaž tito „obyčejní“ vůdcové tvoji byli ti zároveň i každodenními vůdci?“

„Těžko mi arci odpověděti, svatý soudce. Běží zajisté o výklad slova. Obecné blaho lze arci rozličným způsobem pojímati. Ale mezi těmito rozličnými, často si odporujícími požadavky jeho pomůže si již svědomí, řídíc se proslulou větou: *In dubiis libertas*, to jest“

„V nejistotě jsi svoboden,“ přerušil řeč jeho svatý klíčník, „rozumím tomu již pomocí daru Ducha sv., uděleného mi asi o dva tisíce let dříve, než ty's prvému latinskému slovíčku se naučil. Čemu ale nerozumím, toť tvá fortelnost; jsi příliš vychytralý. Mluv jasněji.“

„Pokusím se, svatý Petře. Privil jsem, že blaho obecné rozličné jeví požadavky. Nepopíratelným arci jest požadavek, aby se lidu dobrých zákonů dostalo; a jiný zas, aby lid s důvěrou hleděl k zákonodárcům svým. Nebýt tohoto, jakž mohl by lid v účtě chovati zákon daný? Zdaž rozumíš mým vývodům?“

„Přičiňuji se,“ řekl sv. Petr.

„Aby ale mohl lid důvěřovati zákonodárcům, nesmí především ani tušiti, že by snad, jako většina lidí přesvědčení svoje měnili a dnes černým zvali, co včera v očích jejich ještě bělostí zářilo. By si toho o nich domýšlel, myslel by také právem, že zákon, který dnes obdržel, jinak by zněl, jsa jiného dne buď dříve nebo později odhlasován. Zdaž mi ještě rozumíš?“

„Namáhám se,“ děl sv. Petr.

„Proto jest na zákonodárci,“ pokračoval poslanec, „aby, aspoň vedle skromného mínění mého, co nejpečlivěji všeho zdání se varoval, jakoby mohl býti nestálým, nejistým, proměnlivým, jakoby zákon jen vedle vlastní nahodilé, okamžité nálady stanovil, ač-li nechce pozbyti veřejné vážnosti. Zdaž mluvil jsem srozumitelně?“

„Tak na polo,“ řekl sv. Petr. „Přece však zdá se mi, že ze zmateného výkladu tvého poznávám, co bys mi rád vyjasnil. Chceš říci: Poněvač zájem země vyžaduje zákonů, kteréž účtě podlehlají stanoveny byvše muži osvícenými a svědomitými, přičiňoval jsem se býti mužem takovým. Proto oddal jsem se se svědomitou pílí studiu velikých otázek obecného blaha a hlas

můj při poradách byl vždycky jen výrazem mého přesvědčení. Tak asi pojal jsi úkol svůj co zákonodárce, ne-li?“

„Až na některé maličkosti, svatý soudce můj, neboť zcela tak jej pojímati bylo mi nemožno. Považ jen, byl jsem mlád a nedosti připraven, když mne k úřadu zákonodárství povolali. Neprostudoval jsem dříve důkladně ani jediného odvětví státní vědy. Některá náhodou pojatá mínění, myšlenky, kteréž jsem z novin a spolků si osvojil, pojmy to více přirozené náklonnosti než zralému uvážení odňaté: toť byla má celá výzbroj úřední. Proto nescházelo také hlasování mému známky nezkušenosti. Poněkud lehkovážně přidával jsem hlas svůj brzy z osobní záliby, brzy z povrchní jen znalosti věci, brzy zas vedle příkladu přátel. Později, když se mi přemýšlením, zkušenostmi a vážnými studii zrak jasněji otevřel, poznal arci snadno, že jsem byl v přemnohých věcech nepravé stanovisko vyvolil, mnohé zavrhl, co by bylo pomoci mé zasluhovalo a mnohé zase hájil, co bych byl zavrhnouti měl. Bylo však již pozdě. Ruce byly mi již svázány a politické cti své byl jsem povinen hájiti bez přesvědčení věc, kteréž jsem se byl jen mimovolně ujal, vždyť jinak běželo o úctu voličů mých a o vážnost ve sněmovně.“

„Poznávám již nyní,“ pravil sv. Petr, „kam míří tvoje výklady a cos měl za lubem, popisuje vlastnosti zákonodárce: Dokazuješ, že třeba mu hlasovati tak či onak, pokud by jen některému z odporujících si rozličných požadavků obecního blaha vyhověl. Záminkou, aby zákonodárce v nevážnost voličů neklesl, omlouváš před zrakem mým účastenství svoje při osnování zákona, kterýž neschvalovalo vlastní svědomí tvé. A to zoveš hájením politické cti? Já byl bych naopak myslel, že čest státníkova, muže to, dle představy mé poctivce a svědomitého, zakládá se na zcela jiném působení. Či v tom-li hledati jest čest státníkovu, když soudí o něm lid, že nikdy mínění svého neměnil? že nastoupiv s určitými ideami úřední dráhu svou, nikdy neohlížel se na mínění ostatních ani na věci sběhnuvší se v jeho okolí? že ani studiu ani znalosti lidí ani zkušenosti nebo zralosti ducha nepodařilo se zviklati mínění, jakéž od prvopočátku v té či oné věci byl pojal? že on jediný stanul, kdežto vše ostatní stále pokračuje; že konečně pokrok, zákon to všelikého života u něho platnosti nemá? Přepodivný to pojem cti! Doznávám, že bych se byl kdysi studem zarděl, kdyby byl mohl o mně říci svět: hle, Šimon, syn Jonášův jak mne tenkrát znali; věkem ani nezmodřel, a přece byl jsem svého času jen prostým rybářem. Co ale ty ctí nazýváš, zovu já hanbou a nerozumný každý, kdo chtěl by mi odporovati. Či není šílenstvím pokračovati po cestě, za špatnou uznané, pokračovati jediné proto, že jsme ji dříve bez rozmyslu a z ne zkušenosti nastoupili? Svěvolně třímati se uznaného bludu, kterýž jsme druhdy z nerozumu pravdou nazvali? Vědomými býti zrádci zájmů, které hájiti bylo nám povinností a to vše jen proto, abychom nemusili vyznati prvý omyl svůj, kdy pravou zdála se nám býti soustava, již dnes za škodlivou uznáváme? Ano, toť šílenství! Ba více ještě, toť zločin! Tak-lis si vedl, klamal jsi vědomě důvěru voličů svých. Dětin-ské-li marnivosti (a nepopřeš zajisté, že jinak nelze nazvati pohnutky tvé) jsi obecní blaho obětoval, pak přispěl jsi sám ku podkopání cti státníkovy, kterou jsi dle slov svých zachovati chtěl; pak zjednal's zákonu pověsti nekalé, ba celý zákon sám v podstatě jsi znetvořil. A vše z malicherné sebelásky, abys zaslechl o sobě větu: „hle! jak stálých to zásad muž!“ Já však opakuji ti, že to zločinem, zločinem o pomstu volajícím, neboť nedal Bůh lidu zákonodárců, aby byli loutkami vlastní marnivosti, nýbrž aby vůdci byli lidu. Kdo ale jako ty si vede, vědomě svádí lid, což nelze nazvati poklesem obyčejným: doznáš toho dle povahy trestu svého. —

Markétka či První sv. přijímání.

(Příspěvek ku zpovědi dítek.)

Dlouho přál si Josef Jabloň dítku a dlouho zůstávalo přání jeho pouhým přáním. Konečně dostalo se mu dcerušky, ale brzy jal se ubohý tesař litovati, že si kdy tak vroucně byl dítku přál. Vynikalat Markétka všemi pěknými necnostmi, jakých jen zřítí lze u dívek jedenácti a dvanáctiletých. Byla lhavou, svévolnou, mlsnou, lenivou, pomlouvačnou, chlubitvou, haššerlivou až na výsost.

Markétce ale bylo obcovati přípravě k prvnímu sv. přijímání; a hle dívka lepšila se znenáhla a rodičové říkali si: „Nu konečně dostává se jí rozum!“ A byla to vira přicházející v mladistvou duši se zbožností. Snadno mohli rodiče příčinu tuto uhodnouti, ale slepá zášť ku kněžím nedopouštěla jasného poznání.

Po svatém přijímání byla však Markétka již úplně vyměněna. Z dívky neposlušné a svévolné stala se tichá, pracovitá, poslušná a přívětivá dívčina, ochotná ku každé práci, plná lásky a útrpnosti, slovem malá svěťice ve květu.

„Ale pověz přece, Markétko,“ tázal se jednoho dne otec, „odkud tato změna? Kdo ji spůsobil?“

„Pan farář,“ odpověděla Markétka.

Jabloň se zamyslel. Za několik dní tázal se znovu:

„Tvrdíš, stále ještě, že tě farář přeměnil?“

„O ano, tatínku. Poručil, abych byla poslušná rodičů, jako samého Boha, poněvač mi je Bůh zástupci svými učinil. Kdybys věděl, tatínku, jak krásné jsou modlitby k Bohu, svaté Panně a všechném svatým! Kdybys věděl, jak šťastnou jsem vědouc, že jsem v milosti Boží!“

„Dovedeš mne k panu faráři, Markétko; jsem mu povinen návštěvou. Třeba jen dělník, znám přece slušnost a zdvořilost. Vyučoval tě katechismu po celá dvě léta a zasluhuje zajisté, abych mu hodinku díkučinění věnoval.“

I navštívil faráře, a navštěvoval jej od té doby častěji. A dnes s radostí již dozrává blaho, zakládající se na důvěrném obcování s Bohem a na vědomí milosti Boží.

Milovník Boha, milovník lidu i vlasti.

Ke dnu sv. Jana Nepomuckého.

K. Namítneš snad, milý čtenáři, že slova nadepsaná sama sebou se rozumívají a že tudíž zbytečno jest, o nich psáti; avšak dnes musí se nejvíce psáti o věcech nejsrozumitelnějších, o věcech jak se říká nad slunce jasnějších.

Nikdo zajisté, ani žid ani pohan, nemusí tolik výčitek slýchat, že nemiluje vlast svou, aneb miluje-li, že více miluje Řím než-li Prahu, více víru, než-li národnost, jako katolík, ať si již katolíkem je českým, německým, aneb francouzským. Nekřičí-li ve schůzi lidu: sláva Husovi a Žižkovi a na zdar! při každém citlivěji vyjádřeném slově, není vlastencem. Kdo chce slouti milovníkem lidu, či vlasti, musí to při každé vhodné i nevhodné příležitosti hodně viditelně i slyšitelně ukazovati, ukazovati to v řeči, v jednání, oděvu. Jako dříve mnozí náboženští přepjatci měli za to, že jedině ten jest nábožným, svatým člověkem, kdož hodně se poškmuruje, očima kroutí, hlasem skubrá, na bezbožný svět všelijak laje a na krku veřejně nosí růženec: tak zase jsou dnes všudež tací národní horlivci, kteříž každého zatracují, kdož by ustavičně do všech světa uhlů nehřměl: já jsem Čech, hrom a peklo a t. d.!

Přežilo se okázalé pobožňstkování, přežije i toto křiklavé vlastenčení. Pravá láska ku vlasti musí podobati se té lásce, o níž sv. apoštol pravil: láska trpělivá jest, dobrotivá jest, láska nezávidí, nečiní nic na chloubu, nenadýmá se, není cti žádostivá. — Co platí o lásce k bližnímu jako jednotlivci, musí tím více platit o lásce k milionům našich spolurodáků. Leč i tato láska musí podříditi se zákonu spravedlnosti. Láska, jež, aby jednomu prospívala, páše nespravedlnost na mnohých, přestává býti láskou, podle vzoru a obrazu božího, a začíná býti láskou podle vzoru zvířecího. Lvice aby nasýtila hlad svých mláďat, uchvátí a podává na sta oveček; krkavec, aby odchoval svá pisklata, zničí na tucty hnízd koroptvích. Láska vlastenecká musí jako láska k sobě samému řídit se pravidlem: co nechceš, aby činilo se tobě, nečin ty jinému. —

Pohříchu láska ku vlasti, neřídí-li se spravedlivostí, zvrhá se v nejhrubší sobectví. Napoleon I. z lásky ku své vlasti poplenil takměř celou Evropu; z lásky, jak pravil ku veliké Francii, vypovídal válku tu Rakousku, tu Prusku, tu papeži, tu Rusku; z této lásky povraždilo a zmrzačilo se statisíce vojáků a zničilo lidského majetku na tisíce millionů — všecko prý z lásky k vlasti! Ve francouzské revoluci, tedy před 80 lety celý svět měl se ochuditi a v moři lidské krve se potápěti, jen aby z toho Francie zbohatla.

Však to jest zajímavé z dějin veliké revoluce francouzské, jížto sem a tam některý stařec, neb stařenka u nás dosud jsou pamětníky, že aby národ francouzský vůdcem svým Napoleonem I. sebe sama tou měrou mohl milovati, aby v celém světě dovoliti si směl jiné národy hubiti a pleniti, dříve musil doma Pána Boha s oltářů shoditi. Taková láska, jež povražditi a popleniti chce celý svět, musí dříve Boha, ne-li s nebe, aspoň s oltářů pozemských sesaditi!

A ku podivu, že každá láska ku vlasti, sotva že od svého základu Bohu se odtrhne, ihned v nespravedlnost, v bezpráví, utiskování slabších, v občanské války a konečně ve vraždy kainovské se zvrhá, čehož dokladů přehojných na každé takměř stránce dějin domácích i cizích máme.

Podivná, přepodivná to láska ku vlasti, která lásky k Bohu se odříká.

Z téže lásky ku vlasti přibili židé Boha, svého Krista, na kříž! Nebyli to nadšení vlastenci, kteříž z lásky ku vlasti Barnabáše propustili a Krista ukřižovali?

Kterak vlastenecky nadšeně na Piláta pokřikovali: nejsi přítel císařův propustíš li Ježíše! že tato loyality byla jen líčená, předstíraná, slovem farizejská, toho dokázali o 30 let později, když proti svému císaři nejhroznější povstání sosnovali.

Dnes slyšíme a čteme o lásce k vlasti, lásce k mateřské řeči všudež tolik, že věru těžko lásku pravou od nepravé, pšenici od koukolu rozeznati. Měřítkem jedině pravým a spolehlivým jest láska k Bohu, láska k víře, jelikož kořenem vší lásky láska k Bohu jest. Kde tento kořen zasechl, tam zasychá i láska k vlasti, láska k bližnímu.

Však podle čeho pozná se láska k Bohu?

Odpověď na to nesnadna jest v době naší beznáboženské, aneb aspoň u věcech víry a plnění povinností náboženských velmi vlažné, přímo netečné.

Ve třídách vzdělanějších jest lhostejnost a netečnost náboženská skoro pravidlem a práce právě z těchto tříd ročně mnoho se daruje k účelům vlasteneckým. Smí se tato dobročinnost vlastenecká při vší náboženské netečnosti, za nic, aneb bez zásluhy u Boha považovati? Nikoliv. Mnozí z těchto štědrých vlasteneckých, však co do plnění náboženských povinností netečných dobrodinců, jsou sice křesťany vlažnými, nikoliv ale bezbožekými, víra na dně jejich srdce, neplápolá sice ohněm lásky k Bohu, není ale nadobro zhaslá, nýbrž tlí a čeká na vhodnou příležitost, aby v oheň zbožnosti vyšlehla. S takými třeba počínati si opatrně, nesmí se ztracovati, ale ani příliš velebiti. O těchto jinak dobromyslných a vlastenecky často dobročinných

netečnicích u víře třeba říci: Bůh vydal je v ruce těch u víře spolubojovníků Gedeonových, aby je příkladným životem svým pokud možná k lásce boží povzbuzovali a povznášeli, aby jejich přebytné statky pozemské ve smyslu šlechetném k účelům dobročinným jaksi plenili a aby takto dopomáhali jim k zásluhám pro vlast nejen vezdejší ale i pro vlast nebeskou. Spůsobem tuto naznačeným plnil přebytné statky u víře vlažných boháčů sv. Vincenc z Paula, tak je plenili mnozí svatí a z těchto i náš vlastenecký almužník sv. Jan Nepomucký.

Lásku k vlasti pouze přirozenou, náboženstvím neušlechtěnou přirovnati lze ku lásce rodičů k dítkám přirozené. I tato láska drahocenným jest dýmantem v srdci lidském, jenž v křesťanské kázni má se teprv vyleštiti a k čarovnému lesku povznést. Láska tato přirozená jest jako pláň, jest často divoká, jest pichlavá, kterouž dříve třeba révou Kristovou zušlechtiti. Láska ta jest žebříkem, jenž sám od sebe a ze sebe má růsti až k nebesům, láska tato potřebuje pilného ošetřování se strany těch, kdož u u víře jsou horlivější a v plnění přikázání nejen božích, ale i církevních svědomitější.

Za dnů našich jest katolíků na milliony, kteříž příbytky své mají sice ozdobeny kříži, obrazy, ano i sochami svatých. Nad jejich loži visí obrazy Matky boží a snad tu a tam spatřiti lze růženeček. Tatínek má radost, přinese-li záček jeho ze školy l. co známku z náboženství, rád poslouchá vypravování malé své žačky o tom, co jim ve škole p. katecheta povídal z dějepavy. Má radost připravuje-li se dítě jeho ku sv. zpovědi a rozhorlí se nemálo na toho, kdož by v jeho příbytku posmíval se věcem svatým. A přece taký otec rodiny i se svou paničkou po celý boží rok vyjma snad štědrého dne a velikého pátku, ve dny postní jídá maso, ode svých oddavek nepobývá u sv. zpovědi, do kostela chodívá jen „ex offio“ — t. j. v ty jisté dny v roce, kdy by hanbou bylo do kostela nejíti. S domácími velebníčky žije jinak v dobré shodě, jen sem a tam dovoluje si o jejich kázáních, které po celý rok neslyší, poznámku, že trošičku přehánějí, avšak ihned omlouvá je, že je to jejich řemeslo ano i kšeft a že ostatně pro ten nižší lid je to dobré. Koná-li se nějaká sbírka k účelům vlasteneckým, aneb i do domácím církevním, k. p. k obnovení sochy, opravení varhan, oltáře, a p. nenechává se zahanbit; jen tak někdy ubroukne se, když sbírá se na sv. Otee, aneb přijde-li žebnat jeptiška bez průvodu domácího kněze.

Jinak jest po celý boží rok, jak se říká, roztomilým človíčkem. V hostinci nerad sice hovoří o věcech náboženských, avšak také se náboženství proti drzejšímu tluchubovi nezastane. Jemu je víra naše katolická potud milá, pokud mu neukládá nějakého nepohodlí; o tu zlatku, nebo i pětku na opravu oltáře není tak zle, tu dává rád, jen když nemusí pro víru tu příliš namahati se.

Takých katolíků je u nás, jak již řečeno na milliony.

Kterak si s takými počínati?

Dokud jsou při zdraví, nelze jich k náboženské horlivosti povzbuditi, leda až ochuraví, aneb sestárnou, však ani tehdy ne vždycky. Tu pomáhává toliko zvláštní řízení boží.

A s takými katolíky jest nám dnes žíti. Na jednoho horlivějšího, připadá jich aspoň sto v náboženství netečných.

Povinností katolíků horlivějších jest, ku katolíkům lhostejným chovati se evandělicky nezbedně.

Máme na zřeteli naše četné sbírky pro tu naši přecetnou chudinu v přerůzných ústavech doma i ve slovanské cizině.

Postačíť nahlednouti do některého čísla našeho katolického denníku „Čecha“, abychom nabyli přesvědčení, kterak hojně podpory bylo by třeba a kterak podpory té přemálo se schází. Co jsou všechny ostatní sbírky vlastenecké naproti sbírkám pro naši chudinu, pro naše sirotky, pro naše hluchoněmé, pro naše slepce, pro naše chudoučké chrámy, sbírky pravíme, které dárce hojně od Boha přinášíjí odměny! Přejeme ze srdce všem sbírkám

opravdu vlasteneckým, avšak dovoláváme se při tom křesťanského milosrdenství ústavům, jednotám a spolkům, kteréž na křesťanské lásce založeny jsou výhradně na skutky křesťanského milosrdenství jsou odkázány.

Tu třeba se strany těch horlivějších, svědomitějších katolíků větší horlivosti ve sbírkách. Těmto doporučujeme tyto zámožné, leč u víře a konání křesťanských povinností, vlažné a netečné katolíky. Odporučujeme jim tu evandělickou nezbednost, kterouž by jim častěji poskytovali příležitost, větším neb i menším darem našim spolkům k podporování chudiny pomáhati. Že tu hlavně na zřeteli máme naše Vincenciány, rozumí se samo sebou; leč mimo tyto leží nám se stejnou láskou na srdci i spolky a jednoty též ostatní. My u nás ve sbírkách k účelům křesťanského milosrdenství dosud jsme příliš liknavi, příliš stydlavi, a řekneme též, příliš pohodlni. Katolíci v Belgii, ve Francii a v Americe jináče to umějí. Ti necítí se ihned uraženi, ubroukne-li se na ně některý pán neb paní domácí. Jeť před Bohem jedna ostuda, která katolík velice cť. Ostuda, býti při sbírání almužny pro chudinu, aneb pro čest a slávu boží, ze dveří vyhozenu, jest u Boha velmi čestná.

Ostudě také svatý Vincenc z Paula, svatý František Borgiaš a tisíce jiní pro Krista mile rádi se podrobovali. Touto ostudou docílovali tolik, že z mnohého neurvalého hrubiána, ano často i z neznaboha udělali kajícího, ježž co zbloudilou ovečku nazpět uvedli do ovčince Kristova. Nejednomu sběrateli almužen pro chudinu bylo již naplváno do tváře, nejeden byl i shozen se schodů, avšak křesťanská trpělivost často přemohla největší divochy. Nechť každý sběratel příspěvků a darů pro křesťanské jednoty a spolky kdykoliv předstupuje k bohatšímu spoluobčanu, uváží tato slova:

Mne si vyvolil Bůh za nástroj křesťanského milosrdenství. Činím tak z lásky k Bohu a k bližnímu, z lásky ku svým spoluobčanům, kteříž vesměs synové jedné vlasti jsme. Podaří-li se mi dnes sebrati sto zlatých, aneb jen sto krejcarů, mám z toho před Bohem stejnou zásluhu. Bůh odměňuje dobrou vůli, nikoliv výsledek sbírky. Ano, obdržím-li místo darův nadávek, posměchu a potupy, a snesu-li je z té lásky, s kterouž snášel Kristus Pán nejen kříž, ale s křížem i všeliký posměch a hanu, mám z toho zásluhu ještě větší, než-li kdyby se mi podařilo, štědrého dobrodince chudých nalézt.

O tom pak ke komu po domích sbíráti se jde, má si křesťanský sběratel mysliti toto:

Bůh sám mne posílá k němu. V této chvíli, kdy mu slovy prostými — (bez těch frází, a bez švadronářství s jakýmž zhusta k účelům světským se sbírá, což sběratele katolického nedůstojno jest) — křesťanský účel sbírky vyložím, svědomí mu praví: tento zde nepřichází sbírat pro sebe, nýbrž pro chudé, — jest poslem křesťanského milosrdenství. Daruj mu něco, můžeš-li, daruj více, máš-li přebytek ve statcích vezdejších; nemáš-li přebytek, daruj z mála maličkost; jsi-li sám v nedostatku, omluv se, nebudeš mítí hříchu. Co v této chvíli učiníš, zapsáno bude v knize života věčného. Nuže, rozhodni se!

Kterak se rozhodne, zdaž štědrě, neb lakotně, aneb dokonce nevrle a hrubě, není věcí sběratele, má stejnou zásluhu u Boha, ať odnese tisíce, aneb jen krejcare.

Almužna od milosrdného dárce má do sebe tu zásluhu, že, byl-li dříve v náboženství chladným a netečným, uspůsobuje — disponuje — ho k horlivosti náboženské. Bůh takému dárce dopřává té milosti, že ze vlažnosti, své povznáší se vždy výše, až vřaděn bývá mezi vyvolené syny boží.

Kdo tedy z křesťanského milosrdenství dary po domech sbírá, stává se nástrojem milosti boží, kteráž hledá, aby spasila, co bylo ztraceno.

Sběratel jaksi dává k tomu podnět, aby ti, k nimž do domů přichází, z milovníků vlasti obyčejných, stali se praví milovníci boží, aby z nich stali se opravdíví vlastenci nejen pozemské, ale i nebeské vlasti.

Sbíráti tedy almužny pro spolky a jednoty katolické, náleží k nejzáslužnějším skutkům křesťanského milosrdenství, o čemž udá se nám ještě příležitost promluvit.

Tuto úvahu dovolili jsme si ctěnému čtenářstvu ke dni sv. Jana Nepomuckého, tohoto štědrého almužníka u Boha nejen předložit, ale i na srdce vložiti. Uctíme zajisté svatou jeho památku nejlépe tím, budeme-li ve skutečích křesťanského milosrdenství v těchto našich strastných dobách závoditi jedni obětovným jich sbíráním, druzí ochotným jich udílením. —

FEUILLETON.

Devatero cizích hříchů v.

Povídky ze života pro život, píše PETR KOPŘIVA.

2. Hřichu veleti.

Pan derechtor Fouňálek.

(Pokračování.)

Níže pod žalostinským dvorem u kříže na rozcestí potkal se vozík dělníka Tichého s nádherným landaurem, v němž panský kočí vezl jakéhosi pána. Trapné ticho v kanceláři p. Fouňálka příjezdem hosta přestalo. Pan ředitel pohleděl oknem a radostně zvolal: — toť pan Dražil, knížecí stavitel, dobře že přijel! —

— Očekávám vás, jako boží milost! — vítal vcházejícího, — nesete sebou plány? —

— Nesu, — odpověděl stavitel.

— Jaké to zase plány! — šeptal si u protějšího stolu obstarlý důchodní Houška, jemuž panské dělnictvo pro jeho vlídnost a dobrotu přezdívalo: „náš tatíček.“

— To zas bude peněz zapotřebí! — pravil pro sebe dále, šňupečkem nos si občerstvuje. — Kdykoliv teď Dražila s naším ředitelem vidím pohromadě, svrbí mne prsty. — Vydal jsem za tři leta přes půl millionu na stavby. —

— Prosím tedy, — nutkal ředitel stavitele, — ukažte ty plány, dokud zde můj úřední personál je pohromadě. —

Dražil ihned s balíkem svinutých papírů se vytasil a je před ředitelem na pultě rozkládal.

— Zde prosím je podrobný plán na přestavění celého dvora, zde na vystavění nových chlévů, podle nejnovějšího a nejpraktičtějšího zařízení anglického; hned vedle ku chlévům přiléhá nový ovčinec, jež jsem zkreslil podle vzoru lorda Radcliffa ve Skotsku. Zde prosím — rozvínoval stavitel plány dále, — je půdorys nového sklepu k pivovaru na 10.000 hektolitřů — a zde prosím — kam pak to mám dáti, pult a stůl p. ředitele jsou již plány všude pokryty — —

— Třebas tamhle k panu důchodnímu, — navrhoval ředitel.

— Tedy prosím s dovolením, zde mám celé provedení nové sýrárny podle vzoru Ementálského ve Švýcarech.

— To budou časy, až budeme jísti náš domácí ementálský sýr! — špičkoval p. důchodní, opětně šňupečkem nos si občerstvuje.

— A k tomu pivo zrovna od ledu! — dokládal šafář, jenž z pozdálce na špičkách stoje přes ramena správců a pojezdých do nových plánů nakukoval.

— Zde prosím, — rozbaloval Dražil jiný závítek, je podrobný náskres sušírny na řepu a cichorii. —

— Aha konkurence s bratry Tschinkly! — dodal p. důchodní polohlasně.

— Schází jen ještě cukrovar, — dokládal šafář.

— Vy tam držte hubu! — okřikl ředitel šafáře, při čemž ale upřel zrak na důchodního, jemuž vlastně důtka ta platila.

— A fabrika na peníze! — doplňoval slova šafáře důchodní, jenž dělal se, jakoby narážce svého šéfa nerozuměl.

— Ano i plán na cukrovar mám sebou! — dodal stavitel jaksi vítězoslavně. — To nejlepší nechal jsem si naposled. — Načež z většího vaku vytáhl jakési desky a z těchto vytáhl jakési mapy, které přese všechny předešlé plány rozkládal.

— Zde prosím jest nejkrásnější práce mého života, — plán to na knížecí cukrovar. —

Hlavy všech přítomných sestřičily se v jeden chumáč nad plánem cukrovaru.

Jen důchodní neuznal za vhodné, vstáti a hlavu svou k ostatním hlavám strkati.

— Prosím račte se též podívat, — pobízel jej stavitel.

— Ano rračte! — pobízel p. ředitel.

— Děkuju, podívám se naň, až bude státi. —

— Ano, prosím, bude státi! — dotvrzoval ředitel hlasem pichlavým.

— Ubohý náš kníže! — povzdechl si důchodní.

— Co ubohý? — tázal se ředitel skoro hrubě, — bude v několika letech nejbohatším kavalírem v říši, — já vám teprv ukážu, co umím, já musím vám teprv naši kulturu z velikého Německa vštěpovati. — — —

Nedomluvil, jelikož dveřmi právě vstoupil panský posel z pošty s objemnou taškou na rameně.

— Mám-li pak zde psaní z Magdeburku? — pravil ředitel tašku otvíraje. Nejprve vytáhl balík německých novin: Berliner Tagblatt, Dresdner Journal, Neue Freie Kladeradatsch — —

— Mně „Politik“ nenesete? — tázal se důchodní posla.

— Nenesu prosím, musí zase býti zabavena, — odpovídal posel.

— Ah zde, zde je dopis! — zvolal ředitel. Rozbalil a mumlavě obsah listu četl.

— Viktoria! — vzkřikl takměř. — Nová lokomobila na cestě. Párni pluh na cestě, nový secí, žací a vázací stroj na cestě, všecko půjde parou.

— Parou ke všem č.....! — nápodobil důchodní způsob řeči svého šéfa.

— Ovšem, takým copářům parní pluh není po chuti, — mumlal polohlasně ředitel.

— A zde a zde — rozbaloval listy dále, — ohlašuje náš obchodní přítel, že dvě stě centů superfosfatu právě poslal na dráhu. Výborně.

— Prosím, Salomon Spitzer přihnal právě 50 volů na krmení, — oznamoval šafář.

— Odvažte je. —

— Prosím poslušně, ti volí jsou zrovna na prasknutí. Musil je žid v poslední vsi slanou vodou napojiti, — já bych myslil, abychom s vážením asi hodinu posečkali. —

— Vy o nemáte si nic mysliti, nýbrž to dělat, co vám poručím. —

— To přijde knížeti pánu putynka vody v břiše vola zrovna na 30 zl. —

Ostatní úředníci hryzli si pysky, aby hlasitý smích v sobě potlačili.

Štiplavá poznámka z úst důchodního p. Fouňálka trochu zarazila.

— Tedy se židovi na každém volu půl centu srazí, — pravil jaksi v rozpacích.

— Prosím, — poslušně meldoval šafář — žid by rád zase vykrmené voly zpátky sebou hnal. Má prý je již smluveny. —

— Jděte a odvažte je. —

— Já bych myslil, abychom asi hodinu posečkali. Je zrovna před poledním krmení, volí ještě nepili.

— Jdi ke všem č....! zařval ředitel, namítavým „prosím“ šafáře nejvyšší rozdrážděn.

— To jsou kšefty: přepíté voly kupovat a žíznivé prodávat! — hovořil důchodní pro sebe, — tak učení my z těch starých škol nebyli.

— Musím se sám na to podívat, — pravil ředitel, načež ven za šafářem odešel.

Byl patrně v nemalých rozpacích. Zde v kanceláři bylo mnoho očí a uší. Žid s voly nepřišel mu v pravý čas. Šafář byl podšitá liška, on schválně to povídal přede všemi, že žid voly v poslední vesnici slanou vodou napájí.

Mezi tím co ředitel poodešel, přišel nový host.

— Ah má účta! toť náš pan farář, — vítal důchodní přichozího již zdaleka ode svého stolku. Načež povstav a obě ruce k němu vztáhnuv běžel mu v ústřety. Všickni úředníci vítali faráře se srdečnou uctivostí.

— Již po službách božích? — tázal se důchodní.

— Měl bych je vlastně ještě jednou zde v kanceláři konati, — odvětil kněz s úsměvem, všem přítomným ruce tiskna.

— Ba, že ba! — dotvrzoval s povzdechem důchodní. — Mně na řiditeli nezáleží, já si od něho podobné sekatury líbit nenechám. Jsem starý úředník, sloužil jsem již dědovi nynějšího knížete pána, ještě dnes zadám o výslužbu.

— To byste tomu dal! — namítal kněz. — Co bych já si s mým ubohým kostelíčkem počal? Vždyť je na spadnutí, ať již ani o fare nemluví. —

V tom se vrátil ředitel. Kněz uctivě se před patronátním komisařem poklonil, tento ale vítal jej s posuňkem, jež vyjádřiti lze slovy: — dobře, dobře, vím, co chcete, můžete zase jít! — Na oko však podal mu ruku a tázal se dvorně sice, ale úsečně: — Čím bych mohl sloužiti? —

— Račte, pane řiditeli, bídný stav našeho kostela znáti? Nachodím se sem již tolik, že se sám stydím. —

— Ovšem, ovšem, kostel je ale velmi chudý. —

— Za to milostivý jeho patron velmi bohatý. —

— Prosím, to sem nepatří, kníže pán má právě nutné jiné výlohy. Musíme na všech stranách šetřit. To staré hospodářství zde nestálo za nic. —

— Vždyť by ta výloha na kostel neobnášela ani tolik, kolik nedávno stála oprava panské konírny, — podotkl farář.

— Mnoho-li panská konírna stála, — ozval se ředitel zprudka, — do toho p. faráři nic není. —

— Ovšem není, — hájil se i farář důrazněji, — avšak do toho mi je mnoho, abych p. řiditeli řekl, že p. patron má nejen jistá práva ale i povinnosti ku kostelům. Při čemž nemohu svého podivení potlačit nad tím, že právě od té chvíle, co zde svěreno bylo patronátní komisařství rukou Vaším, pro kostely zholá nic se nedělá. —

— A také dělat nebude, pokud k tomu jmění kostelní nestačí, — odporoval ředitel.

— To jsem právě chtěl věděti, — pravil farář. Vícekráte sem žebroni nepřijdu. S Bohem, poručím se. — Odešel.

D r o b n o s t i.

Ta mládež! V Tachově, jak v Pr. Ab. ode dne 17. dubna čteme, spáchán byl přehavný skutek. Nedaleko města totiž je kaplička zvaná — Forakapelle — kamž zbožní občané často modlit se chodí. Kaplička ta lidu vůkolnímu velmi milá a svatá jest. Několik tachovských školácků usnyslilo si, zde v kapličce tajně si zakouřiti. Dva z nich, když si podle chutě (!) pokouřili, kapličku ohavně pokáleli a vodou všudež polili. Vidouce jakousi ženu se blížiti, dali se na útěk. — Kam

by asi tací ničemové březovým olejem napomenutí zasloužili? Rodičové volejte sami po metle na takové zkažené školáky, kteří by vám vaše hodné děti pokazili!

Ku spalování mrtvol v Německu. Nejen nevěreční doktoři, ale již i vysloužilí ministři nechávají se po smrti v Gothě upalovati, kdež zařídili si velikou pec pro upalování mrtvol. Nedávno totiž dovolil bývalý brunšvický ministr von Liebe, aby po smrti v Gothě upálen byl, při čemž protestantští pastoři pohřební obřady konali. Protestantský lid horší se nemálo na své kazatele, že přítomností svoji zvyky na skrz pohanské zasvěcují, i žádá veřejně — jak jsme v jednom Hanoveránském listu se dočtli, — aby protestantské konsistoře v Německu takovéto pohoršlivé se chování pastorů přísně zapovídaly a případně i trestaly. —

Úsudek učeného Cuviera o atheitech. Cuvier, který ve svých spisech se zbožným ukazuje, ukázal se i věřícím a zmužilým, a to v době, kde by se toho každý nejméně nadál (15 messidoru r. VIII.). Před celou Akademií francouzskou zvolal: „Jen blázen neb podvodník může býti atheistou (neznabohem).“

Biskupské slovo v čas. K Jeho Milosti nejd. p. biskupovi Jos. Haisovi přišli m. roku výborové hasičského spolku z K . . . H . . . pozvat jej k zábavě, jež odbývat se měla v sobotu. — „Těší mne velice,“ odvětil tento církevní hodnostář na uctivé jich pozvání „Vaše ke mně pozornost, avšak musím Vám říci, pánové, že by mne ještě více těšilo, kdybyste své zábavy nedávali právě v sobotu večer, kdy obyčejné neděle používá se k vyspávání a tudíž služeb Božích zanedbání. Zde jest vstupné; však větší, mnohem větší částka by následovala, kdyby Vaše zábava nebyla na ujmu křesťanské povinnosti v den Páně.“ — Slovo to účinkovalo. Nejen hasičové, ale ani jiní spolkové neopovažují se zváti J. M. biskupskou na sobotu, a ani vůbec v sobotu nic takového nepodnikají. V. B.

Potrestané rouhání. Jistého protest. duchovního v Radě při Eberfeldě napadla (as před 20 roky) právě na narození Panny Marie, na který den, poněvadž na neděli padl, kázat musil, zvláštní chuť, oproti nejsvětější Panně těch nejsurovějších a nejopovrženějších výrazů užití. Aby slovům svým většího dodal závaží, připojil k těm nadávkám slavnostní toto osvědčení: „Jak tomu tak není, jako jsem Vám rozložil, nechť ještě dnes za živa shořím. Amen.“ — Oběd toho dne zvláště chutnal pastorovi a po něm pohověl si v malém spánku. Najednou probudí ho ze sna hrozný křik. „Pane pastor! hoří vedle a nebo docela už u nás!“ — „Kde?“ ptal se tento všecek ustrašen. Avšak nebylo mu třeba ani odpovědi čekat, nebo hustý dým valil se otevřenými dveřmi. V největším kvapu pobral, co se mu zdálo býti lepšího a vyběhl z jízby ven. Osada už byla celá na nohách. Všecko pomahání oheň uhasiti bylo nadarmo. Plameny nové a nové šlehalý ze stavení. Lidé musili pomýšlet na zachránění ostatních domů. Pastor smutně díval se na rozkácený živel a na ty které pozůstatky zachráněné. Ještě si vzpomněl na košíček, v němž stříbrné své nářadí schovával, Zapomenul naň v tom chvatu docela. Myslí, že tu věc ještě možno zachránit. Mnoho času na rozmyšlení nezbývalo. Vběhl tedy a chopil, co hledal; tu však sřítí se strop na nešťastného. Nežli mu bylo možno pomoci, byl udušen. — Oheň, který před polednem v kázání na sebe volal, zahubil jej. (Pravdivá událost)

Obsah „Obrany víry“:

Požehnání otcovo a matčino. — Drahá knížečka. — Výroky sv. Petra: Poslanec. (Před volbami.) — Markétka či první sv. přijímání. (Příspěvek ku zpovědi dítek.) — Milovník Boha, milovník lidu i vlasti. (Ke dnu sv. Jana Nepomuckého. — FEUILLETON: Devatero cizích hříchův. Povídky ze života pro život, píše Petr Kopřiva. (Pokrač.) Drobnosti.

Nakladatel, vydavatel a odpovědný redaktor: PETR KOPAL.

Tiskem knihtiskárny Cyrillo-Methodějské (J. Zeman a spol.) v Praze.

OBRANA VÍRY.

Casopis věnovaný zájmům katolickým.

Vychází 5. a 20. každého měsíce. — Předplatné pro Prahu: celoročně 1 zl. 75 kr. čtvrtletně 45 kr. Poštou pro Prahu i venkov celoročně 2 zl., čtvrtletně 50 kr. jednotlivá čísla po 8 kr. — Kdo předplatí na 5 výtisků, obdrží šestý nádavkem 5 výtisků prodává se v administraci za 30 kr., 20 za 1 zl., 100 za 4 zl. — Administrace v Cyr.-Met. knihtiskárně v Ostrovni ulici, redakce na Vyšehradě č. 69.

Přijď svatý Duše! *)

Bylo to v květnu po letnicích roku Celá příroda oděla se v slavnostní háv ze zeleného aksamitu, miliardy květů houpaly se na svěží lučině, na stromech a keřích, azurná obloha klenula se nad požehnaným krajem jako záruka moci a lásky stvořitelovy. Ptáčekové štěbetali, seč stačilo zlaté hrdélko, a jasný pramének vlnkami šveholil jim na pomoc. Bylo 20. máje, a k tomu v neděli. Kdož by vydržel doma v zavřeném, dusném komnatě? I do fary Borovínské usmálo se slunko příliš vyzývavě mladickou zelení před zamřížovanými okny. Pan farář u stolku sedící pozvedl hlavu od psaní. Byla bílá jako ten májový květ, jehož pýří vzduchem poletovalo, a v ní dvě jasných zraků, jako ta modrá klenba nebeská. Kdož by ho neznal faráře borovínského, pravého to kněze, kterýž jediným pohledem nepřátele smiřoval, buřiče tišil a rouhače umlčoval! Neodolatelný byl již jeho zjev, že úctou jat skláněl před ním hlavy cizinec, a láskou plna bušila proň srdce osadníků.

Pohlédnuv do okna usmál se a odložil péro.

„Venite, exultemus Domino,“ pravil vstávaje, načež svléknuv kleriku oblékl dlouhý, černý kabát, vzal široký klobouk a hůl a pokropiv se u dvěří svěcenou vodou vyšel. Asi půl hodiny od Borovína stojí na malebné zátocce potoka mlýn s velikou zahradou uzavřenou s jedné strany vysokou, lesem a mlázím porostlou stráň, s druhé strany pak potokem, ze dvou stran otvírá se zahrada v rozkošný, stinný úval. V klidném tomto údolíčku scházejí se od pradávných časů občané borovínští, sotva že sluníčko první pupence na stromech probudí. Kněz zamířil sem také. Se všech stran pozdravovaly jej svěšené mu ovečky, se všech zraků zářila mu vstříc radost a oddanost. Promluvil s každým, dítkám na tváře poklepal, matek se po synech a otců po hospodářství, pozeptal. A zase ubíral se dále, aby druhým úvalem na pěšinu luční vybočil. Z nenadání stanul. Pod kvetoucí nízkou jabloní seděl tu o peň opřen jinoch v oděv kněžský oděný. Tvář jeho byla zakryta dlaněma. Z celé postavy vanula zádumčivost a trud. Netušil patrně přítomnosti farářovy, kterýž hleděl na něho s účastenstvím.

„Pochválen buď Pán Ježíš Kristus!“ řekl konečně farář. Při známém, sympatickém zvuku slov těchto vyskočil mladík a bledá tvář jeho poněkud se zarděla překvapením. Na temných řasách houpala se ještě zrádná slza.

*) Podotýkáme, že stať tato převedena jest z frančiny, čehož nechť laskavý čtenář při čtení na paměti má.

„Až na věky věkův,“ reverendissime, odpovídal, líbaje uctivě ruku cti-hodného kmeta.

„Jste smuten, Jakube, jak to jen možná, kdy celý svět v radosti velebí dobrotu a slávu Páně, kdy sám také více máte příčiny k radostnému díku, pozdraviv se ze dlouhé, bolestné nemoci?“

„Nevím, důstojný otče, proč právě dnes obklíčila záдумčivost duši mou, a sevřela mi srdce úzkostí vzhledem k budoucnosti,“ odpovéděl důvěrně jinoch. „Přemýšlel jsem o dobrotě Boží, která z nemoci mne vyvedla, že zase v několika dnech mohu se vrátiti ku drahým druhům svým, pro které i v milé domovině lkálo srdce mé — přemýšlel jsem o svatém patronu svém o požehnané činnosti jeho, přemýšlel o budoucí činnosti své a úzkost pojala tu duši mou. Zdaž není marnou nynější práce naše, neb aspoň po většině marnou? Zdaž vůle sebe lepší a nejryzejší nezištnost jednotlivců byla by s to, aby zadržela valící se spousty zla a zkázy? A tu zdálo se mi, že doba naše nejhorší jest již dobou, tím pravým časem „bouřlivým a pochmurným,“ jak zove jej církev ve všeobecných modlitbách.“

„Netruchli jen příliš, mladý bratře,“ pravil vřele ctihodný kmet, „a s důvěrou popatř k nebesům. Provodiž mne k domovu, dáme se úvalem ku „Skalce,“ odkud se tak libě v Boží dílo nahlédá, a cestou podaří se mi snad rozplášti tvůj trud.“ Bohoslovec poslechl a mlčky kráčeli chvíli uprostřed vonné zeleně.

„Že zlou je doba naše a bouřlivou, jak díš, nelze popírati,“ ujal se po té slova farář, „leč nevidím, že by se tím lišila od dob minulých, a těžko věru udati, která as větším vyniká zlem.“

Nevidím ani nejmenšího dobra v časech našich, duchovní otče můj, kdežto jindy přec více či méně mohl se katolík z něčeho těšiti.“

„Jsi nespravedlivým v bolu svém, Jakube, neboť právě za dnův našich mnohých dočká se katolík radostí. Či neoživuje více než kdy jindy ve všech vrstvách společenských svěží duch činnosti a horlivého úsilí, aby zamezil dráhu řítícímu se zlu? Čas náš arci jest časem boje. Všude jen boj, a všude boje třeba. Pozoruj ale také, že stále m n o ž í se řady bojovníků, že v š u d e jich naléztí lze. Viz co k boji tomu peněz třeba k pomůckám nejrozličnějším a přece v ž d y c k y shledá se peněz s dostatek. . . . I sil rozličných potřebuje věc Páně a rci, nenajde-li se ku všemu síly vhodné, jako pro bídný čas náš zvláště stvořené? Ba, denně patříme na toto divadlo Boží a dvojí nauky z něho vycházející se nevšmá. Třeba zajisté, abychom předně děkovali za to dárci všehomíra, a za druhé, abychom vážili si i n e j n e p a t r n ě j š í s l u ž b y, jakou lze nám jednotlivcům přispěti ku blahu všeobecnému; proto jen važme si jí, a b y c h o m jí n e z a n e d b a l i.“

„Doby jiné, otče můj, neměly však jen pracovníků nepatrných, s hřivnou chudičkou. Vynikaly svými duchy velikány, „muži Prozřetelnosti,“ bez kterých byla by nevyplněna zůstala mezera ve blahu dobré věci. Tak Karel Veliký, jenž tisíce pohanů do lůna církve uvedl, křesťanskou velmoc v Evropě upevnil a neodvislost i moc papežovu pojistil; svatý Řehoř VII, jenž církev očistil, posvětil a slavně obhájl; svatý František Serafinský, svatí Ignác Loyola a Vincenc Paulanský; všechny ty zajisté zvátí sluší „muži Prozřetelnosti“ pro neobsáhlý, mocný vliv velikolepých podniků bystrého jejich ducha.“

„Ano. Chválím tvoje nadšení, Jakube, a právem zoveš obry tyto „muži Prozřetelnosti,“ neklameš se zajisté. Přece ale mýlíš se, přičítaje jen jim, j e n v e l i k á n ů m ú k o l n á s t r o j ů P r o z ř e t e l n o s t i, a slepým i nevďečným se projevuje vůči Prozřetelnosti doby naší. Rozhlédniž se jen okem nepředpojatým po vlasti své, po cizích krajích, i dálných světech zámořských, a všude setkáváš se s „muži Prozřetelnosti,“ všude poznáš je dle stejných znamení: zástup vyvolených — srdce plno hrdinného nadšení — zbraň bázně neznající ani úhony, — mysl proniknuta nejčistší naukou církve, — plni účinné lásky — zbožni — pracoviti — zdrželivi — skromni pro svou osobu

— praví to rytíři p é r a, kteří lehce vládnou nezměrným nástrojem, jemuž mimovolně a bez výjimky podléhá člověčenstvo celé, a kteří dávno již vyzbrojení jsou do boje tiskového i do jiných bojů, jimiž nepřátelé církev bez ustání obmýšlejí. Přemýšlej, mladistvý bratře můj, a doznáš, že není porovnání moje přeludem, kteréhož nelze užiti ve skutečnosti. Sám znáš asi mnohé příklady, jež k obdivu tě budily. Že neuznání dnes podobní hrdinové, zdaž liší se tím od hrdinů starých, kterým se svět tak často posmíval? Či dostalo se sv. Františku, kteréhož jmenoval, uznání dostatečného již v životě? Aj pochybuji. A v tom asi také veliká chyba naše vězí, že v č a s neuznáváme. Mnohý katolický novinář bývá od v l a s t n í c h č t e n á ř ů svých do téže čtyř řaděn s písálkem, jenž napsaným vtipem si na sklenici piva vydělává anebo písárem, jenž kdesi folianty opisuje — a přece nesmrtelnou, nepopíratelnou a časem nezměrnou jest jeho zásluha, i on jest „mužem Prozřetelnosti.“

„Naslouchám-li vám, otče, vchází útěcha v srdce mé. O kéž pomůže nám Hospodin, vždyť stejně mocným jest jako býval, kéž pokynem nějakým zázračným porazí nevěru nepřátel církve a dokáže její velebu!“

„Přál bys si zázraků, synu můj?“ vpadl mu nadšeně do řeči důstojný kmet. „Vmysli se poněkud zpět o dvě či tři sta let nebo i čtyři; praví se, že v místech těchto bujný rozkládal se les. Připust', že v dávnověku kráčíme tudy spolu jako dnes v hovor zabráni, až nám náhle ctihodná postava další cestu zastoupí. Je to poustevník ze „Skalky“ nad řekou. Známe jej. Leč není dnes tvář jeho usměvavou, jako jindy, vážně hledí nám vstříc, pravice k nebi se pozvedá a oko jako v nedohlednou zírá dál. Staneme, a posvátný cit jímá srdce naše tušící cosi velikého. A náhle mocným jme se volati hlasem, až rozzvučí se věrná ozvěna opakujíc slova prorocká:“

„Aj druhá již polovice věku devatenáctého na stolec panovníčí dosedá. A jako houby vyrůstají a množí se církve protivníci leč za každým již také nový hrdina Kristův mladistvé hlavy pozvedá; — a v čele učených i nejučenějších usedají tam bojovníci Páně a důstojenství svého i vlivu a učenosti užívají, aby píseň Boží a modlitba se světem rozlehala; — neúnavnou činností svou, činností spolků svých a spisů přčetných upevňují otřesené základy společnosti lidské; ze středu svého volí muže, již ve sborech státních, v radách a zasedáních krok za krokem hájí práva Boží, církve i pravověrného lidu, a to s odvahou a dovedností, že žasnou a v úctě trnou řady nepřátel; — milliony potřebují k šíření svaté víry, a hle, milliony pramenem stékají se v jejich pokladnu. Millionů třeba na volné školy katolické, a hle, již proudí jejich rukama, již stojí budovy mládeže; milliony rozdávají chudým svým, milliony zasylají do Říma haléře-Petrova; — sotva půl roku miji od nejsmutnější chvíle, kdy odhlasován ve Francii nový zákon o vyšších školách a již zkvétají utěšeně nové, četné university katolíků; — na všech stranách čilý jeví se ruch stavební, kterým chrámů přibývá; časopisy se množí a knihovny vzrůstají; vřelý, vášný cit vzájemnosti probouzí se v srdcích katolických, že v lásce druh ku druhu lne, jednomu slouže otci; lid katolický houfně tulí se k svým zástupcům; vzácný i prostý občan pročítá svůj katolický list, na který s radostí hřivnou přispívá, aby jednoho byl ducha, jednou duší s vůdcem svým; kněží doby té u velebném nadšení zápasí o palmu Boží, biskupové vynikají vědou, zbožností, vlivem i moudrostí; papež právem velikánem zván z moře útisků jen stále výš a výše kříž Kristův pozvedá; — celý svět k němu zraků obrací, neboť zvláštní mu dar byl nebem poskytnut, že z ospalosti a lhostejnosti svět probudil, nevěrce i kacíře k úctě donutil a v katolících nové zbudil nadšení neočekávané v devatenáctém století. — I záři divů vidím v daleké té době sluncem nehasnoucím pláti; přes všelikou lešť a promyšlenost nepřátel neúmorně množí se moc svaté víry katolické; v daleké obci na hranicích Francie zázračným leskem skví se jméno Madonny Lurdské, a nečetné dějí se tu divy, kteréž pokorně uznává katolík a mimovolně dosvědčuje

i nepřítel se zlobou v srdci; — tisíce poutníků se všech končin ubírá se ku svatým místům kolébky křesťanstva, aby obnovili obětavost dávných křížáků.“

Oba chodci nevědouce ani, stanuli před drahnou již chvílí. Byli právě pod Skalkou, kde otáčel se potok v rozkošném údolí. Velebný kmet stál tu s rukou pozdviženou, s okem v blankyt nebes upřený, jak byl líčil kmeta poustevníka z časů dávno minulých; bohoslovec Jakub hleděl na něho v posvátném ustrnutí a neobyčejně dojat. I zamlčel se náhle kmet a jakoby teprv ze sna se probíral, pohleděl na jinocha.

„Rozumím, otče můj, rozumím,“ zvolal tento, nemoha odolati radostnému citu bouřícímu ve věrné hrudi katolické. „Ano, kdyby takto byl nám hlásal prorok duchem svatým nadšený, ve věku čtrnáctém nebo patnáctém, byli bychom přešťastným nazvali století své, věk devatenáctý a zvláště druhou polovici jeho.“

„A rci sám, synu milý, přeháněl-li jsem? Nevidíme-li to vše dnes? Nejeví-li se nám jasně i dnes ta věrná Prozřetelnost nebeská, ten milý dobrý Bůh, jenž věčně nepostižným zůstane v dobrotě a lásce své?“

„A ano již pevně důvěřuji, a s horlivostí jmu se pracovati o hřivně své. Díky, díky vám!“

A společně vydali se oba na cestu k domovu, jeden s nadějí v budoucí působení své a druhý s nadějí v brzkou palmu odměny za věrnou práci a dobře dokonáný boj. *)

(Z frančiny A—s.)

Svěcení neděle.

Ve vršité suché krajině bydlel zbožný rozšafný muž, mlynář na větrníku. Byl dítkem moudrých, křesťanských rodičů a již za dětství zvídal, jak potřebné a vydatné jest požehnání Páně. Nikdy nescházival při kázání nebo křesťanském cvičení, pozorně tu naslouchaje a život svůj věrně vedle nauky zařizuje. A nečinil toho snad jen v létech učenických, ale i pozděj co tovaryš. Ký div, že ve zdárného juna vyrostl, a že s měšcem úsporami pěkně naplněným z cest se navrátil, a nedlouho po té srdce i ruku nejstarší dceruše sousedovy si získal. Po sňatku jali se oba šetřiti, brzy zakoupili kousek země vystupující nad ostatní kraj, na rychlo zavolání pak tesař i zedník a než jsi se nadál, stál tu již usmívaje se v kraj s brusy nový mlýn, jehož čtyry křídla vesele větrem se třepala. Nad křídly zahvízdla ještě korouhvička, mlynář pohleděl spokojeně na dokonané dílo, smeknuv čapku poklekl a z plna srdce poděkoval Bohu za požehnání při stavbě, prose zároveň o nové ku práci. Po té spustil mlýn, křídla lítala s větrem o závod a uvnitř klapalo to a tančilo všecko, až mílo na pohled i na poslech po celých šest dní. Sedmého dne však umkl veselý klapot, sváteční tišina rozhostila se po majetku mlynářově, kterýž s ženou i čeládkou ku chrámu Páně putoval. A jako v týdně prvním, dělo se i v druhém, třetím, čtvrtém, a v celé řadě jiných, nových. Jednoho dne však zeslábl větřík, a slábl víc a více až ustál nadobro; křídla větrníku zatřepala se ještě naposled jako v smrtelném zápase a mlýn stanul.

Den po dni mijel, a nadarmo vystrkoval mlynář hlavu z okénka, nadarmo kýval volaje na ženu: „Aha! už to fičí!“ Patrně přec ještě nefičelo, a marně vyskakoval s lože o půlnoci sklamán líbezným snem, ve kterém slyšel lahodné klapání svého složení a ševal zmítajících se křídel. Jednoho rána ale v neděli nebyl to již sen.

*) Kéz bychom totéž o poměrech u nás v Čechách říci směli! Pročež voláme ku příští neděli: Přijď svatý Duše!
Red.

Sluníčko zářilo nad krajinou, překrásná jasně modrá obloha usmívala se jako nevěsta, a korouhvička se střechy skřípala pánu svému veselý ranní pozdrav v ústrety a křídla větrníku hrála jí k tomu do taktu. Mlynář v nadšení byl by s radostí podruhé posnídal, co živ nepil ještě tak dobré kávy a vesele popěvoval při ní vděčné „Tě Boha chválíme!“ I v kostele bylo mu ještě blaženěji než jindy a v přesvědčení přikyvoval hlavou neustále ku slovům kazatele, že neopouští Bůh těch, kdož se v něho důvěřují. Po obědě usedl na lávku před domem, dýmaje blaženě ze sváteční višňovky a pročítaje oblíbený svůj žalm 135., ve kterém udává Duch sv. výslovně, kdo že as mlynáři o vítr pečuje. Tak sladko a svátečně nebylo mu snad ještě v životě nikdy, jako této první větrné neděle.

Z blahého rozjímání vyrušilo jej náhle vzdálené praskání bičem, a známé hýl a hotl A věru, tamto za lesíkem vynořila se na cestě postava zavalitého Vaška z panského dvora, a s ním mohutní hnědouši zapřažení v těžce naložený vůz.

„Hle, hle;“ pomyslně mlynář, „snad by nechtěl!“

A věru chtěl. Za krátko zahrnul již cestou ke mlýnu a již stanuli zpěněním oři před lávkou mlynářovou.

„Pr!“ zavolal ještě Vašek, hodil opratě i bič na vůz a přistoupil k mlynáři.

„Hej, chutě, pane otče, pomozte mi složit a můžete hned nasypat.“

Mlynář odložil zdlouha bibli a založiv ruce tázal se vážně: „Nevíš-li snad, Vašíku, že dnes neděle?“

„Ach neděle jako pondělí,“ prohodil Vašek, „vím jen tolik že dnes máme vítr a to toť přece věc první, bylo nám již dlouho čekati.“

„Vašíku,“ řekl mlynář ještě vážněji, „vítr mne nespasí!“

„Tedy nechcete? Nu dobrá, zavezu obilí k mlynáři hořenímu, nepohaní mne zajisté a rád vydělá si blýskavé zlatáčky.“

„Buďsi,“ odpověděl mlynář; „peníze mne také nespasí.“

„Kdo vás tedy spasí?“ zasmál se Vašek.

I přistoupil k němu mlynář ještě blíže, a ukázav vzhůru k nebi, promluvil zdlouha: „Ten, Vašíku, ten mne spasí, který káže: Šest dní budeš pracovati, ale den sedmý zachovej Hospodinu. Ano ten mne spasí, Vašíku; a není-li tobě třeba požehnání nedělního, buď si; já však se bez něho neobejdu. Proto, libo-li ti jeď, a Bůh požehnej jízdě tvé.“

Vašek se zarděl, až by byl sirku o tvář jeho rozžal, spěšně sáhl po oprati, ale vozem nezahýbal, nýbrž otočil opratě o chomout, odpráhl bystrá zvířata a ujal se biče.

„Pravdu díte, pane otče,“ řekl po té. Já stejně s vámi potřebuji požehnání, pozdrav vás Bůh a zítra dejte se do práce se slunka východem.“

A Vašek vrátil se sám s hnědouši.

Tak smýšlel mlynář na větrníku, tak jednal také.

A jinak-li tomu u nás, milý čtenáři? Či v kraji našem lze snad penězi spasiti duši tvou? Či dokáže toho u nás snad úřad nějaký, poslanec nebo kdos jiný? Aj neklam se nikdo! I u nás v kraji nebo v horách, v městě nebo na samotě ten jen spasena tě učiniti může, kterýž požehnal sedmému dni a sobě jej posvětil.

Nezapomeň na to, milý čtenáři, a časem připomeň si šlechetného mlynáře.

J. K.

Žák školy polytechnické.

Až do padesátého roku věku svého náležela paní V. ku šťastným ženám, o kterých mluví svět a kterým závidí.

Rok ale předchůdce stáří byl pro ni rokem krutým. V kratičké době šesti týdnů urval jí chotě i jediného syna. Bohatství jí zůstalo, leč v bohatství není útěchy: ubohá paní byla jako strom v zimě listí i květů zbavený

Chlad a noc rozhostily se v jejím srdci odchodem obou miláčků, z nichž jeden podlehl účinkům dlouhé nemoci a druhý klesl zbraní nepřátelskou v Metách. Nevěděla, koho více oplakávat, muže-li, přítele a důvěrníka celého života svého, svědka i společníka minulosti, anebo syna milovaného, v němž veškerá naděje její spočívala. A když minuly první záchvaty a první hrůza bolu, ustoupivše nepřekonatelnému tichému smutku, když doznala, že po vsecky ostatní dny bude jí žítí v opuštěnosti a odloučenosti od drahých miláčků, tu počala záviděti mrtvým: „Blaženi, neboť odpočívají,“ dí písmo svaté. —

Kdysi za nedělního večera seděla paní V. smutně u krbu; nečetla; časopis, který si byla připravila, ležel nedotknut na stolku; zraky paniny smutně rozhlížely se komnatou, ve které jindy touto dobou a tohoto dne nebývala nikdy samotnou. Vše kolem ní připomínalo jí minulosť. Vše přivolávalo jí v paměť dny, ve kterých plna nadějí oddávala se životu.

Tuto naproti zavěšen suchý, žlutý věnec vavřínový, kterým poprvé byl syn její vyznamenán! O jak tehda bušilo srdce její radostí a pýchou, když na hnědé, kučeravé hlavě dítěte uzřela diadem odměny. Podobizna malého, pětiletého Heřmana vábila mateřský zrak, kterýž ale častěji ještě zalétal ku krásné miniatuře, představující syna ve vážném stejnokroji školy polytechnické. Oba obrazy jen málo si byly podobny; dítěto vynikalo půvabem ideálním, kdežto jinoch krásou vážnou, zakládající se hlavně ve pravidelných rysech obličeje a pevném, přísném výrazu velikého černého oka. Bledá hubená tvář jakoby hlásala s obrazu pilnou práci školní. Paní V. hleděla na podobiznu okem nevýslovné lásky; slzy skanuly jí po líci, kdežto tvář synova zdála se na ni usmívati se.

Zvuk hodin bijících desátou, probudil ji ze blahého snění.

„Žofie nejde dlouho,“ myslila, ale v tom již otvíraly se dveře a jimi vcházela komorná Žofie.

„Prosím tisíckrát za odpuštění, milostivá paní, zdržela jsem se trochu u sestřenice a nepomyslela, že by bylo již tak pozdě.“

Paní V. neodpovídala, ale začala se svlékat. Konečně tázala se laskavě:

„Není snad někdo nemocen u sestřenice, Žofie?“

„Nikoli, milostpaní, zaplať Bůh, že není; ale v obchodě, stihá je ustavičně něco.“ A ukládajíc šaty paniny a pořádajíc komnatu rozhovořila se Žofie živěji. „Milostpaní snad ví, že má sestřenice obchod se zbožím hračkářským? Blíží se doba dáreků novoročních a tu dala sestřenice zhotoviti celé množství obleků pro loutky, leč ejhle, dělnice jindy tak správná a pilná nepřicházela s prací, ba ani slova o sobě věděti nedávala. Znepokojena, ano rozhorlena, došla sestřenice k dělnici O milostpaní! Jaký obraz ji tu očekával! muž i žena leželi stížením bolestnou tyfickou zimnicí; muž nakazil se od ženy, kterou dříve ošetřoval, dvě děti plakaly hladem, nejstarší synek musil odejti z práce, aby rodiče obsluhoval a malé sourozence hlídal. Příbytek byl jako vyloupen, ubozí lidé všechno prodali, aby chleba koupili; nyní však nezbývalo jim ničeho více a oba leželi v zimě a vlhku bez potravy a nápoje A jsou velmi pectivi!“

„Kde bydlí ti ubozí?“

„V Batignolles, v ulici Saint, v čísle 10. Otec jmenuje se Desportes.“

Nazejtří oblékala se paní V. již časně z rána. Vybírala oděv nejjednodušší. Obvyčejný šat smuteční odpovídal zajisté nejlépe návštěvě, jakou chtěla vykonati. Nesdělila Žofii svůj plán, ostýchajíc se poněkud, bylat dosud neumělou v podobných dobrých skutečích a skoro kradí vycházela z domova. Vyhledala omnibus jedoucí do Batignolles a tu ukázali jí ulici, tvořenou dvěma řadama nových, pro nepříznivé počasí nedokončených staveb. Hledala číslo 10., a stanula před velikým domem, na pohled neobydleným. Vrata byla otevřena.

Přesedši všechny shody zaklepala. Slabý hlas z nitra zavolal „Vejděte“ a paní V. ocítila se u nuzné rodiny. Byla velmi rozpačita a pocítila v srdci velikomyslný stud, šlechtitou bázeň boháče před chudásem, bázeň, kteráž v očích Spasitelových očišťuje a vykupuje bohatství. Chudá žena vyšla jí vstříc chvějíc se také a nevědouc, čeho by promluvila.

„Slyšela jsem, že jste nemocna, a jdu vás navštívit,“ osmělila se konečně paní V.

„Jste velmi laskava,“ odpověděla žena. „Račtež se posadit.“ A utřela zástěrou podávanou židli.

Paní V. usedla a rozhlédla se po světnici. Bezútěšné to divadlo! Voda potůčkem stékala po nových stěnách a nebylo tepla, jež by obmezilo nezdravou vlhkost. V krbu byla noc, popel ledový, a zejícím komínem drala se sem palčivá zima z ulice. Nebylo tu nábytku kromě jediné židle, podnožky, stolu a několika hlíněných hrnců na zemi urovnaných, v pozadí pak bídné lůžko. Na loži zahalen v pokrývku odpočíval muž při objevení se paní V. smekl noční čepici a mladá dosud, pěkná jeho tvář budila vřelé účastenství ušlechtilým, rozumným výrazem a bídou i nemocí, jaká z ní vyzírala. Žena bleďa a velice slabá šila malinké šatečky. Dvě děti v lehounkách, chatrný hadřík oděny seděly na kamenné římsě krbu; chlapec čtrnáctiletý četl u lůžka otcova.

„Tato světnice zdá se mi příliš vlhkou pro nemocného;“ promluvila paní V.

„Ach ovšem, milostpaní; nelze nám ale voliti,“ odpověděla žena. „Najali jsme ji za luciný peníz, vysušujeme a otvíráme zde domácímu kameny; nám ale škodí to všem a zvláště mému choti.“

„A přece bych tak velice potřeboval zdraví!“ řekl nemocný; „jsem dělník lampářský; v zimě mívám jsem vždy pěkný výdělek a nyní musím ležeti jako přiklížen.“

„A vy, milá paní, vy již pracujete?“

„Nevy dělám skoro ničeho, milostpaní; měla jsem pěknou zakázku od paní, které vždycky pracuji, ale přišla nemoc a paní svěřila práci jiné. A tuto synek náš vystoupil dříve z práce, aby nás ošetřoval, kdy jsme oba leželi a nyní nemůže pracovati. Jest učeníkem pokrývačským a ti za nynějších krutých mrazů nepracují.“

Paní V. naslouchala, ohlížela se a v srdce vloudila se jí útrpnost. Obdivovala se hrdinné mysli chudiny, jež tolik trpí a časem ani nezasteskne. Nevěděla, jakby projevila jim soucit svůj, přitáhla k sobě dítě, kteréž skočilo s římsy, aby si ji lépe prohlédlo a pohládila rusou hlavinku. Dívka chopila se náhle ruky její a přitisknuvši ji k ústkům zaštkala bolestně.

„Co je ti, malinká?“ tázala se vřele paní V. „Rci, proč pláčeš?“

Dítě mlčelo. Ale paní neustala se tázati. I pohlédla na ni dívka tím jímavým dětským okem, ve kterém perlila se jasná slza a zašeptala tichounce:

„Kousek chleba pro mne a pro bratříčka, máme veliký hlad!“

„Hlad? O můj Bože, je to možná i hlad!“ ulekla se paní V. „Rychle, běž, hochu, přines chléb, mléko, maso.“

Podala nejstaršímu zlatý peníz; chlapec vesele vyskočil; matka utřela si slze.

„Bůh vás poslal, milostivá paní, nejedli jsme od věerejšího poledne.“

„A ubohý nemocný?“

„Pro něho schovala jsem trochu žemlové polévky, je ale studena a my nemáme ohně.“

„Bože můj! přineste dříví, uhlí, cokoli.“

Chlapec jako střela vyběhl. Slzy dítěte prolomily ledovou kůru rozpaků a ostýchavosti. Paní V. odvážíla se konečně k otázkám a žena k odpovědím.

Brzy zvěděla celý příběh nešťastné rodiny, úplně podobný historii tisíců rodin dělnických, jež nemocí a nedostatkem práce náhle ocítlly se na holi žebrácké. Poprvé v životě viděla paní V. chudobu doma, poprvé pocítila, co

potu třeba, aby nakrmila se rodina, již nemocí otcovou hrozila krutá smrt hladem. „Hle nejmenší náš rozmar stačil by k ošacení celé rodiny,“ pomyslí si v duchu.

Ludvík, nejstarší synek vrátil se brzy přinášeje náruč dříví, bochník chleba, mléko a trochu hovězí polévky. Na rychlo rozdělán oheň a dítky blaženy ohřívaly u něho červené zmrzlé ručky, co zatím matka připravovala jim krajíce chleba. Nemocný, hladem a slabostí skoro omdlévaje, srkal teplou polévku, již mu paní V. podávala; a hle i jí samé zdálo se, že nová teplejší, šlechetnější krev rozproudila se jí po těle a rozechřívala srdce. Usedla ke krbu. Matka s rozkoší hleděla na dítky nasycené a vyhřáté, na muže, jenž jakoby již již byl uzdraven; chtěla promluvit, ale slzy utlumily jí hlas.

„Nestarejte se, milá paní,“ řekla dobrotivě paní V., „nebude vám již podobné nouze trpěti; pošlu vám žíněnky, pokryvky i oděv pro vás i dítky, a pokud bude otec nemocen postarám se i o vaši výživu.“

Při slovech těchto zalétl zrak panin na knihu chlapcovu. Mimovolně po ní sáhla. Byla malá, prostě vázaná. Otevřevši přečetla nápis: Padesát přísloví. Napsal Eugen de Margerie. Pod nadpisem byla však pevným krásným písmem připsána slova:

*Ludvíku Desportesovi na památku
Heřman V. — Modli se zaň.*

S těžší jen uvěřila zraku svému. Bleda, chvějící se rukou držela knihu hledíc na drahé, známé písmo, na drahé jméno miláčka svého a sama sebe se tázala, jak asi možná, že zde v chudobném podkroví tak drahou památku nalezá. Konečně přemohla poněkud hluboký dojem.

„Odkud máš tuto knihu, milé dítě?“ tázala se hoch.

„Daroval mi ji jeden pán ve Spolku, kam chodívám každého večera.“

„Ve Spolku?“

„Mluv zřetelně Ludvíku, vysvětli milostpaní, co je Spolek.“

„Spolek,“ opakoval chlapec. Zarděl se trochu, načež mluvil velmi spěšně. „Je to místo, kam my hoši docházíme každého večera, i v neděli. Pánové nás tam učí a hrají s námi. Některý učí nás psát, jiný počítat, čísti po celý týden. V neděli vedou nás na mši sv. a pak s námi hrají v domino a jiné hry.“

„A pán, který ti knihu daroval, přicházel také do Spolku?“ tázala se paní V. a ve hlase jejím chvěly se slzy.

„To si myslím! Znal jsem ho velmi dlouho. Z prvu přicházel jen za čtrnácte dnů v neděli se svým přítelem, který mu o Spolku pověděl; byl oděn ve stejnokroj.“

„Jaký?“

„Školy polytechnické. Modrý se zvláštním kloboukem a kordem; později přicházel již denně, tu byl zas jinak oblečen,“

„V uniformu dělostřelce,“ dokládal otec z lůžka; „viděl jsem jednou dobrého pána.“

„A tebe-li učil, Ludvíku?“

„Ano učil mne počtům. Znáám i počty vyšší; též mne připravoval k prvému sv. přijímání“ O byl to nejlepší pán! A v kostele nespouštěl jsem téměř s něho oka! modlil se tak nábožně! Náhle nám oznámili, že padl ve válce. Všickni jsme plakali Modlili jsme se zaň společně při De profundis. Byl to nesmutnější obřad, na který se v kostele pamatuji Před odjezdem přinesl mi tuto knihu.“

Paní V. netajila již bolu. Slzy kanuly jí hojně z očí. Chudá žena Desportesova přiblížila se k ní jemně. Mateřským pudem uhodla ránu v srdci svého hostě.

„Znala jste asi dobrého jinocha, milostivá paní?“

„O žel! byl to můj syn!“ zvolala tato. Vděčné slzy chudé matky spojily se s jejími.

„Prokázal tolik dobrodiní našemu Ludvíkovi.“ pravila žena; chlapec vypravoval nám o něm denně a já znala pana Heřmana, ač jsem ho nikdy nespatriila.“

Paní V. stiskla jí mocně ruku.

„Postarám se o vašeho syna,“ pravila vroucně, „toť odkaz mého Heřmana!“

Doma uzavřela se v komnatě, sňala se stěny podobiznu a pokryla ji vřelými polibky. Zpráva dnešní dodala milované tváři na obraze nový výraz krásy, zároveň ascetické a mužné. Jasně vyzíraly z ní k matce dříve jen tušící, tři veliké cnosti křesťana: láska účinná, přísná čistota a hluboká pokora; každá z nich zářila z obrazu vyryta písmem úchvatným v ušlechtilé rysy jinochovy. Věděla arci již za života jeho, že vyniká vznešenými zásadami a skutky křesťanskými, nedovedla však nahlédnouti pod rouško skromnosti, jakou se zakrýval, a nevěděla o skutečích milosrdenstvích, jimiž živil Heřman víru svou. Zdálo se jí, že z onoho světa odhaluje jí dnes tajemství svá, vyzývá ji, aby útěchu hledala tam, kde on sílu a cnost byl nalezl. Nyní teprve poznávala bytost synovu: poznávala, proč býval bázlivým v salonech a hrdinným boji. Pokorné, živé milosrdenství jeho působilo blaze a odhalovalo jasně jeho povahu.

Paní V. zůstala věrna mocnému, sladkému hlasu, mluvícímu k ní z říše mrtvých. Ubožáky, které jí syn odkázal, přijala ze své, jim se oddala a jakkoliv nepřestala plakati u hrobu obou drahých bytostí, přec těší se a hojného blaha nalezá v radostné naději a křesťanské lásce; v naději a lásce, dvou to klenotech, na kterých zakládá se největší štěstí naše a kteréž nám náboženství ještě za hlavní cnosti počítá.

J. K.

Krátké naučení sv. Alfonsa křesťanskému otci.

Vážné i četné jsou povinnosti křesťanských rodičů a prvou zajisté ze všech jest vychování dítek po křesťansku. Na velikou povinnost tuto upomínal sv. biskup Alfons svěřené sobě ovečky neustále hlásaje ji rodičům s kazatelny, ve zpovědnici i v rozmluvách soukromých.

Jak stručně a přece důrazně toho dovedl, posoudiž laskavý čtenář z listu jeho jistému šlechtici, kterýž se byl modlitbě jeho doporučil. Odpověděl sv. biskup:

Airola, dne 4. července 1765.

„Obdržel jsem dopis váš, milý pane, a nezapomenu v modlitbách svých ani na Vaši Jasnost, aniž na choť vaši a dítky. Leč ani vy sám neopomíjejte modlitby a nejméně v každý větší svátek přistupujte ku stolu Páně. Časem-li možno, nezanedbávejte také četby duchovní, užijte každého okamžiku. Především ale bděte nad dobrým vychováním malých dítek svých; dokud malým jest dítko, dokud mlada a volna mysl jeho, dotud čas k zasévání dobrých zásad pro život. Netřeba, abych dále slova šířil. Poroučeje se do modlitby vaší jsem Vaší Jasnosti nejoddanější nejvděčnější sluha

Alfons Maria, biskup.“

Hle, jak několika řádky vytčeno tu životní pravidlo otce rodiny. Modlitba, svaté přijímání, četba duchovní, křesťanské vychování dítek, toť povinnosti, kterých zanedbatí nesmí otec šlechtický, ani otec z lidu.

A—s.

Moc utrpení.

V jednom křesťanském cvičení pronesl kněz tato slova: „Chcete nějakou rodinu obrátiti? Uveďte do ní duši, která dovede trpěti. Chcete-li, aby Bohu byla navrácena duše, která vám drahá jest, trpte za ni.“

Tato slova poslouchalo děvče z lidu, které před krátkým časem poprvé k stolu Páně přistoupilo. Jak je pochopilo, jest tajemstvím Božím.

Ubohá dívka viděla často svou matku plakati, a sama rděla se hanbou, když večer, ba skorem každý večer otec vínem zpít se potácel.

V den, kdy se dověděla o síle utrpení, objala tak vroucně svou matku, že se nešťastná manželka až zachvěla. Pravila jí: „Matinko, buď již pokojná; brzy přestaneš pro tatínka slze prolévati.“

Druhého dne při obědě, jedině to době, která rodinu shromažďovala, nejedlo dítě nic než polévku a kousek chleba; ostatní pokrm nepřijalo.

„Jsi nemocná?“ pravila udivená matka.

„Ne, matinko.“

„Jez tedy,“ pravil otec.

„Nebudu dnes.“

Rodiče to měli za rozmar a chtěli dítě potrestat.

Večer přišel otec jako obyčejně opilý; dítě, které sice leželo, ale dosud nespalo, slyšelo jej klnouti; dalo se do pláče.

Ponejprvé ji vynutilo klení slze.

Druhého dne nepřijalo dítě k obědu nic než chléb a vodu.

Matka byla neupokojená, otec se zlobil.

„Chci, abys jedla,“ pravil v hněvu.

„Ne,“ odpověděla dívka s pevností, „ne, dokud se budeš tatínku, opíjeti, mamince slze vynucovati, a proklínati; to jsem milému Bohu slíbila, a já chci trpěti, aby Pán Bůh tebe netrestal.“

Otec sklopil hlavu. Večer přišel střízliv, a dívka byla roztomila ve své něžnosti a radosti.

Ale zvyk svedl opět otce. Dívka se počala znovu postit. Tentokráte si netroufal otec nic říci; velká slza tekla mu po líci, přestal jísti; matka též plakala; jedině dívka byla klidná.

Otec se pozvedl, stisknul dívku ve svou náruč, řka: „Ubohé dítě, a tak chceš vždy dělati?“

„Ano, tatínku, dokud nezemru, aneb ty se neobrátiš.“

„Mé dítě, drahé dítě, tvá matka nebude mít více příčinu plakati.“

(Semaine religieuse de Lyon. Přeložila J. K.)

Křesťanské hrdinství černocho.

Černoch, který se stal křesťanem a dobrým křesťanem, získal si důvěru svého pána. Tento, chtěje jednou otroky kupovati, vzal jej sebou, by mu pomohl dobře voliti. Tom mu představil mezi jinými sešlého starce, kterého pán pod cenou koupil.

V plantáži okázal se černoch naproti starci velmi starostliv. Uložil jej do své chatrče a sdílel s ním svůj pokrm. Bylo-li mu zima, vedl jej na slunce; bylo-li mu horko, vedl jej do stínu palmy. Pán mu jednoho dne pravil: „Tome, muž, o kterého tak pečuješ, jest snad tvůj otec, aneb někdo z příbuzných?“ — „Ne, pane, není mým příbuzným, ani mým přítelem.“ — „Proč se staráš tedy tak o člověka, po kterém ti nic není.“ — „Jest mým nepřítelem. Prodal mě bělochům; ale nesmím jej nenáviděti, neb Otec misionář řekl: Má-li tvůj nepřítel hlad, dej mu jísti; má-li žízeň, dej mu pít.“

(Semaine d'Amiens J. K.)

Oficiální modlitba v republikách.

Jak známo zavrhl roku loňského sněmovna francouzská 387 hlasy proti 91 všelikou úřední modlitbu ve státu. Zednářští státníci ničeho se tak nebojí jako Ducha svatého, jehož darů by přece více měli potřeby než kdokoli jiný. Tvrdosíjně zavrhuji pomocnou ruku Boží, chtějí dokázati, že stačí jim síla vlastní. Jak užitečnou bude as činnost jejich bez požehnání Božího, posoudí nejlépe nešťastné potomstvo.

Nejstarší republika evropská chová o této věci názory poněkud jiné. Ústava její z r. 1874 začíná slovy: *V e j m é n u B o h a v š e m o h o u c í h o*. Kdykoli v kat. kantonech švýcarských schází se poprvé nově zvolená velká rada, sloužena nejprv na úmysl její mše svatá, a před každou výroční schůzí *L a n d e s g e m e i n d e* konány také veřejné modlitby. V měsíci září věnován den modlitbám za celou Confederaci a konány slavné služby Boží, jak nařizeno zákonem kantonním.

A kdož zapomněl na vznešené divadlo, jakéž poskytl světu slavný Washington v den přísahy své, promluviv ku shromážděným pamětihodná slova:

„Prvým úředním výkonem mým budiž vřelá modlitba ku všemocné Bytosti, kteráž všemmírem vládne, kteráž předsedá radám národů a jejíž pomoc z lidí slabochů mocné obry tvoří; pomodleme se, aby požehnala vládě lidem zvolené a pojistila tak svobodu i štěstí Spojených Států. Jsem přesvědčen, že vzdávaje především povinnou tuto poctu vznešenému Tvůrci všeho dobra, vyslovuji city vaše, rovněž jako svoje vlastní. Není národa, kterýž by větším vděkem a úctou byl povinen všemohoucí neviditelné ruce, řídící všeliké konání lidstva, jako naše Spoj. Státy.“

„Hle,“ podotýká k řeči této biskup Angerský ve sněmovně francouzské, „toť slova pravého státníka zákonodárce, kterýž nehodlal zakládati zákony a ústavy na vratké půdě veřejného mínění, ale na věčné spravedlnosti a věčné pravdě.“

Nejpodivnější ale jest, že vláda francouzská zavrhuje *M o d l i t b y v e ř e j n é*, přece přísně tresce kněze, kteříž opominuli ve zpěvu: *Domine salvam fac Rempubicam!*

A—s.

Ze života světců.

Svatý Mikuláš tresce křivou přísahu.

Jistý muž, — vypravuje stará legenda francouzská — špatný křesťan, potřeboval peněz; i došel k židovi prose, aby mu půjčil.

„Přiveď si rukojmě, anebo dej zástavu,“ pravil žid.

„Nemám rukojmí ani zástavy,“ odpověděl křesťan, „přisáhnou ti ale při sv. Mikuláši, že ti zaplatím.“ Žid byl spokojen. Křesťan vykonal přísahu a odnesl peníze, které mu hojného požehnání přinesly. Brzy byl mužem mohovitým; i přišel žid, žádaje, aby mu, jsa bohat, starý dluh zaplatil.

„Jak!“ zvolal křesťan, „zapomněls již, že jsem ti peníze vrátil? Chceš snad sumu dvojnásobnou?“

Žid se ulekl.

„Nikoli, nezaplatils mi! Přísahej při sv. Mikuláši, můžeš-li.“

I odběhl křesťan, vzal doma dutou hůl a naplnil ji zlatem, načež vrátil se k židovi.

„Vezmi hůl,“ pravil k němu, „a drž ji pokud budu přísahati.“

Žid učinil, jak mu rozkázáno a křesťan přísahal, že dal židovi peníze, jež byl mu dlužen. Pomýšlel při slovech svých na peníze v holi obsažené.

Po přísaze sebrav zase hůl odešel.

Zasmušile stál tu žid rozjímaje, jak by si pomohl. — „Hle, jak málo lze důvěřovati svatým křesťanům! Sv. Mikuláš nevšímá si křivé přísahy.“

Křesťan byl zatím vyšel do polí, usedl na silnici a usnul. Za chvíli přijížděl cestou těžký vůz, vozka neviděl člověka spícího, až kdy již vůz celou tíží po těle jeho byl přešel. Hůl vedle něho ležící povolila pod kolem a z ní vysypalo se zlato. Udivený a polekaný vozka jal se volati o pomoc, lidé z městečka přispěli houfně, mezi nimi i žid, kterýž vida co se stalo, strnul úžasem. Lidé zvěděvše o podvodu, volali naň, aby si vzal zlato, jež mu právem náleží. Ale žid zlata se ani nedotknuv, zvolal:

„Ty podivný, svatý Mikuláši, jednals poctivě. Učiň ještě, možno-li nějaké znamení; křesťané tvrdí, žeš divotvorem, oživ tohoto mrtvého a uvěřím v Ježíše, kterého hlásal, přijmu víru tvou!“

A hle, mrtvý pohnul sebou a na prosbu sv. Mikuláše dostalo se mu od Boha nového života.

Neváhaje již déle, vyznal žid přede všemi shromážděnými, že byl až dosud v nepravé víře žil, že pravým jest Bůh sv. Mikuláše i náboženství jeho, dal se pokřtiti a neustáváje radovati se, sloužil Bohu po celý život v poctivosti a spravedlnosti. A—s.

FEUILLETON.

Devatero cizích hříchů v.

Povídky ze života pro život, píše PETR KOPŘIVA.

2. Hřichu veleti.

Pan derechtor Fouňálek.

(Pokračování.)

„Monrepos“, lesní zámek knížete stojí na svahu pohoří v severních Čechách. Jest oku lidskému ukryt vysokými duby, lípami, kaštany, platany a jinými listnatými stromy. Kolem těchto rozkládá se dosti veliký dílem smrkový, dílem borový les, v němž na větších a menších pahrbcích mýtiny a březiny se střídají. Les celý obehnan jest plotem, tvoří tudíž kolem zámku oboru.

„Monrepos“ vystavěn byl asi před 180 lety podle jakéhosi francouzského vzoru od praděda nynějšího knížete. Lid nemoha přivyknouti si cizímu jménu, říkal zámku jednoduše zámek a knížeti kníže, či kníže pán. Ve válce sedmileté a později ve válkách francouzských zámek na dobro byl opuštěn. Panující knížata nemívali ani času, aniž chutě sem do tohoto koutka na nějakou dobu se uchylovati, jelikož až příliš práce i zábavy mívali tu ve válkách, tu v dostihách v Paříži, Londýně, ve Vídni, v Praze a Bůh ví, kde všudež jinde. Za celých sto let býval zámek obydlen toliko klíčnickem, ku kterémuž úřadu vybíral se obyčejně někdo z lesního personálu. Kromě klíčnicka — jemuž též „Schlossverwalter“ se říkalo, — bydlel v něm jakožto vojenská asistence lesník, jenž dozor nad lesem a zvěří měl. Zvěře zde nebylo mnoho. Neveliké stádo daňků, trochu srnek — to bylo všecko. — Před 180 lety bývalo tu ovšem hlučno. Sem sjíždělo se vždy na podzim panstvo ku štvanicím a honům, zde pořádaly se velikolepé slavnosti a hostiny při luzném světle nočním. Až do sedmileté války ozývala se zde každého roku v čas velikých honů lesní trubka, říčení koňů, štěkot psů, práskání bičů, a klení myslivců. Však i do toho mísil se hlasitý smích z krásných úst, a s oken zámku zářily často slíčné, plamenné oči. Litice válečná pojednou všecken život odtud zaplašila.

Po francouzských válkách zámek skoro celých padesáte let zůstával pustý. Teprv nynější majitel nastoupiv své panování, vzpomněl si na „Mon-repos“ svých předkův. Měl k tomu své příčiny. Rozsáhlá panství byla časy válečnými, ovšem i hýřivým životem děda a praděda značně zadlužena. Otec jeho nekupoval sice již koně za 10.000 z Anglie a neposýlal je do Paříže a do Vídně, aby si tam nohy polámali, aniž vydržoval ve francouzské válce na svůj náklad prapor husarů; měl ale za to jinou, stejně drahou libůstku: cestování.

Zkrátka: nynější majitel panství nastoupil smutné, valně zadlužené dědictví. Musil za hříchy svých otců pykati. Hospodářství na statcích jeho bylo nedbalé. Kde pán nedohlží, ano po celá léta světem se toulá, tam mívá čeledě sice hody, ale pán při tom spláče. Hospodářské úřednictvo dovídalo se o pánu svém jen tehdy, kdy domů psával o peníze. Peníze musily býti, vem kde vem. Z hospodářství nebylo co vzíti, pustošily se tedy lesy, jimž od jakživa za hříchy panstva i úřednictva bývalo trpěti. Konečně učinila náhlá smrt otce nynějšího knížete kdesi v Americe tomuto nehospodaření náhlý konec.

Mladý kníže odstěhoval se do lesního zámku, kterýž na rychlo ku přebývání musil býti upraven. Stalo se to asi před třiceti lety. Nový pán, byv velmi pečlivě, ano i zbožně vychován, znal dávno pravý stav věcí a proto začal jináče hospodařiti. Statky byly sice valně zadluženy, avšak pole byla v plné síle, jelikož tehdy ještě neznalo se moderní intenzivní hospodářství s dvojitým účetnictvím. Od 1850—1860 nastaly všudež nové hospodářské poměry. Ceny pozemků valně vzrostly. Nadešla doba přechodní, již pohříchu hospodářské úřednictvo knížete neporozumělo. Chtěl po starém hospodařiti i dále, což ovšem nešlo. Robota přestala a nové daně nastaly. Hubovali sice na všecken moderní pokrok, na konstituci, na rok 1848, hubovali na železnice, na pární stroje, na cukrovary, které právě před třiceti roky v Čechách počínaly; hubovali konečně i na Pána Boha, že něco tak hrozného a neslýchaného připouští, avšak na neštěstí, či štěstí ani jedinou železnici, a ani jediný stroj ven z Čech nevyhubovali.

Nový kníže byl lidumilem skrz na skrz. Jeho zálibou byly od mladosti knihy. Z knih čerpal nejen učenosť, ale i zbožnosť a nejčistší lidumilství. Čítal, když panování nastoupil, teprv 45 roků, byl ženat a měl pět dcer a jediného potomka po meči, jemuž bylo teprv asi 8 roků. Vytýkalo-li se předkům jeho tuláctví, vytýkalo se jemu samotářství.

— Co to za rozum, odstěhovati se ze svých paláců ve Vídni, v Praze a zde a onde na venkově, až tam do hor, do lesa! — reptali mnozí. Ti kdož to činili, neuvažovali povahu knížete. Když totiž dozvěděl se o náhlé smrti svého otce v cizím dle světa beze vší přípravy ve květu hříchů, byl velice zkormoucen a zmocnila se jej jakási zádumčivosť. Od toho dne vídalo jej služebnictvo vždy více trávit čas při knihách obsahu náboženského. U stolu pozorovalo, že kníže jídel masitých tři- i vícekrát v témdnu se ani nedotýká. Celé vychování jeho bylo jaksi jednostranné. Otec všímal si jediného dědice svého pramálo, za to ale bděla nad ním tím více jeho zbožná a dobročinná matka, kteráž střežila miláčka svého skoro úzkostlivě, aby ani ke dvoru, ani k vojančině, ale ani k jiným velko-panským libůstkám nepřivoněl. Tím se stalo, že povaha jeho stala se jaksi měkkou, k samotářství nakloněnou.

Zdalo se, jakoby kníže po smrti otce svého umínil si, za hříchy předků pokání činiti. Chodil co měsíc ku sv. zpovědi, modlil se na breviářku pro laiky církevní hodinky a znal předpisy církevní stran důstojného konání bohoslužby tak důkladně, že často svého zámeckého kaplana, jenž zároveň byl učitelem jeho mladistvého syna, uváděl do rozpaků. Na nejdlehlším místě lesního zámku měl komůrku, z níž nebylo vyhlídky než do nebe a do černého lesa; sem často denně z milého kruhu rodinného odbíhal, zde nejraději studoval, zde psával, zde se modlival a zde i svoji ložnici měl. Kromě

choti, dítek a staříckého lokaje, jenž samotářskou komůrku — jak říkal poustevnu — ráno a večer upravoval, nesměl nikdo práh její překročiti a musil to býti jeho nejdůvěrnější přítel, dovolil-li mu do této poustevny vkročiti.

Byla to tedy zvláštní povaha knížete, jež si byla lesní zámek za stálý byt vyvolila.

Bylo to hned den po trapném výjevu ve dvoře Žalostinském, když ke čtvrté hodině odpolední starý důchodní Houška do lesního zámku zavítal a o slyšení u knížete žádal. Starý lokaj vítal přítele svého již z mládí otevřenou náručí.

— Co nám neseš? — tázal se, — vidím, že neseš zarmoucenou tvář. —

— Ba že nesu. Ohlas mne. —

— Jeho Jasnost modlí se právě, ale ohlásím tě. —

Důchodní kráčel za lokajem po dlouhé, jeleními parohy vyzdobené chodbě ku komůrce knížete, kamž i tiše vkročil.

V malé chvíli dveře do kořán se otevřely a v nich objevil se kníže.

Buďte mi vítán, Houško! Nuže pojďte dál, vás mohu k sobě pustiti. —

Starý důchodní začal sice hluboce před pánem svým ukláněti se, avšak tento uchopiv jej za ruku, vedl ho blahosklonně za sebou.

Byla to komůrka spíše klášterníka, než-li knížete. Stěny prostě byly bílé, podlaha nevoskována, jednoduchým kobercem pokryta. Na stěně visel veliký kříž díla mistrovského, k němuž přilehalo hnědě barvené klekátko. U nohou kříže taktéž dílem mistrovským vyřezány byly mučennické nástroje Pána Ježíše, na nichž visely též dýtky, s uzlovitými konečky. V pravo od kříže stála polička, na níž nalezaly se ascetické knihy a modlíci knížky.

V koutku stálo obyčejné lože bez nebes, bez peřin a bez podušek. Polštář podlouhlý byl vycpán žíním a přikrývka byla z jelenice. V protějším koutě u okna stál stolek a za ním neveliká pohovka.

— Nuže, co mi nesete, příteli? — tázal se kníže, na pohovku sedaje, když byl důchodnímu pokynul, aby na proti němu na sesli se posadil.

— Nesu Jasnosti prosbu o milostivou pensi — odpověděl úředník zraky své přímo na tvář pána svého upíraje.

— Vy mne lekáte, proč tak najednou, vždyť jste teprv sedmdesátníkem a dosud zdráv a čil? —

— Nechci již Jasnosti na to hospodářství se dívati! —

— Co se děje v Žalostně? —

— Děje se, co se jak živo nedělo, — pracuje, robotí se v neděli! —

— Pracuje, robotí se v den boží — —! a kdo to poroučí? —

— Poroučí to náš nový ředitel, jehož knížecí Milost ráčili jste z poslední cesty své sebou přivéstí a praví, že se mu to z ústřední kanceláře schválilo. —

— Schválila z ústřední kanceláře práce nedělní! — opakoval kníže.

— Vedle toho ty nesmírné výlohy na nové stavby. — —

— Ano vím, vím, byly mi ku schválení předloženy. —

— Tedy knížecí Milost s nimi souhlasí? — tázal důchodní s tváří vyjevenou, jako by se mu zdálo, že knížeti nelze s nimi souhlasiti.

— Ano souhlasím, — odpověděl kníže klidně. — Milý příteli, přišla nová doba, v níž musí se jinak hospodařiti. —

— Ovšem, ovšem, — namítal důchodní — avšak ne bez Boha.

— Kdož to poroučí? —

— Nevím kdo, Jasnosti, ale pravda je, že teď náš dělnický lid, naše služebnictvo a úřednictvo nechodí více v neděli do chrámu Páně, jelikož do poledne musí se pracovati a kdo byl nechtěl, jest na místě ze služby propuštěn. —

— Co to slyším? —

— Ano tak jest, Jasnosti. —

— Proto nemohu na takové hospodářství se dívati a kromě toho bylo mi dáno na srozuměnou, abych se ze služby klidil. Klidím se tudíž záhy, abych nebyl vyklizen. —

— Na to se podíváme. Pošlu si pro ředitele i hospodářského radu.

— To asi málo pomůže, tito dva namítnou jednoduše: pokrok hospodářský nedělní práci vyžaduje, bez níž nelze úspěchův se dodělati. Panství jsou zadlužena, ačkoliv ne předlužena. Pan hospodářský rada při svém nastoupení vymínil si jaksi neobmezenou moc, má-li prý za oddlužení panství v brzké době ručiti — —

— Pravda, pravda, — přerušil kníže se vzdechem úředníku řeč, — jsem jaksi na milost a nemilost těmto dvěma zaprodán. Kterak si tu mám poraditi? Oba mají rozsáhlé spojení s vídeňskými a pražskými bankami, oni opatřují mi úvěr, bez něhož nelze mi intenzivní hospodářství zaříditi. Já sám hospodářství nerozumím, musím tudíž spolehati se na jiné, kteří k tomu mají odborné vzdělání. Vidím již, vidím, že jsem jim zadal se příliš. Já však jim nedělní práci neporučil. —

— To my, Jasnosti, dobře víme. —

— Kterak si tu poraditi, abych na hříchu tom neměl podílu? —

— Víím, Jasnosti, o prostředku velmi vydatném. —

— A ten by byl? —

— Jasnosti, tam hle ten nástroj za křížem! — odvětil důchodní hlasem přitlumeným, skoro šeptavým. — Necht Jasnosti nezazlívá mé upřímnosti, díím-li přímo: Knížecí Milost ve svaté zbožnosti mrská vlastní tělo, avšak bylo by před Bohem záslužnější, aby ven ze služby vymrskáni byli první Jasnosti úředníci, kteří lidu dělnickému hřích velí a statky po předcích zděděné v nezbytnou zkázu uvádějí. Já za svou více jak padesátiletou službu nekoupil si dosud ani jediného domu, a nejsem dosud správním radou žádné banky, za to ale leckdos v knížecí službě, jenž nastoupil ji co chudás, v době velmi krátké bohatne. —

— I o tom víím, to však jest již nás šlechty neúprosný osud. Neděje se tak pouze mně, nýbrž všem. —

— Bohužel. Nuže prosím, Jasnosti, o milostivé propuštění ze služby. —

— Děj se vůle boží! Stane se po přání Vašem. —

V osmi dnech po té rozmluvě byl dán starý důchodní Houška na odpočinek.

(Pokračování.)

D o p i s y.

Redaktor „O. V.“ dostal z Ameriky dopis, jehož obsah tuto podává.

Z Ahnapee, 20. dubna 1885.

Důstojný, velectěný pane! Prosím Vás o zaslání „Vychovatele“, jehož první číslo (na ukázkou) mne došlo. Pošlete hned od prvního čísla.

„Obrany Víry“ nedošla mne čísla 8. a 10.

Někdo tam v Praze „Čecha a Obranu“ snad schválně z a h a z u j e, jinak nemohly by tyto listy se ztráceti, jsouť teď zcela dobře a bezpečně zabaleny.

Prosím Vás, zeptejte se tam někde, proč listy pro Ameriku se tam ztrácejí. Zde se toho nejmenšího neztratí. Jednou zůstalo číslo „Čecha“ bez adresy (byla odtržena a ztracena) ležeti na poště v Novém Yorku. Nezahodili je, nýbrž s c h v á l ě mně psali, zda-li není moje, načež jsem jej obdržel. — K vůli rozbitému číslu „Čecha“ psali!

Přihledněte, kdo tam u Vás katolickým listům tolik přeje, že je zahazuje?

Posílejte „Obranu Víry“ pod adresou:

Josef Svoboda, truhlář. Norman P. O. Kewaunee, ov Wisconsin.

Zašlete mu více čísel k rozdáni na ukázkou *), chce býti jednatelům téhož listu. Člověk úplně spolehlivý. Srdečně Vás pozdravuje a vše dobré od Pána Boha přeje Váš ctitel

Vojtěch Cipín, kněz.

Ahnapee. Kewaunee ov Wis.

*) Zasíláme 25 čísel. Red.

K o p ř i v y.

Moderní vychování. V pražských listech od minulé soboty stálo: „V pátek dne 15. května po 10. hodině večer v uličce u staroměstských masných krámů střelil se čtyřikrát z revolveru Jan L., 20letý malíř porcelánu, syn školníka. Tři koule chybyly, čtvrtá vnikla mu do levé strany prsou a ranila ho smrtelně. Strážníci odnesli raněného do bytu rodičů a když lékař shledal ránu smrtelnou, dal dopravit samovraha do židovské nemocnice, kde včera k večeru zemřel. Mladík byl prý velice přičinlivý. Četl mnoho zábavných knih a jedinou nárůživostí jeho bylo divadlo. Stěžoval si bezpočtukrát, že nemůže častěji navštěvovati divadlo, poněvadž málo vydělá. V kapse kabátu našli tento list: „Milování rodiče! Buďte zdraví, pozdravujte všechny známé, zejména pány a nehněvejte ¹⁾ se na mne, že jsem se dopustil samovraždy. Nemohl ²⁾ jsem jinak jednati. Rozmrzel jsem se na sebe, že jsem se narodil na nešťastné planetě. ³⁾ Nemám žádného štěstí ve své práci. Jako učeň musil jsem místo malířství vykonávati práci nádennickou ⁴⁾ a nyní jako pomocníku nevedlo se mi lépe. Prosil jsem svého pána již mnohokrát, by mně dal práci jako jiným soudruhům. Nechtěl mně učiniti po vůli a ostatní soudruhové činí si proto ze mne posměch, že nejsem žádný malíř, nýbrž nádenník. ⁵⁾ Úšklebky tyto mne zdrtily. ⁶⁾ Ohlížel jsem se po jiné práci, již jsem však nemohl dostati. Malířství porcelánu stále klesá a nekyně mně žádná vyhlídka do budoucnosti. Umínil jsem si proto, že raději učiním konec svému životu. V pátek večer koupil jsem si revolver, ostatní peníze jsem utratil; bylo jich ovšem málo. Pozdravuji též svoji milenkou ⁷⁾ v Karlíně a prosím ji, by přišla se na mne podívat.“ ⁸⁾ Mrtvola byla dopravena do pathologického ústavu. Konec na této historii je nejosudnější. Ústav pathologický, toť poslední příbytek samovrahů v Praze! Tělo se odevzdá pánům doktorům, kteří s nožíky a pilkami v ruce tělo samovraha rozřežou a duše jeho kam asi přijde? —

¹⁾ Ovšem hněvati se rodiče nebudou, ale trápiti!

²⁾ Nemohl? Mohli jsme nechati divadla, čtení románů a za to častěji se pomodlit!

³⁾ Ta nešťastná planeta přivedla již mnohého na šibenici! Kdo nechce nic dělat, dobře se mít, a ve dne v noci jen se bavit a nemá-li ke všemu tomu dosti peněz — pak tím je vinen Pán Bůh, že mu dal naroditi se na nešťastné planetě.

⁴⁾ Který pak učeň nemusil dělati z počátku: běhouna, chůvu, služku, nosiče a vozíče dříví, uhlí, prken, všelijakých nákladů z nádraží a na nádraží? I zde platí ruské přísloví: trp kozáče, budeš atamanem (generálem)! —

⁵⁾ Bezpochyby, že čtení románů a častá návštěva divadla popletly mu hlavu a že se z něho stal dělník nestatečný, jemuž mistr nemohl žádnou lepší práci svěřiti. Přáli bychom si svědectví o něm zvěděti od jeho mistra.

⁶⁾ Zdrtily? Měly ho ku větší činnosti pobádati.

⁷⁾ Dvacetiletý hošík a již milenkou. Ovšem to je teď u takých mladých pánů „hauptsoch.“

⁸⁾ Co by si asi na něm nadívala! Viděla by zkrátka: ničemu, jakých v Praze je na tisíce.

Návěští.

Pl. t. odběratele, kteří nám předplatné dosud dluhují, uctivě žádáme, aby je, pokud jim možno, zaslati si neobtěžovali.

Obsah „Obrany víry“:

Příjd' svatý Duše. — Svěcení neděle. — Žák školy polytechnické. — Krátké naučení sv. Alfonsa křesťanskému otci. — Moc utrpení. — Křesťanské hrdinství černocho. — Oficiální modlitba v republikách. — Ze života světců. (Svatý Mikuláš tresce křivou přísahu.) — FEUILLETON: Devatero cizích hříchův. Povídky ze života pro život, píše Petr Kopřiva. (Pokrač.) — Dopisy. — Kopřivy.

Nakladatel, vydavatel a odpovědný redaktor: PETR KOPAL.

Tiskem knihtiskárny Cyrillo-Methodějské (J. Zeman a spol.) v Praze.

OBRANA VÍRY.

Časopis věnovaný zájmům katolickým.

Vychází 5. a 20. každého měsíce. — Předplatné pro Prahu: celoročně 1 zl. 75 kr. čtvrtletně 45 kr. Poštou pro Prahu i venkov celoročně 2 zl., čtvrtletně 50 kr. jednotlivá čísla po 8 kr. — Kdo předplatí na 5 výtisků, obdrží šestý nádavkem 5 výtisků prodává se v administraci za 30 kr., 20 za 1 zl., 100 za 4 zl. — Administrace v Cyr.-Met. knihtiskárně v Ostrovni ulici, redakce na Vyšehradě č. 69.

Požehnání otcovo a matčino,

Abbé Baunard. (Dokončení.)

Motto: „Požehnání otcovo utvrzuje domy synů.“

II.

Proto věř jen, laskavý čtenáři, že požehnání rodičů stromem jest života v rodině zasazeným. Hluboko v náboženství vězí jeho kořeny, v dějinách i v ústním podání; chceš-li zřít i jeho ovoce?

Každému se ho dostává. Zdaž plně uznáváš vliv každodenního výkonu tohoto na rodiče i děti, pokud týče se jich jednotlivě, a pokud vlivu vzájemného?

Jím ušlechťuje se vzájemný jejich poměr, jím zvelebují se rodina, posvěcuje a božského si vidu zjednáva. A rozdílný jest dům, kde žehná otec, žehná matka, od domu, v němž nedbají požehnání; rozdíl mezi oběma jest asi týž jako mezi nebem a zemí: toto coelo, říkali naši otcové.

Předem již pěstuje se tu úcta k rodičům, jež každodenně připomínána v okamžiku velebném, jímá duši dítěte a přesvědčuje, učíc je poznávati, že vznešenějším honosí se pramenem, než jakým jest právo přírody a autorita zákona.

Otec jeví se tu zástupcem Božím, neboť jménem jeho požehnání uděluje. Dítě vidí v něm bytosť nadlidskou, vidí v otci podobenství Boha, Krista. V okamžiku podobném vidí hlavu vaši v nebesích, a nad žehnající rukou vaší zří jinou ještě s výsosti sestupující. Otcovský výkon posvěcuje vás ve zrácích jeho. Plníte tu úřad kněžský, a kladení rukou zdá se mu býti obřadem obětním každého večera. Jím mění se dítě krb domácí každodenně ve svatyni a slova otcova v blahý orakul, klín matčin v oltář posvátný. A lásce rodných dostává se tu povahy náboženské, jež zjednala jí krásného jména synovské piety, synovské úcty.

A takto denně nebeským citem živena zrůstá neustále, upevňuje se a sílí, nelze jí už zahynouti. Kříž, kterým jste druhdy čelo dítěte svého znamenali, stal se znamením vítězství, jež dobylo vám úcty jeho; a zajisté zůstane vám věrným. A později, kdož ví, až rozdělení zemi, či branou hrobovou nebo i jinými ještě hrázemi, nebudete již střežiti kroků jeho, tu teprv znovu připomene si každovečerní úřad váš a obraz ten z let dávno minulých a úcta k otci pozemskému z něho vanoucí, přivábí jej brzy k tomu, jehož učili jste jej zváti Otcem nebeským. A zároveň kdy pod křížem rukou

vaší znamenáným zrůstá úcta dítek k vám, poznávají i vlastní důstojnost svou. Požehnání, kteréž, jak jsem již pověděl, velikými vás činí v očích jejich, vnuká důtklivě povinnost, aby i samy hodnými byly požehnání tohoto, jména vašeho i vás. Vstávající od žehnající ruky vaší cítí nezrušitelné znamení na čele svém, kteréž nesmí býti znesvěceno a kteréž nesmí zardívati se u večer při tiché otázce otcovských zraků vašich.

Mimo to třeba, aby požehnání bylo zasloužené, aby bylo odměnou. Domácí tato svátost, smím-li je tak nazvati, jest svátostí živých: Ku přijetí jí třeba býti ve stavu milosti; a proto chce-li dítě účinné moci její okusiti, pospěš v nedostatku nevinnosti vyznati se knězi neb kněžce krbu rodinného, jimiž jsou otec a matka, lituj a zadost učiň.

A hle, jak slavnou stává se tu večerní hodina společné modlitby spasitelným, pokorným vyznáním dítěte, čeho se bylo za celý den dopustilo. a po vyznání odpuštěním; zlé vůli však, neb aspoň nekající nedostává se požehnání. Jak mocná to pomůcka při vychování! Žáček vrátivší se večer ze školy s poznámkou o nepilnosti a nepozornosti, marně mísil se k ostatním sourozencům k otci se blízcím, ruka otcova nepozvedla se k požehnání, hošík byl odstrčen. Nadarmo štkal a prosil, nadarmo se svíjel a zpouzel, trest určený neodvolán. Bylo mu jíti na lože bez požehnání. Leč spánek nepřicházel, výčitky svědomí, lítost trýznily klučinu. Za hodinu as slyšela jej matka vstávati. V okamžiku ocítl se u ní vzlykaje a štkaje na kolenou: „Matko! matko, nepůjdu dříve, dokud mi nepožehnáš, dokud mi neodpustíš, dokud mi křížek na čele neuděláš.“ — Táž slova asi promluvil kdysi Jakub k andělu s kterým bojoval: „Nepustím tebe, leč mi požehnání dáš!“ Matka učinila podle příkladu andělova a zajisté vy matky naše, kéž byste si vedly stejně.

Nezřídká bývá arci přiznání takové druhu vážnějšího, slzy z pramene hlubšího, bolestnější, trpčí, kteréž posvátným okamžikem probuzeny hojným vyřinou se proudem. Či neviděli jste nikdy otce neb matku bolem sklíčené v slzách žehnati dítěti zbloudilému, kteréž náhle se poznává a pevným předsevzetím se zbíjí?

Konečně jest hodina tato také posvátnou chvílí důvěrné sdílnosti duchovní. Syn anebo dcera zaslechnuvše v tajnu srdce svého hlas volajícího je Pána, důvěrně vyčkávají okamžik posvátného výkonu rodinného, aby milujícím zrakům rodičů odhalili touhy svoje a naděje v budoucnost. I zde mluvím ze zkušenosti vzpomínaje křesťanské matky nedávno zesnulé, jež nejednou vypravovala mi o svatém večeru, kdy jediné dítě její, jediná radost na světě, synek osmnáctiletý, přijav požehnání ruky její, chvějícím se retem svěřoval jí tajemství, že Bohu a kněžství se zaslíbil a dobrovolnou zvolil chudobu, a jak ona sebravši všecku sílu, aby přemohla bušící srdce mateřské, v modlitbě kladla ruce na drahou hlavu, na níž brzy po té spočinuly žehnající ruce velekněze.

Leč blahodárným-li jest účinek požehnání žehnanému, neméně dobročinným jest i ruce, kteráž ho udílí. Či nepoznává tu vlastní důstojnosti své? Či nepamatuje žehnajícího, že v rodině své Boha zastupuje, a že vyslanec má se projevití hodným svého knížete?*)

Či nezavazuje výkon tento otce k důstojnosti? Nebrání-li mu po celý den dopustiti se nejmenší neopatrnosti, nedůstojné vznešeného úřadu, jakýž mu bude večer konati? Či mohl by snad býti bytostí vznešenou po několik těch okamžiků a bytostí sprostou po celý ostatní den?

Či není povinen zachovati čisté ruce své, jež položití hodlá na čela nevinná a znamenati je sv. křížem, aby po-

*) Kéž by slova tato a následující všickni křesťanští otcové a matky hluboko si v paměť vštíplili!

žehnání svolal na duše k výchování mu svěšené? Či nezpřímí se mu před zrakem mohutná postava povinnosti dobrého příkladu, povinnosti mravní, nadlidskou silou těsnající se do duše jeho? Dovolí-li, aby v srdci jeho ozvaly se city lehkovážné a marné?

Řekl jsem povinnost mravní. Tolikéž ale platí také o povinnosti náboženské. A věru, povinnosti víry a života křesťanského jsou již téměř odvětvím z posvátného výkonu vyrůstajícím, že nedovedl bych si představití otce žehnajícího, kterýž by cizincem byl tomu, jenž náměstkem svým jej učinil, kterýž by v něho nevěřil, nepřijímal Ho a snad se nemodlil. Tu bylo by mi zajisté jen s Pascalem zvolati: „Tolik lhostejnosti podivem plní srdce mé a leká mne, netvorem zovou jej zraky mé.“

Nedávno pravil mi vznešený otec katolický: „Diví-li se časem synové moji, vidouce mne každodenně spěchatí ku mši svaté, odpovídám: „Jak mohl bych vám večer požehnání udělití, bych si sám dříve k Bohu pro ně nedošel?“ A v pravdě pramenem moci i důstojnosti otcovské oltář Boží jest, výkon požehnání ale páskou, která úzce poutá jej ku krbu rodinnému, a jisto jest, že otec denně žehnající dětem svým, byť pochyboval snad ještě a váhal u víře, a povinnostech křesťana, nesetrvá v pochybnosti, ale horlivým bude brzy vyznavačem Boha svého.

Dojímají-li vás vážné tyto povinnosti a zájmy, zdá-li se vám dle svědectví dějin i Božího požehnání být výkonem ctihodným a účinek jeho na rodiče i děti v pravdě spasitelným, nezbyvá mi, než abych čestného místa a nezloonné věrnosti. vyžádal proň u všelikého krbu rodinného.

Zajisté neopominete udíleti je dle prostého, důvěrného zvyku náboženského, kterýž dovolte, abych vám připomenul. Po večerní modlitbě anebo před spaním, když se děti rozcházejí a s pozdravem se k vám blíží, položte na okamžik ruku na blavu každého a znamenajíce čelo jeho sv. křížem rcete buďto: „Bůh ti žehnej, milé dítě,“ nebo „Ve jménu Otce“ anebo vykonejte obřad mlčky. Toť „dobrý večer“ křesťanů, lišící se tím, že „dobré jitro“ nebo „dobrý večer“ připomínají jen časnost, požehnání ale daleký věk. —

„Nemáte snad bobatství,“ říkával sv. Ambrž, „abyste dědictvím odkázali je dítkám svým, zajisté vládnete ale požehnáním! A věru, že lépe jesti blahoslaveným býti než bohatým.“ („Habet tamen pater benedictionis haereditatem, qua successoribus sanctificationis opes largiatur. Et multo plus est beatum quam divitem fieri.“)

A ještě více od vás žádám, otcové i matky křesťanské, učiňtež se apóstoly spasitelného, posvátného zvyku tohoto. Neslibuji vám ovšem, že vás všude vyslyší a že si dle slov vašich povedou. Zapomnělat ubohá naše Francie (a snad i ubohá naše Čechie! P. R.) na všecko, co činívalo ji mocnou a velikou. Podaří-li se vám ale naučiti ji zač vás prosím, naučte ji dobrou, jehož nejvíce postrádá, úctě.

Obřad zmíněný vyhovuje každé době, každému místu. Demokracie však a ta moderní svobodomyšlnost bez Boha porazivši hráz mezi otcem a synem a stisknuvši oba pod měřítkem rovnosti své, domnívá se, že obmyslila svět zázrakem, kterýž z otce a syna rovné sobě druhy „občany“ učinil. A proto snažně prosím vás, rodičové, nevzdávejte se trůnů svých, vy náčelníci a kněží rodiny, nezapírejte víru svou, čeledi svatá, gens sancta, regale sacerdotium, jak svatý Pavel rád nazýval otce doby své.

Vždyť povinni jste svědectvím a hlasným vyznáním králi svému Ježíši Kristu, za našich dnů, bohužel zneuznávanému a vyháněnému. Máme již školu bez Boha, jsme-liž odsouzeni, aby i krby naše byly bez Boha?

Nedej Bůh! Čím více znesvěcují nám školu, tím vážněji jest nám posvěcovati domácnost. A čím větší nebezpečí hrozí za dnů našich duším synů a dcer mimo dům, tím důležitější povinnost vaše, abyste opatřili je štítem ochranným. Požehnání vaše provede je bojištěm života a i když po letech potomstvo jejich vstoupí v řady bojovníků, zastkvi se na mladistvém čele jejich kříž, kterýž po synech svých odkázali jste neznámým pravnukům. A tak z pokolení do pokolení zvěční se ve vás tradice víry, cnosti, důstojnosti křesťanské i ducha rodinného, jimiž osvědčíte se býti čeledí požehnanou. (Z frančiny *Johanna Kuffnerova.* *)

Výtečnost zpovědi.

Dle výroků vynikajících protestantů a odpůrců katolicismu převedl J. V. S.

V době, kdy zpovědní čas velikonoční ku svému konci již se schýlil, nemůžeme neuvésti některé výroky vynikajících jinověrců, bychom ty, kteří snad dosud času, snad také vůle neměli, dle výroků sněmu tridentského a dle příkázání církevního: „Alespoň jednou za rok svému nařízenému knězi se zpovídati a v čas velikonoční svátost oltářní přijmouti,“ povinností svým zadost učiniti, přesvědčili, že není, dle výroku Luterova zpověď „mučidlem svědomí, ba hrozným mučednictvím,“ ale výhodou, která člověka vrací Bohu a společnosti lidské tak, jakým právě člověk má býti, že činí jej milého Bohu a užitečného církvi a společnosti lidské; že není to mučidlem, ale ulehčením vyznati hříchů své a také žádným mučednictvím, když církev skýtá členům svým příležitost, by hříchů své, břímě to mnohdy nesnesitelné složili v ruce služby od ní stanoveného; že dále církev, nařizujíc, dle výroků samého Krista, a vydávajíc zákon tento, nechťela trýzniti, ale s láskou jí vrozenou trýzně zbaviti a údům svým život pospolitý příjemným a snesitelným učiniti.

Však nechť mluví výroky samy:

Voltér, který byl zajisté vším, jen ne přítelem církve katolické, praví: „Zpověď jest mocnou uzdou svědomí proti tajným zločinům; jest velice dobrou, poněvadž zavazuje raněné srdce, by odpustilo a poněvadž nutí ty, kteří něco odcizili, by nahradili bližnímu věc uzmutou.“

A Marmontel dí: „Není lepšího prostředku zachovati mládež v ryzosti mravů, nad měsíční zpověď.“

Rovněž i „jemný“ odpůrce církve katolické, který ne sice hrubou střelbou, za to však střelou jedem napuštěnou na církve dorážel, J. J. Rousseau volá: „Kolik navrácení, kolik obrácení způsobila v církvi zpověď.“ A Raynald byl ústavou církve katolické tak nadšen, že zvolal: „Ústavou nejlepší mezi všemi ústavami, jest theokracie, v kteréž jest ustanovena soudní stolice zpovědní.“

Staří pohané vytýkali křesťanům, že odpuštěním hříchů podporuje se nemravnost. Moderní odpůrci, poněvadž blud i lidé týmiž ostávají, tak že v pravdě pod sluncem nic není nového, ohřívají totéž tvrzení zapomínajíce, že nebude-li naděje odpuštění, lidstvo buď zoufá, jakž nyní v modě, aneb hřích na hřích kupiti bude, jak již svatý Augustín před staletími ve svých spisech tvrdí.

Že však zpověď nevede k zločinům, ale k polepšení, toho důkazem jest odpadnutí od církve v dobách reformátorů. Proč odpadli, proč odloučili se

Nemáme slov, abychom ctěné spisovatele dosti mohli poděkovati za převedení této stati z řeči národa, jenž opravdu velikým zván býti zasluhuje již proto, že má takové apologety příkázání IV., jakým spisovatel úvahy této se osvědčil. A v. d. duchovenstvo zavděčí se zajisté rodičům a synům a dcerám svých osad, přednese-li celou tuto stať příležitostně s kazatelný a vloží-li jím na srdce její následování. Poz. redakce.

od kmene vše oživujícího, který jest jediným zdrojem života? Či proto, by se polepšili v církvi nové a učení Páně bližšími se stali? Nikoliv, nechťeli se polepšiti. Krásně v tom ohledu dí Pascal: „Náboženství katolické nikoho nezavazuje k tomu, by hříchy své každému člověku vyznal, nikoliv; hříchy samy ostatní mohou tajny veškerých lidí, poněvadž církev ustanovila jen jednu třídu lidí, z nichž k jednomu pouze má přijíti. hříšník, má odhaliti hloubi svého srdce a takým se udati, jakým jest, chce-li, by se mu dostalo rozhřešení. Muže pak toho, kterému církev nařizuje nepokrytě toto učiniti, toho též zavazuje k tajiání nikdy neodhalitelnému tak sice, že jemu jest se tak chovati, jakoby (tajemství) nebylo. Zdaž možno mysliti si co lásky hodnějšího a milejšího? A přes to přese všechno převrácenost lidská jest taková, že nachází krutost v tomto příkazu, ba ona jest jedním z hlavních důvodů, které přiměly velkou část Evropy k tomu, by odbojně jednala proti církvi katolické.“

„Jak nespravedlivě a nerozumně jest srdce lidské, majíc to za zlé, co mu vzhledem k jednomu člověku jest činiti, ač by bylo spravedlivě, v jisté míře, by totéž ohledem k celému lidstvu činilo. Či jest slušno je klamati?“

Víte však, k čemu jest zpověď? Slyšte, co dí jistý „neprávě“ katolický list:

„Jest tomu několik měsíců, kdy byla vloupáním okradena rolnická záložna na Cagliari v Sicilii; zloději unikli, přes veškeré stíhání ramenu spravedlnosti.“

Po několika dnech přinesly místní časopisy tyto zprávy:

„Zpovídací kanovník kollegiatního chrámu v B... zaslal včera pokladníku rolnické záložny částku 19.999 franků, které jemu odevzdal jeden ze zpovídacích se, by ji laskavě odevzdal rolnické záložně.“

„Farář z S... odevzdal dnes rolnické záložně summu 37.460 franků, které pocházejí z krádeže, která dosud v živé jest paměti. Vzpomenutá částka byla důstojnému faráři odevzdána při zpovědi s prosbou, by odevzdána byla pravým majitelům.“

„Arcikněz z F... byl včera v rolnické záložně a složil zde jistinu 25.480 franků, kterou mu bylo uloženo navrátiti jménem těch, kteří ve zpovědnici mu ji odevzdali.“

Vzpomenutý časopis končí slovy: Mezi veškerými soudy dáváme přednost soudu zpovědnímu, který vrací, co našim jest vlastnictvím, bez právníků, bez soudů a znalců, bez dotazování se a vypovědi, slovem beze vší obtíže.

Abychom příklady váhu tvrzení svému dali, uvádíme podobný, druhý příklad.

Jeden kněz marseilleský přišel 14. září do Valence k soudci a odevzdal panu M. Puzin-ovi, zástupci soudcovu, čtyřicet soch; dvanácte bronzových, jednu olovněnou a ostatní železné, vesměs předměty velké ceny umělecké, které byly v městském museu odňaty osobou, která pouze knězi známa byla.

M. Puzin, překvapen šťastným tímto navrácením, prosil snažně kněze, by jmenoval původce neb aspoň dobu, v které se udal. Ctihodný kněz, prohlásiv, že věc jest tajemstvím mezi Bohem a jím samým, žádal slušně za stvrzení, že sošky odevzdal.

Protestant Fits-William píše ve svých listech k Attikovi:

„Veškerí národové mají svá náboženství a své zákony; náboženství ku utvrzení ctnosti a mravů, zákony, by trestali přestupky.

V tomto týž zájem mají státy římsko-katolické s veškerými ostatními. Avšak pouze náboženství katolické má zákony stvrzené auktoritou, od které není odvolání a které nedají se obejít žádným úskokem a mudrováním; má zákony, které nejsou vypočítány pouze k tomu, by nabádaly ku ctnosti a mravnosti, ale takové, které zavazují k následování; zákony, které nejsou pouze k tomu, by trestaly přestupky, ale též by je zamezily.

Spočívají pak zákony tyto na povinnosti, kterou zavázáni jsou všichni křesťané katoličtí, by totiž aspoň jednou v roce přistoupili k stolu Páně.

Spočívají na úctě ku svátosti oltární a na nepromijitelném, svědomitém se připravení ku hodnému přijetí této Svátosti, či jinými slovy, na víře, že Kristus Pán jest přítomen ve svátosti oltární, když přijímají. Proto musejí se připravovati k tomuto (přijímání) zpovědi, kteréž následuje lítost a rozhrěšení. Možno říci, že ve státech římsko-katolických veškerý řád společenský kol tohoto středu se otáčí. Tomuto podivuhodnému zařízení děkují (státy) za svou pevnost a trvání, za bezpečnost svou a štěstí, a odtud plyne i nepopíratelný princip, že totíž nemožno založiti jakýkoli vládní systém, který má míti stálého a šťastného trvání na jiném základě než na základě náboženství římsko-katolického. Každý jiný systém jest illusorní.“ —

Výroky sv. Petra.

Blaze mnohému, není-li sv. Petr sám jeho soudcem.

(Ke dni: Maria, útočiště křesťanů.)

Jednoho jitra povstal Pán Bůh, ne nadarmo milým Bohem zvaný, a pravil k sv. Petru: „Rád bych dnes, Petře, malé potěšení učinil duším, které sídlí v nejvzdálenějších koutech království nebeského a tudíž jen z daleka zří slávu mou, Synovu i svatého Ducha. Pojď, obejdeme spolu vzdálené tyto kraje, aby zaradovaly se blízké přítomnosti mé a já sám abych potěšil se pobytem mezi věrnými těmito sluhy a přátely.“

I sestoupil milý Hospodin s oslňujícího trůnu svého, a provázen nebeským klíčníkem prošel zářivými kraji nejčistšího světla, kde dleli jen nejvznešenější duchové nebesí pohříženi v nadšenou modlitbu; minul i jiný kraj, méně skvělý, kde duchové a světci poněkud nižšího řádu při pohledu jeho blahem, na tváře své padali; a opět jiné minul a zase jiné a jiné postupem méně jasnější, až vešli oba v kraj nejvzdálenější, kde sice zdálo se nebesťanům býti skoro šero, kde by se byl ale přece i nejskvělejší paprsek našeho slunce stinné čáře podobal.

Zde obcovali v pokorné vzdálenosti duše, kterým dobrota Boží byla nebe otevřela, jež ale pro nepatrné zásluhy nebyly připuštěny ve blízkost velebného trůnu Otce nebeského. Aby jim těžkou tuto ztrátu poněkud nahradil, pozdravoval je dobrotivý Pán úsměvem, ano promluvil i laskavě ku mnohé duši, o níž věděl sice, že slabou bývala, ale dobročinnou.

Nenadále užířel však mezi blahoslavenci hlouček duší, jež nezdály se míti úplné vzezření nebesťanů.

„Zdá se mi, svatý Petře,“ zašeptal sv. klíčníku, „žeš při otvírání brány nebeské poněkud překročil meze shovívavosti, jež jsem ti byl vytkl. Tito lidé vyjímají se vedle mých svatých dosti nepříznivě.“

„Přiznávám, Otče nebeský, že nejsou podobní nebesťanům, věř ale, že pouštěje jich řídil jsem se přísně jen návodem Tvého milosrdenství. Jsou to většinou duše, kteréž se v posledním okamžiku obrátily a tudíž se jeví, jakoby spíše bázní, než láskou k tobě dýchaly. Poručils mi ale, abych uchopil se každé nejnepatrnější zásluhy a příčiny ku otevření brány nebeské.“

„Pravda,“ řekl milý Bůh. „A přece bych si přál pro čest království svého, aby lepšího byly vzezření. Leč proto přece chraň se býti přísnějším. Co ale vidím?“ zvolal náhle. A zrak jeho naznačoval svatému Petru skupinu duší, věru nejméně skvělých. Jakoby necítily se volnými, krčily se v nejtmavším koutku nebe přímo za dveřmi, a jakoby styděly se býti v tak vznešené společnosti světců, hleděly patrně ukryti se před zraky Hospodina krále.

„Co to vidím?“ opakoval milý Bůh. „Tentokrát se neklam. Jak jen vešly tyto duše do nebe? Proč jsi jim as otevřel?“

„Toho já neučinil, Pane můj,“ odpověděl sv. Petr. „Nikdy bych se byl neodvážil. Učinila tak naše milá Matička.“

„Nejsvětější Panna?“ otázal se Bůh.

„Ano, nejsvětější Panna,“ přisvědčil sv. Petr. „Požádala, jak ti známo, božského Syna svého o druhý klíč ku království nebeskému a užívá ho neustále, pouštějíc před mýma zrakoma do nebe duše, jakéž bych já vždycky do očištnice odeslal a to na dlouhý čas. Ostatně jest mi ale dodati, že duším méně čistým, jako tyto jsou, obyčejně jen zadní branku otvírá, a tmavý koutek vykazuje, aby nejčistší oko tvoje neurážely. K námitkám, jakých jsem se odvážil, odpověděla nejsvětější Panna, že duše při vši slabosti své bez ustání ji vzývaly. „Poněvač ale,“ dokládala, „nevzývaly mne, co člověka, nýbrž co dceru, choť a matku Boží, třeba zajisté přičítati jim tuto pobožnost ke mně za uctívání samého Boha, za vzbuzení víry, naděje a lásky.“ „Co mohl jsem ještě odpověděti?“

„Ničeho, ničeho, milý sv. Petře,“ pravil dobrý Bůh. „Chce-li tomu nejsvětější Panna, není Nám čeho namítati. Co ona činí, vždycky dobře činí.“ —

To řka, usmál se dobrotivě na chráněnce milé Matičky nebeské, a odešel se sv. klíčníkem.

Polehčující okolnosti.

(Výroky sv. Petra.)

„A! konečně přicházíš!“ uvítal sv. Petr muže, kterýž se k soudu dostavil a jméno svoje i příjímí oznámil. „Dávno už na tebe čekám, příteli.“

„Na mne! milostivý sv. Petře!“ podivil se muž. „Odkud mi jen ta česť, že mne znáš?“

„Znám, můj milý,“ usmál se sv. Petr, „a za česť tu povinen jsi jen drahé své polovici, která mi o tobě krásných věcí svěřila.“

„Jak?“ tázal se muž . . . „moje žena“ . . . ?

„Ano, tvoje žena, kterou jsi zdánlivě zanedbával, a jež byla do očištnice poslána pro špatný rozmar, do něhož jí, dle slov jejích chování tvé přivedlo.“

„Ale, milostivý svatý Petře, přísahám, . . . odpusť, chtěl jsem říci — ujišťuji — že jsem se ani nikdy neprovinil proti přísaze dané jí u oltáře.“

„Nevinila tě také právě z nevěry; stěžovala si však do chladnosti tvé, žeš po svatbě na ni příznivým okem nepohlédl, ani pozornosti k ní nejevil, kdežto přítomnost jiné ženy učinila tě ihned laskavým a pozorným. Mrzutost, jaké se proto oddala, přivedla ji do očištnice, kde se až do dneška trápí.“

„Je mi věru opravdově líto, milostivý svatý Petře, že žena moje pro mne trpěla a ještě trpí; miloval jsem ji vždycky upřímně a ještě nyní ji miluji, třeba mne byla v očích tvých očerniti chtěla, což arcí o velké lásce ke mě nesvědčí.“

„Pamatuj,“ pravil sv. Petr, „že musila mi pravdu pověděti, a že vinila tě jen, pokud toho vlastní obrana její vyžadovala.“

„Aj, pak nemohu jí arcí ve zlé bráti, že o mně mluvila, ale zároveň dovolíš snad, milostivý pane, abych k obhájení svému těchže prostředků užil.“ —

„Zajisté, ač-li nalezneš důvodů platných.“

„Myslím, že jsou platnými,“ odpověděl manžel. „Smím-li se tě především, milostivý pane svatý Petře, otáze, jaký as dojem na tebe žena moje učinila?“

„Pokud se pamatuji, nemohl jsem rysů jejích rozeznati; viděl jsem jen černou postavu. Myslil jsem však, že zrak můj oslněn ještě nedávným pohledem ve tvář Boží, vše ostatní jen černým býti vidí.“

„Nebylo to oslnění ani klam zrakový, milostivý pane sv. Petře; viděl's skutečnost.“

„Není možná!“ odpovídal sv. Petr. „Vzpomínám si nyní velmi dobře; jakobych ji tuto viděl. Zdálo se mi, že vysoukala se snad z úhelného dolu.“

„Ano, opravdu,“ zvolal muž, „toť její obraz.“

„Co pravíš?“ děl světec, „byla tedy vždycky takovou? Náležela snad plemeni mouřenínů?“

„Ó milostivý pane sv. Petře, náležela plemeni bílému, a kůže její byla — odpusť mi toho prosím — nemálo bělejší než tvoje i má. Jako mléko! Mluvím arci o časech, kdy byla ještě svobodnou.“

„Máš mne za blázna? Nenamluvíš mi přece, že zčernala vdavši se.“

„Ach, kdyby se byla v černošku proměnila, nebyl bych ještě zoufal, milostivý pane klíčnicku, neboť kůže černochoů je přec jen kůží lidskou, kteréž si časem zvykneme, ale škraboška ze špí . . .“

„Fi,“ zarazil jej sv. Petr, „tedy tak?“

„Zajisté, milostivý pane sv. Petře. A myslíš, že mi tu bylo snadno hleděti na ni se zalíbením?“

„Toho netvrdím,“ odpověděl světec. „Nebyla ale takovou, když jsi se o ruku její ucházel?“

„Ó čeho se jen domníváš! milostivý pane. Tenkrát byla nejkrásnějším děvčetem, jaké jsem kdy viděl. Tvář jako krev a mléko, vlas jako zlatá záře kol čela přihlazen a ruce, — takových bys byl pohledal! A celá postava její, šat, vše, vše ušlechtilo a švarno. Byla kvítkem krásou i vůní. A já nade všecko miloval květiny! Leč Bože můj! té změny, když jsem se oženil! Špatně umyta, rozdrchána, v ušpiněném, umastěném oděvu, ať ostatní mlčením pomínu, obcházel domem. Srdce se mi chvěje, pomýšlím-li, jakýma rukama jídla upravovala a podávala. Zprvu, když se mi v ženy nedůstojné úpravě této objevila, pravil jsem arci: „Dnes nejsi tak svěží jako jindy, má drahá, a vlasy tvé nejsou tak libě uhlazeny.“ „Upravím se, upravím,“ říkávala, „až později.“ Ale neupravila. Později musil jsem již vážněji: „Nejsi již, jakous bývala, zanedbáváš se příliš,“ načež odpověděla mi mrzutě: „Nejsi, jakým jsi býval, zanedbáváš mne od svatby; ani na mne nepohlédneš a nikdy mne neobejmeš.“ A čím dále tím více zanedbávala osobu svou. Řekl jsem již, že miloval jsem květiny a vše, co se jim podobalo, a nemyslím, že bych tím byl hřešil. Žena moje, kteráž mohla býti krásnou, nepečovala již o to, aby se mým zrakům zalíbila. Vídal jsem u ní ženy jiné, kteréž byly tím, čím i ona mohla býti a nechtěla. Zprvu neodvážil jsem se ani pohledu, boje se, že bych porovnáváním ještě zřetelněji viděl vady té, kterou přísahal jsem milovati jedinou. Na konec ale domrzelo mne již seděti se zrakem sklopeným mezi ženou, kteráž svévolně zrak můj urážela a družkami jejími, jež zraky vábily a tu dovolil jsem očím aby si škodu poněkud nahradily.“

„Bylo to v pravdě jediné provinění tvé?“ tázal se sv. kníže.

„Třeba-li říci vše, přiznávám arci, že časem i srdce zatoužilo jíti se zrakem. Tato růže, ona lilie utěšila by domov můj, kéž mám ji ve své zahradě! Ale drsné slovo ženino upamatovalo mne brzy, že místo její již je obsazeno. Zavzdychl jsem obyčejně a zahnal na rychlo myšlénku, která by se málem byla změnila v hřích.“

„Vedle slov tvých poznávám,“ řekl sv. Petr, „že nejsi tolik vinen, jak jsem se domníval a že se těšíš značně polehčujícím okolnostem. Každý ale hřích dojíti musí trestu. Proto tobě určuji, že v očištění oka s ženy své neodvrátíš, byť se ti sebe ošklivější zdála, pokud zcela očištěna nezaskví se jako kvítek ze zahrady rajske. Trest tvůj nebude již arci příliš dlouho trvati, neboť již mukou značně zbělela.“

Využitkování denních událostí k účelům kazatelským.

K. Byvše s mnohých stran požádání, aby v „Obraně víry“ více zřetele se bralo na kazatele, zařídili jsme věci v ten způsob, že v každém čísle budou podávány statě, jež pro nejbližší příští neděle a svátky hodí se nejen kazatelům, ale i těm rodinám, jimž pro nezbytná zaměstnání při nejlepší vůli v den boží na slovo boží dostatí se nelze. Zároveň umínili jsme si běžné denní události tou měrou zpracovati, aby čtoucímu poučnými se staly pro život časný i věčný.

Vše co z vůle, neb dopuštění božího na světě se děje, ať již dobré či zlé jest, děje se ku vzdělání našemu. Co dobrého se děje, má nám býti povzbuzením k dobrému a co zlého k odstrašení od zlého. Jelikož ale to dobré na světě má více tupitelů, a zlé často i velebitelů, třeba, aby obé čtenáři vždy ve světle pravém se ukazovalo. A jelikož dále co dobrého se děje, ve světě často se umlčuje a zlé barvami až křiklavými vyličuje, třeba rozdíl tyto vyrovnávati. Nelze upírati, že v době naší to zlé, či zločiny čím dál více pášou se okázaleji a že tudíž mnohem více nalezají a to v mládeži pochopných následovníků, než-li skutky dobré. Člověk věru žasnouti musí nad zločiny, jež dnes pášou se od lotřů škole neodrostlých. Nemine takměř ani dne, v němž by v novinách nečtlo se o mladistvích zlodějích, podvodnících, žhářích a lupičích. Probírejme číslo některých novin za číslem a dočteme se, jak následuje: Hošici, již od 9. května z otcovského domu na Žižkově prchli v stáří 12 a 8 roků, byli dne 25. května — tedy více než po 14 dnech — na silnici vysočanské dopadeni, zadržáni a k rodičům odvedeni. Potloukali se v okolí Hloubětínském. —

Hned na to čteme: *Mladistvá zlodějka*. Dvanáctileté děvče Marie M. jež s matkou svojí vydržuje se v útulně ukradla dne 25. května na Poříčí šátek v ceně 4 zl., byla však při činu postřížena a na policejní komisařství odvedena.

Dítky na cestách. Před 8 dny vydaly se z Kouřimi 3 dítky: 2 děvčátka 15 a 13 leté a 11 chlapec na cesty, nemajíce ani krejcaru. Rodiče dali zmizelé na všech stranách stíhati. Dne 29. května byli mladí cestovatelé v Poděbradech dopadeni a rodičům přivedeni.

Mladiství zloději. Před vývěsní skříní „u města Paříže“ v Celetné ulici vytáhli včera známí dva mladiství a několikrát trestaní zloději, 14letý Šim. Kerner z Libně a 15letý fotografický učeň Otto Gloge z Ml. Boleslavi, paní Anně Bauerlové z Č. Kamenice tobolku se 7 zl. 20 kr. Krádež byla spozorována, zloději dali se na útěk a cestou tobolku zahodili. Byli dopadeni a zatčeni.

A čehož teprv dočítáme se o mladistvích samovrazích! ku př.: Dne 26. května vrhla se 17letá dcera portýra ze Smíchova M. J. s císařské louky do Vltavy — z nešťastné lásky. Na štěstí vytáhl ji jistý medik ještě živu z vody.

V témže čísle čte se: 16letá dcera veřejného sluhy E. E. chtěla včera s třetího patra na ulici skočiti a když v tom byla zadržena, utekla z domu s hrozbou, že se utopí. Avšak rozmyslila si to a přišla opět večer domů. Jaké v té rodině musejí panovati asi rodinné poměry!

Nelze nám pro dnešek tuto uvéstí všechny případy o zločinech spáchaných v posledních 14 dnech dílem od dětí, dílem od nezletilých. Kromě toho sluší podotknouti, že právě v minulých dnech (ano i dnes ještě), konaly a konají se rozsáhlá přelícení se socialisty Sternberskými a tajnými spolkáři v Praze a v severních Čechách, mezi nimiž též je mnoho nezletilých mladíků.

Kam s mládeží naší spějeme? Školním dětem znechucuje se dům otcovský, z něhož utíkají do světa na dobrodružství, o němž snad dočetly se v krvavých románech. Děti sotva škole odrostlé vrhají se se třetího patra na dlažbu a skáčou do vody z nešťastné (!) lásky, aneb ze vzdoru rodičům. Mladiství dělníci tajně se spolčují a pikle kujou velezrádné.

Vedle zločinů a zločinců těchto bují hrůzný podvod všeho druhu u dospělých a to hlavně ve třídách vzdělanějších, na doklad, že vzdělanost bez náboženství spíše ku zločinům pobízí, nežli odstrašuje. Čtemeť:

Pokus sebevraždy. Dne 21. května odpoledne střelil se na olšanském hřbitově obstarlý muž ranou z pistole do prsou a byl těžce raněn do nemocnice pražské odnesen. Je to 61letý poštovní Ant. K. z B., jenž udal, že se chtěl zastřeliti pro zpronevření 500 zl.

Dále píše se o podvodu, jejž spáchal jakýs G. Schedlbauer, šéf železářské firmy v obnosu 60.000 zl. na ústřední bance pro úvěr pozemkový způsobem velmi prohnáním, vylákav padělanými listinami na cizí majetek půjčky.

Jakýsi advokát Županský z Uher provozoval již po mnoho let podobný podvod: dlužiti se t. listinami padělanými na cizí statky u bank peníze. Konečně ucho u džberu přece se utrhlo a podvodník se prozradil.

V N. L. ze dne 29. května čteme:

Podvodní notáři. Stav notářů ve Francii, známý svou počestností a svědomitostí utrpěl v posledních letech těžkých pohrom na své pověsti. V jediném okresu vannesském bylo v posledních devíti letech zatčeno sedm notářů pro zpronevření. Dohromady zpronevěřili asi million franků. Také z jiných končin oznamují se podobné případy. Největší sensaci vzbuzuje objevení podvodů bývalého maire v Brestu, rytíře řádu čestné legie Bellamyho, jenž ve své úřední působnosti jakožto notář zpronevěřil více než million. Jméno jeho páčí se jedva na 500.000 franků, passiva jeho přesahují 1,350.000 franků, ačkoliv četné osoby dávno již svoje peníze oželely aneb obávající se neobyčejné moci jeho, nežádaly je nazpět. Požíval Bellamy v celém departementu neobyčejného vlivu. Takto mohl provádět svoje podvodné rejdy po celých patnácte let. Vdova admirála Malleta, jehož pozůstalost Bellamy byl r. 1876 uspořádal, dostala teprve po dlouhém naléhání r. 1883 z náležejících jí 50.000 franků celé 3000. Jistá 91letá stařena pozbyla skorem celého svého jmění, 22.000 fr., rovněž ženský jeden klášter. Také mnozí drobní živnostníci, ba i služby, námořníci a nádenníci, byli o skromné svoje jmění ošizeni. Bellamy neostýchal se, vyhrožovat těmto lidem i úřady, policií a četnictvem, když se odvážili hlásit se o svoje úspory.

Čtenáři dobře pamatují se na ty advokáty, bankéře a jejich pomahače, kteříž v posledních letech u nás v Praze pro hrozné podvody stály před soudem a nyní pykají musejí za ně ve vězení.

O advokátech praví se dávno: Juristen sind schlechte Christen, — u advokáta křesťanství nehledej! — ačkoliv uznati musíme, že i v tomto stavu převážná většina jest mužů na skrz zachovalých, ano časem i zbožných; avšak přece na div jest, že právě z tohoto nejvyšší vzdělaného stavu, jenž zákony jak se říká má takměř v malíku, poměrně velmi mnoho bývá podvodníků a — drůčů. Čím to jen je? — Proto se i vysvětluje, že lid k advokátům nechce již míti důvěru a že nechce voliti si je za své zástupce do sněmů. —

Nahledněme do seznamu týdenních přelíččení a dočítáme se pravidelně: o zločinech proti mravnosti, proti přirozenosti, o častých uraženích Jeho Veličenstva, rušení náboženství, o násilí a krvesmilstvu a to skoro každého týdne jedině v Praze.

Bezděčně tu každý rozvázný čtenář zvolá: Ano, k takým koncům to dochází u lidí bez Boha, u lidí bez živé víry!

Na konec něco velmi dojemného podáme ještě čtenáři ze soudní síně. Nestalo se to sice u nás, nýbrž v Berlíně zrovna před svátky svatodušními. Z vězení předveden byl muž asi 40letý, na jehož tvářích zřítí bylo nevýslovnou bídu a útrapy duše. — Byl jsem po delší čas bez práce — vypravoval chudšas hlasem zajímavým, — bez fenigu v kapse bloudil jsem na smrt hladov po ulicích města. Krácel jsem kolem jakési pivnice, kdež zrovna u vchodu do sklepa ve výklenku spatřil jsem postavenou svítilnu.

Pokoušelo mne něco: ukradni svítilnu a prodej ji, za mnoho sice nestojí, avšak zaženeš aspoň na jeden den děsný hlad.

Stal jsem se ponejprv zlodějem — a doufám v Boha, že již naposled. Chytili mne. — Soudce chudšasa musil odsouditi a sice ku trestu nejmírnějšímu — na tři dni do vězení. — „Posečkejte,“ zvolal předseda soudu na strážníka, jenž odsouzeného odváděl. Posečkali. Nyní páni od soudu: předseda, jeho dva přísedící, radové, zapisovatel, ano i pan státní návladní sestrčili hlavy, něco si šeptali a hned na to hlavami kývali. Pět rukou sáhlo do kapes a vytáhlo peněženky.

„Zde máte od každého z nás,“ pravil předseda, „nějakou maličkost, abyste, až vás ke svátkům na svobodu pustí, na několik dní před nouzí byl uchráněn.“ Se slzami v očích děkoval odsouzený za dary z rukou těch, kteříž jej právě byli odsoudili. — Načež předseda soudu sezení zakončil s přáním: šťastné a veselé svátky přeju všem! —

Mnohdy soudci krvácí srdce, a přece musí tvrdou povinnost svou konati. *V tomto případě potkala se v soudní síni spravedlnost s milosrdenstvím.*

Člověku chybuje címu, ano i zločinci, pokud jen v Boha ještě věří, soudní síň může býti kazatelnou k nápravě života.

* * *

Kterak se bývalý ministr připravoval k smrti. — Veliký státník a spoluzakladatel neodvislosti Belgie Karel Rogier dne 27. května v stáří 85 roků zemřel. Zvěčnělý byl již 1830 členem provisorní vlády a kongressu, a poslancem od r. 1831 až do své smrti. V letech čtyřicátých hovořil Rogier mírnějšímu liberalismu a byl vícekrát do ministerstva povolán. Od r. 1857—1868 byl předsedou ministerstva. Od té doby bylo mu parlamentární vůdcovství poznenáhla vyrváno zednářským Frère Orbanem, jenž čím starším jest, vždy více zuří na Církev katolickou. Rogier nikdy nesouhlasil s příkrou záští proti katolíkům se strany zednářských liberalů. Praví se o něm, že až do pozdějšího věku vzdaloval se chrámu Páně a že povinnosti náboženské zanedbával; avšak po mnoho let přede smrtí vidívali jej známí jeho často obcovati s jakýmsi řeholníkem. Čím starším byl, tím více vzdaloval se všeho hluku světského a všech styků s někdejšími svými přátely. Čtyři neděle před svou smrtí přijal nejsvětější Svátost se vzornou zbožností, kteráž všecky přítomné dojala. Mnozí výtečníci rodem i učeností přicházeli jej navštěvovat, avšak nepustil je k sobě; přišel i náčelník zednářů Frère-Orban, pozeptati se na jeho zdraví a příležitostně vzdáti mu svojí úctu; ani on nesměl vstoupiti. Toliko onen řeholník a starý jeho známý, kanovník Haerne měli k němu přístup. Pohřeb jeho má se konati na útraty státní. — Tak připravují se duchové, o pravdu velící ku smrti. Byť i v delším svém životě častěji pochybili a bludné cesty suchoparem liberalismu konali, přece v letech dospělejších obracejí se k té jediné pravé cestě, jež vede k životu věčnému a cestu tu ukazuje svatá naše Církev. Kéž by každý pobloudilý aspoň v starších letech svých následoval velikého muže — Karla Rogiera! —

Ke slavnosti božího Těla.

K. 1. Církevní rok podobá se vznešenému vodotrysku, jenž tajemně vyniká ze zdroje v Betlémě chlévě, odkud v mohutných proudcích vznáší se v den na nebe vstoupení Páně k nebesům, zde pak v den nejsv. Trojice dosahuje až ke trůnu samého Boha, načež jako rosa nebeská o božím Těle padá dolů do tohoto slzavého údolí a ke dni 12. června nejsladšího srdce P. J. s nevýslovnou blažeností rozhošťuje se v srdci každého věrného následovníka Krista.

Slavnost božího Těla a nejsladšího Srdce Pána J. v pravém rozumu slova slavnostmi jsou této země; jsou to dnové synovské radosti z toho, že člověk tu v pravdě požívá svého Boha, že srdce jeho spočinouti smí na srdci božím. Den božího Těla jest křesťanskou slavností s t á n k ů, o níž, jako za onoho času národ židovský, vzdáváme Bohu díky za jeho obcování a přebývání s námi na poušti tohoto života, díky za nebeskou jeho mannu a zdroje vody živé. Ano zde právě naplňuje se to, co t a m pouze bylo obrazem. Toto boží Tělo, jež i srdcem Pána Ježíše nazvati lze, jest zlatým kruhem, jenž nebesa i zemi nerozvlížitelně spojuje.

Vznešenost svátosti Oltářní jest dvojí: v n i t ř n í a v n ě j š í.

2. Vnitřní krása nejsv. Oběti větší jest, než-li krása všehomíra, ovšem že zřetelná jest toliko oku duchovnímu ve světle zjevení božího. Proto i nazývá se „t a j e m s t v í m v í r y,“ jež nám praví: že Kristus co Bůh a člověk v něm skutečně jest přítomen. V něm Kristus se r o d í, u m í r á na kříži a p r o m ě ň u j e se ve slávu svou.

V Betlémě chlévě totiž spojil se Bůh s přirozeností lidskou, a na oltáři při pozdvihování pojí se Kristus se způsobami chleba a vína. Zde slaví vždy své narození. A jako v Betlémě přirozenost lidská účastnou se stala vši úcty Bohu povinované, tak i spůsoby chleba a vína spojeny jsou s Kristem ku pospolnému uctění. Kristus v nich jest přítomen a proto máme se mu ve způsobách chleba a vína stejně klaněti, jakoby osobně před námi stál. Při každém pozdvihování na oltáři Kristus vždy znovu jako v Betlémě chlévě se vtěluje. Proto i oltář není nepodoben nejsvětějšímu lůnu panenské jeho Matky. Rozdíl jest toliko v tom, že panenské lůno Matky porodilo Krista k životu smrtelnému, kdežto na oltáři rodí se jako z hrobu k životu věčnému.

3. Nejsv. Oběť na oltáři jest obnovením tajemství z mrtvých vstání a proměnění Páně. K této Oběti třeba jest celé řady d i v ů b o ž í c h. Třeba jest divu, jímžto ubohému slabému člověku dává se moc Boha čtyřmi, sotva slyšitelně vydechnutými slovy. T o t o t jest tělo mé, na oltáři denně vždy znovuzrozovati; d i v to jest, čtyřmi slovy podstatu chleba a vína zničiti a toliko jich vnější způsob podržeti; d i v konečně jest na T ě l e Kristově, jež, anižby přestávalo pravým tělem býti, přece v sobě všechny vlastnosti ducha má a jež jako duše naše všudež v těle jest, i v každé a nejmenší částce chleba a vína, ano jež, co i samému duchu nemožné jest, zároveň zde na zemi i v nebi přítomno jest. Zdaž to není vznešenost, jež ducha lidského záchvatně jímá?

Zdaž nejsv. svátost oltářní není ustavičnou výstavou největších divů božích, jež kněz co ubohý slabý člověk denně koná prostředky nejnepatrnějšími? Jaká to hojnost přeskvělých paprsků všemohoucnosti boží září tu ze svaté hostie? Mnohem podivuhodnějším jest zde na oltáři Bůh, nežli kdy stvořoval nebe i zemi, a kdy rukama rozhodoval do všehomíra slunce, měsíc a myriády hvězd; podivuhodnějším, nežli kdy kráčel po svaté zemi a kdy z úst jeho řinula se slova spásy a kdy z rukou jeho prýštily divy na nemocné. Nesmírným zmnohonásobňováním se ve způsobách chleba a vína jakoby svoji nebeskou všudypřítomnost, a nezměrnost zde na zemi znázorňoval.

4. Kněz při nejsv. Oběti jest pouze viditelným vykonavatelem — orgánem — neviditelného nejvyššího kněze — Krista; kněz působí zde pouze

v jeho moci a jest pouze záslonou, rouškou jeho velebnosti a divů. Kristus co nejvyšší kněz působí spolu při každé Oběti, kněz jest toliko jeho zástupcem. V tomto rozumu jest i každá mše svatá na vsi nejvznešenější pontifikálkou, kteráž přezaruje i nejslavnější oběť starého zákona.

5. Avšak Kristus jest na oltáři přítomen nejen co nejvyšší kněz, nýbrž i co oběť. Kristus vlastně obětoval se světu dvakráte: po první při poslední večeři a po druhé na kříži. Všecka tudíž krása a vznešenost svátosti oltářní pozůstává v tom, že opakováním jest poslední večeře Páně a spolu jest obětí na kříži.

Oběť při poslední večeři byla první nejsvětější mší, nekonečně důstojna, jelikož Kristus sám osobně ji slavil, založil a apoštolům k opakování uložil. Leč oběť tato podstatně jednou byla s obětí na kříži. Když Vykupitel při poslední večeři chleb a víno bral, aby je ve své tělo a krev proměnil, tu již v duchu zřel na tu krvavou oběť, kterouž několik hodin později na kříži dokonati mínil. Oběť mše svaté slovy při pozdvihování a dvojími spůsobami chleba a vína podstatně jest obnovením a znázorněním oběti na kříži, jest spolu též opravdivým její obnovením, pokračováním a dokončením. Až na to, že původní oběť vykonána byla krvavě a její obnovování koná se nekrvavě, vše při oběti té jest stejné: kněz, oběť, úmysl obětovací a zásluha z oběti. Oběť mše sv. dokončuje a doplňuje oběť na kříži. Co zde se zasloužilo, to při mši sv. se rozděluje a uděluje, tudíž obě spojují se k veliké nedokonalejší všeoběti.

6. Jaká je tedy působivost nejsv. Svátosti oltářní? Z každého oltáře vytryskují tři proudy milosti a velebnosti boží. Nejmhutnější proud vstupuje k nebesům, kdež o trůn nejsv. Trojice rozráží se v nesčíslné množství lesklých paprsků a rozzařuje se po širém městě božím na všechny nebeštany. Vůdež a v každém okamžiku utkví oko boží na zemi na oltáři, kdež nejsv. Oběť Bohu se vzdává, jež zemi naplňuje libovůní a jež co dar k nebesům se vznáší. Naše malá zeměkoule touto obětí stává se šťastným ostrovem, z něhož, nejdražší kov a nejdrahocennější libovůně do nebes se posílá.

Druhý proud krouží kolem naší země a naplňuje požehnáním naše role a příbytky; vlévá útěchu do srdce stísněného, jasní tváře zasmušilé; zalévá suchopar našich pozemských snah a kouzlí z něho vonná kvítka a klasy zásluh nebeských. Proud ten jako hráz se staví na proti požáru vášně a hasí a kryje ve svých křišťálových vlnách bezčetné hříchy a zločiny. Čím byla by země naše bez této Oběti? Zdažby ji potopa hříchu nebyla již dávno z prostranství všehomíra smetla? Avšak obětí tou ustavičně klene se nad zemí k nebesům onen dužný oblouk, v němžto Bohu takorba nelze na zemi zříti, anižby jí nepožehnal.

7. Třetí proud vniká do podsvětí do těch ani jasných, ale ani temných prostor, v nichž duše těch nevýslovnou touhou po tváři boží ustavičně zmírají a přece vždy se oživují, kteříž z tohoto světa na věčnost odešli bez dokonalé očisty.

Těmto duším jest nejsvětější Oběť spasnou loďkou, po níž jako z říše vyhnanství plují do nebeské otčiny. Zdaž mají obyvatelé očišťovacího podsvětí naděje jiné, jako v této Oběti?

A tak zříme Bohočlověka v nejsv. Oběti, pokud zrakem duchovním dozíratí umíme, v největší jeho slávě. Kristus sám sebe v ní nejdůstojněji oslavuje. Když Bohočlověk v těch přestrástných hodinách odpoledních na dřevě kříže visel rozpjat mezi lotry, když ze země na něho děsně zřely lebky odsouzenců a když z lebek živých chrlila se na něho kletba, rouhání a mstylačný řev, tu ovšem bylo dáno jen několika vyvoleným, zříti i v tomto hrůzném ponížení Bohočlověka. Zemřel strastně jako popravený zločinec, krev jeho tekla po tvrdé skále a hříšníci po ní tlapali a on sám položen byl v jednoduchém hrobě na úpatí skály. Avšak tentýž odsouzenec zbudoval si na golgotské skále oltář, jenž sahá až do nebes a jehož obě strany obepínají šířý svět. Odsouzenec golgotský potáhl za sebou svět. Všecky jiné trůny a oltáře

chvějí se a jeden po druhém se řítí. Jen oltář, na němž v neúhledné hostii trůní Bohočlověk nechvěje a nesřítí se až na konec časů. A človenstvo ze všech končin světa chvátá k jeho oltářům, aby mu poskytovalo zadostoučinění za strašné zhanobení na Golgotě.

8. Jak veliká a vznešená jest tato oběť! Věru, kdybychom my katolíci pramalinkým byli národem, zastrčeným kdes do nejposlednějšího koutku světa a kdybychom tam měli jen tolik země, co bychom na ní zbudovati mohli oltář a na oltáři tom nejsvětější Oběť Bohu vzdáli: byli bychom přece největším a nejdůležitějším národem na světě, byli bychom v e l m o c í a to jedině touto Obětí. Katolík nemusí v jakési duchovní závisti pohlížeti nazpět na apoštoly, jímž bylo dáno zřítí ve tvář Bohočlověka a jeho nejsvětější Matky, nemusí záviděti sv. Janu, že odpočíval na srdci svého mistra. Katolík v nejsv. Oběti zří vše a má vše, zří a má Betlém, Nazaret, Jeruzalem, horu Tábor, zahradu Getsemanskou, zří a má i Golgotu. Katolík, jenž v pravém úmysl Církve nejsv. Oběti denně je přítomen, denně putuje do země, jíž Kristus šlepečemi, divy a krví svou zaslavil. Katolík pokud může denuť obcuje nejsv. Oběti u vědomí, že by Kristus z toho nevýslovně milujícího srdce svého, jež pohnulo Jej, s nebe sestoupiti do údolí slzavého a krví svojí svět vykoupiti, tutuž Oběť kdyby toho třeba bylo, i za něho jediného ochotně přinesl. Ba ví, že Oběť tu každodenně za něho přináší, aby sladkého ovoce jejího požíval. V této Oběti jeví se nejen lesk a krása věčné moci a moudrosti boží, nýbrž lesk a krása věčné lásky, nejsladšího srdce jeho. Tato láska z nejsvětější Oběti tisícerými hlasy denně nás zve, abychom vždy utíkali se k nejsvětějšímu a nejmilovnějšímu srdci Pána Ježíše. Zdaž není láska největší krásou?

Podle Meschlera ze St. M. L.

D o p i s y.

Jak r. 1668. v Praze chodilo se k nemocným, patrně z následujících dopisů úředníků zádušních kostela Matky Boží před Týnem 9. Januárii 1668.

V známost poslušně uvozujeme, kterak dle nařízení V Vti. sejdouce se dne 14. Decembris leta minulého 1667 do obyčejného osadního místa, páni Inspektore, Ouředníci a starší osadní kostela matky Boží před Týnem v star. městě Praž. aby česť a chvála Boží při této osadě rozšiřována a zvelebována býti mohla, obzvláště když se s velebnou Svátostí oltární, tak jak předešlých časů bývalo k nemocným lidem choditi bude. Ve přítomnosti p. faráře dotčené osady takto jsou se smluvili a spolu s již jmenovaným p. farářem, však na další ratificati velebné Konsistoře u Pana Purkmistra a Panův jsou zavřeli:

1. Aby tím počestněji Velebná Svátost nešena býti mohla, mají se dáti subtilné nebesa, které by dvě pacholat na ten způsob jak při mši sv. oblečení ministrují, pod nimiž kněz s Velebnou Svátostí jdouce nésti mohli, a to barvy, jak se za dobro viděti bude.

2. Před nebesy a nebo Velebnou Svátostí zase jiných dvě pacholat podobně oblečených, kteří by dvě lucerny a v nich světlo hořící nesli.

3. Zase jiných dvě pacholat podobně oblečených, z nichž jeden knihu napřed nesouce a druhý zvoneček majíce, ním znamení dávati mohl.

4. Aby pak každý z osadních neb jiných lidí po rínku neb ulicích sedících když tak s Velebnou Svátostí jíti se míti bude zvěděti mohl, tehdy vždycky chvílku před tím dvouma zvony na prostřední malý větší jistým pulsem totiž třikrát podtrhováni znamení se dá.

5. Pro lepší účtivost Velebné Svátosti, strachu a hrůzy neznabohům židovským, aby od vzactného Magistrátu dva kaprálové nebo mušketyrové od varty městské nařízení byli, kteří-by, když takové znamení uslyší, aby hned do chrámu Božího se najiti dali a tu buď při Velebné Svátosti obostraně jíti, anebo kdyby rychtář s čeládkou svou toho učiniti nemohl aby ty neznabohy stranou odháněli anebo k smeknutí klobouků skrze ně nuceny byly. —

Ustanovení toto bylo od konsistoře schváleno a skrze kazatele lidu ohlášeno.

V. H.

D r o b n o s t i .

Píše se nám z jistého hornického okresu:

„Nepasírovaný“ olej. Měli jsme u nás v P. velmi studovaného báňského dozorce či štajgra, který ve všech oborech vševědy světové byl honěn a při sklenici chmelového vykládal, jak pan professor. Dozíral v prádelně na stroje, jež čistily rudové dobývky rozemleté na prach. Jemu svěřen byl veškeren material k obstarávání strojů, aby ku práci byly schopny. Vydával tudíž pro stroje olej, koudel a j. potřeby. V dílnách takých visívá na stěně krucifix a pod ním lampička, již aspoň v pátek rozsvěcují. Pro olej do lampičky chodili si hoši, kteří zde pracují, k dozorci, který jim vždy rád kapku oleje již jaksi vybývající, k účeli tak chvalitebnému dával. Také křesťanské obyčeje udržují se v báních našich, aniž by proti nim co kdo z pánů neb dělníků namítal, jsou to staré zbožné zvyky, jichž nedotýká se ani nevěrec. Když nastoupil náš „pan štajgr“ dozor v prádelně, počalo vše jinak chodit. Šetrilo se o přítrž, všude nejprísnější svědomitost, aby prý slavný erár škody neutrpěl, ač se dříve ničím nemrhalo, aniž by se co ztrácelo, ale nový pán — nové koště. I přišli k němu také hoši v pátek s lampičkou, prosíce, aby nalil oleje. „K čemu? Nač? Co s tím?“ zahromoval na ně přísný pán. „Dnes je, prosíme, pátek a my chceme tamhle Pánu Ježíši rozsvítit,“ odpověděli, chvějíce se strachy.

S úšklebkem pohrdlivým odsekl, otočiv se zády k prosebníkům zarputilec: „Zde nemá Pán Ježíš žádný pasírovaný olej ku svícení!“ Chudinci hoši takým způsobem odbyti, uklidili se jako zmoklé slepice ku svému dílu a vícekrát za olej prositi se neodvážili. Lampička však každý pátek zářila radostně a spokojeně dále pod krucifixem, prádelníci utrhli si ze své chudoučké mzdy a učinivše sbírku mezi sebou, opatrovali ji olejem. Mlýny Boží melou sice zvolna, ale jistěji než mnohý belgický valcovník neb amerikán. Přesvědčitý dozorce domníval se, že pověst o jeho poctivosti a šetrnosti jest všeobecnou a nezvratnou a že tudíž může na ni hřešiti. Započal tudíž zvolna pracovati pro svůj kapesní fond, spojiv se podloudně s oněmi „kšeftovníky“, kteří druhdy zavinili aféru, jež dohrála se před soudem pražským a skončila sebevraždou, odsouzením a sesazením některých báňských úředníků. Nejen že přebytečný olej pro svou kapesní lampičku strádal, ale nedával oleje ani tam, kde byl „pasírován.“

„Se džbánekem tak dlouho se chodí, až se —“ šibal chytí. Přísný pán dopaden byl v podvodu a jelikož také počínání nemohlo se mu „pasírovat,“ musil svléci uniformu úředníka a vzíti za vděk sprostou hornickou kazajkou a těžkým kladivem, jímž bylo mu do rud a kamení bušiti. To ovšem nesrovnalo se s pýchou jeho a zahanbený podvodník, flutář a chvastoun musil vzdáti se veškerého zaměstnání v báních i odklidil se kamsi, aby přemýšlel o pravdivosti novomodního přísloví svrchu dotčeného.

Ku svěcení neděle. Hospodářský spolek v Černém Kostelci odbyval v neděli dne 31. května 1885 o 10. hod. dopol. mimořádnou valnou hromadu, k níž zval předseda L. Tuček, c. k. hejtman ve výslužbě.

K tomuto pozvání podotýká náš dopisovatel z venkova: Tak se fedruje u nás „klid nedělní.“ Celý okres ví, že v Kostelci jsou o hodině desáté velké služby Boží a ve vůkolních osadách o hodině deváté; jen pan c. k. hejtman ve výslužbě a jakýsi R. Purghart zcela nic o tom nezvěděli, že účastníci valné hromady venkovští zameškají služby Boží. Jen takhle hospodaříme; knedle dohospodaříme. Že v zimě není nutných prací, sedí hospodář ráno i odpůldne, ve dne i v noci v „hospodě;“ z jara, v letě a na podzim chodí na výlety, hromady a schůzky, pak opět do hospody. Pak divme se, nedá-li Pán Bůh takým hospodářům úrody zemské!

Kde jsou ďáblové? (Ze života sv. apoštolů slovanských.) Na cestách svých apoštolských mezi Saraceny viděl sv. Cyrill též vyobrazení ďáblův na dveřích některých obydlí, i seznal z toho, že to jsou obydlí křesťanův a obrazy ty na potupu jejich od mohamedánův jim učiněny. Otázan byv od lstných Saracenův, co by to asi bylo, odpověděl: „Tam bydlí křesťané, proto jsou ďáblové zevnitř; ale kde nejsou na dveřích vyobrazení, tam jsou zajisté uvnitř.“

Dvě sebevraždy v neděli na hřbitovech. V neděli — posledního května — večer, otrávil se na pátém hřbitově na Olšanech 65letý truhlář J. Procházka z Viřovic a téhož dne zastřelil se na hřbitově na Pankraci tesařský chasník Fr. Skopec.

Z té nešťastné lásky prohnal si kulku lebku J. Novák, praktikant u celního úřadu blíže Podmoklí dne 26. května; v Krásné Lípě dne 27. května oběsila se dcera hostinského J. H.; blíže Loun v několika dnech udála se po druhé samovraždě nešťastných (!) milenců. Dne 24. května o 4. hod. ranní vypálil na poli u Toužetína 20letý čeledín a voják Václ. Purkyt na svou 22letou milenkou A. N. s její prý svolením dvě rány z pistole do levé strany prsou a když dívka těžce raněna sklesla, roztrhl si mladík třetí ranou lebku. Nešťastné děvče přišlo později přece k sobě a odebralo se do Chlumčan ku své matce.

V těchto samovraždách jeví se děsný směr naší doby. Všudež káže se samé požitkářství. Dítka od maličkosti mají příliš mnoho svobodné vůle, neučí se zapírání sebe sama, ve škole nesmí se trestati. Sotva že ze školy se vyjde, musí každý skoták míti již svoji: fajfku, sklenku a holku — několik let se prohýří a pak, když — krom té boží duše — ani Bohu, ani čertu za nic nestojí, — zavraždí se — z té nešťastné lásky.

Jaký ďábel v malém děcku často dříme a trestuhodnou nedbalostí rodičů se probouzí, osvědčilo se v těchto dnech v Hildesheimu v Hanoveránsku. Zde stál dne 25. května před soudem 12letý chlapec, obžalovaný pro nedokonanou vraždu na 4letém chlapečku policejního strážmistra Hammera, jenž jej často pro hrubé uličnictví stíháť musil. Mladistvý zlosyn vyčíhal si totiž chvíli, kdy chlapeček o samotě si hrál. Přiskočil k němu a začal ho holí mlátit, načež šátkem mu stáhl krk a dvěma uzly zavázal. Pak ubohého chlapečka hodil kamsi do roští. Po chvíli se vrátil, aby se přesvědčil, zdaž ještě živ jest. Mimojdoucí žena slyšíc dítě chrleti s očima vypoulenýma, šťastně je zachovala. Zajisté že ji sám anděl strážce poslal. Dvanáctiletý zlosyn byl odsouzen ku 4letému žaláři.

Jubileum herny. V Monte Karlo kdes v Itálii, kdež teprv r. 1884. byla zřízena herna pro bohaté hráče a ovšem spolu ničemy, spáchána byla v těchto dnech již padesátá samovraždě. Nešťastník prohrál prý 300.000 lir, načež se ve svém pokoji v hostinci oběsil. Takové věci trpí se v našem osvíceném devatenáctém století.

Zázračné uzdravení. Dne 15. května minulého roku obdržel vdp. děkan při kapitolním chrámu sv. Víta dopis ze Siegburku u Kolína nad Rýnem, v němž prosí se, aby na hrobě sv. Jana z Nepomuku, k němuž jistá rodina o přímluvu se utíká, obětována byla mše sv. Stalo se podle přání. Dne 9. května t. r. obdržel pan děkan druhý dopis, v němž prosí o obětování druhé mše sv. na poděkování za vyslyšení prosby. „Neboť sv. Jana a Matky Boží mocné přímluvě — píše se doslovně — mám co děkovati, že můj manžel může opět pracovati a rodinu svoji živiti. Před devíti roky začínal mi oslepovati na bělmo, pak že konečně skrze celý rok nemohl nic pracovati. Můžete si pomysleti, s jakými pocity budeme vždy tohoto svatého ctíti.“ S nejhlubšími díky znamenají se manželé

Wiedenhefrowi, krejčt.

N á v ě š t í .

Pl. t. odběratele, kteří nám předplatné dosud dluhují, uctivě žádáme, aby je, pokud jim možno, zaslali si neobtěžovali.

Obsah „Obrany víry“:

Požehnání otcovo a matčino. (Dokončení.) — Výtečnost zpovědi. (Dle výroků vynikajících protestantů a odpůrců katolicismu převedl J. V. S. — Výroky svatého Petra: Blaze mnohemu, není-li sv. Petr sám jeho soudcem. (Ke dni: Maria, útočiště křesťanů.) — Polehčující okolnosti. (Výroky sv. Petra.) — Využitkování denních událostí k účelům kazatelským. — Ke slavnosti božího Těla. — Dopis. — Drobnosti.

Nakladatel, vydavatel a odpovědný redaktor: **P E T R K O P A L.**

Tiskem knihtiskárny Cyrillo-Methodějské (J. Zeman a spol.) v Praze.

OBRANA VÍRY.

Časopis věnovaný zájmům katolickým.

Vychází 5. a 20. každého měsíce. — Předplatné pro Prahu: celoročně 1 zl. 75 kr. čtvrtletně 45 kr. Poštou pro Prahu i venkov celoročně 2 zl., čtvrtletně 50 kr. jednotlivá čísla po 8 kr. — Kdo předplatí na 5 výtisků, obdrží šestý nádavkem 5 výtisků prodává se v administraci za 30 kr., 20 za 1 zl., 100 za 4 zl. — Administrace v Cyr.-Met. knihtiskárně v Ostrovni ulici, redakce na Vyšehradě č. 69.

Mimořádné sezení.*)

(Či jak reformatoři sami o sobě mluvili a psali.)

Ze španělštiny přeložil J. V. S. (O. S. B.)

Dvanáctá noční hodina ke dni svatých apoštolů Petra a Pavla právě odbila; obloha temnými mraky zatažená, skýtala hrůzný pohled. Však hle!

Jasný blesk ozářil temnotu noční, oznamuje blížící se bouři. Za nedlouho hojnými proudy valící se dešť zvěstoval první příchod rozpoutaného živlu rachotem hromu a jasnem blesků provázeného.

Zdálo se, že hromu hlas předchůdcem jest velikých událostí. V prostranné síni velikolepé budovy byla kol tichých stěn rozestavena sedadla poslanecká; na přední straně, pod nebesy černým aksamitem potaženými, bylo křeslo předsednické a před ním stůl, se svícem dvojramenným (jediné to osvětlení celého prostoru) a konečně malý zvonek. —

Náhle za velikého hřmotu zazářil blesk, dvěře sálu se otevřely a duchové reformatů navzájem se pozdravujíce, vcházejí do sálu; usadivše se na místech sobě vykázaných, očekávali, až sezení slavnostně bude zahájeno.

Galerie jsou různými duchy přeplněny.

Po několika okamžicích hrobového ticha, zazní zvonek.

Duch L u t e r a (prozatimný předseda, sedí na místě předsednickém pod aksamitovými nebesy, — nyní povstává.)

Tímto zahajuji, vzácní pánové, sezení. (Posadí se.)

Přičina, za kterouž v těchto místnostech jsme se shromáždili, jest, jak vám zajisté každému pověděno, bychom na pravém způsobu pracovali, jakým by nám možno bylo v pravdě se spojit.

Poněvadž různé výklady písma jsou nyní nad míru rozšířeny, jest opět třeba, sebrati všechny dekrety koncilů a utíkat se k nim, by jednota víry byla zachována. ¹⁾

A toto jak víte — — —

M e l a n c h t o n (poslanec za Vittemberg.)

Toť nešťastný následek nedostatku duchovní pravomoci, z kteréhož vyšla svoboda, žádného zduchu potomků nepřinášející. Církvi jest třeba do-

*) Doufáme, že nyní kdy parlamentární zbraně utichly, ctěnému obecenstvu se zavlečeme, převádějice úryvek z tajného sezení všeříšské rady. Rozprava jest sestavena z výňatků se spisů mužů v rozmluvě uvedených, jak pod čarou vždy udáno.

¹⁾ Luther v listu ku Zvingli-ovi.

zorců, kteří by zachovávali řád, a pilně bděli nad těmi, kteří povolání jsou k úřadům církevním, neb třeba jest bdíti nad učením kněží — — —

Mnichové odpadlí (na pravici.) Tak jest — —

Melanchton: A vykonávati soudy církevní; neb dlužno doznati, že kdyby nebylo biskupů, bylo by nutno je v život uvéstí

Různé hlasy: Slyšte! Výborně.

Melanchton: Vláda papežů zajisté k tomu přispívá, by jednota víry mezi různými národy byla zachována. ²⁾

Poslanci na levici. Oho!

Poslanci na pravici: Tak jest! Výborně.

Kalvín: Žádám za slovo.

Luter: (Prozatímní předseda.) Slovo se uděluje ctihodnému poslanci ženevskému.

Kalvín: Co na mně jest, myslím, že Bůh postavil sídlo bohoslužby ve střed země, stanoviv tam jednoho nejvyššího kněze, ku kterému všichni zřítí musí, by lépe zachována byla jednota ³⁾. Tím myslím, že jasno jest, co nám činiti třeba.

Beza: (poslanec za Lausanny.) Abych pravdu děl, i já byl po delší čas podobnými myšlenkami neznepokojován.

Hlas: Koho by znepokojovaly?

Beza: Mně zdá se, že naši přátelé vybočují příliš, honíce se marně za vědou.

Hlas: Dle svatého Pavla.

Beza: Neb zvednuvše se hned na tu, hned na onu stranu klesají. Co dnes jest jich náboženským přesvědčením, to vědí snad dosud, co však zítra jím bude, o tom nevědí. Neb církve, které v odboji jsou s římským biskupem, v čem prosím ty se shodují dosud navzájem? Prozkoumejte všechny od počátku rozkolů až do konce a nenaleznete nic, co jsouc tvrzeno od jedné, nebylo by za bludné vyhlášováno od církve druhé. ⁴⁾

Hlas z galerie: Zajisté kněží protestantští v pravdě nevědí, v co věří; ba ani nevědí co chtějí a mluví ...

Luter (zvoní): Nikomu není dovoleno poslance vyrušovati.

Týž hlas z galerie: Ba jím se ani nezdá o tom, co by měli věřiti. ⁵⁾

(Všeobecné rozhořčení a hluk na galeriích.)

Luter (zvoní): Zdá se, že budu nucen dáti vykliditi galerie.

(Hrozný ohlušující křik přerušuje na několik okamžiků sněmování.)

Luter: Nuže konečně přihlédněme k tomu, bychom se spojili v učení svém a svém mínění, jakož i v zásadách; toť zajisté hlavní příčina, za kterou jsme se sešli pod křídly temné noci

Hlas z galerie: A k tomu bouřlivé.

Luter: Především, dle prostého svého soudu myslím, že vhodno jest, vyzvati slavný dům, by neobtěžoval sobě laskavě vyvoliti předsedu. Co na mně jest, jehož jste, poněvadž hlavou jsem veškerých oprav církevních, za prozatímního předsedu ustanovili, rád zásluze přenechám čestné toto místo.

Prosím tedy ctihodné pány poslance, by každý laskavě pronesl svůj soud i důvody, dle nichž bychom, dle nejlepšího svého vědomí i svědomí, vyvolili muže důstojného, který by hoden byl čestného tohoto úřadu. Nebude-li snad vysokému domu nemilo, dovolím si ponavrhnouti pro vysoký úřad tento ctihodného poslance ženevského.

Galiffe: (Kalvinista.) Kalvína? Tohoto muže zločinně slavného, který pozvedl prapor hrůzné nesnášlivosti, hrubé pověry a zásad bezbožných? Který byl apoštolem děsným, jehož inkvisici nic neušlo?

²⁾ Melanchton Lug. theol. Vittemberg 1521.

³⁾ Kalvín, Inst. 6, § 11.

⁴⁾ Theodor Beza Ondřeji Dudičovi.

⁵⁾ J. J. Rousseau, Lettres sur la montagne.

Muže, který ve dvou letech 1558. a 1559. vynesl více než 440 soudních výroků na život a na smrt? ⁶⁾ Nikdy — nikdy!

Bucero: (Odpadlý mnich.) Velectění pánové! Kalvín jest v pravdě zuřivým psem; jest to zlý člověk, (obrátil se ku galeriím) střež se, čtenáři křesťanský, střež se knih Kalvínových ⁷⁾.

Hlasy: Výborně!

Kalvín: Jak zlý to člověk ten Bucero . . . (Povstal.)

Luter (zvoní): Volám k pořádku pana poslance, osobní osočování není předmětem těchto porad.

Kalvín: Necht však tento zlosyn (s rozhorlením) zavedl nové papežství, když schválil hierarchii církve anglické . . . ⁸⁾

Beza: (Milovaný žák Kalvínův.) Bych pravdu děl, šlechtí pánové, musím vyznati, že Kalvín nemohl se státi ni střídým ni bezúhonným mužem, ba ani pravdomluvným, poněvadž byl stále ponořen v kalu ⁹⁾. Neznám ovšem mínění ctihodného poslance, vedle něhož mám čest seděti, kterémuž já mnohým, Kalvín však nemálem jsme povinni.

Volmar: (Učitel Kalvínův.) Nemůže se zapřít, slavné shromáždění, že Kalvín jest zhoubným a špatným člověkem; mně zdá se však to tím lepším býti, poněvadž k našemu záměru nám nejlépe se hodí ¹⁰⁾. Toť mé mínění.

Hlasy na pravici: Výborně!

Bucero: Myslím, slavné shromáždění, že váha již dosti nakloněna ku jedné straně, a protož dovoluji si vysloviti své prosté mínění a provolati velikého vůdce — reformatora za předsedu, téhož muže, který nyní právě týž úřad prozatímně zastává.

Karlstadt: (Učitel Luterův.) Prosím o slovo.

Luter: Uděluje se slovo ctihodnému poslanci Vittemberskému.

Karlstadt: Račiz se slavný sněm rozpomenouti na den sv.-lukášský v roce 1512., na den, kdy theolog Martin Luter povýšen byl na doktora, kdy čtyřikráte slavně přísahal, že zastávati chce učení církve římské, a vyznávati víru tu až do smrti. Já byl tehdy předsedou výkonu slavnostního, o němž mám nyní čest mluvit.

Za krátko však vděčnost jeho ke mně okázala se v celé kráse a lesku; já byl doktorem pronásledován a v tísní své jsem byl rád, že jsem mohl se utéci do Švýcarska. K doléhání doktorovu (kašle) byl jsem vyobcován ze Saska a mně nezbývalo než jíti od obce k obci žebrotou; (plačtivě) já musil prositi o kus chleba pro sebe, pro svou drahou polovici a pro milovaný plod svazku pro mne dosti obtížného; (smích), a chléb svůj musil jsem řečmi v potu tváře pracovanými zaplatiti. Znaven blouděním na všech stranách, štván jako Kain, hleděl jsem uzavřítí příměří. Dohodli jsme se sice na nějaký čas s doktorem, avšak on nejsa spokojen s mým učením, vypověděl mne znova z okolí Vittemberského a mně nezbývalo nic jiného, než uniknouti s nepatrným hloučkem do Basileje.

Luter: (vstává zlostně) Zlosynův, nesmyslný, bohaprázdny lháři, pravý netvore, pr . . ., pohane, člověče rozmařilý, bezbožný . . . ¹¹⁾

Různé hlasy: Dosti, dosti! Slyšte!

Prvý hlas: Toť osobní oceňování . . .

Druhý hlas: Necht pan předseda volá k pořádku.

Luter: (zvoní) Volám k pořádku.

(Všeobecné rozhorčení).

⁶⁾ Galiffe. Not. gen., Ženeva, 1836.

⁷⁾ Freudenfeld. Úvaha historicko-analytická. Sv. II., strana 369.

⁸⁾ Kalvín, Inst. 5, § 4.

⁹⁾ Theodor Beza, Histoire Ecclesiastique des Eglises Réformées, Anvers 1580.

¹⁰⁾ Freudenfeld. Tamtéž. Sv. II., str. 369.

¹¹⁾ Epitheta ornantia, jimiž Luter laskavě obdařoval své odpůrce.

Kalvín: Pánové, Luter jest v pravdě muž velmi zločinný. Necht' stará se raději o to, by potlačil svou nezdrženlivost! Necht' raději se zaměstnává poznáváním svých vad.¹²⁾

Luter: Kdo mluví? nebylo žádáno za slovo.

Zvingli: Kdyby nám bylo dle spisů souditi, můj úsudek zněl by v neprospěch, neb kdykoli čtu knihu Luterovu, zdá se mi vždy, že vidím zvíře nečisté (smích) jak chrochtá a šlape po květinách krásné zahrady; to však není vše, s touž neomaleností a s touž neslušností mluví Luter i o Bohu a věcech posvátných.¹³⁾

Luter: (vyskočí ze stolce předsednického) „Zvingli myslí, že jest sluncem, aby osvěcoval svět, nevydává však více světla, než stercus in lucerna.“¹⁴⁾

Hlas: Co jest tím míněno? Co to má býti?

Jiný hlas: Bláto, nechápeš?

Luter (zvoní) Volám galerie k pořádku. Jinak . . .

Bullinger: (Žák Zvingliův) Zvingli byl odvolán s fary pro nepořádky; byv knězem a farářem, oženil se rovněž jako Luter.¹⁵⁾

Hlas: A mnozí jiní.

Luter: To je pravda.

Zvingli: Právě-li se vám, že hřeším pýchou, nečistotou a obžerstvím, můžete tomu věřiti, neb nejsem pouze těmto chybám podroben, ale i mnohým jiným.¹⁶⁾

Hlas: Jak zpupná to skromnost.

Luter: Zvingli jest ďáblem posedlý, neb zlý duch má v něm své sídlo, ba on jest sám nad samého ďábla, tak že nutno naprosto o spáse duše jeho pochybovati.¹⁷⁾

Zvingli: Pak se tedy najisto shledáme v pekle.

Hlas z galerie: Necht' tedy ponavržen jest ctihodný muž Theodor Beza.

Heshusius: Žádám za slovo.

Luter: Uděluje se slovo důstojnému poslanci za . . . za . . . nenapadá mi právě. (smích.)

Heshusius: Řeč byla právě, jak se mi zdá, o Th. Bezovi. Kdož nebyl by naplněn rozhořčením nad neuvěřitelnou drzostí tohoto netvora, jehož život venkoncec nestoudný po celé Francii znám jest z jeho více než cynických epigramů. Když slyšíme ho mluvit, řekli bychom, že to světec, druhý Job, neb některý poustevník snad dokonce svatý Jan či Pavel, však to právě příčinou, proč křiklavou jest jeho odloučenost, jeho práce, čistota a podivuhodná svatost života.“¹⁸⁾

Schlusemberg: I já pravím, že tento nešlechtný člověk vtěleném. ďáblu jest podoben, neb jest pln úkladů a bezbožnosti, neumí nic, než chrliti bohopustné urážky.“¹⁹⁾ Toť jsou veškery jeho zásluhy.

Hlas: Nyní viděl svět v jediném pouze století sbírku ne právě nejvýtečnějších mužů, jakými jsou: Luter, Zvingli, Kalvín, Melancton, Karlštadt, Beza a jiní . . .²⁰⁾

Mnohé hlasy: Ticho, vyklidit galerie . . .

Hlas: (Křičí až důstojným poslancům přechází sluch.) Mezitím co církev katolická k sobě přitahuje nejučenější, nejosvícenější, a mravností vynikající protestanty, musí naše církev reformovaná spokojiti se harcovníky

¹²⁾ Spisy Kalv. Amsterdam, 1667.

¹³⁾ Spisy Zvingliho. Sv. II. strana 474.

¹⁴⁾ Odpověď Luterova Zvinglimu.

¹⁵⁾ Bullinger, Histoire de la Reformation, Zurich, 1838.

¹⁶⁾ Hospieren, Historia de los Sacramentos; Sv. II. str. 187.

¹⁷⁾ Hospieren tamtéž.

¹⁸⁾ Mons. Segur. Rozmluvy o protestantismu str. 87.

¹⁹⁾ Tamtéž.

²⁰⁾ Protestant Cobbet. Dějiny reformace.

z odpadlého mnišstva, z mnišstva ženitbě oddaného a neznajícího kázně.²¹⁾ (Poslanci povstávají, volají galerie k pořádku, křik a vřava dostupují nejvyššího stupně.)

Luter: (Chopiv se zvonku volá k pořádku; po nějaké chvíli, když vše se utišilo, povstává ze sedadla a pronáší hlubokou pravdu). „Bych pravdu děl, pánové, my všichni dohromady jsme šibalové.“²²⁾ „V tom kohout zakokřhal. Duchové reformátorů se rozprchli.

Dílo reformátorů dnes po 300 letech hyne, rozpadává se, jelikož z Boha není. Kazatelé protestantští již ani bibli neuznávají za zdroj víry, jelikož sami pobloudili na pustinách nevěrecké filosofie a Darwinismu. Jedině v Církvi katolické dosud jest jednota víry, jeden pastýř a jeden ovčinec, podle slov Kristových, že brány pekelné nepřemohou jí.

Zbraň missionářova.

(Ke dni sv. Petra a Pavla.)

Missionář vrátivší se nedávno z dalekých končin afrických, kde byl po dlouhou řadu let působil, vypravuje mnohé zajímavé události a líčí, jak jednotliví národové poznávají život missionářů, s nadšením soudívali o Bohu a náboženství křesťanů, sami o sv. křest žádajíce.

„S největším podivením, vypravoval jednoho večera, hledí na nás cizince, že neváháme voliti si život plný útrap v zemi jejich i pro tuzemce dosti nebezpečný. V Sahaře na př. neodkládá Arab zbraně ani na okamžik; nomádové nespouští ručnice s ramena a Chambi, ubírající se z obydlí svého do jiného stanu třímá v pravici svůj mátrak, zakončený v palici jako zabiják. V poušti nepotkal jsem člověka, ba ani dítě, jemuz nevisela by na krku nebo kolem pasu kožená pochva se širokým železkem, kteráž je zároveň nožem, břitvou a dýkou. Missionář přicházející k nim beze vší zbraně, budí upřímné podivení. Nesčíslněkráté žádali mne, abych jim ukázal svou zbraň.“

„Nemám zbraně.“

„Proč?“

„K čemu nosil bych zbraně? Nechci nikomu ublížiti. Přišel jsem, abych činil dobré.“

„Jak ale odoláš útokům nepřátel; musíš se aspoň brániti a jakých máš k tomu zbraní?“

Ukázal jsem svůj brevíř.

„Toť moje zbraň a náboj, s nimi nebojím se ničeho.“

„Jak?“

„Jest to má modlitební kniha, po které sáhám, kdykoli zatoužím po hovoru s Bohem. V ní nalezám sílu, odpočinek i čilost. Bojovník křesťanský spolehá jedině na Boha a na modlitbu: nedůvěřuje zbraním, ani koním, ani vozům válečným, neboť jich nemá, a přece kráčí všude bez bázně, kam vede jej ruka Boží dobře věda, že sečtěny jsou vlasy na hlavě jeho, a že nepřikvapí naň neštěstí bez vůle Hospodinovy.“

„Aj, vidíme již, proč jsi tak jist. Kdož by se odvážil útoku na tebe, když vede tě ruka samého Boha? Mohl bys zajisté projíti desetkrát Afrikou a nedožil se zlého útoku.“

Nejpodivnější jest však národům těm nezištnost missionářova. Celé hory nemocných sedávají nebo leží kolem našich příbytků nebo stanů.

Jednoho dne navštívil mne náčelník mocného kmene, s kterým stýkal jsem se za prvního výletu do středu Sahary. Muž tento jménem Sliman, kaid kmene Chambasů, přišel v průvodu dvanácti Arabů, aby vyžádal ode

²¹⁾ Vyňato z jednoho listu německého.

²²⁾ Slova napsána od Lutera krátce před jeho smrtí.

mne lékařské pomoci pro nemocného přítele. Dal jsem přiuésti kávu a vyčastovav všechny hosty, jal se zavazovati ránu nemocného.

Když jsem byl hotov, vtiskl mi Sliman do ruky peníze. „Nemohu ti zaplatiti radost, jakous mi učinil, leč přijmi aspoň maličkost za práci svou,“ pravil.

Otevřel jsem ruku směrem k podlaze, a zlaté peníze rozkutálely se.

„Proč mne urázíš? Bojíš se snad, že zlato moje pošpiní ruku tvou? Nekradl jsem, a co ti dávám, ze svého vlastního dávám.“

„Myslím, že jsem ti již řekl, že nekonáme prací svých za peníze.“

„Arci; prokazuješ nám ale dobrodiní, a zasluhuješ tedy odměny. Proč pohrdáš odměnou mou?“

„Poněvač přeji si raději odměny Boží. Bychom přijímali odměny zde na světě, pozbyli bychom práva na odměnu nebeskou a práce naše byla by marná.“

Poznal jsem po té, že mne náčelník toliko zkoušel, neboť obrátil se k společníkům svým řka:

„Nechtěli jste uvěřiti, že zamítne, nuže, přesvědčil jsem vás.“

Sebral peníze.

Arabové byli hluboce dojatí.

„Cestoval jsem v dalekých krajích, zvolal jeden z nich, projel jsem Sudanem i Marokem, i Mekku jsem navštívil, ale nikde nebylo mi uzříti lidí těmto podobných. Jsou pravými sultany, krály! A pro ně zajisté stvořen jest ráj!“

„Jsou více než sultané, zvolal jiný; jsou anděly. Jsa vojínem přišel jsem do Alžíru a do Francie, a vím, že se nežení; žijí jako duchové.“

Celé shromáždění ztrnulo. Zraky všech spočinuly na mně s podivem.

„Pravda-li?“ zvolali téměř jedněmi ústy; „nemáte ani ženy?“

Odpověděl jsem, líce nezměrný prospěch kněžského celibatu v příčině dobrých skutků, kdy jedinou rodinou kněze jsou chudí a opuštění.

Domorodci z kmene vidouce obětavost a nezištnost kněží katolíků soudili podle stromu o ovoci a prosili snažně, abychom vyučovali je náboženství, kteráž vnuká tolik horlivosti a hrdinství.

Dypuytren, či lékař a kněz.

Dypuytren byl jeden z nejslavnějších chirurgů ve Francii. Jeho zručnost v nejtěžších případech, bystré oko, neklamná jistota úsudku a ruky učinila jej nejprvnějším mistrem v těžkém umění operačním. Svoji učeností získal si obdiv a úctu všech spolubratrů; ale ani u svých nemocných ani u svých žáků nezbudil si velké náklonosti.

Jeho povaha byla tvrdá, chladná, despotická. Zdálo se, jakoby opovrhoval lidskostí, a postrádal ony něžné city, které život lidský činí příjemným. Dypuytren byl mužem práce; pracoval skorem ustavičně. V zimě, v létě stával o páté hodině. V sedm hodin byl již v nemocnici, Hôtel Dieu, odkud odcházel v jedenáct. Na to konal své návštěvy, a domů se vracel, aby udělal rady, což se často až do noci prodloužilo.

Jednoho dne, kde lékařská porada zvláště dlouho trvala, chtěl si Dypuytren odpočinouti, an poslední, opožděný návštěvovatel zaklepal na dvéře jeho kabinetu.

Byl to stařec malého vzrůstu, u něhož nedalo se stáří uhodnouti. V jeho modrých očích, v jeho obličeji a v celém chování značila se ostýchavost, jemnost a veliká добрota. Pravice podepírala se o sukovitou hůl; černý oděv a tonsura prozrazovala kněze.

Dypuytren pohledl na něho ledově.

„Co jest vám?“ pravil mu tvrdě.

„Pane doktore,“ odpověděl kněz jemně, „raďte dovolit, abych se směl posadit; mé nohy jsou již staré. Před dvouma roky naběhl mi krk. Lékař z blízkého města naší vesnice, — jsem totiž farářem blíže Nemoursu, řekl mi, že to nic není. Věc se ale zhoršila, a v pěti měsících udělala se mi na krku boule; ležel jsem dlouho, aniž by se mi bylo ulevilo. Pak jsem ale musel vstát, bych svůj úřad zastal, neb mám sám čtyři obce na starosti.“

„Ukažte mi krk.“

Stařec poslechl a pokračoval: „Moji hodní osadníci nalehali na mne, bych se šel k Vám do Paříže poradit. Rozmyslel jsem se nějaký čas, neb taková cesta stojí mnoho peněz, a já mám mnoho chudých ve své osadě; ale musel jsem konečně jejich prosbám povolit a dát se na cestu. Raďte se podívat, pane doktore,“ doložil ukazuje svůj krk.

Dypuytren jej prohlížel dlouho. Rána byla tak hrozná, že se divil, jak se může nemocný dosud na nohou držeti. Omakával dlouho bouli, tak že by jiný pacient snad omdlel; tento se ale ani nezachvěl.

Po ukončené prohlídce podíval se Dypuytren pevně na nemocného a pravil tvrdě tonem, který vyloučil veškerou naději: „Musím vám říci, pane faráři, že vám není žádná pomoc. S tím musíte zemřít.“

Kněz vzal svůj šátek, a beze slova zaobalil si krk. Dypuytren měl stále oči na něho upřeny.

Když si byl krk obvázal vyndal farář petifrank pečlivě v papíru zabalený ze své kapsy, a položil jej na krb: „Pane doktore, pravil, nejsem bohat, a v mé osadě jest mnoho chudých. Odpusťte mi, že nemohu více za poradu lékaře Dypuytrana zaplatit.“

Na to doložil s jemným úsměvem a nevyslovitelnou něžností: „Jsem šťasten, že jsem vás navštívil, vím alespoň, jaký osud na mne čeká. Snad jste mi to mohl říci trochu šetrněji; jsem pětasedesát let stár, a v mém stáří má život jistou cenu pro lidi. Ale nehněvám se proto na vás; vy jste mne nepřekvapil, byl jsem již na to dávno připraven. S Bohem, pane doktore, vrátím se do své osady, abych tam očekával smrt.“

Odešel.

Dypuytren zůstal zamýšlen. Jeho železnou povahu zlomil několika jednoduchými slovy tento mocný duch ubohého starce, nepatrného, neznámého, a jehož život neměl pro něho žádnou cenu; v slabém, trpícím těle shledal srdce a vůli, která byla pevnější, než-li jeho; poznal, že našel mistra v tomto zmužilém knězi. Vzchopil se, a běžel ku schodům. Kněz sestupoval pomalu, opíraje se o zábradlí.

„Pane faráři!“ volal dolů, „nechtěl byste se vrátiti?“

Kněz se vrátil.

„Jeden prostředek k vašemu zachránění jest možný; chcete-li, budu vás operovat.“

„Můj Bože, pane doktore,“ odpověděl kněz, odkládaje klobouk a hůl; „vždyť jsem jen proto do Paříže přišel; prosím vás, řežte jen jak chcete.“

„Snad učiním jen marný pokus, operace bude dlouhá a bolestná.“

„Jen řežte, jak bude zapotřebí, pane doktore, rád snesu všechny bolesti! Moji ubozí osadníci byli by tak šťastni.“

„Nuže, odeberte se do nemocnice, Hôtel Dieu, do sálu sv. Anežky. Dobré Sestry se tam již o vás postarají. Do zítřka si odpočínáte, a zítra neb po zejtrí začnem časné s operací.“

„Ujednáno, pane doktore, děkuji vám,“ pravil kněz.

Dypuytren napsal na rychlo několik slov, a odevzdal papír knězi. Tento se odebral ihned do nemocnice, kde jej milosrdné sestry vším možným pohodlím opatřily. Třetího dne, sotva že byli četní posluchači mediciny shromážděni, přišel Dypuytren. Obrátil ihned své kroky k lůžku kněze, následován skvělým průvodem posluchačů a operace začala. Trvala pět a dvacet minut a skončila značnou ztrátou krve. Kněz ale snášel kruté bolesti s hrdinnou trpělivostí, nepohna ani brvou. Když konečně kolemstojící v bázni a napnutí si oddechli,

pravil Dypuytren radostně: „Doufám, že vše bude dobře. Vy jste mnoho trpěl, neníliž pravda?“

„Trochu, ale hleděl jsem na něco jiného mysliti; nyní jest mi mnohem lépe.“

Dypuytren zkoušel jej s hlubokou pozorností až do chvíle, kde nemocný usnul. Pak zatáhl bílé zúclony u lůžka, a vzdálil se se svými žáky.

Od tohoto dne, když Dypuytren do sálu vstoupil, přešel proti svému zvyku lůžka ostatních nemocných, a šel rovně k svému oblíbenci. Později, když tento počal lůžko opouštět, šel sám k němu, vzal si jej za ruku, a řídě své kroky podle kroku reconvalemta, procházel se s ním po sálu. Těm, kteří znali bezstarostnou tvrdost lékaře, bylo toto chování nevy-světlitelné.

Když se kněz tak dalece pozdravil, že mohl cestu nastoupit, rozloučil se se Sestrami a s lékařem a vrátil se k svým milým osadníkům.

Několik měsíců na to, když Dypuytren jednoho dne do sálu sv. Anežky vstoupil, spatřil tam faráře, který jej očekával. Byl oblečen ve svůj černý, tentokráte uprášený šat; zdálo se, že šel daleko pěšky. Na ruce měl velký proutěný, pečlivě motouzem obvázaný košík. Dypuytren přijal jej velmi přívětivě, tázal se jej, zda-li neměla operace žádných neblahých následků, a proč přišel do Paříže.

„Pane doktore,“ pravil kněz, „dnes jest výroční den mé operace; nemohl jsem tento 6. květen opomenouti vás nenavštíviti a vám slabý důkaz své vděčnosti přinést. Mám ve svém koší dva kapouny ze svého kurůku a brušky, jakých v Paříži neochutnáte. Musíte mi slíbiti, že z toho něco okusíte.“

Dypuytren mu stiskl přátelsky ruku, a zval jej k obědu; farář to ale nepřijal. Jeho okamžiky byly sečteny, musel se bez odkladu do své osady navrátit.

Ještě po dva roky přicházel dobrý stařec se svými kapouny a bruškami k Dypuytrenovi. Doktor přijímal jeho návštěvy vždy s pohnutím. Tu pocítil Dypuytren první počátky nemoci, která tak vzácnému životu konec učinila, a proti které veškeré umění bylo marné. Odcestoval do Italie, ale bez naděje, že by ho tato cesta zachránila. Když se v měsíci březnu r. 1834 do Francie vrátil, zdálo se, jako by se jeho stav byl zlepšil; Dypuytren cítil ale dobře, že jest to jen zdání. Viděl, že musí zemřít, a jeho mysl byla víc a více zasmušilejší. V techto posledních hodinách stala se mu opuštěnost, kterou si sám připravil, výstražnou. Jedného večera, zavolal k sobě svého schovance, který ve vedlejším pokoji bděl, a diktoval mu následující list: „Panu faráři v osadě H., blíže Nemours.“ A.

Milý pane faráři!

Nyní Vás lékař potřebuje. Pospěšte si, mohl byste snadno pozdě přijíti.

Váš přítel Dypuytren.

Kněz se dostavil záhy.

Zůstal dlouho s Dypuytrenem uzavřen. A když z pokoje umírajícího odcházel, měl oči slzami zalité a na obličejí se značilo hluboké pohnutí. Druhého dne povolal Dypuytren arcibiskupa Pařížského k sobě.

8. dubna 1834 zemřel slovutný lékař.

Den pohřbu bylo nebe od rána šedými mraky pokryto. Jemný, sněhem smíšený déšť sypal se na ohromné množství obecnstva, které zaujalo náměstí Saint Germain a dvůr v domě smutku. Kostel sv. Eustacha nemohl ani celý průvod pojmouti.

Po mši sv. vyzvedli žáci zesnulého rakev na svá ramena a nesli ji až na hřbitov. Dobrý, nepatrný stařec sledoval je v pláči. Svatost přemohla muže, jehož tvrdost žádná moc nebyla s to zlomit. Nebylo k tomu žádné nástrahy ani lsti zapotřebí, cnost a milost postačily, aby si získaly srdce slovutného lékaře.

Svatá Panna se také o to postarala, říkával dobrý farář. Neb od svého uzdravení nepřestal prositi Matku milosrdenství, aby navrátila život duše tomu, který mu zdraví zachránil.

(Semaine de Luxembourg.) J. K.

Hospodářství spolkové a Bohoslužba.

(Od Brsiny).

V posledním čísle „Obrany víry“ nařká váš dopisovatel na hospodářský spolek v Černém Kostelci, že v neděli dne 31. května t. r. slavností Nejvyšší Trojice odbýval valnou hromadu v 10 hodin mezi službami Božími. Co se divíte? anebo co se diví váš dopisovatel? Naši hospodářští spolkové, vyjímaje jeden nebo druhý, kde je katolický kněz starostou spolku, ani jinak to neumějí, než v čas služeb Božích rokovati a raditi se, jak by Boží požehnání měli přikovati a připoutati k plodné půdě. Naši staří zbožní hospodářové a předkové říkávali, že bez Božího požehnání je marné lidské namáhání a dle toho také se řídili, svátice svátky a neděle, dobře vědouce, že nic není ani ten, co oře a rozsévá a zálévá, ale ten co požehnání dává. Na tuto pravdu křesťanskou, a zejména letošní zkušeností ztvrzenou, naši pokročilí hospodáři nic nadržují, nejen snad v Černém Kostelci, nýbrž všude po vlasti, a co váš dopisovatel pozoruje už letos v okolí Černokosteleckém, provádí se jinde po mnohá léta.

Sem s důkazyl řeknete.

Tu je máte. —

Dne 31. května t. r. v 10 hodin dopoledne měl hospodářský spolek v Německém Brodě 4 valnou hromadu, na níž profesor hospodářského ústavu měl přednášku o nejnovějším způsobu pěstování a spracování lnu. *) Tu to máte. Zajisté, že i v Německém Brodě v 10 hodin dopoledne jsou služby Boží, a má-li již spolek odbývati valnou hromadu v den zasvěcený, mohl by ji odbývati odpoledne po odpoledních službách Božích asi po 3. nebo 4. hodině.

A podobné dne 31. května t. r. měla hospodářská jednota v Táboře dopoledne, tedy zajisté v čas služeb Božích, valnou hromadu. Dne 31. května t. r. v 1 hodinu odpoledne tedy opět mezi anebo před odpoledními službami Božími měl schůzi hospodářský spolek Českoskalický. Hospodářský spolek chrudimský, konal v pondělí svatodušní v Hlinsku za předsednictví předního pana poslance naší vlasti, jenž pomáhal na říšské radě dělníkům v továrnách a dolech k nedělnímu klidu a za přítomnosti 200 hospodářův schůzi — kdy pak? mezi službami Božími.

Hospodářský spolek okresu brandýsského bude konati valnou hromadu dne 14. června t. r., t. j. v neděli třetí po Svatém Duchu v 10 hodin dopoledne v Brandýse nad Labem, tedy opět mezi službami Božími. Proč neodbývá valnou tuto schůzi odpoledne, asi ve 3 hod. jako na př. čáslavský hospodářský spolek má valnou hromadu dne 14. června t. r. odpoledne v Ronově ve 3 hodiny, kde opět týž učitel hospod. spolku pojednávati bude o pěstování lnu. A aby tam ze středu země svatováclavské předcházelo se dobrým příkladem, bude vinařský spolek pro království české konati valnou hromadu v neděli dne 21. června t. r. v 10 hodin dopoledne v Troji u Prahy, a po schůzi bude společný oběd (proč ne taky společné služby Boží dopol. v Trojské kapli) s ochutnáváním českých a cizích vin. (Pokrok č. 154. 6/6 1885). Aby ochutnávání umožněno bylo, prosí se páni majetníci vinných sklepů o laskavé zaslání několika láhví vína. A což odpoledne? snad odpolední služby Boží? Nikoli, nýbrž po obědě prohlídka sadů a vinic ústavu. Tak se tráví Boží neděle.

Máme po ruce několik ročníků hospodářských novin, a v nich v každém čísle najde se valná hromada anebo schůze dopoledne mezi službami Božími ohlašovaná a oznámená a taky mezi a v čas odpoledních služeb Božích se odbývaly valné hromady. Páni poslanci dopomohli ku klidu nedělnímu a svá-

*) Hosp. List č. 24. 31. května 1885 z Chrudimi

tečnímu dělníku v továrnách a dolech a vším právem si na tom zakládají a zásluhu mají o lid dělnický. Škoda, že politika třetího přikázání Božího nezvítězila na celé čáře a že podnes jsou vrstvy společnosti lidské, jež netěší se nedělnímu a svátečnímu klidu, jako na př. úředníci soudní, političtí a finanční a že podnes celé kruhy a společnosti prohřešují se na třetím zákonu Božím. Jest mnoho ještě Bismarků odpůrců nedělního a svátečního klidu, nejen v cizině, nýbrž i u nás, a odtud znesvěcování dne Hospodinova. Však On letos v té přírodě dává cítit mocnou pravici svou.

Hrdina lásky křesťanské, aneb, není kněz jako kněz.

Abbé Capella původem Španěl, byl kdysi důstojníkem v armádě don Carlosově. Po rozpuštění vojska tohoto přišel do Francie a oddal se studium theologickým, nežádaje si jiného, než aby byl lidu užitečným. Po několikaletém kaplanování v kostele Saint-Paul-Saint-Louis, byl jmenován farářem v malé osadě v okolí Paříže.

Prostí, dobří osadníci skorem většinou zahradníci oblíbili si brzy nového faráře, ano téměř jej zbožňovali. Dobrota jeho, a přímá, otevřená povaha vojenská zvítězila nade všemi předsudky, nade vším odporem a nezměrné jest dobro a nesčíslné skutky milosrdenství, jichž strůjcem byl v kratinkém čase svého působení.

Ubohý vypovězenec cítil, jak šíří se mu srdce pro dobrý lid, a nezřídká zdálo se mu, že nalezl zas to krásné nebe vlasti své, že nedýše tu v kraji cizím, ale v zemi rodné, mezi bratry a krajany. Již začínal se zase těšiti z života a krásných dnů, když ozvaly se náhle staré rány jeho, hlásající mu, že čeho sobě na novo zamiloval, nebude již dlouho užívatí.

A věru brzo nebylo mu již lze lůžko opustiti a jako kdysi vojínem jsa nezřídká statečně smrti samé čelil, říkával sobě nyní, že ještě méně se jí obává pod praporem Božím, a u víře ryze apoštolské připravoval se na dalekou cestu do pravé vlasti.

Bylo v předvečer smrti jeho. Přijal právě svátost umírajících a radostně blahorečil Hospodinu, obětuje mu poslední utrpení své a zápas smrtelný.

Náhle vešla do světnice žena, kteráž nevědouc, jak vážná to chvíle jeho života, pravila spěšně:

„Pane faráři. Soused N., kterého znáte, onemocněl nebezpečně a již umírá, jsme velmi zarmouceni, neboť nechce svoliti, abychom mu přivedli kněze. Pan farář M. přišel již, nemocný obrátil se ale k němu zády a nechtěl slovům jeho naslouchati.“

„Ach běda! Tak dobrý muž! zvolal abbé Capella bolestně. Kdybych sám nebyl na loži smrtelném . . . či byl by mne také nepřijal?“

„O vás, pane faráři, to je jiná. Vás miluje a ctí a všechno by pro vás učinil! Leč běda . . .“

Nedopověděla.

Vznešená myšlénka vylétla ze srdce kněze. Pozvedl se na loži a sepjal ruce.

„Bože můj, dej mi trochu síly! prosil a zamlčel se v tiché modlitbě.“

„Oblecte mne!“ řekl po té k přítomným.

Ustrnuty a němy úžasem nepohnuly se služky. Umírající hlas se zvukem rozkazu lekal je, myslily, že pán v poslední hodině šílí.

„Oblecte mne!“ opakoval farář s přísnou vážností.

Vzkřikly jakoby jedním hlasem.

Ale umírající, jehož poslední síly soustředily se v nezlomné vůli, podával jim polo ztuhlé již údy své . . . a jako elektrickým popudem poslechlly a jaly se odívati tělo, kteréž chtělo oživnouti, aby spasilo duši.

„Nyní mne doneste k nemocnému,“ kázal farář.

„Ach, Bože můj! vždyť zemře cestou!“ zvolaly zoufale.

Ale farář nestaraje se o svoje okolí a soustřediv poslední vědomí své v hrdinné myšlénce, kázal, aby mu přinesli vše, čeho třeba k zaopatřování nemocných.

„A nyní pospěšme!“ velel konečně, když přivedeni mužové, aby jej odnesli.

Nevýslovně dojatai pozvedli pastýře duchovního, kterýž po celou cestu nechal sebou vládnouti jako stéblo větrem zmítané.

Jediná duše jeho vznešená, veliká, žila ještě a panovala, nedopřejíc tělu výkřiku, ba ani povzdechu.

S hlavou na prsa skloněnou, modlil se tiše.

Konečně ocítl se u lože druhého umírajícího.

„Milý příteli, promluvil k němu, společně bude se nám objeviti před soudnou stolicí Hospodinovou... Chcete-li, abychom dali se touže cestou?... Přišel jsem, abych vám pomohl... a posilnil vás na poslední hodinku.“

Výkřik, jakýž nelze popsatí vydral se z úst nemocného! Nemoha promluvit, ujal se ruky kněze a s obdivem ji políbil.

„Čas kvapí, milý příteli, a již je krátek, ... svěřte se mi ... neodepřete mi zajisté upřímné zpovědi ... rcete? ...“

Přemožen hrdinnou vírou duchovního pastýře, zaplakal nemocný jako dítě.

„Zpovídati? O ano! vám se vyzpovídám,“ zvolal.

Nebeský úsměv zahrál na ubledlých rtech knězových.

Kynul rukou a přítomní se vzdálili.

A nedlouho po té sbíral náměstek Boží všechny síly svoje, aby znamením spásy nad hlavou umírajícího snesl naň odpuštění všeliké viny spáchané. Jako občerstvující rosa padala slova rozhřešení ve vzkříšenou duši ubohého.

Kněz zavolal.

Domácí vešli, a sluha přinesl, čeho třeba k poslednímu pomazání.

„Veďtež ruku mou!“ řekl kněz.

Sluha poslechl, a pomáhal chladné, umírající ruce drahého pastýře. Nemocný jakoby byl okříván chladivým stykem ruky jeho a svatými oleji. Dokonav práci svou, naklonil kněz těžkou hlavu k hlavě, již byl právě pomazal, a vzdychnuv volně zašeptal:

„Na shledanou, milý příteli!“

„A nyní mne odneste!“ dodal hlasem sotva slyšitelným, načež hlasitěji modlil se: Nyní propouštíš, Pane, služebníka svého podle slova svého v pokoji. Hlava sklesla mu na prsa; unavená rámě sklesla, oči se zavřely a po celou, trudnou cestu k domovu zdálo se nosičům, jakoby nesli mrtvolu, jen slabý pohyb bledých rtů modlitbu šeptajících svědčil, že dosud z těla kněze všeliký život neprchl. Chvilí po té uložili jej na lůžko, kdež za několik hodin skonal.

Není-liž smrt jeho idealem vznešené, překrásné smrti kněze katolického?

Všecky tyto podrobnosti ze života Capellova vypravoval sám nemocný, kterýž šťastnější jsa než duchovní otec jeho, za nedlouho se pozdravil.

„Po takové události však nelze, abyste církvi katolické oddanosti své nedopřál!“ pravil jistý kněz, uslyšev příběh znovuzrozeného.

„Jen oddanosti své?“ zvolal tento; „život svůj, jmění, krev, vše, vše dám za drahou církev naši,“ zvolal v nadšení. Vždyť musím shledati se s dobrým, milým otcem Capellou!“

A—s.

Nejlepší záruka.

Cizinec přišel jednou v neděli k zlatníku v Paříži, aby si stříbro nějaké vybral. Když si byl zboží prohlédl a vyhledal, které stálo značnou sumu peněz, pravil mu křesťanský obchodník, že dnes v neděli nic mu nemůže prodati, a že mu teprv druhého dne tyto věci zašle. Cizinec chtěje ještě

tuto noc odcestovat, nalehal na to, by mu zboží ihned prodal; obchodník ale nepovolil, a cizinec odešel, aby se u jiného zlatníka zásobil. Tento byl ihned k službám a koupě byla by se brzy uzavřela, an cizinec, jakkoliv protestant, počal přemýšlet, že ten, který pro zisk své svědomí zaprodá, nebude zajisté také svědomitý v ceně a v hodnotě zboží, a že naopak ten, který spíše výdělek obětuje, než náboženství, jest zajisté mužem poctivým. Opustil rychle tento obchod a vrátil se do prvnějšího, kde poručil, aby mu zboží druhého dne do hotelu bylo posláno, že svůj odjezd odkládá, neb nejlepší záruka jest poctivé a neprodajné svědomí.

J. K.

Výroky sv. Petra.

Pani vévodkyni Las Caristat vykázali na onom světě místo, na které nikdy nepočítala.

Jednoho dne, (smíme-li tak říci,) zaklepala vznešená paní plna jistoty a dobrých nadějí na dveře rajske.

„Kdo je?“ otázal se sv. Petr a vyhlédl okénkem ve dveřích.

„Já,“ ozvala se vznešená paní.

„Který já?“ tázal se znovu sv. Petr. „Každý zve se já.“

„Což mne neznáš?“

„Nikdy jsem tě neviděl,“ řekl svatý klíčník.

„Myslila jsem vždycky,“ pravila paní hlasem poněkud pohrdavým, „že světci nebeští všímají si s výše blaženosti své věrných sluhův Božích na zemi. Zajisté známo ti ale aspoň jméno mé: Vévodkyně Las Caristat.“

„Co živ jsem je neslyšel,“ ujišťoval sv. Petr. „Čeho si ode mne přeješ?“

„Aj, čeho, ne-li, abys mi dveře ráje otevřel!“

„To nezávisí ode mne,“ pravil světec.

„Od koho tedy? Tys přece klíčníkem.“

„Pravda,“ řekl sv. Petr, „já jediný mám klíče od bran nebeských, leč bez rozkazu Božího nelze mi otevřít.“

„Divím se velice,“ pravila paní vévodkyně, „že se ti ještě rozkazu pro mne nedostalo. Víť přece Bůh, že mne na věčnost povolal. Čekání mne velmi mrzí.“

„Zeptám se,“ řekl sv. Petr. „Vejdi zatím sem. Máš-li jaká vysvědčení?“

„Jistě víc než třeba,“ odpověděla vévodkyně. „Zde, především potvrzení mého faráře, že jsem byla vždy dobrou ovečkou, a příkladem ostatním osadníkům: pravidelně obcovala jsem službám božím, o svátcích přijímala sv. svátosti, přispívala k potřebám chrámu, a sbírala almužny, kdykoli některý proslulý řečník duchovní u nás o dobročinnosti kázal. Zde jiné vysvědčení od starosty spolku lidumilů, že jsem se účastnila každého plesu i koncertu ve prospěch chudiny pořádaného. Tuto jiné od redaktora „Oznamovatele dobrých skutků,“ z něhož se dočteš, že jméno moje bývalo obvykle v čele seznamů do listu jeho zaslanych. Zde hled diplom, kterým jmenovali mne příznivkyní sirotčince a útulny pro starce. Zde jiný diplom, když jsem byla zvolena za pokladní ve spolku „Dobrého Pastýře,“ pro obrácení padlých děvčat, a zde ještě jeden, platící mně, jakož starostce spolku pro podporu služek a mladých dělnic, aby s dobré cesty nezbloudily.“

„Dost,“ řekl svatý Petr, „ukáži to všecko Pánu Bohu.“ Chtěl již odejít, když se mu zdálo, že slyší za dveřmi šramot, jakoby kdosi bázlivě za kliku bral. Svatý klíčník věda, co as šramot znamená, zatáhl provázek a dveře se otevřely. Na prahu stála mladá žena s rozpuštěnými vlasy. V bledé tváři zračila se hluboká bázeň; jako ve snách upírala zraky k zemi.

„Vejdi, ženo,“ vyzýval sv. Petr.

„Bojím se,“ zašeptala.

„Vejdi jen,“ opakoval světec, „zde není ještě ráj, ani předsíní ráje, toť jen světnička fortunečkova.“

Mladá žena vešla chvějíc se na celém těle. Vévodkyně Las Caristat ohlédla se poněkud přes rameno, leč sotva že uzřela příchozí ucouvla s ošklivostí a pohrdavě. „Ach fuji!“ zvolala.

Kdo jsi, ženo?“ tázal se sv. Petr.

„Hříšnice.“

„Všickni lidé jsou hříšníci,“ pravil světec. „Vyjímka jest zázrakem. Jak se jmenuješ?“

„Magdalena.“

„Přinášíš si vysvědčení počestnosti?“

Žena se zamlčela. Vévodkyně ujala se slova. — „Veliký svatý Petře, odešli prosím tě ženu tuto bez váhání na místo, které si již dávno zasloužila; pouhá přítomnost její zneuctívá toto místo. Jediné vysvědčení, jež s sebou ze světa přináší, jest asi potvrzení policejního komisaře, že byla zapsána v seznamu nepěkné společnosti.“

„Pravda-li to, ženo?“ ptal se sv. Petr.

„Ano,“ zašeptala tato hlasem sotva slyšitelným.

„Bůh rozsoudí sám,“ odpověděl sv. klíčník a podrubě chystal se k odchodu, když ozvalo se v síni skromué, ale rázné klepnutí. Sv. Petr otevřel a vpustil děvče, na jehož čele skvěla se již záře svatosti. Lehce, ušlechtilě vešlo do světnice a uctivě uklonilo se svatému knížeti, načež uzřevši Magdalenu s radostným výkřikem pospíšilo k ní a vroucně ji objalo.

„Jak Marie,“ zvolala vévodkyně, poznávši dívku, „ty, vzor našich dělnic, znáš tuto bídnicí a objímáš ji?“

„Arci, milostivá paní,“ odpovídala dívka, „vy zajisté nemáte práva k výčitce.“

„Co to znamená, Marie, sestřičko má?“ (poznávám totiž už dle zářivého znamení na čele tvém, žes ze sboru vyvolených), „vysvětli mi trochu ženinu věc,“ pravil svatý Petr.

„Jest mi říci vše?“ tázala se děva.

„Vše,“ odpovídal světec.

„Budiž. Šuď sám Bůh. — Ubohá Magdalena pracovala se mnou ve slušné dílně, kde ale dostávalo se jí jen velmi skrovného platu. Otec její byl mrtev, matka nemocna a malí sourozenci plakali hladem. Sama pracovala pro všechny. Tu nabídl jí kdosi v jiném domě místo mnohem výnosnější, kde ale hrozilo nebezpečí ctnosti. Váhala. I došla k milostivé paní starostce spolku pro ochranu mladých dělnic a vylíčila jí bídu svou. „Kdybyste vy se smilovati ráčila, a k službě mojí přidala, o kolik mi druhý pán přidává, zůstala bych, kde jsem a čím jsem, a rodina má netrpěla by hladu. Byl by to dvojnásobný dobrý skutek.“ „Moje milá,“ odpověděla paní vévodkyně Las Caristas, „z dívek nám svěřených dvacet úpí pod jařmem, tvému podobným. Bychom ale každé učiniti chtěli, čeho ty žádáš, bylo by mně platiti měsíčně padesát franků, a nahlížíš přece, že to nemožno. Cnost' tvá je mi sice velice drahou, dražší však musí býti ještě tobě samé, a oběť sebe těžší nesmí se ti pro ni zdáti obětí.“ A paní Las Caristas, kteráž oplývala bohatstvím, statky a zlatem, propustila Magdalenu přejíc jí zmužilost a trpělivost. Ubohá zbrojila se zmužilostí pokud mohla. Leč brzy zemřela jí matka nedostatkem obsluhy a sourozenci nedostatkem výživy: povolila. Přijala službu v nebezpečné dílně, vydělala denně o 25 centimů více a nedlouho po té byla ztracena.“

Vévodkyně chtěla při Mariině vypravování několikrát promluvit, leč pokaždé kázal jí sv. Petr mlčeti.

„Zlými náklonnostmi vedena,“ pokračovala děva, „chtěla jsem následovati příkladu Magdaleny a ucházeti se o službu v její dílně. Leč ona zabránila mi co nejrázněji. Zůstaň poctivou! Nevzdaluj se s cesty cnosti! prosívala

mne snažně. I poznala jsem chybu svou a poslechla. Ubohá klesala, ale vždy hlouběji. Hřešila arci velice, ale Bůh jest milostiv.“

„A spravedliv,“ dokládal sv. Petr. „Vyřídím mu vše.“ Za malou chvíli vrátil se opět.

„Nebylo mi možná mluvit s Pánem naším, rozmlouval s nejsvětější Matkou svou; vzkázal mi ale, bych soudil sám vedle pravidel mi určených. Nuže, raduj se Marie! V pravý čas sřekla jsi se dráhy nebezpečné a ve vítězném boji zachovalas nevinnost svou. Zaleť přímo do nebe, kde očekává tě koruna panenství. I ty, Magdaleno, děkuj Pánu nebes a země. Pamětliv čistého úmyslu, kterýž tě zprvu na okraj propasti přivedl, i příčinění tvého, abys Marii před hříchem zachránila, slitoval se nad tebou, udělil ti při smrti dar pravé litosti a ústy mými udílí ti nyní odpuštění. Nelze však vejíti do nebe se skvrnami.“

„O rci, svatý Petře, rci rychle, kde se očistím?“ zvolala mladá žena chvějíc se touhou a vděčnou radostí.

„Tuto jdi, Magdaleno, přejí, abys se brzo vrátila.“

Po té obrátil se sv. klíčník k ustrnulé vévodkyni. „Lituji, pravil, ale nezbyvá, než abych ti řekl, že každý dluh musí býti splacen. Dluh Mariin splatil Bůh Magdaleně odpuštěním, neboť ona přispěla dívčině ku koruně slávy. Zbývá ale nyní dluh Magdalenin a spravedlnost Boží žádá, abys ty splatila, čím ubohá se proti Bohu provinila, neboť bylas účastnicí pádu jejího. K splacení toho nestačí ale slavný tvůj erb: Vznešené jméno, důstojenství a bohatství ukládají také veliké povinnosti. Záslužné podniky, ku kterým jsi jméno svoje propůjčila, dokazují, že asi dobře pochopila povinnosti své; ale hříšný odpor tvůj, kdys měla pomoci dívce ochraně tvojí svěřené, nejtrpčí nouzí stížené, kteréž hrozilo nebezpečí hříchu, zároveň pak ošklivé přání tvé, abych ji z krajů nebeských zapudil, dokazují, že tvoje láska k bližnímu jen pokrytectvím byla a chloubou. A proto žádá Bůh, abys ty, vévodkyně Las Caristas sama odebrala se na místo, kam jsi ubohou Magdalenu poslati hodlala a to vzdor svým četným vysvědčením, či lépe ještě, právě pro četná vysvědčení tvá, neboť obviňují tě hlavně, že jsi sama nejlépe věděla, jakých ti Bůh povinností uložil.“

Jaké as bylo nejmenované místo? Z úst sv. Petra nedovídáme se toho, ale soudíce podle ustrnutí vznešené paní dobrodějky, poznáváme bohužel příliš patrně, že bylo jí vykázano místo, na jaké zajisté nebyla počítala, proto, že bližnímu nepřála, čeho sobě.

Jednoho předplatitele v každé vesnici.

(Hlas z Ameriky.)

„Wanderer,“ list německých katolíků ze Sv. Pavla ve Spoj. Státech píše: „Třeba nám více listů katolických. Dospějeme jich snadno, přesvědčíme-li lid o bludu, v jaký se zavést dal za našich dnů. Lid dával peníze listům nekatolickým nebo protikatolickým. Tím pomohl sám ku blahobytu bezbožnosti. Tím poněkud sám vlastního mistra prodal. Časopisů protestantských jen se hemží. Časopisů židovských všude záplava. My katolíci máme jich počet jen směšný. Čítajíce 7 až 8 milionů katolíků mohli bychom míti 70 až 80 listů denních. A měli bychom je, nebýt naší dobrácké prostoty. Nelitujeme obětí nezměrných, abychom . . . abychom snad stvořili listy řečené? Nikoli! podnikáme oběti, abychom jich nedospěli. Vyhazujeme každoročně několik milionů dollarů, abychom přispěli celému dešti poliček, prsíček v naše domy katolické na naše vlastní katolické líce.“

Aj toť rázná slova katolického listu, ráznější, než jaké zvykli jsme u nás, v zemi katolické a kdež přece v nemenší míře platí uvedené jím důvody.

7 až 8 milionů katolíků amerických žije rozptýleno mezi mnohem četnějšími miliony protestantů, u nás katolíci jsou většinou nezměrnou!

A co tu v zemi podniků literárních i jiných, co sbírek a spolků vykazujících celé sloupce dárců a podporovatelů, co peněz stoká se k ráznému úsilí, aby zkvétaly tyto podniky a jaké podniky? Ne-li zjevně protikatolické, tož aspoň úplně lhostejné ku všemu (citu) náboženskému, a zvláště katolickému. A jací tedy jsou řečníci podporovatelé a jaké peníze? Podporovatelé katolíci peníze katolíků!

List americký touží do katolíků amerických, že přispívají listům nekatolickým nebo protikatolickým, kdežto většina odběratelů těchto listů jsou přec jen nekatolíci sami, u nás ale většina odběratelů zove se katolíky!

Toť to pravé zlo, jemuž třeba odpomoci.

Toť vina, kterou třeba smýti s jména katolíků.

Přemýšlej o tom, vážný čtenáři i upřímná čtenářko, ať vidí svět a dozná, že i v srdcích českých bujně zkvétá vědomí katolické, že i u věcech víry dovedou rozvinouti ráznost mohutnou, a věru, že bylo by pak snadno zkvétati a zrůstati listům katolickým, že bylo by jim hračkou dospěti ideálu listu amerického, přejícího si jednoho předplatitele v každé obci, ano, že bychom ještě mnohem dále dospěli.

Dobré knihy a špatní čtenáři.

Nezřídka stěžujeme si do nedostatku dobrých knih a časopisů; leč budiž mi dovoleno tvrditi, že mnohem větší ještě jest nedostatek dobrých čtenářů či lépe snad čtenářů dobrých knih.

Kdo čte knihy špatné? Skoro každý. A kdo dobré? Skoro nikdo. Vejdětež do salonu brzy po vydání nové, bezbožné anebo nemravné knihy a ručím, že uslyšíte podobný as rozhovor. Domácí paní uvítavši hosta táže se ihned:

„Četl jste nový román, který tolik hluku ztropil?“

„Nikoli, milostpaní; znáte jej snad?“

„Právě jsem dočetla. Je to strašlivé. Nemohu se dosud zpatovat.“

„Aj, vždyť již jméno autora nevěstilo nevinnou morálku.“

„Vláda by neměla povolit vydání takového díla.“

„Je tedy velmi zlé?“

„Hrozně! uvidíte. Spisovatel hanobí všelikou víru, trhá svazky rodinné, a posměch a hanbu kydá na nejsvětější řády společenské. Obraznost jeho libuje si v neslýchaných podrobnostech“

„Totě věru hanebné! Musím dílo přecísti! Kde lze je koupiti?“

Toť obyčejný výsledek podobných, naříkavých duet. Čím horší kniha, tím spěšněji dbáme o koupi její; svědomí se tu sice trochu ozývá, leč výmluv se jen hemží, abychom je upokojili. Vždyť třeba přece znáti četbu nezdravou, a viděti jak mluví nepřátelé řádu společenského Kdybychom neznali zla, jak bychom podávali léku? A proto podporujeme jed, chtěje viděti, jak otravuje. Spisovatelé, kteří tyjí ze špatných knih, vědí příliš dobře, že hanebné řemeslo vynese jim summy mnohem bohatší než práce poctivá.

Dobré knihy marně ždají podobného osudu. Jich neočekává řada zvědavých nepřátel; ti kdož mají zalíbení v četbě skeptické nebo nemravné ani netuší, že máme také knih dobrých. Ti pak, kteří denně činí sliby na úmysl, aby přibývalo dobrých spisovatelů, a množili se obrancové sv. víry, vědí sice dobře, že tiskne se u nás čteně knih a časopisů dobrých, znají snad i jména jejich, zřídka je ale kupují a řídčeji ještě v nich čtou.

D r o b n o s t i.

Tlučte a bude vám otevřeno. Na Sv. Horu putují od dávna také Němci až z Bavor. V úterý po Sv. Duchu bývá jich tolik, že k vůli nim i Příbramští kněží a z vůkolí sem přicházejí, aby vypomohli v zpovídání přemoženým (denně 2—3 tisíce kajících) duchovním Svatohorským. Zvláštní jest jejich průvod (Einzug), jež konají všechny processí za sebou. Tu se rozlehá jich „heilig“ mocně po ambientech jako vojenský paján (zpěv do boje); modrobílé, a červené prapory vlají v rukou mužů i žen, tak že divák bývá unesen tou manifestací jejich pevné víry. Oni se nestydí za žádný projev nábožnosti své, co cítí v srdci to dají i z venčí znáti. Zvěčnělý děkan Ondrák nazýval je vždy „die braven Baiern“ = hodní Baboráci.

Zajímavé jest, jak umí si hledat kněze ku sv. zpovědi.

Ráno ve 3 hodiny, kdy vše nejlepe spí, zatlukou na dvěře děkanství Příbramského, a vzdor tomu, že děvečka brání vstoupiti, porazí tuto, vzhůru přes schody — a znovu tlukou na dvěře děkanovy i kaplanův — a neustanou prositi a žebrati, jako nezbedný přítel v Evangelii. Nic platno, vstát se musí, ale za to vděčná práce na spáse těch duší chrabrých ve víře Bavorův.

Tací jistě se dotlukou otevření brány nebes, těm ani sv. Petr neodolá.

Upřímné vyznání. (V kupé na dráze z Ústí do Teplic).

„Kam jedeš příteli?“

„Vezu chlapce do Bohosudova.“

„Ty takový liberal dáváš chlapce do ústavu k jesuitům? kterak se to srovnává?“

„Dobře, nechci, aby byl takový, jako jsem já.“

D.

Krkavčí matky se množí. Na jednom poli u Rossbachu (okr. ašského) našli dne 11. t. m. mrtvolu novorozeného děcka, které tam byla téhož dne 30letá služka Barbora Trägerová tajně porodila a násilně usmrtila. — Téhož dne vylovili z rybníku v obci Turovce (okr. počáteckého) mrtvolu novorozeného hošika, která tam již delší dobu ležela. Při pátrání po matce byla tato v osobě 28leté služky Antonie Jirsovy zjištěna, která se při výslechu přiznala, že před svatodušními svátky živé děcko porodila a je do onoho rybníka hodila.

Několik neznabohů ve Vídni usneslo se, zaváděti v Rakousku upalování mrtvol, oč i k vyšším úřadům zažádali, avšak žádost tu dolnorakouské místodržitelství zamítlo naprosto, jsouc v té věci úplně stejného náhledu s ministeriemi vnitra i osvěty. Za důvod uvedena mimo jiné také ta zkušenost, že vzdor úsilí všestrannému nikde nechce tato novota zdomácněti a oblíby docházeti.

N á v ě š t í.

Pl. t. odběratele, kteří nám předplatné dosud dluhují, uctivě žádáme, aby je, pokud jim možno, zaslali si neobtěžovali.

Obsah „Obrany víry“:

Mimořádné sezení. (Či jak reformatoři sami o sobě mluvili a psali.) — Zbraň missionářova. (Ke dni sv. Petra a Pavla.) — Dypuytren, či lékař a kněz. — Hospodářství spolkové a Bohoslužba (od Brsiny) — Hrdina lásky křesťanské, aneb, není kněz jako kněz. — Nejlepší záruka. — Výroky sv. Petra: Paní vévodkyni Las Caristat vykázali na onom světě místo, na které nikdy nepočítala — Jednoho předplatitele v každé vesnici. (Hlas z Ameriky.) — Dobré knihy a špatní čtenáři. — Drobnosti.

Nakladatel, vydavatel a odpovědný redaktor: PETR KOPAL.

Tiskem knihtiskárny Cyrillo-Methodějské (J. Zeman a spol.) v Praze.

OBRANA VÍRY.

Časopis věnovaný zájmům katolickým.

Vychází 5. a 20. každého měsíce. — Předplatné pro Prahu: celoročně 1 zl. 75 kr. čtvrtletně 45 kr. Poštou pro Prahu i venkov celoročně 2 zl., čtvrtletně 50 kr. jednotlivá čísla po 8 kr. — Kdo předplatí na 5 výtisků, obdrží šestý nádavkem 5 výtisků prodává se v administraci za 30 kr., 20 za 1 zl., 100 za 4 zl. — Administrace v Cyr.-Met. knihtiskárně v Ostrovní ulici, redakce na Vyšehradě č. 69.

K jubilejní slavnosti Svatomethodějské.

Nadešla doba pro nás posvátná, přiblížil se svátek našich věrozvěstů sv. Cyrilla a Methoda, kdež vrcholu dojití má jubilejní slavnost Svatomethodějská. Kde Slovan, jenž by při pouhém jmenování těchto jmen radostně nebyl dojat.

Při pouhé upomínce na ty, již nám víru, osvětu a — řekněme to krátce — vše dali, radostí srdce usedá.

Jako hvězdy jasné třpytí se na obloze slávy slavské Cyrill a Method, a s úctou nevyslovnou kloní se jim každý, komu v žilách se proudí krev slávská.

Cyrill — Method — Velehrad jsou kouzlem divotvorným, jež naplňuje útroby naše a ku svaté rozněcuje nadšenosti.

V různé větve jsme rozděleni; avšak všickni ze společného zdroje čerpáme, ze spásanosného působení sv. našich věrozvěstův: zde všickni se sjednocujeme.

Ta slavnost rodiinná bývá nejšťastnější, při níž neschází bratr ni jediný.

Nuže nastala doba, kde o všeobecném svátku vše to, co se víže na jménech Cyrilla a Methoděje, co na paměť uvádí posvátný Velehrad oslavovati máme.

Sjednotmež se u společném svátku a tak budeme — ačkoliv jsme tělem vzdálení — duchem, srdcem spojeni.

Oslavujmež všemožně svátek ten; nebudiž vísky, chatrče v celém slovanském světě, kdež by způsobem svým oslaven nebyl svátek ten.

Každý stav, každý spolek oslav dni tyto posvátné, zařizujme památky, putujmež ku kolébce slávského učení — na posvátný Velehrad, — ku hrobu sv. Methoda, abychom dokázali, že k němu lneme touž horoucí láskou jako předkové naši, o nichž životopisec sv. Methoda praví, že v den jeho pohřbu „nesčíslné množství lidu shromáždilo se a provázelo arcibiskupa svého, oplakávající dobrého učitele pastýře mužští i ženské, malí i velcí, bohatí i chudí, svobodní i sluhové, vdovy i sirotci, jinozemci i domácí, neduživí i zdraví.“

Dne 4. července t. r. ve svatvečer po vlastech našich vzplaňtež ohně slavnostní a ku pátému červenci odsýlejte ze všech končin radostné projevy v telegramech, spisech na posvátný Velehrad, aby společná tato oslava u památkách a památnostech budoucím věkům byla ku povzbuzení, ku

vzpružení a roznícení, aby hlásala k duchovním otcům našim, sv. Cyrillu a Methoději, vděčnost slávských synů a dcer.

Láska vynalezává, a tu kolik srdcí slávských bije, tolik návrhů na oslavu. Předstihujmež jeden druhého, zápolme u šlechetné snaze!

„U všech nových národů i dávných
Chválu měli vážní předkové,
I my vlastenci a bratrové
Slavme slavně slávu Slávů slavných!“

Papežové, kteří byli nuceni Řím opustiti, byvše k tomu donuceni, ponejvíce násilím mocí světské.

Jeho Em. kardinal Manning, arcibiskup Westminsterský, dovozuje, že svatý Otec násilí na něm nyní páchané vítězně odrazí, a že opětně časy blahé církvi nastanou, ba nastati musí, podává na doklad toho seznam papežů, kteří násilím z Říma byli vypuzeni, ano i na půdě cizí zemí musili, kterým mnoho bylo vytrpěti útisků, aniž by účelu, vyhladiti papežství, dosaženo bylo, které vždy v nové moci a slávě velkolepé povstalo.

Počet papežů vypovězených, z nichž někteří i na cizí půdě život dokonali, jest dosti značný, šest a čtyřicet totiž, což jest celkem asi šestý díl veškerých zástupců viditelných na stolci Petrově.

Prvý papež, který z Říma byl vypuzen, byl první zakladatel biskupského stolce římského, sv. Petr, který šest roků po založení biskupství byl vypovězen.

Císař Trajan vypudil svatého Klementa na Chersones, kde našimi svatými věrověsty Cyrilem a Methodem jest nalezen a jeho ostatky do našich zemí přineseny.

Císař Gallus učinil podobně papeži Korneliovi.

Císař Konstantius vyobcoval papeže Liberia do Thracie.

Theodorik uvěznil v Ravenně papeže Jana I.

Justinian přinutil Silvestra a Vigilia Řím opustiti a Konstant vyobcoval na Krim papeže Martina I.

Pro vnitřní nepokoje a pronásledování opustil papež Lev III. Řím a král italský přinutil Jana VIII., aby hledal ve Francii si útočiště.

Otto I. zapudil z Říma Jana XIII. a přinutil Benedikta V. přebývati v hrozném ponebí.

Proti-papežem byl vypuzen Benedikt VIII. a před vzbouřením musili uniknouti Jan XIII., Jan XV. a Řehoř V.

Papež Benedikt IX. byl nucen dvakráte opustiti Řím, jakož i Řehoř VI. a Alexandr II.

Řehoř VII., poněvadž miloval spravedlnost, zemřel ve vyhnanství.

Bídne zákeřnictví odstranilo z Říma Innocencia II., povstání vypudilo Eugenia III. a Hadriana IV.

Alexandr III. byl několikráte nucen Řím opustiti.

Dále vypovězeni byli Lucius III., Řehoř IX., Innocenc IV., Urban IV., Bonifac XI. a Inuocenc VII.

Vojsko nepřátelské, které se zmocnilo Říma donutilo Jana XXIII. k útěku, rovněž i způsobilo, že zahrnání jsou Eugen IV. a Kliment VII.

Potom Bůh dopřál dlouhého pokoje papežům, až ku době Pia VI. Pia VII. a Pia IX., kteří všichni nuceni byli Řím opustiti.

Souhrnem veškerých jmen těchto papežů, když zřetel béréme k těm, kteří více než jedenkrát byli nuceni Řím opustiti, obdržíme plný počet šest a čtyřiceti, ku kterým ještě jest přičísti ony svaté muže papeže, kteří mučednictvím život svůj skončili.

Tak tedy nacházíme mezi 263 papeži, kteří na stolci Petrově seděli, 82 buď mučovníků, buď žalařovaných neb vypovězených papežů.

Protož zajisté po pravdě mohl svatý Otec Pius IX. v roce 1857 ve Florenci toto významné slovo pronést: „Na pevné skále: Skálou jest Kristus.“ Však od oné doby, kdy sv. Petr založil sídlo své biskupské v Římě, kolik zaniklo království, kolik pominulo říší, kolik vymřelo rodů panovnických?

A papež? O tom nejlépe svědčí nepřetržitá řada nástupců.

Vyhnaný papež vrací se opět ku svému stádcí, ujařmený odráží své nepřátely, oloupený nabývá svých statků a zemřelý opět v nové povstane síle ve svém nástupci. Nechť vysvětlí rozum lidský tuto podivuhodnou řadu nikdy nevymírajících papežů, ano přece vše, co zde na světě, jest nestálé!

Ano, papežství trvá a bude trvati až do skonání věků, byť počet utiskovatelů byl sebe větší a zdánlivá obrana papežů nedostatečná.“

J. V. S.

Kostel sv. Jenovefy.

Ludvík XV. roznemohl se těžce za pobytu svého v Metách. Věrní obyvatelé pařížští vyprosili mu ale zdraví před ostatky sv. Jenovefy a z vděčnosti učinil král slib, že vystaví basiliku na vrchu, kterýž nesl jméno světice.

Vyvolil nejvyšší místo jeho blíže brány papežské, zasvěcené poutí papeže Eugena III. do opatství. Brána papežská byla blíže Estrapady (popraviště), kde konali studia svá katolíci, kde plálo ohnisko čisté reakce jejich z doby Restaurace a po roce 1830.

Soufflot, stavitel králův, vykreslil tedy plán kostela, kterýž rozměrem svým měl býti Paříží tím, čím Římu velechrám sv. Petra. Žel, že na obou těchto budovách patrný jsou známky pohanské renaissance, převládající v časech tehdejších, což arci zvláště platí o chrámu sv. Jenovefy. Přece nelze popírat, že by nikdy pohanství nebylo projevilo myšlenku, vztyčiti obromně chrámy na hrobech sv. Petra a Jenovefy. Jasně zřítí tu lze jen úctu a nadšení těch, kdož znajíce a milující světce svoje, hroby jejich oslavovali.

Ludvík XV. položil kámen základní dne 6. září 1764, když bylo již sedm let na základech pracováno.

Leč král nevěren slibu Panně Nanterreské danému, pokojně k tomu přihlížel, že zároveň s chrámem vděčnosti vyrůstá i budova beznáboženství a filosofismu. Filosofism, jehož králem jmenován Voltaire, hrozil zaplaviti nezměrnou budovu posvátnou a smutné rakve Voltaireova a Rousseauova měly zaujati místo stavitelem upravené pro ostatky sv. Jenovefy.

Přemnozí tušili již již blížící se bouři, tušili zlobu, kteráž s jásotem vrhne se na posvátný útulek katolíků. V příčině předtuchy této dočítáme se v níže uvedených verších současného básníka slov věru prorockých:

Posvátný se chrám v královském městě vypíná,
města ou důstojný i svaté patronky dům.
Zbožnosti liknavá, liché tu hromadiš pocty,
nehodniť časové jsou poctivých snažení tvých!
Dřív než Bohu v hlavním, chrám vystavíš velebný městů
z chrámu i města Boha vypudí nevěrectví. *)

A věru, ještě nedokončeny velebné klenby svatyně, kdy již rozhodoval o ní zákon nevěrců, kterým v den 4. dubna l. P. 1791 ustanovena za pohřebiště mužů

*) Templum augustum, ingens, regina assurgit in urbe;
Urbe et patrona virgine digna domus.
Tarda nimis pietas, vanos moliris honores!
Non sunt haec coeptis tempora digna tuis,
Ante Deo in summa quam templum erexeris urbe,
Impietas templis tollet et urbe Deum.

velikánů a nazvána Pantheonem, chrámem všech bohů, kteréžto jméno vydlužili si Francouzi od Římanů, kdežto římský Pantheon vysvěcen byl od papežů za křesťanské pohřebiště svatých mučovníků.

Tak po patnácti letech učiněn ze starého, křesťanského hřbitova sv. Diviše pohanský hřbitov knížete podsvětí, kterýž tenkrát zvítězil.

Ostatky sv. Jenovefy zůstaly v chrámě ještě několik dní, po té odneseny do kostela sv. Štěpána a odtud do mincovny, kdež zničena drahocenná skříňka, jejíž některé části byly ze zlata zpracované rukou sv. Eliška. Kostí světců, které na štěstí nebyly ve skříni všechny, spáleny konečně dne 5. prosince 1793.

První, jenž uložen byl k věčnému odpočinku v Pantheonu byl Mirabeau. Vyčerpán a sestárlý ve 42 letech zvolal krátce před smrtí: Jest mi, jako bych slyšel pohřební průvod Achillov.

A v pravdě uchystaly mu pohřeb druhu Achillova; průvod mčřil míli zdělí, jako procesí pořádané na počest ostatků.

Neudály se arci zázraky, ani znamení, náboženství nebylo lze spatřiti v průvodu, za to však dne 21. září 1794 hozena mrtvola jeho lidu, kterýž ji rozápál a na jeho místo uložen Marat. Ale i tento nedočkal se tu delšího odpočinku, neboť již v únoru roku následujícího vyhozena i jeho mrtvola.

Druhý pohřeb uspořádán tu Lepeltierovi Saint-Fargeau, zavražděnému v předvečer smrti Ludvíka XVI. rukou královského gardisty Parise. Lepeltier čítal teprv 32 roky a toužil velice po slavném jméně. Mimo nadání dostalo se mu vyplnění této touhy arci jinak, než si byl přál. Nevěřci proslavili jméno jeho a učinili mu pohřeb muže velikána.

Chénier popisuje obřad civilního toho pohřbu:

Poloobnažená mrtvola položena na pěkné antické lože, jedno rámě zůstalo svislo jakoby vyzývající ku pomstě. Hluboká, zející rána na hrudi byla odhalena a krvavý šat zavěšen na dýce v podobě praporu. President vystoupil k mrtvole a položil jí na hlavu dubový věnec slaměnkami zdobený.

V Pantheonu nakupily se nesčíslné davy v prázdných prostorách, že nebylo lze zjednatí místa průvodu. Obnažená mrtvola svezla se na stupních kostela v neslychané tlačenci s lůžka a byla by málem bývala zašlapána.

Případnými jeví se tuto slova Guizotova, kterýž mluvě o Pantheonu pravil: Nejslavnější mrtví potřebují zajisté, aby odpočinuli ve chrámech, kde každým dnem hlášána nesmrtelnost duše, a pocta jejich zůstává nevýslovně chladnou, ba urážlivou, není-li spojena s poctou Boží.

Konečně však veliký duch Napoleonův uznal zločin na chrámu spáchaný a ustanovil, že má býti vrácen bohoslužbě katolické. Těla slavných mužů nechal pohřbena v kostele. Ludvík XVIII. dal později vymazati nápis: „Velikánům vděčná vlasť“. Červencová revoluce zmocnila se po té zase chrámu, odstranivši i kříž zdobící jeho věž, ale druhé císařství vrátilo zase kostel prvotnímu účelu. Nejnovější rozhodnutí v příčině kostela stalo se konečně dne 26. května t. r. kdy předseda republiky Grévy dekretem oznámil lidu, že z chrámu učiněno bude zase jen světské pohřebiště slavných mužů francouzských. Téhož dne i následujícího hrnuli se jak píše katol. denník *la Croix* katolíci pařížští davem do nádherné svatyně, a slzíce proklečeli na modlitbách celé řady hodin, obcující službám Božím naposledy tu konaným. Tisíce svící věnovali ku počtě drahé patronky své, s níž bylo se jim loučiti, že celý vnitřek chrámu v jediném moři světél plál zároveň libou vůní dýchaje z nesčíslných květín a kytic, věřícími snesených. Konečně však zachvěla se srdce přítomných a všechna líce zbledla, když tichem nerušeným ozval se hrubý hlas strážníků civilních: „Zavírá se!“

Hlasité štkání rozlehlo se posvátnou klenbou a zraky naposled obracely se ku drahým ostatkům a zdlouha, váhavě ubíraly se smutné davy k domovu.

Jak dlouho as zůstane Bůh tentokrát z domu svého vypuzen?

A—s.

Básníkuv hřích.

(Výroky sv. Petra.)

Ubohá duše vzdychala již drahý, drahý čas v očistci.

Její anděl Strážce přicházel velmi často ji potěšit; pravil jí, „že mezi těmi, kteří ji milovali na zemi, jen malo řídkých přátel si na ni zpomíná a za ni se modlí.“

„O!“ vzdychala duše, „kdy, ach, bude konec mému pokání; kdy, ach, se lidé dosti za mne pomodlí, aby Bůh, má Láska, mne přijal před Svou tvář?“

„Nevím,“ odpověděl anděl Strážce, „dovfám, že již brzy; Bůh jest nesmírně dobrý; nedopustí, abys jen okamžik déle trpěla, nežli třeba.“

„Ach, nemyslela jsem, že bych byla tak trestuhodná,“ pravila duše.

Duše, která takto vzdychala, byla duše umělce, básníka, jenž, nadšen idealem, nepodal světu nikdy obraz hanebný. Nepředvídaná nemoc učinila konec jeho žití, a mladá jeho duše octla se před soudnou stolicí Boží. Litoval svých chyb a přijmul před smrtí sv. svátosti; ale ze svých poklesků podržel, ačkoliv byly odpuštěny, některé skvrny, za které musel pykati v tomto místě trpkého bolu, kam se přinášejí nevyslovné naděje, naděje přijíti jednoho dne do nebel!

Jednoukrát naříkala duše básníkova více než obyčejně; tu přistoupil opět její anděl Strážce v celé své zářící kráse. Na skvělém a něžném obličejí spočíval jako lehký závoj trudnomyslnosti.

„Pojď se mnou!“ pravil.

Toto řka, zahalil duši do svého bílého pláště.

Když za okamžik duše mohla viděti, co se kolem ní děje, spatřila se ku svému podivení na zemi, v skromném a hezkém řemeslnickém bytu ve středu velikého města.

Pokojík byl vkusný, ale jednoduchý.

Otevřeným oknem bylo viděti do krásné zahrady, náležející k protějším hostinci; jemné paprsky podzemního slunka vnikaly do pokoje a s nimi hlahol zvonů, které věřící k nešporám svolávaly; byla neděle, odpůldne.

Dvě ženy, matka dosud mladá a její dcera seděly u kolébky, v které dřímalo krásné děcko.

Matka povstala, oblekla se, a když odcházela, pravila: „Marie, vrátím se hned po nešporách. Otec také asi nezmešká; pak se projdeme po břehu naší řeky.“

A matka políbila spící děcko, a odešla.

Dívka se z počátku chvíli modlila, pak se dívala oknem, na to se přiblížila k stojanu, na kterém leželo několik knih.

„Aj“ pravila, „tuto knihu ještě neznám.“

Její otec, vracaje se jednoho dne k obědu, viděl ji, mezi jinými dobrými knihami, a koupil ji.

Anděl pokynul duši, aby se přiblížila, a ubohý básník se zachvěl, neb poznal své dílo, ne snad špatné dílo, ale v této básni nalezalo se několik vášnivých listů, které mladá dívka čísti nemá.

„Kéž bych ji mohl zadržeti;“ pravil k svému anděli Strážci.

„To nemůžeš, jest svobodná,“ odpověděl anděl.

A básník čekal s úzkostí, co bude dívka dělati.

Mladá dívka otevřela knihu; četla v ní několik veršů, a zavřela ji. Již ji chtěla opět uložit, když přece proti výčtkám svého svědomí, ji opět vzala, usadila se k oknu, četla nejdříve jakoby nerada, potom se zvědavostí, a konečně s vášní. Za čtení odrážel se v jejím inteligentním a čilém obličejí účinek, jaký nebezpečné čtení v její duši působilo. Její čistý a veselý pohled se zasmušil, a hned na to zaleskl podivným žářem.

Když dočetla báseň, počala snít. Nebylo pochybnosti, její duše byla dotknuta v své čistotě; poznala věci, o kterých neměla zvědět; pocítila nevyslovitelnou touhu, která rušila klid její, tento dříve tak hluboký klid.

Ubohý básník byl zahanben, zoufalý, netroufal si ani pohlédnouti na svého anděla.

„Ach, co jsem zlého jí učinil,“ pravil. „A to je snad jen začátek! Já první vrhl zmatek do této duše, já ji uvedl v zem neblahých klamů. Ach, jsem velice trestuhodný a nešťastný! Věděl jsem, že, nechá-li mne Bůh tak dlouho v očištění úpěti, že jsem to zasloužil. Nyní jsem s to změřiti velikost mého provinění. Ó, kéžby spisovatel rozmyslí si dobře, jaké zlo může nebezpečná stránka působiti!“

„Potěš se!“ pravil anděl. „Bůh tě očišťuje jako Otec. Ano, byl's nerozumný, aniž bys byl špatným, ano zanechal jsi po sobě několik listů, které jsi neměl psáti. Ale moc Boží jest nesmírná; ty jej miluješ, toho láskyhodného Boha, tys litoval; on nedovolí, aby těchto několik listů uškodilo Jeho slávě a tvému štěstí.“ Po těchto slovech ukázal mladou dívku básníkovi. Klečíc před sochou Neposkvrněné Panny prosila se sepjatýma rukama za odpuštění, že neodolala neblahé zvědavosti. A pokoj uhostil se v její duši, a z duše odrážel se na jejím čele.

Básník zachvěl se blahem.

„Jak dobrý jest Bůh!“ pravil. „Zachránil duši, kterou bych byl v zkázu uvedl.“

„Ano,“ pravil anděl, „Bůh jest dobrý a tak nesmírně milosrdný, že nikdo není s to to pochopiti. Pojď, následuj mne, nyní uvedu tě do nebe.“

Milosrdná sestra.

Před několika lety byli hrabě a hraběnka z L. pozváni, aby uvedli svoji dcerušku Anežku do kostumního věnečku, který pořádala vysoká šlechta v hlavním městě V. . . . Anežka byla velmi krásná, jednoduchá a zbožná.

Měla bratra; ale v době, kde zuřila válka na jihu, vstoupil otec i syn pod prapor dobrovolníků, aby v Bosně za svobodu utiskovaného lidu bojovali. Když po ukončeném boji otec svého syna na poli válečném mezi mrtvými hledal, uslyšel cvakání hodinek, a ohlížev se kolem, poznal mrtvolu svého syna. Syn jeho ležel s obličejem k nebi obráceným; na ztuhlém srdci cvakaly dosud jeho hodinky.

Uplynulo více let. Anežka vyrostla; musela býti uvedena do světa. I vyprosila si od své matky dovolení, aby si směla sama kostým k zábavě vybrati, jaký, to že jest její tajemství. Poněvadž byla Anežka velmi rozumná a i trochu rozmazlená, vyhověla jí hraběnka z L. velmi ráda.

V masopustný úterý byla Anežka netrpělivě v matčině pokoji očekávána.

Pojednou dveře se otevřely. Na prahu objevila se bledá a pohnutá milosrdná sestra sv. Vincence de Paula — Anežka. Anežka vrhla se k nohám své matky: „Odpusť, matinko. Zapřísahám tě, abych směla budoucně tento oblek nositi. Dovol, abych směla vstoupiti do kláštera milosrdných Sester. Ošetřovati osiřené dítky a opuštěné starce v našem velikém městě, to bylo mým snem; to bude mým štěstím! Hrabě a hraběnka zůstali jako omráčení. Jejich jediné dítě, zbožňovaná Anežka. Proud slzí vyřinul se jim z očí. Matka podala své dceři ruku, aby ji pozvedla, pak pohledla ku kříži, u jehož nohou leskly se jeho ostatky, hodinky milovaného syna zemřelého na poli válečném.

„Dala jsem již jedno dítě vlasti,“ pravila, „dám druhé Bohu, ani Bůh a vlast je ode mne žádají!“

Anežka vrhla se matce kolem krku, otec ji pojal ve své náručí.

„Odpusť, matinko, odpusť! Pojďme dnes večer do kláštera Sv. . . . a vyproste mi čest, abych brzy směla obléci šat, jehož nejsem dosud hodna. To bude náš ples, má výtečná matinko.“

„Ano. Ty budeš prositi, Anežko, já nemohu, než plakati. Ale slzy jsou též prosbou. Zítra budu šťastna, drahé dítě, ale dnes, dnes mě nech plakati.“

(Dle francouzského J. K.)

Rovnost v katolické Církvi

aneb

proč chodí kapucíni bosí a biskupové jezdí v kočáře.

(Eugen de Margerie.)

Starý Hubert, mydlář, měl velmi ošklivou vadu: cokoli viděl a slyšel, posuzoval nepříznivě a haněl. Proto dopouštěl se velmi často nespravedlnosti, sám pak byl nenáviděn a nešťasten, neboť duše jeho byla neustálým ohniskem zpourey a zlosti.

Přece měl ale přítele upřímného, kterýž dříve sedmkrát jazyk v ústech obrátil než bližního obvinil, a který vždycky pečlivě trochu vody naléval do silného vína Hubertova. Byl to starý Špalek, prodavač kaštanů. Výklenek, ve kterém Špalek kaštany pekl, byl přímo vedle krámu „Bručilova,“ jak lidé Hubertu byli přezdíli, a proto nezřídka naskytala se oběma příležitost k hovoru.

Jednoho dne ubíral se po chodníku kol obou krámů vážný kapucín. Bosé nohy jeho byly podle řadového předpisu pouze přepjaty koženými řemínky sandálů.

„Špinavý bosák! zahučel Hubert. Jakoby aspoň střevíců obouti nemohl.“

Nedomluvil ještě, když přijížděl ulicí kočár. Nebyl nový, ani skvostný, oři netřpytili se zlatem, ba ani vozka nebyl zlatem přemován. Hubert postřehl ve voze roucho fialové. Byl to biskup odjíždějící, aby uděloval svátost biřmování kdesi ve vzdálené vesnici.

„Ejhle! Vizte jen toho náčelníka farářů, jak po nás stříká blátem. Třeba mu jezdit v kočáře! Nevídáno! Nelze mu arci choditi pěšky, jako obyčejnému smrtelníku!“

Otec Špalek pozdravil uctivě řeholníka i biskupa a od obou dostalo se mu vlídného poděkování.

„Jak tě jen spokojiti, milý Huberte,“ pravil, když se oba byli vzdálili.

„Po prvé kráčí tudy kněz téměř bos, jako chudina: a ty kážeš, aby se obouval.“

Po druhé jede tudy biskup v kočáře a ty zase horlíš, chtěje, aby chodil pěšky.

Věz, že oba nespravedlivě a přísně soudíš.

„Bodejť! Mně ničeho nenamluvíš! Tvůj kapucín, nějaký synek venkovský, dal se na žebráka nemaje chuti ku práci; a biskup, aristokratický panáček, kterýž se bojí, aby se nepošpinil ve styku s lidem.“

„Aj výborné! Dokáží ti, jak se mýlíš. Znáám je oba velmi dobře a proto věz, že:

Bratr Jeroným, kapucín, jest syn millionáře. Starší bratr jeho jest generálem a mladší nedávno pojal za choť mladistvou vévodkyni... Jemu samému otvírala se nejskvělejší budoucnost, když uslyšel náhle v srdci volání Hospodinovo, aby opustil radosti a zábavy tohoto světa, i bohatství a důstojenství a věnoval se službě bratří svých, chudiny. Nezavrhl vznešenou tuto myšlénku. Rozdal celé svoje jmění ústavům dobročinným a chudině a konečně daroval i sebe vstoupiv do řádu kapucínů. Nejchudším všech chudých se učiniv, oblékl se ve hrubou řizu a za pokrm vyvolil zbytky, jimiž by zhrdalo choulostivé hrdlo tvé, za lůžko přijal tvrdý slamník, o kterém bych nepřisahal, že by ti k spánku lahodil a posléze pozorovals sám, že sřekl se i nejpotřebnějšího, totiž obuvi. Miluješ chudinu nade všecko a myslil, že jí takto chudobu snesitelnější učiní. Či neukázal jí, jak milou jest Bohu pravá, pokorná chudoba, že lidé statky pozemské a štěstí i důstojenství opouštějí, aby jí dospěli?

A jaká jest práce otce Jeronýma? Vyhledává nešťastníky ve tmavých dírkách podkrovních, navštěvuje nemocné v nemocnicích, i vězně v žaláři,

pochovává mrtvou chudinu a k popravisti doprovází odsouzence. Není dobrodiní, jehož by nevykonal; nedovedl bych vyříkati nekonečnou řadu bídných a nuzných, kterým, sám chudý jsa, pomohl, plačících, které utěšil a k úsměvu přivedl, zoufalých, jež od věčného zahynutí vysvobodil, a duší, které spasil. Potrava jeho, jak jsem ti již řekl, jest potravou žebráckou a přece přecasto ještě nosívá ji polovinu chudým matkám, aby hladové děti nakrmily.

Což tedy zlého činí chodě bos? Či nejsou sandály odznakem chudoby a částí jeho oběti? Ty i já, milý brachu, měli bychom uctivě zlíbatí stopy otce Jeronýma a nejsme hodni, abychom rozvázali řemínky jeho obuvi.

A biskup? Pravils, že aristokrat — že bojí se styku s lidem, že jím pohrdá. Patrně, že nejsi našincem! Jinak věděl bys, čím se milostivý pán netají — že kolébka jeho pod slaměnou střechou stála. Byl nejprve ministrantem; farář miloval jej velice, neboť vynikal zbožností a rozumem; i učil jej latině a poslal konečně do semináře. Po vysvěcení byl kaplanem, farářem, vikářem a že zbožností, horlivostí a učeností všechny druhy svoje předčil, posléze i biskupem. A přece nezpyšněl. Dnes viděls po boku jeho ve voze jiného kněze, vikáře; leč jindy, nezapomeň se ohlédnouti, uvidíš vedle něho starušku v bílém vesnickém čepečku. Toť matka pana biskupa.

Neustaneš-li dosud vyčítati mu jízdu v kočáře? Či nedoznáváš, že v osobě syna rolníka dospěvšího vlastní zásluhou k nejvyššímu důstojenství církevnímu uctěn celý stav rolnický? A zdá se mi vždycky, že bílý čepeček stařečnin v povozě biskupově krásným jest odznakem pravé rovnosti, jakou naléztí lze jen v naší církvi svaté.

Či horlíš do ministrů a vyslanců jezdicích v kočáře a lékařů, kteří rovněž povozů užívají? Či není důležité, aby ministři a vyslanci, zastupující panovníka svého, skvěli se časem v přepychu královském? Či bylo by lékaři možná dojítí pěšky ku všem nemocným celého okresu?

A nejnak i biskup, kterýž je zástupcem Božím, vyslancem církve a náboženství. Sluší se také a zvykem jest, abychom rozeznávali důstojenství vznešených osob dle zvláštních odznaků. Generálové září zlatými epauletami, úředníci odívají se v řízy červené: proč by jen fialové roucho biskupů a zlatý kříž jejich měly býti zbytečnými a nepřístlušnými?

Proč by neužívali povozů? Či není čas věcí drahocennou pro osoby, kterým svěřen byl důležitý a těžký úřad? By pěšky chodil biskup z dědiny do dědiny, kde svátost birmování udíleti hodlá, rci sám, odkud nabral by času i sil? Jak mohl by obcovati tu prohlídkám kostelů, tu církevním obřadům, kdež přítomnost jeho všechny přítomné povzbuzuje a k horlivosti pobádá? Ať krátce dím, sotva s poloviny dobře by vykonal! — Je-li to také přáním tvým?"

Hubert neodpověděl, leč nejsa srdcem zlý, uvažoval tentokrát dlouhou řeč přítelovu, a věru, že se mu zalíbila.

Večer, když se pan biskup vracel, dostalo se mu již dvou uctivých pozdravů, a na zejtrí, sotva že Hubert zdaleka uzřel dlouhý vous kapucína, Otce Jeronýma, rozběhl se mu vstříc a s nadšením líbal vyhublou ruku jeho, až sousedé s ustrnutím hlavami kroutili a Špalek se s úsměvem „Zdravas Maria“ pomodlil.

A—s.

Trůn stařícké duše.

Normandská legenda.

Jednoho času zastavil se u vesničky v Normandii starý poustevník. Sedl si na kámen vedle cesty, aby si po namáhavé chůzi trochu odpočinul. Podivný zjev starcův ve vetchem šatě řeholním, který sem tak z nenadání do tohoto zákoutí daleko od světa hluku zavítal, vzbudil všeobecnou zvědavost vesničanů. Krátce na to byl obklopen dětmi i dospělými. Po chvílce přiblížil

se k němu dobrosrdečný jeden sedlák se slovy, aby neodepřel domu jeho pohostinství a na další pouť se krmí posilnil.

Kmet vážně pohlédna k němu zavrtěl hlavou, že nabízeného pohostinství přijati nemůže.

— A proč, ctihodný otče, vždyť jsi umdlen? Jaká nutná cesta před tebou? — tázal se udiveně venkovan.

Poustevník stanul a s jakousi svatou velebou promluvil takto:

— Jest ve světlých bytech Božích trůn pro duši staříčkou postaven, a ji hledati kázal mi svatý archanděl Michael a já chvátám, dokud dny života mého jsou.

Pln tajemného úžasu rozstoupil se mlčky zástup a podivný poutník kráčel rychlým krokem v mlhavou dál, hledat ve světě staříčkou duši.

Po zdlouhavé cestě dospěl benediktinského opatství. Ku své nemalé radosti uslyšel, že opat toho kláštera je kmet vysokého stáří, pln vroucí lásky k Bohu a muž vzácných cností.

Již tušil, že pouť jeho bude ukončena, že stolec nebeský bude zasednut. S hlasitým díkyčiněním klesl na kolena.

V tom ozval se s hůry hlas.

„Poutníče, hledej dále! Jest v pravdě opat Fulgentius muž dokonalý, bohumilý, ale pro trůn dosud příliš mlád. Před očima božské Prozřetelnosti čítá 80 let života jeho na zemi, toliko 20 života nebeského. Jdi a neumdlévej hledaje znova.“

Poutník bez reptání dal se opět na cesty. Bloudil dlouho světem neznaje oddechu, neznaje strastí. Ptal se všude po lidech zbožných a starých, posuzoval cnosti jejich, zda-li byly by hodny trůnu nebeského. As po třech měsících pilného pátrání nalezl toliko čtyry osoby, o kterých se domníval, že zkoušku života nejprísnější podstoupily.

Byl to jakýsi hrabě z města Falaise, starého rodu šlechtického, jenž daleko široko slynul ku svým bližním dobročinností. Zámek jeho byl útočištěm všem poutníkům, cizincům a nešťastníkům. Šlechetuý pán je sám ošetřoval, jim nohy umýval, s nimi se v kapli modlil a při odchodu je velmi štědře vždy obdaroval. Láska poddaných k němu neznala mezí a okolní zemané vážili si ho jako dobrého bratra.

O jistě jsou to přednosti, jež mu dosednutí na trůn nebeský zajistí — myslel si v duchu poutník nás.

Druhou osobou byla nábožná matka patnácti dětí, z nichž sedm sloužilo vlasti jako hrdinové křesťanští; druhých sedm, jako řeholníci službě Boží se zaslíbili; jediná dcera její byla také už matičkou požehnanou, která vedla dítky své jen ku cti a chvále jednoho Boha.

Třetím kandidátem byl rytíř řádu maltežského, udatný hrdina pln ran a jizev, jež pro slávu jména Hospodinova v bitvách obdržel. Celý svůj život věnoval pro dobro bližních svých úpíci v divém otroctví saracenském. Za své jmění vystrojil tři koráby a s těmi Turkům způsobil mnoho škod. Vykupoval otroky, zkrátka po celých 29 let rozmnožoval slávu jména Božího.

Čtvrtou osobou byla zbožná vdova, podobná Anně jerusalémské, která dnem i nocí dlela ve chrámě na modlitbách. Žila toliko pro Boha a pro chudé, tak že ji lid všeobecně svatou nazýval.

Zdaž i tyto tři osoby neměly naději k uprázdněnému stolci v nebesích?

S těmi jmény předstoupil poutník před archanděla s tou myšlenkou, že putování jeho jest skončeno. Však i teď uslyšel zdrcující slova.

„Služebníče věrný, hledej jenom dále. Jména všech těchto jsou sice před tváří Milosrdného krásná a vzácná, ale dosud mladá!“

Nemohl tomu uvěřiti. Zdálo se mu, že to nemůže býti, aby takové přednosti nepostačovaly pro trůn duše v nebesích. Proto namítl pokorně archandělu:

„Hrabě z Falaise dosáhne brzy sto let a jest blížek smrti již?“

„Avšak“, vpadl mu do řeči anděl, „pro život nadhvězdny žije toliko patnácte let.“

„A zbožná matka s patnácti dětmi a dvanácti vnuky? Což ona blahoslavená vdova?“

„Bohabojná matka bude v příštím svátku marianském osm let stará a nábožná vdova dosáhla dvacet let.“

„Nuž tedy snad rytíř maltézský?“

„Rytíř jest v pravdě vzorný muž, ale před Bohem běh života jeho trvá toliko několik let.“

Toho výkladu se poutník ulekl. Se srdcem sklíčeným dal se na další cestu. Koho měl nyní hledati, když ti nehodni byli té cti, kteří stkvěli se před ostatním světem cností? Po sedmi týdnech trpké pouti modlil se v kostele sv. Gerbalda, aby mu Bůh síly k další cestě milostivě propůjčil.

A ejhle! Archanděl Michael v oslňujícím jasu se zlatým mečem k němu se blížil. Byl pln slávy a velebnosti.

Tak stanul u něho.

S úzkostí pravil mu chvěje se náš kmet.

„V celých sedmi týdnech vyhledal jsem toliko jednoho — ach, ale ten mnoho vznešeného a dobrého nevykonal!“

Po těch slovech podal andělu slzami smáčený závitek papíru, na němž jméno nového kandidáta bylo napsáno.

Jakmile anděl závitek do ruky vzal, zavzuěla chrámem sladká, jímavá hudba. A s tou hudbou šířila se kol vůně líbeznoti. Poutník byl ve svatém vytržení. Zdálo se mu, že jsou to zvuky kůrů andělských. Srdcem mu proudila radost nebeská. Cítil, že tu část stánku Božího — tak lehko, tak blaze! A anděl před ním stál s úsměvem svatých ve spanilé tváři. Teď ukázal vzhůru.

Hle, klenba chrámu zmizela. Tam v mraku blankytuém, s gloriolou nebeskou záře stál ten, o němž netušil, že bude seděti na trůně duše staříčké. Stál tam pln slávy svatosti své tak mladý, tak sličný a přece tak — stár. A mrak se zvedal v modrou výš nad hrady větrné a nesl oslavence v Boží hvězdostan.

„Ó rci mi,“ zvolal poutník v blahém zanícení, „jak stará duše ta?“

„Tento svatý“, děl archanděl, „dle pozemského čítání jest dvacet tři let stár, ale dle počtu nebeského dosáhl takměř stu let. Neboť ani jediná hodina života nebyla pro věčnost ztracena. Jeho pokora, jeho svatá láska každou hodinou více a více mohutněla. Ve své lásce a pokoře činil samé bohubilé skutky. Nebo jeden v lásce Boží učiněný skutek, byť to byla jen sklenice vody, promění se v majestátní proud, který se do věčnosti vyleje; kdežto bez lásky svaté pouze za smyslným požitkem vykonaný skutek, byť to byl poklad veliký a vzácný, sřítí se v pouhé, holé — nic.

Abyste tedy dobře žili, musíte Boha tak milovati, jako Ho v nebeské říši svatí milují a pro Boha bližního svého, nebo srdce lidské jest zrcadlem Otce nebeského.

Po těch slovech zmizel anděl a poutník jal se takto vroucně modliti:

„Ó Hospodine, uť mne vědomosti křesťanského života, jedině pravého života, v němž docházíme takové odměny, abych v poslední chvíli života svého neslyšel strašný, ale spravedlivý výrok z úst soudce nebeského — dosud mlád! Uť mne, ó Bože, znáti cenu života, abych časem, který mi je propůjčen, království nebeské si zakoupil. Čas náš je kupní cena pro věčnost, čas je něco vyššího, jest to cena krve Kristovy. Čas je ono prchající nic, které snažíme se zničiti, ale přecasto jemu sami podleháme. Ach kéž nad ním zvítězím a použiju ho ku svatosti duše a ku dobytí koruny věčnosti!

Vinc. Drbohlav.

Turci a ostatky svatých.

Hned od prvních dob rozvíjejícího se křesťanství ostatky svatých velké se těšily vážnosti, že panovníci velcí a mocní na důkaz obaplné přízně a přátelství ostatky svatých si posílali a k jich náležitému uctění chrámy velkolepé a nákladné budovali.

Tak sv. Václav vystavěl chrám na Hradčanech, zasvětiv jej sv. Vítu, neboť byl obdržel od Jindřicha Ptáčníka rameno tohoto světce. Nade všechny panovníky ve vyhledávání ostatků významenal se nevyrovnatelný Karel IV. jenž všechny téměř kostely Pražské, jmenovitě však dóm, vzácnými těmito klenoty opatřil. —

Při vážnosti, kterých požívaly, nelze se ovšem diviti, že vyskytly se tolikéž místo pravých ostatků falsifikáty a byli to jmenovitě kupečtí Řekové, kteří po dobytí Konstantinopole střední Evropu klamnými výrobky svými v pravém slova smyslu zaplavovali.

Nemenší jest zajímavosti, že i Sultánové turečtí používali ostatků svatých, jako vzácných darů při svých poselstvích na papeže a panovníky evropské, které ovšem přijímány jsouce z rukou jejich pozbývaly hodnověrnosti, nicméně však sultán Bajezid II. vzácné poslal reliquie, jež všeobecně za pravé se uznávaly a uznávají.

Když Mohamed II. činy a vítězstvími i barbarstvím naplněný život dokončil, zůstavil mohutnou říši svou, jež rozkládala se na březích obou dílů světa Evropy i Asie dvěma synům Bajezidovi a Džemovi, mezi nimiž o nadvládu krutý se strhl boj, v němž Džem podlehl a s nepatrnými zbytky dřívější moci své prchatí musil. A jako Musa syn Bajezida I. obrátil se on s žádostí o pomoc do zemí evropských a sice poslal důvěrníka svého Sulejmana s dary na Rhodos, k velkopřevorovi řádu Johannitů, by od něj laskavé přijetí a svobodný průchod obdržel.

Bylo to zajisté nemalé váhy politické, že sokové Osmanští na křesťanskou se utíkali půdu, poněvadž knížata křesťanská i papež používali jich k záměrům svým, sloužícím po většině ku ochraně křesťanů, upíicích pod těžkým jařmem moslemským.

Neméně záleželo na tom vítěznému Bajezidu, aby bratr jeho buď se dostal zpět do rukou jeho, aneb po případě úplně se stal neškodným a proto dal se do vyjednávání s tehdejší velkopřevorem d'Aubussonem o trvalé zajetí princovo; i skončena úmluva v ten smysl, že platiti měl sultán k vydržení jeho ročně 45.000 dukátů. Když ponejprvé tento poplatek Bajezid platil, poslal s penězi zároveň na důkaz velké úcty vzácný dar.

Byla to ruka sv. Jana Křtitele, obalena jemným hedvábem a uzavřená v kříž cypřišovou. Tato dostala se i s hlavou po různých osudech do Konstantinopole a tam v klášteře Petreion již po 500 let všeobecnému se těšila uctění, až při dobytí Konstantinopole r. 1453 zároveň s trnovou korunou, houbou a kopím v pokladnu sultánovu přišla a tak zachována byla. I přijat byl dar ten na Rhodu veřejným lidu plesáním 23 května 1483.

Džem nezůstal však stále na Rhodu, nýbrž dostal se do Francie, odkudž přešel v ochranu Karla VIII., krále francouzského, jenž hodlal jej použití ku dobývacím plánům svým.

Ale po sedmi letech přišel v moc papežovu, jenž nejvíce troufal si těžiti z přítomnosti osmanského prince. Byl tehda papežem Innocenc VIII., k tomu tedy vyslal Bajezid nového vyslance Mustafu, jenž s mnohými dary i penězi přinesl papeži taktéž předrahé reliquie: třtinu, houbu, již Spasitel napojen a kopí, jímž proboden byl.

Aby uspořil Bajezid velké výlohy, jež spojeny byly s vydržováním Džema, najal vrahy úkladné, jimž také Džem, byv ponenáhle působícím jedem otráven, podlehl. Tak alespoň doznal Křištof Macrino del Castagno.

Takovým způsobem dostaly se vzácné reliquie tyto z Konstantinopole do rukou křesťanských. —

Nohejl.

O b ě ě .

Lahodné zvuky hudby ozývaly se nádhernými komnatami a prostrannými chodbami, kteréž vzácnou zelení vyzdobeny, dýchaly rozkošnou vůní hájů tropických. Četní sluhové mihali se po měkkých kobercích jako duchové z tisíc a jedné noci odrážejíce se nesčíslněkrát ve množství zrcadel mezi stromovím a keři rozestavených. V malém, odlehlém salonku, kam jen jakoby z dále vnikaly jednotlivé tony hudby, a kam nedospěl již hluk, shromážděných osob, seděla mladistvá, sličná dědička slavného jména i statků. Nudila se. Všecko ji unavovalo. Dnes den jejích narozenin a od rána bylo jí už přijímati poklony a dary, blahopřání a lichocení, zdálo se jí, že celý svět víří okolo ní v divé bouři, že celé moře burácí jí v rozčilené myslí. V síni taneční v kole, při vábivé mazuře pojala ji nevýslovná touha po klidu, po samotě. S těžší jen vyčkala konce a vymluvivši se pak ihned na poškozenou krajku, pospíšila sem, v milý útulek, kde nebylo se jí obávati kroků rušících, aby sebrala poněkud a utišila unavenou mysl.

Babička, jediná její příbuzná, kteráž život svůj v ní zřela a jediné svoje štěstí. pořádala dnes ples na oslavu osmnáctých narozenin vnučky své a předobře tušila půvabná Louisa, že ne jeden z mladíků tu přítomných byl by si přál milosti dojíti v očích mladistvé šlechtičny.

Je mladá, bohatá a krásná, všechněch rtové jí to opakují, i zrcadlo hlásá jí tak, kdykoli mimovolně zabloudí k němu zářivý temný zrak, je svěží a zdravá, celý svět se na ni usmívá, pouhá vůle její je babičce rozkazem . . . a jen v duši její, v srdci tak prázdno, jakoby v bezednou propast hleděla.

Čím to jen? Čeho nedostává se jí ještě k úplnému štěstí? . . . Vážně zahleděla se oknem v zelený sad a oko zastřelo se bohatou slzou. Hle již zase podivný ten cit, ba spíše bol, který již tolikrát duši její pronikal . . . Volila snad již srdcem mezi jinochy, s nimiž vidala se ve společnostech? — Ano, leč věděla zároveň, že i on ji mezi všemi dívkami vyvolil, a že obě rodiny jen vyčkati chtěly osmnáctých narozenin dívčiny, a že dnešní ples zajisté jest plesem zasnubním . . . Odkud tedy podivný ten smutek? A znovu zadumá se, přemýšlí, ale marně. Jako mlhou zahalené celé její nitro, a není hvězdičky, by je osvítila.

Mimovolně sáhla po pěkném albu na stole ležícím, hyla to památka po matce. Tisíckrát viděla již sbírku tuto, a pokaždé byla jí novinkou. I dnes zahleděla se dlouho zvláště na každý výkres rukou matčinou dovedně provedený. Věděla dobře z paměti jak po sobě následují, první byla kučeravá hlavička dítky, zádumčivých, velikých zraků; byla to malá Louisa, potěšení matčino, kteréž s mateřskou pečlivostí a láskou na papíře věrně byla zobrazila. Po té byla tu ušlechtilá tvář otcova s vysokým brdým čelem a okem ohnivým, leč plným dobroty. Slza skanula po jemné tváři dívčině, kteráž sklonivši hlavu vroucně políbila drahou památku.

„O otče, matko! Shlédnětež na dítě své a pomozte!“ Zaštkala hlasitě, a po té dlouho, dlouho zahleděla se ve tvář otcovu. Zdálo se jí jakoby ústa potvřival, jakoby důvěrně, potěšně zírало k ní to dobré oko jeho, slibujíc pomoc a útěchu.

A zase obrátila list. Věděla, že tu svatá Cecilie, patronka babiččina, kterou i matka nábožně byla ctíla a k jejíž oslavě se malá Louisa s radostí hudbě učívala. Po ní následoval obraz sv. Aloisia, patrona matčina i dítěte. Ó dobře ho znala již co dítě. Nade všecky svaté líbíval se jí svatý mládeček a zvláště obraz jeho z ruky matčiny. I dnes div nezkřikla podivením, jakoby poprvé jej viděla. Ta krásná, mladistvá tvář nebeským mírem zářící, že jasně vyzírala z ní duše andělská v blaženou rozmluvu s Bohem pohřížená. A jako okouzlena zahleděla se naň Louisa jako by poprvé dnes viděla, čeho dosud neužřela, jako by otvíral se jí duševní zrak i sluch. Srdce bušilo jí mocným dojmem a nádra dmula se neznámou, podivnou radostí a nepocítěným dosud blahem. Náhle zatajila dech . . . vždyť zdálo se jí, že slyší lahodný

hovor z obrazu . . . a věru, slyšela, duše její slyšela, svatý pacholíček byl k vřelé, připravené duši promluvil. „Viz, Louiso, tuto korunu u nohou mých, viz meč i peníze i věnec růžový: toť důstojenství, bohatství i světa rozkoše, kterými zhrdl jsem; byl jsem mlád a bohat a rodu vznešeného, že všechno blaho světa mi s úsměvem kynulo a já jen voliti mohl. Leč co bylo mi důstojenství, co bohatství a rozkoše! Při pouhém jméně jejich stydlo srdce mé a smutek jímá! Mysl mou až vyhledal jsem samotu a v posvátné její tišině si Boha v srdce přivolal. Boha, kterýž jako jitřenka mi mraky z duše rozehnal a jaseň nebeským ji naplnil, že rozzvučela se v chvalozpěv nekonečný, že s radostí a touhou opustil jsem světa poklady, kteréž jen líčidlem jsou a pozlátkem a lásce Boží se věnoval a účinné lásce k bližnímu. Šťasten a příkladem mistra svého veden, já nehrozil se obětí ani nákazy a u lože morem nemocných vysloužil jsem si říši nebeskou, jejíž blaho tušil jsem již přecasto zde na zemi.“

„Ó Bože můj! Již vím, čeho se mi nedostává, cítím už, čím lze mi vyplniti duše prázdnotu!“ A děva odloživši album spěchá k výklenku u okna, kde mezi cypřišemi visí krásný krucifix. Nadšeně pokleká tu a z mladistvé tváře zírá k Spasiteli oko plné radosti, obětí, touhy, plné očekávání.

„Ježíši, Spasiteli, hle otec, slíbil mi dnes útěchu, a matka podává mi ji v obrazu svém; ó zdaž i ty mně rady neodepřeš a pomoci? Ó cítím, vím, že v tobě klid a blaho, vezmi mne, a rci, co mám činiti! Chceš bohatství mé? Ach ráda, ráda je opustím, vždyť darmo hledám v něm štěstí! — Chceš lásku mou? I tu ti obětuji, vždyť mi nedostačuje! Vždyť, ač vroucně jej miluji, ač s radostí hledá oko moje milou jeho postavu mezi ostatními druhy jeho, přec nelze mi zbaviti se prázdnoty a ve chvíli této poznávám, čím jedině mohu ji vyplniti! . . . Náhle však bledne tvář dívčina. „A babička? Jediná památka tvá po zemřelých rodičích, jediná bytost krvi s tebou spřízněná, kteráž v tobě jen žije a v tobě vidí radost staroby své, svých osmdesáti let? Či směla bys ji opustit? A jak jí říci, že odříkáš se muže milovaného, i nádhery a dědictví rodinného, jak, abys jí neranila až do duše? — Nikoli, toho učiniti nesmím. Babička zemřela by zármutkem a snad zavržila by se proti Bohu majíc mne za necitelnou! Leč vůli mám, vyžádej si ode mne obětí, neb aspoň nauč mne účinné lásce k bližnímu! Nauč mne, poraď mi, vždyť hle, jaká to propast mezi mnou a svatým patronem mým! Jak omluvila bych se, kdybys dnes zavolal mne před soudnou stolicí svou? Komu jsem užitečnou, co činím, abych bídě bližního ulevila? Sama obklopena jsem nádherou, oděna v hedbáví, a skvosty ozdobena, noha má boří se v měkký koberec, a ani ti neděkuji, požívám jídla nejvybranější, kdežto přemnozí bližní hladem hynou, a nemocní snad na holé slámě strádají! . . . A pak se ještě dívím, kdy vzpírá se a bouří ve mně hlas svědomí, jako by upomínaje“

. . . . Zdálo se jí z nenadání, jako by byla zaslechla slabý šust kroků, ohlédla se a těžká opona u dveří jakoby se ještě lehce pohybovala.

„Hledají mne snad,“ pomyslíla a pohled její zazářil. Věděla již, co zatím učiní. Urovnala poněkud pomačkaný hedbávný šat plesový a vrátila se ku společnosti.

Nazejtří probudila se stařenka velmi vesela. Vnučka její zasnoubena včera muži z rodiny staré, vznešené, muži vynikajícímu ryzí povahou i nevšedním nadáním. Usmívala se blaženě ještě na lůžku při myšlence této, když objevila se ve dveřích mezi záclonou ušlechtilá tvář vnuččina.

„Tys již vstala, a neseš mi dobrého jitra, dítě!“ zvolala babička, „pojď jen blíže, pojď.“

„Babičko, jdu prosit,“ řekla dívka něžně, líbajíc vetché ruce stařenčiny.

„Prosíš? Rci, co chceš, Louiso, ať ti učiním, o jak jsem ráda pro tebe bohatou!“

„Přeji si tentokráte opravdu část tvého bohatství. Přeji si „Jelení dvůr,“ babičko.“

„Jelení dvůr?“ podivila se babička, „což nenáleží tobě zámek jeho se vším okolím? Ci chceš ho dát opravit a za letní sídlo svoje zvolit?“

„Upravit ano, babičko. Chci ze zámku udělati sirotčinec, chudobinec a nemocnici pro chudinu z okolí.“ A výmluvným slovem jala se vnučka líčiti babičce nutnou potřebu podobného zařízení, až tato přesvědčena, dívku na čelo políbila svolujíc. „A nyní babičko ještě dovolte, abych prodala klenot, kterýž jste mi dnes po matce darovala, mám ještě přemnohé jiné památky méně drahocenné, jimiž si matičku svou také tak dobře představím. Nechci zdobiti šiji svou věcí, za kterou mohly by sta rodin žítí po celý rok. Uložím ztržené zaň peníze ve prospěch svého ústavu.“

A hle, dobrá babička ani tentokrát neodporovala. Vzdychla sice zprvu zpomínajíc na utěšený obrázek z daleké minulosti, kdy stála před ní mladistvá dcera v bohatém obleku plesovém, kdy po bílé šiji jako paprsky sluneční rozlévaly se jí zařívě proudy démantů. Zpomínala, jak později odkázána jí malá Louisa, jak těšila se na okamžik, až by ve vnučce zas věrný obraz dítěte svého uzřela, až by i ji klenotem právě královským ozdobila. Leč vnučka usoudila jinak, a babička dojata dobrotou srdce Louisina na odpor ani nepomyslela.

A hle, sotva čtvrt roku po té oživil se pustý Jelení dvůr, kde až dosud bydlíval jen hradní se správcem a důchodním, dosazen sem lékař, jemuž bylo dohlížeti k nemocným, přivedeny i milosrdné sestry, kteréž ujaly se sirotek z okolí i obsluhy v nemocnici. Louisa podržela pro sebe jedinou komnatu v zámku a pro babičku dvě, a radostně spěchovala sem, kdykoli jen chvíle příhodné nalezla. Prázdnoty v srdci jejím značně ubylo, malí schovanci zaháněli jí seč byly dětinné city jejich; s jásotem pozdravovali vcházející dobrodějku a slzami kalila se jasná očka, když zase odcházela. Bývalá zádušnivost její zmizela jako stín a babička každodenně radovala se ze šťastné nálady vnuččiny, naslouchajíc s potěšením nadšenému vypravování děvinu o malých sirotcích. I Ivan, snoubenec Louisin, jevíval živé účastenství v hovoru podobném a zdálo se skoro, že i nadšení dívčino sdílí. Časem zvažněl sic podivně a hluboce se zadumal, načež ihned odcházival, tiskna vroucně ruku děvinu a dodávaje obyčejně hlasem poněkud stísněným: „Bůh vám žehnej, Louiso.“

Jednoho dne vrátila se mladá šlechtice z návštěvy ústavu svého, byla blažena, a oči zářily jí spokojeností. Bylo to v překrásný jarní den dubnový; celý kraj jakoby se přes noc byl zazclenal a vzduch náhle naplnil se opojnou svěžestí libých vůní jarních. Bylo jí tak volno mezi maličkými, mezi trpícími a mezi sestrami! I pospíšila k babičce, aby pobavila ji vypravováním. Ve dveřích zarazila se poněkud mezi záclonami; stará matička ohlédla se na ni od okna a usmála se radostně, leč byl to klam anebo skutečnost? Tvář staruščina připadla dnes Louise průsvitná jako duchová, a bledá i vpadlá.

„Jsi zdráva, babičko?“ otázala se starostlivě.

„Aj ovšem,“ odvětila staruška, „je mi dnes tak volno jako snad nikdy dříve a těším se tomu velice, neboť chci zítra přistoupiti ku stolu Páně.“ Louisa zbledla. Podivné, bolestné tušení zmocnilo se duše její; proč? Nevěděla. Vždyť chodívala babička ku správě Boží aspoň čtyřikráte do roka! Pohovořila po té chvíli s babičkou, načež, aby rozpaky svoje zakryla, jala se předčítati, až stařenka usnula.

Nazejtří když stará paní časně z rána oči otevřela, uzřela již vnučku oblečenou u lože svého. Radostně ujala se tato milované ruky babiččiny a vroucně tiskla ji k ústům s ranním pozdravem. Včerejší chmůry a obavy její rozpláshly se za probouzejícího se jarního dne, bylať babička dnes tak svěží a čila, drahá tvář její prokvetala nachem tak slibným a potěšným a jemné modré oči byly tak jasné, jako sám dnešní blankyt nebeský! Louisa rozveselila se jako ptáče; provodila babičku do kostela a přistoupila s ní ku stolu Páně.

A přece než skončil lahodný, jarní den, než naposled ohlédlo se slunko do oken Louisiných, stála již dívka u mrtvoly stařenčiny. Náhlým ochrnutím srdce ukončena životní pouť její, děva osiřela.

Hlubokým bolem sklíčena, hleděla nepohnutě v milovanou, dosud se usmívající, ale již ztuhlou tvář; zdálo se jí, že i srdce její vlastní ztuhlo a obestřelo se korou ledovou. Což bylo jí nyní ještě hledati na světě? S babičkou jakoby vymřelo všecko její okolí. Neslyšela a nevšímala si ničeho. Nadarmo chtěli ji odvésti od lůžka zemřelé, když dávno již nadešla noc; probděla ji tu bez myšlének, bez slzy v němém, omamujícím bolu.

Slunce již zase vyšlo, ozařujíc smutnou skupinu mrtvé stařeny a zdánlivě mrtvého děvčete, když náhle celá postava dívčina se mocně zachvěla.

„Louiso!“ jediné toto slovo milým, sympatickým hlasem pronešené, z něhož ozývalo se celé, šlechetné, milující srdce přítelovo, probudilo ji k životu a rázem téměř kouzelným otevřelo dráhu bohatému proudu slz. Hluboce dojat stanul před ní Ivan, a vřelou soustrastí pohleděl na děvku bolem téměř zničenou. Jak se změnila od včerejšho jitra, kdy viděl ji naposled provázeti babičku do kostela! Přiblížil se a ujal ji za ruku.

„Louiso,“ pravil smutně, „zda se mi skoro, že zoufáte! Zapomněla jste na mne, ano snad i na Boha! Či máte právo vydávati se v nebezpečí života a zhrdati útěchou duše oddané?“

Němě stiskla Louisa ruku jeho, promluviti dosud nemohla, ale bylo znáti, jak každým novým proudem slz se krutá bolest mírnila. Dlouho nemohla se utišiti a Ivan čekal trpělivě. Přitáhl od okna lenošku k loži babiččině, a dívka unavená usedla. Konečně ustaly poněkud slzy, bouře vnitřní se utišila.

„Děkuji vám, Ivane, že jste přišel. Bylo mi mnoho vytrpěti a věru, že jsem byla nevděčnou v bolu svém. Leč nedivte se, nepřipravenu překvapil mne Bůh křížem svým, že ani netušila jsem svaté ruky jeho a domnívala se, že mne opustil. Připomněl jste mi ho a nezapomenu na to nikdy.“

„Učinil jsem tak věda, že již po delší dobu hledala jste radost svou v užším s Bohem spojení. Nedivil jsem se také věru, že vás bolestným křížem navštívil, a skorem vám závidím, neboť jím ujišťuje vás láskou svou.“

Celá tvář Louisina oživila se jako jiskrou elektrickou, temné oko zaplálo nadšením a radostí.

„Ivane! Milujete-li Boha tak, že byste si přál podobných důkazů lásky jeho?“

Mladý muž zbledl.

„Jsem v lásce jeho vaším učenníkem, Louiso, suďte tudíž, že nemohu se dosud velikou silou honosit; vždyť vy sama, mistr můj, málem byla byste ráně podlehla,“ řekl vážně. „Tuším již, co chcete říci, neboť neleká se srdce moje bez příčiny . . . leč buďsi, či směl bych žádati, abych sám byl ušetřen, kdy vám tak krutá bolest souzena? A měl bych býti méně obětavým, méně hrdinným já muž, než vy, děvka mladičká? Dříve však, jedinou dovolu mi otázku, ku které jsem se dosud neodvážil, a na niž odpověď vyčítal jsem jen ze zraků vašich. Byla-li upřímnou a hlubokou vaše láska ke mně?“

„O Ivane,“ zvolala dívka vřele, „poznal jste zajisté nevýslovný cit můj ku drahé bytosti této, jež mi dosud zbývala, a ji byla bych pro vás chtěla opustit, smutně sic, ale dobrovolně a ráda pochybujete tedy? Řekl jste, že tušíte, o Ivane, pak mi pomozte, neboť vězte, že právě blaho, jakéž mi v lásce vaší kyne, mne hlasně k oběti vyzývá, k oběti, již patrně žádá ode mne Bůh, neboť děla jsem kdysi: Ale babičku! té opustiti nesmím. A hle, opustila mne sama!“

(Dokončení.)

Divotvorný obraz.

Jeden malíř za času reformace pojal tu myšlénku, že tři svatvečeře na jednom a též obraze umístí.

U prostřed byl Spasitel, který poženaný chléb svým Apoštolům rozdával se slovy: Toto jest tělo mé! O něco níže v pravo podával Luther svým vyznavačům večeři řka: Totoť obsahuje tělo mé! V levo činil Kalvin totéž, ale s tímto doložením: Totoť znamená tělo mé! Nejníže napsal umělec velkými písmeny: Kdo z těchto třech pravdu dí? — Podivuhodný obraz tento byl příčinou, že se mnoho lidí na katolickou víru obrátilo. — Pravda bývá tenkrát nejjasnější a nejvýmluvnější, když se přivede na svůj nej-jednodušší výrok. O málo let později musel by tentýž malíř 198 rozdávačů večeře Páně naznačiti, tolik rozdílných výkladů mezi protestanty povstalo.

V. Drbohlav.

D r o b n o s t i.

Není to zázrak přimlouvou nejsvětější Panny?

V roce 1873 přisluhoval ve Filippsdorfu chudý jeden hošík co ministrant každodenně knězi při oltáři, ba vícekrát denně. Při tom ale tak se choval, že pobožností svou přítomné zrovna nadchnul. Při všem tom každodenním obcování v chrámu Páně zachoval takovou vždy úctu před posvátnými místy, že i když příchozím sem cizincům ukazoval ono zázračné místo, tak mluvil přesvědčen o moci Marie Panny, že každý s rovnou pietou jako on na místě tom se modlil. Ba on sám cítil, že Maria Panna, Matka Boží, divy tvoří.

Živ byl v takové chudobě, že brambory byly denní jeho stravou a káva, více z cikorie než ze zrna, jeho sváteční pochoutkou.

Což mohl tkalcův syn v Georgswaldě více očekávati, než že za druhým stavem bude taktéž házetí člunkem — jako otec a děd jeho?

Než Maria, která se zde ukázala Uzdravením nemocných — objevila se zde Pomocníci v nouzi postavených. Přišla sem jistá šlechtična z říše a byvši upozorněna na tohoto mladíka, ujala se jej a poslala do Bohusudova studovat. Zde odbyl osm latinských i maturitu a vstoupil do semináře v Litoměřicích. Letos o svato-dušních svátcích co šťastný kněz děkoval asi z plna srdce u nejvroucnějším zánícení Bohu Trojjedinému za milost vyvolení jeho z tisíců sobě rovných k stavu na světě nejmocnějšímu, a zajisté že sám nejlépe poděkoval při primici své dne 25. května nejsvětější Panně — jejíž jedině pomocí stal se knězem — z chudého tkalce.

P. T. čtenáři naši zajisté budou gratulovati vel. panu Josefu Röttig-ovi, tak se totiž jmenuje šťastný ten novokněz, když se dostane za kaplana k nebeské své Máteři do Filippsdorfu.

—ský.

Návěští: Při přehlídce knihy našich pl. t. předplatitelů a odběratelů seznali jsme, že máme za poslednějšími více jak 1000 zl. k dobírání. Kdo uváží, že papír, tisk, známky poštovní, jakož i personál služební, ať již o honoráři pp. spolupracovníkům nemluvíme, musíme při každém čísle platiti hotově, umí domyslíti se, do jakých nesnází přichází nejen vydavatelstvo, ale i sám list. Nesprávné placení odběratelů bývá obyčejně hrotem listů katolických.

YDAVATELSTVO.

Obsah „Obrany víry“:

K jubilejní slavnosti Svatomethodějské. — Papežové, kteří byli nuceni Řím opustiti, byvše k tomu donuceni, poněvíc násilím moci světské. — Kostel sv. Jenovefy. — Básníkův hřích. (Výroky sv. Petra.) — Milosrdná sestra. — Rovnost v katolické Církvi aneb proč chodí kapucíni bosi a biskupové proč jezdí v kočáře. (Eugen de Margerie.) — Trůn stařícké duše. (Normandská legenda.) — Turci a ostatky svatých. — Oběť. — Divotvorný obraz. — Drobnosti.

Nakladatel, vydavatel a odpovědný redaktor: PETR KOPAL.

Tiskem knihtiskárny Cyrillo-Methodějské (J. Zeman a spol.) v Praze,

OBRANA VÍRY.

Časopis věnovaný zájmům katolickým.

Vychází 5. a 20. každého měsíce. — Předplatné pro Prahu: celoročně 1 zl. 75 kr. čtvrtletně 45 kr. Poštou pro Prahu i venkov celoročně 2 zl., čtvrtletně 50 kr. jednotlivá čísla po 8 kr. — Kdo předplatí na 5 výtisků, obdrží šestý nádavkem 5 výtisků prodává se v administraci za 30 kr., 20 za 1 zl., 100 za 4 zl. — Administrace v Cyr.-Met. knihtiskárně v Ostrovni ulici, redakce na Vyšehradě č. 69.

Lidské jazyky.

Motto: „Nenarodil se ten,
jenž by se líbil všem.“

Ve městě sv. Dominika, Calciatensa ve Španělsku, kdysi, aby se dokázala nevinnost jednoho osočeného mladíka, na orodování sv. Jakuba apoštola, který ve Španělsku zvláštní úcty požívá, pečený kohout a slepice byli prý vzkříšeni k životu. Následkem toho tam při chrámu chování bývají tito opeřenci, a každých sedm roků nový docela sobě podobný párek se starým zaměněn bývá. Když poutníci odcházejí, trhají sobě z nich po pérku na památku. Kolik tedy ta ubožátka trpěti musí!

Kdyby tak lidé byli opeřeni, a každá pomluva vyškubla jim jedno pérko; snad by ještě více trpěti musili od zlých jazyků, nežli tamta ubožátka v Calciatensi. Zůstati zlými jazyky nedotknutým, bylby opravdivý zázrak, poněvadž

„Nenarodil se ten,
jenž by se líbil všem.“

Jeden poctivec šel do světa hledat si stav, v němž by se vyhnul zlým jazykům lidským, a přišel kdes v horách k poustevníku. „Toť bude pro mne stav“, pravil k sobě, „kde vzdálen od světa vyhnu se zlým jazykům.“ Přistoupil tedy k jeskyni poustevníkově.

„Co zde hledáš, mladíku?“ tázal se poustevník.

„Svatý můj otče, přijmi mne za učně!“

„Co pak tě k tomu má, státi se poustevníkem?“

„Ve světě jest jen samá pomluva: chci tedy zde vyhnouti se zlým jazykům.“

„O ty bláhový! Kdybys chtěl vyhnouti se zlým jazykům, musel bys docela vykročiti z tohoto světa. Myslíš, že tě i tato jeskyně uchrání od zlých jazyků? Kdysi za mého chlapectví, když jsem ještě dýchal vzduch školský, četl jsem o Momusovi. Víš-li, kdo byl ten Momus? Dle bájky pohanské byl on bůžek, který všechno haněl a na každém bohu našel, coby vytýkal. O Jupiterovi dlouho mlčel, poněvadž se jeho bromů bál. Když ale na něj tuze doráželi, aby řekl, co nedokonalého učinil Jupiter, odvětil úsměšně: Neučinil okenko do srdce lidského, bychom poznali, zdaliž je člověk takový v srdci, jakým se zdá býti na tváři.“ Toho jen proto vzpomínám co příklad, že není stavu, o který by nezavadily zlé jazyky.“

Ještě poustevník ani nedomluvil, aj tu jeden z myslivců křičel na spolčníky: „Kamarádi, tühle je jeskyně a v ní člověk, který se dal na poustevnictví, aby nemusel dělat ani motykou ani šídlem!“

Náš mladík, jak to slyšel, odtáhl hledat sobě jiné zaměstnání, kdeby se oň neotírali zlí jazykové.

Šel, šel a hladem přinucen zastavil se v jednom domě. „Dobrý člověče“, pravil k hospodáři, „smilujte se nade mnou aspoň kouskem chleba. Pán Bůh vám to odplatí.“

„Dostal jste co u souseda?“

„Nedostal ničeho.“

„Když tak, ani u mne nic nedostanete. Kdybyste byl hoden, nebyl by vás soused propustil hladového. U mne jen ten jí, kdo pracuje.“

„Kdybych jen dostal práci, nešťítíl bych se jí, jakákoliv by byla; já se štítím jen zlých jazyků.“

„Tak dobrá. Pojďte a když pojíte, půjdete se mnou do práce.“

Náš mladík nebyl podobný tomu, jenž řekl: „Kopati neumím a žebrati se stydím.“ S motykou šel za hospodářem a doraziv na pole dal se do práce. Utržil sobě však opět pomluvy. Lidé zastavovali se a bylo slyšeti: „Hle hle, již i mladí páni odnímají výdělek selskému lidu. Div že nepracuje v rukavičkách! Bezpochyby je v domě Lámana nějaká Ráchel a mladý pán jejím Jakubem.“

Šel tedy opět, a šel vedle zámku, kde se právě šlechtic procházel. Náš mladík byl krásného zrůstu, slíčné tváře, přímý v chůzi a obratný v poklonkách. Myslel si: „Zde by bylo místo pro mne, byl bych jako skryt. Kdybych šel někdy ven s pánem mým, lidé by měli zřetel jen na pána, a mne by si ani nepovšíimli.“ Oko šlechtice utkvělo na něm.

„Kam pak, mladíku, kam?“

„Milost pane, do světa, hledat si poctivé zaměstnání.“

„Toho můžete najíti u mne; právě potřebuji nějakého mládence.“

„Ráčíte mi tím proukázati velikou přízeň.“

V domě šlechtice dobře se mu vedlo, a nepozoroval, žeby sobě jej byli domácí podávali. Jedenkrátě však musel do městyse sám; nesl od svého pána psaní do druhého tamnějšího zámku, k braběnce Ypsilon. Po dlouhém klidu spustilo se na něho jako Boží dopuštění. Raděj bylby býval hluchým, by uši jeho nemusely dáti audienci těm zlým jazykům. Jednomu byl vysoký, druhému nízký; jednomu červený, druhému bledý; jednomu švihák, druhému šasek. „Hle, hle jak si již vede; ani neví kam, a jak nohu položit! Ani jeho pána nevidět v takové nádheře; a prstenů má, jakby je kde darmo dávali. Ostatně víme, že podobní panáci vyklepávají pánům svým i tobolky; a kdož ví, kde se mu i ty prsteny přilepily.“ To bylo moc pro jeho cit. Ještě toho dne odešel ze služby.

Šel, šel a přijal místo u obuvníka. Při své úsilovnosti a mlčenlivosti dobře se cítil, ale jen až do neděle. Když vstalo slunko ze svého nočního lůžka a oznámilo nedělní klid, náš mladík se umyl, učešal, do svátečních šatů oblékal a chystal se do chrámu Páně. Naproti tomu mistr objevil se v obyčejné všední zasmolené zástěře.

„Kam pak jste se vystrojil? snad nejdete na svatbu?“

„Dnes je neděle, den klidu a ne práce.“

„Zejtra si udělejte klid, jaký chcete: ale dnes se u mne pracuje.“

„Já dnes půjdu sloužit Bohu, a zejtra celý den budu opět k vaší službě.“

„Hle, hle jaký to nový Svatý pro kalendář. Když nemáte chuti do práce, jděte do kláštera. U mne se vydělává šídlem a ne růžencem.“

Odešel zas do světa. Napadlo mu však, že je ještě mladý dost, a může studovat na kněžství. „Kněz — tak rozumoval — je služebník Boží, posvěcená osoba: tedy lidé přece jen neopovází se otíratí své zlé jazyky o toho, o kterém praví Hospodin: Kdo se vás dotkne, dotkne se zřetelnice oka

mého.“ Vystudoval a stal se kaplanem; zkusil však hned již z počátku, že byt byl čistý jak anděl, zlé jazyky nenechají jej bez mýdla. Hleděl-li do země, hned do něho píchly: „Ani dobrého oka nemá.“ Hleděl-li před sebe, rýpaly do něho: „To jeho světácké oko není pro kněze. Zůstal-li doma, nebyl jim pro svět. Šel-li ven, vyčetly mu pohodlí. Navštívil-li některý dům, tu to šumělo: „Kdo tam? co tam? kdyby si raději hleděl breviáře.“ Neuděloval-li podpory, znělo: „Jiným káže, sám neplní.“ Uděloval-li, ozvalo se: „Snadno mu, nemá dětí.“ A o tom kázání, to vám bylo ještě kritiky! Jednomu dlouho, druhému krátce; jednomu vysoko, druhému nízko; jednomu ostro, druhému lahodno. A co bylo nejhůře, bylo to, že se již nemohl dáti více do světa hledat si jiné zaměstnání. Nezbyvalo mu nic jiného, jako postěžovati si panu faráři.

„Pane bratře, Tacitus napsal, že v některých městech byly brány, které se jen tehdy otvíraly, když někoho vedli na popraviště. Taková jsou ústa mnohých lidí; mají-li koho pochváliti, jsou zavřena: otvírají-li se, pak pomluvné jazyky vedou jméno člověka na popraviště.“

„Ale proč pak aspoň knězi co posvěcené osobě nedají pokoje?“

„Pane bratře, nevíte-li, že lidé o velké noci „posvěcené“ nejraději kousají?“

„Co tedy činit?“

„Co činit? Máte dvě uši; co jedním uchem slyšíte, to druhým vypouštějte, a nebude vás hlava bolet od zlých jazyků; neb

Nenarodil se ten,
jenž by se líbil všem.

Sasinek.

O b ě ě .

(Dokončení.)

„Vím vše ode dne zasnoubení vašeho, Louiso, nepozorován byl jsem svědkem vaší samomluvy i modlitby, a nevysvětlitelným citem přemožen, zavázal jsem se ve velikém okamžiku tom, slibem slavným, že všechno učiním po vašem příkladu, že každé oběti se také sám odvážím, ku které odhodlá se vznešené srdce vaše. Od té doby přetrpěl jsem boje kruté, leč v nich naučil jsem se modlití. Po vašem příkladu vzýval jsem sv. patrona vašeho a hle, pokaždé ulevil bídě mé. Častěji, kdy bouřila se veškerá bytost má a nepřírozeným a šíleným zvala tehdejší slib můj i úmysl váš, kdy zimničně rozechvěn spěchal jsem k vám, abych vás k odvolání přinutil, jediný pohled na obraz jeho nad hlavou vaší v malém salonku, utišil ve mně burácející vášeň a k tiché, volné zval mne oběti. A dnes, dnes spěchal jsem k vám odhodlán, tuše, že čeká mne slovo rozhodné. Všecka krev ustydla mi v tepnách při zprávě poslově o smrti babiččině, a přece ihned pomněl jsem slibu svého a umínil si, že cokoli vyřknete, považovati budu za vůli Boha v příčině mého osudu.“

„Dobrý Ivane,“ zvolala dívka s obdivem, „při vší lásce své nepoznala jsem všechnu krásu vznešené duše vaší. O kdy sám tak smýšlíte, porozumíte snadno dobré vůli mé i oběti. Či bylo by obětí opouštětí svět, kdy nás snad omrzela a nikoli tenkrát, kdy kyne nám blahem a štěstím? Či bylo by mi obětí prchatí v tišinu klášterní nyní po smrti babiččině, by nebylo vás? Leč právě proto; nechť krvácí srdce rozlukou, tím radostněji rozjímati bude o oběti samého Boha, tím nadšeněji čítati o hrdinech křesťanství.“

Louisa zakryla si tvář rukama, dusíc tichý pláč. I Ivan utřel s oka slzu.

Jsem spokojen, Louiso, později snad řeknu šťasten. Díky vám. Vědomí, že učinila jste ze mne sluhu Páně, budiž vám útěchou a silou v boji a pokušení, jakož i já hledati je budu u vědomí, že k rozhodnutí vašemu jsem

přispěl. Vidíme se dnes naposledy. Po rozhodnutí svém nesmíme vydávati se v nebezpečí. Neručím, že bych zase zítra měl tolik odvahy. A přece bojím se vás nechatí samotnu.“

„O nebojte se!“ pravila dívka vstavši, jsem silna, a úmysl můj pevný. Leč pravdu díte, že nesmíme se viděti. I to již naše oběť. O Ivane, radost že zasvětim vás Bohu, nahradí mi všeliké blaho pozemské. Cítím to již nyní jsem šťastná nevýslovně. Nuže, buďte s Bohem. Nevím, smím-li se tázati co učiníte?“

Podala mu pravici, již se Ivan uctivě rtoma dotekl.

„Zdaž smím k vám poslati matku svou?“ tázal se šeptem.

„Učiňte tak.“

„V brzce snad o mně uslyšíte,“ dodal ještě a rozechvřen vyšel spěšně z komnaty.

„Vykonáno! Tak rychle! Bože můj! sv. patrone můj díky! Pomozte!“ zašeptala děva a poklekla u lože babiččina.

* * *

O dva měsíce později v překrásný den sv. Aloisia seděla v prostičké cele své mladičká klášternice pohřížená v rozjímání. Před ní nad stolem visel obraz sv. Aloisia ověncovaný liliemi a růžemi. Časem pohlédla naň děva a blažený úsměv zahrál jí pokaždé rtoma i v temných zracích.

Náhle otevřely se dveře a dívka vyskočivši spěchala uvítat vážnou postavu, velebnou matku kláštera milosrdných sester.

„Přináším ti radostnou zprávu z krajů dalekých, milé dítě,“ pravila vcházející s úsměvem.

„Z krajů dalekých?“ podivila se dívka.

„Z jižní Ameriky a z Říma,“ řekla velebná matka, ukazujíc dvě psaní.

Mladá klášternice poněkud se zarděla, „Ivan?“ otázala se s radostným překvapením.

„Ano Ivan,“ přisvědčila laskavě jeptiška. „Podle příkladu tvého rozprodal statky svoje a peníze věnoval katolické missii v krajích jihoamerických. Sám odebral se do Říma, kde připravuje se k úřadu missionáře, a jedinou touhou jeho jest, aby co nejdříve vydati se mohl již na dráhu působení svého co bratr Alois. Je velmi šťasten.“

„Jako i já,“ řekla dívka s radostným pohledem na milý obraz patronův a vroucně políbila ruku milé matky duchovní. A—s.

Přítomnost Boží.

Jistý nedávno pokřtěný, nábožný Turek mluvě kdysi o svém obrácení vypravoval přátelům svým o hlubokém dojmu, jaký působilo v něm obcování mši sv. v kostele katolickém.

Jakožto člen vyslanectva sultánova zdržoval jsem se po mnohá léta v rozličných městech evropských. Jednou dlel jsem také po nějaký čas v Římě. Na svých obchůzkách městem vešel jsem jednou i do otevřené, mohutné svatyně svato-petrské. Sloužena tu právě mše svatá. Zprvu nelíbilo se mi počínání kněží; vše zdálo se mi býti směšnou hrou jako loutek. Podivné obleky, odměřené pobyby, kouření kadidlem, poklony, vše budilo v duši mé dojem divadelní. Leč čím dále trvala bohoslužba, tím jasněji rozeznával jsem v nitru svém nepochopitelný, dosud nepoznaný cit. Byl to snad nábožně klečící lid, kterýž v modlitbu pohřížen jímá mysl mou? Náhle zaslechl jsem slabý cinkot zvonku; hrobové ticho ani dechem nerušené rozhostilo se velebuým prostorem, i nejroztržitější a nejnedbalejší klesli na kolena, hlavu sklánějíce a pokorně v prsa se bijíce, a nevím ani, jak zřel jsem před duchovním zrakem slova Písma sv.: „Zuj obuv svou, Mojžíši, neboť

půda na které stojíš, půda svatá jest," a mžikem i já již klečel s hlavou skloněnou a neumělá modlitba vycházela mi z hloubi srdce pojíc se s modlitbou věřícího shromáždění. Co as uchvátilo mne tak hluboce, že kleslo nevěřící srdce mé uznávajíc nemožnost odporu? Neslyšel jsem zpěvu okouzlujícího ani přesvědčivého kázání — jen velebné ticho přerývané libým zvukem zvonku obkličovalo mne v širé svatyni. Co tedy as ke mně mluvilo? Tak tázal jsem se již druhého dne kněze katolíka.

"Přítomnost Boží to byla, synu můj," odpovídal tento hlasem uctivým. "Bůh sám, ač skryt oku vašemu, dlel na oltáři a mluvil k vaší mysli, byť nezaslechlo řeči jeho vaše ucho tělesné. Vyzýval vás, abyste prohlédli a přemýšleli. Dal vám tušiti, že děje se na oltáři cosi velikolepého vznešeného, čeho nelze pochopiti ani vám ani věřícímu lidu, věc ale lid tento vroucně věří." —

Hluboko v duši cítil jsem pravdu těchto slov kněze, ale vzporný duch můj bouřil se proti nim. Po delším boji však zvítězila milost a brzy i mně dostalo se štěstí, že s miliony katolíků klaněl jsem se Bohu svému skrytému v prostínce působě chleba. Od té doby jímá mne nevýslovně svatá tajemná oběť mše svaté a bázní a úctou ale i radostí a láskou nevýslovnou buší mi srdce, kdy blíží se okamžik, v němž zdá se mi, že jasně vidím, jak otvírají se nebesa a jimi v celé velebnosti sestupuje na oltář míru ten veliký, třikrát svatý, požehnaný Bůh křesťanů!

Výroky sv. Petra.

V nebi jako na zemi těší se největší přízní boháči.

Prožili spolu život plný bídy, strastí a utrhaní a kdy muž již úplně vysílen uleh na chudobné lože, aby z něho více nepovstal, uložila se žena, již poslední podpora mizela, podle starého svého druha. Tak usnuli spolu naposled, spolu probudili se na onom světě, spolu dostavili se před soudnou stolicí Boží, spolu shledání byli bez viny a nyní spolu spěchali vyřídit sv. Petru vzkaz Páně, aby jim otevřel brány nebes. Jak těšili se spolu! Nespěchali ale příliš! Vždyť se sotva teprv byli trochu zpamatovali z únavy po dlouhé cestě ze světa do nebe, ještě nezbavili se úplně dojmu, jakýž učinil na ně soud i toto čarovné stromořadí do ráje vedoucí. Kráčeli zvolna, byliť věci svou jisti. S vyjasněnou tváří a usměvavýma rtoma zdravý vzduch nebeský plnými doušky lokajíce, kráčeli spokojeně, vesele, vzájemně o sebe opření. Cestou hovořili důvěrně:

"Nuže drahá, či jsem ti to stále neříkal? A jak se ti líbí přijetí, jaké nám milý Bůh uchystal?"

"Ty's míval ovšem pravdu," odvece žena, "a milý Bůh nás přijal velmi dobře. Ale kdo by si to byl jen pomyslíl? Kdo by byl uvěřil, že lidem, s kterými na zemi hůře než se psy nakládali, na které jen s patra hleděli a před nimiž jako před morovou ranou prchali, že nám dostane se takové pocty na nebi, třeba byl oděv náš rozedrán a boty bez podešví."

"To je odtud," pravil muž, "že si, jak jsem ti stokrát říkával, na nebi přece jinak vedou než na zemi. Nicméně byl jsem přece jen trochu v rozpacích vida se ve společnosti svatých s kabátem jako řešeto dřevým. A ty sama, má drahá, marně jsi se přičiňovala, abys svou dřevitou suknicí chatrnější ještě zástěrou zakryla. Na štěstí nezdál se nikdo těchto nedostatků obleku pozorovati."

"Spíše naopak. Vždyť's viděl přece, jak zdvořile mne veliký světec sv. Josef pozdravil?"

"A viděla's ty, jak se svatá Panna na mě usmála?"

"A jak svatí pozorovali, jako bychom byli nějaké panstvo?"

„A jak dobrý Bůh nám řekl: Vítejte mi, drahé děti!“

„Ach muži! by to viděli boháči, kteří námi dole tolik zhrdali, jaké by as dělali tváře — jak ráda bych je při tom viděla!“

„Aj oči by jim zajisté z důlků vyšly,“ odvece muž, „neboť jim samým nedostane se tolik slávy a pocty.“

„Toť by také ještě scházelo,“ mudrovala žena. „Na každého kdysi dojde, toť jen spravedlivo!“

„A přece jak často jsi reptávala, ženo,“ mínil muž, „vidouc, že odsouzení jsme k bídě, kdežto jiní jen se veselili. „Mají krásné domy,“ říkávala's, „krásné obleky, dobrá jídla, měkké lůžko, sluhy a služky, vše, vše, čeho si jen přejí. Proč jen nám se ničeho nedostalo? Co jsme as Pánu Bohu učinili?“

„Ale milý muži, proč bychom si to vše nyní připomínali!“

„Rád bych jen dokázal, že jsem nechyboval tvrdě, že z chudoby své jednou velmi zbohatneme, že nás sice boháči pozemští za psy považují, Bůh ale že odmění nás jednou na věčnosti, kde prvá místa chudině připravil.“

Hovoříce blížili se cíli cesty své a již již bylo jim na konci stromořadí dohlédnouti diamantových bran rajských, jimiž měli vejít v radost věčnou. Tu náhle zaválo jim cosi lehce nad hlavou a vzhlednuvše uzřeli anděla, kterýž dle spěšného letu zajisté byl poslem Páně. Letěl také ku bráně nebeské od soudné stolice Boží a v ruce jeho vlál široký pruh pergamenový, velikou pečeti opatřený.

V okamžiku dospěl cíle svého a mocným úderem jeho zazvučely síně nebeské. Sv. Petr přispíšil si zaslechnuv velitelské znamení a k jedinému slovu andělově otevřel bránu nebeskou dokořán, načež jal se spěšně zvoniti mohutným zvonom blíže brány zavěšeným, jakoby obyvatelům ráje radostnou zvěst oznamoval. A v brzce scházeli se na prahu celé davy zářivých, nádherně oděných světců. Nebylo sice z dále rozuměti slovům jejich, ale podle výrazu tváře a všech posunů bylo znáti, že táží se anděla i sv. klíčníka, a že zpráva obou plní srdce jejich radostí a údivem. Poradivše se na okamžik, rozešli se zas do nebe, ale v brzce vraceli se již opět s třpytivými prapory, vonnými věuci a kyticemi. Jiní vztýčili mžíkem překrásnou bránu vítěznou u vchodu ráje a ověnčili ji květy jako slunce zářivými. I poznali chudí manželé, že obyvatelé nebeští slavnostní uvítání chystají. Komu as? Ach, netroufali si vysloviti tajnou myšlenku svou; kradí pohlédli na sebe vzájemně a rovněž potají uhodili se v prsa. Nebylo jim lze potlačit příjemný pocit v nitru jejich se ozývající, kterýž i zevně v blahém se jevil úsměvu. Či neměli na sobě patrných známek, jimiž rozeznati lze ty, kterým prvé místo v nebi náleží?

Svatí dokonavše zatím přípravy sestavili se k dlouhému, skvělému průvodu, a vystoupili po dvou do stromořadí, a se sv. Petrem v čele kráčeli tudy mávajíce prapory, palmami a věnci.

„Na mou věru, ženo, nevím, co si mám mysliti, ale skoro se mi zdá, že nám jdou vstříc.“

„Arciže, muži, mně se také tak zdá. Myslím, že nelze již pochybovati. Viz jen, anděl již na nás ukazuje a svatí volají již cosi na nás jakoby na pozdrav! Pozdravuj přec také! Hle, nemáš ani klobouku! Pokloň se ještě jednou! Ještě jednou a trochu obratněji a hloub. Tak! Málem byla bych při pokloně upadla! O by nás viděli bohatí z dola, co by říkali! Ale přece chtěla bych býti trochu lépe oděna, abych se beze studu objeviti mohla před krásnými světci, kteří zlatem a drahokamy jen září.“

„Věru, ženo, nemusíš se báti, že se ti v nynější tvé nádheře budou obdivovati.“

„Jakoby tys měl cosi lepšího!“ děla žena poněkud uražena.

„Aj, ženuško, snad se nehněváš? Urovnej si čepeček a zastrč vrkoče, které ti na šiji vypadly.“

„A ty přikryj dlaněma záplatovaná kolena.“

„Podivno, ženo, že my oba, dobří manželé stále ještě tak rádi se hádáme. Na zemi jsem se tomu ani nedivil, ale v nebi třeba přece jen mírnosti a klidu. Mimo to viz, průvod jest již asi na dvacet kroků před námi, svatý Petr se usmívá. Oblecme rychle aspoň nedělní tvář nemajíce svátečního oděvu.“

V témže okamžiku setkali se již se sv. Petrem.

„Vítám vás, drazí přátelé!“ zvolal světec. „Vidím již, že jdete k nám. Nevěděl jsem sice o vašem příchodu, ale místa naleznete připravená a ručím vám, že to místa dobrá. Leč nemám nyní času k hovoru. Jdeme vstříc jistému boháči, o jehož příchodu mne Hospodin zvláštním poslem zpravil a jest nám tudíž spěchati. Chcete-li se k nám přidružiti, můžete nového příchozího s námi společně uctíti.“

A sv. Petr bral se dále se skvělou družinou. Oba manželé přidali se k průvodu zaražení, překvapení, nevědouce co činiti.

„Aj, muži,“ ozvala se náhle žena, „dosud-li na svém trváš? Či nejsou boháči všude boháči v nebi jako na zemi?“

„Nechápu toho, ženo, nechápu!“ odtušil muž.

„Čeho nechápeš?“ otázal se starý světec pozadu jdoucí.

Žena ujala se slova ve jménu mužově: „Nechápe jakož ani já, že sv. Petr takových rozdílů činí mezi boháči, kteří přec, ať upřímně dím, již na zemi mají nebe a chudými, kteréž pan farář vždycky trpícími údy Ježíše Krista nazýval, pohrdají. Zdá se mi, že rozdíl mezi oběma činěný měl by býti s prospěchem pro trpící údy Ježíše Krista.

„Jeť arci něco pravdy ve slovech tvých, paní kmotra,“ řekl starý světec, ačkoli zvuk hlasu svého o jakési rozkvašenosti svědčí. Nezapomíněj však, že trpícím údům Ježíše Krista, jak ty s panem farářem chudinu nazýváš, náleží království nebeské beze vší pochyby a že jim tak snadno lze do brány rajske vejíti, že by sv. Petr seznámení nestačil, a že bychom si do průvodů neoddechli, bychom každého slavnostně vítali. Chudí vcházejí sem jako v pravou otčinu v celých davech, každým okamžikem a usazují se na nejkrásnějších místech. Doznáš toho zajisté co nevidět. Jinak ale bohatí. Či nevíš, co pravil o nich sám Pán? Že snáze velbloudu lze uchem jehelným projíti, než boháči branou nebeskou. Slyšelas zajisté výrok tento?“

„Zajisté, pane světče.“

„Aby tudíž prošel branou nebeskou, musí se boháč pokud jen možná ztenčiti, milá paní, a podobné ztenčování není nikterak prací pohodlnou, zvláště jsme-li zvykli všelikému uvolňování. Jediný zlatník v kapse boháčově brání průchodu jeho a na dlouho jej zadrží. A což zbývá mu činiti? Dávati musí těm, kdož nedostatkem strádají a zbaviti se všeho, což slove nadbytkem, třeba mu, ať krátce dím, sřící se bohatství pro svou osobu. A podobně učinil i hrdina, jemuž kráčíme vstříc; zbavil se a odřekl všeho bohatství, kteréž bylo mu překážkou na cestě k věčnosti a slavněji-li jej vítáme, děje se jen proto, že podobní hosté jsou v nebi velmi vzácní. Jsem již sám po celých sto let v kraji rajském, a dosud nedočkal jsem se bohatce. Poprvé vítám jej s tebou dnes.“

„Aj! ženo, kdo z nás měl přece jen pravdu?“ tázal se muž.

„Milý muži,“ odpověděla žena, „pan světec ještě před chvílí děl, že ve slovech mých je přece něco pravdy.“

Kulturní listy.

V Praze, v den rozeslání apoštolů 1985.

K. Dobře si všimni, milý čtenáři, roku nadepsaného. Všickni, kdož tyto řádky čtou i s tím co je napsal, dávno již v hrobě odpočívají. Ba hroby mnohých snad již desetkrát byly překopány, za příčinou, aby jiným obyvatelům města mrtvých místa se udělalo. Na hřbitovech platí se činže za byty na jednou na sedm let, a kdo za živa měl hodně peněz, může činži zaplatiti si na delší dobu a vykáže se mu v zemi pokojíček o něco větší, než-li ostatním. Avšak po stu letech bude sotva památky i po těch větších i nádhernějších činžácích, myslím t. hrobkách. Přátelé těch, co v nákladných hrobkách odpočívají, vymrou, hrobky spustnou, načež u zádušního úřadu řeknou: poněvadž nikdo více o hrobku se nestará, zruší se a znova opět prodá. A komu z nás na hrob postaví se křížek — — za sto let! kterak se křížek rozviklá a kdy která bouře jej shodí!

Proto snad dobře jsem napsal, že za sto let nebude na zemi po nás všech ani památky.

Píšeme rok 1985 a sice velepamátný den: rozeslání apoštolů. Nalezáme se v redakci velikého listu, jenž nese nápis „Katolický Vesmír,“ a jenž vychází třikrát denně. Vesmír má v Praze svůj pětipatrový dům, v němž nalezájí se prostranné místnosti redakce a administrace. V ohromném sále je sazárna a hned vedle deset párních rychlolisů, jichžto kovové útroby ve dne v noci ze sebe chrlí spousty tiskopisů: novin, nejen politických, ale i mnohých jiných odborných, pak i přerůzných knih, brožur, spisů a spisků, provolání a pod. Všecky tyto tiskopisy nakládají se na povozy a odvázejí na poštu.

Šefredaktor Vesmíru, obstarlý již muž, sedí u stolu v saloně, úhledně, nepřiliš nádherně upraveném. Sedí vlastně u tří stolů. Na prostředním uá psací náčiní. Na stole v levo nakupeny jsou různé noviny z celého světa; na stole v pravo má telegrafní přístroj a hned vedle ve zdi zavěšen jest telefon, jenž rozveden jest po celém domě, taktéž do některých domů pražských.

Bije osmá hodina večer. Redaktoři Vesmíru scházejí se k noční práci do salonů vedle šefredaktora.

Je to kromě tří pokojů šefredaktora pět prostranných místností, kteréž po stěnách kol kolem pokryty jsou velikými mapami celého světa. Jeden sál určen jest výhradně pro redakční knihovnu, v níž nalézají se slovníky a mluvnické všech hlavních řečí světa, pak všeobecné a jednotlivé dějepisy a statistiky všech národů a zemí. V příhradách dole umístěny jsou Encyklopedie, Konverzační a naučné slovníky v několika řečích. Neví-li ku př. některý redaktor, mnoho-li má Buramputra, nepatrné městečko v alpách Himalajských, obyvatelů a mezi těmi kolik je katolíků, kolik tam katolických dítek školu navštěvuje, mnoho-li z městečka ročně vyváží se obilí a zboží, a pod., podívá se jednoduše do odborného slovníku a ví to na vlas.

V saloně šefredaktora ozve se signal na přístroji telegrafním. Telegram z Pekingů: Dnes ráno dal se císař čínský pokřtiti a náboženství katolické za panující v říši rozhlásiti. — Na to šefredaktor od stolku svého povstane a dá signal, aby všickni redaktoři Vesmíru k němu se dostavili. V malé chvíli stálo třicet redaktorů ranního vydání Vesmíru před šefredaktorem.

— Pánové, — oslovil je hlasem zvučným — radostná zvěst přišla právě z Pekingů, kterouž s vámi tuto sdílím. Slova Kristova o jednom ovčinci a jednom pastýři docházejí svého splnění. Uspořádáme slavnostní vydání Vesmíru, jež ještě před půl nocí budeme rozdávati po všech veřejných místnostech a po všech ulicích naší zlaté Prahy. Číslo pak zítřejší vyjde o tří arších velikého našeho objemu, v němž budou stručně uvedeny dějiny katolické církve v Číně od dob sv. Františka Xav. až na naše časy. Vyhledejte si, pánové, ze slovníků a dějepisů v knihovně naší potřebná k tomu data. Otisk kartáčový předloží se mi ke korektuře.

Svolejte telefonem na výpomoc odborné redaktoři vydání poledního. Práce rozdělí se tím způsobem, že každý podá stručný nástin dějin za půl, případně i za čtvrt století. O desáté nejdéle musí sazba do rychlolisu.

— K službám, pane kollego, — odvětlí odborní redaktori, totiž ti, kteříž ve „Vesmíru“ výhradně politikou zahraniční se zabývají. Odešli.

V saloně pozůstali ještě spolupracovníci a zpravodajové menšího druhu. Po odchodu hlavních redaktorů nastal mezi pozůstalými hlasitý smích.

— Co tam zas máte? — tázal se šefredaktor u veselé nálady. To zajiště zas náš Kulíšek (lokálkár) něco někde pikantního vyšťoural.

— Ba že — odvětil jmenovaný. Našel jsem na ovocném trhu mezi starým papírem číslo jakéhosi listu, — velmi zajímavé.

Po těchto slovích podával šefredaktoru papír jakýsi sežloutlý. Šefredaktor papír rozevře a čte: „Čech“ — číslo . . . nečitelné, ročník XVII. — 1885. — —

— Prosím to byl katolický denník — před sto lety — směje se lokálkár „Vesmíru“ Kulíšek. Tak bídný papír — tisk — a ten — ubožácký jeho obsah! —

Pánové — odvětil šefredaktor vážně — vaši veselost nesdílím. Toto číslo věrným je znázorněním 19. věku. Jaký věk, takový žurnál. „Čech“, co katolický denník z r. 1885, obrazem je takofka fotografickým katolicismu 19. století. Jaký je katolický život v národě, zrovna takové má katolické noviny. Pánové, mějte úctu k tomuto kousku sežloutlého papíru z předešlého věku. Nuže, poslyšte v krátkosti něco o katolickém deníku „Čechu“ z let sedmdesátých a osmdesátých předešlého století.

Dovolte, abych o něm užil porovnání poněkud drastického. Zacházelo se s listem tím asi tak, jako v bájce zacházel kdosi se svým dlouhoušákem. Majetník tohoto pomyslí si: Zkusme to, jak by to asi chodilo, kdybych osla svého poznenáhla naučil nežrati. I dával mu každého dne méně obroku při břemenu vždy stejném, ano časem i větším. Jak to s ubohým zvířetem konečně dopadlo a dopadnouti musilo, a co majetník osla na konec pravil, je známo.

Výtka tato v první řadě týká se těch zámožných katolických pánu, kteří v předešlém století nutnost katolického tisku sice uznávali, krásnými řečmi dokazovali, o záhubnosti tisku lžiliberálního mnoho vzletných listů napsali, ale celkem pro katolický tisk zhola nic, aneb jen hrozně málo učinili. Katolickému tisku a zejména „Čechu“ byli by mnohem vydatněji prospěli, kdyby byli raději místo každého slova, jež ve prospěch kat. tisku promluvili, aneb napsali, tím nejmenším stříbrňáčkem ku zdokonalení kat. tisku přispěli. Bylo by bývalo stříbrňáčků na pytle za každé slovo ve prospěch kat. tisku tehdy promluvené a napsané. Slovo bez skutků je vzduch, a pouhý vzduch nesvědčí ani soumaru, na něhož těžká břemena se nakládají.

V druhé řadě týče se výtka čtenářů, či odběratelů katolických spisů vůbec a „Čecha“ zvláště, — odběratelů vlastně takých, kteří jej odebírali mohli a měli, ale neodebírali. Hrubou netečností mnohých katolíků, zvláště pak mnohých katolických kněží musil kat. tisk i list hynouti a zahynouti — zrovna jako ten osel.

Jsou příklady po ruce, že tehdy byli někteří kat. kněží, kteří „Čecha“ sice neodebírali, avšak bombasticky chvalořečné zprávy za příčinou svěcení kříže, sochy a pod. o sobě psáti a pod cizí firmou v „Čechu“ uveřejňovati dávali. Byli to chytráci?! K tomu jim „Čech“ dostačoval úplně!

Nebylo snad pro kat. církev v Čechách doby smutnější, jako před sto lety o jubilejním roce smrti sv. Methoděje, v němžto byl vydán zákaz poutí na Velehrad a to v témže čase, kdy z Čech po tisících jelo se na výstavu do Pešti. Nikdež nedočítám se jmén těch katolických velmožů, kteříž byli by jeli přímo k prvnímu ministru se slovem katolickým, aby zákaz poutí byl odvolán. Ba mnohým přišel snad i zákaz ten nemálo vhod, že vyvedl je z nemalých nesnází za příčinou slabého účastenství poutí z Čech na Velehrad,

Bylo to v tomtéž roce, kdy z Ameriky po divadelní lodi přijelo na 180 poutníků do Prahy do zlatého domu, kdy ke dni 5. července přihlásilo se poutníků na Velehrad všeho všudy — 300 a kdy dne 18. července z Čech vyjelo na 1500 poutníků — na výstavu do Peští! Tyto číslíce nejlíp znázorňují úpadek náboženského uvědomění ve vzdělanějších třídách v Čechách před sto lety. Byla to věru strastná doba.

To budiž jen mimochodem řečeno jakožto další doklad ku příčinám, proč katolickému denníku před sto lety tolik zle se dařilo.

List tento musil hynouti pro nedostatek podpory nejen hmotné, ale i duševní.

Před sto lety dostoupila pověstná alliance israelite vrchole své moci tím způsobem, že její velmožové ročně milliony přispívali na obranu zájmů židovských tiskem. Mohlo tudíž očekávati se, že i velmožové katoličtí všudež po světě a proto i v Čechách byt i ne stejnou, tedy aspoň nějakou a to dosti malou měrou přičiní se, aby tisk katolický se povznesl, utužil a rozšířil a takto jakousi protiváhu tisku lžiliberálnímu utvořil.

O tehdejších katolických velmožích musí se vydati svědectví, že spíše měli na zřeteli zájmy své krve, svého stavu, svých důstojností a že s tiskem katolickým nakládali jako — s popelkou. Měli proň mnoho krásných slov, ale žádných peněz. Byly ovšem i výminky velmi čestné, ale též velmi řidké.

Z katolického kněžstva valné dvě třetiny zůstaly „Čechu“ po všechny strastné doby věrny. A kde zůstala třetí třetina? O té chlubil se tehdejší redaktor „Pokroku“, že má dosud na 800 kněžských abonentů. Z katolických laiků měl „Čech“ odběratelů velmi málo. Však i těch 1500—1600 (měl jich časem jen 1400) odběratelů „Čecha“ bylo by k jeho udržení dostačilo, kdyby jen bylo předplatné správně se scházelo. Když však každým rokem nedoplatků na 1000—1500 zl. bývalo a když odnikud pomoci nepřicházelo, jaký div, že — — —

Tehdejší „Pokrok“ pohltil ročně mnoho tisíc mimořádných podpor, ku kterým čeští poslancové po 500—1000 zl. přispívali; — jen denník katolický podpory neměl odnikud. Ti, kdož by byli rádi dali, byli chudí a ti zase, kteříž v tučnosti beneficií si hověli, více měli na zřeteli svou vlastní slávu, nežli čest a slávu boží v katolickém tisku.

Hynouti musil tentýž list nedostatkem podpory duševní. Náš „Vesmír“ má za stálé spolupracovníky professory z vysokých škol, professory z ústavů bohosloveckých, gymnasiálních a pod. Před sto lety jich katolický denník neměl. Byla to bílá lašťovička, pakliže časem přece někdo na kathedře tak hluboko sklesl, že — spáchal dopis, aneb pojednání do „Čecha“. Přišel-li časem s této strany přece dopis, bylo v něm plno kadidla jistým osobnostem. Mnozí též z venkova dopisovali, aneb dali o sobě dopisovati, kterak mnoho již pro čest a slávu boží se napracovali a kterak jejich představení dobře činí, odměňují-li jejich práce hodnostmi a tituly. V té strastné době Církve katolické mnozí považovali katolický denník za jakési skladiště samochvály. Jaký div, že přemnohé dithyrambické a bombastické — (přemrštěné) — dopisy v „Čechu“ vypadaly jako slohová cvičení žáků gymnasiálních, jimž za úlohu dáno: popište východ slunce v květnu, aneb dojmy turisty na Sněžce. Obsah listu musil tudíž bývat chudičký a to tím více, uváží-li se, že na něm pracovali všeho všudy dva redaktori, kromě paběrkáře, jež v tomto uzloutlém čísle malým — k. označena vidíte. (Slyšte!)

Ano dva, z nichž jeden co kněz musil na Vyšehradě co vikarista, kooperator a katecheta působiti a proto žurnalistiku toliko co vedlejší zaměstnání prováděti. Jinde všudež žurnalista mohl všechny své síly a všecken čas svůj jen listu obětovati. Ne tak bývalo u žurnalistiky katolické. Žurnalista katolický musil dříve výživu jinde si pojistiti co katecheta, kaplan, vikarista a p. a pak teprv mohl vedlejšího zaměstnání u katol. listu si hleděti. Poznáte to nejlépe z platu redaktorů „Čecha.“ Za svou práci brali měsíčně oba dohromady 100 zl. a paběrkář 15 zl., úhrnem tedy tři 115 zl.,

tudíž ne ani polovinu platu, jaký měl jeden redaktor u tehdejších „N. L.“, nebo u „Politiky“.

Tehdy sazeč týdně bral 17—20 zl. a redaktor „Čecha“ 50 zl. za měsíc. (Slyšte, slyšte!) Říkáva se od jak živa: jaký plat, taká práce, čili za málo peněz málo muziky. Tolik však tehdejší redaktorům „Čecha“ přiznati se musí, že za tolik málo peněz nadělali muziky dost a byli by nadělali ještě více, kdyby byli jen směli.

A právě zde to vězí, proč obsah listu katolického před sto lety býval velmi chudoučký. Nikdo na světě neměl tolik přísných posuzovatelů, jako „Čech“. Kdo naň nejmiň přispěl, ba kdo jej ani neodebíral, posuzoval ho co nejprísněji. Psal-li „Čech“ ku př. po celý rok hezky, chválil-li všecko, kde jak mohl, rozhazoval-li kadidla na všechny strany, říkalo se: der „Čech“ macht sich, lässt sich lesen a pod. Proklouzlo-li mu přece něco, ku př. když opovážil se napsati, že dlouhé kabáty s leštěnými holinkami církev nespasí, tu chodili vždy zákonníci a fariseové naň žalovati: zas už ten „Čech“ něco vyvedl, toť už něco hrozného, co ten „Čech“ si dovoluje! Musíme ho zapovědít v semináři čísti! Došlo to s ubohým „Čechem“ při vši dobré vůli a úslužnosti na horu i dolů tak daleko, že v jedné diecési mělo býti kněžstvu zapovězeno jej odebíрати. Tehdejší „N. L.“ měly „Čecha“ za hyperklerikální, za papežštější, než-li je sám papež, za jakýsi extrakt všeho jezovitství. A jistým pánům, kteří naň ani stovkou do družstva nepřispěli, nebyl přece ještě dosti klerikální!

U jiných politických listů měl již tehdy každý spolupracovník svůj zvláštní odbor, jemuž mohl se plnou sílou věnovati. Jinak bývalo u „Čecha“, u něhož bylo redaktoru brzy nad čarou, brzy pod čarou pracovati, časem i rozmanitosti, paběrky, ano i hospodářské články psáti a to v redakci velmi chudě zařízené, v níž nebylo mapy, nebylo pořádného slovníku, nebylo Encyklopedie, slovem ničeho.

Žádný redaktor kteréhokoliv jiného listu neměl tehdy tolik těžké postavení, jako redaktor „Čecha“, což se nejpatrněji ukázalo při dopisech v něm o upravení patronátů. Spůsob, spíše strašný zlořád, jakým prováděli tehdy patronátní úředníci na účet šlechtty patronátní právo, byl před sto lety někdy až úžasný. Sprostý klep odkudsi z panské kuchyně na šlechtický stůl zanešený, dostačil, kněze zasloužilého z postupu na vždy vyloučiti. Hájl-li kde kněz hmotné aneb duchovní zájmy svých oveček naproti patronátní byrokracii, mohl býti jist, že na lepší faru nikdy více se nedostane. Byť pak i sám biskup za takého očerněného kněze se přimlouval, vše bývalo marné. I množili se tudíž v „Čechu“ hlasy kněžstva, aby právo patronátní, tento zbytek středověkého nevolnictví ne-li odstraněn, aspoň byl upraven v ten spůsob, aby patron byl nucen, z konsistorního tera jednoho za beneficiata si zvoliti. O tom se v „Čechu“ psalo a jen potud nápravy žádalo. Však tu přišlo od jednoho šlechtice důtklivé: Quōs ego! v ten rozum, že bude-li „Čech“ proti patronátům psáti, kauce se mu odejme. Vysázený dopis jeden z venkova, jenž vyličoval nespravedlnosti patronátních úředníků, byl z tiskařského lisu k vyššímu rozkazu vyhozen, aby jen existence „Čecha“ nebyla ohrožena.

Každý úvodní článek a každý feuilleton od K. podlehal dvojí cenzuře, státního totiž zástupce a jistého člena družstva, za tou příčinou, aby K. do listu něco nevpašoval, co by jako nůžky vypadalo na dlouhé šosy, aneb dlouhé prsty jistých patronátních úředníků. Bláhovci, domnívali se, že hlavního redaktora „Čecha“ kolkolem ucpou aneb zazdí, aby se jim s pravdou ven nevydral na boží světlo! Konečně K. v „Čechu“ nezbyvalo jiné volnosti, jako jen bouchat do bezbožných „Národních Listů.“ Jen hodně do nich, a třeba každého dne! Rozumí se, že K. od té doby polemiky s „N. L.“ se vyhýbal.

Ve stálé polemice proti lžiliberalům nepozůstává jediné úloha katolického listu. Bez poznenáhle nápravy toho, co se dávno napravit mělo, byla by ustavičná polemika s „N. L.“ přímo směšná. A kromě toho řekl to K. v „Čechu“ nejednou, že „N. L.“ věci katolické svým přímým a otevřeným nepřátelstvím mnohem více prospívaly, než-li u věcech náboženských netečný, ospalý „Pokrok“ aneb „Politik“. Listy tohoto druhu, které vědomí katolické uspávají, jsou vždy nebezpečnější, než-li listy Církvi rozhodně nepřátelské. Častější tedy nářky na vedení „Čecha“ se strany jistých pánů, jimž více snad běželo o jeho potlačení, nežli o jeho povznesení, staly se konečně i příčinou, že K. byla i k o r r e s p o n d e n c e „Č e c h a“ o d ě n a t a, — ovšem koncem I. půlletí, když K. rozhodně se vyjádřil, že v také závislosti list déle vésti nemíní, opět vrácena. Běželoť pánům o udržení abonentů, a proto — povolili! —

Také dostalo se K. odplaty za to, že „Čecha“ nejednou od zaniknutí zachoval, že jej od závislosti jiných listů emancipoval, že přesně katolický směr jeho vytкнуł a poměr národnosti k Církvi vyznačil! Omrzelo jej konečně býti pouze jakýmsi štvancem, aneb psancem mezi stranou zvanou národní a stranou církevní. Strana národní jím opovrhovala, že v duchovenstvu probuzoval ducha církevního a jistá strana církevní na něho sočila, že jí nebyl ještě dosti církevním. Kopřiva tehdy ať v „Čechu“ dělal co dělal, byl vždy jako ten v bájce „Prügeljunge.“ Jednou pral ho p. mistr, po druhé paní mistrová a po třetí vždy oba najednou a tak to mělo chodit vždy znova.

Tím se stalo, že K. konečně všeska politika přímo se zhnusila a že na sklonku r. 1885 z redakce „Čecha“ na dobro vystoupil. —

Zde máte pánové stručnými slovy vylíčeno utrpení redaktora katolického listu před sto lety. Rozhodněte nyní sami, zdaž tento sežloutlý list „Čecha“ z předešlého věku zasluhuje vašeho opovržení?

Závěrečný úsudek o katolickém tisku vůbec a katol. denníku zvláště shrnu opět v porovnání. V Belgii kdysi zatvrzelé lenochy zavírali do jakési komůrky na způsob koupací vany zařízené. Několika děrami ze stěn proudila se voda do vnitř vždy výše až po krk ano i přes hlavu zavřeného lenocha. Aby pak se neutopil, měl v koutě čerpadlo na způsob pumpy, kterouž mohl vodu až po krk mu tekoucí ven vyčerpávati, avšak musil hodně se tužiti, aby se neutopil, jelikož voda stěnami skoro stejnou měrou vnikala. Co dělávali lenoši v Belgii do této komůrky zavření?

Dělali totéž co katoličtí velmožové v kat. Rakousku. I zde byli se všech stran zatopeni tiskem lžiliberalním, tiskem „Alliance israelite.“ Bědovali a spínali ruce: Pane Bože pomoz! Znič ten židovský tisk! Kde že máš Pane Bože své blesky na vyhlazení tisku židovského! O toho bezbožného tisku!

Bědovali, naříkali, kázali a psali proti bezbožnému tisku, bezbožným „N. L.“ a pod., ale marně. Pán Bůh jako by je neslyšel! Čerpadla v koutě vydatného totiž kat. tisku dlouho si všímati nechtěli. Ba někteří i na to čerpadlo hubovali, že jim stojí v cestě, kazí pohodlí a pod. Konečně ale, když jim potopa bezbožického tisku vystupovala až po krk, ba když již tekla jim do úst, tu volky nevolky sáhli k tomu, co jediné z povodně spasiti je mohlo, — k čerpadlu, tu teprv uváživše slov velikého biskupa německého: že kdyby sv. ap. Pavel dnes žil, stal by se žurnalistou! přestali pohrdati čerpadlem v koutě, vzchopili se a založili — „Katolický Vesmír,“ jenž dnes za pomoci katol. velmožů obojího stavu vytlačil ze země všesken tisk lžiliberalní. Dlouho se jim do toho nechtělo, konečně nouze naučila nejen Dalibora housti, ale i kat. velmože kat. tisk vydatně podporovati.

D o p i s y.

O sv. Růženci.

Od Pardubic. (P. d. O. v.)

Ještě mi jasně na mysli tanou slova, jimiž předloni sv. Otec doporučoval růženec, jakož i loňský příkaz o říjnové pobožnosti růžencové. Jak by to bylo hezké, kdyby úcta růžencová se v našich městech a obcích rozšířila. Podívejme se dnes na mladé i staré, svobodné i ženaté, chudé a bohaté v neděli odpoledne v městě i venku. Jsou-li doma, sedí každý v jiném koutě světnice, nemajíce co mluvit, nemajíce co dělat. Podívejme se na ně mimo dům. Buďto sedí na prázdně před domem, buď jdou na pole, neb bez řeči chodí na horu a dolů po ulicích a cestách, neb sedí v hospodě hrajíce v karty aneb nudně před sebe hledíce, a zívající. Co pak jim schází? Pružnost ducha. Celý týden pracovali, starajíce se o tělo, v neděli má mítí tělo odpočinek a mají se jako rovnoprávní občané zase starati o duši, a nevědí jak. Mnohý z nich snad ani nebyl ráno v kostele, aneb šel-li, šel jen proto, aby se neřeklo, aneb ze zvyku. Nejsou ovšem takými všichni, ale velmi mnozí. A takovému schází pak v neděli to vzpružení ducha, které i tělu pružnosti a jakéhosi nevyslovitelného půvabu dodává. Nevím, jest-li si někdo již všiml, lidí jdoucích z kostela v neděli, a těch, kteří z pohodlí v neděli osvobodili se od kostela. V celém tom obličejí té zbožné matky jdoucí z kostela, lze vyčísti veškeré ty city, myšlenky a zbožná přání, jimiž se obírala. A téměř každý by uhodl vše, zač Pána Boha prosila, zač se modlila. To jest to sváteční nadšení, to povzbuzení mysle k věcem Božským, jež nepotřebujeme hledati pouze u mnichů a poustevníků doby staré, zde to máme také, ovšem v jiném způsobu. A podívejte se na ni, když přijde domů, že o všechno se stará, a že velmi dobře, se svou prací dopoledne je hotova. A teď se podívejte na druhou hospodyni, která, vymlouvajíc se, že má mnoho práce, kostel zanedbala. Je v šatě ošumělém, chodí ze světnice na dvůr, ze dvora do stáje, ze stáje na zahradu, a tak to bere několikrát po sobě, a sotva se ohlédne, jdou lidé z kostela. A myslíte, že se té práce kdo ví co podělalo? Není snad s ní tak brzo hotova, jako ta co v kostele byla, a pro samé chození a nic nedělání nemůže býti hotova, třeba ani do večera; září jí také z obličejce ten posvátný nádech pobožnosti, jako té prvé z kostela jdoucí? Místo odpovědi se usmějete a já také. Tímto úvodem chci přivéstí své čtenáře k úsudku, jak povznáší člověka modlitba a pobožnost a že potom pro své nedělní zaměstnání a vyrazení dosti mu zbude času, a to vyrazení docela jinak jej bude těšiti, byl-li v kostele, než kdyby své povinnosti náboženské zadost neučinil. Proto ani ta chvíle odpoledních pobožností nebude na překážku našim nedělním vyrazením, ale dodá jim spíše jakéhosi rázu nenuceného, odejme jim veškerou nudu. Tu si vzpomínám, jak to krásně vypadá v krajinách, kde kvetou spolky náboženské, jaká tam panuje upřímnost, srdečnost, a přece žádný jsa přítomen veselým jejich hovorům neřekl by, že to jsou pobožnístkaři, jesuité, zatmělci a p. Naopak, jak je to vše škrobené, neupřímné a falešné v krajinách nábožensky vlažných! Tedy ty spolky náboženské přičiňují mnoho k svěžímu duchu a upřímnosti. Který pak spolek je nejvděčnější? Zajisté ten, v kterém sama Panna Maria zálibu nalezla, spolek růžencový. Jest sice v dobách bezvěreckých, liberálních v posměch uvržen, ale doufejme, že tomu bude brzy jinak.

A když o tom růženci mluvím, vzpomínám si na svá mladá leta studentská. Ku své chybě se přiznávám, že nastoupiv studia, byl bych nedovedl růženec vysvětlit, a že teprve ve vyšších třídách nám náš učitel náboženství asi v 5 minutách pověděl, z čeho růženec sestává. To však bylo vše, co jsem ve škole asi do 18 roků o růženci slyšel. To arci nemohlo nás pro růženec rozohniti, a mimo to padly studie naše v dobu známých zákonů interkonfessionálních po 25. květnu 1868, kdy potom páni professoři při psychologii, fysice, přírodovědě, latině, při každé možné vyhledané příležitosti o náboženství vtipkovali, lidi dle Darwinových zásad od opic odvozovali, do kostela v neděli sami s námi nešli, a tu nikdo se nesmí diviti, že mnohý, vida třeba ženu v kostele růženec se modliti, o tom si zavtipkoval, ano mnohý z bravury před hodinou náboženství veřejně i rouhavé řeči vedl.

Tak to chodilo tenkrát, teď to snad je již lepší. I v semináři v prvním ročníku málo kdo růženec měl, a kdo měl, ten ho bedlivě ukrýval, aby si ho ostatní nedobírali. První, kdo v semináři nás o růženci jasně poučil, byl pan Dr. Borový, který při exerciciích slovy vzletnými a krásnými nás pro modlitbu tu rozohnil. Než potom se jelo na velikonoční svátky, pozvolna se na vše zapomínalo a růženec jsme se přece nemodlili. Tak to chodilo za naší doby, bohužel k naší škodě. Vzpomínám si, že jsem měl jednou příležitost nahlédnouti do jednoho semináře mimočeského, a viděl jsem, jak bohoslovci v oratoři, ve kterém se také mše sv. sloužila, všichni do jednoho, každý na svém místě měl růženec, jak se jej vroucně modlili soukromně při mši sv., a dvakrát za týden hlasitě. Jak to bylo krásné, povznášející! I bylo by záhodno, aby jedna z prvních otázek, vstoupivšímu do semináře bohoslovci byla, má-li růženec.

Když tedy sv. Otec modlitbu růžence tak vřele doporučoval, tu jsem přemýšlel, jak by se u nás modlitba růžence zavésti dala. I vzpoměl jsem si, že kdo má srdce dítek má také srdce rodičů a chutě jal jsem se učit děti ve škole růženci. A když byly nacvičeny, začal jsem to s nimi v kostele před požehnáním. Chodívají totiž velmi mnozí lidé na požehnání třeba o půl hodiny dříve, a mnohdy se nezpívá, nemá kdo, a lidé tam nečinně sedí i myslil jsem, že jim to nebude proti mysli, a že jim to také nebude škodit, když místo nečinného sezení budou se modlit růžencem. Chtěl jsem to dětem půvabným učiniti, a proto ke každému modlení růžence vzal jsem tři neb čtyři děti. Jeden modlí se úvodní modlitbu, druhý rozjímání před každým desátkem, třetí předřikává desátky, čtvrtý modlí se modlitbu po každém desátku. Děti se předhánějí v horlivosti, každý si do knížky opíše rozjímání a modlitby, a jedno přes druhé nabízí se k modlení růžence. Takovýmto způsobem získav srdce dětí pro tuto krásnou modlitbu, získal jsem zároveň srdce rodičů jejich, obzvláště matek. Kdežto dříve často při požehnání bylo více méně prázdné, jest nyní vždy nejméně jednou tolik lidí v kostele. A jak mile jest poslouchati ty krásné modlitby, plynoucí z hrdélek těch srdcí nevinných, které v tu modlitbu vloží veškeren svůj cit, veškeru zbožnost, celé své nadšení. Tu člověk mimoděk je uchvácen nábožnými city, stává se dítětem cituplným, a jest mu zde blaze. Kdo chce se o pravdách těchto slov přesvědčiti, nechť to zkusí. Podobným způsobem konali jsme sv. Otcem předepsanou pobožnost růžencovou v říjnu m. r. Poněvadž pak v říjnu u nás hlavní je se řepou práce, použili jsme výhody listu pastýřského, že kde okolnosti nedovolují, může se ona pobožnost přeložiti na listopad neb prosinec. Tedy v prosinci nejprve bylo „Rorate“ zpívané, a potom hned druhá mše sv., při které modlily se opět děti růženec výše udaným způsobem. Téměř ani jeden člověk neodešel po „Rorate“ z kostela, ale pozůstali všichni na druhou mši sv. spojenou s růžencem. A jak rádi se lidé modlí růženec, jen když se to neobdívá šlendriánsky a bez citu. Není zajisté, abych užil slov J. Hejtmánka v květech Mariánských, bohatšího, pěknějšího a snadnějšího prostředku k rozjímavé modlitbě, jako růženec, onť pamatuje na tu nejlepší a nejmnocnější matku, ukazuje, kterak ji důstojně a stále ctíti můžeš. O važ si svého růžence, nechť je tvým průvodcímездеjším a těšitelem v nemocích i v hodině poslední — a přímlovčím u Syna Matky Boží.“ Proto dp. bratři zkuste to, a shledáte, že s výsledkem se neminete. A kdybych jediného čtenáře těchto řádků k horlivé modlitbě růžence pohnul, bude mi to skvělou odměnou. Končím slovy vdp. kan. Terše při loňských exerciciích: Pánové, chodíte na procházky denně, většinou snad sami, vezměte si do kapsy růženec cestou se jej můžete modlit a zajisté toho nebudete litovat. Ano ani dělníci na tom polí při práci, by toho nelitovali, kdyby místo lichého, neužitečného povídání modlili se růžencem.

Od Plánice.

Mluví-li se s nadšením a píše-li se slovy vybranými a ohnivými o mnohých slavnostech národních, o působení blahodárném různých spolků, o schůzích, o slavnostních večerech k počtě toho onoho velikána pořádaných, a má-li vše to sloužiti k tomu, aby skvělý důkaz podán byl ať již vlastenectví, ať svornosti, ať pokroku ruchu a rozvoje; hlásivají-li noviny široko daleko do světa způsobem

někdy až směšně přehnaným takové skvělé manifestace: proč bychom my neměli mluvit a psát o různých slavnostech církevních, proč bychom neměli zdobiti tu křesťanskou naši říši novými skvosty, jež dokázati mají nynějšímu bludnému světu nezdolnou její božskost a moc. O takové jedné dojemné slavnosti chci zde v krátku se zmíniti. — Asi půl hodinky od města Plánice stojí starobylý chrám k úctě a slávě Rodičky Boží zbudovaný. Chrám ten všeobecně nazýván Nicovským podle malé vesničky Nicov nazvané. U kostela toho zřízena též fara. Do svatyně té poutní, jež stavěna tímže stavitelem, který stavěl velebný chrám sv. Mikuláše v Praze na Malé straně v témž slohu, již ode dávna putují zbožní křesťané z daleka i z blízka. Nejvíce přicházejí sem na každou sobotu v měsících jarních a letních. Důvěra k Matce Páně v místě tom posvátném jest veliká. Zvláště letos, kde po krajích naší drahé vlasti české takové strašné panovalo sucho, hrozící již již zničiti veškeru orodu, krušnou to práci mozoľů a potu, budoucí to výživu lidu i zvířat, putují sem odevšad k Bohorodičce, o smilování a pomoc prosíce. V sobotu dne 27. června byl opět jasný den. Slunko hned z rána jako žhavý kov páliło, vše pod ohnivými šípy parného slunce klesalo, umdlěvalo, vadlo. Než nicméně dne toho ze všech stran hrnulo se množství lidu do Nicova. Mimo přčetné, jen po různu roztroušené poutníky přišlo čtvero silných procesí s duchovními. Lid modlil se vroucně před milostným obrazem Bohorodičky, prose ji o přimluvu u Syna Božího. Když pak vystoupil na kazatelnu jeden z duchovních otců a když obrácen k Rodičce Boží okem zaroseným, hlasem tklivým, chvějícím se prosil o pomoc volaje: Maria, nedej nám zahynouti, hlad, bídu, mor zažeu . . . tu propuklo vše v hlasitý pláč. Pohnutí bylo veliké! A hle! Co lid úpěnlivě se modlil a vzdychal o smilování, ukázal se na východě malinký černý mráček, mráček ten mohutněl očividně, z hluboka zadunělo hřmění, mrak zatím zvolna svoje ohromné černé perutě rozepínal zakrývaje blankyt a horké slunko — v chrámu modlitba co chvíle vroucnější a úpěnlivější, — dobrý Bože! Kdo popíše, kdo vysloví plesání a radost, kdo dovede vypověděti a vyličiti ty dojmy, ty blahé city, jaké prochvívaly a vlnily se srdcem sklíčeným a stísněným, když první těžké krůpěje zaklepaly na okna chrámová . . . za chvíli rozpršelo se mocně, a ta země žíznící a vypráhlá okřívajíc zazelenala se, záříc tisícerými drahokamy a se zemí oživenou rozplesalo se i to ubohé, sklíčené srdce lidské. Vždyť ten náš lid v kraji jest většinou chudičký, přemnoží jsou z nich, kteří jedině z polí se vyživují, jaká to tedy radost toho dobrého lidu! Všichni padali na kolena svá a hlasitě plačíce vřelě díky vzdávali té, která jest „potěšení zarmoucených“ a „pomocnice křesťanů.“ Maria vyslyšela prosby lidu svého! Jedna veliká modlitba jako vonný kadidla dým stoupala k výšinám nebeským, modlitba, jež jako krásná růže sladkovonná, porosena dýmanty slzí diků a dětinné radosti nesena na perutěch bělostných Cheruba k trůnu královny nebeské. A venku zatím hojnou mocí padal blahodárný dešť. Maria dítek svých Ji milujících neopustila! Dojemné chvíle ty zvýšeny byly, když napotom přistoupilo pět kněží k oltáři mariánskému a zde z hloubi pohnutých srdcí zapěli věčně krásný diků hymnus: Te Deum laudamus Všichni poutníci vidouce v pravdě vyslyšení prosby svatým se zavázali slibem, že ještě jednou budou vážiti dalekou cestu do bohumilé svatyně mariánské nicovské, která nyní — mimochodem řečeno s velikým nákladem se důkladně vně i zevně opravuje. Ejhle! Tuť opět jeden přeskvělý, nepopíratelný a makavý důkaz všemocného orodování naší matky nejsvětější Marie! Toť pravý triumf naší víry, našeho náboženství. — Svatá Marie oroduj za nás.

J. U.

D r o b n o s t i.

Kam asi chodili pánové níže uvedení na kázání a ke zpovědi?
Na tuto otázku odpoví si zajisté sám čtenář následující zprávy novinářské: *Defraudace v posledních měsících* kvetly ve Vídni úžasným způsobem. Asi v desíti měsících bylo zpronevěřeno přes pět milionů zlatých. Větší část této

obrovské sumy pohltila hra na burse a také malá loterie vyžadovala značné obnosy. Ze zpronevřených peněz byla velmi malá část vrácena, ostatní jest ztraceno. První defraudace dopustil se jednatel firmy Lobmeyrový Jan Deibele, který v říjnu minulého roku zpronevěřil asi 150.000 zl. V téže době byla vídeňská „Unionka“ a anglo-rakouská banka ošizena padělateli Colemanem a Acocksem eskontováním padělaných not anglické banky o 22 000 zl. Dne 16. prosince byl vídeňský žirovní a kasovní spolek připraven defraudací o 166.455 zl. a o šest dní později shledána v tomtéž ústavu další defraudace 93.000 zl. Prvnější defraudace dopustil se Ed. Baldey, druhé Jan Lukas. Dne 18. prosince odkryta u dolnorakouské eskomptní společnosti defraudace 2,059.000 zl., kterou spáchal Jauner. V sumě té nejsou vřaděny bezcenné akce, obnášející asi 2 miliony, nalezené u eskomptura Kufflera. Dne 12. ledna zatčen „bankéř“ Noderer, který zpronevěřil 47.000 zl., dne 25. února zatkla policie „bankéře“ Weymanna pro zpronevěření 48.000 zl. Dne 31. března zatčen bankéř Hoffmeister pro zpronevěření 130.000 zl., počátkem dubna stížen bursovník Breitner týž osudem pro zpronevěření asi 50.000 zl. Mezi tím zatčen byl též správce nemocnického a pohřebního spolku „sv. Barbory“ Ed. Beimel, který zpronevěřil spolku 17.000 zl. Dne 29. dubna zavedeno vyšetřování proti Nauerovi, předsedovi pětidomského mužského zpěváckého spolku, který na některých svých přátelích vymánil 3600 zl. Dne 15. května byl zatčen uherský advokát Pavel Zsupanský, poněvadž chtěl padělanými listinami ošiditi vídeňský úvěrní ústav pozemkový o 120.000. zl. Dne 23. května zatčen dvorní a soudní advokát dr. Jan Pavlík, poněvadž poškodil jednotu vdov vídeňského medicínského kolegia o 5000 zl. Dne 24. května zatčen Gustav Schädlbauer pro zpronevěření 60.000 zl. Dne 14. června odhalena u všeobecné depositní banky defraudace v obnosu 54.878 zl., již se dopustil prozatimní správce ústavu Karel Harres se svými spoluvinníky Soltererem a Huberem. Dne 19. června učinil pensiovaný ministerský rada Mozart oznámení, že mu solicitator Grill zpronevěřil 170.000 zl. Dne 6. července oznámeno soudu, že hokynář Schiemer zpronevěřil jednotě hokynářské, jejíž předsedou byl 3000 zl. Dne 7. července zpronevěřil Weiss, zástupce továrny na hodiny Jakuba Wolffa, svému chéfu 12.000 zl. a téhož dne učiněno oznámení, že bankéř Steckhan zpronevěřil jistému občanu štyrskému 60.000 zl. Z uvedených defraudantů uprchli Deibele, Acocks, Weymann, Knauer, Grill, Schiemer a Weiss. Odsouzeni byli Coleman na osm, Baldey na sedm, Noderer na pět let, Beimel na 18 měsíců do těžkého žaláře. Jauner a Lukas se zastřelili a ostatní jsou ve vyšetřování. Škody, které utrpěly ústavy, spolky a soukromé osoby, činí úhrnem 5,102.833 zl.

Listárna redakce.

Cténé pány dopisovatele žádáme, aby píšeli o dobré věci, dbali též přesnosti jazyka. Některý jinak dobrý dopis při nejlepší vůli redaktora k tisku upravit nelze.

Návěští: Při přehlídce knihy našich pl. t. předplatitelů a odběratelů sezнали jsme, že máme za poslednějšími více jak 1000 zl. k dobírání. Kdo uváží, že papír, tisk, známky poštovní, jakož i personál služební, ať již o honoráři pp. spolupracovníkům nemluvíme, musíme při každém čísle platiti h o t o v ě, umi domysliť se, do jakých nesnází přichází nejen vydavatelstvo, ale i sám list. Nesprávné placení odběratelů bývá obyčejně hrotem listů katolických. **VYDAVATELSTVO.**

Obsah „Obrany víry“:

Lidské jazyky. (Sasinek). — Obět. (A—s. Dokončení). — Přítomnost Boží. — Výroky sv. Petra: V nebi jako na zemi těší se největší přízní boháčů. — *Kulturní listy:* V Praze, v den rozeslání apoštolů 1985. — Dopisy: Od Pardubic. Od Plánice. — Drobnosti.

Nakladatel, vydavatel a odpovědný redaktor: PETR KOPAL.

Tiskem knihtiskárny Cyrillo-Methodějské (J. Zeman a spol.) v Praze.

OBRANA VÍRY.

Časopis věnovaný zájmům katolickým.

Vychází 5. a 20. každého měsíce. — Předplatné pro Prahu: celoročně 1 zl. 75 kr. čtvrtletně 45 kr. Poštou pro Prahu i venkov celoročně 2 zl., čtvrtletně 50 kr. jednotlivá čísla po 8 kr. — Kdo předplatí na 5 výtisků, obdrží šestý nádavkem 5 výtisků prodává se v administraci za 30 kr., 20 za 1 zl., 100 za 4 zl. — Administrace v Cyr.-Met. knihtiskárně v Ostrovní ulici, redakce na Vyšehradě č. 69

Jakou zbraní bojují katolíci francouzští.

Brány pekelné nepřemohou jich! S přesvědčením věru a s radostnou nadějí zvolati musí každý, kdož poněkud jen pozoruje tiché časem, v čas potřeby ale také hlučnější, hrdinné, obětavé a vytrvalé jejich počínání. Není překážky, která by je zalekla, není oběti, jíž by se neodvážili, není moci, kteréž by ustoupili. Vychytralý pán podsvětí a spojenci jeho sáhají po veškerých právech jejich, vyhánějí kněze, znesvěcují chrámy, odvášejí kříže ze hřbitovů říkajíce: není Boha! Bohem jsme my: Budete jako bohové! sváděl had. A katolíci? Jediný pohled k nebi jim dostačí. „Kazí nám vychování kněží, odvádějíce chovance seminářů k vojsku na dobu tří let,“ volá řečník katolický ku svým posluchačům. „Budiž! Vychováme si kněze čistší, světlejší v ohni pronásledování. Poučujme dítky své, dítky katolíků, jak krásno jest býti mužem Božím, a semináře stavme sobě v cizině, mezi divochy, v Jerusalemě pod dozorem Turkovým. Kněží vracejtež se odtud tajně do vlasti, jako činívali v Číně, přestrojivše se a opatrně se skrývajíce.“ A bouřlivý souhlas vítá slova jeho. Ano, ano, tak učiníme, volá na sta hlasů a od slova ke skutku není Francouzi katolíku cesta daleká.

A kdož ví, zda bude se kněžím jejich dlouho skrývati! Dříve než dostaveny budou semináře, změní se možná i zákon. Či trval déle zákon z roku 1793, anebo zákon r. 1811? Zdá se věru, jakoby byly obnošeny a neobstaly pro delší dobu.

Nepřátelé víry zhrdají i pohřbem církevním, pochovávají svoje mrtvé bez kněze, bez modlitby, bez požehnání, ale za to s největší nádherou a hlukem. I usnesli se věrní ctitelé církve, že i bohatí voliti budou pohřeb tichý, ale četné mše svaté, že v den pohřbu konati budou skutky kající a milosrdné a hledati odpustků. „Chystejte se na chudobu,“ vyzývají se ve shromážděních, „zvykejme obcházení se bez nádhery a klenotů, neboť jisto jest, že církev naše zchudne, poberou nám posvátné nádoby i poklady chrámové i samy chrámy, již začali, a pokračování nedá na sebe dlouho čekati. Kdož by zadržel proudy nevěrců, kteří myslí, že oloupením Boha zapraví snadno svoje nedostatky!“ — A proto učí se již zprvu chudobě, proto šetří, aby chudičké církvi v budoucím nedostatku přispěti mohli a proto přísahají, že věrní jí zůstanou i kdyby jako v roce 1804 v některých kapličkách vesnických záplatovali staré ornamenty starými novinami. Při vychování dítek hlavní zřetel obracejí rodiny i katoličtí učitelé. aby uchránili duše světců svých od hříchu

lenosti, neboť, praví, z lenosti a pohodlnosti všechny ostatní hříchy pocházejí, pohodlný katolík více pokazí než buřič nevěrec, o kterém každý ví, že nevěrcem jest.*)

A věru, není škodlivějšího a horšího nepřítele sebe sama nad muže, jakých na tisíce čítáme i v řadách našich. Vlastní dům jejich stal se kořistí divého požáru, dobrovolní hasiči hrnou se ku pomoci se všech stran, jedni tvoří řetěz při zachraňování, jiní čerpají vodu, jiní ještě prostírají ochranná prostěradla a jen sám domácí pán stojí s dýmkou v ústech, kritikuje počínání si hasičů a pochybuje a krčí rameny. Sám by se toho neodvážil! A což také zmůže jednotlivce! A pak nejsem k tomu stvořen! Řcete jen někomu za našich dnů, aby se stal katolíkem bojujícím, oč, že vám takto odpoví! A přece mnohý vyniká životem, jak se říká, bezúhonným, ale pro Boha naskrz vlažným.

A u věci této vynikají zase katolíci francouzští ráznou, závidění hodnou taktikou. První úlohu v životě veřejném jest nyní hráti žurnalistice, a proto první povinností společenskou jest podporování časopisů. A jako strana protivná svolává v řady branců i řeholníky a seminaristy i žáky jiných škol vyšších dříve od vojska osvobozených, tak i věrná strana katolická rozmnožuje duchovní brance svoje, jichž ale není jí už třeba svolávati. Komu dostalo se vzdělání a zkušenosti klade se o hodinu později na lůžko a o hodinu dříve vstává než jindy a proč? Aby dopisoval, studoval, pomáhal pérem a vzděláním svým časopisům svého náboženství. A tak činí denně zavázav se k tomu slibem, kterýž obnovuje každého měsíce při stolu Páně. A komu nemožno vládnouti pérem, nelení; i on obětuje hodinku ranní a večerní, aby prospěl časopisům, navštěvuje přátely vzdálené i blízké, zve k sobě sousedy své a předčítáním seznamuje jich s potřebami církve a vyzývá konečně k odbírání časopisů. I on vázán je slibem, kterýž jako prvé zmíněný druh u oltáře obnovuje. A není snad čtenáře listů katolických ve Francii, který by se byl k některému způsobu podpory této nezavázal; pak arci v době nedlouhé rozkvetě časopisectvo pravověrné a hrdinná armáda katolíků francouzských bude se moci právem zváti *acies ordinata*, kteréž neodolají brány pekelné. Kéž by čehos podobného bylo se nám dočkati i v drahé vlasti naší. Nehrozí nám arci dosud nebezpečí tak blízké, jako bratřím katolíkům v zemi sv. Ludvíka, přece ale zapíratí nelze, že lhostejností a nedbalostí v táboře našem živila by se nebezpečně dravá hydra, až by v nezkrotitelného vyrostla nepřítele. Nebylo by lépe nevyčkávatí toho, ale seslabovati ji dříve, brániti jejímu vzrůstu?

Johanna K.

Kmotr z ulice či Dva Giovannové.

I.

Na pravém břehu rozkošného, tolikráte opěvovaného Pádu vine se na patě bujné vinice pečlivě zřízená cesta vedoucí z Turina, jedné z residencí krále sardinského do jeho letohrádku, „La Veneria“ zvaného.

Bylo to r. 18 . . . , den před svatodušními svátky, jež po celé katolické církvi a zvláště v Turině slavně se oslavují. Vždyť po všech kostelích se svátky těmi jest zároveň spojeno udílení svátosti bířmování. Z mnoha věží

*) Což tisíc tisíců je u nás pohodlných katolíků! Kolikráte již napsali jsme, že vedle slov Kristových, pohodlný, vlažný katolík co do pohoršení veřejného škodnější jest, než-li zjevný nepřítel Boha a že list mírně liberální, mírně konservativní, jenž co do náboženství drží se zásady: aby Pána Boha neurazil a s čertem si to nezkazil, desetkrát škodlivější jest, než-li list Církvi zjevně nepřátelský. Naše staročeství působí na náš život náboženský velmi záhubně, jelikož kolem sebe tvoří atmosféru náboženské lenosti a hniloby, kdežto zjevný odpor mladočeství mnohého vlažného vzpruží buď k dobrému, aneb i ku zlému. Dnes vše vlažné musí se vyvrci. Bohužel, že i mnozí kněží takého staročeství jsou přívrženci!

Poz. red.

Turina, které již z dalekého obzoru viděti, hučí v hlubokých akkordech zvony věštíce blízkost svátku. Mlčky, zamyšlen krácel volným krokem cestou osamělý poutník. Ruce měl na zad složené. Kdo jen poněkud ve zvlátnostech národů a fysiognomiích lidu se vyzná, na prvý pohled řekl by, že osamělý ten poutník, starý to pán s prokvětým vlasem, nikterak není Vlachem, že to nějaký německý professor. Chvílemi stanul a pozoroval skvostné panorama obou břehů, promluvil několik nadšených slov a krácel dál, až naskytl se mu nový předmět podivu. Delší čas trval pohroužen v pozorování malé jakési zříceniny, jež malebně zdvihala se na protějším břehu. Zdálo se, jakoby čekal na někoho, jenž mu podati mohl cos bližšího o tomto pomníku prchlých časů. Nicméně přes půl hodiny neobjevila se nikdo, aby vyhověl jeho přání. Na svahu silnice spatřil před sebou chlapce, jdoucího tímže směrem, co on.

„Hej! digo!“ zavolal na hocha. Ten se obrátil, smekl červenou čapku a tázal se:

„Commande signor?“ Poroučíte pane? —

Starý pán přiblížil se k němu a ptal se jej, prohlížeje si krásnou jeho kučeravou hlavu a jiskrné oči plynou, florentinskou vlaštinou po jméně a původu zřícenin.

Odpověď, které se mu dostalo, živý interes, s jakým hoch vyprávěl a pýcha, jakou do řeči vložiti uměl, že o něčem ví, ano zcela zevrubně zná, co starému pánu jest neznámo, imponovaly tomuto, že s radostí pustil se s hochem do dalšího hovoru.

„Musíš však jíti poněkud pomaleji, můj milý,“ pravil starý pán. „Jak pak se jmenuješ?“

„Já? Giovanni,“ odvětil Kudrna, „ale kdyby šlo dle mého, jmenoval bych se raději Julio, neboť Giovanni, Giovanni není pěkné.“

„A proč zní Julio lépe?“

„Nu, protože,“ snědý obličej hocha zapálil se nachem, „protože byl kdysi Julius Caesar a ten byl veliký muž, kdežto o nějakém Giovannim . . .“

„Jsi dosud mnoho neslyšel“, doplnil v smíchu cizinec, „ostatně potěš se se mnou, můj hochu, jmenuju se rovněž jen Giovanni a jsem s tím celkem úplně spokojen. Teď mi ale vypravuj, kdo jsou tvoji rodiče, abych něco bližšího zvěděl o svém malém vůdci. To jest — ty již nejsi malý. Kolik je ti let, Giovanni?“

„Čtrnáct let, signore, čtrnáct let, dva měsíce a šest dní,“ odvětil hoch, „pozítří — ano již pozítří, budu v chrámu San Carlo, signore, vidíte tamhle, zcela v zadu tu nejvyšší věž? To jest kostel San Carlo, — nuže tam budu na svatodušní pondělí ještě s jinými sto chlapci biřmován. O Dio, Dio!“

„A netěšíš se jako ostatní hoši na krásný ten posvátný výkon, jehož se přec hoši ani dočkati nemohou?“

„Ach ano signore, dosud ovšem nevím, budu-li připuštěn, jakkoli jsem již v seznamu zapsán, neboť . . .“

„Nuže, jen pověz, proč pochybuješ?“

„Signore,“ vyrazil mladý Vlach a zarděl se, „můj otec jest mrtev, matka má je chuda a nemocna, jediná moje sestra musí za nás všecky pracovati, mám ještě mladšího bratra, kdybych byl biřmován, chtěl bych pracovati za tři, mnoho, mnoho peněz bych vydělal a vše mamince dal, nic nenechal bych si pro sebe — ale, nejspíš nebudu biřmován, neb k biřmování nesmí se přistoupiti v tak zamazané kazajce, jakou já mám; — třeba také dobrých střevíců, nikoli takových jako tyto, především však třeba přivésti s sebou nějakého kmotra. To vše, signore, mně chybí. — Jdi, Giovanni, řekla mi dnes ráno matka, jdi dolů do města, do Turina. V krásné poštovní ulici spatříš veliký dům bohatého Cerisata. V jeho obchodu pracoval tvůj otec až do své smrti; v jeho službě stihlo jej též neštěstí, že spadl s vysokého lešení a brzy po té zemřel. Pros signora Cerisata, aby ti byl kmotrem; ty za to budeš se za něho k svaté Madonně modlit!“ —

„A já, signor,“ pokračoval hoch, zatím co hrud' jeho bouřlivě se zvedala a klesala a krásné oko slzami se zalilo, „já jsem dnes byl u signora Cerisatia a on mi odpověděl, že prosba má je skrytá žebrota, — mně že přísluší hledati svého kmotra na ulici a nikoli v palácích nádherné via di Po; zemřel-li můj otec v jeho službě spadnuv s lešení, do toho že jemu ničeho není. Otec měl jednoduše být opatrnějším. A krom toho všeho bylo prý mu ještě platiti pohřební výlohy 20 lir. Zahanben, s pláčem jsem šel odtamtud. A nyní víte proč se bojím, že nebudu pozitří biřmován.“

Dojat jednoduchým, vši zášti vůči bezcitnému Cerisatimu prostým vypravováním, stanul cizinec a položiv obě ruce na ramena chlapcova řekl:

„Nuže můj statný Giovanni, jakkoli jsi neuposlechl rady páně Cerisatiho, abys si kmotra na ulici hledal, našel jsi přece, bezděky. Chci býti tvým kmotrem sám. A nyní mi řekni důkladně, kde bydlíš, jak se jmenuje tvá matka a pozitří až světící biskup udělovati bude svátost biřmování, nalezněš mne v čas na pravém místě. Nyní si zase popil a dones své matce zprávu o kmotrovi z ulice.“

„Se vero? Je to pravda, signore, není to žert?“ tázal se hoch s jiskřícími zraky.

„Tak pravda, můj hochu, jako že se Giovanni jmenuju. A sotva že přívětivý pán tato slova pověděl, slova opravdovou vážností a dobromyslným pohledem provázená. nebylo již pochybnosti ve tváři mladého Giovanniho. S jásavým Gracia! Gracia! a s daleko znějícím Evviva! ubáněl v levo lesní stezkou k blízké zadní vsi.

Na bodré sympatické tváři cizincově obrazila se však pravá, upřímná radost srdce a uspokojení. Ještě asi tisíc kroků kráčel silnicí až dospěl jednoduché. ozdob prosté ekypáže; stojící tu sluha otevřel, a pán pokračoval ve své cestě vozmo.

II.

Úplně nezvyklé napjetí zavládlo na zejtrí po nešťastném poslání mladého Giovanniho v chudé chatě rodiny Danieliho, neboť vypravování biřmovance osvědčilo se záhy z rána býti pravdivým, když objevil se sluha, který ne právě plynouou vlaštinou vyložil, že poslán jest od svého pána, signora Giovanniho, aby odevzdal mladému Giovannimu krásný nový oblek a 200 lir; zároveň pak aby mu poručil dostaviti se v pondělí o 2. hodině do kostela San Carlo; neboť, dokládal ještě sám, velitel můj, je velmi časudbalý pán. Všickni domácí prosili co nejúsilovněji, aby jim sluha cosi bližšího o svém pánu pověděl, leč tento byl neúprosným, a odešel, poznamenav jen, že jest to německý učenec jménem Giovanni. Na zpáteční cestě zastavil se u podesty a vesnického učitele, vypytl se důkladně na poměry rodiny a zvláště na chování se chlapcovo.

„Mohl by se zcela dobře na moje místo posaditi,“ pravil učitel, „neboť dary jeho ducha jsou věru na výsost znamenité a píše uchvacující. Veškera moje knihovna leží uschována v hlavě tohoto zázračného chlapce. Ba ano, mohlo by z něho něco býti, veliký muž, ale Dio, Dio, ta chudoba — ta jej odsoudila tam dolů do Turina, aby tam nějakým řemeslem se živil, a všecky jeho duševní poklady, vědomosti, jichž beze vší cizí pomoci si nahromadil, jak mrtvý kapitál krněly. Poveretto! Poveretto! Chudás, chudás!“

Svatodušní pondělí nastalo! Slunce zářilo, jak jen na bujných nivách italských zářiti může a nebe smálo se tak přívětivě! Ale se sluncem a nebem zápasil toho jitra i krásný obličej hochu, jenž, požehnán nemocnou, ale nových sil nabývající a důvěřující matkou v novém, svátečním oděvu pružným krokem pospíchal po silnici do Turina, na kamenném mostě přes Pád se zastavil a oprášiv pozorně každé pírkó se svého krásného šatu a skvostných střevíců, vkročil hrdě, jako Julius Caesar do chrámu San-Carlo.

Tot mladý náš přítel Giovanni Danieli!

Kostel San Carlo v Turině čítá se po basilice sv. Petra v Římě a sv. Marka v Benátkách k největším a nejznamenitějším křesťanským chrámům Italie. Drahocenné památky starověku, nesčetné sloupy, bohaté práce vypouklé a přemnohé jiné se stejně velikým množstvím okras slohu orientálního z nejvzácnějších látek napomahají k vyzdobení chrámu.

Zatím co plnily se prostory jeho zástupem hochů a dívek, kteří měli dnes obnoviti slib při křtu za ně daný, stál u jednoho postranního oltáře pohroužen ve velkolepý Coreggiův obraz „na nebe vzeti Páně“, Giovanni, kmotr z ulice. Přišel sice dosti záhy, nicméně nebylo mu se dlouho ohlížeti po svěřeném dítěti, jež již stálo mu na blízku, neodvažujíc se blíže přikročiti. Giovanni starší poznal chlapce okamžitě, jakkoli veliká byla se s ním stala proměna oblečením nádherného oděvu. Starý pán pokynul mu k sobě.

„Tisíceré díky, signor! Má matka slíbila pamatovati na vás v každé modlitbě a já učiním totéž!“

„Nyní jest 9 hodin,“ pravil přívětivě cizí pán, „kdy začnou obřady?“

„Kolem desáté, signor, ale — jest ještě třeba, abyste dříve, signor, své jméno v sákrstii do protokolu zapsal.“

„To učiním, pravil starý pán, veď mě tam.“

A tak šli oba do hlavní sákrstie. Chlapec pověděl přítomnému kaplanu své jméno a tento vyhledal ve veliké knize jeho rubriku, načež několikrát péro namočiv, podal je kmotru s prosbou, aby tam své jméno a stav zanesl.

„Velebný pane, pravil kmotr z ulice, jsem Němec, dovolíte, abych své jméno, jež vlašsky zní Giovanni v německé řeči zapsal.“

„Zajisté, pane,“ odpověděl kaplan.

A nyní napsal signor Giovanni do protokolu: Jan.

„Prosím, to nestačí, děl zdvořile kaplan, musí být udáno příjmení a stav.“

Ještě jednou vzal kmotr péro do ruky a doplnil: Král saský.

Duchovní nevěřil svým očím. Po té ale pohleděl na cizince, vznešený výraz, důstojnost jeho, a úctu vyžadující oko, a jako by bělmo spadlo mu s očí. Vždyť věděl přec, že německé katolické jedno kníže dle v nejprísnějším incognito co host u krále sardinského a že usídlen na královském zámku „La Veneria“ pode jmenem hraběte Mišenského. „Výsosti!“ vyrazil ze sebe kaplan.

„Velebný pane,“ pravil král saský latinsky, „přeju si, aby mé „na zapřenou“ zplna bylo zachováno, pro tohoto hochu chci býti jedině jeho kmotrem Giovannim. Tož prosím, abyste se nikomu o mojí přítomnosti nezmiňoval.“

„Prání Veličenstva jest mi rozkazem, děl úctyplně duchovní.“

Dobrý Giovanni Danieli neměl ani tušení o tom, co se dalo. Svatý obřad započal, a díky diskretnosti kaplanové, nikdo v starém pánu krále saského nepoznal.

Bohatě obdarován svým kmotrem „Giovannim“ spěchal blažeností jen plana černý kudrna zpět do své vísky a přinesl zvěst, že jeho milý kmotr slíbil, že časem po mladém kmotřenci svém se pozeptá.

A v pravdě tak učinil. Dobrý kmotr držel slovo, že ho král lépe nemohl držeti. Jeho přičiněním byl vědychtivý a pilný hoch dán do vyšších škol, kde tak pokračoval, že všechny své soudruhy předhonil a v 26. roku svém mohl již podstoupiti zkoušky professorské, když byl již dříve samostatné přednášky na poli astronomie odbýval. Náklad na jeho studie uhražován ministerstvem kultu, a jak k častým jeho dotazům odpověděno, z části zapravován kmotrem jeho signorem Giovannim. Tu, krátce před zkouškou na profesora vzplanula v něm touha zvědět, kdo že jest ten velkomyslný kmotr a jeho protektor. I oznámil ministerstvu, že nepřijme dříve hodnost profesora, dokud nesezná plné jméno šlechtného ochrance svého. Ministr pokrčil rameny, ale slíbil, že se poptá. Za několik neděl obdržel mladý muž dopis vlašsky psaný, as toho obsahu:

„Raduji se, že podařilo se mi Vaší krásné vlasti získati novou, statnou sílu. Váš i na dále vás milující kmotr

Jan, král saský.

Prchlo několik let a psalo se r. 1881. Král, o němž se vyprávělo, že po celý dlouhý svůj život neměl jediného osobního nepřítele, šlechtitný král Jan dávno již zemřel, a jeho chráněncem Giovanni Danieli, okrasa vědy, nastoupil místo ředitele veliké hvězdárny v F.

Toho tedy roku a sice opět na druhý svátek svatodušní bylo obyvatelstvo vesnice Muggie nedaleko Turina velkolepě překvapeno. Pravda, tušili již dávno cosi, když bývalý synek vísky, nynější professor dottore Danieli skorem denně z Turina přicházel, avšak o pravé věci neměli ani zdání. Jaké tedy překvapení, když na svatodušní pondělí ráno jasným krásným, ale přec mocným hlasem zahučel s věže zvon a jímá a zval srdce mladých i starých do chrámku. A kostelík byl též brzo vyplněn zbožným lidem, jemuž chvějícím se hlasem oznámil šedivý farář, že dobrodinec, kterýž nechce býti jmenován, věnoval kostelu krásný zvon, na jehož ohromné ploše vyryto jest jméno „Giovanni“ a slovo „vděčnost.“ On že zná význam obou a že prosí, aby všickni modlitby své spojili s modlitbou jeho v jediný mocný hlas za zemřelého dobrodince lidstva, jemuž zvon tento posvěcen. Radostně uposlechli všichni vybidnutí farářovo. Ovšem nevěděl nikdo z nich, komu as modlitba patří! Ba ani dnes žádný obyvatel Muggie neví, že „saský Giovanni“ to byl, jenž odkaz zanechal, aby podobný krásný, jasný zvuk nábožnou obec k modlitbě do svatyně vyzýval.

V ý r o k y s v. P e t r a.

Není jeptiška jako jeptiška.

Bum! Bum! Bum!

„Ihned, ihned!“ zvolal sv. Petr vyskočiv ulekán se svého sedadla..

Bum! Bum! Bum!

„Vždyť již jdu! již jdu!“ opakoval a ubíral se s klíčem ku dveřím.

Bum! Bum! Bum!

„Nu nu, co se as děje?“ pravil otáčeje klíč v zámku. „Zebe tě snad venku, že nemůžeš ani okamžik počkati?“

„Ach sv. Petře!“ zvolala jeptiška, proletěvši jako puma sotva pootevřenými dveřmi, „můžeš-li se jen ještě tázati, je-li venku zima mimo nebe! Zdálo se mi, že už snad ani neotevřeš.“

„Přicházíš patrně z místa, kde se čas dlouhým býti zdá. Vždyť jsem nepotřeboval ani pěti sekund.“

„A ty zdály se mi již býti pěti stoletími, milý sv. Petře! Nemohu se již dočkati svého sladkého Pána Ježíše. Kde jest? Rci, kde jest?“

„U Otce svého a Ducha svatého; kdež by se jinde zdržoval?“

„Pak mne ihned k němu doveď!“

„Okamžik jen!“ řekl sv. Petr. „Jaký to spěch, má nejctihodnější!“

„Aj jak bych nespěchala! vždyť jsem celý svůj život po tomto okamžiku vzdychala! A sladký můj Ježíš, kterýž mne ze světa povolal, čeká asi již také s netrpělivostí, kdy se mu objevím.“

„Možná,“ odpověděl sv. Petr. „Pokud ale vím, nebylas ještě souzena.“

„Souzena? Ach arci, zapomněla jsem na to. Leč neškodí. Vyříd' jen, že já tu čekám a budu ihned vpuštěna. Vždyť tak často v srdci mém odpočíval.“

„Tak ale nesmíme počítati. Pán náš Ježíš Kristus navštěvuje arci na zemi slabá srdce lidská, ale proto jen, aby je slabosti zbavil; v nebi však daruje se jen duším, kteréž toho pro cnosti svoje zasloužily, a tyto zásluhy lze určití jen po spravedlivém, přísném soudu. A proto začnu tě ihned zkoumati.“

„Ty!“ zvolala řeholnice; „Ježíši Kristu samému přísluší, aby mne soudil.“

„Zapomínáš, že mi Pán Ježíš s klíčem nebeským také moc daroval, abych rozvazoval a svazoval. A proto s dovolením tvým užiji nyní této moci své. Jakou cestou kráčela's na zemi duše ctihodná?“

„Cestou dokonalosti,“ odpověděla tato.

„Toť ovšem ta nejlepší,“ odvětil sv. Petr. „Leč jak rozumíš významu slova toho.“

„Podle učení písma sv. rozumím tomu tak, že sřeknuvši se všech světských náklonností vkročila jsem na úzkou stezku přímo k nebi vedoucí.“

„Toť arci dokonalost. O jaké mluvíš tu ale náklonnosti světské?“

„Byla jsem děvčetem mladým, a nevdala se, jako ostatní družky mé.“

„Ucházeli se někdo o přízeň tvou?“

„Nikoli,“ odpověděla jeptiška, „bylo by se tak ale dříve či později přece jednou stalo.“

„Byl to jediný svazek, jehož jsi se sřekla? Neměla's rodičů a sourozenců?“

„Byla jsem dítkem jediným. Rodiče měla jsem arci.“

„A opustilas je?“

„Ano, neboť praví písmo: Opustí člověk otce a matku Nemusila-li jsem jich opustiti, abych se Ježíši svému věnovati mohla?“

„Bála jsi se snad, že bys u nich nedošla spasení.“

„Právě jsem to chtěla říci, svatý Petře. Cesta, kterou jsem kráčela, je úzká a nebezpečno bylo by bráti se tudy po třech.“

„Aj kdož ví? Časem mohli by se všickni vzájemně podepříti.“

„Toho u nás nebylo. Moji rodiče byli staří a slabí. Byli by mně na cestě k nebi příliš překáželi. Neměli také moji horlivosti. Místo, abych byla spěchala přímo k nebi, byli by mne zdržovali na samých oklikách a odpočinkách a jistě, že by mne tu dosud nebylo.“

„Myslím, že ti rozumím. Leč promluv, prosím tě, jasněji a neužívej podobnosti úzké a přímé cesty! Čím by ti byli rodičové kazili přístup do nebe?“

„Jsouce příliš staří a churavi požadovali příliš mnohé péče. U nich nebyla bych se mohla věnovati službě Boží tak, jak bych si byla přála. Místo abych Boha v kostele uctívala, slovem jeho se živila, nábožné knihy četla a sladkosti lásky jeho rozjímal, byla bych strávila celý den jen ošetřováním jich a nekonečnou službou. Potřeb jejich bylo by stále přibývalo a já byla bych se stala pravou otrokyní jejich rozmarů. Mimo to byla bych stále naslouchala nářku jejich a reptání a sudiž sám, to-li vše nepůsobilo-li škodlivě na duševní můj mír?“

„Reptali tedy rodičové?“

„Bez ustání; nepopřáli mi pokoje. Podle vůle jejich byla bych musila opustiti aspoň dobrou polovici svých duchovních cvičení, aby mi jen pro ně času zbývalo.“

„A proto, abys této polovice opustiti nemusila, opustilas rodiče svoje docela.“

„Což bylo zajisté mou povinností. Bůh především! Odevzdala jsem rodiče péči věrné služby a odešla do kláštera.“

„Proč?“

„Aj! proto, abych zbavena všech pozemských starostí mohla žítí klidně v modlitbě a rozjímáních, abych dnem ode dne lásky Ježíšovy hojněji si zasloužila.“

„Vyvolilas tento stav pouze a jedine z lásky k Ježíšovi?“

„Ovšem. A proto, prosím tě, zaveď mne již k němu co nejrychleji.“

„Ještě chvílečku,“ pravil klíčník nebeský, „ukáž mi dříve ještě také svůj kříž.“

„Kříž?“

„Arciť, svůj kříž. Či neřekl Spasitel náš: Chce-li kdo za mnou přijíti, vezmi kříž svůj a následuj mne? Nuže, kde jest kříž, s kterým jsi za Kristem kráčela?“

Jeptiška se poněkud zarazila, brzy však zpamatovala se opět: „Aj, což neodřekla jsem se náklonností světských? Což neopustila jsem otce i matky; nedospěla jsem až v místa tato neneclavši se odlákati pokušením světa?“

„Slova u nás nepomáhají, milá duše,“ řekl svatý Petr vážně. „Ze všeho, co tuto vypočítáváš ani jediné nenazval bych křížem, nýbrž spíše naopak. Odřekla jsi se jistých náklonností, jak pravíš, budiž, nechci jich blíže rozebírat, ačkoli se zdá, jakobys se byla odhodlala nevdati se, poněvač se žádný muž o ruku tvoji neucházel. Pak bylo by ovšem pohodlné užiti nouze za ctnost. V příčině opuštění rodičů pozuáme také brzy, pokud ti asi bylo zásluhou. Učinilas tak dle vlastních slov proto, abys po úzké cestě kračeti mohla. Zdažs ale neučinila toho proto, aby úzká tato cesta pro tebe sama byla širší? Pravíš dále proto, abys přímo a rychleji k nebi dospěla. A nevěděla-lis co ví každá duše po dokonalosti toužící, že není cesta k nebi cestou obyčejnou a že tudíž nezdrží nás na ní nížádné okliky a zastávky, které jsme z lásky k bližnímu byli snad učinili. Činí-li ale Bůh zázrak tento každému, kdož staví se z lásky ku kterémukoli bližnímu, čím více učinil by tak dítěti, kteréž kroky svoje z lásky k rodičům svým uvolňuje a jim cestou trpělivě pomáhá, vždyť sám přikazal dítkám koho že jim po Bohu nejprve ctíti sluší.“

„Pravda; přece však opustil Ježíš Kristus sám matku svou,“ zvolala jeptiška patrně již velice rozčilená, „aby uposlechl vůle Otce svého, a já jej v tom pouze následovala.“

„Jak směla bys ty rovnati se k Pánu našemu Ježíši Kristu a takto mluvit!“ zarazil ji sv. Petr. „Ježíš opustil matku svou, aby ku kříži dospěl a ty, opustilas rodiče, abys se kříži vyhnula! Časem arcí zamýšleje s některými dušemi věci veliké, vyžaduje Bůh od nich nezměrných obětí. Žádá si pak od rodičů oběť dítěte, od dítěte pak oběť rodičů.“

„Jak ale lze poznati?“ namítla jeptiška. . .

„Jen mi rozuměj, prosím. Řekl jsem ne nadarmo o b ě t i. Tenkrát projevuje Bůh zcela určitě vůli svou, patrným znamením, jemuž se rodiče i dítě podrobiti musí. Znamení to skví se na vznešeném díle Spasitelově: jest to svatý kříž. Ve znamení tomto ukazuje Bůh obyčejně člověku nadpřirozené činy, kterých od něho žádá. Či myslíš, že milosrdná sestra s přirozenou náklonností svou se radí obcházejíc nemocnice a ošetřujíc tu ubožáky bez ohledu na nákazu a únavu? Či z přirozené rozkoše ubírá se s nebezpečím života na bojiště, aby přispěla raněným a potěšila umírající v posledním boji se zlobou pekelnou? Či myslíš, že jen z přirozeného popudu srdce vchází mladistvá řeholnice ve zdi klášterní, aby po celý život modlila se ve tmavé celi za ty, kteří se vůbec nemodlí, aby mučila nevinné tělo svoje v pokání za hříchy cizí? Myslíš, že dívka, odříkající se čistých radostí v životě jakožto dcera, sestra, cťoť i matka v zátiší klášterní se uchyluje, aby jiné podle vůle Boží a k radosti Jeho vychovávala za dobré dcery, sestry, manželky i matky, myslíš, že i jí mnohých nenastává křížů, ve kterých osvědčiti musí pravou lásku svoji k bližnímu a jemu věnovati všechny síly a vědomosti své? Či myslíš, že Beguina, pravá řeholnice, pravá dcera sv. Beggy, nenabízí Bohu za záměnu lásky jeho, po které touží, nic většího než odpor proti všem přirozeným povinnostem, zálibu v pohodlném životě a jakousi chuť pro duchovní cvičení? Pak jsi na velkém omylu! Všecky tyto svaté ženy a jiné ještě v podobných okolnostech staly se svatými proto jen, že pro česť Nejvyššího a z lásky k bližnímu samy sebe obětovaly v následování Páně. Činy jejich povahy nadpřirozené skvějí se všechny pečeti oběti božské. Tvoje činy však, ubohá, nemají tohoto znamení a nemohou ho míti, neboť co tys učinila, nebylo nadpřirozeno, nýbrž krátce nepřirozeno.

„Bůh je mi svědkem“ zvolala jeptiška.

„Nedomlouvej a nedovolávej se Bohu. Znam věci nejlépe, jak sluší se knížeti apoštolů, jemuž zjeveny byly nejtajnější stránky v příčině nauky mravů i víry. Vymluvím tě, budeš-li snad spokojenější, tím, že's byla zaslepena neblahým vlivem líné, sobecké a pyšné povahy. Chtěla's mít život klidný a nebývalo jiné pomoci k dospění jeho leda zanedbání povinností dceřiných. Jiné byly by se na tvém místě ulekly, ty ale milovalas sebe více, než cokoli jiného. Nemajíc ale jiného důvodu, abys se sama sobě i jiným omluvila, volilas službu Boží. Či není přísnou povinností, abychom Bohu všecko obětovali? A tímto pláštěm nábožnosti přikrylas svůj nedostatek odvahy a lásky, svoje nemilosrdí a svoje zhrdání nejsvětějšími povinnostmi. Netvrdím, že bys byla snad z pokrytectví a promyšlenosti nábožnost jevila, kteréž jsi v nitru svém necítila, nikoli, tak daleko nesahá tvoje vina. Cítilas v srdci nutnou potřebu lásky a nemajíc odvahy věnovati ji starcům, kteří byli i služeb tvých žádali, darovalas ji Bohu. Jeť Bůh tak dobrý, a žádá jen maličkosti od dítek svých! Jeť také otcem, ale nechce, aby mu dítě neustále sloužilo v nepřijemných, těžkých nemocích, jako žádají toho starci, sešli, mrzutí rodičové. Čisté srdce, něžná důvěra, dětinná oddanost duše, toť vše, čeho třeba. Toť stačí ku klidnému životu na zemi a pojistuje zároveň bez přílišného namáhání i šťastnou budoucnost. Tak počítalas v tajnu, vím to dobře. A poněvač ku všemu cokoli člověk počíná, zvláště je-li skutek jeho zlý, ihned mísí se pýcha, oklamala jsi konečně i sebe, domnívala se, že šízení tvoje je pravdou a i myslila, že ti Bůh skutek tvůj bohatě odměniti musí. Bůh ale žádá od služebníků svých především srdce pokorné a plné lásky. A odvážíš-li se tvrditi, že's pěstovala obě tyto cnosti? Neodvážíš; vidím to na ustrašené tváři tvé: pod habitem tvým skrývaly se ctnosti zdánlivé. A takto vypravena břmotíš u brány ráje, stěžuješ si, že dávám ti čekati a kážeš s velkým povykem, abych tě ihned dovedl k Ježíšovi, božskému ženichu tvému! Není však Ježíš ženichem panen nemoudrých! Měla's, má nejctihodnější zachovati lampu svoji rozžatou a naplňovati ji olejem obyčejným sic, ale olejem určením Božím, kdežto tys zásobovala ji podivnými plyny, kteréž hoří jen bludičkou. Měla's bráti se cestou obyčejnou, ty ale vzdorovita, nedbajíc nedokonalé povahy své zabočila ihned na cestu dokonalosti. Místo, co jsi vyhledávala radost svou v pohodlném cvičení domnělé nábožnosti, měla's neohroženě a ve svaté radosti podjati se břemene povinností, jakéž uložila ti Prozřetelnost. Kdežto jsi rodiče svoje opustila s výmluvou, že Bohu sloužiti chceš, měla's v osobách jejich témuž Bohu radostně a volně sloužiti. Chtěla-lis, Ježíše hledati, neměla's spokojiti se marnivými tužbami a hrdou svévolí, nýbrž měla's hledati svůj kříž. To ale nelíbilo se lenosti a pýše tvé, ani tvému sobectví. Tys kříž svůj odhodila. Jakým právem žádáš tedy nyní, abych tě bez meškání k Pánu doprovodil? Byť bylas jeptiškou, nejsi přece ještě světicí!“

„Nahlížím to, svatý Petře, neboť světlo slova tvého rozplášlo stíny mé světské domýšlivosti. Ach běda, že příliš dobře to nahlížím! Zdaž ale nebude mi možná dosíci odpuštění za těžké hříchy mé, buďsi i trestem nejtěžším a nejdelším?“

„Ano, dosáhneš ho,“ řekl sv. Petr, „neskončené milosrdenství Boží neodepře ti této poslední naděje. Ale trest tvůj bude, jak pravíš, přetěžký a dlouhý, dlouhý. Abys odkála pýchu svou, bude ti projíti dlouhou cestou, po které nepozorovaně jen blíží se Bohu duše za nedokonalé uznané. Za sobectví své usedneš v očištcí na místa rodičů svých, kteří proto, že's je opustila, proti Bohu reptali a ještě se souží; lenost pak zdrží tě v očištcí ještě tak dlouho, pokud bude se líbiti božské spravedlnosti. Od této chvíle začíná tvůj trest.“

Od tohoto výroku sv. klíčníka uplynula již dle pozemského počítání přemnohá století a ubohá řeholnice pohybuje se ještě, bolestně sténajíc a jen velmi namáhavě po dlouhé cestě duší nedokonalých.

Ž e b r a č k a.

(Episoda z doby cholery roku 1832.)

Krutým byl rok 1832 pro celou Francii. Děsnou metlou navštívil ji Pán, že sklíčení, zmatení a ustrašení prchali obyvatelé z domů, bojíce se vlastních rodných svých a přátel. I nejstatečnější mysl podlehala úzkosti a strachu. Dlouhé řady těžkých vozů duněly stále ulicemi, mrtví již se ani nepočítali, zvony ustaly oznamovati odchod duší na věčnost; hrobové, děsné ticho sídlilo v jindy tak živých domech pařížských. Nikdo téměř neodvážil se na ulici, jen kněze a milosrdné sestry viděl's spěchatí dnem i nocí od domu k domu a donáseti útěchy a pomoci opuštěným nemocným, ony v Tělu Páně a tyto v útěšných slovech a obětavé péči. Chudoby a nouze stále přibývalo a dlouhé řady ubožáků vlékly se k otevřeným branám dobročinných ústavů, kde udělována jim almužna. Matky nemocí a bídou ztrýzněné, strachem se cbvějice natahovaly vyzáblé ruce po dárku pro hladové děti. Byly tu ženy, které až do nedávna ještě byly se živily prací poctivou a dosti výnosnou, nyní však nezbyvalo, než aby se přidružily chudině žebrání uvyklé. Poznal's je dle pečlivě spravovaných, a přece nemilosrdně se rozpadávajících šatů a dle temného růměnce studu ve tváři.

Mezi těmito chudými bylo zřítí také ženu v širokém, hluboko do očí spadajícím klobouku, jehož zohýbaná střecha byla zakryta starým závojem. Ruce její vězely ve starých pletených, hustě zašíváných rukavicích a celá ostatní postava halila se ve druhdy krásný, nyní však již jako pavučina chatrný šál. Žena tato přijímala podanou jí almužnu, neprosila ale nikdy. Družila se ku každé skupině, stávala u všech dveří, přijímala dárky beze slova anebo odcházela bez daru; darmo snažili se chudí i Sestry proniknouti tajemství její chudoby. Nikdo neznal její bídy, nikdo nevěděl, odkud denně vycházela, ale skrovný, poctivý zevnějšek její mimovolně poutal na ni zraky. Říkali, že bývala bohatou, ovdověla však a zchudla. Ze sester zvláště jedna povšimla si tiché žebračky a jednou podařilo se jí i nahlédnouti pod chatrný závoj; uzřela pod ním tvář velmi mladou. Sestra Anděla oslovila po té ubohou, v odpověď dostalo se jí však jen několik slov jednoslabičných, tak že si sestra z milosrdenství mlčeti umínila. Tím více však jala se vdovu pozorovati a strachem sevřelo se jí srdce, kdy v první řadě chudásů neviděla starého závoje podivné, mlčelivé ženy; s úzkostí hledala pak postavu její mezi zadními, obávajíc se, že ji snad překvapila nemoc a že neznajíc její adresy nebude jí moci přispěti.

Znenáhla připoutalo se srdce milosrdné sestry k ubohé neznámé, zdálo se jí, že jednoho jitra vroucněji spočinulo na tváři její oko ženino z pod chatrného závoje, a od téhož dne zrodilo se v obou duších tajemné, podivné přátelství. Po celé dny myslívala Anděla na svou vdovu, kdykoli bylo jí spěchatí k chudobnému lůžku nemocných a umírajících a stále doufala, že kdysi náhle příbytek její nalezne. Každého dne vídaly se obě u dveří klášterních, a skoro byl bys řekl, že něžněji, vroucněji a laskavěji možno-li než ostatním, udílí sestra Anděla almužnu vdově, kteráž beze slova prosby stála mezi ostatní hlasitě naříkající a prosící chudinou. Nevýslovná útrpnost jí měla srdce Sestrino při pohledu na spustošený klobouk, na rozedraný šál a tisíckrát zašívanou suknici vdovinu.

Touže dobou žila v překrásném paláci v ulici de Lille, mladá žena nedávno teprv provdaná. Libo-li ti, milý čtenáři, nazvu ji hraběnkou Marií, jmenovalať se také Marie. Hrůza sahající po všech srdcích jako by se jí byla netýkala. Naopak, častěji ještě docházela ku známým svým, rozesílala pozvání ku společnostem, a denně scházeli se u ní hosté z vyšších kruhů pařížských. Nebyla sice krásnou, ale duchaplnou, půvabnou a vzdělanou, že mimovolně každý kouzlu přítomnosti její podléhal. Tentokrát přičiňovala se se všech sil, aby udržela v okolí svém četné svoje přátele. Manžel jí v pod-

nicích těchto horlivě pomáhal a tak stalo se, že nebylo dne, aby v paláci hraběte nechystali se k uvítání četné společnosti.

Přátelé hraběnčiny říkali, že zábavou chce zaháněti strach před hrozcím nebezpečím. Ale při všech radovánkách a zábavách světských nezapomínala hraběnka Marie na chudé. Z úředníků svých vyvolila zvláštního almužníka, jemuž uložila dávatí hojné podpory všem, kdož se přihlásí, sběratelům i chudým, denně téměř přinášela mu nový seznam chudších: sem bylo mu poslati dříví, tam chleba, jinam lékaře a peněz, ano nezřídka poroučela přidati ku věcem potřebným i hračky, obrázky a cukrovinky. Časem chodívala sama: v místa totiž, kde nestačovala podpora hmotná, kde bylo třeba útěchy a naděje. A z vycházek vracela se záříc spanilomyslností, jakéz dodává velikodušnost a láska křesťanská; o čtvrté hodině pak seděla již zase s hostmi svými, vyzdobena, duchaplna, vesela a časem vážna.

Když ale hosté odešli, sedávala ještě s chotěm pozdě do noci. „Přičiňujme se jen, seč stačí naše síly,“ prosívala jej, „abychom je zde udrželi. Přítomnost naše dodává mravní síly lidu, neboť myslí stále, že není ještě pravého nebezpečí, dokud zůstáváme v jejich středu, mohouce přec libovolně zvoliti útulek jistý.“ Přátelé hraběnčiny domnívali se, že touha po zábavách dusí v mladé ženě každý jiný cit i strach před nákazou a že by se pro jediný ples i smrti odvážila. Důvěrnější divili se, že nezřídka bývala přece vážnou, že časem jakýs nevysvětlitelně vážný úsměv se ve tváři její objevil.

A věru, bývaly chvíle, kdy podivná, tajemná jaksi veselost ozařovala. zraky její, jakoby z tajné duševní síly, ze svatě vyplněné, vážné povinnosti. Úloha tato byla as paprskem hrdinné cnosti.

Jednoho dne obcházel městem sestra Anděla sbírajíc milodary pro sirotky zemřelé chudiny. Dávno znala již z pověsti štědrou ruku hraběnčinu, ačkoli se s ní až dosud nikde byla nesešla. I vešla do paláce, a zvěděvši, že se u hraběnky právě četná společnost sešla, přemohla bázlivosť svou a nesmělost a žádala o slyšení v naději, že mezi hostmi hraběnčinými nejedno bude jí nalézti srdce útrpné a štědré. Almuzník zpočátku odporoval, po té však myslil, že dobře učiní vyhoví-li přání Sestřinu. Uvedl ji do salonu.

Hraběnka zočivši ji odvrátila náhle uzardělou tvář a Sestra div nevzkřikla podivem; po té však, jakoby jediným hnutím vedeny, vyšly si vstříc a vře se objaly. Pohlédly na sebe — a ve dlouhém pohledu obou spočívalo jasně tisíce významů přátelství a obdivu, pochybnosti a lásky. Jakoby po letech sešly se oddané družky. Sestra Anděla dopátrala se ale v mysli své brzy za nedlouho světla, a oko její zaplálo ohněm nadšení.

K uhodnutí pravé věci bylo arci třeba srdce nevinného, kteréž každou žilkou plálo pro bližního láskou hrdinnou, jež neleká se nižádných obětí, a srdce takové vyradilo sestře Anděle tajemství ženy vznešené, ženy, ve které poznávala vdovu žebračku přijímající němě almužny anebo odcházející nepodarována. Šlechtná paní opouštěla přepych a nádheru, odívala se v hadry a k nejbídnejším tvorům se družila, aby vyslechla nářky jejich a zvěděla i nejtajnější bol a bídu, jakých svěřiti lze jen sobě rovným, načež takto zpravena, sepisovala podrobné listiny potřebných a zasýlala všude pomoc nejvhodnější. Činila se z jitra žebračkou, aby opravdovou pomocí tím bohatší byla u večer při rozesílání. Ráno činila se sestrou nuzných, aby u večer útrpnou a štědrou byla jim matkou.

Kdož byl by v duchaplné, zářivé, půvabné, oslavované šlechtičně odvážil se hledati rauní chudičku žebračku. Družila se s bídou, aby jí ulevila; družila se se světem, aby mu odvahu dodala.

Dnes bylo nám zvěděti příběh její, poněvač k hojné odměně povolal jí Pán v království nebeské; za života jejího mlčeli věrně oba jediní svědkové, sestra Anděla i almuzník.

Johanna K.

Č t v e r o l i s t.

Napsal V. Pitra.

Onehdy jsem šel procházkou. Této radosti si našinec mnoho dopřáti nemůže. Jen o prázdninách, kdy dveře školních světnic se na šest neděl zavrou, kdy člověk o devět desetin se denně méně zlobí, kdy školní prach a puch z něho nečpí na půl honu, jen tehda možno na celý den si vyléti. A onehdy jsem si „udělal“ výlet na celý den.

Pochodil jsem si trochu Svijanským lesem, potěšil se v Boží přírodě, nadýchal zdravého vzduchu, prohlédl si všechny krásy krajiny a pak jsem rázným krokem zaměřil na Frýdštejn. Šel jsem poli.

Jak je zde krásně! Každé stéblo zraje kvapem, pod tíhou klasu se ohýbajíc, každá travička voní, každé kvítečko mile se usmívá, po mezích a v polích vedou si svou cvrčci, včelky bzučí kol ucha — ach! — chvilka nejčistší rozkoše. Chtěje blaha toho užítí dokona, kráčel jsem po mezích. Slunéčko hrálo slušně, že až pot na čele vyvstával. Což však si našinec dělá z trochu potu!

Na mezi velkého žitného lánů stála košatá lípa pozývající neodatelně znaveného chodce ve svůj stín. Byl jsem unaven, vždyť chůze tříhodinná síly nepřidá. Na Frýdštejn, cíl mé cesty, bylo asi tři čtvrtě hodiny cesty. Do večera se snadno vrátím.

Sednu tedy pod lípu, svléknu kabát, položím knihu vedle sebe, natáhnu se pohodlně do trávy a hovím si lépe, než turecký paša na nejměkčím perském divaně.

Zamyslí jsem se. Vzpomínal jsem otce, matky, sester, svého mládí, svých soudruhů. Kde asi všichni jsou? O mnohém jsem již leta ničeho neslyšel. Před zrakem vyrojily se všechny příjemné obrazy bývalého studentského života. Zadumal jsem se tak, že jsem neslyšel kroků, jež se k lípě blížily. Laskavý čtenář si představí moje leknutí, když mne kdosi chopil za ruku a ji políbil. Domníval jsem se, že nějaký had se se mnou přišel pobavit. Hlasitý pozdrav: „Pochválen buď Pán Ježíš Kristus“ mne poučil, že strach můj byl planý. Vzhlednu — hošík. Za ním přibátolilo se děvčátko, opakuje pozdrav bratříčkův.

„Na věky, dítko, na věky. Hodné jste dítky, že tak pěkně umíte pozdraviti. Jak pak se jmenuješ, hochu?“

„František!“ pravil hoch, cumlaje dva prsty a pokukuje na mne po očku.

„A ty, děvče?“

„Marjánka.“

„Pojďte blíže, dětičky. Tak. A to je tvá sestřička, Františku?“

„Je,“ odpověděl hoch, prstů z úst nevyndav.

„Jak pak se jmenuje váš tatínek?“

„Říha,“ odpověděl hoch.

„Co pak zde děláte dítky?“

„Jdeme se sem k lípě modlit.“

„Tak? A samy?“

„I ne. Tatínek a maminka jdou za námi.“

„Dej Pán Bůh dobré poledne. Poníženě ruku líbám,“ ozval se za mnou mužský hlas.

„Dej tak Pán Bůh i Vám.“

„Račte odpustit, velebný pane, že Vás ta dítko obtěžují.“

„Neobtěžují, milý příteli. Mám radost. Jsou zdárné, řádně vychované. Jsou Vaše?“

„Ano, prosím.“

„Povídaly, že se sem jdete modlit.“

„Tak jest. Zde na druhé straně lípy jest obraz pro mne velmi památný a k tomu se chodívám modlit.“

„Nesete věnec tomu obrazu?“

„Má žena — dobře, že jdeš, Aničko — má žena nese druhý. Oba ovíneme kolem obrazu.“

Anička byla statná žena asi třicetiletá. V jedné ruce držela věnec z lučního kvítí, v druhé kytici čtverolistých jeteličků.

„Co s tou kyticí?“ ptám se.

„Dáme ji nahoru za obrázek.“

Na lípě visel obraz Matky Boží s dětátkem. Byl v zlatém rámcí a za sklem, maje nad sebou malou dřevěnou střížku, aby déšť a sníh mu ne-
uškodil.

„Nuže chutě k dílu. Pomodlím se s Vámi.“

Říha a jeho žena ověnčili obraz, zatkli kytici za rámeček, poklekli, já s nimi, a Říha modlil se věčně krásnou modlitbu: „Zdrávas Královno!“ a „Pod tvou ochranu se utíkáme.“ Když se domodlil zanotil píseň: „Tisíc-krát pozdravujeme tebe!“

Mohu Vás ujistiti, že jsem nikdy s takovou vroucností se nemodlil a tak nadšeně nezpíval, jako v tomto okamžiku. Dozpívali jsme, pokřičovali se a vstali od modlitby.

„Příteli, chodíte sem denně?“

„Denně, ale večer. Dnes však, v den zvláště památný, ráno, v poledne a večer. Večer se modlíme růženec. Je více času.“

„Poutá Vás zajisté k místu tomu nějaká blabá upomínka.“

„Dostalo se mi, prosím, zde zvláštní ochrany Rodičky Boží.“

„Spěcháte?“

„Proč se račte tázati?“

„Nepověděl byste mi, jaké ochrany se Vám zde dostalo?“

„Od srdce rád.“

„Sedněte si tedy zde pod lípu a vypravujte.“

Říha i žena jeho se posadili, dítky proti nám a Říha vyprávěl:

„Vesnice, jež asi dvě stě kroků odtud mezi stromovím se bělá, jest mojm rodištěm. Moji rodičové — Bůh jim dej slávu věčnou — měli tam pěkný statek, ježž jsem já, když nebožtík pantáta se do výměnku odstěhoval, převzal. Otec i matka vychovali mne zbožně, Bůh jim za to odplač tisíckrát. Nešetřili slov a dobrých naučení, kde však ta nestačila, nešetřili ani metly. Vyrosl jsem časem v statného jonáka, a ohlížel se po dívčici, jež by chtěla býti na statku selkou. Nešlo mi tak o přínos, jako o to, abych našel dívku cnostnou a zbožnou, řádnou hospodyní, jež práci je zvyklá a ruky přiložit se neštítí k dílu nejtěžšímu. U sedláka nejde jinak. Kam by se také člověk poděl, kdyby sám nebyl všude první. Čeládka ráda si pohoví nedbajíc příliš, že hospodáři liknavostí často veliká vzejde škoda.“

Nalezl jsem vskutku dívku podle srdce svého. Neměl bych ji sice chváliti, neboť jest nyní mojí ženou a chvála by ji snad pokazila,“ usmál se Říha, ženu k sobě přivinuv, „ale dobré zboží chválí se samo, praví přísloví. Zamiloval jsem si Aničku upřímně a ona mne. Nočních toulek a schůzek mezi námi nebylo nikdy, neboť mojí a její rodičové nám přísně cos takového zakázali. A dobře tak. Však z těch nočních potulek jen škoda vzchází a nic dobrého. Byl bych rád ji uvest do svého domu, než byla nám v cestě překážka, již odstraniti lze nebylo, bylo mi jíti ještě k odvodu. Zachvěl jsem se pokaždé, kdykoliv jsem si na to vzpomněl.“

Den tak velice obávaný nadešel a já jsem se postavil pod míru. Modlitby matičky a milenky mne provázely. I mši sv. za mne daly obětovati, ale vůle Boží byla, že mne odvedli k vojsku. Jedinou mojí útěchou byla zlatá slova: „Co Bůh činí, dobře činí.“ A Bůh dobře tak učinil, neboť víra se tím ve mně jen utvrdila.

Na podzim téhož roku — byl rok 1864. — bylo mi dostaviti se k pluku. Pláče nebylo konce. Zde u té lípy, na níž starý obrázek Rodičky Boží visel, jsem se s rodiči a milkou rozloučil. Slova, jež mi matička na rozchodnou v srdce uložila, nezapomenu nikdy, bylať mým štěstím.

„Nuže jdi, dítě mé drahé. Pán Bůh a Rodička Boží tě sprovázej. Nezapomeň, Toníčku, nikdy na modlitbu ráno a večer. Snad sejdeš se s lidmi, již se ti budou vysmívati, ale nedbej jich. Věho do času, Pán Bůh na věky. Ti vojáci jsou často neznabohy. Nebuď takovým. Tu máš, Toníčku, růženec. Je až z Vamberge. Když ti bude nejhůře, pomodli se, poruč se v ochranu Panny Marie a ona tě neopustí. A my se za tebe budeme také k Rodičce Boží modliti. Nezapomeň, dítě, nikdy na Pána Boha a nespust se Ho. Tak, synáčku můj s Pánem Bohem. Žehnej tě, doprovod a posilň Všemohoucí Bůh Otec, Syn a Duch sv. a Matka Boží Bolestná buď s tebou.“

Kamarádi moji cestou zpívali, hulákali, tropili všelicos stavíce se veselými, ale v srdci bylo jim krušno jako mně.

Co a jak se se mnou na vojně dalo, doličovati nebudu. Bylo by to dlouho. Tolik jen povím, že se vše vyplnilo, jak moje matička pravila. Vštípil jsem si slova její v srdce. Modlil jsem se ráno a u večer a když mi bylo zle, velmi zle, chopil jsem se růžence a bol a tesknota, zármutek a útrapy zmizely, jako by je neviditelná ruka s duše mojí smetla.

Nalezli se ovšem i tací, již se mi vysmívali, žerty si ze mne tropili. Nejhorším mezi nimi byl jakýsi Hnátek — Bůh mu dej lehké odpočinutí, umřel již a leží na našem hřbitově. Spal jsem s ním v téže světnici, postele naše stály podle sebe a v četě byl mým levákem. Trápil mne denně, ale trpěl jsem vtipy a hrubosti jeho nikdy neodpovídaje, až jednoho večera jsem se zdržeti nemohl.

Modlil jsem se růženec. Hnátek mne spatřil. Vyšel ven a ve chvíli stála zde celá setnina.

„Tu je!“ volal Hnátek ukazuje prstem na mne. „Podívejte se na něj, kamarádi! Kdyby nebyl vojákem, svíčkovou bábou by mohl býti od hodiny.“

Vojáci se zasmáli. Nevím, čím se stalo, že mi krev prudčeji v žilách zaproudila. Vstal jsem a obrátiv se k němu pravil jsem:

„Lépe svíčkovou bábou v kostele, než náčelníkem v kořalně.“

Hnátek pil totiž rád kořalku. Nehorázný smích strhl se jizbou a všichni stroubali mu mrkvičku. Od těch časů se mnou mnoho řečí nenadělal. Byl neznaboh, jenž nikdy se nemodlil a ze svatých věcí smích si tropil.

Postupoval jsem stále, až se na mém límci zabělaly tři hvězdičky. Byl jsem závodčím. Čítal jsem měsíce, dny, hodiny, kdy se budu moci vrátiti ku svým. Těšil jsem se na domov, na matičku, na tatíčka, na Aničku, měl jsem vše řádně spočteno, když rázem vypukla válka. Byl rok 1866.

I pluk náš poslán proti nepříteli. Vedlo se nám dobře, neboť naše setnina nikdy do ohně nepřišla. Když naše vojsko od Hradce couvlo, dral se nepřítel i zdejší krajinou. Přišel od Liberce. Hlavní voj táhl ku Praze, jen malý sbor vyšel si od Hodkovic krajem na plen. Setnina naše tvořila ustupujícímu vojsku Rakouskému zadní voj.

Jednoho dne stanuli jsme zde u této lípy. Rozložili jsme se táborem a vyslali zvědy. Nevíte, jak mi bylo u srdce. Tak blízko jsem byl rodičům a přece nemohl jsem k nim. Nepřítel nás pronásledoval. Jeden ze zvědů odešel směrem k lesu.

Co zatím druhové si v poli hověli, klečel jsem zde pod lípou a modlil se růženec, poroučeje sebe a své drahé v ochranu Rodičky Boží. Když jsem modlitbu končil, přicházel Hnátek. Nedalo mu, aby si z nova posměch nezropil.

„Babo! Již zase louskáš Zdrávasy? A k čemu se modlíš? K tomu střepu zde na lípě? Ten ti nepomůže. Hleď, jak je bezmocným!“

A jednou ranou srazil obraz Panny Marie s lípy.

V tom zavzněla trubka. Seřadili jsme se. Nepřítel vynikl z lesa. Poznal, že na naší straně je přesila.

„Nabíjejte!“ zavznělo velení. „Hotovo!“

Stojíme v řadě, muž vedle muže, zbraně v rukou a čekáme. V tom spatřím před sebou jetelový čtverolist.

Nejsem pověřivý a nevěřím, že čtverolistek přináší štěstí, ale tu chvíli nemohl jsem se ubrániti, abych jej neutrl. Viděl jsem čtverolistků sta, tisíce, ale nikdy mi nenapadlo, abych jeden jediný utrhl. Tento však jsem musel mít. Nutkalo mne cosi, nabádalo, ba takměř neznámá síla jakás mne tiskla, abych sehnul a listek utrhl. Rychle tedy se sehnul, utrhnu čtverolist — v tom padne od lesa rána, Prusáci vystřelili a zmizeli.

Chci se narovnat — něco na mne klesne plnou tíhou. Setřesu břímě se sebe, ohlédnou se — Hnátek. Stál za mnou, nyní byl smrtelně raněn. Kdybych se byl pro čtverolist nesehnul, byla by kule zasahla mne.

Třetího dne bylo po vojně. Vrátil jsem se domů a zastihl jsem Huátka umírajícího. Trápil se asi tři neděle. Poznal, že Rodička Boží mne zachránila, jeho potrestala. Z celé setniny nepadl nikdo než on, a přece byl až v druhé řadě. Litoval svého dosavadního života a zemřel kajicně v mé náruči.

Dnes tomu právě osmnáct roků, co tak zázračně jsem byl zachráněn. V tento den ověním vždy obraz. Býval zde dříve obraz starý. Ten visí nyní v kostele a na jeho místo pověsil jsem tento. Večer sejdeme se celá rodina, pět dítek a já a žena a pomodlíme se růženec. Obvyčejně přichází celá ves.

Bylo již pozdě a cesta domů daleká. Rozloučil jsem se s Říhou a spěchal zpět, Frýdšteina nespátiv. —

A nyní na slovíčko. Modlíte se také doma k Panně Marii? Vezměte růženec, modlete se jej v útiscích a útrapách a úzkostech svých. Učte děti své, aby nezapomínaly na Pána Boha a Rodičku Boží. U ní, u té matky krásného milování, orodovnici, potěše naší, naleznete vždy ochranu a pomoc. Jen se k Ní utíkejte s důvěrou a zbožností a pocítíte vůni té lilie zahrad nebeských, Marie Panny. S vroucností pějte jí chvály a i na sobě i na svých dětech poznáte pravdu slov písně:

„Ty nás slyšíš, neoslyšíš
proseb našich zajisté!“

Malý zákoník rodinný.

Kardinál Pitra, biskup z Fracasti udělil osadníkům svým některé rady, které by zasluhovaly rozšíření po celém světě křesťanském a jež tuto čtenářům svým co malý zákonník rodinný na srdce klademe:

1. Obdaří-li Bůh rodiče novým synem nebo dcerou, nemeškejtež donéstí je co nejdříve k prameni očišťujícímu od viny prvotní.

2. Zbožná mysl a úcta k svatým budiž jediným rozhodujícím činitelem při volbě jména.

3. Kmotrem nebo kmotrou buďtež lidé pravověrní a ryze počestní.

4. Sotva že začíná probouzeti mladičský rozumek dítěte, vštěpujž mu otče cit svaté bázně Boží, počátek moudrosti a matko lásku k Ježíši Kristu a božské Matce jeho; dvakrát denně předříkávejte mu krátkou modlitbičku; buďsi kratička, ale budiž povinností, které opomenouti nelze za nižádnou podmínkou.

5. Dítě budiž trestáno laskavě, a vážno-li provinění jeho, nebo nepatrné, zůstávej metla vždy jen spravedlivou.

6. Časně naučte je znáti církev, pohled na svatyni Boží plniž duši jeho posvátným strachem, sluhové Páně buďtež mu předmětem úcty jakož i kmeti a představení.

7. Duch dítěte poslušen budiž vůle rodičů k nejnepatrnějšímu znamení jako vosk v ruce umělcových.

8. Dáte-li je za pastýře, hleďte, aby pán jeho přidržoval je zejména k věrnému plnění povinností duchovních, aby dospělo vědomí, že ani nej-

těžšími překážkami nesmí se dáti pohnouti k zanedbání služeb Božích v neděli a růžence každého dne.

9. Běží-li o volbu řemesla nebo stavu, zavrhnětež všelikou sebe lákavější příležitost, kde by mu hrozilo nebezpečí nevěry a mravní zkázy, a toho dbejte, aby všude bylo mu světití svátky a zachovávatí zákony církevní.

10. Probudivší se v mladistvé mysli náklonosti k životu duchovnímu nebo řeholnímu, neprotivte se rodičové, nýbrž sami pomáhejte dítěti v radostné obětavosti odevzdávající Hospodinu statek, který vám byl svěřil.

11. V důvěře v Boha radujte se rodičové při pohledu na syny a dcery své, jako ratolesti olivové kol stolu vašeho shromážděné a věřte, že postará se Hospodin o chleba těm, jež vaší péči byl svěřil.

12. Za největší zločin považována budiž v rodině nedbalost k starým rodičům, jim ulevuj každý a snaž se osladiti útrapy jejich věku, ohřívati stářím a chorobou zkrehlé údy jejich, podporovati chvějící se nohy při chůzi, rukou něžnou obracetí podušku pod šedivou hlavou stařečků, dokud vám Bůh požehnané přítomnosti jejich dopřeje.

13. Pilně pěstujtež také zpomínky na mrtvé; „spasitelno jest mysliti na mrtvé“, dí písmo sv., modlitbou ulevujeme trýzni ubohých duší trpících, upevňujeme svazky rodinné z pokolení do pokolení a pomáháme k hojnějšímu zalidnění blažených krajů rajských ku větší cti a slávě Boží, andělů i lidí.

Kdo všelikou tuto radu se srdcem volným a v duchu pokory a lásky zachová, dokládá kardinal, jist budiž nejhojnější milostí a milosrdenstvím Hospodinovým.

A—s.

D r o b n o s t i.

Bůh nebývá posmíván. V obci Štichovicích u Manetína byla pouť na sv. Petra a Pavla. K večeru se strhla hrozná bouře, blesky se křižovaly takřka neustále, tak že bylo hroznó, obzvláště letos z těch častých případů nebezpečných. V hostinci v Š. hrála hudba a basista vyšel před dům právě v největší bouři a zároveň tam stálo několik občanů, jelikož odstrojovali koně od vozu. Tu počne zmíněný hudebník: No, no, bratříčku, jen tak nerachot, dnes nás nech na pokoji a jdi na horu do Němec, my chceme být dnes veselí. Jeden z přítomných jej napomenul, by nežertoval s Pánem Bohem, a on zas posměšně na to: My jsme švagři a on mne poslechně a přestane bruchet, já se nebojím atd, podobné řeči vedl, tak že všickni odešli a nechali jej o samotě. Ráno šel od muziky do svého domova do Tatína (okres Plzeň). U večer spokojeně lehl do postele, kde spalo v prostřed děcko a na druhé straně manželka. V noci se strhla bouře, blesk uhodil do postele a zmíněný hudebník byl mrtev, děcko i manželka zůstaly na živu. Ti, kdo slyšeli rouhání toho nebožtíka, říkali, že Pán Bůh nebývá posmíván. Ř.

Missionář sděluje z Číny: Stařec křesťan, kterýž nechtěl vzdáti se drahé víry své, a při všelikých útrapách vyznával hlasně svého Spasitele, byl vypovězen z domova. Dříve však, než jej odvezli, vyryli mu v čelo nápis: Bídny Ježíš i náboženství jeho. A což učinil hrdinný vyznávač Kristův? Nemoha vymazati potupu Boha svého, dal sřezati všecko maso z čela podržev jen místo, kde vyryto bylo jméno Ježíš.

Obsah „Obrany víry“:

Jakou zbraní bojují katolíci francouzští. — Kmotr z ulice či Dva Giovannové. — Výroky sv. Petra: Není jeptiška jako jeptiška. — Žebračka. (Episoda z doby cholery r. 1832.) — Čtverolist. — Malý zákonník rodinný. — Drobnosti.

Nakladatel, vydavatel a odpovědný redaktor: PETR KOPAL.

Tiskem knihtiskárny Cyrillo-Methodějské (J. Zeman a spol.) v Praze.

OBRANA VÍRY.

Časopis věnovaný zájmům katolickým.

Vychází 5. a 20. každého měsíce. — Předplatné pro Prahu: celoročně 1 zl. 75 kr. čtvrtletně 45 kr. Poštou pro Prahu i venkov celoročně 2 zl., čtvrtletně 50 kr. jednotlivá čísla po 8 kr. — Kdo předplatí na 5 výtisků, obdrží šestý nádavkem 5 výtisků prodává se v administraci za 30 kr., 20 za 1 zl., 100 za 4 zl. — Administrace v Cyr.-Met. knihtiskárně v Ostrovni ulici, redakce na Vyšehradě č. 69.

Biskup missionář doprovází odsouzence na popraviště.

(Pravdivá událost.)

V Berlínském katolickém listu „Germanii“ vypravuje anglický lékař následující událost, kteráž velmi pohnutlivě o té nevystihlé lásce a milosti boží svědčí, jež až do posledního okamžiku hříšníka i nejzatvrzejšího k pokání napomíná. Jeť událost ta spolu důrazným napomenutím hříšníku, aby milostí boží nikdy nepohrdal a v čas Bohu milý pokání činil.

Hrozný zločin spáchán byl v létech 80 v zámku v Tournay. Jistý hrabě B—n, když stal se plnoletým, oženil se s dcerou bohatého kupce Bruselského. Hrabě byl zhýralec, vedl život marnotratný a brzo promarnil věno manželky i svůj podíl. Pád jeho byl nevyhnutelný; aby se mu vyhnul a udržel se v tom stavu, v jakém byl, hleděl zmocniti se majetku svého švakra, který nemocen byl, takže doufal, že se nikdy neožení. Když však vzdor očekávání svému obdržel zprávu o nastávajícím jeho sňatku, odhodlal se násilným způsobem tomu předejiti. Zabezpečiv se pomocí manželky své, která proti vlastní své krvi s ním se spikla, pozval švakra svého na několik dní k sobě na zámek. Mladý muž ochotně pozvání přijal. Když po hostině v den jeho příchodu stal se následkem přimíchání prášků opojných ospalým, odstranění byli sluhové jeho pod různými záminkami, a když byli v tom domnění, že žádný je slyšeti nemůže, chopili se mladého muže ještě u stolu sedícího a přinutili ho, že spolknul jed, hrabětem připravený. Účinek jedu nebyl okamžitý a nešťastné oběti v zápasu se svými vrahy vydral se z prsou hrozný výkřik, který slyšel kočí, jenž v zámku se nalezal, poněvadž se nebyl hude dle rozkazu vzdálil.

Belgické zákony neznají žádných nižších stupňů viny a proto byla hraběnka, ježto donucena byla manželem svým podílu bráti na ohavném zločinu, z obžaloby propuštěna, ačkoliv dokázáno bylo, že držela táč s jedem, kdežto hrabě násilně ústa švakrovi svému otevřel. Jed byl rostlinný a samým hrabětem připraven v jeho laboratoři; složen byl hlavně z tabáku. Vyšetřováním, jež dělo se v Mons, zjistil se nade vší pochybnost zločin hraběte a žádný právnícký důvtip nepomohl jej více vysvoboditi, ani prosby vysoce postavených přátel. Byl odsouzen k smrti.

Veškeré namáhání kněžstva a přátel, by smířil se s Bohem zůstalo marným. Lhostejnost, kterou během celého vyšetřování na jevo dával, neopustila jej ani nyní. Sama matka nešťastníka se slzami v očích zapřísahala

ho, by se smířil s Bohem, ale nadarmo. V takovém stavu setrval až do dne své popravky.

Prozřetelnost boží však způsobem, jež někteří náhodou nazývají postarala se, by vznešený vrah nesešel ze světa bez známky kajcnosti. Do Belgie přicestoval tenkrát arcibiskup z Cincinnati Dr. Purcell, který jakmile v listech dočetl se zprávy o neoblomném a zatvrzelém hříšníku, odhodlal se všechno vynaložiti, aby odvrátil odsouzence od věčné zkázy a přiměl jej, by s Bohem se smířil.

Veliká zkušenost, kterou arcibiskup jako missionář a znalec padlé lidské přirozenosti měl, přislbovala namáhání jeho výsledek alespoň pravděpodobný; nadto uměl velmi dobře francouzsky. I odhodlal se ihned z cesty své odbočiti do Mons.

S veškerou úctou byl přivítán od úředníků, když sdělil s nimi účel návštěvy své a jim pověřující list ukázal. Ihned byl mu přístup povolen. Když jej k odsouzenci vedli, připomenul kaplan, že bude namáhání jeho snad marným, že veškeré podobné pokusy činily ho zatvrzelejším. Když vstoupil do cely odsouzencovy, oznámil hraběti účel své návštěvy, kterýž při spatření duchovního knížete pln hněvu se vzchopil v tom domnění, že od krále poslán jest a pravil: „Kdo vás posílá, král?“ Načež arcibiskup odpověděl: „Nikoliv, můj ubohý synu, neposílá mne žádný pozemský král; jako cizinec přicházím k vám, mne posílá král nebes, dobrý Bůh, jenž vás chce od trestů věčných zachrániti; a v tomto strastném okamžiku zajisté že neodpudíte od sebe služby mé.“ Mladý muž zdál se býti nerozhodnut, zkoumavým zrakem patřil na arcibiskupa, jakoby o pravdě slov se přesvědčiti chtěl. V té chvíli zdálo se mu, jakoby velebný muž ten s nebe spadl, ba jakoby sám Bůh biskupa mu zvláště poslal. Nenadálá přítomnost staříckého velepastýře až z daleké Ameriky působila na něho jako blesk s nebe do prsou Šavla. Obličej jeho náhle zastřen byl hlubokým zármutkem. Od tohoto okamžiku změnilo se úplně smýšlení jeho a v rukou arcibiskupových skroušeně se vyzpovídal jako dítě. Času zbývajícího ještě do popravky použil k náležité přípravě. Arcibiskup provázel jej na popraviště a dodával mu odvahy až do posledního okamžiku. Zde prozřetelnost božská zřejmě se osvědčila, pojistivši zločinnému životu šťastný konec.

Přátelé a příbuzní popraveného vzdali se úřadů pro tuto pohanu, ano i změnili svá jména. N—l.

V ý r o k y s v. P e t r a.

Člověka místo zajíce.

(V čas nastalé honby na venkově.)

„Nepravím, žes to učinil zúmyslně,“ pravil sv. Petr.

„Já vím zcela jistě, že jsem toho z úmysla neučinil.“

„Ale tys přece jen muže zabil, jeho ženu učinil jsi vdovou a děti sirotky.“

„Lze liž ale mně přičítati vinu všeho toho, drabý, svatý Petře? Tážu se! Vběhne mi zajíc na mušku. Namířím tedy a střelím — co pak já za to mohu, že místo zajíce dostal ji ubohý chudás pracující za mezi sousedního pole? Totéž neštěstí mohlo se státi tisícům jiných, třeba i samému tobě.“

„Ty hledíš na věc s toho stanoviska,“ pravil sv. Petr, „protože také ostatní lidi jen dle své míry měříš. Já však vidím jasně, že neštěstí stalo se tvojí vinou. Ano, vším právem: jen tvojí vinou. Ovšem, ne z úmyslu, ale z neopatrnosti. Tys zkrátka nedával pozor, jinak mohl jsi celému neštěstí zabrániti.“ A potom k čemu ti bylo třeba pušky, ty nejsi lesníkem!“ —

„Abych však dával pozor, k tomu bylo zapotřebí rozmyslu, a jak mohl jsem tak chladně uvažovati, když zajíc uháněl přede mnou, jako vítr.“

„Pravda,“ odtušil světec, „jak bys byl mohl cos podobného uvažovati, když tys uvykl mysliti jen na sebe? Vždy jen na sebe, — na nic, jen na sebe! Ať bylo se ti vystříhati zla, anebo bledati si nějaké příjemnosti, vždycky mívals na paměti jen vlastní zálibu svou. Tím hůře těm, kteří ti byli v cestě; vždyť tam neměli být! Byli-li silnější, či slabší, šlapal's jim po nohou, či do konce po těle, abys tím jistěji a tím dříve došel svého cíle. Jak byl bys tedy mohl pomýšleti ty sobec, lhostejný ku všemu; co k tvému blahobytu nesměřovalo, a v okamžiku, kdy uviděl jsi zajíce, na to, že za místem, kudy běžel zajíc, dle snad nějaký člověk? Toť byla by přec, trvám, hrozná myšlénka vydávající tě v šanc nebezpečí, že zvíře chyblíš. Za trest ovšem nezastřelil jsi zvíře, nýbrž člověka. Za trest, pravím: neboť ty dopustil jsi se, byť i bez přímého úmyslu vraždy a ta musí býti odpykána.“

„Jak že, drahý, svatý Petře, či může kdo býti trestán za to, čeho se nedopustil úmyslně?“

„Není-li příčina bez viny, nemůže býti bez viny též skutek. Tys ovšem nespáchal vraždy dobrovolně; avšak protože jsi uvykl následovati ve všem jednání vždy jen vlastní chůl bez všeho ohledu na vzájem jiných, dospěl jsi konečně dobrovolně tak daleko, že bys byl bližnímu všeliké možné zlo učinil. Či mohlo býti jinak, když držel jsi se zásady, která tolik přiči se zákonu bratrské lásky od Boha lidem danému? Tisíckráte zarmoutils bližního velikou křivdu mu čině a na konec zabil jsi člověka. Možná, že to byla neopatrnost, ale tato neopatrnost jest tebou zaviněna a ty proto budeš za ni potrestán.“

Největší tyrani.

Často si stěžují lidé do svých představených, že zacházejí s nimi krutě, tyransky. „Můj hospodář, můj pán, můj učitel, můj představený, to opravdový tyran!“ tak hovoří nejednou. — Než všici tito tyrani nestojí hrubě ani za řeč; jsou však jiní tyrani mnohem krutější a zuřivější, a což divu, lidé jim velmi rádi slouží, ba i tyranství jejich za štěstí si pokládají.

Tito tyrani a tyranky zasedli si jedenkrát k veliké hostině a tu počali se sami dohodovati, kdo že z nich má největší moc a vládu. I vychloubali se jeden nad druhého, a jedna nad druhou.

První povznesla hlas svůj paní *Moda*, veliká to tyranka, a jala se hovořiti: „Domnívám se, že nebudete to považovati za marnivost, pochlubím-li se, jakou já mám vládu. Mé panství rozprostírá se po celém světě, mně slouží všici lidé i národové; jakmile vymyslím si nějaký nový oděv neb ozdobu, ihned mne vše slepě poslouchá. Nikdo neptá se, zda to dobré neb užitečné, dost na tom, že jsem to přikázala. A kdyby se i někdo našel, an by se mně chtěl protiviti, neobstojí před jinými, kteří si z něho posměch ztropí. Jakmile něco rozkážu, vše se mi koří a obětuje mi své peníze i statky. Nejedna žena vyloudí a vymoří na svém muži poslední groš, jen aby se mohla obléci, jak kážu, aneb mohla jíti do vyražení, do zábavy, na kterou jsem jí kázala jíti. Pro mne trpí ráda hlad i nouzi, jen aby mi mohla před světem sloužiti. Nejedna se tak šněruje, že ji to i dech zastavuje; jiná v nejtěsnější šněrovačce trpí pravé muky; ale pro mne činí to ony milerády, i obětují mně svou čest, své zdraví a konečně i život. — Ale mohl by mi někdo říci, že vládnu jen nad ženskými; uznávám, že převážně mi ony slouží, než hrozně by se mýlil, kdo by se domníval, že moci mé nepodlehají i mužští. Mnoho jest věru takových, kteří by si za živý svět nečesali jinak vlasy, než jak jim to kážu. A pak nejen v městech ale i po vesnicích schyluje svět svoji šíji pod mé járho.“ Tak řečnila nádherně vyfintěná paní *Moda*.

Po ní povstal pan Peníz, zlatý, lesklý, a jal se řečniti. „Nepopírám, že vláda velmožné a vrtošné paní Mody jest veliká, ale vládě mé rovnati se nemůže. Já vládnu celým světem. Pro mne lidé těžce pracují a trpí překrutě. K vůli mně plaví se přes moře a vydávají život svůj v tisíce nebezpečí. Což nevíte, kolik lidí pro mne zradilo, co člověku nejdražšího, rodinu, vlast, víru, svědomí?! A mnoho jest takových, kteří pro mně dobrovolně ztratili blahoslavenství časné i věčné! Proč zradil Jidáš Krista Pána? proč lidé přísahají křivě? proč klamou, šidí? proč utlačují vdovy i sirotky? proč odírají své spolublížní? proč dávají se odsuzovati do žalářův? a proč snažejí i opovržení? Pro mne vše to činí. Mohou-li jen obdržeti mne, ihned obětují, čest, svědomí, poctivost, ba i nejsvětější věc jest jim ničím! I nemůžete mi popřít, že by nebyla moc má největší!“ Tak hovořil pan Peníz zvučným hlasem a ohlížel se pyšně dokola.

V tom povstal pan Případ a manželka jeho Náhoda.

Pan Případ řekl: „Tvou vládu, pane Penízi, ač jest ohromná, suáší jen ten, kdo chce a mnoho jest ještě lidí, kteří se ti neklanějí. Jsou ještě lidé, jichž svědomí a spravedlnost není ještě prodajná, kteří neslouží mamoně aniž klanějí se zlatému teletu, na ty se moc tvá nerozprostírá. Jináče se to má s mou manželkou a našim dítětem „Štěstím.“ Nám poddán jest každý. Já nejkrásnější obličej mohu zohaviti za okamžik. Co za mnohá leta s největší prací a obětí se zbudovalo, to já někdy za okamžik bořím. Já vojny často vyhrávám i prohrávám. Já nejednou krále shazuji s trůnu, a na důstojnosti nejvyšší povyšuji lidi obyčejné. Práce, ctnost, zásluha, obětivost, to u mne ničím; rozdávám dary své jako samovládce, jak se mi zachce!“ —

Po něm chopila se slova paní Kořalínka, i jala se hovořiti mocným hlasem: „Jakékolivěk jest to vaše panování, tož předce doznáte, že nikomu tak lidé neslouží jako mně. Za mne propijí své jmění, a za mne dali by i poslední svou košili s těla. Tisíce jest takových, kterých jsem učinila z boháčův žebráky. A když se mne napijí, učiní pro mne, co jen chci: páchají vraždy, cizoložstva, vzpoury atd. atd. Nejednen tak mne má rád, že poslední krvavým potem vydobytý groš za mne vydá. Nemiluje tak ani rodičův, ani manželku svou, ani děti, ba nechává je i hladem mřít, jen aby se se mnou nemusel rozloučiti. Již máme mnoho zubožených rodin, mnoho dítek vyhladovělých a zbídnělých, z kterých již nikdy více zdraví lidé nebudou. A vše to učinili otcové z lásky a poslušnosti ku mně. A kdo spočítá všechny ty lidi, kteří pro mne utratili zdraví i život svůj! Ten nebo onen myslí si, jak strašná věc to, že několik tisíc lidí ve válce zahyne. Ale v žádné válce nezahynulo tolik lidí, kolik jich zahynulo a hyne pro mne! Kdo vložil tolik lidských kostí do země jako já? A jak velké množství lidí válí se v příkopech, špiní se v blátě, povaluje se na cestách v dešti i sněhu, v zimě i mraze! Rcete sami, byl-li kdy který tyran na světě, který by tak velikou měl vládu a tak ukrutně panoval jako já? — Pohnutě naslouchali všichni řeči této.

Hovořili tam ještě jiní a sice: Hněv, Pýcha, Smilstvo, Závist, Smrt — všichni líčce panství své nejkrutějším. Jedině paní Hloupost seděla tiše a mlčky poslouchala. Konečně, nemohouc již déle vydržeti, i ona ozvala se takto:

„Nebylo by se čemu diviti, kdybych já něco hloupého pověděla. Než nikoliv já, ale vy zasluhujete jména hlupcův, poněvadž tolik svou moc vynášíte, a nevíte, že jedině já jsem největší a vlastně jediná paní na světě. Nikoho neposlouchají lidé jako mne. Necht přijde k takovému, který mně slouží, člověk sebe učenější, necht ho poučuje, necht ho napomíná, necht mu okazuje očividnou záhubu, on ho neposlechně, ale půjde za mnou. Když můj přívrženec a učedník hřeší, když odhodí víru a se rouhá, když přestupuje příkazy církve, tu se toto vše ještě za zvláštní moudrost pokládá. Pro mne utracují lidé zdraví, život časný i věčný. Já jim rozkazuji, by se dali klamati a vykořisťovati, aby neposlouchali těch, kteří jim dobře

radí a s nimi dobře smýšlí, ale aby věřili raději těm, kteří je vedou do záhuby a otroctví. Má moc jest tak veliká, že již pohané říkali: „Proti hlouposti bojují marně i sami bohové! Počet mých poddaných jest tak veliký, že již moudrý Šalomoun, kterého jsem i samého do svých tenat dostala, řekl, že „počet hloupých jest nekonečný.“ A že mi na poddaných nikdy nebude se nedostávat, o tom svědčí i přísloví: „Nesej hloupých, ti rostou sami.“ — A pakli vy se chlubíte svou mocí a vládou, tož vězte, že veškerá vaše moc pochodí ode mne, a jako mocnářové se pší „z milosti Boží,“ tak vy povinni jste psáti se „z milosti hlouposti.“ Nebo, kdyby nebylo hlouposti, kdo pak by sloužil mamoně a zaprodával by za bídný peníz i duši svou? A jestliže lidé stávají se hovady, ba horšími hovady pro kořalku, kdo jiný to činí nežli já Hloupost' mocně nad nimi vládnouc? Od koho máte vy své panování, svou moc, pakli ne ode mne? A proto pravím: já Hloupost' jsem panovnící nejmocnější, moc má největší!“ —

Utišení veliké stalo se po této řeči, nikdo neosmělil se popírati pravdu těchto slov. I přiznali všichni prvenství Hlouposti, a na důkaz vděčnosti za to, že moc jejich jest z milosti její, zvolali třikráte jednohlasně: „Ať žije Hloupost'!“

A tak poznali jste — koho se to týká — své největší tyrany. Na vás jest, chcete-li jim sloužiti, neb volnými býti. —

Slova tato přinesla v letošním prvním čísle svém svým polským čtenářům „Gwiazdka Cieszyńska,“ slova ta přetlumočily ubohým Slovákům jejich „Katolické Noviny.“ A my podávajíce je čtenářům „Obrany víry“ na dotvrzení vrchního panství hlouposti dodáváme: Kolik lidí zvolalo již na smrtelné posteli: proč pak jsem byl tak hloupým, že jsem sloužil jenom tělu, světu, ďáblu a ne Bohu, proč pak jsem byl tak hloupým, že jsem věřil těm a těm lidem, těm a těm knihám a novinám, proč nevěřil jsem Bohu a jeho svaté církvi?!

Pršk.

Růženec ochrancem života.

(Přeložil bohosl. A. Dobruský.)

I.

Na začátku 17. století nebyla Paříž na takovém stupni vzdělanosti a krásy, na jakém ji dnešního dne spatřujeme. Silnice její byly nerovné a nečisté, jak je vidáme dnešního dne ve mnohých vesnicích, a bezpečnost majetku byla rovněž pochybnou; neb ačkoliv Jindřich IV. spravedlností přísně vládl, přece všude veliká byla hojnost loupežníků a zlodějů. Zvláště dvory a zámky šlechty, která sídlo své blíž hlavního města měla, vysazeny byly útokům loupežnickým a zlodějským.

Roku 1604. cestovala rodina Merillacova ze svých vzdálených statků do Paříže zpět, a bylo jí po neschůdné silnici s těžkým vozem jeti, aby spíše dostala se k zámku, který nedaleko města nacházel se. Byli dva bratři se sestrou Louisou. Musili i pěšky cestu konati, neboť vůz každé chvíle brozil převrácením. Na této silnici napadeni byli tlupou mladých cikánů a jen s velikým namáháním podařilo se bratřím spřestiti se jich. Ale Louisa, dle tehdejšího obyčeje tvář aksamitovou škraboškou zahalenu majíc, měla útrpnost s těmito otrhanci a obdarovala nejobratnějšího z nich dobrovolně penízem a několika laskavými slovy. Chlapec byl touto obzvláštní láskou jat, líbal vděčně dar a přál sobě spatřiti tvář dárkyně své; než tato neodstranila škrabošku — a chlapec utíkal v divokých skocích dále, tak že brzo zmizel zrakům.

Konečně když dostali se z těchto neschůdných cest, vsedli opět na vůz a jeli do bydlíště Merillacova. Unavena cestou, toužila útlá as 14letá

dívka po odpočinku. Nemohla ani dočkati se, až večeře, která historkami o loupežnících a zlodějích kořeněna byla, se skončí, by na lože odebrat se mohla. Přišedši do pokoje svého, nemohla dlouho rozhodnouti se, má-li se spáнку oddati, který víčka její tísnil, aneb ještě dle obyčeje svého růženec se pomodlití. Louisa přesešší několikráte po pokoji, umínla si, že k odpočinku se odebere a druhého dne že zbožněji modlití se bude růženec, když tu v tichu nočním, ve kterém pokoj a vše vůkol se nalézalo, slabé zaslechl dýchání. Myslíla z počátku, že mylí se, a pátrala nikoliv bez srdatosti po pokoji a okolí jeho. Však stále doutnajícím ohněm v kamnech a mdlým světlem svíčky zdálo se, jakoby stěny pokoje do nekonečna se táhly; nebylo ani tak jasno, aby mohla nábytek rozeznati, jenž tu rozestaven stál a na dubovém vykládání jeho zdály se odrážeti bludné postavy, které se hned přibližovaly, hned vzdálily opět, když světlo svíčky buď více anebo méně zasvitlo. Tichá samota a tmavé koberce vypravovaly historky loupežnické, jež větší vzbudily v ní strach, než ono slabé dýchání. — „Proč bych se bála?“ tázala se konečně sebe samu, když úzkosti, kterou se uchvácenu býti cítila, zbaviti se chtěla, „proč bych se bála? Strašidel není a co tkne se loupežníků, co hledali by u dívky, která nic u sebe nemá, co by za krádež stálo? Boha prositi chci,“ pokračovala, „chci srdce své k němu povznesti, a co státi se mi může zlého pod jeho nebeskou ochraou?“

Louisa vzala svůj růženec a poklekla na klekátko. Když dokončila modlitbu, padly zraky její na záslony u postele, od kterýchž kus odtržen byl, tak že přehlednouti mohla celou prostoru pod postelí. Tu spatřila cos, čímž zvětšen její strach. Louisa, modlíc se růženec, spatřila pod postelí dvě oči, jež ihned zmizely, tak že mohla domnívati se, že se mylí, kdyby v tom okamžiku nezaslechla rány, jež hlavou způsobena býti mohla. Byl tedy někdo pod postelí skryt, snad to byl lupič; než co měla dělati? O pomoc z počátku chtěla volati, klekátko však daleko bylo dvéří, a lupič, neb kdo jiný mohl býti pod postelí ukryt, vyskočiti mohl a jí zlého způsobiti — co bylo tedy činiti? Za těchto okolností nemohla se přece svléci a na lůžko se odebrati — a celou noc na modlitbě trávit, též bylo nemožno. Třásla se na celém těle, srdce silně jí tlouklo, krev vstoupila jí do hlavy a oči neviděly nic jiného, leč blýskavé oči pod postelí. Co měla sobě Louisa počítí? Lupič mohl každé chvíle vyskočiti a s dýkou v ruce na dívku útočiti. Slyšela mnoho povídek o loupežnících; tyto povídky přišly jí opět na mysl a strach její rozmnožily. Těmito myšlénkami obírajíc se, nemohla na ničem se ustanoviti; na klekátku klečíc, nebyla s to, aby údem hnula a povstala, ano i oči její byly strnule a nepohnuté na jedno místo upřeny. — Modlila se růženec — a matka boží neopustila ubohé dítě své. Jakoby nebem posilněna, počala Louisa ve svém hrůzyplném stavu hlasitě modlití se:

„Bože můj, neprosím za sebe, neprosím za zachování života svého: ten náleží Tobě, Ty mi ho dal a můžeš mi ho opět vzíti. — Vůle Tvá se staň. — Prosím za zločince, za ty, kteří Tebe neznají a v temnostech skrývají se, zlo způsobiti chtějí. Bože můj, propůjč síly slabým údům mým a mocnosti Tvé hlasu mému, vlož výmluvnost v ústa má, vysvobď mne z nebezpečí, v němž se nalézám, vlož lítost do srdce toho, který mne slyší. Jista pomoci Tvou, silnější jeho jsem — pak volati budu o pomoc a křičeti, by spravedlnosti odevzdán byl. — Raději chci jednoho pokání činícího před svatou soudnou stolicí Tvou přivést, než zločince soudu lidské spravedlnosti odevzdati. Ty, Bože můj, odpouštíš, lidé trestají. — Zlý člověče, vyjdi z úkrytu svého, abych tobě, následujíc příkladu Kristova, dobro prokázala. Ty zlé věci páchatí zamýšlíš, já spásu duše tvé chci zachrániti; neboj se, neb slabá jsem dívka; vyjdi z úkrytu svého!“

Louisa dokončila modlitbu svou; tu zaslechla šustot pod postelí, neodvážila se však pohlednouti v místo ono. Jak velice podivila se, spatřivši místo velikého, ošklivého muže, jak si lupiče vždy představovala, malého

cikána, který s pláčem a rukama rozpjatýma před ní na kolena padl. „Ne-volejte, slečno, ve jménu dobrého Boha, ku kterému jste právě modlila se, nevolejte!“ pravil chlapec, nezměniv dosud místa svého.

II.

Slečna Merillacova posadila se na pohovku; slabostí nemohla ani řádně seděti. „Nešťastné dítě!“ pravila hlasem pohnutým, „čeho tu hledáš?“

„Uposlechl jsem daného mi rozkazu, slečno!“ odpověděl chlapec. —

„Čí rozkazu?“ tázala se Louisa. —

„Rozkazu živitelů svých,“ odpověděl malý cikán.

„Kdo živí tě a odměňuje za konání věcí zlých?“

„Kdyby mi představení moji dobré anebo zlé konati přikázali,“ odvětil chlapec, „musím poslechnouti, — co jiného mám konati? Proč jste dnes masku neodstranila, když tvář vaši zřítí jsem chtěl?“ —

„V jakém spojení jest maska moje s místem, kde ty jsi se právě nacházel?“ tázala se Louisa.

„Slyšte mne, slečno!“ pravil chlapec. „Kdo zle mi činí, tomu i já zle činím; kdo mi však dobře činí, i já jemu dobrým oplácím — k tomu jsem ustanoven. Dnes mnohý mne bil, mi lál a zlořečil, vy jediné ke mně jste se zachovala laskavě; za peníz, který jste mi darovala, méně vám děkuji; — neboť almužnu obdržím často, a tomu již zvyklý jsem — že však laskavě se mnou jste mluvila, velice potěšilo srdce mé. Bylo to první laskavé setkání, jež na mne velice působilo. Poznal jsem vás ihned po milém blasu, kterým jste se k Bohu za zlého člověka pod postelí skrytého modlila, kterým jste na mne zavolala: „vyjdi z úkrytu svého!“ Vidíte, slečno, kdybych k očekávání měl i nejprísrnějšího pokárání a trestu, vás hned uposlechl bych a opustil úkryt svůj.“

„Ty chceš snad něco zlého tu spáchat?“ tázala se Louisa.

„Abych pravdu mluvil: Ano!“ odpověděl mladý cikán. „Až byste usnula, opustil bych pokoj a bránu otevřel společníkům svým, dole čekajícím. Kdyby se mi nezdařilo, klíče od brány nalézt, jim provaz s okna hodil bych, pomocí jehož nahoru by se dostali.“

„A potom?“ tázala se Louisa se strachem.

„Ostatní snadno domyslití se dá,“ odvětil chlapec. „Služebnictvo domácí není četné, páni je nerozmnoží, a kdyby až — je-li kdo ve spánku přepaden, nemůže takového odporu klásti.“ —

„Chtěli jste nás oloupiti aneb dokonce usmrtiti!“ zvolala Louisa, chtěla zvoniti.

„Chcete mne zničiti?“ tázal se chlapec smutně. —

„Jak to?“ ptala se Louisa. —

„Váš lid mne usmrtí; ušetříte-li mne, moji společníci toho neučiní,“ odpověděl. —

„Prchni, prchni rychle, než někdo přijde,“ pravila Louisa.

„To neprospělo by mi,“ odvětil malý cikán, spozorovav v dolejší části domu nepokojné hnutí, „ostatně jednostejné jest, zdali zde aneb tam zemru. — Zde vezměte, slečno, vezměte!“ doložil podivuhodný chlapec, podav Louise toboleku, kterou na tkanici kol krku nosil. „Nevím,“ pokračoval, „co mne čeká, a nechci zemřít, nedav vám důkazu vděčnosti. Nemám ničeho na světě; prosím vezměte, a poněvadž se tak dobře modliti umíte, modlete se též za nešťastné dítě, jež vám vděčným věčně zůstane.“

V tom okamžiku otevřely se dvře a mladý Ludvík Merillac vstoupil. Spozorovav bledost na tváři sestřině, zvolal: „Louiso, co jest ti? jsi nemocna?“ V tom však spatřil chlapce a chtěl na něho se obořiti.

„Bratře,“ pravila Louisa, uchopivši ho za ruku, „nyní příležitost máme okazati lásku křesťanskou! zachraň dítě toto!“

„Poznávám chlapce,“ odpověděl Ludvík, „jest to malý cikán, kterého jsme na silnici viděli; co dělá zde v této době?“

„Bratře“, pravila Louisa, mezi tím co chlapec nepohnutě stál, odevzdán jsa osudu, který jej očekával, „třesu se ještě, vzpomenu-li, co potkati nás mohlo, kdybych spánku se oddala a růženec se modliti opomenula — ty — já — všichni bychom zavraždění byli. Ó hrůza!“

„Milost, milost, bratře!“ volala Louisa, vstoupivší mezi bratra a chlapce. „Jest ještě tak mlád, snad sveden. Doufám, že dobrá slova a dobré příklady uvedou jej na cestu pravou a zachrání duši jeho!“

„Myslíš, Louiso,“ pravil Ludvík se smíchem, „že tvá slova, tvé příklady z takové zkažené bytosti něco vytvoří dobrého?“

„Zkuste toho!“ pravil mladý cikán, pozvednuv pyšného zraku svého k mladému Merillacovi. Tomu podiviv se Merillac, mlčel chvíli, pak ale pravil: „Bylo by nemoudré tuto zkoušku konati, je-li to však přece možné, že pravdu mluvíš, nedopustím, abys padl opět mezi rotu loupežnou, jež by nez darem podniku na tobě se pomstila, chci tobě zahradní dvéře, ku Senu vedoucí otevřít — a pak lepší život počni. A ty sestro, odpočiň sobě a neboj se; zbudím služebnictvo své, by až do jitra kolem zámku stráž drželo.“ Ku chlapci obrátiv se, pravil: „Následuj mne!“

Malý cikán poklonil se před slečnou a pravil k ní tiše: „Kdo jednomu z nás ochrany poskytne, požívá ochrany ode všech. Státí se může, že tento podnik, který dnes se nezdařil, jindy buď za dne neb noci opětovati se bude; vyslovte toliko jméno mé, jež v tobolce ode mne darované naleznete, a pak nestane se vám ničeho. — Po té opustil s mladým Merillacem pokoj.

III.

Když oba vzdálili se, Louisa, na níž významuplná, smutná tvář loučícího se chlapce nemalý učinila dojem, přiblížila se ku světlu, aby přečetla jméno, jež chrániti ji mělo před útoky loupežníků, kteří Paříž tenkrát velice znepokojovali a jichž odvaha byla tak veliká, že i za dne pod jakousi záminkou do domu vnikli a obyvatele napadali, olupující je o peníze a jiné skvosty. V tobolce, kterou Louisa od chlapce dostala a která velmi krásně a uměle zhotovena byla, nalézal se malý kousek pergamenu s malým obrazem světice, kde i podpis byl, však málo čitelným — slovo „Anežka“ nejlépe se čtlo.

„Anežka!“ pravila Louisa, pokleknuvši na klekátko, aby dokončila modlitbu svou a Bohu a Marii děkovala za odvrácení velikého nebezpečství, jež všechněm hrozilo, — „Anežka!“ jak zvláštní to jméno pro loupežníka!“ Na to modlila se, a nezapomněla i za chlapce pomodliti se. —

— Druhého dne mluvilo se v domě Merillacovu jen o malém cikánu. Noční dobrodružství šlo od úst k ústům a po celé Paříži známo bylo. Pověst rozšiřovala se minutou, vypravovala o loupežnickém přepadnutí, o páchaných ukrutnostech proti obyvatelům domů — a nenechala ni jediného na živu. Ano i u dvora mluvilo se o tom, a tak zvěděla to i královna Marie Medicejská, jež ihned svého tajemníka, Antonína Legrasa tam odeslala, by přesvědčil se, je-li co pravdy na pověsti a co potkalo milou jí rodinu Merillacovu. Legras našel vše v nejlepším stavu a Louisa vypravovala jemu celý děj, skončivši těmito slovy: „Jeho jméno hlasitě vysloviti mám v případě přepadnutí loupežnického.“ —

„A jaké jest to jméno?“ tázal se Legras. —

„Jméno „Anežka!“ odpověděla Louisa. —

„Anežka!“ odvětil Legras, „to obzvláštní jméno pro loupežníka.“

„A předce tomu tak, nemýlím se nikterakž,“ pravila Louisa, podávajíc mu skvostnou tobolku, od cikána darovanou, „čtete sám.“

Ještě ani patřičně nepohledl Legras na tobolku, zbledl a zvolal: „Můj Bože, můj Bože! bratr můj, který při sřítění se mostu zahynul, měl toho dne podobnou tobolku u sebe.“ Vzal tobolku, otevřel ji a zvolal: „Bože můj, toť tobolka, již bratr můj nosil: Anežka jest jméno matky mé, svou

vlastní rukou psala to jméno pod obraz svaté ochránitelky své. Kde, kde jest chlapec? Jak dostala se tobolka do rukou jeho? Prosim vás, zapřísahám vás, povězte, co o věci víte.“

„Upokojte se, příteli,“ odpověděl starší Merillac, „doufám, že dovíte se vše. Sloužící právě řekl mi, že jakés dítě čeká před dveřmi domovními, toužíc po mé sestře; snad je to malý cikán.“

„Znám ho dobře,“ pravil Ludvík a vstav, odešel se slovy: „To-li on, přivedu ho okamžitě nahoru.“

Když mladý Merillac odešel, hluboké ticho panovalo v pokoji; starší Merillac a Louisa pochopili hned, co znamená tak veliké rozčilení pana Legrasa, který spíše bratra svého spatřiti doufal, než malého cikána.

Rychlé kroky oznamovaly konečné příchod Ludvíkův; vstoupil, a za ním v patách kráčel chlapec, pyšně před sebe hledě. Louisa spatřivši jej, zvolala: „Toť on!“

Pan Legras chtěl mluvit, ale starší Merillac přerušil mu řeč; obrátil se ku chlapci a pravil: „Od koho dostal jsi tobolku, již jsi daroval sestře mé?“ —

„Jest mým vlastnictvím,“ pravil chlapec, „neukradl jsem ji.“

„Kdo ti ji dal?“ ptal se pan Legras, „pověz mi, mé dítě, pověz pravdu, stojíš před lidmi, kteří ti dobro chtějí prokázati.“

Povzbuzen těmito laskavými slovy a dobrotou, kterou na přítomných pozoroval, odpověděl: „Opakuji, že tobolka mým vlastnictvím jest; nosil jsem ji v kapse; na osobu však, která mi ji darovala, nepamatuji se.“

„Kde jsou rodičové tvoji?“ tázal se Ludvík.

„Nikdy jsem jich nepoznal,“ odpověděl chlapec.

„Jak přišel jsi mezi loupežníky?“

„Nevím.“

„Pamatuješ se,“ pravila Louisa, „od kterého času nalézáš se mezi těmi lidmi?“

IV.

Chlapec pohlížeje stále skoro na Louisu, pravil:

„Nepamatuji; vím jen, co se mi řeklo, mohla to být snad lež. Nalezli mne co malé dítě ve vodě; člověk, který mne vytáhl, jest náčelníkem loupežné roty, u které se nacházím; měl jsem také klenoty, jež onen muž prodal. Byl jsem veselý, nikoli nezpůsobný chlapec; toho použil náčelník a určil mne ku žebrání, to dařilo se, a vždy bojně dary jsem dostal. I do nemoci upadl jsem, jež zbavila mne krásy tváře; cvičili mne v kejklicích rozmanitých, aby obratností a rychlostí zvýšili krásu zevnější, kterou slzami bídy jsem pozbyl.“

„Ale tato tobolka, tato tobolka?“ přerušil pan Legras vypravování chlapcovo.

„Našli ji u mne v kapse, když jsem z vody vytažen byl,“ odpověděl chlapec.

„Pak jsi bratr můj Gabriel, kterého ztratili jsme při sřícení se mostu u mlýna. — O matko má, má matko ubohá, jež jsi ztrátou syna svého rozumu pozbyla! O jak děkovala by vám, slečno Louiso, že návratila jste jí dítětko dávno již oplakané. A ty, chlapče, doveď mne k muži, jenž z vody tebe vytáhl, aby širšího nám podal vysvětlení a odměnu svou vzal. Pojď, jen pojď!“ a pojav chlapce za ruku, odešel, anižby rozloučil se s rodinou Merillacovou.

„Strašná to myšlénka,“ pravila Louisa, Legrasa okem sledujíc, „strašná to myšlénka, že takové dítě, jež loupežníkům a vrahům do rukou padne, ku časné i věčné spěje záhubě. Jsem přesvědčena,“ pokračovala po malé přestávce, ku bratru se obrátivši, „kdyby útočiště bylo pro ty ubohé oběti bídy a nešlechtnosti, staly by se z nich místo zločinců dobří a šlechtní lidé a světu při tom lépe by se dařilo.“

„Máš dobrou myšlenku, Louiso,“ pravil bratr sestře srdečně se usmáv, „myšlenku hodnou státníka.“

Hodiny minuly — stále ještě mluvilo se o mladém cikánovi, o jeho osudech, — když k večeru zastavil pojednou kočár před domem Merilacovým; ihned ohlašoval sluha paní Legrasovou a syny její, a v okamžení cítila se Louisa první býti obejmutu, jež jí se slzami v očích děkovala, jí žehnala a malého desítiletého chlapce, vkusně oděného, jí představovala, v němž Louisa sotva poznati mohla malého cikána. — „Komu děkujeme za tuto radost?“ pravila Louisa, „jedině mému růženci.“

— Roku 1613. zasnoubila se Louisa s panem Antonínem Legrasem, tajemníkem královny Marie Medicejské. Ten však roku 1625. zemřel, učiniv ji vdovou. Louisa nechťc požívatí dále radostí světských, ač věk a bohatství její dovolovaly tomu, věnovala život svůj blahu člověčenstva. Myšlenka na veliký počet dítek, jež kořistí staly se nešlechtností, stále ji znepokojovala, a kdyby možno bylo, řekla by k chudým, lupičům ano i vrahům; dejte mi syny své, chci dobrých učiniti z nich občanů; dejte mi dcery, dobrých chci míti z nich hospodyň a matek. —

Jan Petr Camus, biskup belleyský, znaje dobré vlastnosti a ctnosti paní Legrasové, doporučil ji svatému Vincenci de Paula, jenž zaměstnán byl zakládáním četných dobročinných ústavů, které život tohoto světce tak velikým a podivuhodným učinily. Paní Louisa Legrasová následovala tohoto světce v pracích jeho. Jsouc představenou spolku nábožných paní a dívek navštěvovala s nimi nemocných, těšila umírající, chudým almužnu dávala hojnou, veliké jmění své věnovala zakoupení a stavbě domů, jež v ústavy dobročinné proměňovala. Dílo její brzo velikého objemu dosáhlo, takže v krátké době podobné ústavy i jinde zakládaly se. Ve Francii, Německu, Itálii, Španělsku, Polsku, Nizozemí, v Americe, ano i v Indii zřizovaly se ústavy dobročinné.

Požehnaná a blahoslavená od celého světa a proslavena svými evangelickými ctnostmi, skončila pouť pozemskou dne 16. března 1662., zanechavši tu příklad, jenž četných nalezl následovníků.

Gabriel Legras byl žákem sv. Vincence a následoval světce v svatém životě jeho. —

Krásný výrok Turka o svátosti oltářní.

Roku 183... přišel z Egypta do Paříže pověstný Clot-Bey, kterýž později v Marseillu se usadil a tam také zemřel. Známo snad laskavým čtenářům, že byl Clot-Bey prvním zakladatelem školy medicínské v Egyptě. Tentokráte přišel v průvodu několika ulemův, s nimiž uhostil se v hotelu Císařů, a kteří hodlali se podrobiti zkoušce lékařské na fakultě medicínské a získati hodnosti doktorské na důkaz výborného vyučování, jehož u mistra se jim dostalo.

Jednoho dne procházel se se svými žáky po širokém chodníku de la Connebière, kouře spokojeně svůj doutník, když náhle blížil se kněz s nejsvětější Svátostí. Zaslechnuv zvonek stanul Clot-Bey, sňal svůj tarbuš a hluboce se poklonil. Nejmladší z ulemův přispíšil k němu a udiveně tázal se, proč tato hluboká úcta? „Jde tudy Bůh!“ odpověděl Clot Bey.

„Jak, mistře?“ podivil se ulema, „ty-li věříš, že Bůh všemohoucí, kterýž nebe i zemi stvořil, opravdu je přítomen v rukou tohoto kněze?“

„Ano, věřím. Vy ovšem znáte jen jeho moc, neznáte však jeho lásky.“

Vznešený a ušlechtilý to zajisté výrok, svědčící o hlubohé víře toho, jehož později papež Řehoř XVI. jmenoval Hrabětem římským s přívlastkem: fidelis inter infideles, věřící mezi nevěřícími.

Turci před nejsv. svátostí klekají a u nás málo kdo před ní posmekne!

„Kníže bezbožnosti.“

Odepřete úcty genia každému, kdo darů jeho zneužívá.

Josef de Maistre, Večerní hodiny Petrohradu I. s. 232.

Mezi těmi muži, kteří tajně i zjevně ve slově i písmě za cíl své satanské činnosti si ustanovili boj proti církvi katolické, její utlačení, ano úplné zničení, zaujímá bez odporu nejpřednější místo Voltaire, též právem knížetem bezbožnosti zvaný a od našich „N. L.“ velice zbožňovaný. O tomto muži, který sám více neštěstí na svět přivedl, více mravního zla způsobil, než-li tisíce oplzlých romanopisců, jemuž, co se týče bezcharakternosti, jen málo kteří se vyrovnají v celých dějinách světových, o této ohavné duši rozvinul před námi spisovatel Kreiten obraz vskutku hrozný. A obraz ten není stranickým, neboť sestaven jest dle vlastních zápisků Voltairových a dle rozsáhlé jeho korespondence. Že tyto listy se zachovaly, děkovati jest jednomu z jeho přátel, který je nezničil vzdor vyzvání pisatele: „Spalte, spalte tyto listy, viděli by mne v celé mé ošklivosti a v přílišném negližě“ (nahotě). Kreiten vyslovuje se, že většinu těchto listů v dílech sám viděl a ustanovil si za zvláštní povinnost, nevyslovovati žádných nezaručených výroků jakékoliv velikosti. Tak vidíme Voltairea v celé jeho, jím samým vylíčené „ohyzdnosti“! V pravdě život utkaný z hanby a zločinnosti odhaluje se zrakům našim! „Může špatný strom dobré ovoce nesi?“ Voltaire vykonával neobmezenou moc nad ideami a náhledům svého století a zvláště boji proti církvi vtiskl svůj vlastní osobní ráz. Co v živobytí tohoto muže tak odhodlaným, furiantským se jeví, není nic jiného než neobyčejně nízké místo, na kterém Voltaire jako člověk stojí. Dlouho bylo by třeba hledati v historii muže takové, kteří by špatnými svými vlastnostmi rovnali se bezcharakternosti Voltairově. Čtenář přesvědčí se v následujících vývodech, kterak prohaným, závistivým, cynickým (nestoudným), lakotným a utrhačným Voltaire byl. Ostřeji a případněji necharakterisoval Voltairea nikdo, jako učený hrabě Josef de Maistre před obrazem Voltairovým, který visí v Petrohradě v pozadí Voltairovy bibliotéky od ruského dvora zakoupené. Ve svých duchaplných „večerních hodinách Petrohradských“ ukazuje „hrabě“ obraz „rytíři“ těmito slovy: „Pozorujte obraz Voltairův.*) Pohlížím s radostí na obraz ten, že nebyl nám dodán nějakým dědicem řeckého umění, který by mu něco ideálního vtiskl. Zde je vše tak přirozené. Jest tolik pravdivosti v hlavě té, jak jen vůbec možno ji nalézt v otisku mrtvoly. Pohleďte na toto zapadlé čelo, jež se nikdy studem nezardělo; na oba vyhaslé důlky ve kterých, jak se zdá, ještě zhýralost a závist vře. Na tato ústa — pravím snad něco zlého, ale není to mou vinou — na tuto strašnou hubu, která od jednoho ucha k druhému sahá; a na tyto pysky, jež stisknuté tajnou zlobou jsou připravené jako ocelové péro k výsměchu a banobení.“ A takový muž vydává se za proroka pravdy, lásky, milosrdenství a čistoty: jako slepci, který by chtěl vykládati běh hvězd, jest Voltaire podoben, který sám po celý život svůj trpěl nesrovnavostí, nepokojem ano i vnitřním žalem, a nyní by snad měl jiným cestu ukazovati, na kteréž pravé štěstí trvale dosíci možno?

Abychom však správný si učinili úsudek o vlivu tohoto „knížete bezbožnosti,“ a hluboko nahlédli do velikosti vlivu jeho, musíme alespoň hlavními rysy naznačiti tehdejší politické a náboženské poměry, od nichž život Voltairův původ má.

Duchaplný Chateaubriand praví: „Ludvík XIV. vstoupil do parlamentu s bičem co symbolem absolutistického panství a Francouzi spoutáni jsou na 150 let.“ Právě proto, že železný král veškerou šlechtu proměnil ve své dvorní služebníky, aby mu sloužili jako stafáž, poněvadž lichocení nastoupilo

*) Voltaire: Charakterní obraz od W. Kreitena S. J. Freiburg, Herder 1885.

na místo činů, kdy nepřišlo nikdy na pravou zásluhu jako spíše na přízeň, ve které se kdo u krále nalézal, právě tím dokázal Ludvík XIV., že od Františka I. na dvoře francouzském panující frivolnost bohatě vzrostla a že zkaženost mravů u dvora působila v nejširších kruzích obyvatelstva, jak v paláci tak v chudé chýši. Když pak počet těch, kteří za úřady se honili, daleko převyšoval skutečný počet úřadů, vzata jest církev na pomoc, a přinucena jest „z pokladů svých lesklou chudobu znetvořených synů a dcer oněch otců podporovati, kteří ku spáse svých duší velkolepé kláštery stavěli a bohatá nadání založili.“ Následky takového počínání byly takové, jaké caesaro-papismus má v zápětí. Kněžstvo bylo zkaženo. Zuemravnělost vyšších stavů, zdivočelost národa a vyčerpání jeho stálými a nespravedlivými válkami, zvláště pustošení posvátných míst a otrávení církevní nauky Jansenismem, to vše bylo kletbou Francie. Mělat ovšem církev francouzská velké muže v století 17.; jmenujeme pouze Bossueta, Fenelona, Massilona, Bourdaloua, Le Salle a du Rancè-a. „Tak zápasili,“ dí Kreiten, v celém veřejném životě dvě společnosti o panství, jedna křesťanská, mravní a pořádku milovná a ta upozorňovala zraky cizinců na sebe pro zevnější lesk a přízeň u dvora a vzbuzovala dobrou naději pro budoucnost, druhá byla nevěřící, nemravná, na vzpouru pomýšlející a ta skrývala ponejvíce se a jen zřídka se objevila na povrchu; ale i tato byla jako bahno a potřebl bylo pouze prudkého vichru, který by celou vodu zkalil. A ten muž, jenž vichr přinesl, byl Voltaire, který již od mládí byl zkažený a potom v Anglii a v Berlíně v dokonalého nevěrce vyrostl a zkostnatěl, pak do Švýcar se odebral a „odtud sítě své po celé Evropě rozprádal, oheň vzpoury rozplameňoval a svými pionéry, tak zvanými osvícenci, půdu poznenáhla podkopával, na které se chrámy a trůny nalézaly.“

(Pokračování.)

Svěcení neděle v armádě.

Čím nábožnější armáda, tím jest udatnější. Toť pravda, kterou nikdo popřati se neodváží, a jejíž pravdivost mnohými doklady z historie kteréhokoliv věku dokázati možno. Ve které armádě zavládla nevěra, tam bylo po kázni a poslušnosti a po udatenství. I nejnovější události svědčí o tom.

Nevěra sklízí bohatou žeň; nihilismus a anarchismus jsou pouhými důsledky jejími; kde po celé století liberální tisk podkopával náboženské zásady, kdy byli někteří toho náhledu, že vše, co spočívá na základě víry a mravnosti, odstraněno býti musí, kde zásady takové jako hlíza morová se zahnízdily, tam veta bylo po pořádku, veda po autoritě.

Takový židovský liberalismus prošel již celou Evropou a našel též velmi nebezpečného ohlasu v armádách. U armády francouzské zkazil kázeň a způsobil odpor proti představeným.

U ruské armády měl a má dosud nihilismus mnoho stoupenců, Italie má svůj garibaldismus ve vojště a takové poměry nemohou sloužiti zemi a národu ku blahu. A příčiny toho nejsou jiné, než nevěra vojska.

Vzácné toho příklady vidíme za revoluce francouzské, kdy po „odstranění Boha“ nebylo možno kázeň ve vojsku udržeti, leda guillotinou, kteráž vždy za armádou se vezla a na níž odpravovali se, kdož prohřešili se proti kázni. Pro nekázeň byli tehdy odpravováni nejen prosti mužové, ale i generálové. Když Bonaparte v čele stál vojska francouzského, bylo první jeho prací, že učinil řádění guillotiny ve vojště přítrž.

Bez náboženství a víry v odplatu není poslušnosti ani mravnosti ve vojsku a co se dá vykonati s vojskem takovým, jemuž nic není svatého, jež ničím se neváže, než pouze každý svou vlastní vůli, je na bíledni.

Bohudík, že Rakousko nedospělo dosud k takovému „vymoženostem.“ U nás je dosud víra ve vojsku a proto též disciplína a pořádek. Jest velký

rozdíl mezi vojákem, který chová morální a náboženské zásady a mezi tím, který jich nemá. Tento vykonává povinnosti své ze strachu před trestem, onen z přesvědčení, poněvadž toho povinnost jeho vyžaduje.

Náboženství ve vojsku působí úctu a lásku k představeným, humanitu vůči podřízeným, obětovnost a odevzdanost v neštěstí a útrapách. Vojín, takovými zásadami odchovaný s resignací odloučí se od toho, co jest mu v životě nejdražším a bez odporu podniká největší obtíže, snáší největší nehody. Armáda z takových vojáků složená může býti sice poražena, ale nikdy přemožena.

Stoleté boje proti Turkům jsou nám toho důkazem. Obležení Vídně, Sigetu a Bělehradu vydávají jasné svědectví pravdě, že jen křesťanský voják obětuje se za vyšší duševní cíl.

A je-li v živobytí obecném svěcení neděle pro povznesení víry kleslé zapotřebí, čím více ve vojsku? Bude-li voják povinnosti stavu svého pojmáti ze stanoviska náboženského, pak stane se a jen tenkrát pravou podporou a obnovou trůnu. Ovšem ale velmi litovati jest četných samovražd ve vojskě vůbec za našich dnů a to zejména v kruzích důstojnických, což zajisté nesvědčí o veliké náboženské uvědomělosti téhož stavu. Proto jest nutně třeba, aby v době naší, v níž i do kasáren podloudné zanášejí se spisy revoluční, bedlivě pěstován a šetřen byl duch náboženský. N—L.

C h a r i t a s.

Stanovy spolku pro utvrzování a šíření křesťanské lásky k bližnímu.

Ve mnohých městech francouzských a německých zkvétá již spolek toho jména, jehož stanovy právem zasluhují, abychom je s čtenáři svými sdělili.

Zajisté, kdyby zvláště lid mladý upřímně chtěl život svůj podle nich zaříditi, dodělali bychom se v krátké léku proti omrzelosti života, proti závisť a pýše, nejčetnějším vadám naší doby.

Zníť stanovy:

1. Budiž stále tváře přívětivé i když jsi sám, aby úsměv na rtech ti zdomácněl. Podaří se ti to, kdy při práci i v modlitbě živě představíš si dítě Ježíše, jak s rukou matěře své se na nás usmívá. A Ježíš děcko usmívá se na každou duši, byť i hříšnou. ač-li se k němu přibližuje.

2. K rozkazu představeného, nebo kdy tě bližní o službu žádá, neodpovídej nikdy pouhým suchým ne.

3. Jiným, pokud ti možno namáhání ušetři, byť nebylo tvou povinností, arci bez porušení povinnosti vlastní.

4. Co nejpečlivěji vystříhej se zvláště všelikého projevu netrpělivosti, zlosti a nespokojenosti.

5. Každého rána uvažuj před Bohem, jak bys se osobě zavděčil s ním jest ti žítí, nebo jíz se snad obávaš, a jak bys něco k radosti učinil těm, pro něž nebudí se v srdci tvém cit sympatický.

6. Nepřikazuj nikdy podřízeným, leč bys k rozkazu zdvořilého, neb přívětivého slova připojil.

7. Osvojiž si i malé zdvořilůstky kteréž obtížnými zve jen srdce chladné a sobecké jako: „dobrý večer,“ „dobré jitro,“ „pomáhej Bůh;“ „žádaje službičky i nepatrné rci: „buď tak laskav,“ „prosím,“ „učin mi k vůli;“ za prokázanou službu pak neopomeň díku; mimo to pozdravuj při setkání alespoň vlídným pokynem.

8. Hleď seznati vkus těch, s nimiž žiješ a seč stačí síly jim vyhovuj; zvláštností jejich šetři a slabých stránek neroznájej.

9. Nedávej zbytečných rad a zejména však nečiň výčitek, nejsi-li sebe úplně mocen, a co by bližního zarmoutiti, nebo uraziti mohlo přátelským slovem zmírni.

10. Shledáš-li, žeš neprokázal se milým a úslužným, doznej neprodleně vinu svou a s myslí klidnou i šlechetnou přijmi na vědomí vyčítku.

11. Modli se denně: „Dej, Bože, nám dar pravé lásky!“ Lásky nejhodnější matko, Panno Maria, učiň nás laskavými jakos sama byla.

12. Každé neděle pročítej si tento řád a odpouštěj si s bližním navzájem spáchaná snad toho týdne provinění a opětovně odevzdávej se ochraně dětství Pána Ježíše, blahoslavené Pauny a sv. Josefa.

Pán Bůh nejlepším hospodářem, dopouští sice, ale neopouští.

H o r k á l e t a.

R. 627. vysychaly horkem všechny prameny, nebylo vody téměř žádn^é a množství lidí mřelo žízní.

R. 879. opouštěli rolníci svá pole horkem žhavá a jako zuhelnatělá a kdo se přece práce v poli odvážil, umíral zážehem slunečním.

R. 993. bylo obilí na poli uhořelé, jakoby je byl kdosi úmyslně podpálil.

R. 1000. vysychaly řeky parnem a tisíce ryb leželo na souši, kteréž huijice kazily vzduch a byly příčinou krutého moru.

R. 1022. odvážil-li se kdo na slunce, buďsi člověk nebo zvíře, klesal mrtev vyprahnutím hrdla a návaem krve k mozku.

R. 1135. vyschly řeky a země ztvrdla, že byla jako zkamenělá, v El-sasku bylo i řečiště Rýna téměř úplně vysušeno.

R. 1303—1304 vyschly řeky Rýn, Sekvana i Loira.

R. 1625. trpělo strašlivým vedrem jediné Skotsko, lidé i zvířata mrtvi klesali pod žhavým paprskem slunečním.

R. 1705. bylo ve Francii v některých departementech vedro rovnající se žáru, jakýž udržuje se v peci ku spracování skla. Lehce bylo lze upéci maso na slunci. Od poledne do čtyř hodin neodvážil se nikdo vyjít z domu.

R. 1718. zanikly přemnohé závody. V divadlech nehrálo se po kolik měsíců. Za celý půl roku neskápl s oblak jediné kapky dešťové.

R. 1753. ukazoval teploměr 38 stupňů tepla.

R. 1779. bylo v Bologni dusivé, nesnesitelné parno, jemuž podlehalo denně celé množství lidí a živočichů. Volněji dýchatí bylo lze jen hluboko pod zemí.

R. 1793. nastalo v červenci dusivé parno. Byliny v zahradách byly spáleny, ovoce usychalo na stromech, nábytek praskal v příbytcích a maso hnilo dříve než za hodinu.

R. 1822. provázeno bylo strašlivé vedro častým zemětřesením, zvláště v El-sasku a Lotrinkách, nesčíslné davy myši vylézaly ze země a hubily co ještě parnu bylo odolalo.

R. 1832 rozzuřila se vedrem po Francii cholera, kteráž v jediné Paříži 20.000 životů lidských pohltila.

R. 1846. ukazoval Celsiův teploměr 52 stupňů.

Parnými byla také leta 1850., 1869., 1870., 1874., vedro jejich ne- učinilo však značných neštěstí. — Třeba jen vždy v Boha doufati a jej v čas neúrody lehkovážně se nespouštěti. Bůh má více, než-li rozdal.

D r o b n o s t i.

Generalní absoluce pro terciáře (III. řád). — Často bývají ve zpovědnici i světští knězi co zpovědníci požádáni od členů III. řádu o generalní absoluci, kteráž jim v jisté dni jako privilegium přísluší, a může tudíž ano musí udělena býti od kteréhokoliv biskupem svým approbovaného zpovědníka. Poněvadž ona formule v regulní knížce Pelhřimovského někdy při velkém návalu se zpovídajících by zdržovala, uvádíme dle „pastorálního listu Bamberského“ kratší tuto formuli: *Auctoritate a summis Pontificibus mihi concessa plenariam omnium peccatorum tuorum Indulgentiam tibi impertior. In nomine etc.*

Tatáž absoluce může se již ranní dobou vigilie té které odpustkové pro III. ř. slavnosti v zpovědnici udíleti. *Corresp. Blatt.*

Ze života dvou důstojníků.

1. V smrti ku kříži. Když jsem v neblahém roce 1866 v městečku Ž. co mladičský kněz po krvavé řezi u Jičina dne 29. června navštěvoval ve škole raněných a zmrzačených vojinů: tu častěji býval jsem velmi dojat a i k slzám pohnut, poslouchaje z úst těchto trpitelů hrůzné výjevy z dějin válečných. Přemocně však působilo na mne vypravování jednoho důstojníka pruského. Když již po ukončeném lomozu válečném vyjednány byly podmínky míru a voje pruské hrnouce se z pozechnaných, nyní ale zpustošených krajín vlasti naší, tu i tam ještě nějaký čas v Čechách posádkou se zdržovaly. Tentyž ubytován ve faře, vypravoval následovně:

Po bitvě krvavé u Králové Hradce dne 3. července ještě za osm dní nebyly úplně mrtvolý padlých pohřbeny. V neděli dne 8. července vsedl jsem na koně a jel jsem z Nedělišť k Sádové a Chlumu. Bylo již při západu slunce a chladný vítr každou chvíli podával mi vzduch otrávený rozkladem mrtvol a krve. Často musel jsem koně svého donutiti k další jízdě, neb i tomu nechtělo se do říše mrtvých. Zde i onde ležela ještě huijící již a zmrzačelá mrtvola, bohužel některá úplně oloupěna a svlečena. Konečně dorazil jsem na výšině ke kříži a zde nakupeno bylo téměř mrtvol. Někteří tu leželi s polootevřeným zrakem, jakoby v posledním hrozném okamžení byli hledali útěchu pohledem na umírajícího Krista, jiní v rukou drželi obrázky a i růžence. Pozoroval jsem, že mnozí právě na tomto místě vypustili ducha a druzí se sem u velikých bolestech dovlékli, aby pod křížem zemřeli, aby u kříže našli milost a milosrdenství u Toho, který přecho často volával: „Pojďte ke mně všichni, kteří trpíte a obtíženi jste, a já vás občerstvím“. Pohled na toto mrtvé skupení seřaděné kolem posvátného kříže mne tak uchvátil, že jsem seskočil s koně, poklekl, a modlil se za tyto mrtvé. Tak vypravoval vojin, důstojník protestantský; já pak tyto črty podávám, aby každý se mnou přesvědčen byl, že v smrti nejlépe je u kříže. *J. K. V . . . ek. *)*

* * *

2. Bůh nebývá posmíván. V Hr. K žil před více lety důstojník R., poručík, který Boha považoval za menšího pána než vojáka. Zač měl Pannu Marii, to nevím, ale jak ji měl v uctivosti, o tom svědčí jeho jednání. Bylo to času zimního as před 10 lety, když důstojník R. šel ještě s jinými procházkou kolem kapličky, v níž jest umístěna soška blahoslavené Rodičky boží Marie Panny blíže vesnice T. Zastavil se u kapličky té a aby společníky své pobavil, otázal se jich:

*) Diky a bratrský pozdrav. (Redakce.)

Co soudíte páni, nezmrzne zde Panenka Maria v těch letních šatech? Měla by si koupiti nějaký kožíšek! Na to odešel jsem z Hr. Kr., a po několika letech navrátil jsem se tam opět. Jednou vzpomněl jsem si na onoho důstojníka, který se tak Panně Marii rouhal. Ptal jsem se, kde je, že není nikde k spatření a dostal jsem za odpověď, že se utopil. A jak? táži se, zoufal si? Ne, zněla další odpověď, ale šel večer z T. do Hr. Kr., a aby nemusel na most, namířil si přes řeku po ledě. Byly veliké mrazy toho roku, tak že mohl přes řeku přejíti, kde chtěl. Bylať celá zamrzlá. Na neštěstí ale byl od rybářů ve dne vysekán na řece větší otvor, o němž důstojník nevěděl a když naň stoupil, slabý led prasknul a on se dostal pod led. Pomahal si ubožák jak mohl, ale nebylo nic na plat. Utopil se a když ho vytáhli a na mářách odnášeli, tak promrzl, že byl tuhý jako kost, ač měl pod vojenským pláštěm teplý kožíšek. Proč právě v zimě se utopil a proč v kožíšku tak ztuhnul?

H — a.

* * *

Kněze odpadlíky trestá Bůh velmi často náhlou smrtí. Odpadne-li od víry prostý člověk, je to hrozným hříchem před Bohem, odpadne-li však katolický kněz od víry, o níž katolická církev učí, že je samospasitelná a že bez ní nelze spasení dojíti, — odpadne-li i ode svého kněžského stavu, v němž zračiti se měly všechny ctnosti, jest to hříchem pro kněze nejhorším, jest hříchem do nebe volajícím, jest hříchem proti Duchu svatému, jest souhrnem všech cizích hříchův; jaký div, že spravedlivý Bůh hřích taký velmi zhusta náhlou smrtí trestá, což se i ukázalo nedávno též na jednom vyšším hodnostáři církve.

Kněz Josaphat Sylvestr Suščinský — těmi slovy píše se „Germanii“ — bývalý kanovník a později probošt v Mogilně, jenž stal se přede dvěma roky evandělickým pastorem ve velikém Rosiňsku, zemřel dne 8. srpna nesmiřen a církví katolickou náhle.

Jakožto někdejšímu faráři v Ostrově a arciknězi podařilo se přízeň arcibiskupa hraběte Ledochowského si vydobýti, jenž jej i do poznaňské metropolitní kapitoly povolal. Zde však neuměl se s generálním vikářem Janiševským snášeti, a byl proto z kapitoly odstraněn a dostal v náhradu bohaté obročí v Mogilně.

Zde v dospělejších již letech zahořelo to v jeho stárnoucích kostích nezřízenou láskou k jakési ženštině, jež stala se i příčinou, že ku starokatolictví odpadl, se oženil a při tom všem na bohatém obročí v Mogilně zůstatí mnil. Vláda pruská, jak známo, kněžské odpadlíky na katolických farářích trpěla a do dneška trpí.

Avšak život tohoto odpadlíka byl tou měrou pohoršlivý, že sama pruská vláda uznala za vhodné, dáti mu pokynutí, aby se z Mogilna vzdálil. Ovšem že tohoto pokynu uposlechnouti musil, načež ze starokatolictví přestoupil ku protestantismu. Vláda toto druhé jeho odpadlictví odměnila opět bohatou farou v Rosiňsku, kam přede dvěma roky se ženou a dítětem se přestěhoval. Zde konečně zastihl ho trest boží — náhlou smrtí. Kdož by se při tom nezachvěl!

Návrh.

Žádáme snažně, aby četné nedoplatky nám zaslány byly!

Obsah „Obrany víry“:

Biskup misionář doprovází odsouzence na popraviště. (Pravdivá událost.) — Výroky sv. Petra: Člověka místo zajíce. (V čas nastalé honby na venkově.) — Největší tyrani. — Růženec ochrancem života. (Přeložil bohosl. A. Dobruský.) — Krásný výrok Turka o svátosti oltářní. — Kníže bezbožnosti. — Svěcení neděle v armádě. — Charitas. — Pán Bůh nejlepším hospodářem, dopouští sice, ale neopouští. (Horká leta). — Drobnosti.

Nakladatel, vydavatel a odpovědný redaktor: PETR KOPAL.

Tiskem knihtiskárny Cyrillo-Methodějské (J. Zeman a spol.) v Praze.

OBRANA VÍRY.

Časopis věnovaný zájmům katolickým.

Vychází 5. a 20. každého měsíce. — Předplatné pro Prahu: celoročně 1 zl. 75 kr. čtvrtletně 45 kr. Poštou pro Prahu i venkov celoročně 2 zl., čtvrtletně 50 kr. jednotlivá čísla po 8 kr. — Kdo předplatí na 5 výtisků, obdrží šestý nádavkem 5 výtisků prodává se v administraci za 30 kr., 20 za 1 zl., 100 za 4 zl. — Administrace v Cyr.-Met. knihtiskárně v Ostrovni ulici, redakce na Vyšehradě č. 69.

Podporujme dílo apoštolské na slovanském východě!

Včerejší číslo „Čecha“ přineslo z „Oserv. Rom.“ velmi dojemné líčení o přivítání, jakého se dostalo nedávno nejdůstojnějšímu arcibiskupovi, monsignoru Palmovi v Rumunsku a zejména v Bukurešti se strany všech vrstev obyvatelstva s Církví katolickou dosud nesjednoceného.

Z líčení toho vysvítá, že národ rumunský a vůbec bulharský vždy více touží po sjednocení se s katolickými Slovany pod jednou hlavou Církve, kterouž milí naši apoštolové sv. Cyrill a Methoděj před tisíci lety ctili, poslouchali a jí až do smrti věrni zůstali. Toto sjednocení Slovanů na někdejší a dosavadním území tureckém pod jednou hlavou Církve můžeme my katoličtí Slované značně usplísiti tím, budeme-li vedle možnosti jednak přispívati ku zbudování a zaopatřování svatých kalichy, rouchy a ostatním bohoslužebným náčiním k důstojnému konání nejsv. Obětě nezbytně potřebným, jednak i práce misijnářské v těch zemích podporovati. Příležitosti k tomu tolik vhodné dosud nikdy nebylo, jako dnes, kdy svoboda náboženská vedle občanské v krajích těch utěšeně zkvétá. My již přinesli jednou zprávy o úžasné chudobě katolických svatých ve vlasti slovanských věrověstcův. Kéžby přičiněním a dobrým příkladem našeho duchovenstva, jakož i čtenářů tohoto listu podporovalo se všudež v Čechách a na sesterské Moravě dílo misijnářské na Balkáně! Tím bychom nejlíp prokázali vděčnost svoji těmto našim sv. apoštolům za nejsvětější dar víry. Kéžby rok tento svato-methodějský honositi se mohl, že v něm blahodárně započalo se podporovati apoštolské dílo ku sjednocení Slovanů balkánských pod viditelnou hlavou Církve všesvětové, katolické!

Nechť není katolické obce u nás, z níž by nevyšel ob čas nějaký dárek, ať již v penězích, aneb v kostelních rouších ke cti a slávě boží a ku ozdobě svatých mezi Slovany na východě! My ochotně budeme přijímati, uveřejňovati a zasílati vše, čímkoliv obdaří se dílo toto apoštolské.

R e n e g a t. *)

Na pobřeží Berberie — v severní Africe — hoví si pod zlatým a purpurovým stanem hrdý král Maurů Ali Amona. Ucho jeho naslouchá žádostivě zvukům rozmařilé hudby, chrípě lapají libovonný kouř drahocenných voňavek a oči jeho pasou se na půvabných mladistvých tanečnicích.

Jestli král tento nejbohatším a nejmocnějším vládkou na pobřeží a loďstvo jeho rozmnožuje stále nezměrné již jeho bohatství; platí ohromné daně nejvyššímu pánu — sultánu v Cařihradě — kterýž jej nad jiné miluje a ctí.

Ali Amona zaplatil ale velmi draze trůn, kterému se všickni otroci říše upřímně obdivují. Byltě Ali ještě před několika lety jen malým obchodníčkem Provenským — v jižní Francii — jehož zajali a odvezli korsari berberští — loupežníci — s mnohými ještě jeho krajany. Ostatní druzi jeho zůstavše věrni svaté víře své snášeli krutá muka v zajetí nevěrců; on ale, zapřev evangelium Ježíšovo, přijal turban sultánův i náboženský jeho blud a jako bleskem stoupal v hodnostech a důstojenství. Renegatům dostávalo se vždycky hojné odměny. Ali Amonu přálo štěstí sotva že se byl spojil s korsary. Zradil svoje pány jako byl Boha svého zradil, vynikl nade všechny a jméno jeho stalo se slavným v říši nevěřících, jest k r á l e m.

Podlá stvoření v kment a drahokamy oděná tlačí se k němu s úlisným úsměvem a dělají mu ráj Mohamedův. Všude čeká a vítá ho jen požitok, za každým krokem nové noří se veselí. Ale věčné tyto slavnosti neustále jsou rušeny. Brzy zdá se mu uprostřed ohlušujícího cinkotu pohárů že slyší zvony pohřební i káže, aby ustaly radovánky, ale mžikem vrhá se zase v požitok s divou zuřivostí chtivé vášně . . . a zase se lekál Podivné vidiny, jež nedají se vymazati ani odehnati, staví se před bezesné, duševní jeho zraky: jsou to dlouhé průvody křesťanů, modravý kouř kadidel, známý mu ještě z věku dětského. Slyší zpěvy jejich a mohutná postava jeho chvěje se jako slabý list osykový a když setřásl poněkud illusi, zuří, tím více zuří proti Kristu křesťanů a touží jen, aby již zase novým ukrutenstvím vynikl.

Ohyzdný dav, kterýž jej obklopuje, neméně nešťastný než pán, vzdor bohatým svým ozdobám, sleduje úzkostlivě každé hnutí jeho, aby nejmenšímu vyhovělo přání. Jediná jen, již byl po boku svém, jakož královnu usadil, odvažuje se k otázce:

„Co jest vám, milostivý pane, že ani veselé hry tyto nebudí vás k blahému úsměvu? Brzy již zavítá ku břehu korsar Banco a plné čluny jeho vysypou vám k nohám poklady nezměrné a zástupy otroků. Či všechno to vám nedostačuje?“

„Kdož ví, zda podařilo se Bancovi; ti psi křesťanští naličili naň pasť, neboť nepřichází.“

„Aj, není ještě pozdě, Milosti; a štěstí vás nikdy neopouští, proč toto černé tušení? Bavte se; přejete-li si tance? Či raděj vydáte se na lov tygrů a lvů královských? Tisíce otroků čekají na jediný pokyn váš.“

„Raděj si odpočinu.“

Ali Amona ulehл na měkkou pohovku; několik vějířů odhání mušky a komáry a chladí horký vzduch; vonná hořlavina rozlévá libý svůj dech a kolébá v lahodné sny. A přece s úzkostí hledí všickni v rozčilenou tvář velitelovu. Probuzení jeho mohlo by býti strašlivé.

* * *

„Kde je?“

„Kdo?“ volají všickni otroci jako jedněmi ústy.

„Já ji opustil. Byla zde. Chci ji.“

„Pane můj!“ volá královna, „jste rozčilen! Zpamatujte se!“

*) Odpadlík, renegatem nazývá se jmenovitě, kdo z křesťanství na víru tureckou se dá. —

„Já ji viděl, pravím.“

„Byla-li krásna?“

„Arciť!“

„Milujete-li ji?“

„O ano! miluji!“

„Jak jí zavete?“

„Matko má!“

„Co pravíte?“

„Slyšte,“ pravil v hlubokém rozčilení, „když jsem odjížděl z Evropy na cestu, kteráž zavedla mne až na tyto břehy vaše, a pozvedla mne na vrchol slávy a bohatství, zanechal jsem ji chudou, otec byl právě zemřel a druhý synek se právě narodil.“

„Nebudeš chudou, matičko,“ pravil jsem jí, „nahradím ti otce našeho, postarám se o blaho tvé i bratrovo. Objal jsem ji, a ona ubohá prodala skrovníčský majetek, aby zásobila mne na cestu. Cítím, řekl jsem ještě jednou, že vrátím se bohat.“

„Jdi,“ řekla matka; „neustanu se za tebe modliti. Zbohatni, ale zůstaň dobrým!“

„Zbohatl jste a jste mocným pánem.“

„Leč za jakou cenu!“

„Litujete-li kříže?“

„Ha! co díš? Hrozím se ho! Stokrát a tisíckrát znesvětil jsem jej svými ohavnostmi, při kterých užívám kalichů a ciborií. Ale Kristus podržel si matku mou!“

„Proč nedáte jí sem přivézt, milostivý pane! Sdílela by vaše bohatství i štěstí a my bychom jí sloužili?“

„Poslal jsem k ní již zajatce před třemi roky a nabídl jí překrásný palác v městě mém.“

„A jak zněla její odpověď?“

„Zdá se, že plakala. Objala nemluvně, kteréž chovala a za dary mé mi klnula!“

„Což vám, milostivý pane, po plačící stařeně, vždyť celé davy máte otroků, kteří se smějí neustále. Rozveseltež se, a nemyslete již na psy zámořské, jež jste druhdy zuřivě pronásledovali!“

„Pravdu díš. Řci, ať přiblíží se hudba a tančící; ať připraví skvělou hostinu a snesou perlicí se vína francouzská. Mohamed zapovídá sice víno, nikoli však mně.“

„Tobě ovšem nikoli, milostivý pane.“

A již naplněn byl pohár mokem šumícím; slavnost započala a Ali Amona ponořil se v bahno rozkoší, až jitřenka zavěvodila na nebi.

* * *

„Allah! Allah!“ zařval otrok při prvním jitru úsměvu. „Již objevují se loďky Bancovy.“

A věru příznivým větrem hnána blížila se ku břehu skupina kocábek lupičských.

„Při bradě prorokově, Allah mne neopouští! A věru že dnes krutě se pomstím Bohu křesťanů za to, co jsem proň včera vytrpěl.“

„O milosti, vizte jen ty těžké náklady, to množství spoutaných křesťanů!“

„Slyš tedy, synu prorokův, přísahám tuto na koran — tureckou bibli, — že sám srazím hlavu prvního křesťana, jenž odváží se na mne pohleděti. Ať třesou se dnes přede mnou!“

„A kdož by se, pane, odvážil, pohleděti na tebe zpřímá?“

„Aj, čehož neodváží se pes věřící! a já sám žízním dnes po barvě jejich krve.“

Zatím však přistály loďky Bancovy a smělý lupič pokloniv se hluboce oznamoval králi:

„Zplenil jsem tentokrát kraj provenský, Milosti, vyloupil kostely, unesl dítky a ušetřil jen starých žen; a vše, co jména hodno, uloženo je tuto v lodicích.“

„Dobře pracoval's, Banco; odměna tvoje bude veliká. Přistupmež ku břehu, abych prohlédl kořist a vyplnil přísahu svou.“

„Jakou přísahu?“

„Slyš,“ opakoval Ali hlasem hřímavým, kterýž bodal srdce ubohých zajatců; „přisahal jsem na bradu prorokovu, že sám srazím dues hlavu jednoho z těchto psů, buďsi mlád anebo stár, co mi po tom! a kdokoli odváží se na mne pohlédnouti zpřima, zakusí, přísám Allah, jak silna je ruka má. Pojď.“

Dlouhá řada otroků slyší hrozbu jeho; hrůza zračí se ve všech tvářích a sklopený zrak jako přimrazen koupá se v mořské hladině a písku pobřežním. Oko tyрана, jak tygří, krví zalito rozhlédá se po oběti.

* * *

Leč náhle ušlechtilá postava dětská, s křížem na hrudi zavěšeným zvedá se z řady mužů a jinochů, hoch mladičský a tváře andělské.

„Viz mne, sultáne, že hledím na té tváři v tvář! Nuž podle slibu svého srubni hlavu mou, ale nedotýkej se ostatních.“

„Ha, mladý smělče! kdes nabral odvahy k drzé řeči své!“

„Smrt moje zachrání druhy mé.“

„Proč ale chceš za ně zemřít?“

„Poněvač musím zemřít, abych těžký zločin odpykal.“

„Zločin! Přísám Mohamed, tys dopustil se již zločinu?“

„Ano. Toť tolik, jako bych se ho sám byl dopustil.“

„A kdo ho spáchal?“

„Bratr můj.“

„Co učinil bratr tvůj?“

„Jest odpadlíkem!“

„Ó! . . . jak se jmenuješ?“

„Jakub.“

„Jakub! A jak se jmenoval tvůj bratr?“

„Ten se již nejmenuje. Co vám do toho. Zabíte mne!“

„Jakube, pověz mi jméno matky své.“

„Má matka již nežije.“

„Kdo ji zavraždil? Snad ty, Banco?“

„Zemřela hořem před rokem.“

„Živa nedovolila by ti, abys takto žádal sobě smrt.“

„Když jsem prosil umírající matku o požehnání, pravila mi: Jakube, učiníš-li přísahu?“ — „Mluv, matko, budu přísahati, nechť přeješ si cokoli.“ —

„Bys do zajetí tureckého upadl,“ pravila dále, „věnuj život svůj, abys zachránil duši bratrovu; já obětuji svůj, abych smyla jeho zločiny; chceš-li?“ — „Matko, přísahám!“ — A jen po té dala mi matka svoje požehnání, neboť, dodala, v tobě žehnám i jemu, v tobě bude jemu odpuštěno a . . .“

„A?“

„Neřekla již ničeho. Pláč ji zadusil. A nyní vidíte, že musím umřít. — Nuže, sáhněte po meči.“

„Ne, při Mohamedu, ty nesmíš zemřít! Matka tvá slula Marie!“

„Znal jste mou matku?“

„Mlč. Odvedte je.“

Malý Jakub klesl na kolena:

„Ó, vždyť jste přísahal. Ó zabíte mne, ať spasím duši bratrovu, vždyť slíbil jsem to matce své. Já na sebe vzal jeho zločiny a proto zasluhuji smrt. Ó nechte ostatních!“

„Dítě! nevíš, co mluvíš, co žádáš. Vypravuj mi o sobě. Jak se stalo, že jsi zajatcem?“

„Od smrti matčiny vycházel jsem každodenně na pobřeží, abych dal se zabít od námořního lupiče. Jednoho dne uzřel jsem lodice Bancovy přibližovati se zemi. Všichni prchali. Já ale běžel jsem jim vstříc, abych zachránil duši bratrovu. Leč oni nechtěli mne zavraždit, nýbrž dopravit mne co vězně svému králi. Tys král, můžeš mne zabít a přísahals, že tak učiníš; ó smiluj se nad bratrem mým, kterýž by musil věčně zahynouti!“

Nevinnost a odvaha mladičkého zajatce, který si smrti mučnické přál, mírnila stále víc a více divokou duši odpadlíkovu. I naklonil se k dítěti.

„Hochu, bratr tvůj nezahyne věčně; jdi, vrať se do vlasti, dojde k hrobu matčině a vyřídí: „Bratr můj přijde.“

A jak se podivil celý tábor nevěrců, kdy rozkázal jim král, aby všechny vězně i s Jakubem bez úrazu doplavili do vlasti.

„Banco,“ pravil pán k vítěznému lupiči. „Sebeř všechny poklady, jež jsi přivezl mimo zajatce; rozděl se se svými kapitány a radujte se. Chci býti dnes velkomyslným.

* * *

Král odešel do paláce. Chmůry zahalily znenáhla jeho čelo, nechtěl vytrpěti u sebe ani královny, své tajemnice. Nebylo již slavnosti ani hodů pod vysokými palmami a spával-li, nesměli otroci blížiti se jak jindy k jeho loži.

Jednoho jitra dlouho jich nevolal. Údivem trnul celý sbor sluhů i otrokyň. Konečně odvážil se jeden v jeho ložnici, leč lůžko velitele bylo prázdné, a ani v paláci ho nebylo. Leč tam na hladině mořské, již téměř na obzoru, kmitala se jasná bílá plachetka. Byl to král renegat, jenž prchal k břehům provenským a jehož srdce zatoužilo si po hrobě matčině.

Nevinná mysl dítěte spasila duši bratrovu.

A—s.

Jak slyší as nebešťané modlitbu lidí?

Po dlouhé nemoci cítil jsem opět nový život v žilách svých; bylo mi tak volno, jako by jaro s celou svou krásou v prsou mých se uhostilo. Jednoho jitra zdálo se mi, že rozezvučely se zvony z kostela i že ulice hemží se lidem do chrámu Páně spěchajícím a i já jakobych se byl připravoval vejíti v chrám. V okamžiku tom bylo mi, že slyším hlas, který mi řekl: „Sečkej! Dříve nežli práh tento překročíš, rozpomeň se, jak často jsi Pána na posvátném místě urážel svou roztržitostí a lhostejností. Nechceš-li učiniti slib, že dříve, než vejdeš dnes ve svatyni, na vždy odložíš tento zvyk?“ Mlčel jsem, neboť při vzpomínce na dřívější i dosavadní lhostejnost mou pohnula se duše má lítostí a studem.

S něžnou útěchou pravil hlas dále: „Pojď, sám zavedu tě do chrámu, abys k poučení svému poznal zbožnost lidí. Uslyšíš každou pobožnou modlitbu, kterou věřící v tomto kostele k nebesům vysílají tak zřetelně, jako by ji silným hlasem pronášeli; modlitby roztržité však neuslyšíš. Podle toho sudiž pak sám, kolik lidí srdcem se modlí, a kolik jest nepozorných služebníků, již pouze ústy pohybují.“

Vstoupil jsem v oratoř, odkud bylo mi lze přehlédnouti celé shromáždění věřících. Domníval jsem se, že služby Boží brzo již započnou, leč pohlednuv k oltáři viděl jsem s podivením, že se kněz již modlí na stupních oltáře a zaslechl i též zřetelně slova jeho, odpovědi ministranta jsem však neslyšel. Ustrnut ohlédl jsem se po kůru, proč že asi varhaník tedy svým „Kyrie“ dosud nezačal; leč varhaník seděl již na svém místě a já viděl, kterak prsty jeho dle taktu po klapkách se honí, ale varhauy ani jediného zvuku ze sebe nevydávají. I vzpomněl jsem na slova, zmíněného hlasu a poznal, že varhan neslyší pro roztržitost hudebníkovu.

Nebýt zarmucujícího toho přesvědčení, byl bych se srdečně zasmál šesti zpěvákům, kteří stojíce s hlavou v zad nachýlenou otevírali do kořán ústa, jakoby plným hlasem cos prozpěvovali, zatím ale nebylo slyšeti ani jediného tonu. Také dole v kostele pohybovali věřící horlivě ústy k modlitbě. Někteří zdáli se, že modlí se z knihy, jiní bez knihy, opět jiní s pobožným držením těla svého propouštěli v prstech zrnka růžence a přece v celém téměř kostele panovalo hluboké ticho! slyšel jsem pouze slabý, často přerušovaný šepot, od křtitelnice ale, kde stáli mladíci a muži nebylo slyšeti ničeho, ba ani jediného vzdechu. Časem rozlehla se sice kostelem modlitba některé zbožné duše, ale brzo opět rozhostilo se předešlé ticho. Po chvíli ozval se zvoneček k „Sanctus.“ Zdálo se, že i varhaníka probudil hlásek jeho z nepravé pobožnosti, neboť po značnou chvíli rozléhala se vznešená hudba varhan prostorem chrámovým, ano ozvali se i dva zpěváci, silným, zvukným hlasem pobožně pějíce a mnoho ospalých modlílů probouzejíce. Ještě ale mocněji, čistě jako hlas anděla a jasněji než zpěv i hudba varhan rozlehla se tu náhle modlitba dítěte, které mezi ostatními na stupních u presbytáře klečelo. Hošík, maje ruce na prsou skřížené modlil se „Otče náš,“ tak vroucně, jak jsem dosud nikdy modliti se neslyšel, jak asi modlily by se dítky hrajíce si u božského trůnu, kdyby ve věčné blaženosti nebeské ještě vezdejšího chleba potřebovaly.

Byl bych věčně naslouchal modlitbě této, kdyby jiný mně známý hlas, který se již po delší dobu šepem ozýval, nebyl celé srdce moje zaujal. „O Ježíši!“ tak prosil hlas, „ty Synu Boží, Tobě poručím syna svého, který ještě nemocen doma leží a proto dosud k tobě nepřichází. O milosrdný Ježíši, daruj mu dřívější zdraví, aby se Tobě také v domě Tvém klaněti mohl.“ To byl hlas matky mé. Vrhł jsem se na kolena a slzy draly se mi z očí a klaně se pozdvížené svaté Hostii, nevěděl jsem zdaž pláči pohnutím nad modlitbou matčinou, aneb bolestí nad tím, že tak málo lidí pobožně se modlí.

Okamžik pozdvihování přešel a opět promluvil ke mně hlas: „Hle, i ty býval's často kamenným modlilem. jehož rty se sice pobožně pohybují, jehož srdce ale daleko od Boha je vzdáleno. Pomysli a rozvaž nyní, jak zřídka z tohoto světa pravá modlitba k nebesům vystupuje, neboť nyní jest nejvznešenější hodinka celého týdne a tito zde jsou nejpobožnější křesťané celé farnosti a přece jsi slyšel, jak málo se jich ke cti Boží, k pobožnosti nadchlo. Nyní ale poznáš také všelike roztržité myšlenky, kterými lidé hříšně svého ducha baví. Od té chvíle neuslyšíš modlitby pobožných, ale jen silný hlas myšlének nepobožných.“

Anděl sotva dokončil slova tato, když nastal v kostele podivný hluk a šum, podobný onomu, jaký bývá v městě o výročním trhu. Všecko tu křičelo a mluvilo najednou smutně a zase vesele, že celý omámen a ustrnut ohlížel jsem se po kostele a přece bylo tu všecko jako před pozdvihováním. Lidé stáli nebo klečeli, hleděli do svých knih, aneb na oltář, a byl bys řekl, že se s vroucí pobožností modlí a nemohl jsem věru věřit, že titíž modlíci se ohromný hluk ten působí. Z počátku nerozuměl jsem ničemu, ale brzo navyklo ucho mé křiku jejich a já začal rozeznávat slova jednotlivců.

„Pan farář,“ tak hovořil si varhaník, „nemůže snést, hraji-li cos veselého, není prý kostel síní taneční. Panu faráři se to řekne, kdybych ale jen pobožné kousky hrál, jak chce, myslili by lidé že jsem lenoch, a ničemu vkusnějšímu se neučím. Dnes, ale má „velkou“ pan kaplan, který na to nehledí, a proto mohu si již něco dovoliti“ a za řeči té přeletěly prsty jeho po celé délce varhan a: Hejsa! hopsasa burácelo to kostelem jakoby sto valčíků prohánělo se po sloupech chrámových. Při tom spatřil jsem, kterak pozvedají se mnohé hlavy mladíků a dívek, dvě dívky pohlédly na sebe, usmály se a jedna pravila hlasitě sama k sobě: „Kněží zdejší jsou přece jen velmi přísní, dovolíme-li si jen několik tanečků, už představují nám jen samé peklo, ale podruhé půjdu k svaté zpovědi do poutního místa, tam mne neznají . . .“

„Hle, jak zbledli závidí a zlostí,“ pravil hlas jiný, „od té doby co jsem zpěvákem, není nikoho více slyšeti, okáží jim ale dnes odpoledne, při „Magnificat“ jak se zachvěje celé klenutí chrámové, aby věděli, že konečně našli ve mně mistra.“

V tom ozval se zvonek k sv. přijímání. Mnoho hlasů umlklo úplně a viděl jsem, že prosí Boha pokorně za odpuštění roztržitých svých myšlének. Leč netrvalo to dlouho a v brzkou ozval se opět hluk, vždy hlasitější a všeobecnější; ba, mimo kněze, který požív tělo Páně s hlavou sklopenou u oltáře stál, nemlčel skoro ani jediný účastník. Když pak se kněz obrátil se slovy „Pán s Vámi“ k lidu, slyšel jsem kterak ministrant místo „i s Duchem Tvým“ odpověděl: „Jen kdybych zase to ptačí hnízdo našel! Podivno, kam se jen podělo!“

„I pro Pána Boha!“ zvolala pojednou jedna paní, obracejíc v modlitební knize list, „i pro Pána Boha; Karolína má už také novomodní klobouk! A, že jsem toho již dříve neviděla! Zda-liž ale také možná, tak úzký pásek na hlavě rozeznati? A to jmenují ty fišeny pokrývkou hlavy, mělo by se spíše říkati odkrývka. Kde jen ale nabere Karolína peněz!“

„Ach jak je dnes ten velebníček zdouhavý,“ pravil jakýsi pán stoje se založenýma rukama o sloup podepřen; „velké“ nebude dnes ani konce a přece byl bych rád ještě dopsal svému obchodnímu příteli nyní dopoledne.“

„Zpropadaný kluk!“ durdil se jiný, za lavicemi stojící, kterýž oděvem i způsoby svými krejčího připomínal, „zpropadený kluk, začíná hned s adjutantem. On mně svými úklonky všechny mé zákaznický odloudí; jistě slibuje mu pro budoucí volbu svůj hlas. Kéž by ho tisíc kulí...!“ V tom se sehnul, a pokřižoval se zcela pobožně, neboť kněz uděloval právě poslední svaté požehnání.

Nyní započal ale teprve pravý rej. Hlasy se stále množily a tak mocně v sebe splyvaly, že nerozuměl jsem více ani slůvka. —

V tom ozval se opět známý můj hlas a pravil: Zvěděl's nyní, jak vroucí pobožností lidé vynikají! Slibuješ-li, že budoucně Boha podobně neurazíš? A slovíčko „ano“, které jsem pronesl tak jasně a hlasitě, rozlehlo se mou ložnicí, že mne ze sna probudilo. Od té chvíle dostal jsem vždy slibu svému. — Nuže, čtenáři, co asi ty soudíš o své modlitbě v chrámu Páně?

(Kath. Missionsblatt.)

Růženec ochrancem života.

(V překladu vypravuje bohosl. A. Dobruský.)

Mrzutě ubíral se Josef, mladý lesní hraběte Gomberga, lesy. Chybil se srnce, roh prachový ztratil a — co největší dělalo mu starost — zřejmě pozoroval, že pytláci odvážlivěji a směleji, než dříve, rejdy své tu provádějí. Chtěl právě jíti po cestě, kterou nejdříve dostat se mohl k zámku, když tu pes jeho z nenadání zaštěknuv, vyrazil a do příkopu skočil, odkud lesní slabé vzdychání a stenání zaslechl. Spěchal k místu a našel stařenu, dvojnásobným břemenem let a dříví, jež v lese sobě nasbírala, obtíženou, v příkopě ležeti, takže sama vstáti nemohla. Útrpností jat, zdvihl stařenu. Tato však měla nohu svou tak poraněnou, že sotva státi, tím méně jíti mohla. Josef nerozmýšlel se dlouho. I vzal stařenu v náruč a nesl ji, mlád a silen, jak byl, lehce do její blízké chatrče. Zde položil ji na chudé lůžko její, obmyl ránu vínem, jež vždy na hon sebou nosíval, a obvázal ji jemným plátěným hadrem.

Žena, která hned v lese Josefa jakožto ochrance svého hlasitě vychvalovala, vyslovila zde na novo svůj nejsrdečnější dík: „Bůh odplatiž Vám tisíckrát lásku, již jste mně stařeně prokázal,“ děkovala; „zajisté, vy štěstí najdete jak na tomto, tak i na onom světě, a Pán zajisté sešle vám v každé nouzi tak dobrého ochrance, jakým vy jste byl mně.“ Nyní vytáhla růženec,

jejž pod poduškou uschovala a který vyleštěným železným křížem ozdoben byl, a nabídla ho s dojemnou srdečností lesnímu. „Nepohrdejte malým darem stařeny,“ prosila, „která vám více dáti nemůže. Vezměte jej, prosím vás; vždy ve veliké chovala jsem ho úctě, jest to růženec mého Jana, kterého Bůh račiž chrániti a o němž již tři léta ničeho jsem neslyšela.“ Při těchto slovích tekly jí slze po bledé vráskovité tváři.

S pohnutím pozoroval Josef stařenu: „Růženec jest vám tak drahým, proto podržte jej pro sebe raději; děkuji vám za vaši dobrotu.“ —

„Vezměte jej přece, milý pane, vezměte,“ pravila stařena snažně, „malý to dárek, avšak požehnání boží velikým ho učiniti může. Máte tak dobré srdce a jste ještě tak mlád, zajisté i vy rád a pilně modlíte se, není-li pravda?“

Josef cítil se býti poraženu. Neřekl ni slova, vzal růženec, vstrčil jej do náprsní kapsy, položil peníz na stůl a odešel. Slova stařenčina obzvláště dojala ho. Upomenula ho na napomenutí starého zbožného otce jeho, a on cítil, že na ně často, velmi často zapomněl, a to rmoutilo jej. V zámku málo modlili se; hrabě miloval víno, hru a jiné radovánky, nešel celý čas do kostela a neviděl nerad, když i služebníci jeho tak činili. Josef však předsevzal si, že nikdy zlých příkladů následovati nebude, nýbrž že se věrně a stále modliti chce, jak mu zbožný otec jeho vždy na srdce kladl.

Počalo stmívat se; Josefovi jíti bylo hustým lesíkem, kam byl své mládence myslivecké poslal, aby tam na něho čekali. Byl as uprostřed lesíka, když náhle pes zaštěknuv vyskočil, a rychle dva muži divokého vzezření s puškami napraženými naň vyrazili. Neměl ani času, aby pušku s ramene sňal.

„Pryč s puškou, je-li tobě život milý,“ obořili se na něho, „a zadrž psal!“

„Tvůj život,“ — pokračoval jeden, „v naší moci jest; chceme ti ho darovati, zapřísáhneš-li se nám, že na pokoji necháš nás a v osmi dnech pod kámen u lípy padesáte zlatých položíš — pak dostaneš milost.“

„Od padouchů a lupičů nepřijímám milosti žádné,“ zvolal rozhorlen mladý zmužilý lesní a vystřelil. Lupič klesl k zemi — ale v tom okamžiku klesl i lesní, do prsou ránu obdržev. — Když procitl, nalezal se ve svém pokoji na loži, obklopen svými věrnými mládenci a lékařem. Palčivou ránu cítil na prsou. Jen, jako ve snách, upamatovati mohl se na případ ten. Mládenci vyprávěli mu, že byli již v lesíku, když rány slyšeli; rychle spěli k místu, a tam ku svému zděšení našli psa zastřeleného a pana lesního krvácejícího a sténajícího, ihned nesli raněného do zámku, kde mu lékař Lorenc ránu obvázal.

„Máte zajisté nějakého dobrého obrace,“ počal tento, „kdyby kulka nebyla se zdržela, smrt by vás neminula; a víte-li pak, kdo prokázal vám službu takovou?“ —

„Můj růženec!“ zvolal s veselou myslí lesní, jemuž nyní počalo vše býti jasným.

„Opravdu,“ pravil pan Lorenc, „hledte, nosil jste jej na prsou; tlustý kříž zlomil sílu kulky, tak že vám jen malá rána způsobena byla, po níž v omi dnech nebude ani stopy.“

Ve hlubokém pohnutí vypravoval Josef, jak našel v lese stařenu, ji, poněvadž jíti více nemohla, do chatrče donesl a od ní tento růženec darem obdržel.

„Zvláštní případ,“ myslil lékař, „který více jest než náhodou; nejméně myslím, že to prst boží, jenž často veliké věci malými zachrání.“

Nyní vstoupil hrabě a tázal se po stavu Josefovu a velice zradoval se, když ho lékař ujišťoval, že Josef nejdéle v osmi dnech opět vyjíti může.

„Roty loupežníků a vrahů,“ počal ve zlosti hrabě, „draze to zaplatí. Josefe, buď ujistěn, máš býti pomstěn, tu sběr vyhubiti musím až do posledního muže!“

Josef vypravoval mu nyní celou událost.

„Náhoda, nic více,“ pravil se smíchem hrabě.

„To není žádná náhoda,“ odpověděl Josef vážně.

„Pro mne, nechci tobě víry bráti; na opak,“ odpověděl hrabě usmáv se, „velice těší mne, že přece báby a růzence k něčemu dobrému jsou.“ Po té vzdálil se se smíchem hrabě. Jemuž Josef přál brzkého napravení.

Josef uzdravil se brzo, jak byl lékař předpověděl. První jeho kroky byly do kostela, aby poděkoval tam Bohu za zachránění života svého. Pak vyhledal stařenu, vypravoval jí, jak růzenec život mu zachránil, a děkoval jí co nejsrdečněji. Stařena však s pohnutím velikým pravila: „Děkujte Otci nebeskému, který vás zachránil; nevím sama, proč právě vám růzenec jsem dala, bylo mi, jako bych vám jej dáti musila. Otec můj z války turecké jej přinesl a ve veliké choval úctě, a vnuk můj Jan mnoho naň držel a zbožně modlil se ho, a zajisté i do ciziny by si ho vzal, kdybychom oba spěchem a bolestným loučením nebyli naň zapomněli. Než vám patřil, a tisícekrát díky Bohu, že vaši mladou, dobrou krev tak podivuhodně zachránil.“ Vděčně tiskl Josef stařeně ruku a prosil ji, by růzenec směl sobě ponechat, nepřijde-li jí to za těžko. „Nikoliv, Bohu budiž dána přednost,“ ujišťovala stařena lesního, „růzenec nedala jsem vám zadarmo, trpce jste jej sobě zasloužiti musil a se mnou dosti měl jste práce a námahy; podržte jej pro sebe a v úctě mějte, když Všemoboucí tak podivuhodně pomocí jeho vás zachránil. Modlete se také,“ doložila se slzami v očích, „za mne stařenu, za tichý konec života i za mého Jana.“

II.

Josef cítil se na nejvýš pohnuta.

„Co stalo se s vaším Janem a kde jest?“ tázal se po dlouhé přestávce lesní. —

„Ach, milý pane, kdybych věděla,“ bědovala stařena, „před třemi roky odešel do světa co tovaryš krejčovský, a dával mi z počátku zprávy o sobě; nyní po celý rok nedal o sobě věděti; jen aby nic zlého nepřihodilo se jemu!“ Josef těšil stařenu, jak mohl, daroval jí dar znamenitý, ujišťoval ji, že měsíční podpory jí poskytne a opustil, dobrořečením stařeny provázen, chatrč.

Hrabě zatím ve skutek uvedl slovo své. Společně s několika sousedními vrchnostmi podnikl hon, rotu pytláckou zaskočil a dva zajał. Pytláci vše vynaložili, aby soudruhy své vysvobodili. Smrtí a ohněm vyhrožovali hraběti, nepustí-li je na svobodu. Ale mladý udatný hrabě smál se, zdvojnásobil ostražitost svou a dal konečně loupežníky pod dobrou ochranou do města dopravit, kde souzení a do žaláře uvržení jsou, odkud však opět dostali se ku velikému hněvu hraběte.

— — — Brzo na to obdržel hrabě od ujce svého pozvání, by účastnil se svatebního veselí nejstarší dcery jeho. Hned kázal pakovati. Josef, jehož věrnost a zmužilost osvědčena byla, měl jej provázeti. Byli asi dva dny cesty vzdálení od panství ujcova v H. Dlouhý hustý les rozkládal se před nimi, kde před loupežníky nejisto bylo. Na poslední stanici varovali pana hraběte, by neodvažoval se noční dobou lesem tím cestovati. Josef podporoval tuto dobře myšlenou radu. Avšak hrabě pln odvahy se smíchem zvolal: „Bojíš se, Josefe? tebe chrání tvůj růzenec a koukol, jaký já jsem, nevezme záhuby. Ku předu, ku předu!“ Byli as uprostřed lesa, když tu náhle rána padla, Kašpar, kočí vzkřiknuv, s kozlíka se svalil, a hrabě a Josef překvapující rychlostí, dříve než na zbraň pomysleti mohli, stržení byli s vozu, svázáni a o hodinky a peněženky oloupeni. Šest obrovských chlapů divokého zvevření, dykami a puškami opatřených, obklopilo je a hnalo hustinou lesní.

Hrabě skřípal zuby, Josef smutně a tiše před sebe hleděl; loupežníci však zpívali a pískali, až přišli k místu, kde více jim podobných kolem plá-

polajícího ohně sedělo, jedlo a pilo, jásající volali na přicházející, pozdravili je a dychtivým okem je sobě prohlíželi.

„Pane hrabě!“ zvolal divokým a posměšným hlasem muž, jenž zdál se býti hlavou roty loupežné, „buďte nám tisíckrát a co nejsrdčněji vítáni! Jest to krásné od vás, že přece jednou své hosty navštívíte! Snad pamatovat se ještě budete na černého Daňka, kterého jste tak dlouho a dobrotivě na svém zámku přechovával a jej konečně se svrchovanou dobrotivostí do žaláře doživotního dostatí chtěl?“

„A vy, pane lesní, také jste tu?“ počal jiný, „okažte, máte-li ještě pancíř, jako tenkrát, když jste nám Petra zastřelil a vás moje dobře mířená kule života zbaviti nemohla?“ A hned chopil bezbranného Josefa a roztrhl mu vestu, takže růženec vypadl.

„Ježíš Maria!“ vzkřikl náhle mladý tovaryš, který se zlodějskou lucernou vedle Josefa stál, „toť růženec mé babičky! Dejte mi ho, prosím vás.“ Kvapně uchopil ho mladý tovaryš. Josef však smutným naň díval se okem. Tovaryš rychle vzdálil se.

Oba zajatci vedeni byli do tmavé jeskyně po několika schodech vlhkým, tmavým otvorem, kde smrdutý byl zápach a kde plni nevrlosti ulehli na páchnoucí shnilou slámu. Než starost a úzkostlivost nedaly jim spáti. — Tu zdálo se jim, jakoby jasné světlo tmavou chodbou k nim přiblížovalo se. Blížilo se více a více, až bylo tak blízko, že poznali Jana. Tento jim pokynul, by ho následovali. Radostně kráčeli za ním. Jan vedl je chodbou ku skalní stěně, kde řebřík položil, po němž uměle roštím a křovím obloženým otvorem na svobodu se dostali. Jan vytáhl řebřík a skryl ho. Bez odpočinku spěchali lesem, až na silnici přišli.

„Nyní“, přerušil Jan tiché mlčení, „nyní jsme jisti.“ Tu objal hrabě v nevýslovné radosti Jana a nazval jej ochrancem svým. „Nejsem já vaším ochrancem,“ odpověděl Jan, „tento růženec jest to, který mne a vás zachránil. Když vás, pane lesní,“ pokračoval Jan, „červený Eustach uchopil a vám růženec vytrhl, tu hned poznal jsem, že to růženec babičky mé, a bylo mi, jako by projel meč srdcem mým. Vzal jsem růženec a v hluboké nevýslovné bolesti schoval jsem se za keř a zde plakal srdečně. Dnešní noci měl jsem býti společníkem bandy a zkoušku při vyloupení mlýna osvědčiti. Tu padl jsem na kolena a prosil Boha a Marii za posilu, abych sebe a vás zachránil, ať stojí to cokoli, neboť loupežníci krutě s vámi naložiti chtěli. Bohu díky, že se to zdařilo, vás a mne zachrániti.“ Vypravoval ještě, jak co tovaryš krejčovský v hostinci od verbířů proti vůli k vojsku byl odveden, s jinými ještě ihned utekl a mezi loupežníky přišel, kteří jej toliko pro řemeslo, jež potřebovali nutně, na živu nechali. Ačkoliv z počátku ošklivostí naplučen byl proti loupeži, pomalu radosti v ní nalezal a snad i velikým by se stal zločincem, kdyby růženec nebyl se modlival.

Brzy dostali se do městečka, kde našli vše, co na další potřebovali cestu, jež bez všelikého nebezpečí skončila se. Jana obdaroval hrabě Gomburg bohatě a až do smrti oň se postaral. S ním veliká stala se změna. Z ošklivého posměvače a rouhače věcem svatým, stal se zbožný, věrný křesťan; neb události a strach oné noci, růženec, jednoduché dojemné vyznání se krejčeho a Josefova tichá zbožnost naučily jej něco vyššího a lepšího znáti, čím tak dlouho opovrhoval. — Radost dobré stařeny při shledání se s vnukem dá se toliko cítiti, nikoli napsati. S podivením vyslechla celou událost. Růženec všickni ve velké měli úctě a rozdělili jej na tři díly, z nichž každý — Jan a Josef jeden dostali, třetí část s křížem zůstala pannu hraběti, který nyní jiný počal život.

Nikoliv růženec co takový pomohl, alébrž ochrana Marie, blahoslavené Panny a Matky, jež právě růžencem nejvíce ctěna a vzývána bývá.

Zámek nespravedlivého.

Alfred Michiels.

Magenheim, později Monheim zvaný, byl překrásný zámek, ve kterém sídlil kdysi hrabě Erchingen, pán štědrý, pohostinný a společenský. Stůl jeho byl každé chvíle připraven pro jeho přátele a nikdy ničeho nešetřil, aby jen hosty svoje důstojně poctil. Jednoho dne přijeli do zámku hrabata Bedřich Švábský, Albert z Zimmern a Berchtold z Erbsteina, aby se u přítele svého pobavili. Nedaleko zámku rozkládal se velebný bor Stromberský, jehož staří mohutní velikáni pněli vysoko do vzduchu jako věže zelenými korunami zdobené. Pod hustými větvemi jejich přechásto kmitala se ušlechtilá postava neobyčejně velikého jelena. Hrabě sám i lid jeho několikrát stihali spanilé zvíře, nikdy však nepodařilo se jim jelena dostihnouti. I stalo se tentokrát, že právě, kdy s hostmi svými výborného vína hochheimského si připsjel, vešel do jídelny myslivec hraběcí ohlašuje, že se podivný jelen již zase v okolí zámeckém objevil. Nedomluvil ještě a již řinčely ostruhy bohatýrů, ubrousky rozlétly se po podlaze, sklenky a láhve pozbyly vábu a každý spěchal jen ku svému zbrojnoši, načež za nedlouho ozvaly se lesem veselé hlaholy švarné družiny lovecké. Albert Zimmernský odtrhl se záhy od ostatních a spěchal za chrty svými v pevném přesvědčení, že bystrý, pověstný čich jejich jich neklame. Znenadání objevilo se před nim nádherné, mohutné zvíře a hrdě přelétlo kol oře jeho, jakoby ze vzdoru. Podrážděn rozehnal se Albert za jelenem, kterýž vážně prchaje zaváděl jej v nejpustější rokle, v tmavé divočiny a v nejnebezpečnější místa celého lesního okolí, načež zmizel mu náhle jako vidění. Hrabě stanul rozezlen. Nebylo tu nikoho, i chrty jeho jakoby se byli propadli. Místo bylo mu úplně neznámo, celé okolí jako stánek smrti ovívalo jej dechem mrazovým, stromy pněly tu k nebesům holy a zbaveny všeho, co vábí zraky smrtelníků, slabé kmeny jejich jakoby každého okamžiku pádem hrozily; skály černaly se tu smutně, jako stěny hrobové, v nichž marně hledal bys seménka k životu pučícího; půda boří se pod nohou ořovou a barvou neliší se od černé stěny skalní. Temné myšlenky burácí hlavou bohatýra a zasmušilý hled opírá se dumně o holá křoviska. Leč co to? Přelud-li to zas, či pravda? Podivné hrůzné stvoření vysmeklo se z křoviny. Byl to vážný, sešlý kmet sněhobílých vlasů i vousů, hrobově bledé tváře s okem jako jiskra žhavým, kteréž nepokojně pobíhalo pod hustým rousnatým obočím barvy rovněž sněhobílé. Zdálo se, že nohou ani nepozvedá, ale jako duch letem se smýká. Albert Zimmernský sáhl mimovolně po své dýce, cizinec se ani nepohnul. I naznačil bohatýr trpytnou ocelí ve vzduchu znamení svatého kříže, pronášeje při tom posvátná slova. Cizinec však zůstal nepohnut.

„Neboj se, rytíři,“ promluvil konečně, „nejsem vyslancem náčelníka pekelného a nehledal jsem tě v úmyslu zlovolném. Spíše poděkuješ mi ještě za dobré moje služby. Račiž mne následovati a uzíš věci podivné.“

Bohatýr zarazil poněkud váhavě dýku do pochvy a zdlouha ubíral se za neznámým zjevem. Kroku vůdce jeho nebylo slyšeti v suchém lupení lesním. Prošli místy tak pustými, že nebylo lze rozeznati stezky a konečně stanuli na pokraji lesa.

Překrásná lučina zaskvěla se jim před zrakem, plna rozkošných kvítků zlatožlutých, bílých a červených a uprostřed malebného koberce tohoto zvedal se ve značnou výši nádherný zámek, obehnaný hlubokými náspy a ozdobený vízkami, pavlány a římsami.

„Toť cíl naší cesty,“ pravil cizinec.

„Dobrá,“ odpověděl šlechtic.

Přiblížili se k budově, a hle, zvedací most jakoby sám sebou snesl se, aby hosty propustil. Mžikem přiskočili tu sluhové domácí a tiše, beze slova, jaksi duchově ujali se oře rytířova a sotva, že byl tento sestoupil, odvedli bujného hnědouše.

„Nedivíš tě, rytíři, zdejší mlčení,“ pravil zase neznámý, „neoslovuj nikoho a řídíš se přísně vedle rady mé.“

Vystoupili po hlavním schodišti a ocítlí se je prostranném sále. Ačkoli byl jasný den a okna sálu velmi četná i veliká, pozbývaly přece paprsky sluneční původní moci své ve vysoké klenbě starožitné síně. Jakoby záře měsíční spočívala tu na všech předmětech, rozlévajíc po nich spánek smrtelný. Uprostřed síně stál ohromný stůl a za ním četnými společníky obklopen seděl vetchý kmet, jako král se svou družinou. Nehybné rysy jejich tváří činily z nich téměř mramorové sochy citem nadané. Sotva, že stanul mladík na prahu jídelny, povstala veškerá společnost, vsickni se mu vážně uklonili, načež beze slova zase usedli.

Po té žádný nezdál se již tušiti jeho přítomnost. Sluhové objevovali se co chvíli, přinášejíce pokrmy a odnášejíce mísy, ale nikdo nezval Alberta, aby se také hostiny účastnil. Mladý muž obdivem trnul nad krásou zlatých a stříbrných nádob po stole rozestavených, ale zdálo se, že ani jídla nejvybranější netěší přítomné stolující. Vnitřní jakési trápení zaujímal patrně všelikou jejich pozornost a oči jejich hleděly upřeně v jediný bod, jako oko zločince na skřípec nataženého. Mladého hraběte zmocnil se hluboce bolestný cit, a marně hleděl vyzkoumati tajemství podivné síně zdejší. S radostí uvítal také znamení průvodce svého, když mu tento konečně kynul k odchodu. Albert pozdravil společnost, kteráž povstáním zdvořilost jeho mu splatila. Hrabě vešel po té do dvora, kde čekali již domácí zbrojnoši s koněm, radostně vyšinul se do sedla a přijal uzdu z rukou němých oděnců, kteří ihned beze hluku zmizeli. Rytíř Zimmeruský ubíral se s průvodcem svým zase známou cestou, po které byli do zámku vešli, sestoupili po té s vysoké stráně a ocítlí se pod šepotavým loubím lesa Stromberského.

„V jakou společnost jste mne dnes uvedl?“ tázal se konečně mladý bohatýr. „Neslyšel jsem nikdy o zámku tomto mluvíti a nikdy neviděl jsem tak němých postav.“

„Předseda hostiny,“ odpověděl cizinec, „Bedřich Zimmeruský, byl druhdy strýcem tvým, kterýž několikráte táhl do Palestiny a udatně potíral nevěřící chasu Tureckou. Pro nábožnost svou byl by zasluhoval blaženosti nebeské, leč podléhal veliké a zlé chybě, že beze všeho milosrdenství utlačoval svoje poddané; my mu pomáhali v tyranství, neboť ukrutné kníže nalezá vždycky dosti vrahů, žalářníků a lupičů. Trest Hospodinuův nemijí ale nikdy vinníka: strýc tvůj pyká nyní za nemilosrdí svoje a my, nástroje jeho, sdílíme jeho věčná muka. Z nařízení Božího přivedl jsem tě sem, do kouzelného zámku, bys zastrašen nenápodobil zločiny a nedošel pak stejného s námi trestu. Alberte Zimmeruský, smiluj se nad duší svou, nepřipravuj jí muka nekonečná! S Bohem! Dej se stezkou, na které stojíš a v brzce dospěješ přátel svých. Dříve však než opustíš vrchol hory zdejší, ohlédni se a uzříš divadlo hrůzné, jakéz na vždycky vryje se v paměť tvou.“

To řka zmizel zatracenec a na místě, kde stál, objevila se oku bohatýrově kaluž krve.

Mladík se zachvěl. Mimovolně obrátil zraky v podivné údolí a ztrnul hrůzou. Tajemný hrad zářil jako ohromný pomník z rozžhaveného železa a z něho vycházely děsné zvuky nářku a vzlykání, křik strašlivý, stenání a chrapot.

Byl to pravý výraz věčného zoufalství a nekonečného bolu. Za několik okamžiků strašlivá budova jakoby jala se klesati v hlubinu země, jako část divadelní dekorace. Nářky a křik tratily se ponenáhlu, až spojila se zase rozevřená půda lesní a Albert zamyšlen hleděl již jen na ozářenou sluncem travinu a slyšel jen klokot skřivánekův, kterýž k nebesům vylétaje zbožným hrdélkem chválil dobrotivou ruku svého Stvořitele.

Mladý bohatýr vrátil se smuten a zamyšlen do zámku Monheimského a našel tu hraběte Bedřicha i ostatní přátele své, leč jeho sama nepoznal ani jediný, byltě vlas Albertův i vous jeho jako mléko zbělel. I vypravoval

druhům podivné dobrodružství své a prosil po té Erchingena, aby mu dovolil vystavěti kostel na místě, kde bylo mu spatřiti pekelné stavení. Erchingen vyhověl žádosti jeho s nábožným spěchem a Berchtold Erbšteinský, hluboce dojat vypravováním přítelovým, učinil slib, že, aby zalíbil se Hospodinu, vystaví v údolí Albském klášter pro řeholi ženskou, kterémuž slibu také v brzce dostál a kterýžto klášter až na naše časy se zachoval.

V ý r o k y s v. P e t r a.

Spravedlivý Petr.

Nelze mi zevrubně pověděti, jaký as úřad za života svého zastával; sám toho dobře nevím. Tolik jen jest jisto, že byl ve službě veřejné. Buď ministrem, presidentem nebo vyslancem, purkmistrem, soudcem nebo něčím podobným; v rukou jeho spočíval osud jistého počtu jeho bližních. A protože již od přírody byl spravedliv, vytkl si zákonem, že všeliké svoje rozhodnutí na váze spravedlnosti odváží, začez říkali mu všeobecně „Spravedlivý Petr.“

Bylo to krásné příjímí a on byl též na ně hrd.

Bylo mu zároveň šlechtickým titulem, kterýž ukládal mu povinnosti více než obyčejné. Od chvíle, kdy se mu ho dostalo, usiloval více než kdy jindy, aby nejen ve svém jednání, co úředník, byl mužem poctivým, nýbrž, a to zvláště, aby všechno odstranil, co by spravedlnost jeho jen ve stín podezření přivádělo, neboť právem počítal, že obecné vědomí jeho správnosti bude nejen jemu samému ku cti, ale i bližnímu k dobrému příkladu, zvláště v době, kdy zákony spravedlnosti již tolik z módy byly vyšly. Proto nemusil teprv přátele k němu posílati, kdo si jakého prospěchu dojíti přál. K vykonávání úřadu nebylo proň přátel. Ba lépe ještě přátelé zůstali sic, změnili však svoji povahu a byli v očích jeho pravými nepřátely, neboť nebylo lze jim dáti po právu, aby se zároveň nezdálo, že je strauným. Proto byli mu spíše protivníci jeho přátely, neboť skytali mu příležitost, že mohl objeviti vši nestrannost svou v rozdávání hodností.

Leč i nejspravedlivější lidé mají své slabé stránky a největší světci svá pokušení. Bázeň, aby se nestal stranným bera ohled na právo přítele, byla pokušení spravedlivého Petra, jenž ještě nebyl svatým a přání, aby co možná protivníku svému milost a přednost udělil, byla slabou stránkou cti-hodného úředníka.

Pokušení však a slabosti nezavírají ještě bránu nebes. To řekl si též přítel náš Petr, když po svém odchodu s tohoto světa objevil se před soudnou stolicí Boží.

Ano, hrdina úřední držel se pevně blahé naděje, že dosáhne ráje nebeského přímo bez okolku, vždyť byl spatřil zasedati na soudnou stolicí Kristovu vlastního patrona svého, svatého Petra. Sladká tato naděje změnila se pak v plnou téměř jistotu, když zaslechl z úst jeho uvítání:

„A, dobré jitro, kmotře Petře. Těším se, že tě vidím. Kráčels, jak se mi zdá dobrou cestou.“

„Aspoň jsem vždycky o to usiloval, můj svatý patrone, a soudě z přijetí, jehož se mi od tebe dostává, domnívám se s radostí, že jsem se neklamal.“

„Ovšem, drahý kmotře, tys nastoupil cestu dobrou, a to bývá ve stavu tvém velikou vzácností. Proto budeš také, ne jako kollegové tvoji věčně, ale jen sto let v očištění přemýšleti o povinnostech, jakých vyžaduje spravedlnost.“

„Jakže, můj drahý ochránče!“ děl muž celý zničen, „sto let přemýšleti v očištění o spravedlnosti! Vždyť jsem po celý život jen o tom přemýšlel.“

„Pak, můj milý kmotřenče, měl's velmi malo užitku ze svého přemýšlení.“

„Ale, můj pane, co pak nevíš, což neslyšel jsi nikdy, jak mě na zemi jmenovali?“

„Ó ovšem, spravedlivý Petře, vím. Avšak to dosvědčuje jen, že lidé převráceně soudí.“

„Právě, veliký, svatý Petře, já. . . .“

„Co já?“ vskočil mu do řeči světec. „Máš snad důkazů, žeš byl vždy spravedliv?“

„Já nemohu si nižádné výčitky činiti, že bych byl ku přátelům stran-
nickým býval.“

„Rovněž netvrdím, žeš jednal nespravedlivě v obyčejném smyslu. Tys byl právě opačně nespravedliv, než jiní lidé. Obyčejně prává se přátelům, ty naopak jsi přednost dával protivníkům“

„Přisám svatý Petře, že jsem přece nikdy právo přátel nepodřídil ne-
odůvodněným nárokům jiného.“

„Nikdy, bylo-li právo oněch jistým, tohoto však pochybným. Ale zdálo-li se právo obou stran stejným, naklonil jsi se pravidelně svému protivníkovi. To jest v jistých očích ctuostí, byla to však nicméně nespravedlnost.“

„Ale považ přec, svatý Petře, že jsem k jednání takovému měl své dů-
vody. Zpomeň, že jsem vždy byl věrným synem církve. Což by řekli nevěřící o našem svatém náboženství a o mně, kdybych byl nehodným zástupcem místa mi svěřeného, a kdyby mohl kdo podezřívati, že právo podřizuju přátelství?“

„Ani nejmenší zlo není dovoleno vzhledem k dobru, byť sebe větší zdál se jeho užitek.“ pravil sv. Petr. „Ale protože ostatně tvá nesprávnost nebyla tak příliš těžkou, bylo by mi snad možná býti k tobě shovívavější v příčině úcty, jakou k náboženství chováš a která tě k činům nutila, jak se zdá. A učinil bych to rád: leč vlastní tvé obhajování mě zdržuje. Pravda, co by řekli nepřátelé našeho sv. náboženství? Illeď, mohlo by se pak zdáti, jakoby hlava církve, veliký světec, jenž má moc svázati i rozvázati, zneužil svěřeného klíče, aby uvedl v ráj hříšníka neodpykavšího dosud všechny viny. A proč? Z milosrdenství? Dokonce nikoli, nýbrž, protože jest patronem hříšnickovým, protože jeho chráněncem rovněž nazývá se Petr. Vidíš, můj drahý, pojímám tvoje důvody tak dobře, že v zájmu o dobro věci věnuju přízeň svoji raději jinému hříšníku, který se nenazývá Petr, tebe však že nechám poněkud pykati.“

Jak pravil, učinil. A spravedlivý Petr zůstal v očistci, až jej oheň očistil tak dalece, že vycházejc odtud, nevinil svatého patrona svého ani z nej-
menšího přečinu proti spravedlnosti.

Upřímné slovo katolického záložního desátníka

všem,

jimž blaho katolických c. k. vojinů na srdci leží, a mohou svou
hřívnou alespoň částečně k dosažení účele, jak doufám dobrého,
krátce ve spisku tomto naznačeného, přispívati.

Předmluva.

Kdo toto čísti budeš, nehledej tu slov učených, aniž co zvláštního pro
zábavu snad. Neb kdo navštěvoval jako já jenom trojtřídní školu farní, ne-
může výtečníkem v naší době býti. Co však jsem napsal, jest pravdou a kdo
dobrým katolíkem jsi a můžeš něco učiniti pro věc dobrou, čti, a pak zkoumej
sám, zdaž uvážení hodna jsou slova má.

J. D., horník.

Odvedenému v roce 1875. co mladíku 20letému k vojsku k oddělení
mysliveckému bylo mi dosti strachu naháněno mnohými vojny záložními
před službou aktivní, zvláště ale proto, že prý vojín, chce-li býti borlivým

katolíkem, mnoho posměchu zakusiti musí od soudruhů svých, tak slýchal jsem již doma.

Dostavil jsem se ku svému oddělení co nováček, a bylo mi o pravdivosti řečí oněch se přesvědčiti. Neb neslyšel jsem uic častěji, — mimo povinnost naši vojenskou — než samé nekalé žerty, nejenom ve slovech a písniích, ale i ve skutecích.

Nežůstalo dlouho tajemstvím, že toho milovníkem nejsem, nýbrž velkým nepřitelem. Ačkoliv jinou zbraní jsem nebojoval proti zlořádu onomu než svou z toho nelibostí, býval jsem přece dosti často napadán soudruhy svými mnohými neslušnostmi. Nebylo nikoho, kdo by se byl na mou stranu přidal, což bylo pro mne tím bolestnějším. Nebyl jsem mezi jinověrci, byl sem mezi samými katolíky a mezi těmi byli i někteří moji krajané a ti lhostejně vše poslouchali, ano mnohdy sami ještě se mi posmívali. Na vše to nebyl jsem připraven.

Spílali mi pro modlitbu hlupců, že však hloupějším než někteří mezi námi jsem nebyl, snadno jsem poznal ve škole i při cvičeních v poli; jim zdalo se býti hloupostí, že jsem pamětliv byl ještě z domova povinností svých co katolík. Ne že bych se byl choval jinak při modlitbě (může-li vůbec o ní býti zde mluveno.). Vždyť jsem všech zevnějších způsobů vynechal a choval se jako jiní, kdykoliv signál k modlitbě zazněl polnicí před kasárnami, aneb zvonem na věži chrámové. Do kostela jsem též častěji nešel než jiní, aniž jsem z náboženských knih čítal a přece jsem byl posmíván, aniž jsem snad jakým přepjatcem byl, zajisté bych byl nestal se desátníkem. Nejvíce mě trápilo, že byl jsem sám, nemaje ni jednoho upřímného soudruha, s nímž bych mohl vše sděliti, dále že se mě nikdo veřejně nezastal a konečně že nevěděl jsem, jak to vše překaziti, an jsem zakouů vojenských neznal, a jiné zbraně mimo trpělivosti sem upotřebiti nechtěl a dílem ani nemohl. A tak odkázán jsa jen na pomoc s hůry, musel jsem trpěti vždy ráno, v poledne i večer, před školou, ve škole i po škole, všedního dne i ve svátek.

Nuže poslyšte, matky, kterak to vypadá v kasárnách ráno. Jakmile museli jsme vstávat, tu nebylo slyšení než klení a zlořečení na tu vojnu, dále vypravování ošklivých nečistých snů buď pravdivých anebo jen vymyšlených, neslušných písni i žertů, a konečně čeho jen někteří se odvážili, takové kousky provozovali, které jsem před tím aniž po tom kdy konati viděl.

Taková byla ranní modlitba.

V p o l e d n e. Dokud bylo co dělati a hlad se ozýval v žaludku, bylo podobných žertů a řečí pořádku, sotva však se octnulo jídlo na stole, tu zas bylo dosti často takové řeči slyšení, že někomu zašla by docela chuť k jídlu, byť i sebe větší hlad trpěl, a jichž bych se hanbil počestnému člověku, který vojákem nebyl, opakovati. Což divu, slýchal jsem to od samého četaře, co měli říkati jiní?

To byla častá modlitba při jídle.

V e č e r. Tu teprve bylo co poslechnouti, až uši brněly a teprve když každý do postele musel a světlo se uhaslo, tu bylo jako o závod, kdoby co prolhanějšího a hanebnějšího vypravovati dovedl, buď si to lží anebo pravdou a tomu říkali tvrdé kusy a byly tvrdé, že by na ně rázných palic a ostrých klínů třeba bylo. Převahu tu mvaly obyčejně povídky, čím špinavější tím byly vítanější, těm se smáli. Povídati měl právo každý, kdo co věděl a proto jsem ani já nemlčel, rozumí se, že vyprávěl jsem povídku mravnou a poučnou, jichž jsem hojnou zásobu uměl. Kromě mých povídek byly ostatní povídky plné nečistoty, ukolébavkou vojínů.

V e š k o l e. Tu bylo jinak, přednášel-li důstojník, aneb přednášel-li jenom poddůstojník. Důstojník držel se vždy mezi slušností, kdežto poddůstojníci obyčejně z mezí dosti daleko vybočovali beze vší obavy. A čeho by se byli báli? Voják na ně žalovati nepůjde a jiný tu přítomen není, proč by se tedy nezasmáli? Chtěl-li poddůstojník učiti o mravném se chování vo-

jína, tu byl hnedle hotov, obyčejně řekl, že prý to není pro nás, a obrátiv list byl hnedle jinde. Jenom jeden poddůstojník byl mi znám, jenž článek o mravnosti vždycky s námi opakoval, a jenom tento jediný vyhnul se všemu neslušnému, což by mohlo pohoršiti, začež byl od svých soudruhů poddůstojníků mnohdy vysmán, někdy veřejně, někdy jen za zády. Zvláště signaly bývaly často neslušným způsobem zpívány ku př. ku vstávání, modlitbě a pak k útoku, samé to signaly důležité, jimž se dostalo nápěvu až hanebného. A my jsme se měli těmi ošklivými slovy ony signaly učití zpívat! Než neříkal ze starších vojínů nikdo nic a tak jsem i já mlčel, jsa tomu povděčen, že umím hvízdati a že nejsem nucen ku zpívání slovy ohavnými. Hůře bylo s těmi, kteří hvízdali nedovedli anebo nechtěli, tací pak zpívali tak, jak jim předzpíváno bylo a ostatní se tomu smáli, nehledíce na to, zdaž to jiným po chuti čili z celé duše protivné jest a tak jsme se učili ve škole zpívat!

P o škole. Tu sobě signaly neslušnými slovy mnohý opakoval beze všeho ostychu a proč by se styděl mezi vojáky, když sám poddůstojník jej tomu ve škole byl učil a aby to uměl, přísně přikazoval. Jest-liže byla škola o jiných předmětech, vždy poddůstojník nestyda nalezl dosti příkladů neslušných ze života vojenského, jimiž se chtěl před námi pochlubit a bez nichž by se byl snadno též obešel beze všeho pohoršení jiným.

O lékařské prohlídce, která každou druhou neděli konána byla, nebudu se ani rozepisovati, kdo to neviděl a nezkusil, nedovede si to ani představit.

(Dokončení.)

D r o b n o s t i.

Zmahající se spustlost ženského pohlaví. Nevěstka jakási od Mělníka spáchala tyto dni ve chrámu Páně v Ústí n. L. veliké pohoršení. Přišla do kostela na skrz opilá, vytáhla láhev kořalky ze zámědky a dala se do pití a do zpívání necudných písní. Hnusný byl pohled na její krví zalité oči, jimiž děsně kroutila a na její po divošsku rozcuchané vlasy. Již začínaly se kolem spustlice i děti sbírat, když tu přivolaný strážník ničemnicí odvedl. — Bezděčně se nám tu namanuje otázka: kdo as první byl, jenž zlým příkladem k životu dvojnásob ohavnému ji svedl? Zdaž měla rodiče, zdaž chodila do školy a kdy asi byla naposled u sv. zpovědi. Náš spolek pro zbloudilé ženštiny měl by najíti více štědrých dobrodinců, aby činnost svoji po celé zemi mohl rozvětvit.

Kterak dělnictvo v Německu vždy více bez Boha žije a umírá, o tom pišou noviny ve Frankfurtě nad Rýnem. Naši sociální demokraté zapovídají si při pohřbech v čele průvodu nésti kříž a když nedávno pastor při modlitbě zmínil se o víře ve vzkříšení a shledání se v nebi, byl dělníky okřiknut: nechte si to, to je švindl, my si to všechno odbudem již zde na zemi! — Divoká manželstva zmahají se tam vždy více, a spustlost mládeže ve škole bezkonfesionální přesahuje již všechny meze. Pak divme se, odkud tolik útoků na hrdla i statky nejen boháčův, ale i nejvýše postavených osobností pochází!

Návěští.

Žádáme suaze, aby četné nedoplatky nám zaslány byly!

Obsah „Obrany víry“:

Podporujme dílo apoštolské na slovanském východě! — Renegat. — Jak slyší as nebešfané modlitbu lidí? — Růženec ochrancem života. (V překladu vypravuje bohoslovec A. D o b r u s k ý. — Zámek nespravedlivého. — Výroky svatého Petra: Spravedlivý Petr. — Upřímné slovo katolického desátníka. — Drobnosti.

Nakladatel, vydavatel a odpovědný redaktor: P E T R K O P A L.

Tiskem knihtiskárny Cyrillo-Methodějské (J. Zeman a spol.) v Praze.

OBRANA VÍRY.

Časopis věnovaný zájmům katolickým.

Vychází 5. a 20. každého měsíce. — Předplatné pro Prahu: celoročně 1 zl. 75 kr. čtvrtletně 45 kr. Poštou pro Prahu i venkov celoročně 2 zl., čtvrtletně 50 kr. jednotlivá čísla po 8 kr. — Kdo předplatí na 5 výtisků, obdrží šestý nádavkem 5 výtisků prodává se v administraci za 30 kr., 20 za 1 zl., 100 za 4 zl. — Administrace v Cyr.-Met. knihtiskárně v Ostrovní ulici, redakce na Vyšehradě č. 69.

O svárech domácích.

Ke dni sv. Václava.

K. 1. Život sv. Václava, jehož jméno nejen koruna česká, ale i svatá víra naše nese, jest ti, milý čtenáři znám. V letech dospělejších často jsem si kladl otázku: Kterak možno bylo, aby syn, jenž v rodinných poměrech tolik rozervaných byl odchován, zůstal nejen hodným, poctivým, ale stal se i svatým? Považme jen ty poměry: otec zemřel, zůstala matka vdova s dvěma syny, matka zlá, ba dokonce pohanská, matka pravíme, jež sama sváry domácích podněcovala a bratra na bratra štvála! Co by asi stalo se v poměrech našich obyčejných? Synové by se rvali, a hospodářství aneb obchod by hynul. Po celý boží den, a po každém dnu vždy na novo a tak po celý boží rok by se v domácnosti klelo, jeden by druhému nadával, ze zlosti chodil do hospody a když by přišel z hospody domů, nastala by vždy tatáž sodoma znova, až by se to skončilo tak, jak se to obyčejně končívá: děsným zločinem, paličstvím, aneb vraždou.

O modlení v takovém rozervaném hospodářství, o kostele, zpovědi, nebylo by ani řeči. Kde se tak brozně kleje, že z toho, jak se řlíká, až trámy praskají, kde sama matka, kteráž zapomenouc na svatý úkol svůj, že má v rodině andělem býti míru, ke svárům štve, tam život bývá hotovým peklem. Víme ze všedního života, že synové takých matek nejen mravně, ale i do opravdy si zoufají, všecky hrozné hříchy na hlavu matky shrnujíce, čehož jsme nejednou již svědky byli u soudu, u nichž se sváry rodinné zhusta dojednávají.

2. Rodinné poměry sv. Václava byly však tím trudnější, jelikož děly se na trůně, či kolem trůnu země české, kdež vždy dosti nalezá se úslužných pochopů, kteří každé přání, ať si již dobré aneb zlé, velitelům svým na očích vyčítají a je vykonávají. V době, v níž sv. Václav žil — tedy před 1000 lety — potřeboval velmož některý nad někým jen čelo svrástiti a již sápal se desateré ruce na chudasa, zrovna jako za dnů krále Asvéra v písmě svatém čteme: „ještě slovo z úst krále nevyšlo a hned zakryli tvář Aman a v tom jeden z komorníků, kteří stáli v službě královské, zvolal: hle šibenice, kterouž připravil Aman Mardocheovi — a v malé chvílce oběšen jest Aman na šibenici. Kde tedy kolem trůnu sváří se velmožové, tam sváří se i komorníci, sváří se služebnictvo, sváří město, ba sváří se všechna zem. Z toho se i vysvětluje, proč nalezlo se na dvoře sv. Václava dosti vražedných pochopů, kteří zardousili sv. jeho babičku, a kteří konečně i krvavé ruce vztáhli na hlavu korunovanou.

Kdo mocný a k tomu i bohatý jest, vždy najde pochopných služebníků ku zlému. Dělo se tak od jak živa a bude díti vždy. Těch pochopných služebníků kdyby nebylo, nebývalo by nikdy tolik nevinné krve za časů 300letého pronásledování křesťanů teklo. Bohu žel, že služebnictvo ku zlému od jakživa bývá poslušnější a rychlejší, nežli k dobrému.

Poroučej služebníku něco dobrého: on se ti bude nejdřív chvíli ošívati a se ohlížeti, bude lelkovati brzy v pravo, brzy v levo, ve dveřích se obracet, postávati a poposedávati — avšak poruč mu nějakou čertovinu, oj, kterak tu poskočí a v okamžiku bývá hotov, že to zhusta až pána mrzí. Tak stěžoval si Napoleon I. na přílišnou úslužnost svých služebníků, jimž byl nařídil zastřelit šlechtného vévodu z Enghienů. Mohli bychom v dějinách na sta napočítati panovníků, kteří nad přílišnou úslužností dvořanstva svého rvali si vlasy. Tak zajisté i svatý král David litoval zločinné úslužnosti vojevůdce Joaba, když dozvěděl se o smrti statečného Uriáše. A nic nechybíme, díme-li, že i mladší bratr sv. Václava, hned po činu trpce želel zločinné úslužnosti vraha sv. Václava. Kterak tu třeba, aby ve škole i s kazatelný lid služebný se napomínal, aby, nechce-li spoluvinníkem pánů a paní svých se státi, k něčemu zlému nikdy jich neposlouchal.

3. Dnes tolik slyšíme stížností na neposlušnou čeládku — v čem? v d o b r é m. A čím neposlušnější bývá k d o b r é m u, tím poslušnější jest ku z l é m u. Ze života svatých služebníků známe mnoho příkladů, že pánů svých zlých ku zlému neposlouchali. Nezřídka se stávalo, že pán v okamžiku vášně poroučel zbožnému sluhovi vraždu své manželky, aneb dítěte, ba že i sluhovi vyhrožoval smrtí, neuposlechneli okamžitě. A tu Bohu oddaný sluha, aby vášnivý hněv pána ještě více nerozdráždil, dělal se jako by poslechl, odešel a oběť k smrti odsouzenou někde skryl. Nejednou již prchlivý pán sotva, že hněv ho přešel, rozkazu svého litoval a neposlušnému sluhovi na kolenou děkoval, že ušetřil mu doživotní bryz svědomí.

Tuto neposlušnost velmi krásně znázornil světu největší anglický básník Shakespeare ve výtečné hře, zvané: *Z i m n í P o v í d k a*, v níž král ze žárlivosti poroučí zabít svoji nevinnou královnu i s novorozenou dceruškou, kteréž obě ale věrný dvořanín Kamillo bezpečně skryje. Dlouhá léta na to král tráví ve hrozných výčitkách, až konečně zase choť svou i se slícnou dcerou uzří. Hra tato zajisté by hodila se k nemalému poučení do našeho národního divadla, mnohem líp, nežli kterákoliv jiná. Podobnou neposlušností sluhů zachráněna byla též sv. Genovefa, patronka Francie.

Z téže příčiny neposlušnost ku zlému před Bohem záslužnější bývá, nežli poslušnost k dobrému. Zlé vymáhá se obyčejně slovy a sliby lichotivými, vymáhá kmentem a zlatem, vymáhá řady a důstojnostmi, vymáhá též hrozbami a tresty krvavými, jakož ze života sv. mučenníků se dovídáme. Takých dráždidel a vnadidel poslušnost k dobrému nemívá a proto služebník, jenž dovede odolat nejen Herodům a Dioklecianům, ale i tančícím Herodiadám, svůdným Athaliím, Dalilám a Putyfarkám, před Bohem mnohem větší mívá zásluhu, nežli služebník, jenž si chodí ve trpytné livreji, spí na měkkém loži, jídá z panských stolů a k tomu pilně též poslouchá, je věrný, zbožný atd. Lidé zkouší sice věrnost služebníka zlatem, avšak Bůh zkoušívá ji zhusta i neposlušností ku zlému.

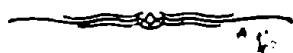
4. Že sv. Václav i přese všechny rozervané poměry rodinné nejen nezoufal, nýbrž vždy klidné, zmužilé mysle byl, komu za to měl co děkovati? A byly poměry jeho přímo zoufalé. Z venčí dotíral na jeho dědictví císař německý, ježž domácí jeho nepřátelé na něho pošťvali; v zemi samé mnohých bylo šlechticů odbojných a co nejhorší: ta děsná rozervanost poměrů v rodině! Ta, již po Bohu nejvíce miloval, vlastní jeho matka, šílenou pojala zášť proti své krvi prostředků neštítíc se ani nejhorších. Čteme-li tudíž o sv. Václavu, že často, i v noci utíkal se do svatyně a že tam mnoho hodin prodlé na modlitbách, tož asi domyslití se můžeme, proč tak činil? Nečinil zajisté tak jak se říká, z pouhého pobožnůstkářství, z dlouhé chvíle, proto že

snad neměl nic lepšího na práci, nýbrž spíše, že bolestmi a strastmi domácími nemohl spáti, že život mu ukracovala a utracovala ta, jež mu ho co nemluvněti dala. —

Mnozí u nás smějou se sv. Václavu, že prý knězi ministroval, ke mši sv. hostie pekal a víno do konviček vytlačoval — to prý byla všecka jeho královská činnost! Bláhovci! Za to jeho dětinná úslužnost v chrámu v letech chlapeckých stala se mu zdrojem síly a kotvou naděje ve věku panickém, kdy na bedra jeho vloženo bylo břímě vlády. Sv. babička jeho vštípila mu tu skalopevnou víru, která nezoufá, i když země se pod člověkem boří a která doufá i když celý svět zoufá. Co se mnohý starostlivý otec neb matka v noci, když všickni spí, nabdí, k Bohu a nejsv. Matce navzdychá za blaho synů a dcer! A sv. Václav, co panovník země české, obklopen jsa se všech stran krvelačnými nepřáteli a krve nejlačnějšími těmi, jež matkou a bratrem nazýval, neměl se utíkat k tomu, jenž jedině těšiti a siliti může? Ejhle, jakým to vzorným příkladem je sv. Václav všem, kdož po hospodách a u všech kmoter naříkají si, jakou mají zlou ženu, tchýni, neb dokonce otce, matku! To není ta pravá cesta ku smíření a odstranění pekla domácího. Tu musíme následovati sv. Václava. Nemůže sice každý v noci běhati do chrámu Páně, může ale jíti tam ve dne, aneb aspoň v neděli. A kdyby ani v neděli nemohl, nuže má doma růženec, má tam kříž, může i v čiré noci před Bohem státi a jej o pomoc prositi.

Slitovný nebeský sv. Václava vroucí modlitby z valné části vyslyšel. Podařilo se císaře německého nejen smířiti, ale i přítelem učiniti. Podařilo se mu odboj v zemi skrotiti, avšak nepodařilo se mu za života jeho domácí smířiti. Tak to bývá na světě. Snáze usmíří se zášť cizince, snáze zášť souseda, avšak zášť nepřátel domácích bývá nesmířitelná. Nikoliv cizincům, nikoliv vlastizrádným odbojníkům, nýbrž rodnému bratru svému podlehl náš svatý český hrdina. Jak poučným jeví se jeho život! Kdož proto život sv. Václava čteš, čti tak, abys mu r o z u m ě l. Bůh konečně sám brozné spory ty rozsoudil. Matka, jakožto původce všeho zlého, sešla se světa smrtí broznou, svedeného bratra Bůh osvítil a k pokání přivedl. Za to však, že sv. mučenníku po všecken život bylo korunou trnovou a kříž nésti, učinil jej Bůh zářnou hvězdou na nebeském obzoru. Víra sv. Václava, tato víra skalopevná, stala se naší věrou, věrou českého národa.

Svatý Václav budiž k utišení a k odstranění sporů domácích nejčastěji vzýván.

O kráse naší sv. Církve.

(Od V. B.)

Bůh sám jest nejvyšším dobrem, pravdou a krásou neskonalou, tudíž i sv. Církev Jeho Syna nemůže leč k dobru, pravdě a kráse vésti. Toť její cíl. Ona jediná jest majitelkou zdrojů vody živé, dávající blaženost věčnou; ona jediná drží pravdu, která nepomine i když nebe a země pominou; ona jediná jest ta krásná choť Ježíšova, nemající ani poskvrny ani vrásky na sobě. A tato krása Církve sv. katolické jeví se všude s ní na setkání. Vidím-li kněze nově vysvěceného, an oblečen v bílé co sněh albě, štolou přes kříž na prsou složenou, požehnání dává nejprv svým rodičům, přátelům a pak jednotlivým... dojat zvolati musím: toť krása! — To není tvář člověka — toť zjev andělský! Milost, nevinnost, čistota, svatost září tu v jeho osobě. Nedivím se nic výroku tuším sv. Františka, že, potkal-li by anděla s knězem, dříve tomuto by svou vzdal úctu a pak onomu.

Jest-liže krásné jsou nohy zvěstujících pokoj, dobré věci (Is. 52, 7.), jak krásnějšími, ano nejkrásnějšími jsou ty kroky kněze nesoucího Boha v nejsv. Svátosti. Ať vykáže se která Církev či lépe řečeno společnost náboženská podobnou vítězoslávou, jakou činí Církev naše Božímu Tělu. Sami

protestanté vyznali a doznali, že něco tak krásného, tak velkolepého jako jest u nás slavnost Božího Těla marně by se namáhali napodobiti. Toť u nás, pravili, něco nemožného. Láska jest vynalezavá, a v tom ohledu Církev naše nedá se zastíniti ani Církví východní. Ať si sbory jejich diakonů a popů sebe bohatšími rouchy se stkví, ať jejich ikony zlatem a stříbrem se třpytí, to vše prozrazuje bohatství a moc, ale nikoliv krásu.

Krásnější než 10 centů těžký lustr sklenný, než řada zlatých lamp, než zlatý na kazatelně orel v kostele ruském, jest katolíku svatostánek bytí i dřevěný s jedinkou lampou věčnou, jež svou rudou září ve dne v noci v temném tichu skrytého tam v hostii Pána věští; pro katolíka má kříž, bytí i prost byl umění, neskončený poklad všech kras. Církev naše i v chudobě krásna.

Kostel, kapli katolickou lehko rozeznáš od chrámů, modlitebny protestantův. Nevím, zda-li tak každému se děje jako mně, ale já vždy v chrámech protestantských pocítil jakési tesknosti. Ano již zvenčí bez poptávky jsem poznal, že vidím chrám jinověrcův. Naproti tomu jak domácím se cítím a zajisté i ty, rozmilý čtenáři, když v nějaké lesní kapliče se octneš, kde obraz Mariánský na Tebe se usmívá. Uviděti na stromě zavěšený obraz nějakého světce neb světice jest jako potkati dobrého známého. Tesknost mine i když nejhlubším lesem samotén kráčíš, jen-li před tak jednoduchým svatostánem neb památkou se pomodlíš.

A pozoroval's, jaké účinky jeví se i v tváři zbožných katolíkův přijímajících sv. hostii?

Ten svatý klid, ta božská zanícenost proměnila jich tváře jako bytosti nadzemských.

O jakým leskem v oku pohlíží zbožná děva v hostii na Nejsvětější Svátost, jaký žár nebeského zanícení kráší ji v pohledu na to tajemství božského Srdce Ježíšova!

Ano pobožnost Srdce Ježíšova okouzluje krásou svou všechny upřímné katolíky.

A což ta čtyřicetihodinná pobožnost výstavu nejsv. Svátosti, založená na základě víry, že Kristus tak dlouho přebývá pod jednou neb druhou způsobou vždy celý, dokud se ta způsobu nestráví. Co jest andělům, Cherubinům a Serafinům patření Boha tváří v tvář — volání Svatý, Svatý, Svatý! to jest smrtelníkům zde na světě klanění se Ježíši Kristu v této Svátosti. Církev žádá ozdobiti oltář jen bílými zaslonami, květinami živými a množstvím voskovic — může-liž býti co jednoduše-krásnějšího?

Daleko by mne vedlo, kdybych měl popisovati všechny ty krásy obřadů naší sv. Církve; celé archy by se daly psáti o té kráse a vznešenosti mše svaté, toho slunce katolické bohoslužby. Jen připomínám toho velebného okamžiku při proměnění čili pozdvihování. Vše kolem ticho, kdy Pán na povel kněze sstupuje na Oltář, aby Slovo tělem učiněno přebývalo mezi námi.

Stříbrný hlásek zvonku, ambra kadidlová unášejí smyslů našich do jiného ovzduší, řekl bych mezi sbory andělův. Zkrátka a dobře: naše chrámy katolické, ať v městě ať na prosté vesnici, či samotě jsou ráji pozemskými, náhradou za ten krásný ráj, z něhož člověk pro hřích byl vyhnán.

A což ty slavnosti a pobožnosti, jež zavedla Církev naše, vedena úctou a láskou k Máti Boží, královně nebes? — Znáš májovou pobožnost? Tatáž se líbí i protestantům, hodným evandělkům. I ti byt ne ústy, aspoň srdcem, vidouce oslavu katolíkův činěnou Matce Spasitelově, volají: Bráno nebeská — oroduj za nás!

Mám připomenouti pastorální zpěvy o vánocích, tu tichou svatou noc, v níž chrám v záři světél, naplněn lidem osady jako jednou rodinou, otráásá se zpěvem hlučným: Narodil se Kristus Pán? Či vzbuditi jen v Tobě představu, kdy co dítko sedával jsi u svých jesliček? Jak Ti bylo, kdy na Velký Pátek líbal jsi rány ukřižovaného Ježíše? — Boží hrob? Vzkříšení? — zdaž to vše není krásou, jejíž jen vzpomínka velebně Tě unáší? Věru nevystihlá jest

krása naší svaté víry, protože sama Církev katolická jest tělem Kristovým a toto nemůže býti než nejkrásnějším.

Proto není divu, že i umění jest v rukou Církve katolické. Její jest klenba svato-petrská, její jest: Stabat Mater — její jest Madonna Sixtinská chovaná co skvost v protestantských Drážďanech.

Což divu, že též upřímný, věrný katolík, zbožná katolička jest i ušlechtlejší jednáním, spanilejší ctnostmi než jinověrci jakéhokoliv vyznání. —

Papežský lazaret sv. Marty v Římě pro cholerau onemocnělé.

Jediný ústav svého rázu, jemuž není v celé Evropě rovného, a který za vzor sloužiti může všem podobným ústavům děkuje vznik svůj dobročinnosti a křesťanské lásce papeže Lva XIII. Lazaret sv. Marty, který opatřen jest všemi požadavky, jež vědecký svět za radné a nutné požaduje, zbudován jest v poměrně krátkém čase sedmi měsíci (od října 1884 do dubna 1885) a jeví se nyní jako překrásný výtvar obětavého milosrdenství lidského.

Jeho Svatost vzácným taktem dovedl si vyvoliti tři muže, které dílo tak dokonale provedli. Jsou to Theodoli, Folchi a proslavený chirurg Dr. Ceccaceli, který byl vlastně duší celého podniku.

Lazaret sv. Marty jest vystavěn na pozemku náležejícím Lvu XIII. a tvoří pravoúhelník, který jednou stranou opírá se o zdi městské, kdežto druhé dvě jsou volné. Sestává ze sedmi budov, dvou velkých zahrad a více dvorů, ve svém pak středu chová vlastní nemocnici, která zabírá 611 □m. a je 25m. vysoká, (veškeré budovy zabírají prostoru 6900 □m.) Vchod i východ nalézá se na jedné straně a sice ve třídě Campo Santo, jsou však od sebe mřížovím odděleny. Ve spojení však jsou s krytou chodbou, která jest tak prostrannou, že slouží k desinfekci vozů. Venku vedle jest strážnice pro zachování klidu a pokoje ve vřkolu lazaretu a dále jest hovorna pro cizince, kteří přišli cholerau stíženě navštívit. Zřízení hovorny jest velmi opatrné a originelní. Rekonvalescent a navštěvovatel mohou sebe jen viděti skrz zamřížované okénko a chtějí-li spolu mluviti musí užiti telefonu.

Hned při vchodu do ústavu poutá pozornost naši síň, ve které jest kotel (system Carrovaglia). Týž má 60 □m. plochy pro vytápění a může vyrobiti za hodinu 600 kgr. páry, která netoliko k oteplení vody, nýbrž i k zdvihání studené vody do hořejších poschodí slouží. Kotel opatřen jest všemi možnými přístroji k zamezení výbuchu, který zdá se býti úplně vyloučen. Pára rozvádí se trubami po všech prostorách nemocnice a ústí na konci terassy do dvou objemných kádí, kde se stále vřelá voda udržuje. Odtud odvádí se opět horká voda do místností pro nemocné. Záchody jsou ve vzorné čistotě — všudy hojnost vody.

Vodu pitnou má ústav výtečnou, jest to tak zvaná aqua marcia, která skýta víc než 5000 litrů denně.

S bezpříkladnou opatrností a obezřetností zřízena jest kanalisace ústavu. Veškerá voda a výkaly ústí do hlavní stoky, která ulicemi Campo Santo, S. Michelo a Borgo Santo Spirito až k Tibeře sahá, do které se ústí. Tam kde hlavní stoka přijímá trouby ostatního okolí, jest přístroj sprchový, který mocnými proudy vody trouby okamžitě vyčišťuje a tak ústav chrání od nákazy z venku.

Nedaleko onoho kotle nalézá se desinfekční kotel, v němž je voda v ustavičném varu (obsahuje 1:1000 sublimátu) a slouží k desinfekování prádla nemocných. Z tohoto desinfekčního kotle vystupují do hořejších poschodí a do síně pro nemocné roury nahoře hermeticky uzavřené, jimiž shazuje se prádlo v železných schránkách uzavřené do ústředního kotle. Zde

podrobeny jsou důkladnému přečištění. Nedaleko této místnosti jest jiná, kde desinfekují se věci, které byli nemocní sebou přinesli a jež vysokým teplem se desinfekují. Šaty, jakož i slamníky a matrace, nemohou-li vyčištěny býti se spalují, kouř odvádí se do ohně, ze kterého pak úplně očištěn vychází.

Podél hlavní chodby uloženy jsou vany, kde jmenovitě o polednách nemocní se koupají.

V pozadí velikého dvoru jest komora umrlčí. I zde jest zařízení velmi duchaplné. Každá mrtvola leží na posteli, majíc ruce pevně sepjaty měděným poutkem, od něhož vede drát k přístroji hlásícímu. Byl-li ku příkladu někdo zdanlivě mrtvým a pohnul-li ramenem trhne sebou drát a v síni ohlasovací vyskočí tabulka s číslem postele na které zdánlivě mrtvý dříve ležel. Síň pozorovací jest silně prohráta.

Mrtvola, při níž není více známek života, odnáší se do kobek podobných katakombám, jež jsou ve stěně umístěny a odtud přímo kladou se na pohřební vůz.

Vedle je pytevna, která nemá oken, za to však je skleněná střecha. Půda neprostupná je pro vodu a stěny jsou do výše dvou metrů obloženy porculánem. Mephitické výpary odvádějí se soustavou trub do hlavního kanálu.

Nedaleko odtud jsou tři budovy, ve kterých obývají jeptišky a služky a tyto tři budovy spojeny jsou chodbou jen jeptiškám a služkám přístupnou s vlastním lazaretem.

Vlastní špitál sestává z přízemku, čtyř poschodí a terassy, která nad celou budovou se rozprostírá. Dole je příbytek ředitele a sluhů. Byt ředitelův je telefonickou sítí spojen netoliko se všemi místnostmi nemocnice, nýbrž i se všemi telefonickými štanicemi Říma, a sousedí se síní přijímací a lékarnou. V přízemku jsou též čtyři síně pozorovací, kam se dodávají nemocní, o nichž nelze o určitosti tvrditi, že by cholerou stíženi byli. Jakmile se u takových stvrdila cholera, transferují se ihned do místností hořejších poschodí. Šaty a peřiny se desinfekují a není-li možno je vyčistiti, se spálí. Sv. Otec daruje ozdravěným za šaty spálené nové a s tisícovým blahorečením opouštějí lidé ústav, kde se jim tolik laskavosti a ošetření dostalo.

Na konci chodby a sice na severní straně, která táhne se celým přízemkem, jest otvor, kterým se potřeby dodávají a odnášejí. K tomu cíli jest ve zdi jakýsi způsob tunelu, ve kterém se pohybuje na kolejích železná truhla. Tato má dva otvory jeden napřed a druhý vzadu a je-li jeden otevřený druhý je zavřen, takže přinášeči a odnášeči se vůbec ani nevidí a nestýkají.

Vedle tohoto „tunelu“ je rozsáhlá kuchyně s dvěma ohromnými krby a s důmyslným přístrojem ku dodávání potravy do všech poschodí a síní. Talíře a mísky od nemocných podobným přístrojem svádějí se do kádě s horkou vodou.

Každé poschodí má několik síní pro nemocné (vejde se 14 postelí) a vany pro lázně. Stěny jednotlivých pokojů jsou do výše 1½ metru obloženy porculánem.

Postele jsou vesměs ze železa a slamníky vycpány jsou travou. Nad každou postelí visí ozdobný krucifix a po straně mramorová skříňka na léky.

V prvním poschodí jest domácí kaple, která uzavřenou gallerií spojena jest s velechrámem sv. Petra. Tuto dal si Sv. Otec proto vystavěti, aby mohl kdykoliv chce navštívit nemocnici. Železnými dveřmi jest od nemocnice oddělena a vede do desinfekčního sálu. Kdykoli Jeho Svátost se svou mitrou opouští nemocnici, musí se podrobiti důkladné desinfekci.

Toť krátký a stručný obraz ústavu, v němž dostává se netoliko pomoci, nýbrž i útěchy lidem hroznou touto chorobou navštíveným. Jak na počátku praveno bylo, může sloužiti lazaret sv. Marty za vzor všem.

Svědomití lékaři, kněz a milosrdné sestry spojují zde síly své svorně k zachování tělesného i duševního blaha člověka.

Zdrávas Maria.

Missionář P. Tuckwel vypravoval v marianském kázání, které konal před nedávnou dobou v světoznámém australském městě Sidney, následující událost.

Na jednom ostrově v moři indickém bydlela před nemnoha lety protestantská rodina anglická. Nejmladší tehdá dítě její, šestiletý chlapec, uslyšel jedenkrát irské lodníky modliti se „Zdrávas Maria,“ kterážto modlitba se mu velice zalíbila. Se zvláštním zalíbením ustavičně si slova „Zdrávas M.“ opakuje, běžel domů s úmyslem, že poprosí svou matičku, by jej krásné té modlitbě naučila. Než, kdož popíše jeho zármutek, když na prosbu svou uslyší od matky své, horlivé to protestantky, odpověď: „Co tě to napadá, slova ta nesmíš říkati, tak činí jen modláři katolíci, kteří se Marii klaní, ona byla ale obyčejnou ženou jako každá jiná.“ Poslušný chlapec slyše taková a ještě pohrdavější slova, na milé „Zdrávas“ více nemyslel, ba slova ta i zapomněl.

Rodina ta dojížděla každé neděle do vzdálené modlitebny protestantské. I stalo se jedenkrát, že náš chlapec do připraveného ku jízdě té vozu dříve vsedl než rodiče jeho. Čekaje pak na rodiče otevřel maně svou bibli, a hle, první slova, která mu do oka padla, byla slova z 1. kapitoly evangelia sv. Lukáše: „Zdrávas, milosti plná, Pán s tebou.“ I byl tím velice potěšen a nemohl se zdržeti, aby matce své, která byla mezi tím do vozu vstoupila, s radostnou tváří neukázal místo to, a neřekl: Viz, maminko, našel jsem ono hezké „Zdrávas.“

Než matka vytrhla mu plna nevole bibli z ruky a zakázala mu přísně ještě jedenkrát o papeženském Zdrávas se zmíniti. Chlapec sice uposlechl, však ono Zdrávas nechtělo vymizeti z mysli jeho, a srdce jeho pobádalo jej ustavičně: modli se: „Zdrávas Maria, milosti plná, Pán s tebou!“, což i on, ač dalšího znění modlitby té neznal, z toho srdce svého rád činíval.

Čas plynul dále, milý náš chlapec rostl, a čím častěji v duchu svém „Zdrávas Maria, milosti plná“ opakoval, tím větší lásku a náklonnost k matičce Boží pociťoval a poznával, že Maria Panna není přec jen tak praobyčejnou ženou, jak rozmlouvati mezi protestanty slychával, a to zvlášť i proto, poněvadž bible, kterou přec protestanté za jediné slovo Boží považují, Marii Pannu „milostiplnou“ nazývá a tím i ji nad jiné ženy vychvaluje.

I stalo se jedenkrát, že v společnosti, která se v domě rodičů jeho byla sešla, v náboženském hovoru, jehož předmětem byly u protestantů skoro nezbytné pověry a modlářství katolické, tvrdilo se i to, že Maria Panna ženou obyčejnou jesti a proto že i katolíci ctíce ji, něčeho bříšného se dopouštějí. Ulyšev chlapec náš slova ta, bez rozpaků povstal a hlasitě zvolal: „Nikoli, tomu není tak, Maria Panna není ženou obyčejnou, neb sám Bůh poslal k ní archanděla Gabriele a poručil mu, by ji nazval milosti plnou, a mimo to jest i ona matkou Kristovou, protož i matkou Boží!“

Slova tato účinkovala na rozmlouvající, jako kdyby byl z čista jasna blesk do nich udeřil, jeho pak matka plna zoufalosti zvolala: „O, svatá hrůzo, z chlapce toho bude papeženec, katolík!“ —

Uplynula leta, chlapec prospíval nejen v letech, ale i v lásce k Rodičce Boží, modlitba „Zdrávas“ byla průvodcem jeho života, zachovala mu v pokušeních čistotu srdce a přivedla jej v mužných letech v lůno sv. katolické církve. Jako katolík svěřil se své mladší, ale již provdané sestře, jak jej to bolí, že on sám jediný z celé rodiny nalézá se v pravé církvi Kristově, že on jediný z celé rodiny modlí se požehnané „Zdrávas Maria!“ Sestra však odbyla jej krátce pravíc: „Toho katolického modlářství a té úcty marianské ti nezávidím, a věř mně, než abych já, neb mé dívky staly se papeženci, raději bych sobě i jim dýku v srdce vrazila.“

Málo od tohoto výroku uplynulo měsíců, a jedno z roztomilých její dítek roznemohlo se tak, že smrt neodvratně hrozila uchvátiti je. V bolestném stavu tom, řekl jí náš katolický bratr: „Sestro, věř mi, přímľuva Panny Marie u Boha jest mocná, pomodli se třikráte Zdrávas, které ti předřkávati budu, a učiň slib, že se, pakli dítko nabude zdraví, staneš katoličkou.“ Sestra vzpírala se mocně řeči té, než když pozorovala, že co chvíli stav dítko stává se nebezpečnějším, zvítězil u ní cit mateřský, a kleknouc, modlila se poprvé v životě svém za pomoci bratrovy vroucně „Zdrávas Maria.“ Dítko se utišilo, dýchalo volně, a na jitře druhého dne, podivení všech, dítko bylo úplně zdrávo.

Po třech měsících na to byla přijata matka tato i veškeré její dítky v lůno sv. katolické církve. Muž pak, o kterém jsem vám nyní vypravoval, že Zdrávas uvedlo jej v lůno pravé církve, byl 20 let celním úředníkem královny anglické na ostrově Mauriciu, roku 1879. vzdal se úřadu toho, vstoupil v městě Aire ve Francouzsku do kněžského semináře, a r. 1882. byl vysvěcen na kněžství. Nyní jest v řádu dominikánském a missionářem a nedávno dočkal se i té radosti, že i bratr jeho katolíkem se stal. Konečně pak vězte, že tím chlapcem, tím mužem, tím knězem a misionářem jsem já, který s pomocí Boží nyní hlásati chci chválu matky Páně, matky vaší, i matky mé, „Zdrávas Maria!“ —

Slova takového kazatele nevyhynou zajisté nikdy z mysli posluchačů kázání jeho, ani nevyhynou zajisté z mysle vaší, kdož řádky tyto čísti budete. Obírejte se rádi událostí touto, modlete se rádi „Zdrávas“ a zvlášť pomodlete se vroucně „Zdrávas Maria“ za ty, kteří nalezají se v bludné víře, a kteří zle a neprávě o víře katolické mluví, neznajíce ji.

Podle Sz. Kzg., Prášek v Garsu.

V ý r o k y s v. P e t r a.

Kouření nebývá vždycky zábavou tak nevinnou,
jak by se snad zdálo.

„Probravše takto,“ vece sv. Petr, „hříchů, jichž jsi se s úplným vědomím dopustil, přistupme ku kapitole druhé. Zkoumejmež věci takové, jež samy sebou hříchem nejsou, ale ku hříchu tě vésti mohly. Počneme tím, nač právě teď moje pozornost upoutána; dle jistého zápachu, který sem s tebou vnikl, myslím, žeš býval náruživý kuřák. To jest podnět ku mnohým proviněním, pravda-li?“

„Jak, můj svatý soudce? Jaké viny mohl jsem se kouřením dopustiti? Jsem velmi žádostiv zvědět, co as si myslíš.“

„Pohlédneme se trochu spolu. Ale rozuměj mi dobře. Chyby, o nichž promlouvati hodlám, nezáleží dokonce v kouření, jež dovoleno. Jest to týž případ, jako u věcech jiných, jež nikterak nejsou trestuhodny, jež však byvše zneužity škodí. Vypínati přílišně lokty od těla, toť zajisté nic zlého; přistoupí-li však k tomuto zvyku záliba ve vrázení jimi do boků sousedstva? — Rozumíš mi přec?“

„Nevím. Nechápu dosud nač mříšš.“

„Pochopíš zajisté později. Leč: — Kouřil-lis při námluvách právě tak nemírně, jako po svatbě?“

„Nikoli.“

„A proč?“

„Moje nastávající neměla právě vkusu pro tabákový zápach.“

„Ale snesla jej přec z lásky k tobě?“

„Snad byla by snesla, nezkusil jsem toho.“

„Nikdy?“

„Nikdy.“

„Abys se jí zalíbil, nekouřil jsi v její přítomnosti?“

„Ne.“

„A proč nedodáš hned, že jsi se vždy pečlivě převlékal, že jsi si ústa čistil, že jsi se parfumoval, kdykoli šels k ní?“

„Pravda, svatý soudce. Mělatě zvláštní zálibu ve všem, co ji připomínalo pole, lesy, zahradu, milovala vůni resedy, fialek a jasmínu, nuže, abych jí byl příjemným, řídil jsem se její vkusem.“

„To bylo ovšem šlechetné, leč byl-lis též tak pozorným, když již byla tvojí?“

„Pokud jsem mohl, drahý světče, avšak úplně zřící se choutky, jež byla mojí potřebou, bylo mi nemožno.“

„Neřekl bych právě nemožno,“ dí sv. Petr, „ona potřeba byla umělou, přiznávám však že těžko. Ostatně nemožno nebo těžko: tys měl to předvídati a dáti své nevěstě na srozuměnou, že po svatbě musí se záliby svojí zřící, abys nemusel zřící se jí ty. Proč jsi tak neučinil?“

„Viš přec, sv. Petře, že jest velmi nebezpečno, činiti před svatbou nátisky choutkám osoby, o níž se ucházíme. Mnohdy nepatrná věc dostačí, aby naše snahy úplně zničila.“

A z bázně, abys nebyl odmrštěn, dal jsi se považovati za to, čím nejsi. To jest klam, jenž může míti vážné následky. Než já milerád přiznávám, že jsi po celý život své choti velikou pečí věnoval.“

„Ovšem že, můj sv. soudce. Obnovoval jsem toliko své zvyky z mladých let.“

„A ty byly?“

„Že jsem celý den kouřil.“

„A nenamítala tvá paní ničeho?“

„Zhola ničeho. Ztratila však zálibu v ošetřování květin a nechala všechny jednu po druhé odumřít. To zdálo se poukazovati k tomu, že stala se lhostejnou vůči kvítkám, jež dříve milovala.“

„Nebylo-li spíše zbytečno, aby květiny dále pěstovala nemohouc jich vůně užítí pro zápach tabákový?“

„O tom se nikdy nezmínila.“

„Ona o tom nic nemluvila, ale v skutku bylo tomu tak. Toť bylo jí podnětem, že pěstování květin zanechala, ztrativši veškero potěšení, jaké květiny dříve jí skytaly. A chápeš nyní, jak oklamals ubohou paní, před níž jsi svoje tyranské návyky ukrýval, jež tak ráda vdychovala čistý, vůni její květin prosáklý vzduch, a kteráž pojednou právě ku konci líbánek poznala, že vydána je v šanc morové atmosféře ostrého a protivného kouře tabákového? Když cítila přese vši lásku svoji hašný odpor ku sblížení retů svých s tvými? Neb tehdy již jsi se nenamáhal, abys si ústa vyčistil. A to vše není ničím! Tys se nespokojil tím, žeš postavil hráz mezi vámi dvěma, ty rozšířil jsi ji i proti jiným, neb zapudils její přítelkyně, které nikterak nebyly povinny dýchatí zkažený vzduch vašeho obydlí. Kdo vypoví, jaká hořkost zmocnití se musila tvé choti při takové bezohlednosti k její milůstkám, jichž že šetřiti budeš, jí dřívější tvé vypočítavé jednání slibovalo. Kdož ví, jak se ti asi pro nešetřnost tvoji odcizila. Divno-li, že ti v nejtajnějších útrobách svého srdce vším právem trpké výčitky činila?“

„Přisahám, sv. soudce můj, ona si nikdy nestěžovala.“

„Dokazuješ jen, že ona tebe mnohem více milovala, než-li ty ji, a že ona veškeren svůj útlocit zachovala, kde tys svou vášní utlocit svůj zahubil.“

„Toho jsem nikdy nepozoroval.“

„Toho nepozoruje na sobě sám nikdo,“ vece sv. Petr, „leč jiní to vidí. Chceš více důkazů? Tys kouřil mnohdy na dráze v oddělení, kde to zapovězeno. Pravda-li?“

„Ovšem, Ale jen proto, že nařízení to jest mrtvou literou a krom toho, žádal jsem vždy za dovolení.“

„Nevadí. Kouření bylo zapovězeno a zákaz ten hromadným přestupováním zrušen nebyl.“

„Ale vždyť vyprosil jsem si dovolení!“

„Uvidíme brzy. Zprvu ještě poznámku. Tys vyžádal si vždy dovolení od člověka nesmělého, jenž žádného odporu se neodvážil, neb od toho, jenž byl tak laskav, že vlastní nechut potlačil, aby tobě potěšení nekazil; jindy od zdvořilého, kterýž nechtěl zápornou odpovědí ukázati na tvoji nezdvořilost v projevení tak nestydatého přání. O takové dovolení prositi, jest více méně činiti lidem násilí. Vždyť nutíš je říkati a n o, kde by tisíckrát raději řekli n e.“

„Ne vždycky, můj svatý pane klíčník.“

„Ne vždy, avšak často. A kdyby stalo se to pouze jednou, jest již toto jednou až příliš často. Kdo ostatně dal oněm, k nimž jsi se obrátil, moc aby ti žádaného dovolení udělili? Možná, že jim kouř nebyl nesnesitelným; byli tu ale snad jiní, již kouře nesnesli, ale přes odpor svůj přinuceni byli dýchati vzduch zkažený, který se jim na výsost hnusil a k ošklivosti jich budil.“

„Za našich dnů, svatý Petře, jest již málo těch, již kouře nesnesou.“

„Může býti, ale kdyby jediný byl přítomen, neb teprv později přijíti měl, jest svatou povinností — kdo čteš, rozuměj! — z a p l a c e n é h o jeho práva šetřiti, totiž zachovati v kupé vzduch, jaký Bůh sestrojil, přirozený, ježž onen dotýčný nad každý jiný klade. Toť v pravdě vši míru přesahující nárok, jakého ty a tobě podobní se držíte, nutiti ostatní lidi, aby volky nevolky vdechovali místo čistého a zdravého vzduchu, na který každý má právo a který nikomu neškodí, odporně páchnoucí vaše dýmy. Připravujte sobě takovouto smíšeninu, když se Vám líbí, ale dopřejte jiným vzduchu, jakému uvykl člověk od časů Adamových. Privil jsem: nárok vši míru přesahující; měl sem říci: nárok nestydatý. Jak! máte na poštách a drahách zvláštní místa vykázaná, kde dosyta ukojiti můžete libůstky své a přece ještě nespokojeni, vnikáte drze i v taková, jež určena jsou lidem záliby zcela jiné. S dovolením či bez něho měníte jejich kupé v kuřárnu a stěžuje-li si kdo do toho, tváříte se uraženými. Neříkej, že ne! Víím, že jednoho dne byl jsi hotov pustiti se s jistým pánem v hádku. Týž, opíraje se o své právo, žádal tě zdvořile, abys odložil doutník, ježž jsi si, mimochodem řečeno, v n e s m y s l n ě m domnění, že mezi muži vždycky kouřiti lze bez dovolení, zapálil. Tys se naň jizlivě podíval a zahučel slova, která jej měla učiniti směšným. On nemlčel ku tvé nestydatosti a že věc neměla vážnějších následků, stalo se jen blahou náhodou, že tě nahodilý se dozorce z vozu vyvedl. Či není již pouhé vědomí, že jednáš proti vůli jiných, zlem dosti velikým, a tím více tedy rušíme-li práva jiných sami vyžadující, aby šetřili našich. Uspokojení tvé libůstky mělo mnohdy i trestuhodné následky. Tak cestovals kdysi s trpícím bolestí oční. Kouř tvého doutníku a jiných pánů svedených tvým příkladem působil tak na oči ubožáka, že byl blízek oslepnutí. Toho jsi se též o dovolení neptal, předně ze špatného důvodu, že byl mužem, a po druhé z horšího ještě, že byl chud, a že se chudoby nedbá. A tento ubohý muž byl podporou rodiny, již bys byl málem o živitele připravil pro sobeckou — a hledě k případu, kdys si toho dovolil — nedovolenou svoji zábavu. Vědels, čeho se dopouštíš?“

„Zda jsem věděl? Jak se můžeš ptáti? Nepomyslíl jsem ani, jaké neštěstí jsem mohl zaviniti.“

„Tys vstupoval obyčejně do kupé pro nekuřáky, abys projevil veřejně svoji nevážnost k zakazu. Kdysi setkal jsi se tam s mladou dívkou. Trpěla nemocí plicní a křečovitý kašel činil jí veliké bolesti. Na chvíli zdržel jsi se své choutky. Brzy však neodolal jsi žádosti, vyňal's doutník a řekl k dívce: dovolíte; zároveň chystal jsi se již zapáliti, jako bys ubohou přinutiti chtěl říci ano. Pohlédla na tebe plna úzkosti, čemu tys však rozuměti nechtěl a neodvážila se odporovati. Brzy však pro kouř nemohla dýchati. Otevřela

si okno, nastydla, nemocna přišla domů, ulehla a více nevstala. Byla jedinou radostí rodiny. Ještě jednou, věděl's, že neštěstí to zavinil jsi ty?"

"Ještě jednou, svatý můj soudce, jak můžeš tak o mně souditi! Ničís mne svými zprávami."

"Jindy zas upozornil tě dozorce na šetření zákazu. Abys jej pohnul k povolnosti podplatil jsi jej. Věc tato byla ale prozrazena a nešťastník propuštěn. Byl též podporou rodiny a neřeknu ti, k čemu se v zoufalství odhodlal. Tys ani toho nevěděl. Pozoruji to z tvého uleknutí. A posléze ještě jedno neštěstí, jehož jsi ani netušil. Jednou večer v zimě cestoval's s venkovskou poštou, kde kouření dovoleno. Tys kouřil a ostatní právě tak a dotud bylo vše v pořádku. Leč vstoupila jistá paní. Byla blízka porodu a proto zle působil na ni kouř. S těžší dýchala. Po dlouhém otálení vysvětlila stav svůj. Surový její souseď, k němuž se obrátila pokrčil místo odpovědi rameny. Po té obrátila se k tobě, jehož příkladu by dojistá ostatní byli následovali a řekla: „Bude-li se na dále tak kouřiti, musím vystoupiti, ač nevím, jak v té tmě, v závějích a zimě domova dojdou.“ Tys ale věděl o svém právu a tvářil se, že neslyšíš. Položil jsi se do kouta, zavřel oči jako k spánku, zacpal si uši proti hlasu svědomí, jež ti připomínalo Kristova slova: Čiň bližnímu, co chceš, aby jiní činili tobě, a nečiň toho, zač tebe prosil, abys nedělal. Ostatní vidouce tvoje jednání, pohlédli na sebe škodolibě a s vědomím uspokojeného sobectví věřili, že ničím více nejsou vázáni, než ty, aby obětovali svou choutku. Paní vstala. „Bůh jim odpusť“, pravila vystupujíc na tmavé pusté cestě. Druhého dne našli ji půl hodiny od domova mrtvu i s děckem, jež nesla."

"Ustaň, toť přišlo!"

"Chceš ještě nyní říkati," ujal se opět sv. Petr slova, "že jsi žádostiv poznati, jakých chyb bys se mohl kouřením dopustiti? Jakých chyb? Zde máš jich několik z mnoha: Proviuění proti spravedlnosti a lásce. Tys se jich ovšem úmyslně nedopustil; bylo by to však též mnohdy strašno! Přiznávám sám, že nebyly vykonány s vědomím jich velikosti. Rovněž prvotní jich příčina sama v sobě nebyla hříšnou. Jakko-li záliba v kouření mnohým není po chuti, jest přece jen nevinnou a dovolenou choutkou, pokud v mezích spravedlivých trvá, t. j. pokud nesáhá škodlivě v zájem jiných. Leč jest-liže náklonnost k choutce ve vášeň vzplae, změni-li se šíleným užíváním v nevyhnutelnou nutnost, a tato-li, byť jen nutnost umělá, zvykem stálého uspokojování v člověku slepé sobectví vzbudí, pak stává se, že člověk bezděky dopouští se toho, čeho bohužel dopustil jsi se i ty."

Upřímné slovo katolického záložního desátníka

všem,

jimž blaho katolických c. k. vojáků na srdci leží, a mohou svou hřívnou alespoň částečně k dosažení účele, jak doufám dobrého, krátce ve spisku tomto naznačeného, přispívati.

(Dokončení.)

Kéž by více se dbalo u armády naší na mravné vzdělání vojákovo nežli dbalo se doposud!

Na všech stranách se pracuje o zvelebení umění, vědy, průmyslu, obchodu, řemesel a jak se to všecko jmenuje a jenom ono umění každému člověku tak důležité a veleprospěšné a zvláště vojínu každému, státi se hodnějším a mravnějším před Bohem i před lidmi, jenom ono umění mělo by zůstatí za ostatními v pozadí nepovšimnuto? Či nedovedl by náš stát katolický i vojiny katolíky v mezích slušnosti udržeti? Jest-liže dovede voják

plniti povinností svých vojenských, jsa k tomu zákeny vojenskými pobádán, proč nemohl by plniti i povinností, každému počestnému člověku a zvlášť katolíku a tím více, dokud u vojska mešká, potřebných? A neb má býti mladík vojín, buď si sebe cudnější a počestnější, vydán každému sprostému a surovému spoludruhu, jenž brodí se v kalu neřestí a nepravostí ku zkáze své časné i věčné a ku škodě armády i státu? Takémuto vojínu má býti hodný syn počestných rodičů svobodně v posměch vydán? Před druhými potupen beze všeho ostychu? A to jen proto, že nechce jeho aprostým a nesmyslným tlachům po vůli býti?

Tak stalo se před nedávnem u jistého oddělení pěšího v Praze. Bylo to opět při cvičení se v signalech polních. Dokud důstojník přítomen byl, nikdo nic neslušného sobě nedovolil. Sotva, že však důstojník desátníku cvičení další přenechal a odešel, dovolil si tento něco více. Musili totiž vojíni, neslušným a křesťana nehodným způsobem signaly zpívati. Jednalo se totiž o signal k modlitbě, jemuž slova necudná, ba ohavná podložena byla. Což když se jistý vojín zpívati zdráhal, byl ode všech ve škole přítomných vysmán, a konečně i přinucen signal ten zpívati a desátník sám mu jej předzpěvoval, beze všeho ostychu. *)

Než nebylo na tom dosti, desátník chtěl, by ještě jiný signal, ještě nestoudnější, vojín onen zpíval, čehož však nedocílil a za to dostalo se vojínu na novo posměchu, jímž jest pronásledován soudruhy svými i na dále.

A což pak nestává ničeho, co by chránilo vojína v podobných případech před soudruhy špatnými? Ano, pokud se pamatuji, dočetl jsem se v zákonech vojenských, že poddůstojník má tak s vojíny zacházeti, jak za dobré uzná, by dobrého vycvičení jich ve službě vojenské u nich docílil.

A k tomu účelu má ohled bráti na cit a povahu vojínů, neb jinak jest s učením u tupého vojína a zanedbaného, jinak u toho, jenž se přičiňuje, by co nejdříve své povinnosti vojenské dostál, a jinak též jednati jest s vojínem tím, jenž trestu co ohně se bojí a zvláště bojí se a třese tím více, slyší-li neustále jen trestem vyhrožovati. Rozličných povah jsou lidé.

A protož nečiní-li žádného rozdílu poddůstojník u vojínů, jemu ku cvičení svěřených a stejně-li se všemi zachází, nedostojí úloze své a místo dobrého natropí dosti zlého, aniž by o tom věděl neb toho pozoroval. Ano přesvědčil jsem se o tom, že dosti poddůstojníků bylo, kteří ani povinností svých neznali, jak mohli jich tudíž plniti? A jest liže poddůstojníci neznali svých povinností, jak mohli vojíni a zvláště nováčkové znáti cestu, kterou se bráti mají, pakliže se jim křivda děje?

Ačkoliv každému dovoleno hledati svého práva, přec toho málo kdo činí. Proč? Poněvadž jak jsem se přesvědčil, jest takému vojínu napotom mnohem více zakouseti než před tím a proto málo kdo své právo hájiti se osmělí.

Pak se není čemu diviti, že stávají se z vojínů nevolníci, kteří jen proto své povinnosti plní, že musí.

Říkával nám sice jistý setník: Vojín musí míti rešpekt před freitrem, freitr před kaprálem, kaprál před führem, a tak to jde nahoru až k Jeho Veličenstvu a kde toho nebudu pozorovati, přísně budu trestati. Já pak dodávám, kde se musí tentýž rešpekt jen samými tresty vymahati a kde poddůstojníci často ukrutným zacházením, často též nemravným se chováním jej ztrácejí, tam nepanuje onen duch pospolitosti, o němž je v zákonech vojenských jednáno. A kde se vojínu jenom samým trestem vyhrožuje, málo co konáno bývá z lásky a z radosti, zvláště ne od vojínů takých, kteří špatné vychování sebou na vojnu z domova byli přinesli; s takovými tam bývá pravý kříž. Ti však, již s sebou alespoň trochu zachovalosti přinesli, pozbudou jí v té směsi rozumů, náhledů, náruživosti a neskročené smyslné žádosti dosti v brzku. Ti pak, kdož neúhonné chování a dobré mravy s sebou byli přinesli,

*) Kdyby o tom císař pán věděl! Snad že přece někdo postará se, aby se o tom dozvěděl.
Posn. redakce.

jsou v ustavičném boji se studem a dobrým po rodičích mravem a není divu, pak-liže i z těchto mnozí padnou, a přidružíce se pak ke druhým, že stejnou světskou píseň s nimi hudou: Co dělají, abychom se dobře měli, a aby nám čas rychle v radosti a veselí ušel? Přemnohý voják katolík co byl s sebou z náboženství z domova přinesl, zapomíná, aby se tu konají jiné přednášky a místo toho učí se zde něčemu jinému, o čem doma snad ani nevěděl.

A kdo chodil doma do kostela, na kázání a k zpovědi málo, nejde na vojnu, když nemusí, také nikam. A těm kdož by rádi šli, není toho dovoleno a pak mají býti vojáci hodní katolíci, kteří své povinnosti v každém povolání svědomitě a rádi plní.

Mnozí rodičové diví se pak tomu, že se jejich synáček na vojnu zjinačil, jest-li ne na dobro zkazil. Dalo by se toho mnoho napočítati, než pomlčím o tom, a podíváme se, v čem to všecko vězí, kde to má svůj počátek a pak jak by se tomu dalo, když ne docela, alespoň částečně odpomoci.

Všecky tuto vypočtené věci vyvinují se z lhostejnosti náboženské. která nynější svět takřka opanovala. Jestliže těžko bojovati tomu, kdo zná a zachovává příkázání boží a církevní, a povzbuzován bývá kázáními svých duchovních správců a vůdců a posilován sv. Svátostmi a pak pobádán dobrými příklady i jiných zbožných katolíků: kterak pak možno dobrý boj „katolický“ vésti vojínu katolíku, jenž od nastoupení své povinnosti vojenské vydán jest sám a sám do boje mravného beze vší pomoci, podpory a posily? O Pánu Bohu tam nic neslyší, o povinnostech katolických ani zmínky; jde-li se do kostela, stává se to jednou za několik neděl a to jen na krátkou mši sv. Kázání v kostele slyšeti mu netřeba snad? neb mu bývá toho kázáno dosti každý den, a k sv. zpovědi jde-li se, jest to jednou do roka.

Pokud se pamatují, psáno jest v zákonech vojenských, že každý voják se má mimo službu při výkonech náboženských zachovati tak, jak mu jeho vyznání dovoluje, a žádnému se nemá příkoří aneb posměch od jiných pro jeho náboženské vyznání činiti. Málo vojáků to však ví a ještě méně jich toho zachovává.

Když jsem posledním rokem na vojnu meškal, ustanoven byl sv. Otcem nejvyšší hodnostář církevní nad kněžskými vojenskými, a ten vydal svůj list pastýřský ku všem vojákům, jenž byl čten snad ve všech jazycích, a v onom listě poukázáno bylo na důležitost mravného se chování vojáků katolických, a poukázáno na potřebu pomoci a požehnání božího vojákům křesťanským a jen těm vojákům Pán žehná, které snaží se zákony boží a vojenské stejně horlivě plniti. Přeskočím, že nebylo mi možno tenkrát přese vše přičinění si list ten opsati, byl bych ho co drahou památku z vojny choval. Byli jsme tenkrát při čtení listu toho všickni dojatí a což kdyby byl mohl sám mluvit k nám onen hodnostář církevní ústně, zajisté bychom se byli i do pláče dali nad svými hříchy a poklesky.

A protož podotýkám co prostředek k udržení kázně křesťansky vojenské a dobrých mravů:

1. Častější návštěva kostela než se dosud dělo.
2. Častější připamatování vojáků katolických na jejich povinnosti náboženské knězem církevním, čehož posud se nečinilo a
3. zakládání vojenských knihoven, které by vhodnou pomůckou byly zajisté k udržení lepšího ducha mezi vojáky, než jaký až dosud panoval.
4. Jestliže nesmí voják žádné politické noviny čísti, proč by se i čtení nemravné a opisování nemravných písní a řečí v místnostech kasárních nemělo zapovědět?

Zvlášť na knihovny vojenské a zakládání jich u jednotlivých oddílů měl by se zřetel vzíti, neb dalo by se takto mnoho dobrého a užitečného v každém ohledu, když ne u všech, alespoň u mnohých vojáků docíliti. Víím to z vlastní zkušenosti a z vlastního přesvědčení, že mnohý voják by rád četl, kdyby jen měl co, a jsou zase tací vojáci, kteří by se čtením sami rádi

zdokonalili ve svém oboru vojenském, kdyby takového jen měli. Jiní zase ne ze zvyku, ale z dlouhé chvíle čtou, co ale? Co se jim vůbec do ruky dostane. Leckterý hnusný škvár. Někteří pak nejsou milovníci čtení, ale rádi něco pěkného poslechnou, a což nebylo by to záslužné, kdyby knihovnamí vojenským i vytlačil se alespoň z části onen nehezský způsob řeči mezi vojny. — Zajisté že každý milerád přispíval by k dílu tomu. Museli by tam jen takové knihy místa zaujímati, v kterých by nic nekalého a nemravného, duchu křesťanskému, zvláště vojenskému naprosto škodlivého nebylo, vždyť jest takových dosti. Zvláště tažení válečná, vyličení bitev, též zprávy o vyznamenání hrdin vojenských a jich činech posloužily by dobře k účelům vojenským.

Čtení děje- i zeměpisné posloužilo by dobře k tomu účeli, zvláště za dlouhých večerů zimních, kdy vojáci z dlouhé chvíle baví se hrou v karty, třeba o dřívka neb o sirky.

Vždyť nalezá se v každé literatuře dosti spisů, jež by vojenským knihovnám zajisté dobře posloužily.

Toť náhled záložního desátníka pluku 88.

Doslov: Podali jsme toto líčení života vojenského v tom slohu prostém, jenž svědčí o zdravém a zkušeném rozumu pisatele. Kéžby slova jeho došla v kruzích kompetentních patřičného uvážení!

Redakce.

Mučenník nauky Kristovy.

Pravda vznešeného učitele lidstva osvětila již mnohého, třeba by i ve víře křesťanství odporné vychován byl. V Konstantinopoli udál se roku 1527., rok po bitvě Moháčské, podobný případ, který obrátil na sebe pozornost celého města.

Známý učenec a právník turecký Kabis veřejně prohlásil, že Ježíš Kristus jest nad Mohammeda a proto byl před soud postaven. Oba soudcové, kteří Kabise odsouditi měli, Fenarisade Mohijiddin-Tšelebi a Kadiri Tšelebi, první pln pýchy rodu svého, druhý více bohatství než vědy milovný, nebyli s to, aby důvody Kabisovy, jimiž tvrzení své hájil, vyvrátili a proto, aby si pomohli z nesnáze, učinili si celý soud velmi jednoduchým a odsoudili plni vášně a zlosti, chtěje tím zakrýti slabost svých důvodů, Kabise k smrti. Hnul se však ve velkovezíru Ibrahimovi cit spravedlnosti a zrušil rozsudek jejich, pravě, že domnělého kacíře důvody a nikoliv hrozbami a smrtí poučiti mají; poněvadž však toho nedovedli, propustil žalobce i obžalovaného od soudu.

Sultán Soliman nalézal se však toho dne právě za tajnými dveřmi i naslouchal neviděn jsa celému jednání. Náhle objevil se uprostřed vezírů a oslovil velkovezíra zlostně: „Proč byl kacír, který přednost dával proroku Ježíši před naším, bez trestu propuštěn?“

„Soudcové,“ odpověděl Ibrahim, „místo důvody hněvem a vášní jej odsoudili a proto propustili jsme jej od soudu.“

„Nuže“, pravil sultán, „záležitost ta předložena bude nejvyššímu soudci Cařihradskému a muftimu a do té doby nechť obžalovaný zůstane ve vězení.“

Tak se i stalo. Soudce v Cařihradě Seaddin a mufti Kemalpašasade disputovali s Kabisem a odsoudili ho, ačkoliv ani jediného důvodu jeho nevyvrátili, fetvou k smrti, kterou Kabis také podstoupil, neodvolav mínění své dávaje přednost evangeliu před koranem a skonav jako mučenník křesťanské nauky.

Tato událost jest skutečnou a pravdivou i vypravuje ji dějepisec na slovo vzatý, který svrchu psaný příběh nikoliv z křesťanských, nýbrž osmanských dějepisců do svého díla převedl.

Kníže bezbožnosti.

(Pokračování.)

Jelikož Voltér pro jeho bezbožný a pohoršlivý život z vlasti musil utíkat, zdržoval se několik let v sousední Anglii, jakož i ve Švýcarech, odkud konečně bylo mu dovoleno navrátiti se domů. Zde snažil se své valně rozrucené finance upravit. Za vhodnou k tomu obět vybral si knihtiskaře, kteréž neslýchaně okrádal. Nelze tuto dopodrobna uváděti, kolik jich obelhal, podvedl a na mizinu přivedl. A když už žádný knihtiskař Voltérem nechtěl více dáti se napáliti, dal se opět na vandr ze zámku do zámku. Zde našel básník opět přítelkyni, či jak ji nazval „pravou bohyni“ pohostinství v osobě emancipované baronky de Fouten-Martel, která však brzy na to zemřela, jejíž smrt Voltér nevyslovně sprostácky popsal. Voltér uměl si, ihned novou přítelkyni na zámku Cirey-ském v osobě markýzky du Chatelet vyhledati, s kterouž šestnáct let žil ve „filosofickém manželství.“ Musil opět z Francie na útěk se dáti a to do Nizozemska, kdež velikou započal hádku s filosofem Rousseauem, jejíž z toho srdce nenáviděl. V tomže čase r. 1738. vydal Voltér svoje mínění o lži. — Pro svého přítele lháti jest prý první povinností přítele. — Lež jest jen tehdy ohavností, pojde-li z ní něco zlého; avšak velikou ctností jest, vyjde-li z ní něco dobrého. Lháti musíme jako satanáš bez bázně, nikoliv jen na choutku, nýbrž vždy jen drze. Lžete, milí přátelé, lžete; příležitostně se vám odměním. —

Nejzajímavější je doba, již trávil na dvoře Bedřicha II., krále pruského, jenž nás Rakušany pověstnou sedmiletou válkou oblažil. Tento král již co priuc dopisoval si s Voltérem, a když stal se králem, povolal jej do Berlína. Vláda tehdejší francouzská hleděla Voltéra co svého špehouna využití. Voltér měl totiž dělati, jakoby opětně z Francie byl vyhnán. Měl hodně farizejské, pobožnostkářské Francii spílati — způsobem tímto v důvěru Bedřicha II. se vkrásti a nejdůležitější tajemství státní z něho vylákati. Avšak Bedřich tohoto špehouna na skrz prohlédl. Voltér hrál na dvoře Bedřicha smutnou roli podvedeného podvodníka. Když do Berlína přijel, nemělo líbání a objímání jeho s králem ani konce a přece byla to s obojí strany nejhnusnější přetvářka. — Tím se opětně stvrdilo, že lidé bez víry a bez mravů jsou též bez charakteru. Voltérovi nepodařilo se vyzvěděti ani jediného důležitějšího státního tajemství.

Dne 10. září 1748. zemřela markýzka du Chatelet, s níž 16 let žil ve filosofickém manželství, a o níž platí slova Hamleta: jak účet její stojí, ví jen nebe; avšak podle její smýšlení, vede se jí na onom světě zle. — Ačkoliv zemřela bez „kněžoura i bez jezovity“ — jak Voltér se vyjádřil, vystrojili jí stkvělý pohřeb. Když ji z pokoje přes zámecké divadlo, na němž několik dní před tím nestydatou hrou pochvalu francouzského dvora vydobýti se snažila, ven na hřbitov vynášeli, probořily se najednou máry a truhla skulila se na jevišti zrovna na to místo, kdež nebožka dříve oplzlé věci byla mluvila. To na Voltéra učinilo z počátku hrozný dojem, jejíž on ale brzy lehkomyšlností svojí zapudil.

Na dvoře královském v Postupími zasedal Voltér s králem a jinými hosty u kulatého stolu, jemuž přezdělo se: coenaculum — „stůl bezbožnosti.“ U toho stolu na dvoře berlínském započalo nové období v životě Voltéra, doba to zjevné, fanatické, systematické zášti proti katolické Církvi. Odtud ponejprv ozval se pokřik: vyhladte tu kletou Církev!

Až do této chvíle Voltér své neznabožství obmezoval na užší kruhy svých přátel a nevystupoval s ním veřejně, z bázně snad před vězením aneb v naději na vysoký křesťanský řád od francouzského krále. Teprv z Postupími a Berlína ohlásil celému světu svůj apoštolát lži a ohavnosti. Zde teprv, ve škole velikého Bedřicha vyšinul se Voltér k té hrozně myšlence: Kristu Bohočlověku a jeho Církvi veřejně hoditi rukavici a prohlásiti se za nepřitele Vykupitele světa.

(Pokrač.)

D r o b n o s t i.

Ty děti. Syn obchodníka jednoho na dolejšíh Novém městě Pražském, mladík to teprve asi 16letý, zamíloval se náruživě do mladé dívčiny. Když rodiče dívčiny ještě ani metle neodrostlému mladíkovi zakázali přístup do domu a děvče přísně střežili, aby ani s ním si dopisovati nemohla, odhodlal se náruživý milovník k sebevraždě. Vypil roztok ze sirkových hlaviček a hotovil se k smrti. Na štěstí poznali rodiče záhy co vyvedl a poslali k sebevrahu lékaře. Náruživý milovníček zůstane na živu.

* * *

V „Tiroler Stimmen“ píše kdosi: „Nedávno viděl jsem z okna šupárny vyhlížeti dvě děti, chlapce a děvče, v stáří sotva 12 roků. — Koho tu máte? — tážu se. Odpověď zněla: „pána a paní“. — Kterak to? — Obecní policajt odvětil: — tyto dvě děti pochází z Primiora, prožebrały se až do Zirku, kdež je četník zadržel slovy: „kam jdete?“ Načež ony odpověděly: „teď živíme se žebrotou a potom se oženíme.“

* * *

„Nemohu nikdy schvalovati jednání, opustí-li kdo víru svých otců. „V čem se kdo zrodí, v tom ať zůstane,“ vytýkal přítel jednomu vznešenci v Německu, když byl tento nedávno z protestantismu se navrátil k víře katolické.

„Právě proto,“ odpovídá konvertita, „jsem se stal katolíkem, abych se vrátil k víře otců svých, jenž prvé, než je naučil Luter vzdorovati církvi katolické, byli náboženství našeho katolického.“

* * *

Panenská literatura. — Jak prost byl jazyk náš český ve své literatuře všech hanebných knih, románův atd., dosvědčuje „missionární knížka modlitební“ z roku 1834, kdež v zrcadle zpovědním stojí mezi jiným: „Nevpustil li jsem se dobrovolně do blízké příležitosti a nehřešil čtením necudných n ě m e c k ý c h r o m á n ů a divadelních her?“

Je vidět, že toho času nebyla ani česká literatura ani divadlo české takovými nešvary pokálena, aspoň ne tak jako u Němců, jichž romány za zhoubné i v zrcadle zpovědním vyhlašují se. Dnes by skladatel modliteb a zrcadla zpovědního tak ptáti se nemohl. —

* * *

Křesťanská víra, byť i nebyla stvrzena divy a zázraky, již pro počestnost svou od všech lidí by přijata býti měla.

Aen. Silv.

Návěští.

Prvním číslem II. ročníku „Obrany víry“ bude co příloha k ní vycházeti **Kalendář pro živé a mrtvé duše s úpravou pro kazatele.**

Redakce.

Obsah „Obrany víry“:

O svárech domácích. (Ke dni sv. Václava.) — O kráse naší sv. Církve. (Od V. B.) — Papežský lazaret sv. Marty v Římě pro cholerou onemocnělé. — Zdrávas Maria. — Výroky svatého Petra: Kouření nebývá vždycky zábavou tak nevinnou, jak by se snad zdálo. — Upřímné slovo katolického desátníka. — Mučenník nauky Kristovy. — Kníže bezbožnosti. (Pokrač.) — Drobnosti.

Nakladatel, vydavatel a odpovědný redaktor: PETR KOPAL.

Tiskem knihtiskárny Cyrillo-Methodějské (J. Zeman a spol.) v Praze.

OBRANA VÍRY.

Časopis věnovaný zájmům katolickým.

Vychází 5. a 20. každého měsíce. — Předplatné pro Prahu: celoročně 1 zl. 75 kr. čtvrtletně 45 kr. Poštou pro Prahu i venkov celoročně 2 zl., čtvrtletně 50 kr. jednotlivá čísla po 8 kr. — Kdo předplatí na 5 výtisků, obdrží šestý nádavkem 5 výtisků prodává se v administraci za 30 kr., 20 za 1 zl., 100 za 4 zl. — Administrace v Cyr.-Met. knihtiskárně v Ostrovni ulici, redakce na Vyšehradě č. 69.

N. E. 27627.

Jménem Jeho Veličenstva císaře!

C. k. zemský a trestní soud v Praze uznal k návrhům c. k. státního zástupnictví ze dne 23. září 1885 čis. 13313 st. z. takto za právo:

Článek s nápisem „upřímné slovo katolického záložního desátníka“ v čis. 23. časopisu „Obrana Víry“ ze dne 20. září 1885 zahrnuje skutkovou povahu přečinu proti veřejnému řádu a pokoji dle § 300 a článku IV. zák. ze dne 17. prosince 1862. —

Zavádí se ve věci této, an c. k. státní zástupnictví na určitou osobu žalobu nepodalo na základě § 493 ř. tr. řízení objektivní, schvaluje se dle § 489 ř. tr. zabavení čis. 23. periodického časopisu, „Obrana Víry“ ze dne 20. září 1885 zapovídá se dle § 493 ř. tr. další rozšiřování čísla téhož a nařizuje se dle § 37 zák. tr. dne 17. prosince 1862 čis 6 ř. z. ai 1863 zmaření výtisků zabavených a pod jedním se dle § 20 tis. z. nařizuje, by nález tento v nejbližší příštím čísle téhož časopisu na první straně byl uveřejněn.

Důvody:

Článkem záhadným se hledí haněním popuditi k nenávisti a k opovrhování c. k. armádou rakouskou jak tomu nasvědčují odstavce:

Kéž by více doposud! A k tomu účelu méně jich toho zachovává. A protož podotýkám nemělo zapovědět. Zahrnuje tedy článek tento povahu skutkovou přečinu proti veřejnému řádu a pokoji dle § 300 tr. z. a článku IV. zákona ze dne 17. prosince 1862. Č. 8 ř. z. pro 1863 a bylo dle návrhu c. k. státního zástupitelství uznáno.

V Praze, dne 26. září 1885.

Jankowsky.

Růžencový měsíc.

K. 1. Dva máme v roce měsíce, jež kromě kalendářních mají své zvláštní a to význačné názvy.

Jsouť oba měsíce v roce velmi rozhodné co do hospodářství. S každým začíná se nová doba, na níž závisí všechna úroda zemská.

Milý čtenáři víš, které měsíce tuto míníme. Jest to máj a říjen.

Onen stojí na rozhraní zimy a leta, tento na rozhraní léta a zimy, onen vede živočišstvo a rostlinstvo vzhůru k životu, tento dolů ku smrti. Proto i církev naše jaksi oba tyto měsíce si vybrala, aby v nich smrtelný člověk upomínán byl na své jaro, ale i na podzim života, a proto i věnovala oba měsíce té Nejsvětější, kterouž útočištěm hříšníků nazýváme; proto jsou oba měsíce měsíci m a r i a n s k ý m i, a proto i nazýváme máj měsícem r ů ž o v ý m a říjen r ů ž e n c o v ý m.

2. Květen, či máj otevírá jaro. Všecko co buď před zimou v daleké kraje uletělo aneb hlavinky své v zemi skrylo vrací se a vyrůstá ze země a vznáší na perutích k nebesům, všecko zvedá se vzhůru před tvář slunce:

jedni pění svůj nedostihlý chorál, druzí podávají ku zpěvu pestré a vonné dekorace, rozestírají pěvcům koberce a připravují jim výběr nejchutnějších krmí, ach jaké to krásné v máji divadlo!

Jaký div, že i člověka to v měsíci růží jaksi uchvacuje, popadá, že i člověk utrhnuv rozvinující se poupě růžové povznáší se s ptactvem ne pouze ke slunci, nýbrž daleko nad slunce až do nebes výšin, kdež předstoupiv před trůn Růže rajske ve svatém zanícení podává jí první růži ze své zahrádky a spolu první kytici z květů svého zbožného srdce.

A stoje člověk před trůnem Růže nebeské povznáší k ní pokorné své prosby: „vypros nám ty Růže rajske, v jejíž libovůni kochají se nebešťané, vypros nám hojnost úrody zemské, vypros ochranu před přívaly a krupobitím, vypros slunce i vláhu vždy v pravý čas, vypros nám zdraví těla i duše, vypros nejen úrodu zemskou, ale i milost k bohaté žni, jež odváží se do nebeských stodol.

Zde milý čtenáři leží psychologický důvod, proč církev svatá měsíc máj měsíc to růžový věnovala panenské Matce boží. Jaký máj, taká žen, jaké bylo jaro života, takým bývá i podzim.

Jiný obraz nám poskytuje měsíc r ů ž e n c o v ý, říjen.

Zde příroda odumírá, ptactvo stěhuje se v dálné kraje, převalná část živočišstva a rostlinstva skrývá se před zimou do země. Všecko i světa pán člověk před zimou se chvěje. Velikáni stromy stelou broučkům a kvítkám měkké hrobečky a člověk opatřuje svůj dům před bouřemi zimními. Kolem střech to burácí, okna se třesou, větry zimní vnikají až ku krbům rodinným, a člověk bezděčně se zachvěje, ano, i duši to v člověku mrazí.

Proč mrazí?

Okřívá-li i duše v měsíci růžovém blaživými pocity jara, chvěje se opáčně před blížící se zimou. Jeť v tom něco přirozeného. Jaro jest obrazem mládí, podzim obrazem stáří. Či duše by se nezachvěla v říjnu, kdy poslové zimy ukazují se na stromích, na polích i na vzdálených horách.

Tělo člověka, chvějící se před zimou bezděčně utíká se ku krbu rodinnému, a kam má duše chvějící se před zimou života utíkat se?

Kam jinam, než-li k té opět, jež nazývá se útočištěm křesťanů a kteráž v rozumu nejušlechtlejším jaksi ohniskem jest nebešťanů, ohniskem všech zbožných, hříšných, ovšem ale kajících duší.

Proto milý čtenáři první měsíc podzimní nazývá se měsícem r ů ž e n c o v ý m.

Církev svatá jakoby k nám pravila: „Pod ochranu Tvou utíkáme se, svatá Boží Rodičko, na jaře i na podzim života.“

3. Zeměznalci nás učí, že jaro a zima povstává tím, že země naše na své odvěké cestě kolem slunce každým půl rokem polohu svou vůči slunci mění, asi jako člověk, jenž by hlavu svou před sluncem nosil buď přímo, aneb ji daleko na znak odvracel. Drží-li hlavu přímo, svítí mu slunce též přímo ve tvář, odvrací-li ji nazpět, osvětluje mu toliko nos a bradu. Tomuto vždy půlletnímu obrácení se země buď ke slunci, aneb od slunce říká se, že země vstupuje do obratníku raka, aneb do obratníku kozorožce.

Tudíž jaro jest obrazem člověka k Bohu co slunci svému obráceného, podzim zase člověka od Boha odvráceného, tu, abychom řekli: duše člověka nalezá se v obratníku raka. Tento obratník jest ovšem duši člověka velmi záhubný, jelikož račí kroky člověku vůbec nesvědčí.

Zkusíš tedy člověče sám sebe: na jakém obratníku se nalezáš; buď kozorožce, aneb raka? Kozelec býval ve starém zákoně zvířetem obětním, jež mělo příští opravdové smíření Boha s člověkem znázorňovati. V tomto obratníku kozorožce přibližuješ se k Bohu, v obratníku raka od něho se vzdaluješ.

Kterak ale lze poznati, v jakém obratníku se kdo nalezá? Podle ovoce poznáte je.

Co rodí se na jaře a v letě, to nám znázorňuje ovoce ducha, jež jest: láska, radost, pokoj, trpělivost, dobrotivost, dobročinnost, dlouhočekání, tichost, věrnost, mírnost, zdržlivost, čistota. Ovoce pak na obratníku raka v duchovním rozumu jest: smilství, nečistota, nestydatost, chlípnost, modloslužba, nepřátelství, svárové, nenávisti, hněvové, vády, různice, roty, závisti, vraždy, opilství, zraní a těm podobné věci.

4. Krásný jest měsíc růžový s tím modrojasným nebem, s tím zpěvem ptactva a květy polními; krásnější však jest jarý věk člověka s tím světoširým rozhledem, kdež nad hlavou se mu zdá, že každou hvězdu lze rukou dosáhnouti a dole pod nohama každé kvítko si utrhnouti.

V mladém člověku všechno jakoby si hrálo a jemu jakoby hrál celý svět. V jarém věku nebe zavěšeno bývá samými houslemi. A kterak to jarní slunko krásně hřeje! Leč v tom věku růžovém mezi vonným kvítím skrývá se jedovatý plaz, jenž číhá na ruku po kvítku sahající, aby ji uštknul. Nejvíce takého plazu a hmyzu rodí se ve věku jarém. Uštknutí hada lze ovšem vyhojiti, ne ale vždycky a nikdy na dobro. V srdci člověka zůstává jizva po uštknutí vždycky, ztracené nevinnosti nelze více dosíci. Blahoslavený, komuž s pomocí boží poštěstilo se, růžový svůj věk bez uštknutí, bez úhony přežiti.

Má však věk jarý jiné ještě nehody. Jako v měsíci růžovém, tak i v jarém věku nebe nad hlavou náhle se zachmuří, rachot bromu otřásá zemí, blesky se křížují, uhoří a zničen bývá strom života — nadobro. Měnivě počasí v měsíci růží obrazem jsou vášní jarého věku. Leč to nebe v jarém věku snadno se zachmuří, zakaboní a v malé chvíli zase se vyjasňuje. Bouře nemívají dlouhého trvání a komu podaří se bez pohromy je přečkati, tomu ukáže se stálá červenová a červencová pohoda, jež obrazem jest zachovalého věku mužného.

Jinak jest v říjnu, v podzim života lidského. Zde ovoce již dozrálo a opadá. Líst na stromě žlutne a vystylá zvěřeně zimní doupata. Tu ovšem nečíhá had v libosadě již odkvětlem, mladistvé vášně již stydnou a ruka stárnoucí se zdráhavým ostychem sahá po kvítku. Kvítka, jež oko dítěte vábí, budí v člověku stárnoucím omrzelost. V říjnu života nebývají již bouřky, leč to slunko již tak mile nezáří jako na jaře života. Svítí sice ještě, ale nehřeje již údy stárnoucí. Tu málo již dnů bývá jasných, slunce již skoro co den zahaluje se v mlhy a mraky, z nichž ovšem nepadají kroupy, ale padá nezřídka sníh a vanou jen sychravé větry, kteréž obrazem jsou těch mnohých strastí věku stárnoucího. Bouřky věku jarého rychle přeletují, leč sychravé bouře věku podzimního trvají celé dny a noci; tu zdá se, jakoby přestaly, leč jen na krátko; po malém oddechu zvedají se opět k divému, meluzinovému reji, že okna se otřásají, ve střeše to nad hlavou praská a člověku až v srdci úzko bývá. Tento rej trvá často až do smrti.

5. Rozmrhal-lis člověče růže svého jarého věku, pak ti na podzim života zbývá již jen růženec. Blaze tobě, chápeš-li se ho.

Kéž by život každého člověka podobal se trojímu růženci mariánskému: v mládí radostnému, u věku jinošském a mužném bolestnému, t. j. práci, pilnosti, trpělivosti, sebezapírání zasvěcenému, a na podzim života růženci slavnému.

Trojí mariánský růženec obrazem jest tří dob v životě člověka. Život panenské Matky boží, jenž se nám v trojím růženci znázorňuje, kterak poučný jest každému člověku! Člověk tu naučí se život a srdce své ustavičně připínati k životu a srdci jejímu mateřskému. Skrze tuto Matku vcházíme k jejímu synu, Kristu Ježíši a skrze tohoto k Bohu samému.

Uslyšíš-li, aneb čteš-li, milý čtenáři, kterak sv. Otec 200 millionů katolíků k modlení se růžence v měsíci říjnu vyzývá, nedurdi se a netrhej sebou, uýbrž otevři a rozlož před sebou knihu svého života a pozastav se u všeho, cos kdy zažil radostného, v čem ta radost pozůstávala a jak dlouho trvala. Přesvědčíš se, že radost tvá nejlepší bývala, vycházela-li kdy z počestné, bohumilé snahy, zakládala si se slovem na ctnosti. Ctný a ctnostný život

milerád raduje se s Matkou boží. Její radosti pocházely z Ducha svatého a odkud medle prýští se pravá radost člověka? Opět jen z Boha, z dětské nevinnosti, z poctivého, Bohu a všemu dobrému věnovaného života. A odkud pocházely její bolesti? Od nepřátel Boha. Odkud pocházejí bolesti a strasti člověka? Od těch samých nepřátel, s nimiž člověk na své života pouti se spráteluje, je ve svém srdci skrývá a s nimi proti Bohu se buntuje. A co dále následovalo z těch všech bolestí pro Matku boží? Sláva! Nebyla za života sice oslavena před světem, nýbrž před Bohem a před apoštoly a učedníky Pána Ježíše. Sláva a oslava její zde na zemi obmezena zůstala na užší kruh přátel jejího syna. Po přestálých bolestech ostatní její život plynul tiše v nevýslovné blaženosti vnitřní. Kéž by se aspoň podobného podzimu života dostalo každému!

Bolesti a strasti na světě neujde nikdo. Kéž by ale po všech bolestech následovala též oslava, ne tak pozemská, jako nebeská! Proto chápej se každý v tomto měsíci podle trojí doby života lidského též trojího růžence Marianského. *Ty pak Matko růžence radostného, bolestného a slavného oroduj za nás! Až vymodlíme se aneb až s námi a za nás vymodlí se na smrtelném loži růženec ten poslední, bolestný, abychom na nebesích s kůry andělskými na věky pěli růženec slavný. S růžencem bolestným na rukou umírejme, abychom s růžencem slavným jednou z mrtvých vstávali!*

Vykouřil výměnkáře.

Ole pravdy napsal František Bedřich.

Před třemi roky psali u Soukalů svatební smlouvu. U stolu seděl starý Soukal, z míry dobrá to duše, že ani kuřeti neublížil, jak o něm lidé říkali; vedle něho p. učitel s brkovým pérem za uchem a před ním arch popsaného papíru; — připomínám „s brkovým pérem“, nebo to byl učitel z doby staré, jenž již půl století věrně sloužil a kolik pokolení upřímných katolíků Církvi a vlasti odchoval. — Mimo ně přítomen byl ještě starosta obce a soused Soukalův, Vrabec; ženicha zastupoval jeho poručník Michl, rolník ze sousední vesnice, odkud byl i ženich.

Soukalová přišla ke stolu jen vždy na zavalanou; měla práce plné ruce u plotny, kde připravovala nějaký zákusek pro přítomné hosty, při čemž jí Mařenka, jediná její dceruška a nyní nevěsta pomáhala. —

„Já bych myslel,“ pravil Michl, „že tohle psaní je samá zbytečnost; Josef je z míry dobrý člověk, mám ho u sebe od malička, co mu rodiče odumřeli. Ostatně, snad jste to už všichni ne jednou slyšeli, že ani nehrá ani nepije, ba ani nekouří a práci umí všechnu.“

„Ne tak“, odvětil Soukal, „já svému dítěti věřím, cizímu však věřiti nemohu; má šedivá hlava už by mohla mnoho vypravovati, co zkusila. Od malička jsem se lopotil v potu tváře a proto na stará kolena chci míti kousek jistého chleba. Ostatně uvidíme! Vždyť to není přikázání boží, by nám museli hned výměnek odsýpat; můžeme na dále krájet z jednoho chleba.“

Michl byl již jako pění tiše a p. učitel psal dále, jak mu Soukal dával do péra; mnoho-li pšenice, žita, bramborů atd. mají ročně mladí manželé starým Soukalovým odváděti.

Ještě také došlo na to, že Soukal si chtěl vymíniti, by mu postavili mladí manželé světničku, kdyby snad se nemohli v jedné světnici porovnat.

„Víte sousedi,“ pravil, „já trpím kašlem, a kdybych měl s kuřákem zůstávati v jedné světnici, jsem za týden na prkně. Chtěl bych proto, by mi mladí udělali z kuchyně světničku, a my tam se ženou budeme v bázni boží čekat, až nás Pán Bůh zavolá.“

„Jsou to zbytečné strachy a vrtochy!“ zase zlostně ozval se Michl. „Josef nikdy nekouřil, ani na vojně; všechn tabák mi posýlal.“

„Tak vy tatínku už ani nechcete se mnou zůstávat v jedné světnici“, zaštkala Mařenka a dala se do usedavého pláče. Milovala Mařenka své rodiče náramně, jako každé dobře vychované dítě, proto nemohla přes srdce přenést, že by se od nich měla odloučiti.

„Tak když tomu tak,“ vece Soukal, „nepište p. učiteli ničeho o světnici.“ Všichni byli tiše, jen soused Vrabec zase napomínal stařečka: „Soused, sousede! pamatujte přece na své stáří, ať máte jednou ulehčení.“

Slova ta, jako by Soukal přeslechl, ani neodpověděl. Za to Michl bodavě přeměřil Vrabce svým jizlivým pohledem, ten však ani nehnul brvou.

Když bylo vše podepsáno ode svědků, vstal Vrabec a pravil: „Lituji, že jsem tu byl zbytečným. Buďte tady s Pánem Bohem a přeji Vám, sousede, byste toho nikdy nelitoval, že jste mne neposlechl.“

Soukalovi ho zdržovali, aby ještě poseděl; nic naplat. — Vrabec nedal si říci a šel domů.

„Dobře, že je ten křen pryč“, hněvivě zvolal Michl. „Ten člověk má nejspíše o kolečko více; nejraději by dělal různice v domácnosti! To máte čistého souseda!“

„Jste na chybě, příteli,“ hájil Vrabce starosta, „takových lidí kdyby bylo! Je už 40 roků v naší obci, ale za ten čas nikomu ani přes kříž stéblo v cestu nepoložil. Jest-li on různice spíše nesmířil, příčinou jejich nebyl nikdy!“

Soukal i žena jeho přizvukovali starostovi a nemohli ani dosti vynachváliti Vrabce.

Brzy slavena byla svatba u Soukalů. Asi za týden po svatbě přistěhoval se ku Soukalovým mladý hospodář; mezi jiným přivezl si také tři dýmky. Když je Soukal uviděl pravil: „Nač to s sebou Josefe voziš, když sám nekouříš; raději je někomu dej, ať se nerozbijí, bylo by jich škoda.“

„Já že nekouřím?“ volal Josef! „to se podíváte, jak to půjde, až začnu pálit vojáka.“ (vojenský tabák.)

„Můj Ty Bože!“ vzdechl si Soukal. „Ten Michl mne dostal! Dobře mi Vrabec povídal: „pamatujte na sebe. Teď už je pozdě.“

„I nebojte se tolik kouře“, těšil s posměchem Sláma; tak totiž se jmenoval nový hospodář. „Já budu teď kouřiti málo, až si zvyknete, budeme kouřiti spolu. Nevídáno! zvykne děcko, abyste nezvykl vy, takový starý člověk.“

Table uštěpačná řeč Soukala velice zabořila, doma již neměl stání, proto šel na pole.

„Ten mne pěkně prosil, abych ho přijal za syna do stavení, pod svůj krov! ještě se mi starému dobráku vysměje. Odpusť nám naše viny, jako i my odpouštíme, modlím se denně, a proto mu odpouštím. Dej Bůh, aby to bylo první a poslední, kdy musím odpouštět.“

Tak rozmlouval Soukal sám u sebe a hlava jeho klonila se čím dále tím více.

Sláma usadil se v novém hnízdě jako ježek, jemuž zajíc v zimě dopřál koustíček místa ve svém pelechu.

Přišla první neděle a staří Soukalovi odešli ráno do kostela do blízké vesnice, asi tři čtvrtě hodiny vzdálené.

Na zpáteční cestě si pospíšili, by stavení doma nezůstalo dlouho prázdným; domnívali se, že mladí půjdou na „na hrubou.“

Až u samé vesničky potkali samotnou dceru, ona chvátila jim vstříc, bylot již dosti pozdě.

„Proč jdeš sama,“ tázal se Soukal, „a Josef nejde také?“

„Bál se, by někdo se nedostal do stavení“, odpověděla Mařenka, a již zase běžela dále.

„Nezdá se ti,“ pravil Soukal ženě, „že je Marie jaksí uplakaná?“

„Skorem jsem si jí ani nevšimla,“ odpověděla žena.

„Nevídáno! aby se někdo nedostal do stavení! Chodíme již bezkých pár let do kostela, a ještě chvála Bohu nám nikdo nic nevzal. Ale mně se zdá, že tomu panáčkovi se nechce do kostela.“

„Pán Bůh rač chránit! To by ještě scházelo, abychom nějakého pohana dostali do stavení!“ ulekla se žena.

Tak rozmlouvali, až došli domů. Dveře byly zavřeny jakoby zazdil, proto bylo jim tlouci; po chvíli otevřel Sláma ještě všecek ospalý.

„Co pak Josefe jsi nemocen, žeš nešel na hrubou?“ tázala se Soukalová.

„To by tak scházelo,“ odvětil se smíchem zeť. „Za celý týden mám procházek dost a dost.“

Starší rodičové zůstali jako přimrazení, nikdo se nemohl hnouti, jen soustrastně pohlíželi jeden na druhého.

Po chvílice teprv se vzpamatovali a Soukalová pravila: „Bodejt byla Marie uplakaná! Jen tak dále Josefe, a uvidíš, jak daleko to bez Boha přivedeš. Bůh nebývá darmo posmíván.“

Když vešli do světnice, hověl si zeť již zase v posteli a posměšně díval se na zarmoucené rodiče.

Mladý hospodář o kostel nikdy ani nezavádil, byť i býval v sousední osadě; chodíval tam jen tenkrát, když potřeboval některé věci pro domácnost.

Jak Sláma pravil, kouřil z počátku jen málo, a to nejčastěji venku při práci. Když však polní práce již byla odbyta a on doma zůstával, kouřilo se mu po celý boží den z úst jako z největšího cukrovaru, jehož akcie padly a jenž je v plamenech.

Ubohý Soukal vždy odešel ze světnice a usadil se venku na schodech, kde naříkal na svou neopatrnost a dobrotu. Ale se stoupáním podzimku přibývalo i zimy a ubohý stařeček chvěl se zimou na celém těle, než co měl dělati; ve světnici by se kouřem zadusil. Na chvíli šel se vždy dědoušek ohřátí a tu stávalo se, že Sláma tím větší kotouče dýmu pouštěl, aby ubohého stařečka vypudil.

Již nadešla čtvrtá neděle adventní. Soukalová šla s Mařenkou na poslední roráte, všedního dne nebylo jim možno odejít. Soukal zůstal tentokrát doma; pobolívala ho trochu hlava.

Jakmile ženy odešly, chopil se Sláma zase svého zamilovaného nástroje a hově si v teplých peřinách, pouštěl ohromné kotouče kouře ke stropu.

„Prosím tě, Josefe,“ volal stařeček prosebně, „nech toho kouření aspoň dnes; bolí mě hlava, div se mi nerozskočí a při tomhle kouři teprv nevydržím.“

„Tak si jděte ven; však tam již máte vyseděný dolík, tak vám tam bude teplo jako tady. To by tak bylo, abych si ani ve vlastním stavení nesměl zakouřit.“

„Ale když tě prosím, tak snad můžeš mi něco udělati k vůli,“ odvětil stařeček.

„Proste nebo neproste; mně teď kouření nejlíp chutná a ven nepůjdu.“

Stařeček chvíli odkašlával; když však kašel jej velice dusil, chtěl nechtě bylo mu jít ven, kam jej přelaskavý zeť posýlal.

Venku mrzlo jen fícelo, tak že ptactvo u příbytků lidských hledalo pokrmu a úkrytu před zimou. Soukal slyšel z venčí cvrlikání hladového ptactva a zašeptal si: „Ubohé ptactvo nemá čím se živiti a kde se ohřátí a já skorem také.“ Po chvílice dodal sobě pro potěchu: „Pán Ježíš také neměl, kam by hlavu sklonil. Za tolik co jsem se napřičiňoval, div mi kolikrát krev z očí netekla — a teď nesmím ani do světnice; — ale Pán Bůh ti to odpust.“ Po té bohatá slza skanula mu po tváři.

Když přišla Soukalová z kostela, strnula podivením, vidouc muže v takové zimě; ale ještě větší bylo překvapení, když dotekla se jeho hlavy; byla rozpálená jako oheň.

Odpoledne bylo ještě hůře, proto poslali pro lékaře, který s večerem přijel. Když prohlédl nemocného pravil: „Všechno je marné; není po-

moci. Dejte jej zaopatřiti. Zápal je na nejvyšším stupni, takže rána sotva dočká!

Lékař vyptával se na všechny okolnosti a když odcházel dodal: „Dnešní nastuzení ho dodělalo.“

Přijel p. farář a dědoušek s největší zbožností přijal svátosti nemocných a s úplným odevzdáním do vůle boží.

Bylo však již na čas; nebo sotva že duchovní správce odejel, nemoc rychle stoupala — a po půlnoci vypustil dědoušek duši.

Ráno o štědrý den rozezvučel se bolně zvonek na věžičce . . . ské a oznamoval osadníkům, že zase jeden z jejich středu, tak dobrotivý člen, je opustil.

Lidé klekali, a modlíce se za duši nebožtíka dodávali na konec: „Lehké odpočinutí dej mu, ó Pane!“

Mnohé oko se zarosilo, nebo nikomu nebylo tajno, co bylo příčinou smrti dobrého dědouška.

Pohřbili Soukala a u Slámů šlo vše obyčejnou kolejí.

* * *

Uplynul opět rok. Stráně již dávno pozbyly svého vábného zeleného šatu; kvítí, jež hrálo všemi barvami na lukách, dávno povadlo, jen tu a tam ještě bělala se sněhobílá parnassie a sem tam kmital se květ ocínu.

Klenbou kostelní všude zavznívá toužebné: „Rosu dejte oblakové,“ a děti těší se, co jim nadělí Ježíšek.

Zase památný štědrý večer pro spořádanou rodinu. Vypravují při večeři různé věci, zvláště však změny připomínají, již udály se za rok.

Tak i Soukalová připomněla si, že právě rok tomu, kdy opustil ji její manžel; vzpomněla si, jak asi vede se jejímu synu, jenž daleko od ní dlí a tentokráte po prvé není při večeři štedrovečerní. Zastesklo se jí velice, nebo byla opravdu opuštěnou; ještě že měla při sobě Marušku; ta byla jí zářivou hvězdičkou na cestách útrap.

„Jak asi bude od tečka za rok“, dodala hlasitě; hned odešla pak od stolu; bolest ji přemohla a proto slzou si ulehčila.

Již kmitala se světla po vesnici; ubírali se lidé na půlnoční!

Bylo velice zamračeno, proto brali si s sebou svítilny, by neschůdnou cestu si ulehčili.

„Já dnes půjdu také na půlnoční“, ozval se Sláma.

Zena jeho naň pohlédla plna udivení a proto osopil se na ni: „Co se díváš? Co ani jednou za rok nemohu do kapličky?“

„Dej Bůh, abys ode dneška tam chodíval častěji;“ klidně odvětila Maruška.

Sláma opravdu se ustrojil a šel; cestou dohonil veliký zástup ubírajících se do kostela. Přidržel se jich a šel s nimi až do vesnice.

Poblíž kostela byla kořalna, kde potomek národa vyvoleného přijímal pocestné a na občerstvenou poskytoval jim sklenku aneb i více samožitné, nebo i jiné; mnohdy i trochu líhu s ledkem; — ovšem že za drahý peníz dostalo se jim teprv žádoucích věcí.

Když přišla ona vesnická karavana k židovně, pravil Sláma: „Tak jděte; já půjdu do kapličky ku svatému Tausigovi. Až půjdete domů, chytím se zase s vámi.“

Všichni na něho udiveně hleděli. „Ať vás Pán Bůh netrestá na místě,“ ozval se hlas ze zástupu.

Sláma však toho nedbal a šipkou zmizel za červeně zastřenými dveřmi.

V kořalně seděli jen dva ničemové a probíjeli několik krejcarů, jež za dne vyžebřali.

Sláma bez dlouhých okolků přisedl k nim a bavil se výborně. Zvláště bylo mu směšným, jak oklamal ženu, praviv, že půjde do kapličky.

Když jeho společníkům došly peníze, chtěli se odebrati do blízké cihelny na nocleh.

Sláma nedal jim odejít a poručil židovi nalévat, že vše za ně zaplatí, chce pryč společnost.

To bylo u Slámy něco nevidaného; byl znám jako držgrešle.

V kostele půlnoční mše sv. byla již skončena a klenbou chrámovou hlučně a radostně rozléhala se píseň: „Narodil se Kristus Pán,“ tak že až do kořalny zazníval radostný zpěv.

Sláma poznal, že již v kostele po všem, proto zaplatil za sebe a své přátely a odcházel z kořalny.

Již byl ze dveří ven! Než tu náhle žid uslyšel velikou ránu do dveří, proto šel ven a vida nějaký předmět ležeti u dveří, vrátil se pro světlo; již svítí na předmět ten a ku velikému podivení poznává svého hostě, Slámu bez vědomí ležícího.

Hned shlukl se zástup lidí, kteří šli z kostela, odnesli Slámu do kořalny a dělali všechno možné, by ho vzkřísili; než vše darmo! Sláma byl mrtev.

„Bůh nebývá darmo posmíván,“ dodal jeden z přítomných, byl to týž, který jej napomínal, když šli do kostela.

Před rokem na štědrý den ráno oznamoval zvonek smrt dobrého Soukala a večer na štědrý den oznamovali lidé, přišedší z kostela smrt Slámy.

Jako zavanutím větru donešena i Marušce a stařícké matičce její zvěst tato. Ženy užasly, dověděvše se, kam odebral se Sláma místo kostela.

„Bůh nebývá darmo posmíván,“ dodala stařenka.

Po té poklekly, by se pomodlily obě za duši nešťastníkovu.

Nevinné ruce.

A—s.

Bylo to roku 1870. V malé vsi jednoho z východních departementů Francie bylo velmi živo. Obyvatelé nepokojem a hrůzou trápeni spěchali z malých domků svých na náves, aby ve společnosti sousedů a rodných přátel svých setřásli se srdce dusivou tíseň, kteráž jako můra svírala je pod tichým krovem domácím, ve klidné samotě.

Včera v pozdní večer rozesla se bleskem po celé dědině zpráva, že nepřítel Prus kvapem postupuje, města a vesnice bez milosrdenství plní a kostely loupí a znesvécuje.

Ani v jediné chaloupce nezavřeli té noci oka, a sotva že první záře ranní na obzoru procitla, oživovala se náves ustaranými, polekanými občany. Ze všech tváří vyzírala úzkost a trudné očekávání, každý pospíchal sem v naději, že soused bolu a nepokoji jeho uleví. Leč scházeli se, scházeli, a trýzně neubývalo, smutně uvítali shromáždění každého nově přichozího, smutně tiskli mu ruce a na osmáhlých tvářích místo usměvu nejedna zatřpytěla se slza.

„Ba, kdož ví, milí přátelé, zda si ještě jednou ruce stiskneme v rodné vsi své,“ zahovořil stříbrovlasý kmet, obecní starší, vítaje šedivého starostu. „Kdož ví, zda za dvacet čtyři hodiny nezbude z domků našich jen hrstka popele!“

„Budme připraveni na věci nejhorší, drazí občané,“ řekl starosta vážně ale klidně. Brániti se nám nelze, jest nás sotva dvacet, a to ještě sami staří, kdežto nepřítel celé davy čítá. Buďte ale klidní, co můžete uschovati, schovejte, ženy a děti odvedeme a sami vyčkáme osudu.“

A proč bychom vydávali se v nebezpečí jisté smrti my staří muži a dobrovolně činili z dětí sirotky, otče Jene!“ zvolal jiný stařec s bradou jako mléko. „Kdož ví, zda vrátí se z vojny dětem otcové a naši povinnosti jest uhájiti život svůj. Pamatujte na jeskyni!“

„Ano, ano,“ ozvalo se několik hlasů a již již začaly se oživovati tváře přítomných, němý cit liknavé malomyslnosti ustoupil citu sebeochrany a co chvíli stával se i hovor čilejší.

„Pospěšme, seberme majetek svůj a odstěhujme se na rychlo do jeskyně. Nepřítel ať stihne tu jen holé stěny!“ ozývalo se z několika úst a jako ozvěnou opakovalo se v houfci žen, kteréž plačice sestavěly se za muži a s jásotem slova tato pozdravily.

„Jdiž tedy každý do domu svého, velel starosta, seber cennější majetek i zásoby potravy a připrav se k odchodu. Ostatní věci doma si do sklepů uschovejte by zachovány zůstaly až nepřítel vísku naši zapálí. Sousedé Maturin a Lukáš odejdou nejprve do jeskyně, aby stany upravili.“

Odbíjela desátá, kdy oba staří konšelé Maturin a Lukáš vraceli se na svých ryzkách, aby oznámili, že vše již připraveno. Před každým domkem připraveny již stály koše a vozíky, děti nedočkavě pobíhaly tisknouce každé k nádrům věc sobě nejmilejší: červený hrneček, dřevěnou kůželku, bezrukou loutku, udiči a j. a těšily se bezstarostně na zajímavé stěhování, nemohouce pochopiti pláč a nářek matek a sousedek. Již sešli se na návsi muži, kterým bylo předcházení průvod stěhující se vísky, když náhle bez dechu přiběhl mezi ně dvanáctiletý klučina chalupníka Pavla.

„Pane starosto!“ volal z daleka, „pane starosto! Pamatujte na kostel, na velebnou Svátost, která jest na oltáři! Děd mne k vám posílá.“

Všickni se zarazili. Starosta uhodil se pěstí do čela.

„Já bídník!“ zvolal. „Kostel bych byl nechal vyloupit a znesvětit.“

Byl tu filiální kostelík zasvěcený Matce Boží a každou druhou neděli přijížděl sem z městečka kaplan, aby služby Boží vykonal. Starosta měl doma klíče kostelní a starý Pavel zastával úřad kostelníka.

Starosta rozběhl se k domovu a uchopiv klíče, jako mladík ubíhal ke kostelu, kostelník a několik mužů i žen jej následovalo. V brzce odneseny skříňné s posvátnými drahými nádobami a rouchy ze sakristie do hrobky za oltářem se otvírající, neboť všickni doufali, že se nepřítel dolů neodváží, a že zvedacího kamene ve dlažbě nerozezná.

Leč kostelník připomenul starostovi, že ve svatostánku na oltáři zavřeno jest ciborium s Tělem Páně. Podával starostovi pozlacený klíček od ciboria. Starosta se zarazil, sáhl po klíči, ale ihned vztáhl ruku zpět.

„Nemohu,“ pravil, „já přece nemohu otvírati svatostánek a dotýkati se posvátného ciboria, jsem hříšník.“

Trapná nastala zbožným občanům chvíle. —

Nikdo nechtěl se odvážiti, čeho neodvážil se poctivý kmet, kterýž úcty celé obce požíval; svolána celá víska, leč marně vyzýval starosta občany, marně zavolání hoši deseti a dvanácti let; zachvěli se, a krouťíce hlavami vyznávali upřímně, že svědomí jejich nedovoluje jim podobné smělosti. Jeden z hochů však rozhlédl se po shromáždění jakoby někoho hledal.

„Pane starosto,“ řekl po té, „může-li to kdo učiniti, je to jedině malý Divišův Ludvík, o kterém každý říká, že je svatý.“

„Divišův Ludvík! Svatý Ludvíček!“ ozvalo se shromážděním jásavě a pochvalně. Všichni přítomní souhlasili.

„Kde je? Dojděte proň!“ kázal starosta, a hoši rozběhli se jakoby jim hlava hořela. Za pět minut vraceli se již a největší nesl na ruce dítě asi pětileté, oděné v prostou ale čistou bílou halenku.

„Modlil se právě k Marii Panně Lurdské!“ volal jeden klučina, „hle, drží ještě v ruce sošku její!“

Všecky zraky obrátily se na dítě. Byl to hošík tváře andělské. Modré, jasné zraky usmívaly se libou nevinností a rusé, kadeřavé vlasy jako zlatá záře objímaly bílá, růžovým nádechem zbarvená líčka.

„Ludvíčku!“ zvolal starosta vezma jej v náruč, „zde máš klíček, poznamenej se svatým křížem a otevřeš tuto svatostánek.“

Oči dítěte zazářily. Políbil sošku, již dosud v ruce držel a podal ji vedle stojícímu chlapci, načež přijav klíček smekl se obratně s ruky starostovy a políbil i stupeň oltáře.

„Vysaďte mne,“ řekl po té.

Všickni přítomní poklekli. Starosta vyzdvihl dítě na oltář, a malý Ludvík ujal se nejprve bílého rouška, jež tu složené u svatostánku nalezl, otevřel uzamčená dvířka a otočiv si ručku rouškem vyňal z kapličky posvátnou nádobu s Tělem Páně. Zavřel, podal starostovi klíček, a oběma rukama uchopil se kalicha, pečlivě jej rouchem obaliv. Svátá úcta a nebeská radost zářila ze sličné jeho tváře, kteráž byla tak posvátně zvažnělá, že se starosta po celém těle chvěl, bera dítě zase v náruč svou a nastupuje s ním cestu z kostela.

„Tělo Páně nesmíme uložit do hrobky, nýbrž vzít s sebou,“ řekl starosta k mužům, „do hrobky mohl by nepřítel přece vniknouti, a nám bude Tělo Spasitelovo také mocným strážcem. Ponesu Ludvíka v čele stěhující se obce a vy, Pavle, upravíte v jeskyni oltářík, na který postavíme skleněnou skříň, v níž chovám sochu Marie Panny Lurdské, a do které umístíme svaté Ciborium.“

Odbýjela asi druhá hodina odpolední, když ocítla se celá karavana v připravené podzemní skrýši. Bylo to asi půldruhé hodiny od vísky vzdálené místo hustým křovinným lesem porostlé. Cizinec nebyl by tu nikdy otvoru do země nalezl. A jeskyně byla hluboká, rozsáhlá, hojně rozvětvená chodba táhnoucí se patrně daleko do kraje. Byl to starý, zasypaný důl, k němuž starší obce náhodou několik otvorů nalezli, o kterých ale přísně zachovávali tajemství.

Na čas byli tu jisti. Potravinami zásobili se hojně, a vojska nepřátelského nebylo se jim tak snadno v hlubině zdejší obáhati. Ujednali, že každého dne budou se muži střídati ve stráži a někteří že se časem do kraje odváží, aby viděli ušetřena-li víska a zvěděli kde as nepřítel se zdržuje.

Nejšťastnějším z dobrovolných zajatců byl malý Ludvík Divišův. Hošík byl znám po celé vesnici pro neobyčejnou lásku svou k Matce Boží a nevidanou u dítek jeho věku zbožnost a dobrotu. Otec jeho kárával jej dosti často, ačkoli mírně a jaksi ostýchavě, kdy hoch po celé dny vídal sedati v koutku se soškou v ruce, na niž hleděl okem láskyplným, a kterou téměř z ruky nepouštěl.

Nyní dlel doma s matkou samotén, neboť otec byl povolán k svému praporu. Matka, žena velmi nábožná hleděla s údivem na svoje dítě a nejednou tázala se, co by se soškou stále rozmlouval.

„Maria Panna vypravuje mi, matičko, co synáček její na zemi dělával a co vytrpěl. Vypravuje mi tak tichounce a sladce, že bych ji bez přestání poslouchal,“ odpovídal obyčejně hošík a jednoho dne doložil: „Řekla mi také, abych vždycky čistě zachoval srdce své i svoje ruce. Leč matko rci, jak vyčistil a umyl bych srdce své? Hle, připravil jsem nůž, že bych je vyňal, ale bál jsem se dopustiti se neposlušnosti k tobě, kteráž mi často zapovídáš řezati a nože se dotýkati. Ruce umyji si každou hodinu, ale to srdce.“ —

„Srdce tvoje až dosud je čisto, synáčku, pravila ulekaná matka; ty sám ho nevidíš, já ale vidím je v tobě a vidím, že je zářivé a krásné jako ten pramének kol zahrady naší proudící, pošpinil bys je ale snadno, kdybys promluvil slůvko nepravdivé, nebo se rozhněval na malé druhy své, anebo matky neposlechl.“

„O tím se srdce pošpiní? Ne, matičko, nikdy toho neučiním.“

A dítě dostalo slibu svému zachovávajíc srdce všech poklesků dětských prosté a umývajíc ručky své každou hodinu, ačkoli se nikdy méně čistých předmětů nedotklo.

V jeskyni byl Ludvík velmi blažen. Zacházel daleko do šachty, kdež usedal a v samotě trávil mnohou hodinu. Jindy vyzýval chlapce větší i menší, aby jej následovali a předříkával jim pak rozličné modlitby, až divili se hoši, odkud on nejmladší z nich tolika modlitbám se naučil.

A ještě jindy klekával před skleněnou skříní starostovou, kdež po dvou střídali se všickni obyvatelé vesničky.

Konečně nadešel ubohým vesničanům den spásy. Nepřítel byl přešel, spokojiv se poškozením několika domků a mužové vyšedší na zvědy vrátili se se zprávou, že se již není čeho obáhati, a okolní vísky, že se již zase ožívují. Uvítali je jako Noe uvítal holubičku s ratolestí olivovou. Delší pobyt v jeskyni byl by zajisté mnohého do hrobu sklátil. Již začínalo se jim nedostávat potravy a několik žen i jeden stařec povážlivě ochuravěli.

Malý Ludvík krácel jednoho dne kol lůžka nemocného, i stanul na okamžik a zahleděl se naň, načež pohlédl na sošku svou.

„Přístup ke mně blíže, Ludvíku,“ zavolal stařec, spatřiv dítko u lože, „pojď a rci, proč jsi se na mne zahleděl?“

„Matka Boží řekla mi, abych si tě zapamatoval, strýčku, neboť budu tě provázeti na daleké cestě tím úzkým úvozem, víš?“

Stařec pohlédl naň udiveně. „Nevím, synáčku. Kam bys mne provázel?“

„Já to sám také ještě dobře nevím,“ řekl hošík zamyšleně, „ale při slovech Matky Boží viděl jsem úzkou cestu mezi dvěma řadami keřů trnových a po zemi bylo plno kamení a rozličných dřev.“

„Snad uzdraví mne Maria Panna, Uzdravení nemocných, a já snad za to ponesu tě, až odtud stěhovati budeme nejsvětější Tělo Páně!“ zaradoval se náhle nemocný. „Modli se, Ludvíku, ať se tak stane,“ dodal po té, „modli se, abych neumřel, neboť zemřítí dosud nesmím, — nemohu!“

Vztáhl ruku po ručce dítěte. Malý Ludvík ale odstoupil a hledě na ruku starcovu zvolal ustrašeně: „Strýčku, umyjte si ruce, vždyť je na nich bláta a bahna, že ani prstů vašich nerozeznávám! O kde jste se jen tak pošpinil! Nevíte-li, že já musím zachovati ruce svoje čisté pro Spasitele, kterého zítra ponesu?“

Nemocný pohlédl na ruku, kterou byl dítěti podával. Byla svraštělá, osmáhlá, ale bláta na ní nebylo. Úzkost jakási zmocnila se srdce jeho, otřel ruku pokrývkou a zavolal dceru, která mu posluhovala.

„Umyj mi tvář a ruce, Madlenko, jsem špinav.“

„Aj, vždyť není tomu hodina, co jsem vás umývala, tatínku,“ pravila s údivem Madlenka. „Nepamatujete-li se?“ Vzala jej za ruku. „Hle, vždyť ruka vaše je čista, a nebýt vrásek staroby, byla by jemná jako ruka kněze.“

Blesk podivné strachem probuzené zášti vyšlehl z oka nemocného za malou postavičkou Ludvíkovou, který již celý zaujat modlitbou pomalu se odtud vzdaloval. Nazejtří za časného jitra probudil se Ludvík; radost nedala mu spáti.

Všickni ostatní obyvatelé jeskyně odpočívali ještě klidně naposledy v podzemní skrýši, sníce snad o blahu, že zase mohou se vrátiti pod chudičský rodný krov pod drahým sluncem nebeským. Hošík vyběhl tichounce z jeskyně, doběhl k blízkému praménku umyl tvář ruce i nohy a již zase spěchal k loži svému, kde připravena ležela vypraná bílá halenka, krajkami, jež matka byla zhotovila, pěkně vyzdobená. Oblékl se, a již klečel zase u oltáře před milým Spasitelem, jehož tolik miloval a jemůž tu s radostí celé dětské srdce svoje otvíral. Konečně nadšel zas toužebně čekaný okamžik. Všickni obyvatelé, obléknuvše roucho sváteční seřadili se kol oltáře a starosta přistoupil k Ludvíkovi, aby jej pozvedl. Za starostou zasmušen a bled stál nemocný Štěpán. Bylo mu dnes vskutku mnohem lépe. Nevysvětlitelná moc pudila jej k oltáři, aby vyžádal si úřad starostův, jiný ale zase cit, chvillemi ještě mocnější, zdržoval jej a oko jeho nedůvěřivé a ustrašeně těkalo po dítěti a podivné jeho sošce. Několikrát přiblížil se k starostovi, otevřel ústa, jakoby chtěl promluvit, ale pokaždé, úzkostlivě pohlédv na ruce své odstoupil zase.

Průvod blížil se již vesničce, kde na rychlo zdělány dřevěné boudy místo shořených domků, když tu po silnici od městečka přicházela jim vstříc vysoká, poněkud již sehnutá postava staříčkého kněze. S podivem popatřil na průvod, v jehož čele starosta s děckem v ruce, a za nimi ostatní dav prozpěvující nábožně „Chval Sione“. Několik okamžiků minulo, než se zpamatoval a v mysli pochopil, co as průvod znamená, po té však zazářilo oko jeho radostí. Smeknuv široký klobouk poklekl a pokorně sklouil hlavu před Bohem v nevinných rukou dětských, načež povstav, přijal sv. ciborium, jež mu Ludvík ihned podával. Dovedl průvod do kostela nepřitelem ušetřeného a po dlouhé době poprvé sloužil tu zase mši sv., po které promluvil hluboce dojat k osadníkům svým, chvále úctu jejich a lásku k Spasiteli.

„Těžkou nemocí po dlouhé neděle na lůžko upoután, nemohl jsem navštívit drahých oveček svých“, pravil ku shromážděnému lidu, „ani varovati jich před nebezpečím, ale volal jsem k Matce Boží a ta těšila mne, že ryzí víra i láska jejich skvěle se osvědčí. A věru osvědčili jste, že dobře znáte nezměrnou vznešenost nejsvětější svátosti, i čistotu a nevinnost, již vyžaduje.“

Celý den prodlel otec duchovní mezi svěřenými sobě dušemi, každého byl by rád potěšil povzbudil a ve víře utvrdil. K večeru zašel ještě do chaloupky Divišovy. Matka byla právě odskočila u malý Ludvík byl samotén. Seděl u okna a prohlížel matčinu modlitební knihu.

„Pochválen buď Pán Ježíš Kristus!“ řekl vcházející farář.

Ludvík vyskočil. — „Na věky věkův!“ odpověděl, líbaje ruku kněze.

Překvapen stanul farář nad podivným zjevem dítěte. Sličná tvář jeho rděla se nachem neobyčejně živým a jasné zraky jeho plály.

„Jsi samotén, Ludvíku?“ tázal se farář. „Čím se bavíš?“

„Samotén nejsem, otče duchovní,“ řekl hošík spěšně, a mimovolně přivedl faráře k oknu; „hledte, tuto svatá moje Panna;“ ukázal na sošku svou a několik obrázků mariánských, „nemohu pochopiti, jak dnes je veliká a krásná, jindy jsem ji přec v ruce nosíval a dnes bych se toho neodvážil; hledte, jak celé okno zastiňuje a jak září!“ A dítě zahledělo se na okno v němém ale radostném ustrnutí. S podivem poslouchal farář a zrak jeho hleděl brzy na sošku, kterou viděl velikosti téže, jakou již dávno byl u dítěte znal, brzy na užaslého hochu. Dlouho stáli oba beze slova.

„Vizte, velebný otče, zase už ukazuje mi tu cestu, a nyní již docela blízko, a klade na kamení roucho své, abych se nebál ostrých jeho hran; hle, kyne vám s úsměvem, abyste mi požehnal!“

Ručka hochova dotekla se ruky farářovy. Ctihodný kmet se zachvěl. Ruka dítěte byla žhava jako plamen; útlá tvář jeho zbledla jako sníh a mžikem zase zahořela růměncem.

„Žehnám ti, Ludvíku, ve jménu Otce, Syna i Ducha sv.“ řekl kněz chvějícím se hlasem, poznamenal dítě sv. křížem. „A nyní pojď, pomohu ti na cestu, již ukazuje ti Matka Páně.“

A farář dovedl dítě k malému lůžku blíže okna. Hošík jej volně následoval.

„Ano, ano, tu je to,“ řekl šeptem, „ale cestička tak úzká, že mne trní bodá“ . . . sáhl si k hlavě a k mladičké hrudi. . . . „Ale, hledte, pane faráři, otče můj, už zase přikrývá matička Boží trní šatem svým a již je to měkké.“ Ztišil se, hledě na okno. Farář se tiše modlil, pohlížeje časem úzkostlivě ku dvěřím, nevrací-li se matka.

„Otče duchovní!“ zvolal náhle hošík, usednuv na lůžku; „slyšel-li jste? Starý Štěpán! . . . Má jíti se mnou, a již tu stojí; je černý, pomazán divným kalem, špinavým, lepkavým. Tak, všechny kameny uvázly mu na lepkavé hmotě, zdaž vstane? Pomozte mu! Vidíte, Matka Boží vám kyne!“

V tomtéž okamžiku vešla matka Ludvíkova. Farář jí pokynul.

„Ludvík je nemocen,“ řekl, „přineste čerstvou vodu a přikládejte mu na hlavu chladivé obklady.“

„Ach Bože můj!“ zakvílela matka ulekaná, líbajíc horkou ručku chlapcovu. Dítě se usmálo.

„Dobře, matičko, žes přišla; to kamení přece pálí a žízeň mne trápí.“

V divém bolu vyběhla matka ze dveří a v okamžiku vracela se již zase s vodou, podávajíc hochovi sklenici a obvazujíc žhavé čelo. Zároveň byla již vypravila posla do městečka pro lékaře. S útrpností hleděl na ni farář. Tajný hlas šeptal mu s jistotou, že dítě nenáleží světu. Hoch usnul. Bylo již velmi pozdě. Farář potěšiv poněkud matku a připraviv ji, aby se úplně vůli Boží odevzdala, chystal se právě k odchodu, když se Ludvík náhle s výkřikem probudil.

„Štěpáne! Strýčku! Probůh co činíte! Hle, kamení jej už dusí a on odmítá ruky svaté Panny a vleče se zpět, kde šklebí se propašt. Otče duchovní! Pospěšte! Pospěšte, nevidíte-li, že vás Matka Boží k němu posílá!“

„Ach, otče duchovní! Co praví to dítě!“ zvolala náhle matka uhodivši se do čela. „Pro vlastní bol, zapoměla jsem vám říci, co viděla jsem prvě večer u sousedů. Starý Štěpán náhle zase onemocněl a svíjel se na lůžku týráu jakousi broznou mukou duševní. O vás ale nechtěl slyšeti. Volal, že nesmí zemřít, sice že bude zatracen, zpovídati ale že se nebude.“

Farář neslyšel již posledních slov ženiných. Jako střela vyběhl z domu nedbaje stáří svého a spěchal do domku Štěpánova. Hrůzné naskytlo se mu tu divadlo. Zsinalý kmet seděl na lůžku s očima vypoulenýma a zíral upřeně v protější kout světnice.

„Co mne taháš, dítě!“ vzkřikl náhle a divě zatínal pěstě do pokrývky, kterou odhazoval. „Hádě! taháš mne za sebou a já nechci, nechci umřít! Ha, ruce mé jsou černé jako ďáblový, proč mne nenecháš a stále voláš na tu paní krásnou sice, . . . již se ale bojím, bojím jako Boha který mne viděl . . . a teď chce, abych se vyznával a přece by mi neodpustil“

Farář přiblížil se k lůžku, a vyňav růženec jal se modlit. Po té ujal nemocného za ruku.

„Je černá,“ řekl jemně, „ale několik slov vašich stačí, pouhá dobrá vůle, důvěrná myšlenka k Matce Boží, a nad sním zbělí zase.“

A když odbíjela druhá hodina s půlnoci odpočíval stařec klidně na lůžku s tváří sic rozpálenou, ale ozářenou blaženým úsměvem. Ruka jeho tiskla pevně znamení spásy křesťanů. Časem šeptala ústa jeho tichou modlitbu ku královně nebes a naději hříšníků, nebo volal k sobě dítě Ludvíka.

Nazejtří za časného jitra vešel farář zase k ženě Divišově. Sklčeua stála tu žena u lůžka svého jedináčka, který těžce oddychoval. Dech jeho i celé tělo bylo palčivé jako oheň. Chvillemi jen otvíral oči a pokaždé usmál se na matku, kteréž každý úsměv tento jako meč srdce prorážel.

„Ó!“ zašeptal náhle sípavě: „ó strýčku Štěpáne již nebude cesta naše dlouho trvati. Nastavmež se. Hle, jak jste nyní obratný a lehký! Jak se nám mile spěchá po měkkém rouchu Panny Marie! Držte se jen ruky mé! Nyní září vaše ruka již čistotou a jen trní z cesty rozedírá v ní rány krvavé . . . leč nedbejme! . . . Hleďte, i já! ó! jak bolí ty trny, jak pálí rány! . . . Ale ta paní nebeská kráčí před námi a stále kynel Jen dál, strýčku, ještě dál!“

A dítě sténalo, obracelo se na lůžku. Těžký dech vázl mu v hrdle a studený pot vyrážel na hladkém čísku.

Lékař dosud nepřicházel.

Matka zoufale přebíhala, hledíc všemožně ulevovati trýzni dítěte, a zase malomyslně stanula nad lůžkem, s tupým výrazem pozorujíc milovanou tvář. Z nenadání otevřel hošík zase oči. Živým pohybem jakoby náhle byl ozdravěl, usedl na lůžku a pevně sevřel v ručku svou ruku farářovu.

„Pane faráři,“ zasípal, „pane faráři, pomozte, již jen dva kroky a ocítáme se na liladké cestě, krásné jako aksamit. Přivažte ruku mou k ruce Štěpánově, neboť je těžký, pustil bych jej a nesmím. Musím jej ještě do-

vléci až tam, tam a tíhy jeho stále zas přibývá, a ta tíha, vina otce mého Pojdte jen, strýčku Štěpáne“

A zase na dlouho umkl. Skorem celá vesnice byla se sešla u oken Divišových a v malé předsiňce, a s bolestným účastenstvím sledovali všickni utrpení chlapcovo.

A podivno, i starý Štěpán touže dobou naříkal si, že nedojde již cesty, že nepřekročí osudný kámen, kterýž dělí jej od překrásné aleje. Dcera jeho podala mu růženec, na kterém říkala.

„Madlenko,“ pravil k ní najednou, „nebudu zde již dlouho; pojď, požehnám ti a slib mi před královnou nebes ať spadne se mne kámen slib, že učiníš, zač po smrti mé požádá tě duchovní otec náš, že se ujmeš dítěte“

Madlenka s pláčem slíbila.

„Ó matko! Otče duchovní! Vizte již! volalo v tomtéž okamžiku dítě Divišovo. Vizte! Ó toť ráj! Jak blaze mi, a volno! A tady ta paní moje krásná jako slunce Tvář jeho zaskvěla se jakoby vskutku odrážela se na ní jasná zář, ručky vztáhl před sebe a dech se mu úplně uvolnil Ježíšku, ty sám nás vítáš? . . . Strýčku, ó pojdte! Ještě dechnutí a duše Ludvíkova odpočívala si jásavě v řadách andělů. Téže chvíle posledně oddychl i otec Štěpán.

* * *

Půl roku uplynulo a Madlenka přivedla si do domu půvabného hošíka sedmiletého. Byl to její synovec, sirotek ztrativší otce i matku a jehož otec Štěpán přispěním mladého Diviše o dědictví připraviti chtěl a cizím lidem je odevzdal proto, že matky jeho pro syna si nepřál a jí nenáviděl, že byla dcerou jeho protivníka.

I mladý Diviš vrátil se po čase z vojny, kteráž byla mu nohu urvala. Smrt nevinného synáčka otrásla celou myslí jeho. O jedné noze putoval do Lourdu za pokání a uposlechnuv tu vnuknutí Matky Boží stal se horlivým šířitelem katolického tisku, podáváje a roznášeje z ochoty tisíce listů po celém kraji svém. —

V ý r o k y s v. P e t r a.

Předstoupili dva mužové, jeden starší, druhý mladší, onen kráčel vážně, skoro důstojně, tento vykračoval si hrdě, sebevědomě, a pohlížel skoro vyzývavě. Na tázavý pohled svatého klíčníka odpovídali skoro najednou:

„My jsme Češi!“

Však při té již odpovědi bleděl jeden druhého předstihnouti, starší před mladšího a mladší před staršího se postaviti.

„Z Čech?“ tázal se sv. Petr v paměti jaksi přemítaje, jako by země tato v prostorách nebeských již dávno nebyla jmenována, avšak dodal hned na to: „tedy z vlasti Václava, Vojtěcha a Jana z Nepomuku?“ —

„To jest — hm — měl bys, občane, dodatí“, kuckal ze sebe mladší „z vlasti Husu, Žižky, obou Prokopů —“

„Ah!“ — vydralo se bezděčně svatému Petru z úst, — „odtud tedy vítr věje!“

„Myslím, že jsem,“ pokračoval mladší před staršího se postaviv, pravdu vždy mluvil dole ve vlasti naší milé proti všeho druhu pověrám kněžským, ať již nedím babským a mám za to, že správně jsem jednal řídě se vždy vedle hesla: vzdělanost, volnost, rovnost, bratrství!“

— a pomáhal jsi ničiti tu pravou vzdělanost, volnost, rovnost a bratrství, jež vycházejí z učení Kristova,“ vpadl mu do řeči sv. Petr.

Kolem úst staršího pohrával samolibý úsměv.

„Já mu to vždycky říkal,“ promluvil starší, „že svým boucháním všechno všudež pokazí. Heslem mým od jakživa bývala: Zlatá střední cesta.“

„Ta střední cesta“, přerušil mu řeč sv. klíčník, „která peklu se sice vyhýbá, ale do nebe nevede a po níž člověk konečně přece do pekla se shoupne.“

„Jakkoliv nejsem velebitelem Husa a dokonce ne Žižky, tím méně obou Prokopů“, pokračoval starší poněkud již rozpačitě, „tož mám za to, že Církev katolická od některých požadavků měla přece popustiti a to se zřetelem na doby novější. Ostatně já v celém svém životě nikdy se do hádek náboženských nepouštěl, maje mnoho jiných věcí na starosti.“

„To právě jest tvým nejtěžším proviněním“, ujal se slova sv. Petr, „že jsi při své vzdělanosti, při svém důmyslu a věhlasu, nepříčinil se pravdu boží, pravdu křesťanskou hledati. S jakou právníckou důvtipností pátral jsi ve starých listinách a v zaprášených archivech po zrnkách práva historického své vlasti — nehaním toto tvé přičinění, — ale jak často ti z toho historického prachu zářila drahocenná perla pravdy křesťanské a! tys ji nechal v prachu ležeti, spokojiv se zrnkem práva historického?“

„Nebyl jsem knězem“, namítl starší.

„Což toliko knězi pravdu křesťanskou hledati přísluší? Zdaž neučila tě již matka, když tě ještě na klíně chovala, pravdu boží na kříži hledati? Zdaž jsi neučil se té pravdě již co dítě ve škole? a tu pravdu jsi později — — —“

„Vždyť jsem umřel co katolický křesťan“, hájil se starší.

„Nepřerušuj mne. Ty jsi s pravdou křesťanskou zacházel asi tak, jako manžel se ženou, již se byl přesýtil. On jí sice od sebe nezapuzuje, ba on s ní časem někam v kočáře si vyjede, při slavnosti se s ní vede, ale doma si jí nevšímá, doma mívá k ní srdce, jako z ledu. Chuďas žena marně hledá v očích muže ty něžné pohledy, jež věrnou ženu tolik blaží, marně pátrá po tom úsměvu, jenž jí praví: miluji tě nade všechno! marně sahá po tom stisknutí ruky, jež až do srdce hřeje; marně touží po tom manželském políbení, jež ctuostné ženě sladkou odměnou bývá za všechno strádání, sebezapírání a za všechny oběti. Zrovna tak choval jsi se za živa k Církvi katolické, o níž jsi se z mládí učil, že sloupem je pravdy — — —“

„Ustaň, svatý klíčníku!“ zvolal starší, „ty rozdíráš mé útroby, ty odkrýváš přede mnou děsnou propast.“

I mladší zavrával nazpět, netroufaje si ku sv. Petru ani oči pozvednouti.

„Vám obou“, pokračoval sv. Petr, „jakožto vzdělcům a znalčům dějin vaší vlasti dobře bylo známo, jak bohaté věno, abych podobenství svrchu uvedené dále provedl, církev zemi české přinesla. Když svatý panic Václav sebe a zemi svou s Církví katolickou zasnoubil, tu dobře víte, k jaké slávě věhlasu a bohatství vlast vaše se vyšínula a byla by vyšínula ještě výše, kdyby byli Čechové po smrti zbožného Karla dědictví své sektářstvím nerozdrobili a později ohněm a mečem nezničili. To naučení máte ve svých archivech: že kdykoliv národ váš od víry svých otcův se odchyloval, vždy mu to k největší škodě vycházelo. Vy jakožto znatelé dějiu měli jste lidu naučení to často na srdce klásti a podle toho svůj život zařizovati. Pohříchu však jste oba: jeden zjevným odporem, druhý náboženskou netečností lid svedli k domnění, že mu náboženství není již třeba. Proč snažili jste lidu svému dávatí příklady věrného vlastenectví a proč ne též věrné poslušnosti učení Kristovu? Krásné jest sice milovati vlast a pro ni umíratí, leč krásnější ještě, milovati vlast tu pro Boha. Můj božský Učitel, když šlepečemi svými půdu své vlasti zasněhoval, miloval vlast svou tou láskou vroucí, jakou jen srdce milovati může a proto z té lásky — plakal nad Jerusalemem, jenž nechtěl poznati, co mu ku spáse sloužilo. Vy vždy více měli jste na zřeteli hmotný vlasti prospěch, než-li duchovní a neuvážili jste tu tisíciletou dějepisnou pravdu, že chléb a réva, tyto dva nejkrásnější odznaky kultury, jediné rostou tam, kde kříž hluboko zasazen byl v životě národa, či jinými slovy, kde Bůh denně se ctí v nejsvětější oběti.

D r o b n o s t i.

Péče anglické vlády o náboženské potřeby v armádě. Anglické voje, jež dosud dli v Egyptě, mají šest kaplanů. V městě Ramley má taký kaplan 1000 vojáků v duchovní správě, musil však ještě dva řeholní kněze na výpomoc si přibrati, neboť při vši své horlivosti neúměrně nebylo mu možno náležitě všem vojinům posloužit. Kostel je příliš maličkým a musí tudíž vojáci se střídati a pak ve zpovědnici čeká na kněze velká, ale sladká práce. Důstojníci v uniformách ministrují knězi a každou sobotu přijde vrchní velitel („colonel“) v parádní uniformě, odepne zbraň a klekne si do zpovědnice. I protestantští důstojníci musí vodit své katolické kompanisty do kostela, ovšem katolického a rádi poslouchají zde slovo Boží i obcují sv. obřadům. Nikdo z nich neodvážil se směšnou činiti horlivost svého spoludruha neb podřízence, naopak požívají osvědčení katolíci největší důvěry a vážnosti.

* * *

Poučná statistika. V Prusku umírají ročně na opilství 1993 osoby, 42 na trichiny a 14 na vzteklinu.

* * *

Zlé časy. Jistá panička prosila manžela svého o nové šaty a dostala za odpověď: milé dítě, musíš se trochu uskrovnit, vždyť vidíš, že při těchto zlých časech sotva hubu držím nad vodou! — Chtěl si snad říci nad pivem? — odvětila čiperná panička.

* * *

Ze soudní síně. Předseda zdvořile k advokátovi, jenž má býti co svědek vyslýchán: Prosím, pane svědku, račte na chvilčku na vaše postavení pozapomenouti a mluďte jen — svatou pravdu. —

* * *

Chléb náš „vezdejší.“ Lid má teď tekutý chléb v podobě piva; má duševní chléb v podobě novin; jen mu ještě schází: chléb náš vezdejší.

N á v ě š t í.

Dokončujeme tímto číslem první ročník „Obrany víry“, která v době krátké tolik přízně si vydobyla, přikročujeme s pomocí boží k ročníku druhému v té naději, že přízeň tu nejen si udržíme, ale i rozmnožíme. Redaktor zbaviv se šťastně veliké, úmorné a pohříchu nevděčné práce jiné, bude moci s tím větší pílí věnovati se literárním pracím pro náš lid, jehož víra vždy více podřívá se. Za tím účelem bude „Obrana víry“ příštím číslem rozmnožena o „Kalendář pro živé a mrtvé duše“, jenž svým časem veliké oblibě se těšil, jenž ale pro vzdálenost spisovatele od Prahy dále vycházeti nemohl. Nyní však upraven bude tak, aby vždy dvacátého dne měsíce co příloha k „Obraně víry“ vycházejí, přinášel pojednání v mluvě prostonárodní o slavnostech, svátcích, aneb některých nedělích příštího měsíce, což zajisté vhod přijde i kazatelům. Poměr „Obrany víry“ ku „Kalendáři“ bude ten, že ona jaksi přinášeti bude názorné doklady k pojednáním v „Kalendáři“.

První číslo „Kalendáře“ přinese: **Veliká mezinárodní výstava v nebi, očištění a v pekle, o všech Svatých a v den dušiček.**

Příplatek k „Obraně víry“ obnáší pouze 1 zl.

Redakce.

Obsah „Obrany víry“:

Růžencový měsíc. — Vykouřil výměnkáře. (Dle pravdy napsal Frant. Bedřich.)
— Nevinné ruce. (A—s.) — Výroky sv. Petra. — Drobnosti.

Nakladatel, vydavatel a odpovědný redaktor: **P E T R K O P A L.**

Tiskem knihtiskárny Cyrillo-Methodějské (J. Zeman a spol.) v Praze.